The New York Times
Η εφημερίδα με τη μεγαλύτερη επιρροή στον κόσμο
Κάθε Κυριακή μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
WEEKEND EDITION 32 PAGES

5 292084 000013

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Κυριακή 9 Ιανουαρίου 2022 • Έτος 14ο • Αρ. φύλλου 696* | Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy | €2,90

Σε καραντίνα οι κυρώσεις για Βαρώσι

Στο ναδίρ η προοπτική μέτρων για τις έκνομες τουρκικές ενέργειες κατά τη συζήτηση στην COREPER

Απρόθυμες να προχωρήσουν σε μέτρα κατά της Τουρκίας παρουσιάζονται οι Βρυξέλλες. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι οι Βρυξέλλες θεωρούν ότι η εγκαθίδρυση ενός «νομικού πλαισίου», υπό τύπον «κενής λίστας», στο οποίο θα μπορούσαν, δυνητικά και σε δεύτερο χρόνο, να τοποθετηθούν φυσικά και νομικά πρόσωπα που διαδραματίζουν ρόλο στις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στο Βαρώσι, «αποτελεί την οροφή» όσων θα μπορούσε να επιδιώξει η Κυπριακή Δημοκρατία» στην Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, COREPER. Κυρώσεις και πολιτικά μέτρα σε βάρος της ίδιας της Τουρκίας «θεωρούνται ουσιαστικά εκτός ατζέντας» και «δεν πρόκειται καν να συζητηθούν», καθώς αριθμός κρατών-μελών ξεκαθάρισαν ήδη ότι δεν πρόκειται να δώσουν τη συγκατάθεσή τους σ' ένα τέτοιο ενδεχόμενο. **Σελ. 3**

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΑΝΘΟΥΣΗ

Ν' απαλειφθούν οι γκρίζες ζώνες από την πρόνοια

Η υφυπουργός Πρόνοιας Αναστασία Ανθούση μιλάει για τις προτεραιότητες του υφυπουργείου της, καθώς και για τις προκλήσεις του χαρτοφυλακίου της, όπως είναι οι Παιδικές Στέγες και η τεκνοθεσία. «Αυτό που υπήρχε και υπάρχει μέχρι σήμερα, με τα εργαλεία, τα πρωτόκολλα, την εκπαίδευση είναι οι γκρίζες ζώνες...». **Σελ. 8**

ΔΗΣΥ

Ο μαραθώνιος που φτάνει στο τέλος

Οι Αβέρωφ Νεοφύτου και Νίκος Χριστοδουλίδης δεν φαίνεται ότι θα στήσουν μια εσωκομματική αναμέτρηση, όπως αυτή Αναστασιάδη και Θεοχάρους κατά το παρελθόν. Ωστόσο, ο καθένας τρέχει τον δικό του μαραθώνιο, βάσει συγκεκριμένων υπολογισμών που έχει κάνει. **Σελ. 5**

ΓΑΛΛΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ

Τι περιμένει η Κύπρος από τον Εμ. Μακρόν

Στο ζήτημα της επιβολής κυρώσεων στην Τουρκία για ΑΟΖ και Βαρώσι δεν αναμένεται να αλλάξει κάτι αισθητά τους επόμενους μήνες. Ωστόσο, η Λευκωσία προσβλέπει στη στήριξη των αιτημάτων της αναφορικά με την τουρκική αναθεωρητική πολιτική στη Μεσόγειο. **Σελ. 9**

ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΑ

Η Αγκυρα παίζει σε διπλό ταμπλό

Για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις μίλησαν στην «Κ» ο επικεφαλής του γερμανικού «Κέντρου Εφαρμοσμένων Μελετών για την Τουρκία» Γκίντερ Ζόιφερτ και η συνεργάτιδα του Κέντρου, Ντάρια Ισατσένκο. **Σελ. 10**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ

Διαφωνία σε πτυχές του σχεδίου Ακάμα

Για πολεοδομικά ανορθόδοξο περιβάλλον, κάνει λόγο ο Κωνσταντίνος Κωνσταντή, πρόεδρος του ΕΤΕΚ. Εκφράζει διαφωνίες επί προνοιών του Σχεδίου Ακάμα και προειδοποιεί για περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε κοινότητες. **Οικονομική, σελ. 4**

Η «οδύσσεια»... ενός τενίστα

«Οι κανόνες είναι κανόνες», απαντά, από το Twitter και αυτός, ο πρωθυπουργός της Αυστραλίας και ανακοινώνει την ακύρωση της βίζας του Τζόκοβιτς. Και το Νο 1 του παγκόσμιου τένις περνάει δώδεκα ολόκληρες ώρες, περιορισμένος και ανακρινόμενος, σε έναν χώρο, ενός terminal του διεθνούς αεροδρομίου της Μελβούρνης. Ο πατέρας του κάλεσε «όλο τον ελεύθερο κόσμο να ξεσηκωθεί»! Ο Πατριάρχης Σερβίας είπε ότι «εκατομμύρια ορθόδοξοι Σέρβοι προσεύχονται για σένα»! Και ο πρόεδρος της Σερβίας το τερμάτισε: «Ζητήσαμε να μη διαμένει ο Τζόκοβιτς στο κακόφημο ξενοδοχείο παράνομων μεταναστών». **Σελ. 20**

ΠΑΝΔΗΜΙΑ

Νέο όπλο τα χάπια στη φαρέτρα μας εναντίον του Covid

Η πρώτη παρτίδα χαπιών θα παραληφθεί την επόμενη εβδομάδα με την προσδοκία να μειώσουν περισσότερο τη νοσηρότητα του ιού και των μεταλλάξεων. **Σελ. 6**

- **Κόσμος:** Αλήθειες και μύθοι για το τσουνάμι των κρουσμάτων. **Σελ. 7**
- **Ελλάδα:** Θωράκιση του ΕΣΥ για την τελική μάχη. **Σελ. 19**

ΚΡΙΣΤΟΦΕΡ ΜΙΟΥΡΕΪ

Προβλέψεις για την πορεία του ιού

Σε συνέντευξή του στην «Κ», ο δρ Κρίστοφερ Μιούρεϊ τονίζει ότι δεν πρέπει να επικεντρωνόμαστε στα κρούσματα, αλλά μόνο στις εισαγωγές στα νοσοκομεία και κυρίως στις ΜΕΘ. **Σελ. 7**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ας είμαστε Ανθρωποι

Οι πολίτες άρχισαν να επιστρέφουν στην καθημερινότητά τους, φέροντας φυσικά ακόμα επ' ώμου το άχθος της πανδημίας. Μπορεί ακόμα το φως στο τούνελ να μην είναι ξεκάθαρο, ωστόσο, τα δύο χάπια, που πρόκειται να συμπεριληφθούν στο οπλοστάσιο εναντίον του Covid-19, σε συνδυασμό με την αύξηση των εμβολιασμών, αφήνουν χαραμάδα ελπίδας, χωρίς φυσικά αυτό να σημαίνει χαλαρότητα και μη επαγρύπνηση. Ενόσω λοιπόν σταδιακά θα γυρνάμε στην προ Covid κανονικότητά μας θα ήταν χρήσιμο να θυμόμαστε τις δυσκολίες που η πανδημία έφερε σε πολλά και διαφορετικά επίπεδα και να έχουμε διδαχθεί ότι πάνω απ' όλα στέκει η ανθρωπιά μας, και άνευ αυτής ουδέν γίγνεται.

Οι γεωπολιτικές προκλήσεις του 2022

G-Zero ο σύγχρονος κόσμος

Σύμφωνα με έκθεση του Ινστιτούτου Γεωστρατηγικών Μελετών Eurasia Group, το 2022 προμηνύεται μια δύσκολη χρονιά. Διαπιστώνεται απουσία αξιόπιστης ηγεσίας σε παγκόσμιο επίπεδο. **Σελ. 22**

Στον τουρισμό επενδύει η Λάρνακα

Μεγάλο πλήγμα δέχθηκαν οι καταστηματάρχες του εμπορικού κέντρου

Ελπίδες ότι ο τουρισμός σε συνδυασμό με την ανάπτυξη που συντελείται θα δώσουν ώθηση στο εμπορικό κέντρο της Λάρνακας εκφράζει ο δήμαρχος της πόλης Ανδρέας Βύρας. Τονίζει ότι αυτό που θ' αλλάξει είναι το προφίλ των καταναλωτών του κέντρου, με την πλειοψηφία να είναι στο μεσοπρόθεσμο μέλλον τουρίστες. Πάντως, τα Χριστούγεννα του 2021 ήταν η χειρότερη χρονιά για τους καταστηματάρχες στο κέντρο της Λάρνακας. Ήταν η πρώτη χρονιά κατά την οποία λειτουργούσαν παράλληλα δύο εμπορικά κέντρα στην πόλη και σημαντικά brands μετακόμισαν εκεί, ενώ αρκετοί αναγκάστηκαν να βάλουν λουκέτο. **Οικονομική, σελ. 3**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΑΘΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Η σωτηρία των αγιορείτικων θησαυρών

Η επιχείρηση διάσωσης των θησαυρών της Αθωνικής Πολιτείας το 1822 ήρθε με λεπτομέρειες πρόσφατα στο φως από τον ερευνητή Κωνσταντίνο Χιούτη. Η έρευνά του παρουσιάστηκε στο 11ο Διεθνές Συνέδριο της Αγιορειτικής Εστίας Θεσσαλονίκης. Οι θησαυροί παρέμειναν εκτός Αγίου Ορους καθ' όλη τη διάρκεια της Επανάστασης. **Ζωή, σελ. 1**

ΕΚΘΕΣΗ

Το ζωγραφικό ιδιόλεκτο ενός συνθέτη

Η επιμελήτρια της έκθεσης «Εικαστικές Υμνωδίες» δρ Ελένη Σ. Νικήτα μίλησε στην «Κ» για τις εικαστικές δημιουργίες του Μάριου Τόκα που το Ίδρυμα Μάριος Τόκας, σε συνεργασία με τον Δήμο Λεμεσού, παρουσιάζουν για πρώτη φορά στο κοινό στις Αποθήκες Παπαδάκη στη Λεμεσό. **Ζωή, σελ. 4**

Αναταράξεις στον χώρο των εκδόσεων

Πώς επηρεάζεται η παραγωγή βιβλίων από την κατακόρυφη αύξηση τιμών του χαρτιού

Του **ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ**

Σε πρόσφατο άρθρο της που δημοσιεύθηκε στο προσωπικό της ιστολόγιο (και αναπαράχθηκε από την ιστοσελίδα του δικού μας Οργανισμού Συλλογικής Διαχείρισης Εργων του Λόγου), η πρόεδρος της Διεθνούς Ενωσης Εκδοτών, Μπον-τούρ Αλ Κασίμι, ήταν σαφής: η εκδοτική βιομηχανία, λόγω της παγκόσμιας κρίσης στην εφοδιαστική αλυσίδα, βρίσκεται αντιμέτωπη με μια «τέλεια καταιγίδα».

Η συμφόρηση στα λιμάνια, η έλλειψη εμπορευματοκιβωτίων και οι αυξημένες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό που προκλήθηκαν από την πανδημία, συνδυασμένες με τα αυξανόμενα κόστη στην παραγωγή χαρτιού και βιβλίου (που με τη σειρά τους οφείλονται στην αύξηση των τιμών της ενέργειας και στην περιβαλλοντική πολιτική της χαρτοπαραγωγού Κίνας), ενδέχεται να επιφέρουν μακροπρόθεσμες επιπλοκές στον χώρο του βιβλίου.

Κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά εάν τα νέα δεδομένα θα δώσουν ώθηση στο ψηφιακό βιβλίο ή θα μειώσουν την παραγωγή νέων τίτλων.

Οπως λέει στην «Κ» ο Γιάννης Κωνσταντα ρόπουλος, εδώ και ένα χρόνο έχει παρουσιαστεί ένα έλλειμμα προσφοράς πρώτης ύλης, που οδηγεί σε αύξηση των τιμών του χαρτιού ακόμη και σε ποσοστό 100%.

Πώς αποτυπώνονται όλα αυτά στην εμπειρία των Ελλήνων εκδοτών; Οπως λέει στην «Κ» ο Γιάννης Κωνσταντα ρόπουλος, υπεύθυνος των εκδόσεων Μίνωας και πρόεδρος της Ενωσης Ελληνικού Βιβλίου, εδώ και ένα χρόνο έχει παρουσιαστεί πράγματι ένα έλλειμμα προσφοράς πρώτης ύλης, που οδηγεί σε αύξηση των τιμών του χαρτιού ακόμα και σε ποσοστό 100%. «Η ζήτηση», διευκρινίζει ο κ. Κωνσταντα ρόπουλος, «βρίσκεται σήμερα στα επίπεδα του 2019 –πράγμα όχι παράξενο–, όμως η προσφορά είναι χαμηλότερη από εκείνης της περιόδου, ενώ εκμεταλλεύονται σε ένα βαθμό αυτό το έλλειμμα και οι έμποροι χαρτιού. Είναι η πρώτη φορά από το 1980 που έχω κλείσει από τον Νοέμβριο την αγορά της ποσότητας χαρτιού που θα χρειαστώ μέχρι το καλοκαίρι, χωρίς μάλιστα να ξέρω πόσο θα μου κοστίσει. Κλείνω την αγορά και ό,τι συμβεί – αρκεί να διατεθεί το χαρτί».

Ο Γιάννης Παπαδόπουλος των ομώνυμων εκδόσεων περιγράφει ότι προς τα τέλη του 2021, στις κυριότερες ποιότητες χαρτιού που χρησιμοποιούνται, έγιναν ανατιμήσεις της τάξεως του 15%-20%, οι οποίες αφορούσαν όσες παραγγελίες παραδόθηκαν έως τον Δεκέμβριο. Πλέον οι έμποροι χαρτιού δεν δέχονται παραγγελίες προς παράδοση τον Ιανουάριο, καθώς το απόθεμά τους έχει μειωθεί πολύ. «Οι εκδότες που αντιληφθήκαμε το πρόβλημα από τον Οκτώβριο», συνεχίζει ο κ. Παπαδόπουλος, «κάναμε μεγαλύτερες παραγγελίες, που ενώ έγιναν δεκτές δεν παραδόθηκαν εξ ολοκλήρου και η τιμή τους αυξήθηκε στο μεταξύ. Το πρόβλημα ξεκινά σε μεγάλο βαθμό από την Κίνα. Για λόγους ενεργειακούς, διάφορες επαρχίες περιόρισαν την παραγωγή ειδών που δεν είναι απολύτως απαραίτητα. Επίσης, υπάρχει εκτίναξη του κόστους των μεταφορικών από την Κίνα προς την Ευρώπη, που έχει φτάσει και δεκατέσσερις φορές πάνω».

Η εικόνα που μεταφέρει ο Αλέξανδρος Πατάκης δεν διαφέρει πολύ. Οι αυξήσεις που εντόπισε ο εκδοτικός του οίκος τον τελευταίο χρόνο κυμαίνονταν μεταξύ 25%-30%. Προβλήματα υπήρξαν και στους χρόνους παράδοσης των πρώτων υλών, που αντιμετωπίστηκαν με αγορά χαρτιού όχι από κάποιο μακρινό εργοστάσιο αλλά από το ακριβότερο ντόπιο χονδρεμπόριο, και οι οποίες πάντως ήταν αρκετά μικρότερες από όσες αφορούσαν έτοιμα εκδοτικά προϊόντα, όπως παιδικά βιβλία με ενσωματωμένα ηχεία που παράγονται από διεθνείς εκδοτικούς κολοσσούς.

«Κάποια τέτοια βιβλία που τα είχαμε εξοφλήσει από το φθινόπωρο, ορισμένα χριστουγεννιάτικου περιεχομένου, δεν ξέρουμε πότε θα τα παραλάβουμε», λέει ο κ. Πατάκης, επισημαίνοντας κι ένα ακόμη ζήτημα: «Οι τιμές έχουν ανέβει», λέει, «και λόγω της ενεργειακής κρίσης. Οι Ελληνες παραγωγοί, οι τυπογράφοι και οι βιβλιοδέτες πληρώνουν το λεγόμενο βιομηχανικό ρεύμα που είναι ακριβό και καθιστά λιγότερο ανταγωνιστική την ελληνική βιομηχανία. Το πρόβλημα ξεκίνησε έντονα στα μέσα του 2021 και γίνεται όλο και πιο σοβαρό».

Και ενώ όλοι συμφωνούν ότι τα παραπάνω θα οδηγήσουν, αν δεν έχει συμβεί ήδη, σε κάποια αύξηση των τιμών του βιβλίου, διαχειρίσιμη από τον μέσο αναγνώστη, κανείς δεν μπορεί να πει με σιγουριά εάν τα νέα δεδομένα θα δώσουν ώθηση στο ψηφιακό βιβλίο ή θα μειώσουν την παραγωγή νέων τίτλων: το μεν πρώτο είχε και καλύτερες ευκαιρίες για να ενισχυθεί, η δε δεύτερη παραμένει μικρότερη από την αντίστοιχη άλλων χωρών. Πιο αισιόδοξος από όλους εμφανίζεται ο Αργύρης Καστανιώτης: «Το χαρτί ανεβαίνει διαχρονικά», σημειώνει, «απλώς τώρα έγινε σε μεγαλύτερο βαθμό. Παράλληλα υπάρχει και μια κουβέντα που αφορά το περιβάλλον. Πλέον, η on demand εκτύπωση και σε κόστος έχει μειωθεί και προσφέρεται από περισσότερους. Το μόνο που λείπει σε ένα βαθμό από τον χώρο είναι η ψηφιοποίηση και η αυτοματοποίηση της διακίνησης των βιβλίων. Αν π.χ. ένας Ιταλός παραγγείλει ένα αμερικανικό βιβλίο ηλεκτρονικά, δεν φεύγει από τις αποθήκες της Amazon στην Αμερική, αλλά τυπώνεται on demand στην Ιταλία. Ετσι μειώνονται και το κόστος μεταφοράς και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα».

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πρίν στην «Κ»

9.1.1932

ΠΑΡΑΙΤΗΣΗ: Εκ των κυβερνητικών κύκλων βεβαιούται ότι ο κ. Μπριάν υπέβαλε προς τον κ. Λαβάλ την παραίτησίν του. Κατόπιν της παραιτήσεώς του, φαίνεται οριστική και η παραίτησις ολοκλήρου της κυβερνήσεως Λαβάλ προ της επαναλήψεως των εργασιών του Κοινοβουλίου η οποία ωρίσθη την 12η Ιανουαρίου. Αν και είναι πρόωρος οιαδήποτε κρίσις περί της πιθανής εξελίξεως της κυβερνητικής κρίσεως, φαίνεται πιθανόν ότι ο κ. Λαβάλ θα θελήση να ευρύνη την κοινοβουλευτικήν πλειοψηφίαν της Κυβερνήσεώς του, προσεταιριζόμενος και τους ριζοσπαστικούς οι οποίοι απετέλουν πάντοτε επικίνδυνον εχθρόν εν τω Κοινοβουλίω. Αι εφημερίδες της αριστεράς συνιστούν τον σχηματισμόν κυβερνήσεως συνασπισμού προς αντιμετώπισιν αφ' ενός μεν της εσωτερικής κρίσεως, αφ' ετέρου δε προς επιτυχή διεξαγωγήν των εξωτερικών ζητημάτων τα οποία φαίνονται εκτάκτως σοβαρά και χαρακτηρίζονται εν Γαλλία ως μέλλοντα ή να σταθεροποιήσουν το εκ των συνθηκών προελθόν εδαφικόν και οικονομικόν καθεστώς, ή να το κλονίσουν εκ βάθρων.

ΧΕΙΡΟΒΟΜΒΙΔΑ: Τηλεγραφούν εκ Λονδίνου ότι απέθανεν ο εφευρέτης της χειροβομβίδος Ουίλλιαμ Μιλς. Μόνον διά τους συμμαχικούς στρατούς κατεσκευάσθησαν κατά την διάρκειαν του πολέμου 750 εκατομμύρια χειροβομβίδες.

ΜΟΥΣΟΛΙΝΙ: Με υπερηφάνειαν αι ιταλικαί εφημερίδαι αναφέρουν τα αποτελέσματα ενός δημοψηφίσματος το οποίον ενήργησε το Πανεπιστήμιον της Λουιζιάνας εις την Αμερικήν, με το ερώτημα: «Ποίος είναι σήμερον ο μεγαλείτερος άνθρωπος του κόσμου;» Εις το δημοψήφισμα τούτο έλαβον μέρος 1.000 σπουδασταί και τα αποτελέσματά του υπήρξαν τα ακόλουθα. Η πρώτη θέσις απεδόθη εις τον Μουσσολίνι με 270 ψήφους, η δευτέρα εις τον Μακδόναλδ με 150 ψήφους, έρχονται δε έπειτα ο Γκάντι, ο πρόεδρος Χούβερ και άλλοι.

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / *Γράφει ο* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**

«Η Αθήνα τη νύχταφοράει κορώνα / φεγγάρι που λάμπει χλωμό / Βιτρίνες και φώτα / χαρούμενη νότα / και γλέντι χωρίς τελειωμό».

Ζητείται ενσυναίσθηση

«[...] «Αυτή τη στιγμή η σκέψη μου στρέφεται στις οικογένειες που έχασαν τους αγαπημένους τους, στα παιδιά που έμειναν ορφανά, σ' όσους έχασαν το στήριγμά τους. Η σκέψη μου στρέφεται ακόμα σ' όσους νοσηλεύονται ή νοσούν. Μοιράζομαι τις στιγμές όσων κλεισμένοι στα σπίτια τους αγωνιούν για την τύχη των αγαπημένων τους. Από τα βάθη της καρδιάς μου εύχομαι στην κάθε μια και τον καθένα γρήγορη ανάρρωση, αλλά και πίστη, δύναμη και κουράγιο σ' όσους δέχτηκαν το βαρύτερο πλήγμα της πανδημίας». Αυτά είπε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας λίγο πριν αναχωρήσει για την αγαπημένη του Αθήνα και φυσικά, ουδένας ψόγος για το ταξίδι, ούτε φυσικά για την καλοπέραση, αλλά λίγο τακτ δεν θα έβλαπτε. Ακριβώς λόγω των δυσκολιών που έφερε η μετάλλαξη "Όμικρον", τα αυξημένα κρούσματα, τα νέα μέτρα, θα έπρεπε κύριε Πρόεδρε να μείνετε στη χώρα. Θα ήταν μια καλή και ευγενική κίνηση εκ μέρους σας. Δεν αρκούν τα λόγια παρηγοριάς, χρειάζεται και το παράδειγμα από τον πρώτο πολίτη της χώρας.

Υπάρχει πρόβλημα

Τα γεγονότα στη Χλώρακα την περασμένη εβδομάδα δείχνουν, αν μη τι άλλο, ότι το πρόβλημα είναι σοβαρό. Οι αυξημένες αιτήσεις ασύλου, οι πολύ καθυστερημένες απαντήσεις και η έλλειψη ανάληψης σοβαρών και στοχευμένων δράσεων από πλευράς της Πολιτείας, αλλά και η δυστοκία από πλευράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αναλάβει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, δημιουργούν ένα εκρηκτικό μείγμα. Θα πρέπει ν' αντιληφθούμε επιτέλους ότι το μεταναστευτικό πρόβλημα είναι πολυεπίπεδο και πολυδιάστατο. Όσο το αφήνουμε στην τύχη του και στα χέρια εγχώριων επιτήδειων τόσο θα γιγαντώνεται. Δεν είναι προς όφελος κανενός η εργαλειοποίηση του ανθρώπινου πόνου, και όλοι θα πρέπει επιτέλους ν' αναλάβουν τις ευθύνες που τους αναλογούν.

Καλή, πολύ καλή δουλειά

Η πολύ σπουδαία δουλειά της Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά θα πρέπει θεωρώ να υποστηριχθεί έτι περαιτέρω απ' όλους. Το όραμα μιας ενωμένης Κύπρου ας ξεκινήσει επιτέλους από τον Πολιτισμό, γιατί απ' όλα τα άλλα δεν βλέπω χαΐρι. Σαφώς και το Κυπριακό δεν θα λυθεί από τις αναστηλώσεις και την προστασία των μνημείων μας, αλλά τουλάχιστον θα έχουμε δημιουργήσει έναν πολύ σπουδαίο λόγο πιο στενής συνεργασίας. Ιδιαίτερα μετά απ' όσα μαθαίνουμε σχετικά με τις κυρώσεις της διεθνούς κοινότητας στην Τουρκία, για την ΑΟΖ και το Βαρώσι, οι οποίες αν και πολυδιαφημίστηκαν και τις θεωρήσαμε σχεδόν ως γενόμενες εν τέλει ήταν άνθρακας και άνθρακας αναμένεται να παραμείνουν.

Ηλθε η ώρα

Δεν ξεχνώ ότι πλησιάζει και ο καιρός που θα συζητηθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων και το νομοσχέδιο για τη δημιουργία υφυπουργείου Πολιτισμού, μια δομή την οποία προσωπικά θεωρώ πολύ σημαντική. Θα ήταν κρίμα να πάει και θύμα στον βωμό του Κυπριακού. Δεν τίθεται θέμα συνταγματικότητας, δεν θα είναι ένα κοινοτικό υφυπουργείο, οι αρχαιότητες στα Κατεχόμενα δεν θα σωθούν αν δεν το δημιουργήσουμε, και θα σώζονται αν το Τμήμα Αρχαιοτήτων παραμείνει στο υπουργείο Μεταφορών και Έργων. Παρακαλώ λοιπόν τους βουλευτές και τις βουλευτίνες να δουν λίγο πιο ανοικτόμυαλα το ζήτημα. Εκτός, αν θέλουμε να μείνουμε όπως είμαστε, ώστε όσοι και όσες παροικούν την Ιερουσαλήμ να είναι εντάξει και να μην υπάρχει έγνοια καμιά. Με το υπουργείο Ενέργειας να ασχολείται με τη χειροτεχνία, με το Μεταφορών με τις αρχαιότητες, και οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες να ασχολούνται με όλα τα υπόλοιπα και το υπουργείο Παιδείας, που είναι ο πολιτικός προϊστάμενος να έχει λόγο σε όλα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: Αλεξης Παπαχελας • Διεύθυνση συντάξεως: Κωστης Φαφουτης - Νοτης Παπαδοπουλος

Μάξιμουμ επιδίωξη «κενή λίστα» για το Βαρώσι

Στο ναδίρ η προοπτική μέτρων για τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας-Επίσημη πρώτη στη COREPER στις 12 Ιανουαρίου

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Κυρώσεις και πολιτικά μέτρα σε βάρος της ίδιας της Τουρκίας «θεωρούνται ουσιαστικά εκτός ατζέντας» και «δεν πρόκειται καν να συζητηθούν», καθώς αριθμός κρατών-μελών ξεκαθάρισαν ήδη ότι δεν πρόκειται να δώσουν τη συγκατάθεσή τους σ' ένα τέτοιο ενδεχόμενο.

Μια «κενή λίστα» (empty annex) για τις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στην Αμμόχωστο, καρμπόν με αυτήν που υιοθετήθηκε για τις πειρατικές ενέργειες στην ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, φαίνεται να είναι το μάξιμουμ που θα μπορούσε να διεκδικήσει η Λευκωσία στην Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, COREPER, ενώπιον της οποίας αναμένεται ν' αρχίσει συζήτηση γύρω από το ζήτημα, τις προσεχείς μέρες, με πιθανότερη ημερομηνία, τη 12η Ιανουαρίου. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι οι Βρυξέλλες θεωρούν ότι η εγκαθίδρυση ενός «νομικού πλαισίου», υπό τύπον «κενής λίστας», στο οποίο θα μπορούσαν, δυνητικά και σε δεύτερο χρόνο, να τοποθετηθούν φυσικά και νομικά πρόσωπα που διαδραματίζουν ρόλο στις έκνομες ενέργειες της Τουρκίας στο Βαρώσι, «αποτελεί την οροφή» όσων θα μπορούσε να επιδιώξει η Κυπριακή Δημοκρατία», υποδεικνύοντας μάλιστα ότι ούτε αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως δεδομένο και ότι η Λευκωσία θα πρέπει να πείσει τους εταίρους της για να το εξασφαλίσει...

Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι κυρώσεις και πολιτικά μέτρα σε βάρος της ίδιας της Τουρκίας «θεωρούνται ουσιαστικά εκτός ατζέντας» και «δεν πρόκειται καν να συζητηθούν», καθώς αριθμός κρατών-μελών, με πρωτοστάτη τη Γερμανία, ξεκαθάρισαν ήδη στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων (13 Δεκεμβρίου), ότι δεν πρόκειται να δώσουν τη συγκατάθεσή τους σ' ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Σημειώνεται ότι λίγες μέρες αργότερα, ο Πρόεδρος της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν επικοινώνησε τηλεφωνικώς με τον νέο Καγκελάριο της Γερμανίας Όλαφ Σολτς, εκφράζοντας την πεποίθηση ότι «η κοινή λογική και η στρατηγική άποψη θα συνεχίσουν να κυριαρχούν στις σχέσεις των δύο χωρών και τη νέα περίοδο», με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Κοινοτικοί κύκλοι επεσήμαναν ότι η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), της οποίας προΐσταται ο Γιοσέπ Μπορέλ, είχε ενημερώσει τη Λευκωσία εδώ και αρκετούς μήνες ότι «το μάξιμουμ που θα μπορούσε να επιδιωχθεί σε βάρος των τουρκικών ενεργειών στο Βαρώσι, θα ήταν μια επανάληψη της συνταγής για την ΑΟΖ». Δηλαδή η εγκαθίδρυση ενός νέου νομικού πλαισίου, για την περίληψη φυσικών και νομικών προσώπων που συμμετέχουν στο πιλοτικό άνοιγμα τμήματος της περίκλειστης πόλης. Συνεπώς, η ΕΥΕΔ, έχοντας υπόψη και τις θέσεις των κρατών που απορρίπτουν την επιβολή κυρώσεων κατά της ίδιας της Τουρκίας (Γερμανία, Ιταλία, Ολλανδία και Ισπανία, Σουηδία, Φινλανδία που ζητούν μελέτη επιπτώσεων) έχει προσγειώσει τις επιδιώξεις της Λευκωσίας σε μια «κενή λίστα».

Τι σημαίνει αυτό:

• **Η Λευκωσία** θα πρέπει να εξασφαλίσει δύο ομόφωνες αποφάσεις για να αποκτήσει ουσία ένα τέτοιο νομικό πλαίσιο.

• **Πρώτον,** θα πρέπει τα κράτη-μέλη να εγκρίνουν ομόφωνα το εν λόγω νομικό πλαίσιο, προκειμένου να καταρτιστούν νομικά κείμενα που θα επιβάλλουν πάγωμα περιουσιακών στοιχείων σε νομικά και φυσικά πρόσωπα, ως επίσης και απαγόρευση εισόδου στην Ε.Ε. σε φυσικά πρόσωπα που διαδραματίζουν ρόλο στο πιλοτικό άνοιγμα της περίκλειστης Αμμοχώστου.

• **Δεύτερον** (και σε περίπτωση που τα κράτη-μέλη εγκρίνουν το νομικό πλαίσιο) θα πρέπει να υποβληθούν τεκμηριωμένα στοιχεία για νομικά και φυσικά προσώπων, που παραβιάζουν τα ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ για το Βαρώσι, τα οποία επίσης θα πρέπει να εγκριθούν ομόφωνα από τα κράτη-μέλη και να περιληφθούν στην λίστα, ώστε να μην παραμείνει κενή.

• **Όπως** γίνεται κατανοητό, με βάση τα υφιστάμενα προαναφερθέντα δεδομένα, η Άγκυρα βρίσκεται εκτός του πλαισίου συζητήσεων για επιβολή οποιωνδήποτε μέτρων. Συνεπώς, όπως συνέβη και στην περίπτωση της ΑΟΖ (που επιβλήθηκαν κυρώσεις μόνο σε φυσικά πρόσωπα, στελέχη της ΤΡΑΟ), τον λογαριασμό των έκνομων ενεργειών της Τουρκίας στο Βαρώσι, θα κληθούν ενδεχομένως να πληρώσουν αυτοί που εργάζονται για την υλοποίηση του σχεδιασμού της Άγκυρας. Και όχι ο Ερντογάν και το καθεστώς του, που έχουν δρομολογήσει τις έκνομες ενέργειες στην Αμμόχωστο, παραβιάζοντας για ακόμη μία φορά τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Οι Βρυξέλλες θεωρούν ότι η εγκαθίδρυση ενός «νομικού πλαισίου», υπό τύπον «κενής λίστας», «αποτελεί την οροφή» όσων θα μπορούσε να επιδιώξει η Κυπριακή Δημοκρατία».

Γερμανική ασπίδα

Ασπίδα προστασίας γύρω από το καθεστώς Ερντογάν, υψώνουν αρκετά κράτη-μέλη της Ε.Ε., με επικεφαλής τη Γερμανία, η οποία όπως απεκάλυψε η «Κ», διαδραματίζει ρόλο στην κατασκευή των τουρκικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών (drones) Bayraktar TB2, που έλαβαν μέρος και στις έκνομες ενέργειες στην κυπριακή ΑΟΖ και βρίσκονται στο παράνομο αεροδρόμιο Λευκονοίκου. Η Γερμανία, στην οποία ανήκει ποσοστό 25,1% των μετοχών της γερμανικής εταιρίας Hensoldt, που κατασκευάζει το σύστημα υπέρυθρης απεικόνισης των τουρκικών drones, όχι μόνο έχει ξεκαθαρίσει προς την Ε.Ε. ότι απορρίπτει την επιβολή κυρώσεων κατά της Τουρκίας για το ζήτημα της Αμμοχώστου, αλλά έχει προβεί και σε υποδείξεις, ζητώντας από τη Λευκωσία να επιδείξει αλληλεγγύη προς τα συμφέροντα του Βερολίνου, τα οποία, στην παρούσα αν μη τι άλλο συγκυρία, συμπίπτουν με αυτά της Άγκυρας. Άλλωστε, η Γερμανία διαθέτει δικαίωμα αναστέλλουσας μειοψηφίας στις αποφάσεις/δράσεις της γερμανικής εταιρίας Hensoldt και όπως προκύπτει εκ του αποτελέσματος, δεν έχει διατυπώσει ενστάσεις για τη συμμετοχή της στην κατασκευή των τουρκικών drones.

Υπό το φως αυτών των δεδομένων, αλλά και της σχέσης εξάρτησης του Βερολίνου από την Άγκυρα στο μεταναστευτικό, θεωρείται εξαιρετικά απίθανη η διαφοροποίηση της γερμανικής στάσης στο ζήτημα της επιβολής κυρώσεων σε βάρος της Τουρκίας, για το ζήτημα της περίκλειστης πόλης της Αμμοχώστου.

Υπενθυμίζεται ότι το «έγγραφο επιλογών» (option paper/list), το οποίο έβαλε στο τραπέζι των «27» η ΕΥΕΔ περιλαμβάνει, πέραν του νομικού πλαισίου κατά φυσικών και νομικών προσώπων, και δύο πολιτικά ημίμετρα, τα οποία αν και δεν θα έκαναν ουσιαστική ζημιά στο καθεστώς Ερντογάν, έχουν απορριφθεί από τη γνωστή ομάδα κρατών-μελών, υπό τη Γερμανία. Τα δύο αυτά ημίμετρα αφορούν στην επέκταση του παγώματος των προενταξιακών προγραμμάτων της Ε.Ε., καθώς και των πιστώσεων που χορηγούνται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων προς την Τουρκία.

Πέραν αυτών, το «έγγραφο επιλογών» περιλαμβάνει και μια παράγραφο (υπ' αριθμόν 13) την οποία επιδιώκει να διαγράψει η Λευκωσία, καθώς θέτει θέμα ΜΟΕ για τους υδρογονάνθρακες που βρίσκονται στη θαλάσσια περιοχή Κύπρου, όπως ακριβώς αξιώνουν η Άγκυρα και το ψευδοκράτος.

Δημιουργούμε χώρο για τις δικές σας ιδέες

Καλωσορίσατε στο ολοκαίνουργιο Τραπεζικό Κέντρο Λευκωσίας!

RCB Bank Ltd. Ιδιωτική Εταιρεία. Αριθμός εγγραφής: 72376.
Εγγεγραμμένη έδρα: Αμαθούντος 2, 3105 Λεμεσός, Κύπρος.

Ωράριο λειτουργίας Τραπεζικού Κέντρου:
Δευτέρα-Παρασκευή, 09:00-17:00

www.rcbcy.com

800 00 722

Το τελευταίο μίλι του Ν. Αναστασιάδη

Η κυβερνητική ατζέντα για το 2022 - Η υλοποίηση του έργου που έχει εξαγγελθεί - Οι εκκρεμότητες και τα επόμενα βήματα

Ο βαθμός υλοποίησης του κυβερνητικού έργου θεωρείται κομβικής σημασίας τόσο για τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σχετικά με την πολιτική του υστεροφημία, όσο και για τον υποψήφιο του κυβερνώντος κόμματος στην προεδρική κούρσα του 2023.

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Οι διεργασίες για τις προεδρικές εκλογές του επόμενου έτους μπορεί να δεσπόζουν το 2022, ωστόσο για την κυβέρνηση είναι ο τελευταίος χρόνος προκειμένου να ολοκληρώσει το κυβερνητικό έργο που έχει εξαγγελθεί από το 2013 και εντεύθεν. Ο βαθμός υλοποίησης του κυβερνητικού έργου θεωρείται κομβικής σημασίας τόσο για τον ίδιο τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σχετικά με την πολιτική του υστεροφημία, όσο και για τον υποψήφιο του κυβερνώντος κόμματος στην προεδρική κούρσα του 2023. Στο πνεύμα αυτό, το έργο που πρέπει να επιτελεσθεί το επόμενο διάστημα θεωρείται σημαντικό και μια τελευταία ευκαιρία η διακυβέρνηση Αναστασιάδη να ολοκληρώσει φιλόδοξες εξαγγελίες με βαθιές τομές στις κρατικές δομές. Η προεδρική ατζέντα για το 2023 επικεντρώνεται εξ ολοκλήρου στην προώθηση και υλοποίηση των προνοιών του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, προκειμένου να αντληθεί βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα ο συνολικός προϋπολογισμός του ΣΑΑ ύψους 1,23 δισ. ευρώ. Ήδη στο Προεδρικό Μέγαρο βρίσκονται στη φάση ετοιμασίας του πλάνου δράσης, το οποίο αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή τον ερχόμενο Μάρτιο, με τον ίδιο τον Νίκο Αναστασιάδη να πραγματοποιεί επαφές και περιοδείες ανά το παγκύπριο.

Ψηλά στην ατζέντα παραμένουν οι μεταρρυθμιστικές εξαγγελίες για την τοπική αυτοδιοίκηση, τη δημόσια υπηρεσία και τη δικαιοσύνη. Και οι τρεις εξαγγελίες πιστεύεται πως είναι υλοποιήσιμες μέσα στο 2022.

Οι άξονες δράσης

Η υλοποίηση του σχεδίου στηρίζεται σε πέντε άξονες δράσης και προνοεί ένα συνολικό οικονομικό και κοινωνικό μετασχηματισμό. Μεταξύ άλλων, οι πολιτικές που προωθούνται αφορούν τη δημόσια υγεία, τη μετάβαση στην πράσινη οικονομία, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, τη μετάβαση σε μια ψηφιακή εποχή, την απασχόληση, την κοινωνική προστασία και την εκπαίδευση. Παράλληλα, ψηλά στην ατζέντα παραμένουν οι μεταρρυθμιστικές εξαγγελίες για την τοπική αυτοδιοίκηση, τη δημόσια υπηρεσία και τη δικαιοσύνη. Και οι τρεις εξαγγελίες πιστεύεται πως είναι υλοποιήσιμες μέσα στο 2022 μιας και έχει ολοκληρωθεί σε μεγάλο βαθμό το νομοθετικό έργο. Στο πλάνο δράσης συμπεριλαμβάνεται και η δημόσια υγεία με το ΓεΣΥ να θεωρείται ως το κληροδότημα της διακυβέρνησης Αναστασιάδη.

Αυτοδιοίκηση -Δικαιοσύνη

Η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης βρίσκεται στην τελική ευθεία και η ολοκλήρωσή της θα κριθεί με το άνοιγμα της Βουλής μετά τις γιορτές. Εάν και εφόσον τα νομοσχέδια περάσουν από την Ολομέλεια της Βουλής, ουσιαστικά θα είναι η δεύτερη μεγάλη μεταρρύθμιση της παρούσας κυβέρνησης μετά το ΓεΣΥ. Αγκάθι στην ολοκλήρωση αποτελεί ο αριθμός των νέων οντοτήτων που θα δημιουργηθούν. Εν προκειμένω, η κυβέρνηση επιμένει πως η κόκκινη γραμμή είναι οι 17 νέοι δήμοι προκειμένου η όλη προσπάθεια να μην περιπέσει σε περιπέτειες. Στη μεταρρύθμιση της Δικαιοσύνης τα χρονοδιαγράμματα είναι περισσότερο πιεστικά για την ψήφιση των νομοσχεδίων προκειμένου να συμπεριληφθεί ο θετικός αντίκτυπος της μεταρρύθμισης στο σχέδιο δράσης που θα υποβληθεί στην Ε.Ε. Στο σημείο αυτό, η κυβέρνηση θα επιδιώξει να γεφυρώσει το χάσμα με το Ανώτατο Δικαστήριο και τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο, προκειμένου η μεταρρύθμιση να αποφύγει τις περιπέτειες μετά την ψήφιση από τη Βουλή.

Η πρώτη στάση

Πρώτο σταθμό για τη διακυβέρνηση Αναστασιάδη και ουσιαστικά προτεραιότητα της κυβερνητικής ατζέντας για το 2022 αποτελεί η εκταμίευση της πρώτης δόσης των ευρωπαϊκών πόρων ύψους 85 εκατ. ευρώ εφόσον υλοποιηθούν 14 ορόσημα. Μέχρι σήμερα έχουν επιτευχθεί 3 από τα 14 ορόσημα:

- Ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας και βιομηχανίας.
- Σχέδιο Χορηγιών για χρήση ΑΠΕ.
- Ανεξαρτητοποίηση του Κυπριακού Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς από ΑΗΚ.

Σε εκκρεμότητα βρίσκονται τα υπόλοιπα 11 ορόσημα που αφορούν το πλαίσιο:

- Σχεδίου Δράσης για τις Μη Εξυπηρετούμενες Χορηγίες.
- Αξιολόγησης υποψηφίων της δημόσιας υπηρεσίας και αξιολόγησης των επιδόσεων.
- Διαφάνειας στις διαδικασίες λήψης δημοσίων αποφάσεων.
- Προστασίας των whistle blowers.

Δεύτερη στάση

Η εκταμίευση της 2ης και 3ης δόσης θα χρειασθεί ιδιαίτερη προσπάθεια προκειμένου να ικανοποιηθούν συνολικά 48 ορόσημα μέχρι τέλος του 2022, ώστε να εκταμιευθούν 200 εκατ. ευρώ. Η δεύτερη δόση αφορά 85 εκατ. ευρώ και ως καταληκτική ημερομηνία έχει τεθεί το τέλος Ιουνίου 2022. Μεταξύ των οροσήμων περιλαμβάνονται και οι νομοθετικές ρυθμίσεις:

- Σύστασης ανεξάρτητης αρχής κατά της διαφθοράς.
- Αντιμετώπισης αθέμιτων εμπορικών πρακτικών στην τοπική αγορά φρέσκων προϊόντων.
- Θέσπισης φορολογικής απαλλαγής για εταιρικούς επενδυτές σε καινοτόμες επιχειρήσεις.
- Ενδυνάμωσης της εθνικής ρυθμιστικής αρχής ΓΕΡΗΕΤ.

Η εκταμίευση της τρίτης δόσης, ύψους 115 εκατ. ευρώ, θα πραγματοποιηθεί το 2023. Ωστόσο, τα προαπαιτούμενα θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος Δεκεμβρίου 2022. Εδώ οι νομοθετικές ρυθμίσεις που αποτελούν ορόσημο αφορούν το νόμο περί αστικού αναδασμού, την τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου για πώληση ακινήτων, την αντιμετώπιση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού καθώς και την παράταση της δωρεάν υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης από την ηλικία των τεσσάρων ετών και τη θέσπιση συστήματος υποτροφιών.

Από τον ερχόμενο Μάρτιο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης αναμένεται να ξεκινήσει εκστρατεία υλοποίησης της κυβερνητικής ατζέντας με επαφές και περιοδείες σε όλη την Κύπρο.

Το προφίλ της προεδρικής ατζέντας

Στη βάση του ΣΑΑ η κυβέρνηση μέσα στο 2022 θα πρέπει να υλοποιήσει 133 μέτρα (58 μεταρρυθμίσεις κα 75 επενδύσεις) με 271 ορόσημα και στόχους, προκειμένου να εκταμιεύσει η Κυπριακή Δημοκρατία βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα τα ευρωπαϊκά κονδύλια. Η εκταμίευση θα πραγματοποιηθεί σε δέκα δόσεις και μια σημαντική προεργασία θα πρέπει να γίνει μέχρι το τέλος της θητείας της παρούσας κυβέρνησης. Με βάση την ενημέρωση της κυβέρνησης στα πολιτικά κόμματα, ενώπιον της Βουλής βρίσκονται 23 νομοσχέδια που έχουν κριθεί απαραίτητα για τις μεταρρυθμιστικές δράσεις. Αναμένεται να κατατεθούν σταδιακά άλλα 24 νομοσχέδια που αφορούν μεταξύ άλλων την κλιματική ουδετερότητα, τις βιώσιμες μεταφορές και την κυκλική οικονομία.

Brexit και Κύπρος: Ενας χρόνος μετά την αποχώρηση

Το 2022 είναι μια μεταβατική χρονιά και οι συνέπειες της εξόδου του Η.Β. από την Ε.Ε. παραμένουν ρευστές και στο Κυπριακό

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Το πώς το Brexit, έναν χρόνο μετά και την τυπική του ολοκλήρωση, επηρέασε όλο το πλέγμα των διεθνών σχέσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, από την ίδια την σύνθεση και λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέχρι τις δυναμικές των ευρωατλαντικών σχέσεων, την σκληρή ισχύ εντός των κρατών-μελών αλλά και τις σχέσεις, εφεξής, Βρυξελλών-Λονδίνου παραμένει, ταυτόχρονα, και μια ισχυρή διαπίστωση αλλά και μια εν εξελίξει δυναμική. «Επί του εδάφους» είδαμε, στην πράξη, πώς η έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου από τον ενιαίο ευρωπαϊκό οικονομικό χώρο, επηρέασε καταλυτικά τον πρωτογενή τομέα: Από την έλλειψη εργατικού δυναμικού και την αλιεία (σ.σ. που με έναν σχεδόν ιστορικά σατιρικό τρόπο Βρετανοί και Άγγλοι αναβίωσαν το πνεύμα του Εκατονταετούς Πολέμου) μέχρι τους δασμούς στα τυροκομικά προϊόντα και την έλλειψη χασάπηδων για τα βρετανικά χοιροστάσια.

Πράγματι, η έξοδος του Η.Β. από την Ε.Ε. αύξησε τόσο τη γραφειοκρατία όσο και, εντός της ίδιας της διαπραγμάτευσης με τις Βρυξέλλες, άφησε πολλές εκκρεμότητες με τα ζητήματα της αλιείας και του εμπορίου στη Μάγχη και της κατάστασης με την Βόρεια Ιρλανδία να ξεχωρίζουν. Φυσικά και η πανδημία του Covid-19 επιτάχυνε τις εξελίξεις, τουλάχιστον στο ζήτημα της μείωσης των βρετανικών εξαγωγών όσο και σε αυτό των συνεννοήσεων μεταξύ Βρυξελλών και Λονδίνου που σε μακροπολιτικό επίπεδο στην post-Brexit εποχή αφήνουν δύο αποτυπώματα: 1) Πώς το Παρίσι διεκδικεί στην εν λόγω εποχή την πρωτοκαθεδρία εντός της Ε.Ε. όσον αφορά την σκληρή ισχύ και 2) πώς το Βερολίνο, ειδικά μετά τη Μέρκελ που δεν βοήθησε ιδιαίτερα το Λονδίνο, επιδιώκει και μέσω του νέου καγκελάριου Σολτς να αποφύγει έναν εμπορικό πόλεμο Ε.Ε. - Λονδίνου.

Η αλιεία αναδείχθηκε σε μεγάλη εκκρεμότητα μεταξύ Λονδίνου και Βρυξελλών ένα χρόνο μετά την ολοκλήρωση του Brexit.

Η κυπριακή διάσταση

Στο μεσοδιάστημα μεταξύ του δημοψηφίσματος για το Brexit (καλοκαίρι του 2016) και της οριστικής αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε. (πριν από έναν χρόνο) αυτό που κυριάρχησε στην κυπριακή δημόσια σφαίρα σε σχέση με τις συνέπειες του Brexit εδράζονταν κυρίως σε μια συζήτηση γύρω από το τι θα ισχύει σε σχέση με τις βρετανικές κυρίαρχες βάσεις. Μια συζήτηση που μάλλον γίνονταν υπό το βάρος ιστορικών προηγούμενων παρά σε σχέση με τις ρεαλιστικές συνέπειες επί του Brexit. Τα σύνορα, φυσικά ή τελωνειακά, όπως έδειξε και η περίπτωση της συνεχιζόμενης διαπραγμάτευσης με τη Βόρεια Ιρλανδία, με το Λονδίνο να δυσκολεύεται ν' αποδεχθεί πλήρως τη δικαιοδοσία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για εμπορικές διαφορές που απορρέουν από το Πρωτόκολλο της Βόρειας Ιρλανδίας. Ωστόσο, είναι ένα ζήτημα που μάλλον Βρυξέλλες και Λονδίνο θα βρούν μια συμβιβαστική φόρμουλα προκειμένου να υπάρξει και win-win όφελος. Στα υπόλοιπα ζητήματα όμως και δη στον πολύπλοκο και καταλυτικό ρόλο τον οποίο διαδραματίζει το Λονδίνο στο Κυπριακό, το 2022 θα είναι μια μεταβατική χρονιά που, όπως και στην περίπτωση των οικονομικών και εμπορικών διαστάσεων του Brexit, οι συνέπειες της εξόδου του Η.Β. από την Ε.Ε. θα φανούν και παραμένουν ρευστές ως προς τη δυναμική τους. Το Η.Β. διαδραματίζει, επί της ουσίας, καθοριστικό ρόλο στο Κυπριακό πέραν του ζητήματος των κυρίαρχων βάσεων και της συζήτησης πέριξ αυτών:

Οι συνέπειες του Brexit σε σχέση με την Κύπρο δεν έχουν ιδιαίτερο αποτύπωμα σε οικονομικό/εμπορικό επίπεδο, στο Κυπριακό ωστόσο οι πραγματικότητες παραμένουν.

- Παραμένει ντε γιούρε εγγυήτρια δύναμη στη βάση των ιδρυτικών συνθηκών της Κυπριακής Δημοκρατίας.
- Ως μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας, στον ΟΗΕ, παραμένει χώρα-κλειδί στο επίπεδο του διεθνούς οργανισμού –έχοντας μάλιστα συγκεκριμένο ρόλο σε σχέση με το ψήφισμα 186 του 1964 –το Η.Β. είναι «pen-holder», δηλαδή έχει συντάξει το ψήφισμα για την αποστολή της ΟΥΝΦΙΚΥΠ.
- Παραμένει μια χώρα με ιδιαίτερους δεσμούς με την Κύπρο σε επίπεδο συνεργασίας σε τομείς όπως ο τουρισμός, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, το εξαγωγικό εμπόριο, η διασπορά (Κύπριοι στο Η.Β., μόνιμα διαμένοντες Βρετανοί στην Κ.Δ.) και ο τομέας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (σπουδές στο Η.Β.).

Το Η.Β. εκτός της Ε.Ε. σε μια περίοδο με στασιμότητα στο Κυπριακό αλλά και με σαφές το αποτύπωμα της ευρωπαϊκής εμπλοκής, ως προς τις συγκλίσεις, στις διαπραγματεύσεις τα τελευταία χρόνια προμηνύει πολλές και δυναμικές εξελίξεις στα επόμενα χρόνια –νοουμένου πως θα υπάρξει ακόμη ένας γύρος συνομιλιών, μετά το 2023 ίσως. Σε ρεαλιστικό επίπεδο συνυπάρχουν τόσο η ενεργός εμπλοκή του Λονδίνου στο Κυπριακό σε σχέση με τις «βρετανικές ιδέες» όσο κι επιμέρους πραγματικότητες όπως το πλέγμα συμφερόντων του Η.Β. στην Ανατολική Μεσόγειο, που δεν υποχωρεί σε σχέση με το Brexit, όσο και οι επιμέρους προσλήψεις σε οικονομικό κι εμπορικό επίπεδο. Η Τουρκία ήταν η πρώτη χώρα με την οποία το Λονδίνο επιδίωξε, μετά την αποχώρησή του από την Ε.Ε., τη σύναψη εμπορικής συμφωνίας. Βέβαια, η προσέγγιση στο ερώτημα των διμερών σχέσεων Κύπρου - Η.Β. στη μετά Brexit εποχή δεν πρέπει να αναλώνεται ούτε στην υπεραπλούστευση των «κακών Βρετανών» που διέπει, διαχρονικά, την αντίληψη για το Λονδίνο στα του Κυπριακού αλλά ούτε και στην αγνόηση του πόσο περίπλοκα καθιστά τα πράγματα, σε επίπεδο Ε.Ε., ευρωατλαντισμού, περιφερειακών εξελίξεων, κτλ., το Brexit και η απουσία του Λονδίνου από ένα πλαίσιο κοινών αποφάσεων με άλλες 26 χώρες.

Η κρίση στον ΔΗΣΥ φτάνει στο τέρμα

Οι καρχαρίες του Αβέρωφ Νεοφύτου, και η σιωπή του Νίκου Χριστοδουλίδη

Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης απέκλεισε και τυπικά το ενδεχόμενο καθόδου του για τρίτη θητεία, διαλύοντας και τα σενάρια που κυκλοφορούσαν προ μηνών πως η διαφαινόμενη κόντρα Αβέρωφ-Χριστοδουλίδη συνέβαινε, γιατί επιθυμούσε να διεκδικήσει εκ νέου χρίσμα.

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν την περασμένη Τρίτη ο πρόεδρος του Δημοκρατικού Συναγερμού, Αβέρωφ Νεοφύτου, στην πρώτη του, ουσιαστικά, πολιτική δήλωση για το 2022 αναφέρονταν στον Νίκο Χριστοδουλίδη με το [...] ο καθένας μας και κάθε ενδιαφερόμενος πρέπει να σεβαστεί και να σεβαστούμε τους δημοκρατικούς θεσμούς, να σεβαστούμε το κόμμα μας. Κι αυτό ισχύει για όλους και φυσικά ισχύει και για τον Νίκο», απαντώντας σε ερώτηση δημοσιογράφου για το ενδεχόμενο υποψηφιότητας του δεύτερου το μήνυμα διαγράφονταν ξεκάθαρα: Ήταν μια δήλωση, σε φιλικό τόνο, εξ ου και ο ενικός και το ύφος, επίκλησης στον κομματικό πατριωτισμό προκειμένου η πίεση να μεταφερθεί προς την πλευρά Χριστοδουλίδη, προκειμένου τυχόν υποψηφιότητά του να περάσει μέσα από την προβλεπόμενη κομματική διαδικασία.

«Ο Αβέρωφ παρουσιάστηκε ενωτικός, επαναλαμβάνοντας πως ο Νίκος (σ.σ. Χριστοδουλίδης) είναι μέλος του κόμματος και της κυβέρνησης, συνεπώς, αν θέλει να κερδίσει το χρίσμα για τις προεδρικές, ας το κάνει μέσα από το κόμμα», σχολίασαν κύκλοι έμπειρων πολιτικών παρατηρητών στην «Κ», χωρίς ωστόσο να παραλείψουν να σημειώσουν πως η δήλωση Αβέρωφ είχε και τη λογική μιας «τελευταίας ευκαιρίας» προς την πλευρά Χριστοδουλίδη. Ο τόνος προχθές, ωστόσο, ήταν διαφορετικός και σαφώς δραματικός: Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ επιτέθηκε στη δημοφιλία Χριστοδουλίδη ως κριτηρίου νίκης στις προεδρικές και για το μη ξεκαθάρισμα προθέσεων, με μια παρομοίωση μάλιστα με καρχαρίες και χρυσόψαρα και δήλωσε πως τυχόν υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη, αύριο, θα τον οδηγήσει σε παραίτηση από την αρχηγία του κόμματος και στη διενέργεια εσωκομματικών για την ανάδειξη νέου προέδρου/υποψηφίου. Εξέλιξη που βάζει το κόμμα σε κλίμα εσωτερικών αναταράξεων, πετά ξεκάθαρα το γάντι της πρόκλησης/πρόσκλησης στην πλευρά Χριστοδουλίδη ως προς μια μάχη στο επίπεδο της βάσης του κόμματος, αλλά και που καθιστά την αυριανή μέρα ορόσημο για τις εξελίξεις. Και μια εξέλιξη που πολιτικά μοιάζει με την μπλόφα ενός έμπειρου χαρτοπαίκτη –σε επίπεδο παρομοίωσης. «Αυτή που ή του βγαίνει ή σου βγάζει μικρό πιστόλι» όπως ανέφερε στην «Κ» έμπειρος παρατηρητής των εξελίξεων.

> *Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ επιτέθηκε στη δημοφιλία Χριστοδουλίδη ως κριτηρίου νίκης στις προεδρικές και για το μη ξεκαθάρισμα προθέσεων, με μια παρομοίωση μάλιστα με καρχαρίες και χρυσόψαρα.*

Τα κυρίαρχα σενάρια

Όπως διαγράφονται οι εξελίξεις, για τον Νίκο Χριστοδουλίδη το δίλημμα εδράζεται στο πώς θα κινηθεί μέχρι, περίπου, την άνοιξη οπότε είτε θα διατηρήσει τη σιγή ασυρμάτου ως προς τις προθέσεις του –κινούμενος παράλληλα σε επίπεδο προεκλογικής επικοινωνίας– ή θα ξεκαθαρίσει την πρόθεσή του ως προς το σενάριο της μη καθόδου του. Υπό αυτό το βάρος τα κυρίαρχα σενάρια παραμένουν τρία:

• **Να ανακοινώσει** την εκτός του ΔΗΣΥ υποψηφιότητά του τον Μάρτιο, σενάριο το οποίο θα επιφέρει αναπόφευκτα τριγμούς στο κόμμα λόγω της ιδιότητάς του ως υπουργού της κυβέρνησης αλλά και συνέπειες, που σε σχέση με την κομματική του ιδιότητα, μένει να διαφανούν και

• **Το signalling** πως δεν τον ενδιαφέρει να είναι υποψήφιος και πως θα επικεντρωθεί στα καθήκοντά του ως ΥΠΕΞ –σενάριο που δεν αποκλείεται μιας και τόσο στη συνέντευξή του στον «Φ» όσο και στην επιστολή του στο διευρυμένο Πολιτικό Γραφείο ο κ. Χριστοδουλίδης άφησε face saving περιθώρια τόσο ως προς τον προβληματισμό του για τον ΔΗΣΥ όσο και ως προς τα κομματικά του εχέγγυα.

• **Αύριο** να προσέλθει στον ΔΗΣΥ, πριν από το πέρας της διορίας, και να υποβάλει την υποψηφιότητά του, εξέλιξη που θα βάλει το κόμμα σε κύκλο εσωκομματικών διαδικασιών στην βάση μετά την παραίτηση Αβέρωφ.

Ο Αβέρωφ Νεοφύτου δήλωσε την Παρασκευή πως θα παραιτηθεί και θα καταφύγει στη βάση, αν ο Χριστοδουλίδης κατέλθει, σήμερα, ως υποψήφιος.

Για τον Νίκο Χριστοδουλίδη το δίλημμα είναι στο πώς θα κινηθεί μέχρι την άνοιξη, οπότε ή θα διατηρήσει τη σιγή ασυρμάτου ως προς τις προθέσεις του ή θα ξεκαθαρίσει την πρόθεσή του ως προς το σενάριο της μη καθόδου του.

Αυτό πάντως που σχολίασαν έμπειροι πολιτικοί κύκλοι στην «Κ» είναι πως ο κ. Χριστοδουλίδης αφενός στήνει το προεκλογικό επιτελείο του, επικεντρώνοντας την προσπάθειά του κυρίως στα social media, με σειρά λογαριασμών στις πλατφόρμες του Facebook και του Instagram, που αναρτούν κείμενα υπέρ του και αφετέρου βρίσκεται σε επαφή και με κόσμο στη βάση. Ωστόσο, οι μέχρι στιγμής πολιτικές κινήσεις Χριστοδουλίδη εμπεριέχουν μεσοπρόθεσμα το ρίσκο: α) διαγραφής του από το κόμμα και β) άμεσης αντικατάστασής του στο ΥΠΕΞ. Με αμφότερα τα σενάρια να μην ερμηνεύονται, αποκλειστικά, στο πλαίσιο του κομματικού πατριωτισμού, αλλά και της κομματικής προτίμησης, στη βάση των ψηφοφόρων, άλλων εποχών, σε περίπτωση που τελικά κατέβει εκτός κόμματος και δεν προσέλθει αύριο ως υποψήφιος.

Οικογενειακές ιστορίες

Η εσωστρέφεια με φόντο το χρίσμα του υποψηφίου για τις προεδρικές στον ΔΗΣΥ θα μπορούσε να είναι επεισόδιο του «Game of Thrones», αλλά στην παρούσα φάση μοιάζει περισσότερο με τη σειρά «Οικογενειακές ιστορίες» ανέφερε στην «Κ», με μια δόση χιούμορ, πηγή που γνωρίζει. Κι αυτό διότι με φόντο το αυριανό dead line (Δευτέρα 10/01) ως προς την προθεσμία υποβολής υποψηφιοτήτων στα συλλογικά όργανα του ΔΗΣΥ δεν διαφαίνεται να υπάρχει άλλη υποψηφιότητα –έναντι αυτής του Αβέρωφ– προκειμένου το κόμμα να αποφανθεί με οριστική απόφαση μέσω του Ανώτατου Συμβουλίου στις 12 Μαρτίου για τον υποψήφιο του 2023. Στον ΔΗΣΥ, τα πηγαδάκια –κυρίως διαδικτυακά και τηλεφωνικά λόγω και του καλπασμού της παραλλαγής «Όμικρον»– σχολίαζαν πως δεν θα ζήσουμε μια εσωκομματική αναμέτρηση Αβέρωφ-Χριστοδουλίδη, με επανάληψη του σκηνικού της πρόσφατης, το 2013, αναμέτρησης Αναστασιάδη-Θεοχάρους (σ.σ. ή της παλιότερης Κληρίδη-Μάτση) και πως το χρίσμα του υποψηφίου του κόμματος, από αύριο, θα ανήκει, και τυπικά, στον Αβέρωφ Νεοφύτου. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο βέβαια, εξ ορισμού, δημιουργεί περαιτέρω πίεση στην πλευρά Χριστοδουλίδη, η πιθανή υποψηφιότητα του οποίου την επόμενη ημέρα θα είναι εκτός ΔΗΣΥ – και «ανεξάρτητη» ως προς το αφήγημά της.

Ο ρόλος Αναστασιάδη

Στο πρωτοχρονιάτικο μήνυμά του ο Πρόεδρος Αναστασιάδης απέκλεισε και τυπικά το ενδεχόμενο καθόδου του για τρίτη θητεία, διαλύοντας και τα σενάρια που κυκλοφορούσαν προ μηνών πως η διαφαινόμενη κόντρα Αβέρωφ-Χριστοδουλίδη συνέβαινε, γιατί επιθυμούσε να διεκδικήσει εκ νέου χρίσμα.Το πώς κινήθηκε όμως μέχρι στιγμής παρασκηνιακά και σε επίπεδο δηλώσεων ο Αναστασιάδης έχει ξεχωριστή σημασία: Αρχικά, παραβρέθηκε για ποτό το ίδιο βράδυ της δημοσίευσης του βίντεο Αβέρωφ, κίνηση που πολλοί εξέλαβαν αμέσως ως «λευκή επιταγή» προς τον τελευταίο. Ανήμερα των Φώτων, ωστόσο, έκανε δήλωση ουσιαστικής επιβεβαίωσης των παρασκηνιακών συναντήσεών του το τελευταίο διάστημα για το χρίσμα στον ΔΗΣΥ, τονίζοντας μάλιστα την κομματική του ιδιότητα (σ.σ. ότι μιλάει «ως ηγέτης παλαιότερα του κόμματος, ως ένας υπηρέτης του κόμματος»). Η δήλωσή του, κατά βάση ενωτική για τον ΔΗΣΥ, ότι το ζήτημα «θα ξεπεραστεί» και πως οι διαφοροποιήσεις είναι «φαινομενικές» δείχνει να απαντά και στην προσπάθεια του «γρήγορου» Αβέρωφ στο να προκαταλάβει τις εξελίξεις με προμετωπίδα τον κομματικό πατριωτισμό και το τελεσίγραφο ως προς την παραίτησή του, αλλά και να βάζει πίεση στον Χριστοδουλίδη να καταλήξει ως προς το πώς θα κινηθεί. Μια υπενθύμιση πως ο Πρόεδρος Αναστασιάδης κινείται ακόμη ως relevant και πολύπειρος δρων, γνωρίζοντας καλά το πολιτικό παιχνίδι.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ**

Ανοικτή επιστολή προς τον πρέσβη @IbrahimKalin

Εξοχότατε κ. πρέσβη, όπως είναι γνωστό, εδώ και χρόνια ασχολείστε με τα των ελληνοτουρκικών σχέσεων και με τα του Κυπριακού. Στην παρούσα φάση το κάνετε με την ιδιότητα του Προεδρικού Εκπροσώπου και Συμβούλου του Προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Με αφορμή τη συνέντευξή σας στο περιοδικό Kriter και την εκφρασθείσα θέση σας πως η Τουρκία είναι έτοιμη να αντιδράσει θετικά σε ανάλογα θετικά βήματα άλλων χωρών σας απευθύνω την παρούσα ανοικτή επιστολή ως τροφή για σκέψη.

Πριν εξηγήσω την πρότασή μου για μερική εξομάλυνση των σχέσεων Τουρκίας και Κ.Δ. θα ήθελα να καταδείξω την άποψή μου για την αποτυχία της ακολουθούμενης από τη χώρα σας πολιτικής στα θέματα των θαλασσίων ζωνών της Ανατολικής Μεσογείου. Συγκεκριμένα, η χώρα σας απέτυχε, παρά την τεράστια επένδυση σε 2 ερευνητικά σκάφη και 3 γεωτρύπανα, ν' ανακαλύψει το όποιο κοίτασμα φυσικού αερίου στην περιοχή που η ίδια ισχυρίζεται ότι εμπίπτει στη δική της υφαλοκρηπίδα στην Ανατολική Μεσόγειο. Αυτό παρά τις 8 γεωτρήσεις που πραγματοποίησε μέχρι σήμερα. Η χώρα σας δεν κατάφερε επίσης να συνάψει συμφωνίες οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών με σημαντικές χώρες όπως η Αίγυπτος και το Ισραήλ, παρά τις «γενναιόδωρες» προτάσεις της. Την ίδια στιγμή δεν έχει συνάψει ανάλογες συμφωνίες με τη Συρία και με τον Λίβανο.

Μόνο με τη μη αναγνωρισμένη «ΤΔΒΚ» και την προσωρινή κυβέρνηση της Λιβύης (για την οποία όμως διαφωνεί το λιβυκό κοινοβούλιο) έχετε υπογράψει συμφωνίες. Επιπρόσθετα παρά τις επανειλημμένες προσπάθειές σας δεν καταφέρατε να πείσετε το Ισραήλ να στείλει το φυσικό αέριο του κοιτάσματος «Λεβιάθαν» στην Τουρκία είτε για δική σας κατανάλωση είτε για προώθησή του στις ευρωπαϊκές αγορές. Η ηγεμονική πολιτική που ακολουθείτε έχει ενοχλήσει τους πάντες στην περιοχή με αποτέλεσμα να σας κρατήσουν έξω από τα θέματα περιφερειακής συνεργασίας στον τομέα της ενέργειας και συγκεκριμένα έξω από το «Φόρουμ Φυσικού Αερίου Ανατολικής Μεσογείου- EMGF».

Αντίθετα, η Κυπριακή Δημοκρατία (Κ.Δ.) έχει από την 1/1/2022 την προεδρία του οργανισμού αυτού. Ακόμα και η επιθετική σας πολιτική έναντι του ενεργειακού προγράμματος της Κ.Δ. απέτυχε. Η Κ.Δ. διαθέτει σήμερα τρία κοιτάσματα («Αφροδίτη», «Καλυψώ» και «Γλαύκος»), τα οποία ευρίσκονται εκτός τής κατά τον δικό σας ισχυρισμό τουρκικής υφαλοκρηπίδας. Με βάση όλα τα πιο πάνω είναι φανερό πως πρώτο δεν έχετε βρει φυσικό αέριο στην Ανατολική Μεσόγειο ενώ εμείς διαθέτουμε τρία κοιτάσματα. Δεύτερο, είστε εκτός του EMGF, ενώ εμείς προεδρεύουμε για την επόμενη περίοδο. Τρίτο, όπως έχουν σήμερα τα πράγματα, πολύ δύσκολα ένας αγωγός θα σας συνδέσει στο μέλλον με τα κοιτάσματα της Κύπρου, του Ισραήλ και της Αιγύπτου. Τέταρτο, η πολιτική των κανονιοφόρων που ακολουθείτε έναντι της Κ.Δ. είναι αντιπαραγωγική και προκαλεί αρνητικές αντιδράσεις από Ε.Ε., ΗΠΑ και άλλες χώρες. Αντί αυτού, κ. πρέσβη, θα ήταν καλύτερα να ακολουθήσετε τις έμμεσες συμβουλές φιλικών σας χωρών όπως οι ΗΠΑ και το Η.Β. και να προχωρήσετε σε μερική εξομάλυνση των σχέσεών σας με την Κ.Δ. Το κάνατε ήδη με τα ΗΑΕ. Το επιχειρείτε με Ισραήλ, Αίγυπτο, Σ. Αραβία και Αρμενία. Γιατί όχι και με την Κ.Δ.; Δυστυχώς, η συνολική λύση του Κυπριακού έχει απομακρυνθεί μετά και την υιοθέτηση από τη χώρα σας και τους Τ/κ της νέας θέσης για λύση δύο κρατών. Ταυτόχρονα ο χρόνος για αξιοποίηση του φυσικού αερίου τελειώνει, καθώς οδεύουμε στην πράσινη οικονομία. Ας πάμε λοιπόν σε μία μερική λύση.

Προτείνω όπως: Σε πρώτη φάση προχωρήσουμε, με μεσολάβηση τρίτων, σε υιοθέτηση ενός αμοιβαίου μορατόριουμ ερευνών και γεωτρήσεων. Αυτό θα περιλαμβάνει όλες τις επικαλυπτόμενες ζώνες μεταξύ της Τουρκίας και της Κ.Δ. Αυτές προκύπτουν εύκολα από τις συντεταγμένες και τους χάρτες που οι χώρες μας κατέθεσαν στον ΟΗΕ. Σε δεύτερη φάση, και με τη μεσολάβηση των ΗΠΑ, Τουρκία και Κ.Δ., να διαπραγματευτούμε την οριοθέτηση των μεταξύ μας θαλασσίων ζωνών. Η μη αναγνώριση της Κ.Δ. από την Τουρκία δεν είναι εμπόδιο. Αυτό κάνουν Λίβανος και Ισραήλ με τη βοήθεια των ΗΠΑ παρά το ότι ο Λίβανος δεν αναγνωρίζει το Ισραήλ. Το μορατόριουμ θα ρίξει τους τόνους και θα τερματίσει τις αντιπαραθέσεις στη θάλασσα. Θα ανοίξει τον δρόμο για τη σταδιακή ένταξη της Τουρκίας στο EMGF και προοπτικά τη σύνδεσή της με τα κοιτάσματα της Ανατολικής Μεσογείου. Ώρα να σκεφτούμε όλοι με λογικές θετικού αθροίσματος.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

Ερχεται η πρώτη παρτίδα χαπιών

Την ερχόμενη εβδομάδα οι παραδόσεις στην Κύπρο – Ποιοι είναι οι δικαιούχοι

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Με τη μετάλλαξη «Όμικρον» να καλπάζει σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, το 2022 δημιουργεί βάσιμες ελπίδες στην επιστημονική κοινότητα πως υπό προϋποθέσεις μπορεί να καταστεί η χρονιά που η πανδημία θα εξελιχθεί σε ενδημία με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Δύο χρόνια αφότου ξεκίνησε η μάχη κατά της COVID-19 εισέρχονται και τα φαρμακευτικά σκευάσματα με την προσδοκία να μειώσουν περισσότερο τη νοσηρότητα του ιού και των μεταλλάξεων. Αρχής γενομένης από τον πρώτο μήνα του 2022, τα ευρωπαϊκά κράτη αναμένεται να παραλάβουν τις πρώτες ποσότητες αντιικών φαρμάκων. Για την Κύπρο, όπως είχε γράψει η «Κ», η επόμενη εβδομάδα θεωρείται σημαντική, μιας και σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουμε στη διάθεσή μας, θα παραληφθεί η πρώτη παρτίδα χαπιών. Σύμφωνα με τους προγραμματισμούς σε κεντρικό ευρωπαϊκό επίπεδο, η Κύπρος αναμένεται να παραλάβει τις πρώτες ποσότητες που της αναλογούν και θα αφορούν το ένα από τα δύο φαρμακευτικά σκευάσματα, τα οποία πέρασαν από τις διεργασίες του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων. Πρόκειται για το Molnupiravir / Lagevrio της Merck ενώ στη συνέχεια θα παραληφθεί και το δεύτερο χάπι που έχει αναπτύξει η εταιρεία Pfizer.

Τα μέτρα κατά της μετάλλαξης «Όμικρον» δείχνουν πως σε πανευρωπαϊκό επίπεδο η διαχείριση του ιού μετατρέπει σταδιακά την πανδημία σε ενδημία, βάζοντας ένα τέλος σε σκληρά μέτρα τύπου lockdown.

Η χορήγηση

Η ενίσχυση των υφιστάμενων όπλων κατά της COVID-19 πιστεύεται πως θα έχει θετική επίδραση στα βαριά περιστατικά και σε συνδυασμό με τα εμβόλια που παραμένουν πρωταρχικό όπλο κατά του ιού, μπορεί να δώσει μια νέα τροπή στις προσπάθειες για επιστροφή στην κανονικότητα. Με όσα είναι γνωστά από τις έρευνες, το αντιικό φάρμακο της Merck μειώνει κατά 50% τη νοσηλεία ή τον θάνατο από COVID-19, το δε της Pfizer κατά 89%, με τους ειδικούς να επισημαίνουν πως στην παρούσα φάση δεν μπορεί να γίνει ασφαλής σύγκριση των δύο χαπιών. Και τα δύο αντιικά σκευάσματα θα λαμβάνονται κατά τα πρώτα στάδια εμφάνισης συμπτωμάτων μόλυνσης με COVID-19. Και για το χάπι της Pfizer και για της Merck η δοσολογία θα είναι δύο φορές την ημέρα για πέντε ημέρες. Με νωπά τα προβλήματα παραγωγής εμβολίων κατά το πρώτο διάστημα, για το Paxlovid της Pfizer προγραμματιζόταν η παραγωγή 180.000 συσκευασιών μέχρι το τέλος του 2021 και τουλάχιστον 50 εκατ. συσκευασιών μέχρι το τέλος του 2022. Για το Molnupiravir / Lagevrio της Merck αναμενόταν η παραγωγή 10 εκατ. παρτίδων μέχρι το τέλος του 2021, καθώς και αδειοδότηση σε εταιρείες γενόσημων φαρμάκων και σχέδια για αύξηση της παραγωγής.

Λαμβάνοντας υπόψη τις συστάσεις που θα συνοδεύουν τα δύο φαρμακευτικά σκευάσματα, η χορήγησή τους θα πραγματοποιείται στη βάση των πρωτοκόλλων και αναμένεται να λειτουργήσουν παράλληλα με τα εμβόλια. Σε ό,τι αφορά το πρώτο φαρμακευτικό σκεύασμα, αυτό της Merck, θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη συνταγογράφησή του από τους γιατρούς, στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων. Όπως έχει γίνει γνωστό απαγορεύεται η χορήγησή του σε εγκύους και παιδιά, ενώ συστήνεται σε άτομα υψηλού κινδύνου.

Ενδημική διαχείριση

Τα δύο χάπια, σε συνδυασμό με άλλους παράγοντες, δείχνουν πως η διαχείριση της COVID-19 από πανδημική, σταδιακά, μετατρέπεται σε ενδημική. Περαιτέρω αύξηση των ποσοστών της αναμνηστικής δόσης και η μη αύξηση της νοσηρότητας της μετάλλαξης «Όμικρον», με την προϋπόθεση πως δεν θα παρουσιαστεί μια νέα μετάλλαξη πριν η «Όμικρον» ολοκληρώσει τον κύκλο της, είναι οι παράγοντες που ενισχύουν την αισιοδοξία των επιστημόνων σε διεθνές επίπεδο, ότι η πανδημία μετατρέπεται σε ενδημία. Ωστόσο, την τάση που υπάρχει για τερματισμό της πανδημίας ενισχύουν και άλλοι παράγοντες όπως το πλαίσιο μέτρων που λαμβάνουν τα ευρωπαϊκά κράτη, ανάμεσά τους και η Κύπρος. Η αποστροφή από σκληρά περιοριστικά μέτρα, κύριο χαρακτηριστικό αντίδρασης το πρώτο διάστημα της πανδημίας, δείχνει πως όποια και να είναι η εξέλιξη της COVID-19, πολύ δύσκολα οι χώρες θα επιστρέψουν σε περιβάλλον lockdown. Όλα αυτά συνοψίζονται στη φράση της επιστημονικής κοινότητας πως «μπαίνουμε σε μια άλλη φάση της πανδημίας».

Παρελθόν τα lockdown

Παρά τα αισιόδοξα μηνύματα, οι επιστήμονες δεν κρύβουν την ανησυχία τους για έναν πολύ δύσκολο Ιανουάριο, με κύριο χαρακτηριστικό την σχεδόν καθολική διασπορά του ιού στην κοινότητα. Αυτό που για την ώρα δημιουργεί κάποια αισιοδοξία στην επιστημονική κοινότητα είναι η νοσηρότητα της «Όμικρον», η οποία με βάση τα διαθέσιμα δεδομένα της μετάλλαξης δεν φαίνεται να έχει συμβολή στα σοβαρά περιστατικά, τουτέστιν στην άσκηση πιέσεων στα συστήματα υγείας. Η απουσία ικανοποιητικού όγκου δεδομένων της « Όμικρον» οδηγεί τους επιστήμονες να είναι κάπως επιφυλακτικοί, αφήνοντας ένα μικρό ποσοστό ανατροπής, εάν και εφόσον το επόμενο διάστημα υπάρχει διαφοροποίηση κυρίως στις νοσηλείες.

Ο τρόπος διαχείρισης, το τελευταίο διάστημα, της υγειονομικής κρίσης στην Κύπρο δείχνει πως η εποχή των σκληρών περιοριστικών μέτρων έχει παρέλθει, στη βάση μιας συγκροτημένης λογικής που αναπτύσσεται κυρίως σε επιστημονικό επίπεδο. Το πρώτο επιχείρημα που προτάσσεται είναι πως τα lockdown είχαν μια λογική επιβολής σε μια περίοδο που δεν υπήρχαν όπλα κατά της COVID-19. Στις αξιολογήσεις φαίνεται πως η Κύπρος σε επίπεδο Ευρώπης συγκαταλέγεται ανάμεσα στα κράτη με την καλύτερη διαχείριση της πανδημίας, κάτι που όπως λέγεται, ανταανακλάται στους θανάτους. Ένας άλλος παράγοντας είναι τα ποσοστά εμβολιασμού τα οποία κινούνται σε υψηλά επίπεδα. Το τρίτο είναι η εκτίμηση για τα ποσοστά διασποράς της «Όμικρον» σε συνδυασμό με την αποτελεσματικότητα σκληρών περιοριστικών μέτρων. Η επιστημονική κοινότητα εμφανίζεται σχεδόν βέβαιη πως μέχρι το τέλος του τρέχοντος μηνός η μετάλλαξη «Όμικρον» θα είναι παντού, όπως λέγεται χαρακτηριστικά. Υπό το πρίσμα αυτό εκφράζονται αμφιβολίες για την αναγκαιότητα σκληρών μέτρων ως αποτελεσματικό εργαλείο απέναντι στην διασπορά του ιού.

Οι ανησυχίες

Μέσα σε αυτό το κλίμα, εκείνο που φαίνεται να απασχολεί περισσότερο είναι το διαχειριστικό κομμάτι της μετάλλαξης «Όμικρον». Εν προκειμένω, ο προβληματισμός που αναπτύσσεται αφορά τις επιπτώσεις στη λειτουργικότητα της κοινωνίας. Εξ ου και δεν λαμβάνονται μέτρα τα οποία μπορούν να την επηρεάσουν περισσότερο. Όπως πιστεύεται, παρατηρείται έντονη πίεση της «Όμικρον» στους χώρους εργασίας, με αποχή εργαζομένων που έχουν ανιχνευθεί ως επιβεβαιωμένα κρούσματα ή επαφές. Ιδιαίτερη ανησυχία υπάρχει για εργαζόμενους σε κομβικές για την περίοδο υπηρεσίες, όπως είναι οι επαγγελματίες υγείας. Η πίεση αυτή αναμένεται να ενταθεί το επόμενο διάστημα, αν επιβεβαιωθούν οι εκτιμήσεις πως η «Όμικρον» δεν έχει ολοκληρώσει τον κύκλο της. Η δεύτερη σε ιεράρχηση ανησυχία αφορά το υγειονομικό κομμάτι και ένα μικρό κενό γνώσης που υπάρχει και αφορά τη νοσηρότητα της μετάλλαξης. Παρά τα πρώτα ευοίωνα δεδομένα, οι επιστήμονες παρουσιάζονται συγκρατημένα αισιόδοξοι προκειμένου να δοθεί χρόνος για να εξαχθούν ασφαλέστερα συμπεράσματα.

Η πρώτη παρτίδα φαρμακευτικού σκευάσματος που αναμένεται να παραληφθεί την ερχόμενη εβδομάδα είναι αυτό του Molnupiravir / Lagevrio της Merck. Χωρίς να υπάρχει χρονικός προσδιορισμός θα ακολουθήσει η παραλαβή του χαπιού Paxlovid της Pfizer.

Η αποστροφή από σκληρά περιοριστικά μέτρα, κύριο χαρακτηριστικό αντίδρασης το πρώτο διάστημα της πανδημίας, δείχνει πως όποια και να είναι η εξέλιξη, πολύ δύσκολα οι χώρες θα επιστρέψουν σε περιβάλλον lockdown.

Δώρον άδωρον το κλείσιμο των σχολείων

Μια πρώτη λογική εξήγηση για την απουσία σκληρών μέτρων στην εκπαίδευση δίνουν οι επιστημονικές απόψεις. Οι επιστήμονες αναμένουν πως την επόμενη εβδομάδα η διασπορά του ιού θα κινηθεί σε υψηλά ποσοστά λόγω της λειτουργίας της κοινωνίας μετά το διάλειμμα των εορτών. Η επιστροφή στην εργασία αλλά και το άνοιγμα της εκπαίδευσης πιστεύεται πως θα επιβαρύνουν ιδιαίτερα την επιδημιολογική εικόνα. Ταυτόχρονα όμως απαισιόδοξες είναι και οι εκτιμήσεις για τα επίπεδα διασποράς της «Όμικρον» σε ενδεχόμενο περιορισμού των μαθητών στις οικίες. Το βασικό στοιχείο που φαίνεται να έγειρε την πλάστιγγα στο άνοιγμα των σχολείων ήταν πως η παρουσία των μαθητών στις σχολικές μονάδες συντελείται σε ένα ελεγχόμενο περιβάλλον της πανδημίας σε σχέση με τον κατ' οίκον περιορισμό που όπως πιστεύεται, θα εκτόξευε τις ανεξέλεγκτες εξωσχολικές δραστηριότητες των μαθητών με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη διασπορά του ιού μέσα στην οικογένεια. Ο δεύτερος παράγοντας που απέτρεψε το κλείσιμο είναι η αλλαγή φιλοσοφίας στη διαχείριση του ιού. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση θεωρείται βασικό χαρακτηριστικό lockdown, το οποίο ως μέτρο έχει εγκαταλειφθεί. Οι επιστήμονες θεωρούν πως στην παρούσα φάση τα σχολεία λειτουργούν και ως χώρος ελέγχου της πανδημίας αρκεί να εφαρμόζονται σχολαστικά τα προστατευτικά μέτρα, μάσκες, rapid test, αποστάσεις. Το βασικό όπλο, όμως, παραμένει ο εμβολιασμός των μαθητών, όσο και η λήψη της αναμνηστικής δόσης από τους ενήλικες. Εάν τηρηθούν οι προϋποθέσεις αυτές και εφόσον δεν παρουσιασθεί κάποια άλλη μετάλλαξη το επόμενο διάστημα, πιστεύεται πως η Κύπρος μπορεί να ξεπεράσει ανώδυνα την επέλαση της Όμικρον.

Η πανδημία μάλλον τελειώνει τον Μάρτιο

Ο δρ Κρίστοφερ Μιούρεϊ μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ο δρ Κρίστοφερ Μιούρεϊ θεωρείται διεθνώς ο «γκουρού» των προβλέψεων για την πορεία της πανδημίας. Είναι επικεφαλής του ινστιτούτου μετρήσεων και αξιολόγησης για θέματα υγείας στο Πανεπιστήμιο της Ουάσιγκτον και έχει επεξεργαστεί μοντέλα με την εξέλιξη της πανδημίας για διάφορες χώρες στον κόσμο – ανάμεσά τους και η Ελλάδα. Ο δρ Μιούρεϊ προβλέπει ότι περίπου ο μισός ελληνικός πληθυσμός θα μολυνθεί με την «Ομικρον» και θεωρεί ότι η κορύφωση του κύματος θα έλθει στα μέσα Ιανουαρίου, όχι στο τέλος, όπως προέβλεπαν οι αρχικές μελέτες.

Ο ίδιος θεωρεί ότι το τέλος της πανδημίας θα έλθει τον Μάρτιο, μόλις φύγει εντελώς η «Ομικρον». Συνιστά το άνοιγμα των σχολείων, στον βαθμό που υπάρχουν αρκετοί καθηγητές που δεν θα έχουν μολυνθεί. Το βασικότερο όμως συμπέρασμά του είναι η ανάγκη της αποδραματοποίησης της κατάστασης. Λέει χαρακτηριστικά πως δεν έχει νόημα να επικεντρωνόμαστε στον αριθμό των κρουσμάτων, αλλά μόνο στον αριθμό των εισαγωγών στα νοσοκομεία και κυρίως στις ΜΕΘ.

– Γιατρέ, σας ευχαριστώ πολύ για τη συνέντευξη. Επιτρέψτε μου να σας ρωτήσω, πρώτα απ' όλα, ποια είναι η πρόγνωσή σας σχετικά με το πόσο θα διαρκέσει αυτό.

– Απ' όσο μπορούμε να καταλάβουμε από την «Ομικρον», πιστεύουμε ότι είναι τόσο μεταδοτική που θα μεταφερθεί στον πληθυσμό στην Ελλάδα, και σε κάθε χώρα όπου θα εμφανιστεί, σε αρκετά σύντομο χρονικό διάστημα, από την έναρξη μέχρι την κορύφωση, σε τέσσερις με έξι εβδομάδες. Αρα η κορύφωση του κύματος της «Ομικρον» θα λάβει χώρα κατά τον μήνα Ιανουάριο στην Ελλάδα.

– Ποιο ποσοστό του πληθυσμού περιμένετε να παρουσιάσει αυτή την παραλλαγή;

– Περιμένουμε να προσβληθεί από την «Ομικρον» πιθανότατα το ήμισυ του πληθυσμού ή και περισσότερο, και αυτό παρά τα ποσοστά εμβολιασμού και τις προηγούμενες μολύνσεις με άλλες παραλλαγές της COVID. Αρα ένα πολύ μεγάλο μέρος του πληθυσμού, τόσο στην Ελλάδα όσο και στον υπόλοιπο κόσμο, θα νοσήσει από την «Ομικρον».

– Οπότε υπάρχει νόημα στην προσπάθεια ελέγχου της «Ομικρον»;

– Τι γνωρίζουμε για την «Ομικρον»; Γνωρίζουμε ότι είναι πολύ μεταδοτική, μπορεί να προσβάλει ανθρώπους που έχουν ήδη μολυνθεί στο παρελθόν, μπορεί να περάσει σε αυτούς που έχουν εμβολιαστεί ή ακόμη και σε αυτούς που έχουν κάνει το booster. Αλλά είναι πολύ λιγότερο σοβαρή από την προηγούμενη παραλλαγή, ίσως 90% ή 95% λιγότερο σοβαρή. Ετσι, έρχονται τεράστιοι αριθμοί νοσούντων, αλλά πολύ λιγότερο σοβαρά. Ομως εξακολουθεί να υπάρχει πίεση στο σύστημα υγείας, επειδή νοσηλεύεται ένας πολύ μεγάλος αριθμός ασθενών σε ένα μικρότερο φάσμα. Ετσι, θα είναι πραγματικά δύσκολο να ελεγχθούν οι λοιμώξεις. Αλλά και πάλι θα υπάρξουν κάποιες συνέπειες για τον πληθυσμό.

– Δηλαδή περιμένετε να αυξηθούν οι εισαγωγές στα νοσοκομεία;

– Περιμένουμε να αυξηθούν οι εισαγωγές στα νοσοκομεία, περισσότερο από τα προηγούμενα κύματα. Απ' ό,τι έχουμε δει στη Νότια Αφρική, τώρα στο Ηνωμένο Βασίλειο και σε ορισμένες πολιτείες των ΗΠΑ, ακόμη και μεταξύ εκείνων που καταλήγουν στο νοσοκομείο, είναι 80% έως 90% λιγότερο σοβαρή, οπότε πολύ λιγότεροι από αυτούς καταλήγουν σε ΜΕΘ. Ετσι, υπάρχουν μεν ενθαρρυντικά σημάδια σχετικά με τη σοβαρότητα, αλλά και μόνο οι καθαροί αριθμοί, το ότι ο μισός πληθυσμός θα νοσήσει από την «Ομικρον», σημαίνει ότι πιθανώς θα υπάρξει αύξηση των νοσηλειών.

– Βλέπετε κάποιες ιδιαίτερες συνέπειες από την «Ομικρον», κάτι που δεν περιμένατε;

– Οταν πρωτοεμφανίστηκε τον Νοέμβριο, και δεν είχαμε ουσιαστικά δεδομένα σχετικά με τη σοβαρότητά της, υπήρχε τεράστια ανησυχία ότι θα βλέπαμε τον εφιάλτη της μαζικής μετάδοσης και, στη συνέχεια, ούσα ελαφρώς λιγότερο σοβαρή από τη «Δέλτα», τα νοσοκομεία θα κατακλύζονταν και το ποσοστό θανάτων θα εκτοξευόταν. Αυτό δεν συνέβη ευτυχώς. Αποδείχθηκε ότι ήταν πολύ λιγότερο σοβαρή, και σήμερα δεν βλέπουμε πραγματικά τίποτα ιδιαίτερα ασυνήθιστο εκτός από το γεγονός ότι το 80%-90% των ανθρώπων που μολύνονται δεν έχει καθόλου συμπτώματα. Ετσι, αυτό έχει πραγματικά μεγάλη διαφορά όσον αφορά τον αντίκτυπο στον πληθυσμό.

– Είναι κατά κάποιο τρόπο η αρχή του τέλους της πανδημίας, διότι όλοι έλεγαν ότι κάποια στιγμή θα γίνει σαν τη γρίπη. Μια σοβαρή ίσως γρίπη, αλλά μια γρίπη. Φτάνουμε σε αυτό το σημείο τώρα με την «Ομικρον»;

– Είναι μια εξαιρετική ερώτηση και νομίζω ότι είναι πολύ δύσκολο να απαντηθεί με αυστηρά επιστημονικό τρόπο. Ομως πολλοί πιστεύουν ότι, επειδή θα υπάρχουν τόσο πολλοί άνθρωποι που θα μολυνθούν με την «Ομικρον», θα αυξηθεί σημαντικά το επίπεδο ανοσίας του πληθυσμού, ώστε θα χρειαστεί να εμφανιστεί μια νέα παραλλαγή για να δούμε, μετά το κύμα της «Ομικρον», μεγαλύτερη μελύνεται. Οταν λοιπόν βρίσκεσαι σε αυτό το επίπεδο μετάδοσης, ασχέτως αν είναι πολύ λιγότερο σοβαρή, πρέπει να επανεξετάσουμε την προσέγγισή μας. Πιθανότατα δεν μπορούμε να ελέγξουμε καθόλου τη μόλυνση. Αν ακολουθήσουμε τις στρατηγικές που χρησιμοποιούμε με τα τεστ και την απομόνωση, θα καταλήξουμε, τον Ιανουάριο, να είναι δύσκολο να διατηρηθούν πολλές σημαντικές υπηρεσίες, επειδή τάδοση. Οπότε μπορεί να είναι αυτό που θα μας φέρει στο σημείο όπου θα περάσουμε σε ένα ενδημικό στάδιο, όπου η νόσος δεν πρόκειται να εξαφανιστεί μεν, αλλά όπου μπορεί να γίνει αυτή η εποχική νόσος που περιμένουμε εδώ και αρκετό καιρό.

– Για να καταλάβω, αυτοί οι ιοί έχουν μια γραμμική εξέλιξη, όπου γίνονται πιο μεταδοτικοί αλλά και πιο ήπιοι. Δηλαδή περιμένετε ότι η επόμενη παραλλαγή θα ακολουθήσει το ίδιο μοτίβο ή όχι απαραίτητα;

– Είναι μεγάλη συζήτηση. Αυτοί που μελετούν την εξέλιξη των ιών λένε ότι δεν υπάρχει κανένας ιδιαίτερος λόγος, στην περίπτωση της COVID, να υποθέσουμε ότι το επόμενο στέλεχος θα είναι πιο ήπιο από την «Ομικρον». Αν σκεφτείτε τη γρίπη από χρόνο σε χρόνο, έχουμε επιδημίες κακής γρίπης και έχουμε επιδημίες πιο ήπιας γρίπης. Επομένως, δεν γίνεται πάντα η γρίπη ηπιότερη. Και έτσι, αν πάρετε αυτή την αναλογία, είναι πιθανό να δούμε μια παραλλαγή στο μέλλον η οποία θα είναι μεταδοτική ή ακόμη πιο μεταδοτική από την «Ομικρον», αλλά θα μπορούσε να είναι και πιο σοβαρή. Δεν το γνωρίζουμε. Τώρα, για το μέλλον, καθώς θα έχουμε υψηλότερα επίπεδα εμβολιασμού, και έκθεση σε διαφορετικούς τύπους παραλλαγών του παρελθόντος, και έλευση αποτελεσματικών αντιιικών φαρμάκων, ελπίζουμε ότι δεν θα δούμε τις μεγάλες συνέπειες της COVID που είχαμε στο παρελθόν.

– Καταλαβαίνω ότι ένα από τα κύρια συμπεράσματα στα οποία καταλήξατε είναι ότι υπάρχει ανάγκη να αποδραματοποιήσουμε την κατάσταση κατά κάποιο τρόπο. Θα μπορούσατε να μας εξηγήσετε τι σημαίνει αυτό και γιατί πιστεύετε ότι είναι σημαντικό;

– Εδώ και δύο χρόνια αντιμετωπίζαμε μια πολύ πιο σοβαρή λοίμωξη και έτσι είχε πολύ νόημα να επικεντρώσουμε τις προσπάθειες μέσω της χρήσης μάσκας, μέσω της κοινωνικής απομόνωσης, στο να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να μειώσουμε τη μετάδοση. Αλλά σε ένα περιβάλλον όπου η μετάδοση είναι τόσο ισχυρή… ξέρετε, πάρτε αυτές τις έρευνες στο Λονδίνο που έδειξαν ότι την ημέρα της Πρωτοχρονιάς το 10% του συνολικού πληθυσμού του Λονδίνου είχε ενεργή λοίμωξη, αυτός είναι ένας βαθμός, όπου κάθε μέρα από τη στιγμή που είσαι στον δρόμο, όπως τώρα στην Ελλάδα, 2% ή ίσως και 3% της χώρας μο-

> *Η πανδημία θα τελειώσει, αλλά η COVID θα υπάρχει. Πρέπει οι άνθρωποι να παραμένουν εμβολιασμένοι, να κάνουν την αναμνηστική δόση με την πάροδο του χρόνου.*

απλά δεν θα έχουμε το εργατικό δυναμικό, επειδή όλοι θα είναι στα σπίτια τους, σε απομόνωση. Οπότε πρέπει να επανεξετάσουμε τις στρατηγικές μας σχετικά με το τι πρέπει να προσπαθήσουμε να επιτύχουμε. Στο παρελθόν ο στόχος ήταν «ελαχιστοποίηση των θανάτων, ελαχιστοποίηση των νοσηλειών, διακοπή της μετάδοσης». Τώρα νομίζω ότι είναι «ελαχιστοποίηση των θανάτων, ελαχιστοποίηση των νοσηλειών και διακοπή της αποσύνδεσης των βασικών υπηρεσιών».

– Οπότε προτείνετε να μην κοιτάμε τόσο πολύ τους αριθμούς, τους πραγματικούς αριθμούς; Να κοιτάμε περισσότερο τις νοσηλείες, τις ΜΕΘ;

– Ναι, νομίζω ότι ο κόσμος πρέπει να σταματήσει να τρομοκρατείται από τους αριθμούς περιστατικών, επειδή θα είναι πολύ μεγάλοι. Πρέπει να κοιτάζουν τις νοσηλείες ή ακόμα περισσότερο, αυτό που κάνει ήδη η κυβέρνηση, δηλαδή να κοιτάζουν αυτούς που είτε βρίσκονται στις ΜΕΘ είτε σε ελεγχόμενο μηχανικό αερισμό ή σε διασωλήνωση. Αυτό το νούμερο πρέπει να παρακολουθούμε, αυτό που μας πληροφορεί για τους βαριά πάσχοντες από COVID. Επειδή αυτό μας δείχνει τις πραγματικές συνέπειες. Οι αριθμοί των περιστατικών θα είναι τρομακτικοί, διότι θα σημειώνουν ρεκόρ μέρα με τη μέρα, μέχρι να φτάσουμε σε μια κορύφωση, η οποία ίσως να έρθει πιο γρήγορα απ' ό,τι νομίζαμε πριν από δύο εβδομάδες. Το πιο πιθανό είναι να δείτε μια κορύφωση στην Ελλάδα στα μέσα του μήνα. Αλλά εστιάστε την προσοχή σε αυτές τις σοβαρές περιπτώσεις που καταλήγουν να απαιτούν πολύ πιο επιθετική παρέμβαση στο νοσοκομείο.

– Και ποιος είναι ο αριθμός των ανθρώπων που θα μολυνθούν κατά την κορύφωση της πανδημίας στην Ελλάδα;

– Συγγνώμη, δεν έχω το δεδομένο αυτή τη στιγμή μπροστά μου. Θα κυκλοφορήσουμε ένα νέο μοντέλο αργότερα. Προσπαθούμε απλώς να λάβουμε υπόψη μας τη χρονική στιγμή της έρευνας, επειδή όταν δημοσιεύσαμε το πρώτο μας μοντέλο, η Ελλάδα δεν είχε αρχίσει να έχει αύξηση των κρουσμάτων. Είχαμε πει ότι θα αυξανόταν, αλλά τώρα που είδαμε τα δεδομένα για την Ελλάδα και την αύξηση των περιπτώσεων, που ξεκίνησε μετά τα Χριστούγεννα, προσπαθούμε να το ενσωματώσουμε στη νέα μας έκδοση. Ωστόσο αυτό που έδειχνε προηγουμένως, ότι η κορύφωση θα ήταν στο τέλος του μήνα, τώρα πιστεύουμε ότι θα είναι περισσότερο στα μέσα του μήνα.

– Η τελευταία ερώτηση είναι κάπως ανόητη, το ξέρω, αλλά πότε πιστεύετε ότι θα τελειώσει αυτή η πανδημία;

– Νομίζω ότι η πανδημία, σε αντίθεση με την COVID, θα τελειώσει μόλις τελειώσει το κύμα της «Ομικρον». Ετσι, πιθανότατα μέχρι τον Μάρτιο, οι αριθμοί θα έχουν μειωθεί στα περισσότερα μέρη, επειδή η «Ομικρον» θα κινηθεί πολύ γρήγορα. Η πανδημία θα έχει τελειώσει, αν και η COVID σίγουρα δεν θα έχει τελειώσει. Και θα πρέπει απλά να αλλάξουμε και να πούμε: «Κοιτάξτε, αυτό είναι σαν τη γρίπη». Θα υπάρχει συνέχεια. Πρέπει οι άνθρωποι να παραμένουν εμβολιασμένοι, να κάνουν την αναμνηστική δόση με την πάροδο του χρόνου. Και στη συνέχεια, όταν έχουμε ένα κύμα COVID από μια νέα παραλλαγή, ή τον χειμώνα κάθε χρόνο, οι άνθρωποι που είναι μεγαλύτεροι σε ηλικία ή έχουν κάποια συννοσηρότητα που τους θέτει σε μεγαλύτερο κίνδυνο, ίσως να θέλουν να λάβουν περαιτέρω μέτρα, όπως το να φορούν μάσκα. Και απλά πρέπει να το δούμε αυτό ως το νέο φυσιολογικό. Αλλά νομίζω ότι η πανδημία, ως έννοια που απαιτεί αυτή την κοινωνική αντίδραση έκτακτης ανάγκης, μάλλον τελειώνει τον ερχόμενο Μάρτιο.

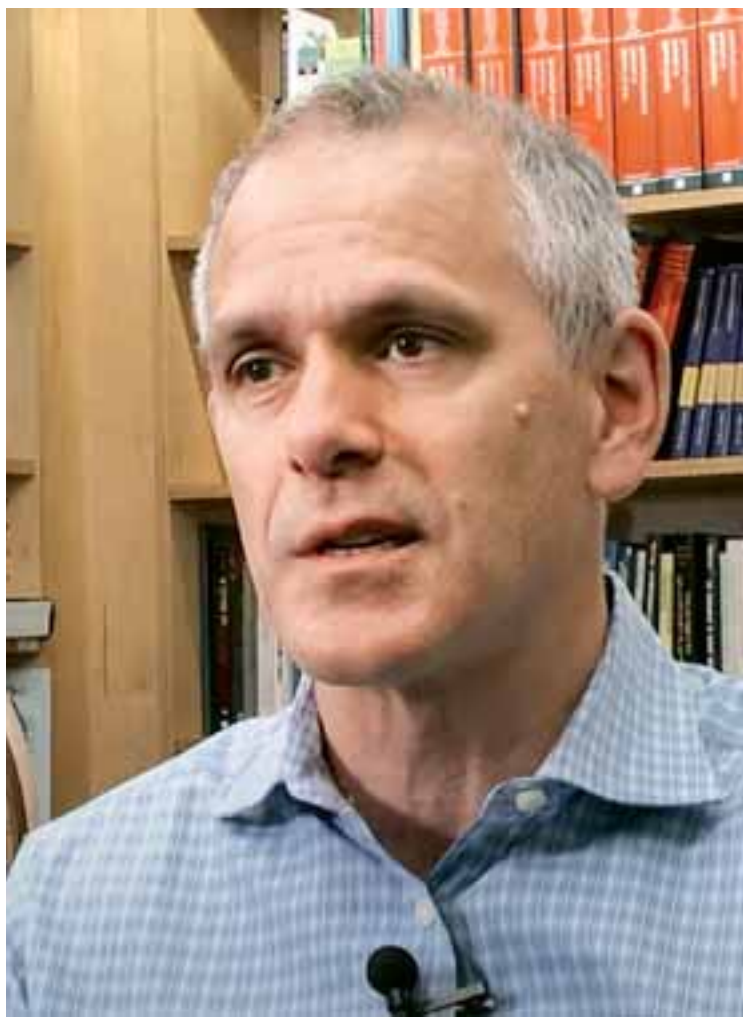

Ο δρ Κρίστοφερ Μιούρεϊ είναι επικεφαλής του ινστιτούτου μετρήσεων και αξιολόγησης για θέματα υγείας στο Πανεπιστήμιο της Ουάσιγκτον.

> *Η κορύφωση του κύματος της «Ομικρον» θα λάβει χώρα στα μέσα Ιανουαρίου στην Ελλάδα.*

> *Είναι πιθανό να δούμε μια παραλλαγή στο μέλλον, η οποία θα είναι ακόμη πιο μεταδοτική από την «Ομικρον» – θα μπορούσε να είναι και πιο σοβαρή.*

> *Στον βαθμό που οι δάσκαλοι δεν χρειάζεται να βρίσκονται σε καραντίνα λόγω κάποιου θετικού τεστ, νομίζουμε ότι τα σχολεία θα πρέπει να λειτουργήσουν.*

– Επιτρέψτε μου να έρθω στα πολιτικά συμπεράσματα στα οποία καταλήξατε μετά τη μελέτη σας στην Ελλάδα. Τα σχολεία. Θα τα ανοίγατε ή θα τα κρατούσατε κλειστά;

– Στον βαθμό που οι δάσκαλοι δεν χρειάζεται να βρίσκονται σε καραντίνα λόγω κάποιου θετικού τεστ, νομίζουμε ότι τα σχολεία θα πρέπει να λειτουργήσουν. Ξέρετε, η COVID ήταν πάντα πολύ χαμηλού κινδύνου για τα παιδιά και η μεγαλύτερη ανησυχία ήταν η μετάδοση στο σπίτι, στους γονείς ή στους παππούδες τους. Αλλά σε μια συγκυρία που τόσο πολλοί άνθρωποι κολλάνε την «Ομικρον», αυτό το είδος ανησυχίας μάλλον δεν έχει νόημα, επειδή η «Ομικρον» θα κινηθεί έτσι κι αλλιώς μέσα στον πληθυσμό και τα οφέλη τού να πάνε τα παιδιά στο σχολείο είναι πολύ μεγάλα. Ετσι, πιστεύουμε ότι τα σχολεία πρέπει να παραμείνουν ανοιχτά.

– Μάσκες. Θα πρέπει οι άνθρωποι να συνεχίσουν να τις φοράνε;

– Και πάλι σε επίπεδο πληθυσμού η χρήση μάσκας πιθανόν να μην κάνει τεράστια διαφορά. Θα έχει μικρή διαφορά. Αλλά για τα άτομα που έχουν συννοσηρότητες, που είναι ηλικιωμένα ή που γενικά πιστεύουν ότι διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο, η χρήση μάσκας έχει πολύ μεγάλο νόημα, ιδιαίτερα μιας μάσκας υψηλής ποιότητας N95 ή KN95, επειδή θα μειώσει τον ατομικό κίνδυνο. Αλλά, σε μια εποχή όπου υπάρχει τόσο μεγάλη ασυμπτωματική μόλυνση και όπου τόσο πολλοί άνθρωποι μεταδίδουν, η αποτελεσματικότητα της μάσκας σε επίπεδο πληθυσμού θα είναι λιγότερο εντυπωσιακή από ό,τι ήταν για τη «Δέλτα» ή τα προηγούμενα κύματα.

– Θα πρέπει οι άνθρωποι να συνεχίσουν να κάνουν τα εμβόλιά τους; Το τρίτο αναμνηστικό ή ίσως ακόμη και το τέταρτο αναμνηστικό σε ορισμένες περιπτώσεις;

– Οπωσδήποτε. Αυτό που ξέρουμε από τα στοιχεία είναι ότι τα εμβόλια μπορεί να μην είναι τόσο αποτελεσματικά για τη συγκράτηση της λοίμωξης, αλλά είναι πολύ αποτελεσματικά για τη μείωση της πιθανότητας σοβαρής νόσησης και θανάτου. Επίσης, το booster επαναφέρει τα επίπεδα ανοσίας εκεί όπου ήταν μετά τις δύο πρώτες δόσεις, επειδή με την πάροδο του χρόνου αρχίζει να εξασθενεί. Ετσι, οι αναμνηστικές δόσεις είναι μια πολύ αποτελεσματική στρατηγική για την προστασία των ατόμων, και πάλι, ακόμη πιο σημαντική για τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ή που διατρέχουν κίνδυνο από συννοσηρότητες.

Ανεμβολίαστοι σε γκρίζα ζώνη

– Από την πλεονεκτική θέση της Ευρώπης έχετε μια λίγο-πολύ παγκόσμια σκοπιά. Βλέπετε σημαντικές διαφορές στα δεδομένα μεταξύ της Ελλάδας και άλλων χωρών σε όλο τον κόσμο;

– Οχι, όχι ακόμη. Αυτό για το οποίο ανησυχούμε όλοι είναι ότι η ομάδα που διατρέχει τον μεγαλύτερο κίνδυνο από την «Ομικρον» είναι αυτοί που δεν έχουν εμβολιαστεί και δεν έχουν μολυνθεί ποτέ στο παρελθόν, επειδή ουσιαστικά δεν έχουν ανοσία. Και δεν έχουμε πολλά δεδομένα σχετικά με το πόσο άσχημη μπορεί να είναι η «Ομικρον» σε αυτή την υποομάδα. Αλλά όσον αφορά αυτά που έχουμε δει μέχρι στιγμής, είναι η εκρηκτική αύξηση των κρουσμάτων, η πολύ μικρότερη αύξηση των νοσηλειών και καμία πραγματική αύξηση των θανάτων. Αυτό έχουμε δει μέχρι στιγμής στη Νότια Αφρική, σε άλλες χώρες της Ευρώπης και στις Ηνωμένες Πολιτείες, που είχαν προηγουμένως κύματα της «Ομικρον».

Να κοιτάζετε νοσηλείες και ΜΕΘ, όχι τον αριθμό κρουσμάτων

Στοίχημα η πραγματική πρόληψη

Η υφυπουργός Πρόνοιας Αναστασία Ανθούση μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

«Οι ΥΚΕ αυτό που έπρεπε να κάνουν ήταν ν' αναπροσαρμόσουν τις διαδικασίες, και αυτό είναι που προσπαθούμε με τον δρομολογημένο εκσυγχρονισμό τους», λέει στην «Κ» η υφυπουργός Πρόνοιας Αναστασία Ανθούση.

«Βλέποντας ότι έχουμε χάσει την ανθρωποκεντρική μας προσέγγιση, και πως ο κόσμος δεν αισθανόταν ότι ήμασταν κοντά του, θεωρήσαμε πιο σημαντικό να προωθηθεί η 24ωρη παρέμβαση», λέει η υφυπουργός Πρόνοιας Αναστασία Ανθούση στη συνέντευξή της στην «Κ», μιλώντας για τις προτεραιότητες του υφυπουργείου της. Η κα Ανθούση επίσης λέει πως στοίχημα είναι να γίνεται πραγματική πρόληψη, έχοντας συνεργασία με όλες τις υπηρεσίες. «Αυτό που υπήρχε και υπάρχει μέχρι σήμερα, με τα εργαλεία, τα πρωτόκολλα, την εκπαίδευση είναι οι γκρίζες ζώνες...». Σημαντικές προκλήσεις του υφυπουργείου της είναι οι Παιδικές Στέγες, η τεκνοθεσία, καθώς και η ευημερία των ηλικιωμένων, τονίζοντας πως και εκεί υπάρχουν αρκετές γκρίζες ζώνες.

–Θα ήθελα να ξεκινήσουμε με τις ποιες ήταν οι προκλήσεις που κληθήκατε ν' αντιμετωπίσετε άμα τη αναλήψει των καθηκόντων σας...

–Η μεγαλύτερη πρόκληση ήταν η αποδοχή της αλλαγής βηματισμού μέσα σε 24 ώρες. Ξέρετε, οποιαδήποτε αλλαγή είναι δύσκολη. Θα πρέπει να κάμψεις την καχυποψία, να κερδίσεις την εμπιστοσύνη και το πιο σημαντικό είναι να σε αποδεχτούν τ' άτομα με τα οποία θα πρέπει να συνεργαστείς. Το πρώτο πράγμα που έκανα ήταν να ενημερωθώ από τη διοίκηση και να κατέβω στη βάση, συναντώντας παράλληλα και τους κοινωνικούς εταίρους.

–Το κύριο πεδίο που δραστηριοποιείται το υφυπουργείο σας είναι οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ)...Μπορούν ν' αντιμετωπίσουν τα σύγχρονα προβλήματα της κοινωνίας μας, έχουν όλα τ' απαραίτητα εργαλεία στη διάθεσή τους;

–Οι ΥΚΕ κλήθηκαν, με τους ρυθμούς του Δημοσίου και της εσωστρέφειας, να συναντήσουν τις ανάγκες της κοινωνίας που συνεχώς εξελίσσεται και αντιμετωπίζει διαφορετικά κοινωνικά προβλήματα. Εκεί διαγνώστηκε ότι ήταν το πρόβλημα της ολοκλήρωσης του έργου τους, όπως το γνωρίζαμε πριν από κάποια χρόνια. Βλέποντας τις νομοθεσίες που αφορούν τις ΥΚΕ αντιλαμβάνεται κάποιος πόσο άλλαξαν οι ανάγκες, οι οποίες είναι πλέον πολυδιάστατες, με ανάγκη συντονισμού ψυχολογικής στήριξης και επανένταξης. Δεν είναι αρκετό να διαγνώσεις το πρόβλημα και να στηρίξεις όσους έχουν ανάγκη, αλλά και να επανεντάξεις στην κοινωνία τ' άτομα που μέχρι πρότινος στήριζες, χωρίς να είναι πια εξαρτώμενοι από εσένα. Οι ΥΚΕ αυτό που έπρεπε να κάνουν ήταν ν' αναπροσαρμόσουν τις διαδικασίες, και αυτό είναι που προσπαθούμε με τον δρομολογημένο εκσυγχρονισμό τους.

–Πώς προχωράει το Σχέδιο Αναδιάρθρωσης των ΥΚΕ;

–Εγώ το λέω εκσυγχρονισμό, αφού πρέπει να συναντήσουν τις ανάγκες της κοινωνίας σήμερα. Προχωράνε κάποιες ενέργειές μας, ωστόσο αλλάζουμε συν τω χρόνω και τις προτεραιότητές μας. Για παράδειγμα ενώ ήταν σε κατοπινό στάδιο το θέμα της 24ωρης παρέμβασης, βλέποντας ότι έχουμε χάσει την ανθρωποκεντρική μας προσέγγιση, και πως ο κόσμος δεν αισθανόταν ότι ήμασταν κοντά του, θεωρήσαμε πιο σημαντικό να προωθηθεί η 24ωρη παρέμβαση. Να ξέρει τουλάχιστον ο πολίτης πού πρέπει να απευθυνθεί. Ελπίζω το πρώτο εξάμηνο του 2022 να μπορέσουμε να θέσουμε σε λειτουργία αυτή την υπηρεσία – είναι σημαντικό να γίνει σωστή προετοιμασία, η αρχή είναι το ήμισυ του παντός. Επίσης, έχουμε δρομολογήσει την εφαρμογή διαδικτυακού εργαλείου διασύνδεσης υπηρεσιών για το Παιδί στο πλαίσιο της στρατηγικής αντιμετώπισης της σεξουαλικής κακοποίησης, ένα συγχρηματοδοτούμενο εργαλείο. Γενικότερα, το ζήτημα των εργαλείων, είναι υπό μελέτη ώστε να τεθούν συγκεκριμένοι στόχοι.

–Συχνά γίνεται λόγος για μη σωστή αντιμετώπιση περιστατικών, εξαιτίας της ίδιας της δομής εργασίας στις ΥΚΕ, αυτό πώς μπορεί να διορθωθεί; Για παράδειγμα η εξέταση μιας υπόθεσης δεν γίνεται ολιστικά, δεν υπάρχει πάντοτε εξειδίκευση ή επιστημένη παρακολούθηση... Με την πολυθεματικότητα ίσως;

–Συμφωνώ, πλέον η προσέγγισή μας πρέπει να είναι πολυθεματική και για να μην αδικώ τις ΥΚΕ, με τον τρόπο που είναι δομημένο το σύστημα, κάποιοι λειτουργοί εκαλούντο ν' ασχοληθούν και λίγο με θέματα βίας και λίγο με θέματα γονικής μέριμνας, χάνοντας την εξειδίκευση. Άρα, είναι σημαντική η εκπαίδευση του/της λειτουργού, ώστε να έχει μια διευρυμένη άποψη όταν επισκέπτεται, για παράδειγμα, ένα σπίτι–δεν πάω να δω μόνο αν ένα σπίτι είναι καθαρό, το έχουμε ξεπεράσει πια αυτό– αλλά είναι εξίσου σημαντικό η κάθε περίπτωση μετά την αρχική αξιολόγηση να εξετάζεται και σ' εξειδικευμένο επίπεδο. Το δεύτερο είναι η διασύνδεση όλων των σχετικών υπηρεσιών. Είναι πολύ σημαντικό εργαλείο η ενημέρωση όλων των εμπλεκομένων σε πραγματικό χρόνο. Το στοίχημά μας είναι να κάνουμε πραγματική πρόληψη, έχοντας συνεργασία με όλες τις υπηρεσίες. Αυτό που υπήρχε και υπάρχει μέχρι σήμερα, με τα εργαλεία, τα πρωτόκολλα, την εκπαίδευση είναι οι γκρίζες ζώνες... Π.χ. αυτό είναι περιστατικό των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας, άρα δεν είναι θέμα των ΥΚΕ, οι της Ψυχικής Υγείας λένε πως δεν υπάρχει ψυχοπαθολογία, άρα δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητά τους, και εκεί είναι που το σύστημα εν τέλει αποτυγχάνει. Να υπάρχει μεν σαφής διαχωρισμός αρμοδιοτήτων, αλλά και συνεργασία σε πραγματικό χρόνο, διαφορετικά γίνεται μπαλάκι ο πολίτης, και τελικά η Πολιτεία δεν του προσφέρει αυτό που οφείλει. Άρα χρειαζόμαστε πολυθεματικότητα και εκπαίδευση των υπαλλήλων των ΥΚΕ για να μπορέσουν ν' ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις.

> *Αν σε κάποιον πρέπει να επιρριφθούν ευθύνες είναι στη γραφειοκρατία και στις διαδικασίες και όχι στους λειτουργούς, και εδώ είναι που θέλουμε τη διασύνδεση των υπηρεσιών και την πολυθεματικότητα.*

–Ξέρετε, πολλές φορές η κοινή γνώμη, ιδίως μετά από εξαιρετικά οδυνηρά περιστατικά, επιρρίπτει ευθύνες στους λειτουργούς των ΥΚΕ... μήπως θα έπρεπε κι εκεί ν' αλλάξει ο τρόπος επίσκεψης;

–Αν σε κάποιον πρέπει να επιρριφθούν ευθύνες είναι στη γραφειοκρατία και στις διαδικασίες και όχι στους λειτουργούς, και εδώ είναι που θέλουμε τη διασύνδεση των υπηρεσιών και την πολυθεματικότητα, ώστε να μην υπάρξουν άλλες υποθέσεις, στις οποίες δεν ήξερε η μία υπηρεσία τι έκανε η άλλη. Όπως σας είπα, οι ανάγκες έχουν διαφοροποιηθεί τόσο πολύ, που πρέπει στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού των ΥΚΕ να θεσμοθετήσουμε την πολυθεματικότητα. Ούτε ο ψυχολόγος μπορεί να κάνει τον κοινωνικό λειτουργό ούτε ο κοινωνικός λειτουργός τον ψυχολόγο! Συνέργεια και πολυθεματικότητα, ώστε να επικεντρωνόμαστε στις πραγματικές ανάγκες. Για παράδειγμα δεν είναι αρκετό να παρέχονται επιδόματα για να μπορέσει κάποιος να ζήσει, αλλά θα πρέπει να της/του παρασχεθεί και ψυχολογική ή άλλη υποστήριξη για την κοινωνική επανένταξη και απεξάρτηση από τα επιδόματα.

–Λέγονται και πολλά για την επιδοματική πολιτική του κράτους, ότι με αυτή κατά κάποιον τρόπο ξεμπερδεύει από το πρόβλημα...

–Στόχος δεν είναι τα επιδόματα και φυσικά δεν μπορούν να δίδονται εις αεί. Θα πρέπει να βοηθήσει η Πολιτεία να απεξαρτηθούν όσοι μπορούν από τα επιδόματα και να επανενταχθούν στην κοινωνία. Πρέπει να δούμε πώς θα έχουμε ενεργούς κοινωνικά πολίτες. Τώρα που έρχονται και τα επιδόματα στο υφυπουργείο θα πρέπει να δούμε πώς η Υπηρεσία Επιδομάτων θα έρθει σε ακόμα πιο στενή συνεργασία με τις ΥΚΕ, ώστε να δούμε ποιος και γιατί λαμβάνει επίδομα, και να βρίσκονται λύσεις ανά περίπτωση.

–Η υποστελέχωση είναι για όλα μια καλή δικαιολογία;

–Στο Δημόσιο είναι πάντα μια καλή δικαιολογία για να μη γίνει τίποτα! Αν δεν σουλουπωθούν οι διαδικασίες, ώστε να ξέρει ο καθένας τι κάνει, αν δεν αξιοποιηθεί η ηλεκτρονική διακυβέρνηση, στο πλαίσιο της αναδιοργάνωσης και του εκσυγχρονισμού δεν μπορώ να ξέρω πόσους λειτουργούς επιπλέον χρειαζόμαστε ή όχι. Οι λειτουργοί σε ανθρώπινο δυναμικό έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια, είτε μέσα από ευρωπαϊκά προγράμματα, είτε μέσα από την αντικατάσταση, αλλά θα πρέπει –σας επαναλαμβάνω– να οργανωθούμε καλύτερα, ώστε οι λειτουργοί να μην μπαίνουν σε μια μαύρη τρύπα...

Προκλήσεις οι Παιδικές Στέγες και οι τεκνοθεσίες

–Είστε ικανοποιημένη από τον τρόπο λειτουργίας των Παιδικών Στεγών; Μετά την αποχώρηση των φιλοξενούμενων από αυτές λόγω ηλικίας η Πολιτεία έχει σχέδιο;

–Οι Παιδικές Στέγες είναι ένα διαχρονικό θέμα και η Πολιτεία έχει διπλή ευθύνη έναντι των παιδιών που φιλοξενούνται σε αυτές, αφού η ίδια η Πολιτεία αποφασίζει ότι πρέπει να τα έχει υπό τη φροντίδα του Κράτους. Μία από τις προτεραιότητες ήταν η αλλαγή του τρόπου διαχείρισης των περιστατικών στις Παιδικές Στέγες. Ήδη είχε δρομολογηθεί η αγορά υπηρεσιών από ψυχολόγους και παιδοψυχιάτρους από την υπουργό Εργασίας πριν από τη σύσταση του Υφυπουργείου, και πλέον επικεντρωνόμαστε στην παρουσία των ειδικοτήτων αυτών στις Στέγες για να μπορούν να γνωρίζουν τα παιδιά ότι θα έχουν ένα όραμα για την επόμενη ημέρα γιατί είμαστε διπλά υποχρεωμένοι να τα στηρίξουμε!

–Από το ένα ώς το δέκα τι βαθμό βάζετε στις Παιδικές Στέγες;

–Θα σας απαντήσω αλλιώς. Θα πούμε ότι κάναμε καλή δουλειά αν δούμε ότι έχουν μειωθεί οι φυγές από τις Στέγες και αν την επόμενη ημέρα το παιδί που φιλοξενείτο σε αυτές, πλέον ως ενήλικας, δεν θα είναι εξυπηρετούμενος από τις ΥΚΕ. Γι' αυτό θεωρώ ότι πρέπει να υπάρχει πλήρης στήριξη μέχρι και τα 20-22 τους χρόνια.

–Τεκνοθεσίες και ανάδοχες οικογένειες... Εκεί ποιες είναι οι προκλήσεις;

–Σημαντική πρόκληση το ζήτημα της ανάδοχης οικογένειας... και είναι συνδεδεμένο με τις Παιδικές Στέγες. Στόχος είναι η αποφυγή της ιδρυματοποίησης των παιδιών και η δημιουργία θεσμού αναδοχής, έστω και επαγγελματικής αναδοχής. Σε συνεννόηση με την Επίτροπο Νομοθεσίας έχει ολοκληρωθεί προκαταρκτικά το σχετικό νομοσχέδιο και, μετά από την απαιτούμενη διαβούλευση, ελπίζω να περάσει σε σύντομο χρονικό διάστημα από νομοτεχνικό έλεγχο για να κατατεθεί στη Βουλή. Επίσης, θα πρέπει ν' αξιολογήσουμε και κάποια οικονομικά κίνητρα και προγράμματα εκπαίδευσης, ώστε να έχουμε ένα ολοκληρωμένο πακέτο, πάντα με τις απαραίτητες δικλίδες ασφαλείας. Και στη διαδικασία αναδοχής θα πρέπει και τα παιδιά να έχουν λόγο και ρόλο, για να μην έχουμε φαινόμενα του παρελθόντος. Για τις τεκνοθεσίες είναι το επόμενο νομοθέτημα που θα δρομολογήσουμε, πάλι με την Επίτροπο Νομοθεσίας. Υπάρχουν πολλά κενά και άτομα που ενδιαφέρονται για τεκνοθεσία χάνονται στη γραφειοκρατία... Η διαδικασία θα πρέπει να γίνει πιο ευέλικτη.

> *Υπάρχουν πολλά κενά και άτομα που ενδιαφέρονται για τεκνοθεσία χάνονται στη γραφειοκρατία. Η διαδικασία θα πρέπει να γίνει πιο ευέλικτη.*

–Για την ευημερία των ηλικιωμένων;

–Και εκεί υπάρχουν νομικά κενά και ανάγκη εκσυγχρονισμού της νομοθεσίας η οποία βρίσκεται στη Νομική Υπηρεσία. Θα πρέπει να ρυθμιστεί η κατ' οίκον φροντίδα και ο θεσμός των φροντιστών, όπως και των Στεγών Ηλικιωμένων. Θα πρέπει να είναι ξεκάθαρες οι υπηρεσίες που προσφέρουν και να μην είναι το μοναδικό κριτήριο τα τετραγωνικά της Στέγης και η υποδομή. Κι εδώ θα πρέπει να ξεκαθαρίσουν οι γκρίζες ζώνες... τι είναι Στέγη Αποκατάστασης και τι είναι Στέγη Ηλικιωμένων, πώς διασφαλίζεται η παροχή και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών... Αυτά πρέπει να μπουν σε απόλυτη προτεραιότητα.

Ο κόσμος δεν γνωρίζει τα δικαιώματά του

–Μετά από έξι μήνες ποιος είναι ο απολογισμός σας; Έχουμε κράτος πρόνοιας;

–Δεν μπορούν να γίνουν θαύματα από τη μία μέρα στην άλλη, αλλά μέσα σε 18 μήνες θα πρέπει να γίνει πάρα πολύ καλή προετοιμασία, να σπείρουμε –αν θέλετε– έτσι ώστε όταν τον Μάρτιο του 2023 παραδώσω το χαρτοφυλάκιό μου να έχει ήδη μπει το νερό στο αυλάκι. Το πλάνο μας είναι ότι σε πρώτο στάδιο να σχεδιαστεί η συνολική στρατηγική, και να θέσουμε εκείνες τις ασφαλιστικές δικλίδες για να μην υπάρξουν εκτροχιασμοί. Κράτος πρόνοιας σε νομοθεσίες και επιδόματα έχουμε σε καλό επίπεδο. Εκεί που αποτυγχάνουμε είναι στο ότι ο κόσμος δεν γνωρίζει τα δικαιώματά του και μέσα από τις γραφειοκρατικές μας διαδικασίες εκνευρίζουμε τον κόσμο, με αποτέλεσμα να χάνουμε και εμείς το δίκιο μας. Νομίζω πως μετά από έξι μήνες άρχισε να αίρεται η αναμενόμενη καχυποψία προς το άτομό μου και πλέον με συνεργασία και συντεταγμένα ξέρουμε πού μπορούμε ως υφυπουργείο να κινηθούμε και βλέπω ότι σιγά-σιγά αρχίζει ν' αλλάζει και η νοοτροπία. Μετά από έξι μήνες αρχίζουμε να βρίσκουμε όλοι στο υφυπουργείο έναν κοινό βηματισμό.

–Έχετε πολιτικές βλέψεις;

–Όχι. Η αγωνία μου δεν είναι τι θα γίνει τον Μάρτιο του '23, αλλά τι θα έχω αφήσει πίσω μου. Για τον Μάρτιο του 2023 θα προβληματιστώ μερικές ημέρες πριν.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΓΙΩΡΓΟΥ ΦΡΑΓΚΟΥ**

ΜΜΕ, χειραγωγούμενα και χειραγωγούντα

Δεν είμαι κριτικός κινηματογράφου κι ούτε φιλοδοξώ να λειτουργήσω ως τέτοιος. Ωστόσο, η ταινία του Άνταμ Μακ Κέι «Don't look up» μ' έβαλε σε μεγάλο πειρασμό να εμπλακώ στην όλη συζήτηση γύρω από αυτή. Το ενδιαφέρον μου κέντρισε ο δεσπόζων ρόλος που διαδραματίζουν στην όλη υπόθεση τα χειραγωγούμενα και ταυτόχρονα χειραγωγούντα ΜΜΕ. Πιστεύω πως το κυρίαρχο θεματικό μοτίβο της ταινίας είναι ο έλεγχος και η διάχυση της πληροφόρησης προς την κοινή γνώμη. Η υπόθεση που αφορά την ανακάλυψη δύο επιστημόνων αστρολόγων ότι σε έξι μήνες ένας κομήτης τεραστίων διαστάσεων θα συγκρουστεί με τον πλανήτη Γη και θα τον καταστρέψει ολοσχερώς, είναι μόνο το εξωτερικό περίβλημα των γεγονότων που διαδραματίζονται στην ταινία - πολιτική σάτιρα του Μακ Κέι. Πιστεύω ότι ο σκηνοθέτης, με έξυπνο και ευρηματικό τρόπο, κατάφερε να αναδείξει αλλά και να χλευάσει τον επιδερμικό και εντυπωσιοθηρικό χαρακτήρα των ΜΜΕ. Κατάφερε ακόμη να καταδείξει την ελαφρότητα και την επιτήδευση του life style των κατ' επίφαση ενημερωτικών, τηλεοπτικών εκπομπών. Την ίδια ώρα, μέσα από την ταινία, αναδεικνύεται πόσο χειραγωγούμενα είναι τα ΜΜΕ σε πολιτικό, αλλά κυρίως σε οικονομικό επίπεδο. Η πρόεδρος των ΗΠΑ Ορλιάν – την οποία υποδύεται έξοχα η Μέριλ Στριπ – ως ένα υβριδικό κακέκτυπο του Ντόναλντ Τραμπ, λειτουργεί ως εκφραστής της πολιτικής ποδηγέτησης των ΜΜΕ. Ο Πίτερ Ισέργουελ, μεγιστάνας της τεχνολογίας, μέγας χορηγός και μέγας κερδοσκόπος, λειτουργεί ως εκφραστής της οικονομικής εξάρτησης των ΜΜΕ. Τα κυρίαρχα, συστημικά ΜΜΕ, ξεγυμνώνονται εντελώς ως απόλυτα υποχείρια της πολιτικοοικονομικής ελίτ. Το όλο πλέγμα φωτίζεται πανοραμικά στο πρόσωπο της δημοσιογράφου – τηλεπαρουσιάστριας Μπρι που υποδύεται απολαυστικά, επιδεικνύοντας απίστευτο κυνισμό και θρασύτητα, η Κέιτ Μπάσλετ. Στον αντίποδα, οι θετικοί ήρωες του έργου, ο καθηγητής αστρολογίας Ραντάλ, που υποδύεται ο Λεονάρντο ντι Κάπριο και η διδακτορική φοιτήτρια αστρολογίας Κέιτ, που υποδύεται η Τζένιφερ Λόρενς, αφού τα βρίσκουν μπαστούνια με τα κυρίαρχα-συστημικά ΜΜΕ, καταφεύγουν σε λιγότερο συστημικές επιλογές, στα ΜΚΔ και μικρότερα ΜΜΕ και σε άλλους εναλλακτικούς τρόπους διάχυσης της πληροφόρησης. Ο τρόπος με τον οποίο τυγχάνουν διαχείρισης η πληροφόρηση και η ανάγκη για πληροφόρηση στην ταινία του Μακ Κέι παραπέμπει στο εμβληματικό μυθιστόρημα του Τζορτζ Όργουελ «1984». Διότι και η παρεμπόδιση της πληροφόρησης και η παραπληροφόρηση αλλά και η υπερπληροφόρηση, συνιστούν ολοκληρωτισμό και ανελευθερία, με στόχο την παρασιώπηση της αλήθειας.

> *Η ταινία «Don't look up» αποτελεί μια παρωδία της πραγματικότητας στην εποχή μας, που διακρίνεται για τη φαιδρότητα, την επιδερμικότητα και την παραδοξότητά της.*

Η ταινία «Don't look up» αποτελεί μια παρωδία της πραγματικότητας στη σύγχρονη εποχή, την εποχή μας, που διακρίνεται για τη φαιδρότητα, την επιδερμικότητα και την παραδοξότητά της. Το έργο όμως δεν είναι ούτε κωμωδία, ούτε θρίλερ, ούτε καν επιστημονική φαντασία, είναι μια καυστικότατη πολιτική σάτιρα. Οι παραλληλισμοί που μπορούν να γίνουν με βάση το σενάριο είναι πολλοί και σε σχέση με την πανδημία, αλλά και σε σχέση με τη διαφθορά, την πολιτική και τους πολιτικούς, τα ΜΜΕ και τους δημοσιογράφους. Κι όλα αυτά τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε εγχώριο επίπεδο. Κι όσο πιο γνώριμα μας φαίνονται τα όσα είδαμε στην ταινία, τόσο πιο ανήσυχοι θα πρέπει να γίνουμε. Ας προβληματιστούμε λοιπόν για τα παγκόσμια, αλλά και για τα καθ' ημάς...

Ο κ. Γιώργος Φράγκου είναι πρόεδρος της Ένωσης Συντακτών Κύπρου.

Οι προκλήσεις της γαλλικής προεδρίας

Η Λευκωσία προσβλέπει στη στήριξη Εμανουέλ Μακρόν σχετικά με την τουρκική αναθεωρητική πολιτική στην Ανατ. Μεσόγειο

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Μετά από 14 σχεδόν χρόνια, η Γαλλία ανέλαβε, ήδη από την 1η Ιανουαρίου, την προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και η γαλλική προεδρία στην Ε.Ε. έρχεται σε μια πολύ κρίσιμη καμπή όχι μόνο για το μέλλον της Ε.Ε., αλλά και για την ίδια τη χώρα, ως ιδρυτικό μέλος της ευρωπαϊκής οικογένειας: Ως φιλόδοξη χώρα στον γαλλογερμανικό, λεγόμενο, άξονα, με τη Γερμανία σε μια περίοδο μεταβατική ως προς την αλλαγή παραδείγματος στην εξουσία μετά τη Μέρκελ και, φυσικά, με τον Γάλλο Πρόεδρο, Εμανουέλ Μακρόν να βρίσκεται στο πιο κρίσιμο, ίσως, εκλογικό σταυροδρόμι της πολιτικής του καριέρας –με τον πρώτο γύρο των γαλλικών προεδρικών εκλογών να ξεκινά, μεσούσης της εκ περιτροπής προεδρίας της Ε.Ε., στις 10 Απριλίου. Υπό αυτό το βάρος, η γαλλική προεδρία κρίνεται ως εργαλείο επανεκλογής του Μακρόν, ο οποίος όχι μόνο έχει μια κρίσιμη μάχη ενώπιόν του, αλλά πρέπει να επιδείξει και μια σειρά απτών αποτελεσμάτων μέχρι τις αρχές Απριλίου σε σχέση με τους διακηρυχθέντες στόχους του Παρισιού για την προεδρία. Σε μια χρονική στιγμή που κρίνεται από πολλές και ενδιαφέρουσες δυναμικές όπως:

• Η ρωσική επιθετικότητα, με την κρίση στην Ουκρανία να δείχνει πως μέχρι τα τέλη Ιανουαρίου θα μπορούσε να υπάρξει ένας νέος ψυχροπολεμικός γύρος αντιπαραθέσεων Δύσης-Μόσχας.

• Η Ανατολική Μεσόγειος ως υποσύστημα υπό ανάδειξη, το οποίο εμπεριέχει σειρά επιμέρους θεματικών από τις ευρωτουρκικές σχέσεις και το προσφυγικό-μεταναστευτικό μέχρι το πώς οι εξελίξεις στη Μέση Ανατολή αντανακλούν στα νοτιοανατολικά σύνορα της Ευρώπης.

• Η ατζέντα για την αφρικανική ήπειρο που από τη Λιβύη, στα βόρεια παράλιά της, μέχρι το Σάχελ –όπου το αποτύπωμα της γαλλικής ανάμιξης ξεχωρίζει– δημιουργεί ξεχωριστές προκλήσεις για την Ε.Ε.

Φυσικά, Λευκωσία και Αθήνα προσβλέπουν λόγω των εξαιρετικών διμερών τους σχέσεων με το Παρίσι, όπως η γαλλική προεδρία στην Ε.Ε. στηρίξει τα αιτήματά τους αναφορικά με την τουρκική αναθεωρητική πολιτική στη Μεσόγειο, η οποία κυρίως στην Κύπρο, αλλά και στην Ελλάδα, έχει συγκεκριμένες, επί του πεδίου, ενέργειες (ΑΟΖ, Βαρώσι, Αιγαίο, κτλ.). Το πώς η Γαλλική Προεδρία θα κινηθεί σε αυτό το επίπεδο αποκτά συνεπώς ξεχωριστό ενδιαφέρον για σκοπούς κατανόησης τόσο του γαλλικού power projection, τα τελευταία χρόνια, στην Ανατολική Μεσόγειο όσο και για το ισοζύγιο ισχύος, εντός της ίδιας της Ε.Ε., σε σχέση με τη στρατηγική αυτονομία της Ένωσης σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής και άμυνας όσο και σε σχέση με το μέλλον της σχέσης Ευρωπαϊκής Ένωσης-Τουρκίας.

Λευκωσία και Αθήνα προσβλέπουν λόγω των εξαιρετικών διμερών τους σχέσεων με το Παρίσι, όπως η γαλλική προεδρία στην Ε.Ε. στηρίξει τα αιτήματά τους αναφορικά με την τουρκική αναθεωρητική πολιτική στη Μεσόγειο.

Προεδρία και Κύπρος

Δεν χωρεί αμφιβολία πως οι διμερείς σχέσεις Κύπρου-Γαλλίας, εντός και εκτός Ε.Ε., παραμένουν σε υψηλό επίπεδο τα τελευταία χρόνια με συγκεκριμένο αποτύπωμα στους τομείς της ενέργειας, της άμυνας και της παιδείας. Ωστόσο, το πώς η γαλλική προεδρία στην Ε.Ε. θα επιταχύνει τις εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο σε σχέση με την Τουρκία δεν θα πρέπει να γίνει αντικείμενο παρανοήσεων. Υπό αυτό το βάρος στο ζήτημα της επιβολής κυρώσεων στην Τουρκία για τις έκνομες ενέργειές της σε ΑΟΖ και Βαρώσι δεν αναμένεται να αλλάξει κάτι αισθητά τους επόμενους μήνες. Αυτό που εκτιμάται είναι πως οι ευρωτουρκικές σχέσεις θα κινηθούν, κατά τη διάρκεια της γαλλικής προεδρίας, σε ήπιους τόνους ακριβώς γιατί ένας νέος γύρος εντάσεων Βρυξελλών-Άγκυρας θα έχει συγκεκριμένο αντίκτυπο στην προεκλογική Μακρόν –που δεν θα επιθυμούσε μια νέα ανταλλαγή βαριών χαρακτηρισμών με τον Ερντογάν που θα επηρέαζε την προεκλογική του. Επιπλέον, ο διακηρυγμένος στόχος της γαλλικής προεδρίας για ενίσχυση της προστασίας των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε. και τη μεταρρύθμιση του νομικού πλαισίου για τη ζώνη Σένγκεν βρίσκει τη Λευκωσία μεσούσης της προσπάθειας για είσοδο στον χώρο του Σένγκεν. Ωστόσο, ούτε σε αυτό το επίπεδο αναμένεται κάτι θεαματικό –μιας και κριτήρια εισόδου εδράζονται ακόμη στη δουλειά που πρέπει να κάνει η τελευταία ως προς τα κριτήρια.

> *Η γαλλική προεδρία κρίνεται ως εργαλείο επανεκλογής του Μακρόν, ο οποίος όχι μόνο έχει μια κρίσιμη μάχη ενώπιόν του, αλλά πρέπει να επιδείξει και μια σειρά απτών αποτελεσμάτων μέχρι τις αρχές Απριλίου.*

Τέλος, το ζήτημα της Ανατολικής Μεσογείου παραμένει ρευστό για σειρά λόγων:

• Σε σχέση με την επάνοδο της Τουρκίας σε έκνομες ενέργειες στην κυπριακή ΑΟΖ ή το Αιγαίο και δη με το ενδεχόμενο επανόδου, εντός του 2022, της Total σε επίπεδο ερευνών στα κυπριακά αδειοδοτημένα τεμάχια.

• Αναφορικά με το power projection της Γαλλίας στην περιοχή λόγω της παρουσίας των πολεμικών της πλοίων –δυναμική που δεν αναμένεται να σταματήσει κατά τη διάρκεια της γαλλικής προεδρίας.

Φιλόδοξη ατζέντα

Για τη γαλλική προεδρία της Ε.Ε. ξεχωρίζουν ορισμένοι στόχοι που ναι μεν είναι φιλόδοξοι αλλά και ρεαλιστικοί και που υπό τις κατάλληλες προϋποθέσεις θα μπορούσαν να καταστούν κι εργαλείο επανεκλογής του Γάλλου Προέδρου Μακρόν. Φυσικά, η στρατηγική για μια ισχυρότερη «στρατηγική αυτονομία», πολιτική που εκφράζει πάγια ο Γάλλος Πρόεδρος για το μέλλον της ευρωπαϊκής άμυνας, έχει και το ισχυρότερο γεωπολιτικό πρόσημο: Ο Μακρόν επιθυμεί, κι αυτό θα απασχολήσει έντονα τη Σύνοδο Κορυφής στις 10 και 11 Μαρτίου, να επιτευχθεί μια συμφωνία σε επίπεδο «27» για τη σύσταση έως το 2025 μιας ευρωπαϊκής ομάδας Ταχείας Επέμβασης 5.000 ανδρών, χωρίς να χρειάζεται να εξαρτώνται από αμερικανικά μέσα. Μια γεωπολιτική άσκηση για τον ευρωατλαντισμό και τα όριά του που εν δυνάμει θα μπορούσε να καταστήσει τον Μακρόν σε «απόλυτο ηγέτη» της Ε.Ε. κατά τη διάρκεια της δεύτερης θητείας του, στη μετά Brexit εποχή. Στο κομμάτι της ενέργειας ωστόσο η αντιπαράθεση του γαλλογερμανικού άξονα καλά κρατεί. Η ενσωμάτωση της πυρηνικής ενέργειας και των υδρογονανθράκων στην λεγόμενη «πράσινη ενέργεια» όχι μόνο δημιουργεί εντάσεις (π.χ. η ισχυρή διαφωνία της Αυστρίας και του Λουξεμβούργου) εντός των κρατών-μελών αλλά αποκρυσταλλώνει και την πάγια προσπάθεια συμβιβασμού μεταξύ Παρισιού και Βερολίνου –με το μεν πρώτο να στηρίζεται κατ' εξοχήν στα πυρηνικά εργοστάσια για την ενεργειακή του αυτονομία και το δε δεύτερο στο φυσικό αέριο –με τον Nord Stream 2 να δημιουργεί τριγμούς μεταξύ Βερολίνου και ΗΠΑ, λόγω των προεκτάσεών του σε σχέση με την Ρωσία. Σε κάθε περίπτωση, η γαλλική προεδρία ενδέχεται να πετύχει συναινέσεις στο ζήτημα του κοινού πλαισίου για τους κατώτατους μισθούς όπως και στο regulation των ψηφιακών αγορών (βλέπε ο Νόμος για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες (DSA) και ο Νόμος για την Ψηφιακή Αγορά (DMA) που αναμένεται να περάσουν εκτός απροόπτου).

Η κρίσιμη μάχη Μακρόν

Στην κρίσιμη μάχη των δύο γύρων (10 και 24 Απριλίου), ο Εμανουέλ Μακρόν θα κληθεί να αντιμετωπίσει τόσο την παραδοσιακή Ακροδεξιά της Μαρίν Λεπέν όσο και το αναδυόμενο άστρο του Ερίκ Ζεμούρ, ενός πολιτικού ακραιφνώς εθνολαϊκιστή που ωστόσο εν μέσω πανδημίας κερδίζει τα hearts and minds των Γάλλων ψηφοφόρων. Το κάδρο συμπληρώνει η Βαλερί Πεκρές των Ρεπουμπλικάνων που παραμένει μια ενδιαφέρουσα υποψηφιότητα ως προς τη διείσδυσή της στα συντηρητικά ακροατήρια. Το πώς τόσο η Λεπέν όσο και ο Ζεμούρ αποκλείουν πλέον μια έξοδο της Γαλλίας από την Ε.Ε. έχει αλλάξει άρδην τον ευρωσκεπτικισμό στη χώρα, καθιστώντας την εκδοχή του «εθνικό δίκαιο VS ευρωπαϊκό» περισσότερο ελκυστική από μια αντίληψη περί Frexit. Το μόνο σίγουρο είναι πως ο Μακρόν θα... χρειαστεί τον δεύτερο γύρο, ενώ η μικρή βοήθεια που θα λάβει από την Αριστερά σε συνδυασμό με μια επιτυχημένη προεδρία στην Ε.Ε. δεν τον βγάζουν από το κάδρο του φαβορί, με την Πεκρές να αποτελεί τη βασική ανταγωνίστριά του. Σε αυτό το επίπεδο δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα ζητήματα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος παραμένουν υψηλά στο κριτήριο του εκλέγειν στις δεξαμενές ψήφων του γαλλικού εκλογικού σώματος, συνεπώς η προεδρία της Ε.Ε. κρίνεται σημαντική για τον Γάλλο Πρόεδρο προκειμένου να διασφαλίσει την επανεκλογή του.

«Εξελικτική λύση» για το μεταναστευτικό

Η Γαλλική Προεδρία φιλοδοξεί να λύσει τον γόρδιο δεσμό κομμάτι - κομμάτι... κερδίζοντας χρόνο για την ολοκλήρωσή της

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**
(Ανταπόκριση από το Παρίσι)

Σε τρία στάδια θα επιχειρήσει να χαλαρώσει, και εν τέλει να λύσει, τον γόρδιο δεσμό της προσπάθειας επίτευξης μιας νέας συνεκτικής ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση και το άσυλο η Γαλλική Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε., με μια προσέγγιση που, εφόσον υιοθετηθεί, θα θυμίζει... εξελικτική λύση. Όπως όμως και στην περίπτωση ενδιάμεσων λύσεων ή εναλλακτικών, χαλαρότερων, προσεγγίσεων στο πλαίσιο επίλυσης μακροχρόνιων προβλημάτων, η ουσία βρίσκεται στο περιεχόμενο της πρότασης και, φυσικά, κατά πόσο αυτή κατατίθεται για ανάλωση του χρόνου. Σύμφωνα με γαλλική κυβερνητική πηγή, η πρόταση έχει ως στόχο την κατάληξη σε μέρη του πακέτου που συνδέονται εκ των πραγμάτων, αφήνοντας πίσω την προσπάθεια να λυθούν όλα τα δύσκολα ζητήματα ταυτόχρονα. Ήδη η ιδέα αυτή έχει συζητηθεί με τη Γερμανία. Η ίδια πηγή προανήγγειλε επίσης την πρόθεση της Γαλλικής Προεδρίας να καθιερώσει πιο συχνές συναντήσεις των αρμόδιων Υπουργών για θέματα ασύλου και μετανάστευσης, ώστε να υπάρχει καλύτερη ενημέρωση και συντονισμός για την κατάσταση και τις ανάγκες σε κάθε κράτος μέλος.

Οι συζητήσεις αυτές έγιναν στο πλαίσιο της επίσκεψης στο Παρίσι των μελών του Κολεγίου των Επιτρόπων, για τον παραδοσιακό συντονισμό με την κυβέρνηση που αναλαμβάνει το καθήκον του καθορισμού της ατζέντας και της ευόδωσης των συζητήσεων και των διεργασιών στο Συμβούλιο των κρατών μελών.

Ωστόσο, η διαδικασία για συμφωνία στο πρώτο στάδιο, το οποίο σύμφωνα με ενδείξεις αφορά μεταξύ άλλων το πώς η επικαιροποίηση της νομοθεσίας για τον χώρο του Σένγκεν επηρεάζει το πώς θα καταγράφονται οι νέες αφίξεις στα εξωτερικά σύνορα, έχει εξάμηνο ορίζοντα, που σημαίνει πως η Γαλλική Προεδρία δεν αναμένει απαραίτητα να κλείσει την πρώτη φάση πριν από το τέλος της θητείας της, πόσο μάλλον πριν από το τέλος της θητείας Μακρόν και της μάχης για επανεκλογή του.

Στην πράξη, η πρόταση αυτή θα παρουσιαστεί στους υπουργούς στην άτυπη συνάντηση των Υπουργών Εσωτερικών που θα πραγματοποιηθεί στις αρχές Φεβρουαρίου στη Λιλ της Γαλλίας, και θα συζητηθεί επίσημα στις αρχές Μαρτίου στο Συμβούλιο Εσωτερικών Υποθέσεων στις Βρυξέλλες, με την προοπτική αποφάσεων τον Ιούνιο.

Απέφυγε τις λεπτομέρειες

Η γαλλική κυβερνητική πηγή απέφυγε επιμελώς να μπει σε λεπτομέρειες για το περιεχόμενο της πρότασης κατά τη διάρκεια ενημέρωσης που πραγματοποίησε στο περιθώριο των επαφών της Κομισιόν με τη Γαλλική κυβέρνηση στο Παρίσι. Η φιλοσοφία της προσέγγισης αυτής πηγάζει από το γεγονός πως αυτή τη στιγμή η διαβούλευση για το πακέτο για τη μετανάστευση και το άσυλο βρίσκεται σε αδιέξοδο, λόγω των διαφορετικών προσεγγίσεων των χωρών της πρώτης γραμμής και των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης για την ισορροπία των εννοιών της αλληλεγγύης και της ευθύνης.Το αδιέξοδο αυτό οφείλεται στην έλλειψη πολιτικής βούλησης, αλλά και στην έλλειψη εμπιστοσύνης, καθώς οι χώρες της πρώτης γραμμής ζητούν έμπρακτη αλληλεγγύη μέσω της ανακατανομής μεταναστών σε άλλες χώρες και την άρνηση αρκετών άλλων χωρών να δεχθούν την όποια μορφή μετακίνησης μεταναστών - η κάθε πλευρά για πρακτικούς, αλλά σε μεγάλο βαθμό και μικροπολιτικούς λόγους.Το πρώτο στάδιο μέτρων, σημειώνεται, θα συνοδεύεται από μηχανισμό αξιολόγησης της εφαρμογής του, έξι μήνες ή ακόμα και χρόνο μετά την απόφαση. Ο μηχανισμός αυτός ιδανικά θα συμφωνηθεί πριν από το τέλος της Γαλλικής Προεδρίας, ώστε η διαδικασία αυτή να μπορεί να προχωρήσει.

Για τη Γαλλική Προεδρία, η σωστή λειτουργία του Σένγκεν στα εσωτερικά σύνορα, δηλαδή η ελεύθερη διακίνηση, προϋποθέτει με τη σειρά της τη σωστή λειτουργία των εξωτερικών συνόρων και τον έλεγχο τού ποιος μπορεί να μπει στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σένγκεν και διελεύσεις

Η γενικότερη προσέγγιση της Γαλλικής Προεδρίας για το μεταναστευτικό ξεκινά από την αρχή πως για να πετύχει την κυριαρχία και την αυτονομία την οποία προωθεί ο Εμανουέλ Μακρόν, η Ευρώπη θα πρέπει να μπορεί να ελέγχει τα εσωτερικά και εξωτερικά σύνορά της. Αυτό προϋποθέτει την επικαιροποίηση των κανονισμών που διέπουν τον χώρο του Σένγκεν, ο οποίος δημιουργήθηκε σε εντελώς διαφορετικές συνθήκες – διαδικασία η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη μετά την κατάθεση της σχετικής πρότασης από την Κομισιόν (πρότασης που, σημειωτέον, αποτελεί ξεχωριστή διαδικασία από το πακέτο για τη μετανάστευση και το άσυλο).

Για τη Γαλλική Προεδρία, η σωστή λειτουργία του Σένγκεν στα εσωτερικά σύνορα, δηλαδή η ελεύθερη διακίνηση, προϋποθέτει με τη σειρά της τη σωστή λειτουργία των εξωτερικών συνόρων και τον έλεγχο τού ποιος μπορεί να μπει στην Ευρωπαϊκή Ένωση.Το ζήτημα αυτό αγγίζει την καρδιά της διαφωνίας για την επανεγκατάσταση, καθώς τα ανατολικά κράτη μέλη θεωρούν πως τα κράτη πρώτης γραμμής προχωρούν σε επαρκή καταγραφή των αφίξεων, έτσι ώστε να μη χρειαστεί να κρατήσουν τα άτομα αυτά στη βάση του κανονισμού του Δουβλίνου που δίνει την ευθύνη στις χώρες πρώτης άφιξης.Ένα παράδειγμα των εντάσεων που δημιουργεί αυτή η έλλειψη συνεννόησης, είναι και οι ροές αιτητών ασύλου που έφτασαν πρόσφατα στα θαλάσσια σύνορα Γαλλίας - Ηνωμένου Βασιλείου με τραγικά αποτελέσματα.

Ο κυβερνητικός αξιωματούχος εξέφρασε την ελπίδα πως καθώς τα πράγματα αλλάζουν σε σχέση με το μεταναστευτικό, με χώρες όπως η Πολωνία να έρχονται και αυτές στη θέση να διαχειρίζονται αυξημένα αιτήματα ασύλου λόγω της πρόσφατης υβριδικής ενέργειας της Λευκορωσίας, αυτό έχει δημιουργήσει περισσότερη αντίληψη της πραγματικής κατάστασης και κίνητρο για μια κοινά αποδεκτή μεθοδολογία διαχείρισης της μετανάστευσης.

Όπως σημειώνεται στο πρόγραμμα της Γαλλικής Προεδρίας, η σταδιακή αυτή προσέγγιση αφορά την εσωτερική διάσταση της μετανάστευσης, εξισορροπώντας τις αρχές της αλληλεγγύης και της ευθύνης σε καθένα από τα τρία στάδια, αξιολογώντας παράλληλα πώς μπορούν να βοηθηθούν τα κράτη μέλη που επηρεάζονται να βοηθηθούν στην προστασία των εξωτερικών συνόρων. Παράλληλα, αναφέρεται, η Γαλλική Προεδρία θα συνεχίσει την προσπάθεια για ενίσχυση της συνεργασίας με τρίτες χώρες διέλευσης και προέλευσης, ενώ η δημιουργία της Αρχής της Ε.Ε. για το Άσυλο (μετεξέλιξη του EASO) θεωρείται ένα σημαντικό βήμα προόδου προς την κατεύθυνση του καλύτερου συντονισμού στο εσωτερικό της Ε.Ε.

Το «τάβλι» της Τουρκίας με Ευρώπη και Ρωσία

Ξένοι Τουρκολόγοι μιλούν στην «Κ»

Ο Βλαντιμίρ Πούτιν με τον Ταγίπ Ερντογάν σε παλαιότερη συνάντησή τους. Ρωσία και Τουρκία «συνεννοούνται στη Συρία, στη Λιβύη, στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ, στα Βαλκάνια και στην Ανατολική Μεσόγειο συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου ώς τη Μαύρη Θάλασσα συμπεριλαμβανομένης της Ουκρανίας». Μιλούν στην «Κ» ο επικεφαλής του γερμανικού Κέντρου Εφαρμοσμένων Μελετών για την Τουρκία (CATS), Γκίντερ Ζόιφερτ και η συνεργάτιδα του CATS, Ντάρια Ισατσένκο.

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Η Τουρκία δεν θα μπορούσε να τα είχε πάει καλύτερα με την Ευρώπη και τη Ρωσία, ενισχύοντας έτσι αργά και σταθερά την περιφερειακή της ισχύ. Ολα δείχνουν ότι Ρώσοι και Τούρκοι θα προστατεύσουν τη συνεργασία τους ακόμα κι αν η Ουάσιγκτον και η Αγκυρα διαμορφώσουν μια νέα ισορροπία στις αμερικανοτουρκικές σχέσεις. Την ίδια ώρα, σημαντικές χώρες, όπως η Ισπανία, η Ιταλία και η Γερμανία, ενισχύουν τις διμερείς σχέσεις τους με την Τουρκία «απαλλαγμένες» από την υποχρέωση να υποστηρίζουν μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική. Μια τέτοια κοινή πολιτική δεν υπάρχει σήμερα από τη στιγμή που το ενταξιακό πλαίσιο δεν υφίσταται πλέον ως οργανωτική αρχή των ευρωτουρκικών σχέσεων.

Ωστόσο, το εγγύς μέλλον μπορεί να περιέχει μεταβολές. Η πολιτική που θα ακολουθήσει η νέα γερμανική κυβέρνηση και οι πρωτοβουλίες της γαλλικής προεδρίας της Ε.Ε. που ήδη άρχισε, μπορεί να σφυρηλατήσουν ένα νέο ευρωπαϊκό μέτωπο, αλλά η Αθήνα δεν θα πρέπει να περιμένει ούτε θεαματικές αλλαγές ούτε γρήγορες λύσεις. Η «Κ» επικοινώνησε με δύο ειδικούς για την Τουρκία, τον επικεφαλής του γερμανικού «Κέντρου Εφαρμοσμένων Μελετών για την Τουρκία» (Center for Applied Turkey Studies – CATS), Γκίντερ Ζόιφερτ και τη συνεργάτιδα του CATS, Ντάρια Ισατσένκο. Ο πρώτος αναλύει το νέο κεφάλαιο που ανοίγεται στις γερμανοτουρκικές σχέσεις και η δεύτερη «αποκρυπτογραφεί» τη ρωσοτουρκική συνεργασία.

Ο κ. Ζόιφερτ είναι σαφής: «Η νέα γερμανική κυβέρνηση δεν θα αλλάξει τα οικονομικά συμφέροντα της Γερμανίας στην Τουρκία, ούτε θα επηρεάσει τη συνεχιζόμενη συνεργασία ανάμεσα στην Τουρκία και σε κράτη-μέλη της Ε.Ε., όπως η Ιταλία και η Ισπανία. Ουσιαστική αλλαγή στην πολιτική των Βρυξελλών απέναντι στην Τουρκία θα συμβεί μόνο αν η Αγκυρα προχωρήσει σε μια πολιτική μεγαλύτερης αντιπαράθεσης και στρατιωτικής επιθετικότητας απέναντι σε κράτη-μέλη της Ε.Ε. ή εάν η Τουρκία εξελιχθεί σε μια απόλυτη δικτατορία. Από την άλλη πλευρά θα δούμε μια σημαντική αλλαγή τόνου από το Βερολίνο, αφού οι Φιλελεύθεροι υποστηρίζουν τον τερματισμό των συνομιλιών για ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε., ενώ οι Πράσινοι ζητούν μια πιο αυστηρή πολιτική για τα ανθρώπινα δικαιώματα και για περιορισμούς στις εξαγωγές οπλικών συστημάτων σε αυταρχικά καθεστώτα. Μπορεί λοιπόν να δούμε μια κρίση στις γερμανοτουρκικές σχέσεις κατά τη διάρκεια της γαλλικής προεδρίας της Ε.Ε.».

> *«Μπορεί να δούμε μια κρίση στις γερμανοτουρκικές σχέσεις κατά τη διάρκεια της γαλλικής προεδρίας της Ε.Ε.».*

Πώς ερμηνεύεται η απρόσκοπτη εμβάθυνση των σχέσεων της Τουρκίας με κράτη όπως η Ισπανία και η Ιταλία; Κατόρθωσε η Τουρκία να διαιρέσει την Ευρώπη; «Η αιτία αυτών των εξελίξεων περισσότερο είναι ότι οι ενταξιακές συνομιλίες Ε.Ε. - Τουρκίας έχουν φτάσει σε αδιέξοδο και έτσι το πλαίσιο για μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική απέναντι στην Τουρκία έχει χάσει τη σημασία του. Κατά συνέπεια, διαφορετικά οικονομικά συμφέροντα, αλλά και συμφέροντα ασφαλείας ορισμένων κρατών-μελών προπορεύονται και εμποδίζουν σήμερα τη διατύπωση μιας κοινής πολιτικής των Βρυξελλών απέναντι στην Αγκυρα. Η Ε.Ε. χρειάζεται ένα νέο πλαίσιο ή νέα πλαίσια για τις σχέσεις της με την Τουρκία, που επιτρέπει τη διαμόρφωση κοινών θέσεων και δράσεων».

Ασφαλώς, το περιεχόμενο ενός νέου πλαισίου δεν είναι σαφές, αφού η ένταξη δεν είναι πλέον «πανάκεια» για καμία πλευρά. Την ίδια ώρα, η Τουρκία, αφού έχει μεγιστοποιήσει τα οφέλη της από την πολυπραγμοσύνη της στην ευρύτερη περιοχή αξιοποιώντας τις σχέσεις με τη Ρωσία, αλλά και τα κενά της Δύσης, επιχειρεί τώρα να φρεσκάρει τη σχέση της με την Ουάσιγκτον. «Η ετοιμότητα της Αγκυρας να συνεργαστεί με την Ουάσιγκτον στο Αφγανιστάν και η συνεργασία της σε θέματα ασφαλείας με την Ουκρανία και τη Ρουμανία είναι σημάδια ότι επιζητεί μια νέα ισορροπία με τις ΗΠΑ».

Δύο νέα Ακούγιου

Αυτό δεν σημαίνει ότι θα διακοπεί η σχέση αλληλεξάρτησης Τουρκίας και Ρωσίας, η οποία εκτείνεται από τη Συρία ώς τον Καύκασο και περιλαμβάνει πεδία όπως η οικονομία, η ενέργεια και ο τουρισμός. «Μπορεί η ρωσοτουρκική συνεργασία να επεκταθεί σε νέα πεδία;», ρωτάμε την κ. Ισατσένκο. «Ένα πεδίο όπου η Τουρκία και η Ρωσία στοχεύουν να αναπτύξουν μεγαλύτερη συνεργασία είναι η αμυντική βιομηχανία», απαντά. «Επίσης, υπάρχει μια συζήτηση για την κατασκευή δύο ακόμα σταθμών ενέργειας, μετά το Ακούγιου, το οποίο κατασκευάζεται από τη Ρωσία στην Τουρκία. Η Μόσχα ασφαλώς ενδιαφέρεται να επεκτείνει τη συνεργασία με την Αγκυρα στο στρατιωτικό πεδίο, αλλά αυτό θα εξαρτηθεί από το πώς θα εξελιχθούν οι σχέσεις Τουρκίας - ΗΠΑ». Θα ενοχληθεί η Μόσχα αν η Αγκυρα εγκαταλείψει τους S-400; «Από την πλευρά της Ρωσίας, οι S-400 είναι μια συμφωνία που έχει ολοκληρωθεί. Οι S-400 είναι τώρα ένα ζήτημα μεταξύ της Τουρκίας και των ΗΠΑ. Για την Τουρκία είναι δύσκολο να επιστρέψει τους S-400 όχι λόγω ρωσικής δυσαρέσκειας, αλλά γιατί οι S-400 έχουν παρουσιαστεί στην κοινή γνώμη ως μια "εθνική απόφαση". Ωστόσο, πολλά παίζονται τώρα στις αμερικανοτουρκικές σχέσεις. Η αποτυχία ενός συμβιβασμού εμπεριέχει το ρίσκο ότι η Τουρκία θα αναγκαστεί να απευθυνθεί στη Ρωσία για να καλύψει τις ανάγκες της σε αμυντικούς εξοπλισμούς».

«Συμφωνούν να διαφωνούν»

Η υποχώρηση της Δύσης από ολόκληρες περιοχές παρακινεί τη Ρωσία και την Τουρκία να συζητήσουν με όρους «περιφερειακής ιδιοκτησίας». Η περίφημη «δρασκελιά στην Ασία» (pivot to Asia) του Ομπάμα, αν υποθέσουμε ότι πέτυχε (κάτι για το οποίο πολλοί αμφιβάλλουν), δημιούργησε τα τελευταία χρόνια αρκετές ευκαιρίες για τις φιλόδοξες περιφερειακές δυνάμεις. «Οι ρωσοτουρκικές σχέσεις εκτείνονται σε μια πρωτοφανή περιφερειακή ατζέντα», λέει η κ. Ισατσένκο. «Οι δύο χώρες συνεννοούνται στη Συρία, στη Λιβύη, στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ, στα Βαλκάνια και στην Ανατολική Μεσόγειο συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου, ώς τη Μαύρη Θάλασσα συμπεριλαμβανομένης της Ουκρανίας. Πρόκειται κυρίως για μια συνεργασία, και όχι για συμμαχία. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι σε όλα τα θέματα η Μόσχα σε συμφωνία με την Αγκυρα, αλλά συμφωνούν να συνεννοούνται, να συντονίζουν τις θέσεις τους, να λαμβάνει υπόψη η κάθε πλευρά τις ευαισθησίες και τις διαφωνίες της άλλης. Γνωρίζουν τις ευαίσθητες ισορροπίες μεταξύ τους και δεν θέλουν να τις διαταράξουν».

Λόγο και για τις γιορτές στο Αιγαίο θέλει να έχει η Αγκυρα

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ **ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ**

Με ιδιαίτερη προσοχή παρατηρούν στην Αγκυρα τις διαδοχικές δηλώσεις του Κυριάκου Μητσοτάκη και του Νίκου Δένδια για την ανάγκη της άρσης της απειλής του casus belli (απειλή πολέμου), που έχει θέσει η Τουρκία προς την Ελλάδα από το 1995 σε περίπτωση της επέκτασης των χωρικών υδάτων της από 6 σε 12 ναυτικά μίλια στο Αιγαίο. Η Ελλάδα πολλές φορές στο παρελθόν έχει εκφράσει αυτή την απαίτηση, όμως στην Τουρκία τονίζουν πως τις τελευταίες εβδομάδες η ελληνική κυβέρνηση σχεδόν με κάθε ευκαιρία θέτει το συγκεκριμένο ζήτημα, και αυτό προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση. Στη γειτονική χώρα εκφράζονται και «υποψίες» πως στην Αθήνα ενδέχεται να υπάρχουν απόψεις ότι τώρα είναι η στιγμή που μπορούν να γίνουν κάποιες κινήσεις στην περιοχή του Αιγαίου και πως ίσως μερικοί κύκλοι να θεωρούν ότι εξαιτίας των οικονομικών προβλημάτων η αντίδραση της Τουρκίας να μην είναι ιδιαίτερα σκληρή λόγω συγκυριών.

Αυτός είναι και ο λόγος που οι δηλώσεις των Ελλήνων αξιωματούχων έχουν μπει στο «μικροσκόπιο» των διπλωματικών και των στρατιωτικών αρχών της γειτονικής χώρας. Εμπειροι Τούρκοι αξιωματούχοι και αναλυτές αναφέρουν ότι, παρά τις όποιες οικονομικές δυσκολίες αντιμετωπίζει η χώρα τους, θα ήταν λάθος να θεωρηθεί πως ο τουρκικός λαός αλλά και η κυβέρνηση δεν θα αντιδράσουν έντονα σε οποιοδήποτε γεγονός που θα βλάψει τα εθνικά συμφέροντα της Τουρκίας. Δεν θεωρείται τυχαία και πρόσφατη αναφορά του κυβερνητικού εταίρου της Τουρκίας, του προέδρου του Κόμματος Εθνικιστικής Δράσης Ντεβλέτ Μπαχτσελί, ο οποίος στην ομιλία του στην κοινοβουλευτική ομάδα του αναφέρθηκε «σε προσπάθειες της Ελλάδας να αυξήσει τα χωρικά της ύδατα στα 12 μίλια» και απείλησε με ένταση και σκληρή αντίδραση της Τουρκίας σε περίπτωση που δεν επιτευχθεί ειρήνη στο Αιγαίο.

Πάντως, στόχος της Αγκυρας για το 2022 είναι να προβάλει με έντονο τρόπο ζήτημα αποστρατιωτικοποίησης των ελληνικών νησιών, να ασκήσει μεγαλύτερη πίεση στην Αθήνα, καθώς και να θέσει ζήτημα αμφισβήτησης της κυριαρχίας των νησιών τα οποία περιλαμβάνονται και κατονομάζονται στις Συνθήκες Λωζάννης και Παρισίων! Ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας έθεσε μάλιστα θέμα αμφισβήτησης της κυριαρχίας ελληνικών νησιών σε περίπτωση στρατιωτικοποίησής τους! Ο κ. Τσαβούσογλου σε συνέντευξη Τύπου για τον απολογισμό του 2021 είχε αναφέρει: «Δεν αφήσαμε κενά σε σημαντικά θέματα, συμπεριλαμβανομένων των παραβιάσεων του αποστρατιωτικοποιημένου καθεστώτος των νησιών στο Αιγαίο, τόσο σε επίπεδο διπλωματίας όσο και σε επίπεδο παρουσίας. Σε αυτό το πλαίσιο, στείλαμε επιστολή στον ΟΗΕ και σημειώσαμε ότι το ζήτημα της κυριαρχίας θα καταστεί επίσης συζητήσιμο, σε περίπτωση παραβίασης του αποστρατιωτικοποιημένου καθεστώτος των νησιών». Στην Αγκυρα, η εγγύτητα των ελληνικών νησιών στα τουρκικά παράλια θεωρείται πως είναι ένας λόγος για τον οποίο η Τουρκία μπορεί να παρεμβαίνει με οποιονδήποτε τρόπο!

Οι δηλώσεις του υπουργού Αμυνας Χουλουσί Ακάρ είναι ξεκάθαρο δείγμα της τουρκικής πολιτικής. Σε επίσημο βίντεο του υπουργείου Αμυνας της Τουρκίας αρχικά εμφανίστηκαν οι δηλώσεις που έκανε ο Ακάρ στις 24 Δεκεμβρίου πως το Καστελλόριζο είναι σε απόσταση 1.950 μέτρων από την Τουρκία και οι σπουδαστές της Ακαδημίας Πολέμου μπορούν να φτάσουν εκεί κολυμπώντας. Στη συνέχεια το βίντεο έδειχνε Τούρκους σπουδαστές να κολυμπούν την απόσταση αυτή στο εκπαιδευτικό κέντρο της Τούζλα, σε μια προσπάθεια υπόνοιας πως «φτάνουν στο Καστελλόριζο κολυμπώντας». Ο κ. Ακάρ έθεσε και με διαφορετικό τρόπο ζήτημα ελέγχου του Αιγαίου, με την Αγκυρα να θεωρεί πως έχει λόγο στις περιοχές που βρίσκονται κοντά στα σύνορά της. «Κάνουν τελετές εορτασμών στη Χίο, στη Σάμο και στις Οινούσσες... Μέσα στο στόμα μας. Αυτό είναι πρόκληση», επισήμανε ο κ. Ακάρ αναφερόμενος στις τελετές εορτασμού της ένταξης των νησιών αυτών στην ελληνική επικράτεια. Παρόμοιες ενστάσεις έχουν εκφράσει οι αξιωματούχοι της Τουρκίας για την παρουσία των στρατιωτικών δυνάμεων στην Αλεξανδρούπολη, τονίζοντας πως «η πόλη αυτή βρίσκεται σε απόσταση μόλις 40 χλμ. από τα σύνορα της Τουρκίας».

Κατάρ και Εμιράτα

Εν τω μεταξύ, οι περισσότεροι πολιτικοί αναλυτές της Τουρκίας εκτιμούν πως ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν προσπαθεί να προσεγγίσει το Κατάρ και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα με στόχο τις επενδύσεις τους που θα του δώσουν «οικονομική ανάσα». Αυτό που σίγουρα προκαλεί ενδιαφέρον είναι πως οι περισσότερες επενδυτικές προσεγγίσεις της Τουρκίας δεν έχουν στόχο τη Δύση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το «εθνικό μαχητικό TF-X» που σχεδιάζει να κατασκευάσει η Τουρκία. Ο πρόεδρος της Διεύθυνσης Αμυντικής Βιομηχανίας της Τουρκίας, Ισμαήλ Ντεμίρ, σε συνέντευξή του στο τηλεοπτικό δίκτυο CNN Turk αποκάλυψε πως η χώρα του «είναι έτοιμη για όλες τις προτάσεις που έρχονται από το Αζερμπαϊτζάν, το Πακιστάν και να ενώσουμε τις δυνάμεις μας». Ο κ. Ντεμίρ άφησε ανοιχτό το ενδεχόμενο και σε συνεργασίες με το Μπανγκλαντές, την Ινδονησία αλλά και τη Μαλαισία. Η Αγκυρα προσπαθεί να βρει λύσεις στο πρόβλημα που έχει προκύψει στην τουρκική αεροπορία από τον αποκλεισμό της από το πρόγραμμα συμπαραγωγής των F-35 και ευελπιστεί πως κάποια στιγμή θα καταφέρει να ολοκληρώσει το πρόγραμμα κατασκευής του δικού της μαχητικού. Για το ενδιάμεσο διάστημα, πάντως, η Αγκυρα περιμένει την απάντηση των ΗΠΑ για την προμήθεια των F-16 Block 70-Viper και τον εκσυγχρονισμό δικών της μαχητικών στο επίπεδο αυτό. Οι κ. Ερντογάν και Ακάρ έχουν δηλώσει πως σε περίπτωση που οι ΗΠΑ αρνηθούν την πώληση αυτή, τότε η Αγκυρα θα ψάξει άλλες εναλλακτικές λύσεις, όπως την προμήθεια μαχητικών από τη Ρωσία. Ο κ. Ντεμίρ όμως δήλωσε πως σε περίπτωση επιλογής των ρωσικών Su-35 ή Su-57 «υπάρχουν κάποιες παρενέργειες και οικονομικές επιβαρύνσεις, διότι πάμε σε ένα εντελώς διαφορετικό σύστημα με άλλες υποδομές εκτός του ΝΑΤΟ. Αν υπάρχει μεγάλη ανάγκη μπορεί να γίνει αυτό, αλλά για την ώρα κρατάμε μια απόσταση από το ενδεχόμενο αυτό».

GOODYEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3
Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV
KAPODISTRIAS AUTOMOTIVE PARTS
ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Η φωτογράφος της αλήθειας των ανθρώπων

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Είχα πολύ άγχος εκείνο το φθινοπωρινό απόγευμα του 2018. Θα μιλούσα με μια θρυλική φωτογράφο, που είχε μαθητεύσει στο στούντιο του περίφημου Φρεντ Μπουασονά στη Γενεύη και δίπλα στον διάσημο Γερμανό φωτογράφο μόδας Βίλι Μάιβαλντ στο Παρίσι· που είχε φωτογραφίσει από τον Σάμιουελ Μπέκετ και τον Αντρέ Μπρετόν μέχρι τον Χουάν Μιρό· που υπήρξε στενή φίλη του Αλμπέρτο Τζακομέτι· που είχε εργαστεί, μεταξύ άλλων, για τους New York Times, το Newsweek, το Life, τη γαλλική Vogue, το Elle, το Esquire, το Time.

Το γέλιο της, στην άλλη άκρη της τηλεφωνικής γραμμής, από το διαμέρισμά της στο Παρίσι, με έκανε από την πρώτη στιγμή να χαλαρώσω. «Οφείλω να σας ενημερώσω, πριν ξεκινήσουμε να κουβεντιάζουμε, ότι έχω χρόνια να φωτογραφίσω. Δεν χρησιμοποιώ καν την κάμερα του κινητού μου τηλεφώνου, γιατί είμαι μια γυναίκα ηλικιωμένη και πάρα πολύ κουρασμένη!» μου είπε. «Η φωνή σας, πάντως, ακούγεται νεανική», σχολίασα. Δεν ήταν φιλοφρόνηση, πράγματι έτσι ακουγόταν. «Σας ευχαριστώ, είστε πολύ ευγενική, αλλά vous vous trompez (κάνετε λάθος). Τον Ιούλιο έκλεισα τα 94», απάντησε. Γέλια ξανά.

Στις 30 Δεκεμβρίου 2021, η Σαμπίνε Βάις έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 97 ετών. Ήταν η τελευταία εκπρόσωπος της γαλλικής σχολής ουμανιστικής φωτογραφίας, που ανέδειξε θρύλους όπως ο Βιλί Ρονί, ο Ρομπέρ Ντουανό, ο Εντουάρ Μπουμπά, ο Μπρασάι και φυσικά ο Ανρί Καρτιέ Μπρεσόν, τον οποίο κάποιοι ιστορικοί τέχνης θεωρούν βασικό «ανταγωνιστή» της: οι εικόνες του είναι άψογες, αλλά έχουν μια «κλινική» ψυχρότητα, σε αντίθεση με τις δικές της, που αποπνέουν ζεστασιά, τρυφερότητα και οικειότητα.

Σ' εκείνη την τηλεφωνική συνέντευξη, με αφορμή την έκθεση «Οι πόλεις, Ο δρόμος, Ο άλλος», στο παρισινό Κέντρο Ζορζ Πομπιντού, η Σαμπίνε Βάις είχε αφηγηθεί στην «Κ» ιστορίες από την πολυκύμαντη ζωή της και είχε μοιραστεί κομμάτια της κοσμοθεωρίας της. «Οι φωτογραφίες που περιλαμβάνονται σε αυτή την έκθεση είναι όλες τραβηγμένες στον δρόμο για μένα, για τη δική μου ευχαρίστηση, την περίοδο 1945-1960», είχε εξηγήσει. «Τότε δεν είχαμε ακόμη τηλεόραση κι έτσι, μετά το δείπνο, κάναμε με τον σύζυγό μου (σ.σ.: τον Αμερικανό ζωγράφο Χιου Βάις) περιπάτους στην πόλη. Είχα πάντα μαζί μου την αγαπημένη μου Rolleiflex. Αυτές οι εικόνες είναι ο δικός μου μυστικός κήπος. Δεν είμαι καλλιτέχνις αλλά τεχνίτρια, γιατί δεν δημιουργώ τίποτα. Είμαι απλώς μάρτυρας όσων βλέπω και προκαλούν το ενδιαφέρον μου. Κι αυτό που ανέκαθεν με ενδιέφερε ήταν οι άνθρωποι»...

Η Σαμπίνε Βάις είχε φωτογραφίσει από τον Σάμιουελ Μπέκετ και τον Αντρέ Μπρετόν μέχρι τον Χουάν Μιρό, ενώ υπήρξε στενή φίλη του Αλμπέρτο Τζακομέτι.

Στις 30 Δεκεμβρίου 2021, η Σαμπίνε Βάις έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 97 ετών. «Είμαι απλώς μάρτυρας όσων βλέπω και προκαλούν το ενδιαφέρον μου. Κι αυτό που ανέκαθεν με ενδιέφερε ήταν οι άνθρωποι» είχε δηλώσει.

Ο «Clochard gentleman», φωτογραφημένος το 1955 στο Σεν Ζερμέν.

Χωρίς ρετούς

Γεννήθηκε στην Ελβετία το 1924. Αγόρασε την πρώτη της κάμερα (μια πάμφθηνη Bakelite) με το χαρτζιλίκι της, σε ηλικία μόλις οκτώ ετών. Πριν καλά καλά τελειώσει το σχολείο είχε αποφασίσει ότι θα γινόταν επαγγελματίας φωτογράφος, σε μια εποχή που κάτι τέτοιο εθεωρείτο αδιανόητο για μια γυναίκα. Ομως ο πατέρας της, χημικός μηχανικός ο ίδιος, όχι μόνο την ενθάρρυνε, αλλά και τη βοήθησε να φτιάξει τον δικό της σκοτεινό θάλαμο και να τυπώνει μόνη τις φωτογραφίες της. Αρχισε να δουλεύει ως ανεξάρτητη φωτορεπόρτερ το 1949. Τρία χρόνια αργότερα, έμελλε να γνωρίσει τον θρυλικό Γάλλο φωτογράφο Ρομπέρ Ντουανό, ο οποίος της άνοιξε δύο μεγάλες πόρτες: της Vogue και του πρακτορείου Rapho. Από το 1960 και μετά, εργάστηκε κυρίως στη διαφήμιση.

Ποτέ δεν την ενδιέφερε η προσωπική της προβολή και αναγνώριση. Το 1954 δεν παρευρέθη στα εγκαίνια της πρώτης ατομικής έκθεσής της στο Ινστιτούτο Τέχνης του Σικάγου διότι ήταν πολύ απασχολημένη. Την επόμενη χρονιά, ήταν απούσα από το άνοιγμα μεγάλης συλλογικής έκθεσης του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης, για την οποία ο Εντουαρντ Στάιχεν, ένας από τους μεγαλύτερους φωτογράφους του 20ού αιώνα, είχε, ως επιμελητής, επιλέξει τρεις φωτογραφίες της. «Είχα άλλες προτεραιότητες εκείνη την εποχή. Στο διαμέρισμά μας δεν είχαμε καν τρεχούμενο νερό. Και για σκοτεινό θάλαμο της προκοπής ούτε λόγος να γίνεται», είχε πει.

Ηδη από τη δεκαετία του 1950 είχε εγκατασταθεί στο Παρίσι. Πήρε τη γαλλική υπηκοότητα πολύ αργότερα, το 1995. Η φωτογραφία δρόμου ήταν το αγαπημένο της είδος. «Σε αυτές τις εικόνες, που δεν είναι στημένες, βλέπει κανείς πραγματικά πώς είναι οι άνθρωποι: τα συναισθήματά τους, την αλήθεια τους. Αυτή την αλήθεια ήθελα να δείχνω. Γι' αυτό και σπάνια φωτογράφιζα τοπία. Επίσης ποτέ δεν έχω κάνει ρετούς σε φωτογραφία μου», είχε πει σ' εκείνη την κουβέντα μας.

Από όσους είχε φωτογραφίσει η Σαμπίνε Βάις πιο έντονα θυμόταν τον Ελβετό γλύπτη και ζωγράφο Αλμπέρτο Τζακομέτι. «Συνήθως τα πορτρέτα μου γίνονταν για κάποιο έντυπο και είχα λίγο χρόνο στη διάθεσή μου. Με τον Τζακομέτι ήταν διαφορετικά. Ημασταν φίλοι, πήγαινα συχνά στο ατελιέ του, τον έβλεπα να δουλεύει, κουβεντιάζαμε». Και δεν της άρεσε καθόλου να τη φωτογραφίζουν! «Υπάρχουν λίγα πορτρέτα μου από συναδέλφους και μόνο ένα αυτοπορτρέτο μου, από τα νιάτα μου. Δεν μου αρέσει να βλέπω το πρόσωπό μου. Ποτέ δεν υπήρξα κοκέτα».

«Σε μια "κιβωτό εικόνων" ποια φωτογραφία σας θα επιλέγατε να σώσετε, κυρία Βάις;» τη ρώτησα λίγο πριν αποχαιρετιστούμε. «Είναι περίεργο που με ρωτάτε», απάντησε. «Χθες βράδυ δυσκολευόμουν να κοιμηθώ και αίφνης, χωρίς καμιά αφορμή, ήρθε στο μυαλό μου μια νυχτερινή φωτογραφία που τράβηξα το 1955 στο Σεν Ζερμέν: ενός κλοσάρ, που όμως φαινόταν στα μάτια μου ως τζέντλεμαν. Είχε απίστευτη χάρη και αξιοπρέπεια. Μου θύμισε τον Σαρλό. Σκεφτόμουν πόσο πολύ την αγαπώ. Αυτήν θα επέλεγα, λοιπόν. Δυστυχώς δεν περιλαμβάνεται στην έκθεση του Πομπιντού, δεν την έχω σε ηλεκτρονική μορφή. Σε κάποια κούτα ανάμεσα σε εκατοντάδες άλλες φωτογραφίες θα βρίσκεται».

Το επόμενο μεσημέρι, έλαβα ένα email από το γραφείο Τύπου του Πομπιντού. «Η κυρία Βάις μάς ζήτησε να σας προωθήσουμε αυτήν τη φωτογραφία», μου έγραφαν. Ηταν ο «Clochard gentleman»...

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / *Γράφει ο* **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Η πρόταση Αβέρωφ και η βοήθεια του κοινού

Πυθιακά απάντησε για άλλη μία φορά ο μεγάλος Νίκος, όταν κλήθηκε να δώσει τη θέση του για όσα απασχολούν τον ΔΗΣΥ για τις εκλογές του 2023. Στην ερώτηση που δέχθηκε για τον ΥΠΕΞ Νίκο Χριστοδουλίδη και την πρόθεσή του να εξαγγείλει ανεξάρτητη υποψηφιότητα απάντησε: «Αυτό που θέλω να σας διαβεβαιώσω από τις διαβουλεύσεις που έχω όχι ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, αλλά ως ηγέτης παλαιότερα του κόμματος, ως ένας υπηρέτης του κόμματος, είναι ότι ουδείς των όσων τα ονόματα αναφέρονται δεν έχει ολιγότερη αγάπη προς την παράταξη, δεν έχει ολιγότερη αγάπη προς την Κύπρο και συνεπώς είμαι βέβαιος ότι στο τέλος οι όποιες φαινομενικά διαφοροποιήσεις υπάρχουν θα ξεπεραστούν».

Από ορισμένους η δήλωση του μεγάλου Νίκου θεωρήθηκε ως πρόβλεψη πως τελικά ένας εκ των δύο μόνο θα κατέλθει ως υποψήφιος. Άλλοι υποστήριξαν ότι πολύ απλά στο τέλος θα κατέλθουν και οι δύο υποψήφιοι χωρίς όμως... διαφοροποιήσεις στην πολιτική που θα εξαγγείλουν. Εν ολίγοις πρόκειται για έναν πυθιακό... χρησμό που ο καθένας τον ερμηνεύει όπως θέλει. Υπήρξε και ένας συναγερμικός ο οποίος μίλησε για... «άλλα λόγια, θκιε παπά» αναφερόμενος στη δήλωση Αναστασιάδη. Όπως είπε, για άλλα ρωτήθηκε και για άλλα απάντησε. «Ποιος ρώτησε ποιος από τους Αβέρωφ-Χριστοδουλίδη αγαπά περισσότερο ή λιγότερο το κόμμα ή την Κύπρο για να βγει ο Πρόεδρος να... επιβεβαιώσει ότι ουδείς από τους αναφερόμενους δεν έχει ολιγότερη αγάπη προς την παράταξη, δεν έχει ολιγότερη αγάπη προς την Κύπρο;».

Υπήρξε και ένα στέλεχος που έδωσε μια άλλη ερμηνεία στην προεδρική δήλωση. Όπως είπε, «δεν πρόκειται ούτε για πρόβλεψη, ούτε για χρησμό αλλά για μια ευχή και ίσως προσευχή». Όπως ανέφερε, «η δήλωση Αναστασιάδη έγινε μετά τη λειτουργία των Θεοφανίων και μάλλον επρόκειτο για μια προσευχή - επίκληση του Αγίου Πνεύματος που είναι το μόνο που μπορεί να φέρει την επιφοίτηση για υπάρξει διέξοδος σε όσα τραβάει σήμερα το κόμμα». Και κατέληξε: «Μακάρι το Άγιο Πνεύμα να μας φωτίσει»...

Οπως είπε και ο Βίκτωρ Ουγκώ: Η αγάπη μοιάζει με τον ατμό. Οσο περισσότερο πιέζεται, τόσο πιο δυνατή γίνεται.

Πάντως, για να δώσουμε και καμιά είδηση από τη στήλη και όχι πυθιακές αναλύσεις, όπως με ενημέρωσε ο κ. Πάμπος, ο θρυλικός μπάτλερ του Προεδρικού, οι τρεις καμπαλέρος, μεγάλος, μικρός Νίκος και Φούλης, βρέθηκαν για σουβλάκια στο Μέγαρο σε μια ύστατη προσπάθεια του μεγάλου να δώσει διέξοδο στον μικρό. Εκεί, όπως εξιστορεί ο κ.Πάμπος, άκουσε καθώς σέρβιρε το τρίτο τεταρτάκι ζιβανία ΛΟΕΛ (ο Μεγάλος σπάνια πίνει ουίσκι το βράδυ, τις εκπληκτικές προτάσεις προς τον μικρό Νίκο. «Τι δεν του έταξε για να τα βρουν», μόνο τα κτήματα του κ. Πική δεν του έταξε του Γεροσκυπιώτη» συνέχισε με πάθος να μεταφέρει ο κ. Πάμπος. «Σε κάποια φάση άκουσα τον Αβέρωφ να κάνει μια πρόταση που δεν πίστευα στα αφτιά μου», είπε ο κ. Πάμπος. Μεταφέρω σε εισαγωγικά την εν λόγω πρόταση για να μην υπάρχει αμφισβήτηση από τη Φιλίππα Καρσερά και παραλάβουμε και άλλη επιστολή στην «Κ»: «Νίκο, έλα να τα βρούμε, εγώ δεν θα ρίξω στα βράχια το κόμμα ούτε την καριέρα μου αν εγώ δεν έχω πιθανότητες. Αν συμφωνείς να είμαστε μαζί και να συναποφασίσουμε, τη Δευτέρα αν είμαι ο μοναδικός υποψήφιος θα δηλώσω πως η υποψηφιότητά μου είναι υπό την αίρεση ευρύτερων συμμαχιών που αν επιτευχθούν πέραν του ονόματός μου εγώ θα αποχωρίσω, έτσι Νίκο αν δεν είμαι εκλέξιμος να πας εσύ με τη στήριξή μας, φτάνει να μη διχαστεί το κόμμα». Κόκκαλο ο Νίκαρος με αυτή την πρόταση, δεν πίστευε στα αφτιά του μου είπε από τη φρουρά ο Παντελής ο αστυνομικός – πολιτικός αναλυτής, ο οποίος Πρόεδρος μονολογούσε στο αυτοκίνητο υπέρ του Αβέρωφ όλη την εβδομάδα. Όσο για την απάντηση του μικρού Νίκου στην πρόταση Αβέρωφ; Ζήτησε τη βοήθεια του κοινού.

Διπλωματική αναταραχή προκάλεσε ο Άδωνις Γεωργιάδης υποστηρίζοντας αρχικά ότι τα PCR τεστ στην Κύπρο, από μια τουλάχιστον εταιρεία που τα χρεώνει στα €20 είναι πολύ χαμηλής αξιοπιστίας. Αργότερα αναγκάστηκε να κάνει κωλοτούμπα και να ανασκευάσει με ανάρτηση που έλεγε: «Να το ξεκαθαρίσουμε: Τα PCR στην Κύπρο είναι αξιόπιστα. Ουδέποτε έκανα αναφορά στην ποιότητα των εργαστηριακών ελέγχων της Κύπρου που αποδεικνύεται από την επιτυχή αντιμετώπιση της πανδημίας. Στην Κύπρο το πλαφόν του PCR είναι στα €50 αλλά οι συνθήκες της αγοράς είναι διαφορετικές». Όπως έμαθα από πηγή μου, που γνωρίζει, οι αντιδράσεις στις δηλώσεις του Άδωνι ήταν πολλές όχι μόνο στη Λευκωσία αλλά και στην Αθήνα και έφτασαν μέχρι και το Μαξίμου. Γι' αυτό και ο υπουργός επανόρθωσε αυθημερόν.

Ενδιαφέρουσα ήταν και η παρέμβαση του Οδυσσέα-Τσακ Νόρις στην υπόθεση. Με ανάρτησή του στο Twitter ξεκαθάρισε ότι οι τιμές του PCR τεστ από €150 στον ιδιωτικό τομέα και €110 για το κράτος, μειώθηκαν σε δύο μήνες στα €50 όπως έδειξε έρευνα της Ελεγκτικής τον Οκτώβριο του 2020. Έκτοτε, όπως σημείωσε, ο συνεχής ανταγωνισμός στις δημόσιες προσφορές έριξε τις τιμές στα €15, ενώ οι προδιαγραφές είναι σύμφωνα με τα πρότυπα της Ε.Ε. Το άκρως ενδιαφέρον είναι πως η ανάρτηση του Οδυσσέα-Τσακ Νόρις ήρθε μόλις μισή ώρα μετά από ανάρτηση της Ειρήνης Χαραλαμπίδου, η οποία καλούσε τον κ. Χατζηπαντέλα αλλά και τον ίδιο τον γενικό ελεγκτή να δώσουν μια σαφή απάντηση για την πρόκληση, όπως τη χαρακτήρισε, του Άδωνι.

Οι κατάρες και οι αισχρές αναφορές κατά του Ευθύμιου Δίπλαρου στο Facebook από ψεύτικο προφίλ καταδικάστηκαν σχεδόν από όλους. Και λέω σχεδόν γιατί κάποιοι επέλεξαν τη βολική γι' αυτούς σιωπή. Υπήρξαν και κάποιοι οι οποίοι εμμέσως έδωσαν στήριξη στην ψυχοπάθεια. Πρόκειται για τους διαχειριστές του λογαριασμού Δεύτερη Ανάγνωση που εδώ και χρόνια κουνάει προς όλους το δάχτυλο και κάνει μαθήματα. Όπως έγραψε, σχολιάζοντας την αντίδραση της αστυνομίας στην καταγγελία του Δίπλαρου: «Ισονομία απούσα για μιαν ακόμη φορά... κόσμος βρίζεται αισχρά καθημερινά στα social media, χωρίς να προκύπτει για την αστυνομία τζαι τους δικαστές θέμα.. τωρά ποια η διαφορά;». Ευτυχώς όλα τα σχόλια κάτω από την ανάρτηση της Δεύτερης Ανάγνωσης ήταν αρνητικά. Μεταξύ αυτών και ένα που τους έλεγε ότι βρίσκονται καθ΄οδόν να μετατραπούν σε... καθόλου ανάγνωση παρά δεύτερη εάν συνεχίσουν με τα ίδια πικρόχολα σχόλια. Ούτε οι πολιτικοί πάτρωνες της Δεύτερης Ανάγνωσης τοποθετήθηκαν κατά των απειλών εις βάρος της οικογένειας του Δίπλαρου, ούτε βεβαίως κατά της αισχρής αποδοχής τους από τη... Δεύτερη Ανάγνωση.

ΚΟΥΙΖ: Ποιο μεγαλόσχημο στέλεχος μεγάλου κόμματος υποστηρίζει αιρετική θέση σε σχέση με τον αρχηγό του κόμματός του για τις προεδρικές του 2023; Αληθεύει ότι κλήθηκε να δώσει εξηγήσεις από τον αρχηγό;

Το κόμμα ή η χώρα;

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Οταν αποχώρησε ο πρώην υπουργός Υγείας ο πρόεδρος της Δημοκρατίας πρότεινε στον κ. Αδάμου να αναλάβει το εν λόγω υπουργείο. Και ομολογουμένως ο κ. Αδάμου ήταν ο καταλληλότερος να προσφέρει στον τόπο τη δεδομένη στιγμή τα μέγιστα. Ο τότε όμως γ.γ. του ΑΚΕΛ έσπευσε να δυναμιτίσει την προσφορά στον τόπο, δηλώνοντας πως αν ο κ. Αδάμου αποδεχτεί «θα τον κρίνει ο κόσμος», αφήνοντας να εννοηθεί ότι μια τέτοια αποδοχή ισοδυναμούσε με πολιτική ασυνέπεια και με «προδοσία» στο κόμμα που τον στήριξε. Ήγειρε θέμα «ηθικής» ο κ. Κυπριανού και πολλοί άλλοι Ακελικοί που έσπευσαν να λοιδορήσουν τον κ. Αδάμου, προσπερνώντας ότι το πολιτικό ήθος του κ. Αδάμου ήταν πολύ πιο πάνω από την όποια «ηθική» του κόμματος, αφού τόσο ως πολιτικός όσο και ως επιστήμονας είχε αποδείξει πως ιδεολογία του ήταν να υπηρετεί τον άνθρωπο.

Ο κ. Αδάμου τελικώς αρνήθηκε και ο τόπος έχασε την ευκαιρία να έχει τον κατάλληλο άνθρωπο στο κατάλληλο υπουργείο και δη σε εποχές πανδημίας. Κι αυτό απλώς και μόνο γιατί η κομματική νοοτροπία βγήκε στο σεργιάνι «οπλοφορώντας». Η γνωστή κομματική νοοτροπία που ιεραρχεί το συμφέρον του κόμματος πάνω από αυτό της χώρας, όταν το δεύτερο δεν ταυτίζεται με το πρώτο. Γιατί θυμήθηκα αυτό το γεγονός; Διότι επί της ουσίας δεν διαφέρει από την τακτική που σήμερα υιοθετεί ο ΔΗΣΥ προκειμένου να αποτρέψει το ενδεχόμενο της ανεξάρτητης υποψηφιότητας του κ. Χριστοδουλίδη. Δεν κρίνω κατά πόσο ο κ. Χριστοδουλίδης είναι ή όχι ο καταλληλότερος για υποψήφιος πρόεδρος, διότι δεν είναι αυτό το θέμα μου.

Ο κομματικός μηχανισμός είναι το θέμα, ο οποίος παρουσιάζεται τάχα μου ως δημοκρατική διαδικασία, ενώ επί της ουσίας, ας λέμε επιτέλους τα πράγματα με το όνομά τους, είναι μια προσπάθεια «διασυρμού» όποιου πολιτικού τολμήσει να δράσει έξω από το κομματικό κουτί και η οποία θέτει την «αφοσίωση» στο κόμμα ως πιο σημαντική από το πολιτικό καθήκον προς την ίδια τη χώρα. Και αυτό ειδικά σε μια εποχή όπου τα κόμματα έχουν χάσει κάθε αξιοπιστία. Μη σπεύσετε να μου αντιτάξετε πως μια ανεξάρτητη υποψηφιότητα του κ. Χριστοδουλίδη ίσως υπηρετεί τις προσωπικές του φιλοδοξίες, διότι επαναλαμβάνω πως δεν είναι αυτό το θέμα μας. Το θέμα είναι πώς ένας πολιτικός, ο οποίος προέρχεται από ένα κόμμα, μπορεί να απεγκλωβιστεί από τον κομματικό μηχανισμό χωρίς να διασύρεται ως «ανήθικος» ή «διασπαστής», όταν όντως οι προθέσεις του (κάτι που οι πολίτες θα κρίνουν και όχι οι κομματάρχες) πηγάζουν από τη συνειδητοποίηση πως το καλό της χώρας υπαγορεύει την υπέρβαση από την υφιστάμενη νοοτροπία των κομμάτων;

Με άλλα λόγια πώς μπορεί να αλλάξει το πολιτικό μας αφήγημα, όταν πολιτικοί που ενδεχομένως έχουν το ανάστημα να συνενώσουν τους πολίτες για το καλό του τόπου στοχοποιούνται από τα ίδια τα κόμματα τα οποία σπεύδουν να εμποδίσουν όποιον δεν «υπακούει» στους «κανόνες» της κομματοκρατίας; Πώς μπορεί ένας άξιος πολιτικός να βγει σήμερα μπροστά και να προτείνει μια άλλη πορεία πλεύσης χωρίς τα δεκανίκια ή τον «εκφοβισμό» των κομματαρχών; Γιατί π.χ. ένας πολιτικός όπως ο κ. Παμπορίδης χρειάζεται να περιμένει το όποιο κόμμα να αποφασίσει αν αυτός εξυπηρετεί το κομματικό συμφέρον, τη στιγμή που αποδεδειγμένα πρόκειται για έναν από τους πιο ικανούς πολιτικούς που θα μπορούσαν να κάνουν τη διαφορά; Ή γιατί ο κ. Χριστοδουλίδης, αν αυθεντικά πιστεύει πως έχει το πολιτικό καθήκον να προτείνει μια υπέρβαση, πρέπει να «σεβαστεί» τις διαδικασίες του κόμματος, γνωρίζοντας εκ των προτέρων πως είναι καταδικασμένη από αυτές τις διαδικασίες η υποψηφιότητά του; Με άλλα λόγια πώς ένας πολιτικός σήμερα ο οποίος ενδεχομένως πληροί τις προδιαγραφές που αναζητούμε, μπορεί να βγει μπροστά όταν οι κομματάρχες κάνουν το παν για να μας αφήσουν εγκλωβισμένους στη χρεωκοπημένη κομματική τους νοοτροπία; Και εν τέλει πόσο δημοκρατική είναι στην ουσία αυτή η τακτική; Σκεφτείτε το καλά!

elenixenou11@gmail.com

EPA/ANDREA SOLERO

Η Mari Leinan Lund από τη Νορβηγία κατά τη διάρκεια άλματος με σκι στον διαγωνισμό Mixed Team Gundersen NH/4x5 km στο Παγκόσμιο Κύπελλο Combined FIS Nordic στο Val di Fiemme, στην Ιταλία.

Κολυμπώντας μέχρι το Καστελλόριζο

Του **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΕΛΛΙΣ**

Μέρος μιας σχεδιασμένης στρατηγικής; Μια κίνηση στα όρια της γελοιότητας; Φοιτητές της Ναυτικής Ακαδημίας της Τουρκίας να κολυμπούν μια απόσταση 1.950 μέτρων προς το νησί Τούζλα, για να αποδείξουν ότι μπορούν να καταλάβουν το Καστελλόριζο. Και το υπουργείο Αμυνας της Τουρκίας να δημοσιεύει το σχετικό βίντεο, συνοδευόμενο από δηλώσεις του υπουργού Αμυνας Χουλουσί Ακάρ, ο οποίος με δηκτικό ύφος «διαμηνύει» ότι το συγκεκριμένο ελληνικό νησί απέχει μόλις 1.950 μ. από τις τουρκικές ακτές και πως τα επίδοξα μέλη των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων μπορούν να φτάσουν εκεί κολυμπώντας. Αυτό, τη στιγμή που η Αγκυρα έχει ψηφίσει και διατηρεί εν ισχύι το casus belli απειλώντας ευθέως την Αθήνα πως αν ασκήσει το αναφαίρετο δικαίωμα να επεκτείνει τα χωρικά της ύδατα στα 12 μίλια, με βάση το Δίκαιο της Θάλασσας, αυτό θα αποτελέσει αιτία πολέμου.

Μέρος μιας σχεδιασμένης στρατηγικής; Μια κίνηση στα όρια της γελοιότητας;

Την ίδια ώρα, η Τουρκία απαιτεί από την Ελλάδα να παραιτηθεί από το διεθνώς αναγνωρισμένο δικαίωμα της αυτοάμυνας, την ώρα που, όπως ορθώς επεσήμανε ο Ελληνας υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας, «έχει αντιπαρατάξει έναντι των νησιών μας τη μεγαλύτερη αποβατική δύναμη και τον μεγαλύτερο αποβατικό στόλο στη Μεσόγειο και συγχρόνως απαιτεί από εμάς να αποστρατιωτικοποιήσουμε τα νησιά μας».

Ο κ. Ακάρ μας κατηγόρησε ότι «με κάποιες επιδείξεις εξοπλισμού», όπως και με τη σύναψη νέων συμμαχιών ή την εμβάθυνση υφιστάμενων, προσπαθούμε να αποκτήσουμε υπεροχή έναντι της Τουρκίας, και ότι όλες αυτές οι κινήσεις είναι καταδικασμένες να αποτύχουν. Με αφορμή αυτές τις αντιδράσεις της Τουρκίας, που συχνά ξεφεύγουν από την απλή υπερβολή και αγγίζουν τα όρια της φαιδρότητας, οι γείτονές μας πρέπει να κατανοήσουν μερικά πράγματα.

Πρώτον, με γελοίες ενέργειες όπως το να βιντεοσκοπούν τους σπουδαστές της Ναυτικής Ακαδημίας να κολυμπούν 1.950 μέτρα, με το σκηνικό να συμπληρώνουν πολύχρωμα καπνογόνα, δεν κερδίζουν κάτι. Και σίγουρα δεν φοβίζουν την Ελλάδα.

Δεύτερον, όποια χώρα έχει επιθετικές βλέψεις κατά της Ελλάδας οφείλει να υπολογίσει όχι μόνο τη στρατιωτική αποτρεπτική ικανότητα της χώρας μας, αλλά και τις συμμαχίες της και την ισχύ που απορρέει από την ισότιμη συμμετοχή της σε έναν πολιτικοοικονομικό γίγαντα όπως είναι η Ε.Ε., και υπό αυτό το πρίσμα το πλήγμα που θα επιφέρει στην οικονομία αλλά και στην περιφερειακή επιρροή της Τουρκίας ενδεχόμενη επίθεσή της κατά της Ελλάδας.

Τρίτον, η Αθήνα έχει μόνον ένα «μέτωπο», να διαχειριστεί, προς Ανατολάς, σε αντίθεση με την Αγκυρα η οποία έχει τουλάχιστον δύο, το Αιγαίο και το σύνθετο παζλ στη νοτιοανατολική πλευρά της.

Τέταρτον, η Ελλάδα δεν είναι μια «μύγα» όπως με περισσή αλαζονεία και θράσος, αλλά και άγνοια της πραγματικότητας, είχε δηλώσει κάποτε σύμβουλος του Ερντογάν.

Ο Τούρκος υπουργός Αμυνας δήλωσε: «Ο,τι και να κάνετε, η Τουρκία ως κράτος, οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις, έχουν την ικανότητα, τη δύναμη και τη θέληση να υπερασπιστούν τα δικαιώματα και τα συμφέροντα της χώρας μας. Αυτό θέλουμε να το ξέρουν όλοι».

Ακριβώς το ίδιο θα του απαντούσε και ο Ελληνας ομόλογός του για την Ελλάδα.

Ο διάλογος στην πυρά της πόλωσης

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ**

Πρόσφατη έρευνα του Pew Research Center σε 17 προηγμένες οικονομίες –μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα– σχετικά με τη βασικότερη αιτία ισχυρών συγκρούσεων μεταξύ των πολιτών (Diversity and division in advanced economies) έδειξε ότι οι πολιτικές πεποιθήσεις αποτελούν στις 14 από τις 17 χώρες, συμπεριλαμβανομένης της δικής μας, τον κυριότερο παράγοντα διχασμού· ακολουθούν οι φυλετικές, εθνοτικές και θρησκευτικές ταυτότητες.Στα κράτη αυτά οι πολίτες πιστεύουν ότι η «άλλη πλευρά» θα μπορούσε να καταστρέψει τη χώρα. Και καθώς κλείνονται όλο και πιο ερμητικά σε πολιτικοϊδεολογικά ομοιογενείς κοινότητες, σε ψηφιακούς θαλάμους αντήχησης και διαδικτυακές φούσκες, έχουν όλο και λιγότερες ευκαιρίες να διασταυρωθούν με άτομα της άλλης όχθης και να διαπιστώσουν ότι είναι άνθρωποι κατά βάση καλόβουλοι, που απλώς προσεγγίζουν τα πράγματα αλλιώς. Αλλά σε ένα σύμπαν όπου οι δύο πλευρές συναντώνται όλο και σπανιότερα, αυξάνονται οι πιθανότητες για λανθασμένες εκτιμήσεις. Οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ ομοϊδεατών ενισχύουν τον πιο ακραίο θυμικό εαυτό, τη «συναισθηματική πόλωση», δηλαδή την τάση οι έχοντες διαφορετική πολιτική άποψη να θεωρούνται όχι απλώς... παραπληροφορημένοι, αλλά κακοήθεις και υποχθόνιοι, με αποτέλεσμα να κλιμακώνεται ο φόβος και η εχθρότητα προς αυτούς, που εκλαμβάνονται πλέον ως ενσκήπτουσα απειλή. Και όσοι νιώθουν να απειλούνται ολισθαίνουν ευκολότερα σε βαρβαρότητες. «Ομαδική πόλωση» έχουν ονομάσει οι κοινωνικοί επιστήμονες το φαινόμενο της οχύρωσης πίσω από τόσο πιο ακραίες θέσεις όσο περισσότερο πυκνώνει η συζήτηση μεταξύ αδελφών ψυχών. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, που καθιέρωσαν τη χωρίς έλεγχο απόλυτη έκφραση του λόγου πλήττοντας τον κύριο δημοκρατικό όρο της μη άκριτης αποδοχής όλων, χαλυβδώνουν τους φανατικούς των υπερβολών. Οσο πιο εξωφρενικό είναι το αναρτώμενο περιεχόμενο τόσο περισσότερα likes και νέους ακολούθους προσελκύουν, τόσο ευρύτερο κύρος αποκτούν. Βέβαια, μειοψηφούν. Ο κύριος όγκος των χρηστών περικλείει άτομα μετριοπαθή που επιλέγουν να απέχουν από εκρηκτικές πολιτικές συζητήσεις, από τα μπουρλότα των λέξεων. Ομως, με την απουσία τους επιτρέπουν στους θερμοκέφαλους των άκρων να κυριαρχούν, δημιουργώντας αμφίπλευρα την ψευδαίσθηση μιας οξύτατης πόλωσης, που καταγράφεται ως «ψευδής πόλωση».Οι ακραίες φωνές των δικτύων έχουν αφαιρέσει στη χώρα μας μεγάλο μέρος από τα ήδη φτωχά αποθέματα της πολιτικής μας σοφίας. Φαίνεται ότι η Ιστορία δεν εκπαιδεύει. Ο Εθνικός Διχασμός, ο οποίος έγραψε σελίδες με αίμα ανοίγοντας ρήγματα που η ανακυκλούμενη σύγκρουση όλο και βάθαινε και παγίωσε ταυτότητες και εχθρικά στρατόπεδα, υφέρπει περισσότερο ως σφραγίδα παρά ως σκιάχτρο. Εστρωσε το έδαφος στις δικτατορίες του Μεσοπολέμου –πραξικόπημα Πάγκαλου, δικτατορία Μεταξά– και στη χούντα των συνταγματαρχών και, μαζί με το μεγάλο ρήγμα μεταξύ Αριστεράς και Δεξιάς, στιγμάτισε την ελληνική κοινωνία για δεκαετίες· ιδιώνυμο και εξορίες στα ξερονήσια, βασανιστήρια και ακρότητες επί Κατοχής και Εμφυλίου... Μάθαμε; Οχι απολύτως. Και σήμερα, όπως και τότε, οι συγκρουόμενες πλευρές ερμηνεύουν τα επιτεύγματα των αντιπάλων ως δική τους απώλεια και τις νίκες τους ως εθνικό πλήγμα. Βλέπε πολιτικοποίηση της πανδημίας. Οι μεγάλες κρίσεις θεωρητικά ενώνουν τα αντιμαχόμενα μέρη. Ομως η πανδημία έφερε πολυεπίπεδες αναταράξεις στο πολυποίκιλο κατακερματισμένο κοινωνικό τοπίο και ανέδειξε πολλές αβύσσους: ανάμεσα στην πίστη, στην επιστήμη και στον συνωμοσιολογικό αρνητισμό, στην εμβολιασμένη Δύση και στον ανεμβολίαστο αναπτυσσόμενο κόσμο, στον πολιτικοκοινωνικό πλουραλισμό και στην εχθρότητα απέναντι στη δημοκρατία. Λίγες οι νίκες, πολλές οι ήττες, να αποδιώχνουν την ιδέα της συνεργασίας είτε ως σταδιακή εξέλιξη είτε ως ριζοσπαστικό άλμα. Αλλού τα κόμματα πάτησαν σε κοινές ράγες, αλλού οι κυβερνήσεις έγιναν αυταρχικότερες, στην πλειονότητα των χωρών οι κοινωνικές ανατροπές όξυναν την πόλωση, τις τεχνητές αντιπαραθέσεις, τη διανοητική και πολιτική σύγχυση. Η πολιτική συζήτηση μεταξύ αντιπάλων είναι μια δεξιότητα που χάνεται στον δυτικό πολιτισμό. Ο τοξικός λόγος και η πόλωση εκτινάσσουν τον πολιτικό πυρετό υπονομεύοντας την εναπομείνασα σταθερότητα. Τόσο δραματικότερα όσο λιγοστεύουν οι ευκαιρίες για πολιτικό συγχρωτισμό, όσο εξαπλώνεται η κωφότητα στα λεγόμενα των αντιπάλων. Η συναναστροφή όλων με όλους, ο θεμέλιος λίθος της κοινωνικής επιβίωσης, εξανεμίζεται.

Η Γαλλική Προεδρία και ο πήχης μας

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Η Γαλλία ανέλαβε την Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. την 1η Ιανουαρίου και η Λευκωσία θεωρεί ότι δεδομένων των φιλικών σχέσεων με το Παρίσι, η κυπριακή ατζέντα θα εξασφαλίσει ανάλογη φιλική μεταχείριση. Δηλαδή, η Λευκωσία θεωρεί εν πολλοίς ότι θα τύχει ειδικής, αν όχι και προνομιακής μεταχείρισης, και ότι τα ντοσιέ στα οποία έχει απαιτήσεις από τις Βρυξέλλες, περιλαμβανομένου και του ζητήματος επιβολής κυρώσεων κατά της Τουρκίας, θα προωθηθούν «αποτελεσματικά», δεδομένων των φιλικών σχέσεων με το Παρίσι.

Αν και ουδείς αμφισβητεί τις φιλικές σχέσεις Κύπρου και Γαλλίας, για άλλη μία φορά, τείνουμε να τοποθετήσουμε τον πήχη των προσδοκιών μας σε σημείο που πιθανολογώ ότι θα κινδυνεύσουμε σοβαρά να περάσουμε από κάτω. Για πολλούς λόγους. Ας δούμε κάποιους από αυτούς:

Μέλημα της Γαλλίας είναι να θεωρηθεί ως έντιμος μεσολαβητής (honest broker) στη διάρκεια της άσκησης της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ε.Ε. Το Παρίσι δεν θέλει να ανοίξει νέο κύκλο τριβών και αντιπαραθέσεων με την Άγκυρα, καθώς ανησυχεί για ενδεχόμενη εμπλοκή του Ερντογάν στο προεκλογικό σκηνικό της Γαλλίας, ενόψει των προεδρικών εκλογών του προσεχούς Απριλίου. Τις ανησυχίες της Γαλλίας γύρω από το ενδεχόμενο εμπλοκής του Ερντογάν στις γαλλικές εκλογές, είχε εκφράσει ο ίδιος ο Πρόεδρος της χώρας, Εμανουέλ Μακρόν.

Λόγω των προεδρικών εκλογών, η Γαλλική Προεδρία θα συρρικνωθεί χρονικά. Ο ουσιώδης χρόνος υλοποίησης των στόχων που τέθηκαν, στο πλαίσιο της Προεδρίας, εκτείνεται μόνο μέχρι το τέλος Μαρτίου. Με απλά λοιπόν λόγια, η Γαλλική Προεδρία θα έχει μεν τυπική διάρκεια έξι μηνών, όπως όλες οι εκ περιτροπής προεδρίες της Ε.Ε., αλλά ο ουσιαστικός χρόνος εκπλήρωσης των στόχων που τίθενται, μειώνεται στο ήμισυ και θα ολοκληρωθεί στο τέλος Μαρτίου, καθώς λίγες μέρες αργότερα η χώρα θα οδηγηθεί σε εκλογές.

Η νέα ΥΠΕΞ της Γερμανίας Αναλένα Μπέρμποκ, λίγες μόνο ώρες μετά την ανάληψη των καθηκόντων της, έσπευσε στο Παρίσι, για την πρώτη της επίσκεψη. Δήλωσε ότι «η Γερμανία δεν έχει στενότερο φίλο από τη Γαλλία», κάτι που θεωρείται ως αναντίλεκτο γεγονός, καθώς το Παρίσι διαχρονικά ακολουθεί γραμμή Βερολίνου, εντός Ε.Ε. Με το αζημίωτο βέβαια. Ο ΥΠΕΞ της Γαλλίας Ζαν-Υβ Λε Ντριάν χαρακτήρισε τις σχέσεις των υπουργείων των δύο χωρών ως «θησαυρό».

Η Γαλλία είχε ταχθεί υπέρ της έκφρασης αλληλεγγύης της Ε.Ε. προς τη Λευκωσία, τόσο στο ζήτημα της ΑΟΖ, όσο και στο ζήτημα των Βαρωσίων.

Η Γαλλία είχε ταχθεί υπέρ της έκφρασης αλληλεγγύης της Ε.Ε. προς τη Λευκωσία, τόσο στο ζήτημα της ΑΟΖ, όσο και στο ζήτημα των Βαρωσίων. Ωστόσο, «δεν έβαλε πλάτη» για προώθηση των κυπριακών αιτημάτων, ούτε βεβαίως συγκρούστηκε με το Βερολίνο, το οποίο απορρίπτει κατηγορηματικά κάθε σκέψη επιβολής κυρώσεων κατά της Τουρκίας. Άλλωστε, όπως λένε κοινοτικοί κύκλοι, «η Κύπρος έχει μεν φιλικές σχέσεις με τη Γαλλία, αλλά όχι τόσο φιλικές σχέσεις όσο έχει η Γερμανία με τη Γαλλία, δεδομένων και των οικονομικών τους συμφερόντων».

Επί της ουσίας, όταν τον περασμένο Ιούνιο, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σαρλ Μισέλ υπέβαλε προσχέδιο Συμπερασμάτων για προώθηση της θετικής ατζέντας της Τουρκίας, περιλαμβανομένης και της αναβάθμισης της Τελωνειακής Ένωσης της υποψήφιας χώρας, η Γαλλία υιοθέτησε μια πολύ προβληματική συμπεριφορά. Αρχικά, σε διπλωματικό επίπεδο, εμφανιζόταν να ταυτίζεται με τη Λευκωσία, η οποία δικαίως απέρριπτε το προσχέδιο Μισέλ που παράλληλα επιχειρούσε να ακυρώσει και τη δυνατότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας να ασκήσει βέτο. Στη συνέχεια όμως και μετά από συνάντηση Μέρκελ-Μακρόν, το Παρίσι έκανε στροφή 180 μοιρών και χαρακτήρισε ως «ισορροπημένο» το κείμενο του Σαρλ Μισέλ, αδειάζοντας τη Λευκωσία, χωρίς καν να μπει στον κόπο να την ενημερώσει για τη διαφοροποίηση της πολιτικής της θέσης. Όλα αυτά τα δεδομένα και πολλά άλλα που δεν χωράνε σε ένα κείμενο 650 λέξεων, καθιστούν σαφές ότι η Λευκωσία θα πρέπει κάποια στιγμή να σταματήσει να επενδύει αποκλειστικά στο Παρίσι, θεωρώντας ότι η Γαλλία θα λύσει τα προβλήματά μας και θα στριμώξει εκ μέρους μας την Τουρκία. Γιατί κάτι τέτοιο ξεπερνά την κλασική έννοια της ουτοπίας και αγγίζει τα όρια της αφέλειας. Άλλωστε, εάν μάθουμε να τοποθετούμε τον πήχη στο σωστό σημείο, θα γλυτώσουμε από δυσάρεστες εκπλήξεις. Όπως αυτήν που όπως πληροφορείται η «Κ», συνέβη με την Πρέσβειρα της Γαλλίας Σαλίνα Γκρενέ-Καταλάνο, η οποία είχε περιλάβει στον κατάλογο της γαστρονομίας γαλλικής κουζίνας 2021 και εστιατόριο στο ψευδοκράτος, με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Σε επίπεδο διαφήμισης, αλλά κυρίως σε επίπεδο πολιτικής προσέγγισης.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

ΗΠΑ, κρίσιμη χρονιά για τη δημοκρατία

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Οι εικόνες της 6ης Ιανουαρίου 2021 είναι ακόμη πολύ ζωντανές στο μυαλό μας. Μπορεί όμως να επαναληφθούν; Μπορεί η Αμερική να ζήσει έναν εμφύλιο; Μπορεί η δημοκρατία να πεθάνει στη χώρα που ηγείται του δυτικού κόσμου;

Αυτά τα ερωτήματα θα ακούγονταν παράλογα πριν από μερικά χρόνια. Οχι πια. Σημαίνοντες διανοούμενοι, ιστορικοί, δημοσιογράφοι τα θέτουν και τα συζητούν με μεγάλη ανησυχία.

Το 2022 θα είναι μία κρίσιμη χρονιά. Οι εκλογές για το Κογκρέσο τον επόμενο Νοέμβριο θα δείξουν πολλά. Αν οι Ρεπουμπλικανοί καταφέρουν να εξασφαλίσουν τη Βουλή και τη Γερουσία, ο κίνδυνος θεσμικής εκτροπής έπειτα από μία αμφίρροπη προεδρική αναμέτρηση το 2024 θα είναι μεγάλος. Το Ρεπουμπλικανικό κόμμα μοιάζει να βρίσκεται σε απόλυτη ομηρία από τον Τραμπ και τον τραμπισμό. Οι Ρεπουμπλικανοί πολιτικοί που ψήφισαν υπέρ της καταδίκης του είτε εξαερώθηκαν πολιτικά είτε άλλαξαν στάση έπειτα από λίγο. Οι μετρήσεις δείχνουν ότι οι μισοί τουλάχιστον ψηφοφόροι του κόμματος θεωρούν ότι το σύστημα έκλεψε τις εκλογές από τον Τραμπ.

Ταυτόχρονα γίνεται μια τεράστια προσπάθεια να αλλάξουν πρόσωπα και μηχανισμοί που παίζουν ρόλο στις εκλογές. Οι αξιωματούχοι που είχαν αρμοδιότητα στην καταμέτρηση των ψήφων και αντιστάθηκαν στις ορέξεις του Τραμπ έχουν υποστεί ανελέητο πόλεμο. Αρκετές –και μάλιστα κρίσιμες– πολιτείες έχουν περάσει νόμους που προσπαθούν να δυσκολέψουν τη συμμετοχή των μειονοτήτων στην εκλογική διαδικασία.

Η 6η Ιανουαρίου μας έδειξε ότι οι θεσμοί άντεξαν στις ΗΠΑ, αλλά οριακά. Το «μεγάλο ψέμα» του Τραμπ είναι η μεγάλη αλήθεια για ένα σημαντικό κομμάτι της κοινωνίας. Ο διχασμός είναι χωρίς προηγούμενο. Σοβαρές έρευνες δείχνουν ότι υπάρχουν υπόγεια ρεύματα στην αμερικανική κοινωνία που ωθούν τα πράγματα στα άκρα.

Είναι, για παράδειγμα, ενδιαφέροντα τα ευρήματα μιας πανεπιστημιακής μελέτης για την ταυτότητα των 700 Αμερικανών που συνελήφθησαν για τα επεισόδια στο Κογκρέσο. Η μεγάλη πλειονότητα δεν ζει σε επαρχίες όπου ο Τραμπ είχε την πλειοψηφία το 2016 ή που είχαν χτυπηθεί πολύ από την οικονομική κρίση. Το βασικό κοινό στοιχείο ήταν ότι ζουν σε περιοχές όπου ο λευκός πληθυσμός έχει μειωθεί δραστικά τα τελευταία χρόνια, προκαλώντας άγχος και θυμό. Αυτό είναι ένα φαινόμενο με βαθιά πολιτισμικά χαρακτηριστικά, που θα βαθαίνει και σίγουρα δεν είναι αντιστρέψιμο.

Οι ιστορικοί είναι αισιόδοξοι. Κοιτάνε πίσω και βλέπουν μια χώρα που άντεξε έναν μεγάλο εμφύλιο, το κραχ του 1929 με ό,τι ακολούθησε και τη βίαιη, ταραγμένη περίοδο της δεκαετίας του 1960. Είναι όμως και ανήσυχοι. Και όταν κάποιος ακούει έναν πολύ σημαντικό ιστορικό των πολιτικών θεσμών, όπως είναι ο Μάικλ Μπέσλος, να δηλώνει ότι «αν χάσουμε τη δημοκρατία μας αυτή τη χρονιά, είναι απίθανο να την πάρουμε πίσω όσο ζούμε εμείς», αρχίζεις να ανησυχείς.

Περίπου όπως τότε...

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Ισως να μοιάζει με κακό οιωνό, αλλά ίσως πάλι να πρόκειται απλώς για σύμπτωση, καθώς η σκιά του «ουκρανικού ζητήματος», που αναμένεται πως θα κυριαρχήσει στη διάρκεια του 2022, ανακαλεί στη μνήμη κάποιες από τις όψεις της περιπέτειας στην οποία ενεπλάκη η Ελλάς τον Ιανουάριο του 1919, όταν η τότε κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου είχε αποφασίσει απερίσκεπτα την αποστολή εκστρατευτικού σώματος στην Ουκρανία εναντίον των Μπολσεβίκων, ευθυγραμμιζόμενη με την πολιτική της Δύσεως και πιο συγκεκριμένα της Γαλλίας.

Την εποχή εκείνη ο Βενιζέλος ανταποκρίθηκε ενθουσιωδώς στην πρόταση του Γάλλου πρωθυπουργού Ζορζ Κλεμανσό, που ζήτησε την αποστολή ελληνικών στρατευμάτων στην Ουκρανία προς ενίσχυση των γαλλικών δυνάμεων που μάχονταν ήδη εκεί εναντίον των Μπολσεβίκων, με αντάλλαγμα την υποστήριξη των ελληνικών διεκδικήσεων στην Ανατολική Θράκη και στη Μικρά Ασία.

Οπως το 1919 έτσι και σήμερα η Ελλάς εμπλέκεται στους στρατηγικούς σχεδιασμούς Μεγάλων Δυνάμεων, πάντοτε προσδοκώντας στήριξη έναντι της Τουρκίας.

Η όλη εκστρατεία της Ρωσίας «ήτο επιπολαία και αμελέτητος» από την πλευρά της Γαλλίας, θα μαρτυρήσουν όσοι μετείχαν σε αυτήν, με πρώτο τον επικεφαλής των ελληνικών δυνάμεων, στρατηγό Κωνσταντίνο Νίδερ.

Ωστόσο, ο Κλεμανσό τήρησε την υπόσχεσή του –τουλάχιστον εν μέρει– και λίγους μήνες αργότερα, τον Μάιο του 1919, η Ελλάς έλαβε εντολή να αποβιβάσει στρατό στη Σμύρνη. Η συνέχεια είναι γνωστή: Οι Μπολσεβίκοι ενίσχυσαν τον Μουσταφά Κεμάλ με όπλα και χρυσό και οδηγηθήκαμε εντέλει στη Μικρασιατική Καταστροφή.

Η ιστορία δεν επαναλαμβάνεται ασφαλώς. Τα δεδομένα σήμερα είναι διαφορετικά, ή έτσι εμφανίζονται τουλάχιστον. Στόχος των ΗΠΑ πλέον δεν είναι οι Μπολσεβίκοι, αλλά η Ρωσία του Βλαντιμίρ Πούτιν.

Η Ελλάς δεν έχει την παραμικρά διεκδίκηση έναντι της Τουρκίας, αλλά επιδιώκει στήριξη των συμμάχων της για να αντιμετωπίσει την αναθεωρητική πολιτική της Αγκυρας. Και δεν θα ήταν δυνατόν να πράξει διαφορετικά.

Κρίσιμη διατάραξη μιας αστάθούς ισορροπίας που είχε επιτευχθεί στις σχέσεις της μετακομμουνιστικής Ρωσίας με τη Δύση συνετελέσθη στις 3 Απριλίου 2008, στη σύνοδο κορυφής του Βουκουρεστίου, όταν στο τελικό ανακοινωθέν κατέστη σαφές ότι η Ουκρανία και η Γεωργία «θα γίνουν μέλη του ΝΑΤΟ». Η αντίδραση της Μόσχας υπήρξε άμεση και στις 11 Αυγούστου του ίδιου έτους οι ρωσικές δυνάμεις εισέβαλαν στη Γεωργία.

Κάτι ανάλογο συνέβη στην Ουκρανία, όταν τον Νοέμβριο του 2013 ξέσπασαν διαδηλώσεις διότι ο πρόεδρος Βίκτορ Γιανούκοβιτς απέρριψε την πρόταση της αντιπολιτεύσεως για μεγαλύτερη ενσωμάτωση της χώρας στην Ε.Ε. Και όταν εκείνος εγκατέλειψε τη χώρα, τον Μάρτιο του 2014, η Ρωσία κατέλαβε την Κριμαία και την προσάρτησε στα εδάφη της.

Η κρίση της Ουκρανίας ήταν μια ευκαιρία για την Ελλάδα να συμπλεύσει με τις επιλογές των ΗΠΑ. Η δημιουργία της αμερικανικής βάσεως στην Αλεξανδρούπολη ήταν το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων που άρχισαν επί της κυβερνήσεως του ΣΥΡΙΖΑ και ολοκληρώθηκαν επί της κυβερνήσεως της Ν.Δ.

Οπως το 1919 έτσι και σήμερα η Ελλάς εμπλέκεται στους στρατηγικούς σχεδιασμούς Μεγάλων Δυνάμεων δίχως να είναι σε θέση να επηρεάσει τις εξελίξεις, πάντοτε προσδοκώντας στήριξη έναντι της Τουρκίας.

Συνηγορία για την αναβίωση της Ρητορικής στη χώρα μας

Του **ΝΕΣΤΟΡΑ Ε. ΚΟΥΡΑΚΗ***

Η λέξη Ρητορική σχετίζεται με τη λέξη ρώ, που είναι ο μέλλων του ρήματος λέγω. Εχει, δηλ., άμεση σχέση με τον λόγο, προφορικό ή γραπτό, και με την επίδραση που αυτός ο λόγος μπορεί να ασκήσει στους ανθρώπους. Αρα η Ρητορική αποτελεί τη βάση της επικοινωνίας των ανθρώπων μέσω του λόγου. Και προφανώς, όποιος γνωρίζει να μεταδίδει στους άλλους τις ιδέες του και να είναι αξιόπιστος, αυτός έχει τη δύναμη να πείθει και να επιτυγχάνει στους σκοπούς του.

Ωστόσο, η Ρητορική δεν είναι απλώς «πειθούς δημιουργός» με φραστικά σχήματα εντυπωσιασμού, όπως την είχαν φαντασθεί οι πρώτοι ρητοροδιδάσκαλοι. Είναι πολύ περισσότερο η επινόηση αποδείξεων, η ικανότητα δηλ., κατά τον Αριστοτέλη στο έργο του «Ρητορική» (1355 b 10), να εντοπίζει κανείς και να χρησιμοποιεί τα διαθέσιμα εκείνα αποδεικτικά μέσα, χάρη στα οποία μπορεί να θεωρηθεί κάτι ως πιθανό ή ευλογοφανές (αυτόθι, 1355 b 10). Και τέτοια αποδεικτικά μέσα, που εναπόκειται στον ρήτορα να τα διαμορφώσει, είναι κατά τον Αριστοτέλη τρία: Η ηθική προσωπικότητα του ρήτορα, η ικανότητά του να διεγείρει το πάθος στην ψυχή αυτών με τους οποίους επικοινωνεί και ακόμη, η λογική επιχειρηματολογία του. Ηθος, πάθος και λόγος είναι επομένως οι τρεις πυλώνες στους οποίους ένας καλός ρήτορας στηρίζει την πειθώ του (αυτόθι, 1356 a 1 επ.).

Τους πυλώνες αυτούς συμπλήρωσαν αργότερα οι Ρωμαίοι και κυρίως ο Κικέρων, ο οποίος στο βασικό του έργο «De Oratore» προσέδωσε έμφαση και στο θέμα της παρουσίασης ενός λόγου. Υπογράμμισε ιδίως (Ι.128), ότι ο τέλειος ρήτορας πρέπει να διαθέτει –πέραν της οξύνοιας και της λογικής– και τρόπους ποιητικούς του εκφράζεσθαι, μνήμη δικηγόρων, φωνή τραγωδών και χειρονομίες των διασημότερων ηθοποιών (πρβλ. μτφρ. Γιώργου Κεντρωτή).

Δημιουργήθηκε έτσι, σταδιακά, ένα ολοκληρωμένο σύστημα ρητορικής τέχνης, που βρήκε την αποτύπωσή του, μεταξύ άλλων, στο κλασικό έργο «Ρητορική Αγωγή» του Ρωμαίου ρητοροδιδάσκαλου Κοϊντιλιανού (1ος αι. μ.Χ.).

Η Ρητορική απετέλεσε μια θεμελιώδη θεωρητική επιστήμη, που μαζί με τη Γραμματική και τη Διαλεκτική θεωρήθηκε ότι μπορούσαν να οδηγήσουν στην κατάκτηση της Φιλοσοφίας ως υπέρτατης επιστήμης. Με επιμέρους διακυμάνσεις, η διδασκαλία της Ρητορικής δέσποσε σε όλη τη μετέπειτα περίοδο έως τα τέλη του 19ου αι. Τότε όμως περιέπεσε σε μαρασμό και εξαφανίσθηκε ως αυτόνομος κλάδος των ακαδημαϊκών σπουδών. Σε αυτό συνετέλεσε σειρά συγκυριών εκείνης της εποχής, ιδίως όμως η γενικότερη υποχώρηση των κλασικών σπουδών και η αντίστοιχη επικράτηση ενός έντονου θετικιστικού πνεύματος, μέσα στο πλαίσιο του οποίου δεν υπήρχε πλέον χώρος για το «πιθανό» ή το ευλογοφανές», αλλά μόνο για το αξιωματικά «αληθές», π.χ. της μαθηματικής επιστήμης. Απόρροια αυτής της εξέλιξης υπήρξε και το ότι το περιεχόμενο της Ρητορικής αποψιλώθηκε και έγινε αντικείμενο οικειοποίησης από άλλες, τότε αναπτυσσόμενες επιστήμες, όπως π.χ. η Ψυχολογία, η Γλωσσολογία, η Σύνθεση του Λόγου, η Κοινωνιολογία, και πιο πρόσφατα η Επιστήμη της Επικοινωνίας, της Διαφήμισης και των Μέσων Ενημέρωσης.

Το σκηνικό, όμως, αυτής της φθίνουσας πορείας για τη Ρητορική αλλάζει άρδην μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οπότε συντελείται μια εντυπωσιακή επανεμφάνισή της στο προσκήνιο.

Κυρίως διαπιστώθηκε τότε ότι η Ψυχολογία, η Γλωσσολογία και οι άλλες συναφείς επιστήμες δεν μπορούν από μόνες τους να συμβάλλουν στη διατύπωση ενός πειστικού, στιβαρού λόγου, προφορικού ή γραπτού, εάν προηγουμένως δεν ενταχθούν σε μία οιονεί διεπιστημονική Ρητορική κατά το μέρος που τους αναλογεί.

Συνακόλουθα, σημαντικά εγχειρίδια για τη Ρητορική εκδόθηκαν, κυρίως στο εξωτερικό, από το 1949 και μετά, ενώ επιφανή πανεπιστήμια στις ΗΠΑ (π.χ. Harvard, New York, Boston) και στην Ευρώπη (π.χ. Τυβίγγη και Μαρβούργο Γερμανίας) έχουν εντάξει στο πρόγραμμά τους μαθήματα και σεμινάρια Ρητορικής ή Ορθού Λόγου.

Αυτά στο εξωτερικό. Και το εύλογο ερώτημα: Μήπως θα άξιζε να αναληφθούν ανάλογες πρωτοβουλίες και στα πανεπιστήμια της χώρας μας;

* Ο καθηγητής Νέστωρ Κουράκης είναι τακτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών. Το έργο του «Εισαγωγή στην Κλασική Ρητορική» μόλις κυκλοφόρησε από τις εκδ. Hippasus.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

Θριαμβικός αφελληνισμός

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Θα συζητάμε, νομίζω, για πολύν καιρό το βιβλίο του Αλέξη Παπαχελά «Ενα σκοτεινό δωμάτιο 1967-1974» – βιβλίο με τεκμηριωμένο το ιστορικό υλικό που κομίζει και γόνιμο για τα ερωτήματα που γεννάει. Η κυρίως πρόκληση, νομίζω, είναι να κρίνουμε - ερμηνεύσουμε όχι απλώς συμπεριφορές, αλλά τα κίνητρα και τη συλλογική αυτοσυνειδησία που οι συμπεριφορές απηχούν.

Με τη νηφαλιότητα της χρονικής απόστασης σήμερα μπορούμε να ισχυριστούμε ότι η δικτατορία των συνταγματαρχών έφερε στο φως τη δυσδιάκριτη σχιζοείδεια που χαρακτηρίζει τον ελλαδικό κρατικό βίο, από τα πρώτα βήματα εκσυγχρονισμού - εξευρωπαϊσμού του. Προσπάθησε το ελλαδικό κρατίδιο να γίνει κράτος «ευρωπαϊκό» παραμένοντας ελληνώνυμο και «παντρεύοντας» δυόμισι χιλιάδες χρόνια ιστορίας του με την ευρωπαϊκή νεωτερικότητα. Το συνταιριασμα αποδείχνεται (δυο αιώνες τώρα) ανέφικτο, ο κοινωνιοκεντρικός πολιτισμός των Ελλήνων είναι αδύνατο να συνταιριάξει με τον ατομοκεντρισμό της Δύσης, αδύνατο να συμπέσει η δημοκρατία με την res publica.

Οι αξιωματικοί, που ιδιοποιήθηκαν αυθαίρετα την εξουσία στις 21 Απριλίου του 1967, επικαλέστηκαν τον κίνδυνο που διέτρεχε η Ελλάδα, αν αφηνόταν να κυβερνηθεί από τους «κομμουνιστές» της μαρξιστικής Αριστεράς. Γιατί ήταν «κίνδυνος» τότε η Αριστερά; Επειδή στην Ελλάδα είχε ταυτιστεί με τα φρικώδη εγκλήματα της Ζαχαριαδικής ανταρσίας. Οι πραξικοπηματίες αξιωματικοί επέβαλαν στο αφελληνισμένο πολιτικά κρατίδιο την τυπικά δυτική διαμάχη: εθνικισμός - διεθνισμός, ιδιοκτήτες των μέσων παραγωγής - ακτήμονες προλετάριοι.

Δεν ξέρω αν είχε ποτέ συζητηθεί στο ελληνώνυμο κρατίδιο του βαλκανικού Νότου κάποια ελληνική αντιπρόταση στον Ιστορικό Υλισμό που παγιδεύει στη Δύση κάθε πολιτικό προβληματισμό. Οι διπολικές αντιθέσεις Δεξιά - Αριστερά, καπιταλιστές - προλετάριοι, ελεγχόμενες αγορές - ελευθερία κεφαλαίου, επιβλήθηκαν στανικά στην εκφραστική των Ελλήνων, χωρίς να προκύπτουν από την εμπειρία τους.

Από μιμητική φιλοδοξία εγκυρότητας «αναγκαστής κατά πάντων» (για να δοθεί κύρος στον επαρχιωτικό μιμητισμό) ελληνικές λέξεις, γεννημένες από ριζικά διαφορετικές εμπειρίες, μεταφέρθηκαν αυθαίρετα στο λεξιλόγιο που δημιουργήθηκε στη νεωτερική Δύση, για να σημάνει την εκεί εμπειρία της «πάλης των τάξεων»: «Προοδευτικοί» και «φιλελεύθεροι», «συντηρητικοί» και «ριζοσπάστες», «ελεύθερη αγορά» και «ελευθεροτυπία» υπηρετούν την παραπλάνηση και εξαπάτηση των μαζών. Υιοθετήθηκαν, όμως, και από τον κρατικό φορέα της ελληνικής παράδοσης, το καταχρεωμένο σε αλλοδαπούς δανειστές ελλαδικό κρατίδιο, με κωμική καύχηση «εκσυγχρονισμού».

Οι πρωταίτιοι της δικτατορίας του 1967 είχαν τη νοο-τροπία και ακολούθησαν τις πρακτικές κάθε ανάλογου «εθνικιστικού» μορφώματος στο ευρωπαϊκό (ή και διεθνές) πεδίο. Ηταν, η δικτατορία του 1967-1974, τυπικό προϊόν και δείγμα δυτικογενούς εθνικισμού, αγνοούσε το «νόημα» και το βιωματικό φορτίο του ελληνικού πατριωτισμού. Ο δάνειος εθνικισμός των συνταγματαρχών είχε εχθρό και αντίπαλο τον επίσης εξωγενή μαρξισμό - κομμουνισμό, απηχούσε μια διαμάχη (ακτημόνων - κεφαλαιοκρατών) που στην Ελλάδα ήταν επείσακτη και ιστορικά άσαρκη, τη μιμηθήκαμε πιθηκίζοντας τους Ευρωπαίους. Είχαμε πληρώσει τη μίμηση με έναν αιματηρό εμφύλιο, προσθέσαμε στο τίμημα και μια δικτατορία.

Για κάποιες δεκαετίες οι μελετητές ή και υπέρμαχοι του «κοινοτισμού» στην Ελλάδα (Κωνσταντίνος Καραβίδας, Νικόλαος Μοσχοβάκης, Νικόλαος Πανταζόπουλος, Παναγιώτης Κανελλόπουλος, Κώστας Βεργόπουλος) μάχονταν για να καταδείξουν ότι η αυτοδιαχειριζόμενη κοινότητα σάρκωνε τη συνέχεια της αρχαίας «πόλεως» και την οργανική της προέκταση στην ενορία - εκκλησία. Δεν ήταν ένα μουσειακό είδος ο κοινοτισμός, ήταν μια βιωμένη εμπειρία, που απηχούσε την ελληνικότητα όχι ως «εθνικό» ιδεολόγημα, αλλά ως ζωντανή και γόνιμη διάρκεια του «κατ' αλήθειαν» βίου της «πόλεως».

Είναι ένα εξαιρετικά θλιβερό γεγονός, απώλεια σε πανανθρώπινη κλίμακα, η άλωση του κοινωνιοκεντρικού πολιτισμού των Ελλήνων από τον ατομοκεντρισμό της Δύσης. Οι αφελείς και ημι-εγγράμματοι κινηματίες του 1967 νόμιζαν ότι υπηρετούν τον Ελληνισμό και τον πολιτισμό του επιβάλλοντας στανικά την πιο διεστραμμένη εκδοχή της ρητορικής ελληνικότητας που είχαν χρησιμοποιήσει στη Δύση οι αφελέστεροι και πλέον μικρονοϊκοί «θαυμαστές» του. Η νομική κατασφάλιση «ατομικών δικαιωμάτων» καταργεί τη συναρπαστική απροσδιοριστία του κατορθώματος της «φιλίας», η αλήθεια δεν είναι γνώση «αναγκαστή κατά πάντων», αλλά το προϊόν του αθλήματος μετοχής στις «κατά λόγον» (αρμονία και κοσμιότητα) σχέσεις της πόλεως – πολιτικής τέχνης και επιστήμης.

Το πιο οδυνηρό: Με τη δικτατορία της επταετίας, 1967-1974, η σύγχυση εννοιών και οπτικής στο ελληνόφωνο κρατικό απολειφάδι κυριάρχησε ολοκληρωτικά. Οι «εκπαιδευτικές» μεταρρυθμίσεις, από το 1974 έως σήμερα, κατόρθωσαν τέτοια ρήξη της ελληνικής συνέχειας και τέτοιον αφελληνισμό των Ελληνωνύμων, που ούτε οι Τούρκοι δεν θα μπορούσαν ποτέ να ονειρευτούν.

Ηγεσία διά του παραδείγματος

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Το σύνθημα «η κρίση θέλει ηγέτη» της προεκλογικής του Αναστασιάδη το 2013 ακούγεται σήμερα, δέκα χρόνια μετά σχεδόν, απόμακρο. Γιατί το 2013 η Κύπρος μπορεί να περνούσε μέσα από τις συμπληγάδες της οικονομικής κρίσης, με το τραπεζικό σύστημα υπό κατάρρευση, ωστόσο στην περίοδο που διανύουμε η κρίση δεν είναι μόνο οικονομική. Είναι κρίση αξιών, θεσμών –από την παιδεία μέχρι τη δικαιοσύνη, εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και των πολιτικών ελίτ. Είναι επίσης κρίση υπαρξιακή με το Κυπριακό να βρίσκεται στον πάγο, τη διχοτόμηση να μας χτυπάει την πόρτα, το Βαρώσι χαμένο και την ΑΟΖ μας... διάτρητη από τις τουρκικές παράνομες γεωτρήσεις. Είναι κρίση αξιοπιστίας με τους Ευρωπαίους εταίρους μας να μας προσλαμβάνουν ως διεφθαρμένους και να μη ρισκάρουν να βάλουν το μαχαίρι στο κόκκαλο με την Τουρκία –παρά το ότι παραμένουμε ένα κράτος-μέλος υπό στρατιωτική κατοχή. Τέλος είναι και μια κρίση βαθιά κοινωνική. Που η πανδημία ανέδειξε πως η κυπριακή κοινωνία πασχίζει υπό το βάρος του συντηρητισμού, της έλλειψης αλληλεγγύης και συλλογικής ευθύνης, και της παντελούς απουσίας συλλογικότητας, ανεξαρτήτως ιδεολογίας, προσωπικής τοποθέτησης ή στάσης. Μια κοινωνία στην οποία βασιλεύει η κατά το κυπριακότερον «τράμπα» και η μετριότητα σε κάθε έκφανσή της: Από τον επαγγελματισμό μέχρι την οδηγική συμπεριφορά.

Η κρίση του 2013 μπορεί να ήθελε ηγέτη. Η κρίση όμως που διανύουμε δεν χρειάζεται ηγέτη, αλλά μια ηγεσία που θα ηγείται διά του παραδείγματος. Ακριβώς γιατί σε αυτήν εδώ τη διάσταση διαφοροποιείται ο ορισμός του «ηγέτη», σ' ένα πολιτικό σλόγκαν μιας προεκλογικής καμπάνιας, από το αποτέλεσμα της στιβαρής ηγεσίας. Αυτής που δεν παράγει μόνο απτά αποτελέσματα αλλά και χρηστή διοίκηση (κι εξουσία κατ' επέκταση) και, κυριότερα, εμπνέει από την ίδια της τη στάση απέναντι στην πολιτική, τον δημόσιο βίο, την εξουσία (που προαναφέραμε), την καθημερινότητα, τον ιδιωτικό βίο και τον πολιτισμό.

Η παγκόσμια πολιτική και στρατιωτική ιστορία είναι γεμάτη από λαμπρά παραδείγματα ηγετών που με το προσωπικό τους παράδειγμα, στις πιο κρίσιμες στιγμές για τη μοίρα των λαών τους, στάθηκαν στο ύψος των περιστάσεων και ρίχτηκαν στην πρώτη γραμμή της μάχης –πολιτικής ή κυριολεκτικής. Από τον Ουίνστον Τσώρτσιλ και τον στρατηγό Γκραντ και από τον Βίλλυ Μπραντ μέχρι τον Σκιπίωνα τον Αφρικανό και τον Μέγα Αλέξανδρο. Από τον Βενιζέλο της περιόδου διπλασιασμού της Ελλάδας μέχρι τον Βενιζέλο της real politik και της πολιτικής ειρήνης με την Τουρκία. Σε όλους αυτούς τους στρατιωτικούς και πολιτικούς ηγέτες ξεχώριζαν δύο πράγματα: Η ενσυναίσθηση και πως ό,τι ζητούσαν από τον λαό τους το έκαναν πράξη και οι ίδιοι. Βρίσκονταν δηλαδή στην πρώτη γραμμή των εξελίξεων.

Φέτος στις γιορτές η μέση κυπριακή οικογένεια πέρασε τις διακοπές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς με σχετική επιφύλαξη λόγω του καλπασμού της πανδημίας. Δεν ταξίδεψε. Έκανε rapid test πριν από τα τραπέζια –όπου ο αριθμός ήταν μειωμένος. Δεν είδε αγαπημένους φίλους και συγγενείς. Κι ανήμερα της πρωτοχρονιάς έκανε ουρές για rapid test ή PCR ή ήταν στενή επαφή κρούσματος. Φέτος στις γιορτές στο Instagram ο πρόεδρος Αναστασιάδης πόζαρε με τον ιδιοκτήτη ενός «κυριλέ» εστιατορίου στην Αθήνα –από αυτά που τα ονόματα των φαγητών παραπέμπουν σε ό,τι ο μέσος Κύπριος βλέπει στην εκπομπή Master Chef. Δικαίωμά του να ταξιδέψει όπου επιθυμεί. Καμιά μομφή επί τούτου. Είναι όμως αυτό παράδειγμα ηγεσίας διά του παραδείγματος; Σε μια περίοδο μάλιστα που η κοινωνία δοκιμάζεται από την επέλαση της παραλλαγής «Όμικρον» και έχει κουραστεί –ψυχολογικά, σωματικά και οικονομικά.

Η απάντηση είναι ξεκάθαρη. Αρνητική. Αν ο κ. Αναστασιάδης ήταν πραγματικός ηγέτης θα επέλεγε να μείνει στη Κύπρο για την περίοδο των εορτών της Πρωτοχρονιάς. Να επισκεφθεί τα νοσοκομεία και τις ΜΕΘ. Να στείλει ένα μήνυμα υπέρ του εμβολιασμού με τη φυσική του παρουσία στα εμβολιαστικά κέντρα. Να δει, επιτόπου, πώς προχωράνε οι ουρές στους χώρους διενέργειας των rapid test. Να σφίξει το χέρι –όχι απαραίτητα με φυσική επαφή– των εργαζομένων στην υγεία : ιατρών και νοσηλευτών. Να τονώσει το ηθικό των πολιτών του, δείχνοντας ενσυναίσθηση για τη δοκιμασία τους. Να υποδεχτεί μικρά παιδιά, που τόσο δοκιμάστηκαν στα δύο χρόνια της πανδημίας με κλειστά τα σχολεία. Αυτό σημαίνει ηγεσία διά του παραδείγματος. Να βρίσκεσαι με τον κόσμο. Τους πολίτες. Η κρίση, είπαμε, θέλει ηγέτη. Οι κρίσεις ωστόσο σαν αυτές που βιώνουμε θέλουν ηγεσία. Και χωρίς το προσωπικό παράδειγμα δεν γίνεται να υπάρξει ηγεσία. Ούτε μετά τον Αναστασιάδη, ούτε και, δυστυχώς στα επόμενα κρίσιμα χρόνια που έρχονται για τη Κύπρο.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

EPA/JAMES ROSS

Η Amanda Anisimova από τις ΗΠΑ κατά τη διάρκεια του αγώνα της εναντίον της Irina-Camelia Begu από τη Ρουμανία την πέμπτη ημέρα του τουρνουά τένις Melbourne Summer Set στο Melbourne Park στη Μελβούρνη της Αυστραλίας.

Μια έκθεση με βάση το Ναδίρ!

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Ο κυβερνητικός εκπρόσωπος είχε δίκαιο στη δήλωσή του ότι «ο γ.γ. του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες, τηρεί ίσες αποστάσεις» στις εκθέσεις του για το Κυπριακό, όπως αυτές δημοσιεύτηκαν στις 4/1. Ο ίδιος πρόσθεσε ότι «θα ήταν ορθότερο τα γεγονότα να καταγράφονται ως ακριβώς έχουν».Εδώ ακριβώς είναι το ζήτημα. Να προσδιορίσουμε πρώτα πώς έχουν τα γεγονότα:

1. Πριν από έναν μήνα το Προεδρικό διέρρευσε τα απόρρητα πρακτικά των συναντήσεων στο Κραν Μοντάνα. Αυτό γίνεται έτσι, χωρίς κάποιες συνέπειες; Δεν έχει κόστος όταν διαρρέεις πρακτικά που δεσμεύτηκες να κρατάς εμπιστευτικά;

2. Οι «ίσες αποστάσεις» δεν είναι ίσες. Αμέσως μετά το Κραν Μοντάνα ο Α. Γκουτέρες επαίνεσε την Τουρκία για τη στάση της στις συνομιλίες, έγραψε πως «χάθηκε μια ιστορική ευκαιρία» και επέρριψε ευθύνες στους δύο Κύπριους ηγέτες.

3. Το παιχνίδι άλλαξε χαρακτηριστικά μεταξύ 2017-20. Ο Ν. Αναστασιάδης έπαιζε με «δύο κράτη», έκανε συνεχείς αλλαγές θέσεων ώστε να ροκανίσει την ηγεσία Ακιντζί. Τώρα γυρίζει στη ΔΔΟ αλλά προφανώς ο γ.γ. δεν βρήκε κάποιο λόγο για να τον πιστέψει.

4. Η εκλογή Τατάρ είναι αποτέλεσμα της περιήγησης Αναστασιάδη στο χείλος του γκρεμού (2017-20) με τις συναντήσεις με Τσαβούσογλου με μενού τα «δύο κράτη». Μερίδα Τ/κ ψήφισε τον Ε. Τατάρ, γιατί θεωρούσε πως η ψήφος ξανά (2020) στον Μ. Ακιντζί δεν οδηγούσε σε κάποια μεγάλη απόφαση, καθώς ο Αναστασιάδης αφυδάτωσε το βασικό στοιχείο της ταυτότητάς του. Έτσι μερίδα Τ/κ έδωσε λάθος απάντηση σε μια σωστή διαπίστωση.

5. Ο γ.γ.του ΟΗΕ είπε στις εκθέσεις του ότι όλα τα κρίσιμα σημεία βρίσκονται υπό διάλυση, καμιά βάση δεν υφίσταται για συνομιλίες. Επαινεί τις Τεχνικές Επιτροπές που κάνουν σημαντικό έργο : Επιτροπή για τη Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Επιτροπή Υγείας. Λέει ότι ο ΟΗΕ θα ξαναδουλέψει μόνο αν τα ίδια τα μέρη πάρουν αποφάσεις. Όμως, ο Ε. Τατάρ βλέπει δύο κράτη και ο Αναστασιάδης έχασε την αξιοπιστία του, ό,τι και να πει ουδείς τον πιστεύει. Η Έκθεση Γκουτέρες δεν έπεσε από τον ουρανό: την προκάλεσε η μακιαβελική πολιτική Αναστασιάδη, αυτή που κορυφώθηκε στις Συνόδους για την Κύπρο στη Γενεύη και στο Κραν Μοντάνα. Αυτή που, στη συνέχεια, συνάντησε τις αποσκευές του ντενκτασικού Ερσίν Τατάρ με την ήττα Ακιντζί στις 10 Οκτωβρίου 2020.

Τα στοιχεία για τις συμπεριφορές Αναστασιάδη (με την επικουρία Κοτζιά) στη Σύνοδο για την Κύπρο στη Γενεύη και στο Κραν Μοντάνα είναι τεκμηριωμένα.

Ο συγγραφέας Μ. Δρουσιώτης στο βιβλίο του «Έγκλημα στο Κραν Μοντάνα» γράφει πως «ο Κοτζιάς συμπεριφερόταν σαν παλιάτσος σε τσίρκο» κατά δήλωση του νυν υπουργού Οικονομικών Κ. Πετρίδη στον συγγραφέα (σελ. 257). Επίσης, ο πρέσβης Π. Παντελίδης διηγήθηκε στον Μ. Δρουσιώτη πως «ήταν τόσο γελοίος (ο Κοτζιάς) που γελούσαν όλοι μαζί του» (βιβλίο, σελ. 257). Ακόμα πιο σημαντικό πως «για τη συμπεριφορά Κοτζιά στη διάσκεψη της Γενεύης η αντιπροσωπεία των Ηνωμένων Εθνών έκανε διάβημα στο γραφείο του Έλληνα Πρωθυπουργού για την προσβλητική συμπεριφορά του Ν. Κοτζιά προς τον Γενικό Γραμματέα» (σελ. 260). Κατά την αφήγηση του τέως προέδρου Γ. Βασιλείου, «ο Αναστασιάδης ήταν πιωμένος και έβριζε χυδαία τον Άιντε, ενώ είχε επιτεθεί στον Άντρο Κυπριανού» (σελ.346). Σύμφωνα με τον συγγραφέα, «ο Αναστασιάδης θεωρούσε τον (διαπραγματευτή του) Α. Μαυρογιάννη υποτακτικό και τον αποκαλούσε «Φιλιππινέζα», επειδή μπορούσε να υπηρετήσει πιστά οποιονδήποτε πρόεδρο» (βιβλίο σελ. 61).

Δεν φτάνουν οι πιο πάνω τραγικές συμπεριφορές, προστέθηκαν την 1η Ιανουαρίου 2022 και νέες. Στον πρωτοχρονιάτικο «Φιλελεύθερο», ο υφυπουργός Παιδείας της κυβέρνησης Μητσοτάκη Α. Συρίγος είπε διάφορα φαιδρά. Είναι ο ίδιος ο οποίος σε ομιλία του στη Λευκωσία στις 11/12/2016 είπε, μεταξύ άλλων, την απίστευτη φράση ότι «τυχόν ενσωμάτωση (των κατεχομένων στην Τουρκία) θα μας οδηγήσει να αντικρύσουμε κατάματα αυτή την πραγματικότητα» (!). Την 1η Ιανουαρίου συνέχισε από εκεί που έμεινε λέγοντας ότι «από την τουρκική εξωτερική πολιτική των μηδενικών προβλημάτων με τους γείτονες, εξαιρέθηκαν η Ελλάδα και η Κύπρος. Κι αυτό γιατί θεωρείται από τουρκικής πλευράς ότι παρεμβαίνουν στον «ζωτικό χώρο» της Τουρκίας».Ξέχασε, ωστόσο, να αναφέρει ότι η Τουρκία στήριξε σχέδιο λύσης του κυπριακού που υπέβαλε ο ΟΗΕ το 2004, ενώ έφτασε σε ακτίνα συμφωνίας με την Ελλάδα για το Αιγαίο για προσφυγή στη Χάγη το 2003. Δεν ανέφερε οτιδήποτε για το ποια ήταν η πολιτική της τότε κυβέρνηση Καραμανλή την ίδια περίοδο. Υποστήριξε επίσης πως «αλλαγή της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής χωρίς ισχυρή εξωτερική πίεση δεν θα υπάρξει». Δεν επεξήγησε όμως επαρκώς πως τα πιο πάνω συνδέονται με τη θετική στάση της Ελλάδας (εντός της αιθούσης των «27») γύρω από την «θετική ατζέντα» Ε.Ε.-Τουρκίας. Υποστήριξε επίσης πως «οι καλές σχέσεις με Ισραήλ και Αίγυπτο θέλουν εμβάθυνση. Θα γίνουν στρατηγικές μόνον όταν αποκτήσουν και αμυντική διάσταση». Το ερώτημα είναι ποιος εμποδίζει την εφαρμογή μιας τέτοιας πολιτικής. Την έχει συζητήσειμε τον Δένδια ή μήπως την λέει μόνο προς Κυπρίους ιθαγενείς;

Στα απίστευτα της κυπριακής πολιτικής σημειώνω πως με αφορμή την ομιλία Συρίγου το 2016 στη Λευκωσία, ο Ν. Αναστασιάδης τον κάλεσε «να συνειδητοποιήσει ότι δεν είναι το δικό του χωριό, η δική του κωμόπολη, η δική του πόλη που είναι υπό κατοχή». Αμέσως μετά ακολούθησε την γραμμή που αποδοκίμασε το 2016, καταγγέλλοντας όλους εκείνους που ενδιαφέρονται να κινηθούν τα πράγματα γιατί είναι η δική τους γη υπό κατοχή!

www.larkoslarkou.org.cy

Σουτζούκο αντί σοκολατάκια στους ξένους

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Για αιώνες, το παραδοσιακό καλωσόρισμα, το πρώτο κέρασμα, σε όλες τις χώρες της Ανατολής, δεν ήταν τίποτα άλλο από ψωμί με αλάτι. Γι' αυτό και έμεινε η φράση «μαζί φάγαμε ψωμί και αλάτι», ως έκφραση αδελφικής φιλίας. Στην Ελλάδα, στο Άγιο Όρος και σε μερικά μοναστήρια στην Κύπρο, το πρώτο κέρασμα από τον αρχοντάρη, τον υπεύθυνο για τη φιλοξενία μοναχό, είναι ένα παραδοσιακό λουκούμι και ένα σφηνάκι ρακί. Στα χωριά της Κύπρου, το πρώτο κέρασμα στα καφενεία, ήταν ο καφές και ο λίζος (λουκούμι), τα οποία συνοδεύονταν και από τον καλό «καβγά», για το ποιος θα κεράσει τον ξένο μουσαφίρη.

Οι ξένοι επίσημοι επισκέπτες της κυβέρνησης και της Βουλής, αλλά και σχεδόν όλοι οι τουρίστες, το πρώτο πράγμα το οποίο αναζητούν όταν φθάνουν στο νησί, είναι τα παραδοσιακά φαγητά και ποτά. Δεν είναι μόνο το χαλούμι και η ζιβανία, αλλά και ένα σωρό άλλα εδέσματα, τα οποία οι «ψαγμένοι» εντοπίζουν στο διαδίκτυο ή απλώς ρωτούν και μαθαίνουν. Η κυπριακή φύση, ο ήλιος, το χώμα και η θάλασσα, μας χάρισαν πλουσιοπάροχα και γευστικότατα προϊόντα. Φαίνεται όμως ότι τα εκτιμούμε όταν πάμε στο εξωτερικό και κάνουμε τη σύγκριση με τις λεγόμενες γκουρμεδιές, οι οποίες όχι σπάνια σε αφήνουν νηστικό. Το «σαν την Κύπρο δεν έχει…» δεν είναι τυχαία έκφραση, αλλά φανερώνει τους φυσικούς «θησαυρούς» τους οποίους έχουμε και συνήθως δεν τους εκτιμούμε.

Καλό θα ήταν να γίνει μια δοκιμή και με συστηματικό τρόπο, να προσφέρονται παραδοσιακοί μεζέδες, για τα κεράσματα στους ξένους επίσημους. Στα συνέδρια και στις συναντήσεις, αντί για καφέδες, σοκολατάκια, τυροπιτάκια και άλλα αλμυρά, καλύτερα θα ήταν να προσφέρονται σουτζούκος, καρύδια, γλυκά του κουταλιού και γιατί όχι και ένα σφηνάκι ζιβανία. Ακόμη και στη διάρκεια των επίσημων γευμάτων και δείπνων, καλό θα είναι να προσφέρονται κυπριακοί μεζέδες, αντί ξενόφερτες κουζίνες. Η πρακτική της προσφοράς παραδοσιακών εδεσμάτων ακολουθείται σε πάρα πολλές χώρες και μάλιστα με μεγάλη ικανοποίηση των φιλοξενουμένων. Οι Κύπριοι πολιτικοί, οι οποίοι πραγματοποιούν επίσημες επισκέψεις, επιζητούν και χαίρονται όταν στα γεύματα και στα δείπνα, προσφέρονται παραδοσιακά φαγητά και τοπικά ποτά. Από την άλλη, είναι και ολίγον επικίνδυνο, αν όχι και χαζό, να προσφέρεις στην Κύπρο, «γκουρμέ» ξενόφερτες γεύσεις, όταν στο εξωτερικό υπάρχουν εκατοντάδες ή και χιλιάδες σεφ, οι οποίοι προσφέρουν πολύ πιο ευφάνταστα εδέσματα.

Κάποτε περηφανευόμασταν για την κυπριακή φιλοξενία, η οποία σήμερα έμεινε στα χαρτιά. Οι Κύπριοι, οι οποίοι εργάζονται στον τουριστικό τομέα και ειδικότερα αυτοί οι οποίοι έχουν επαφή με τους ξένους, είναι ελάχιστοι. Οι περισσότεροι είναι ξένοι, οι οποίοι δεν ξέρουν καν να χαμογελούν. Μπορεί να εκτελούν άψογα την δουλειά τους, αλλά ώς εκεί. Είναι δύσκολο να δημιουργήσουν ανθρώπινες σχέσεις και σχεδόν αδύνατο να αποκτήσουν φιλίες με τους επισκέπτες. Αυτό μπορεί να είναι το ικανοποιητικό για τους επιχειρηματίες, αλλά για την κυπριακή κοινωνία και οικονομία δεν είναι και το καλύτερο.

Στην Ελλάδα, κατάφεραν σε μεγάλο βαθμό, να διατηρούν την παραδοσιακή φιλοξενία. Κυρίως στα νησιά και τα βουνά, οι περισσότερες επιχειρήσεις είναι οικογενειακές και προσφέρουν παραδοσιακά φαγητά. Στην Κρήτη η φιλοξενία είναι ξεχωριστή, αφού όλοι θα σε υποδεχθούν με χαμόγελο, θα σε κεράσουν πρώτα ρακί και ακολούθως γλυκά και φρούτα. Όλα δικής τους παραγωγής και όλα σε λογικές τιμές. Ούτε σκέψη να σε κλέψουν, ούτε υποψία ότι θα σου προσφέρουν μπαγιάτικο φαγητό και ούτε μπορούν να διανοηθούν ότι θα φύγει ο πελάτης δυσαρεστημένος.

Ο ψεύτης και ο κλέφτης τον πρώτο χρόνο χαίρονται, λέει η κυπριακή παροιμία και φαίνεται ότι ακόμη δεν καταλάβαμε ότι η μεγαλύτερη αξία σε αυτό τον τόπο, είναι η παράδοση και οι παραδόσεις μας και ότι οι κακόγουστες αντιγραφές ξένων πρακτικών, μάλλον οδηγούν σε κακοτράχαλα μονοπάτια. Οι «αρπακτές» έχουν κοντά πόδια και στο τέλος της ημέρας, προκαλούν ζημιά παρά κέρδη. Παράδοση δεν σημαίνει επανάληψη και αντιγραφή. Παράδοσις (με γιώτα) σημαίνει κίνηση, συνιστά νέα δημιουργία και αποτελεί πορεία προς το μέλλον, με βάση τις αρχές και τις αξίες του παρελθόντος. Η παραδοσιακή φιλοξενία, ξεκινά από τον Ξένιο Δία, τον πρώτο των θεών της Αρχαίας Ελλάδας, ο οποίος έδωσε, σύμφωνα με την μυθολογία, θρησκευτική διάσταση στην φιλοξενία. Στο διάβα των αιώνων, η φιλοξενία στον Χριστιανισμό, κατέστη ύψιστη αρετή. Σήμερα η επιστήμη του μάρκετινγκ έδωσε άλλες διαστάσεις στον όρο φιλοξενία, οι οποίες δεν διαφέρουν και πολύ από τις αρχέγονες εντολές του Ξένιου Δία. Και πολύ απλά, όπως λένε στους καφενέδες, αν δεν δώσεις, δεν μπορείς να λάβεις.

kaparispan@yahoo.gr

Απέναντι στην COVID, είμαστε όλοι φυσιολογικοί

Του **ΘΟΔΩΡΗ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Πώς τα πάτε με την «Ομικρον»; Νιώθετε φόβο; Ανησυχείτε για τον εαυτό σας και για την οικογένειά σας; Μήπως φοβάστε να στείλετε τα παιδιά σας στο σχολείο τη Δευτέρα; Νιώθετε αλληλεγγύη για το μαρτύριο του Νόβακ Τζόκοβιτς; Ή εκτονώνεστε κοροϊδεύοντάς τον στα σόσιαλ μίντια; Από την αρχή της πανδημίας, ο καθένας και η καθεμία από εμάς αντιμετωπίζουμε την κρίση με διαφορετικό τρόπο.

Κάποιοι αντιδρούν με τη μέθοδο της στρουθοκαμήλου, άλλοι βρίσκουν ευκαιρία να εκφράσουν όποιο αντισυστημικό αντανακλαστικό έχουν καταπιεσμένο μέσα τους, άλλοι βουλιάζουν στη θλίψη, άλλοι παραλύουν από τον πανικό, και ξέρετε κάτι; Ολοι αυτοί οι τρόποι φυσιολογικοί είναι. Ο κάθε άνθρωπος αντιδρά ως η συνισταμένη γνώσεων, προκαταλήψεων, κόμπλεξ, ψυχολογικών προβλημάτων και διανοητικών δυνατοτήτων που έχει συσσωρεύσει στη μέχρι τώρα ζωή του.

Πάρτε για παράδειγμα εμένα. Σύμφωνα με την ανάλυση που είχε κάνει ο Economist τον Μάρτιο του 2021, ένας άνδρας 45 ετών χωρίς υποκείμενα νοσήματα έχει 7% πιθανότητες να νοσήσει σοβαρά αν κολλήσει COVID και 0,3% πιθανότητα να πεθάνει από την αρρώστια. Αυτό το 7% ήταν το νούμερο που υπαγόρευσε τον τρόπο με τον οποίο εγώ αντιμετωπίζω την πανδημία. Δεν είναι απόλυτα ακριβές, φυσικά. Η ανάλυση εκείνη έγινε σε τεράστιο δείγμα, αλλά κατέγραφε ως «σοβαρή νόσηση» μόνο τα περιστατικά που χρειάστηκαν νοσηλεία κι όχι περιστατικά που, ας πούμε, ήταν πιο ήπια αλλά προκάλεσαν long COVID. Επιπλέον, έγινε πριν από την έλευση της «Δέλτα», που ήταν αρκετά πιο επικίνδυνη. Αλλά ήταν –και είναι– χρήσιμη ως γενικός μπούσουλας. 7%. Αυτή ήταν η πιθανότητα να μου συμβεί κάτι κακό αν κολλήσω COVID.

Ετσι το σκεφτόμουν. Και, όντας άνθρωπος, αυτό το νούμερο μου φαινόταν τεράστιο. Το 7% ήταν αρκετά μεγάλο ώστε να συμπεριφέρομαι με πολύ περισσότερη προσοχή από ό,τι θα δικαιολογούσε μια απόλυτα ορθολογική αξιολόγηση των πιθανοτήτων. Τον Μάιο του 2021 εμβολιάστηκα με το μονοδοσικό εμβόλιο της J&J και άρχισα να αντιμετωπίζω την κατάσταση διαφορετικά.

Τα εμβόλια –όλα τα εμβόλια– αποδείχτηκαν εξαιρετικά, αναπάντεχα αποτελεσματικά: μείωναν την πιθανότητα σοβαρής νόσησης ή θανάτου από COVID από 10 μέχρι και 20 φορές. Οπότε εκείνο το 7% που είχα ως μπούσουλα, έπαυε να ισχύει. Για εμένα μετατρεπόταν σε 0,7% ή και πολύ μικρότερο. Το 0,3% της πιθανότητας να πεθάνω, δε, γινόταν αμελητέο. Ξαφνικά η COVID, από σοβαρός, υπολογίσιμος κίνδυνος, μετατρεπόταν σε κάτι λιγότερο τρομακτικό, σε κάτι συγκρίσιμο με άλλους κινδύνους που αντιμετωπίζουμε καθημερινά. Οπότε πλέον ο φόβος υποχώρησε πολύ. Γνωρίζοντας ότι μπορεί ανά πάσα στιγμή να κολλήσω, κυκλοφορούσα πολύ πιο ελεύθερα και άνετα, θεωρώντας ότι δεν πειράζει και τόσο να κολλήσω.

Ο κάθε άνθρωπος αντιδρά ως η συνισταμένη γνώσεων, προκαταλήψεων, κόμπλεξ, ψυχολογικών προβλημάτων και διανοητικών δυνατοτήτων που έχει συσσωρεύσει στη μέχρι τώρα ζωή του.

Κάποιο αδιόρατο όριο, μια κόκκινη γραμμή, είχε ξεπεραστεί. Και μετά, κάτι άλλο έγινε: κόλλησα. Οπως είναι αναμενόμενο, επαληθεύτηκε το 99,3%+ και οικογενειακώς η COVID (τύπου «Δέλτα» πια) μας πέρασε χωρίς συνέπειες, πέραν μιας απώλειας της όσφρησης ενός μηνός περίπου για τους ενηλίκους της οικογένειας. Και αμέσως μετά από αυτό, η στάση μου άλλαξε πάλι. Γιατί τώρα ήμουν πλήρως εμβολιασμένος και με επιπλέον ανοσία από τη νόσηση. Ξεσάλωσα. Οπου με καλούσαν, πήγαινα. Εστιατόρια; Ναι. Εκδηλώσεις και ομιλίες; Εννοείται. Συναντήσεις με άλλους ανθρώπους;

Φυσικά. Ενιωθα άτρωτος, απρόσβλητος. Βεβαίως, στους κλειστούς χώρους φορούσα μάσκα, κυρίως για την άνεση και την ηρεμία των άλλων ανθρώπων που βρίσκονταν εκεί, οι οποίοι μπορεί να μη βρίσκονταν στην ίδια φάση με εμένα. Και, βέβαια, απέφευγα τους συνωστισμούς και τις περιττές συναθροίσεις, αλλά λόγω ιδιοσυγκρασίας, όχι λόγω πανδημίας. Και μετά ήρθε η «Ομικρον». Ο Economist δεν έχει βγάλει επικαιροποιημένη ανάλυση με ποσοστά και πιθανότητες. Η καινούργια μετάλλαξη είναι πολύ πιο μεταδοτική, αλλά φαίνεται ότι προκαλεί πιο ήπια COVID. Δεν ξέρω τι σημαίνει αυτό για το δικό μου νουμεράκι – το αυξάνει αρκετά ώστε να αρχίσω πάλι να ανησυχώ;

Προς το παρόν έχω αποφασίσει πως όχι. Στα τέλη της προηγούμενης χρονιάς, οι ενήλικοι της οικογένειας κάναμε και booster Moderna. Μέσα στις επόμενες τρεις εβδομάδες και τα παιδιά (που είναι μικρά και ούτως ή άλλως κινδυνεύουν ελάχιστα) θα είναι πλήρως εμβολιασμένα. Καθώς η κοινωνία μας βουλιάζει στον πανικό των δεκάδων χιλιάδων κρουσμάτων ημερησίως, εγώ αντιμετωπίζω την υγειονομική κρίση σαν να έχει λίγο πολύ τελειώσει για εμάς. Αναγνωρίζοντας ότι κάποια στιγμή στο μέλλον, όταν προκύψει η «Πι», η «Ρο» ή η «Σίγμα», που θα μας εκτοξεύσει πάλι τα νουμεράκια σε υπολογίσιμα ποσοστά, μπορεί να ξαναφοβηθώ, προς το παρόν εξακολουθώ να τρώω σε εστιατόρια, να στέλνω παιδιά σε playdates, σε γιαγιάδες και στο σχολείο, να πηγαίνω σε συναντήσεις και να κυκλοφορώ χωρίς ιδιαίτερη ανησυχία.

Σας γράφω αυτές τις λέξεις από το ωραιότατο αναγνωστήριο της Εθνικής Βιβλιοθήκης, ανάμεσα σε άλλους ανθρώπους με διαφορετικές γνώσεις, προκαταλήψεις, κόμπλεξ, ψυχολογικά προβλήματα και διανοητικές δυνατότητες. Ολοι αντιμετωπίζουν την κρίση με διαφορετικό τρόπο από εμένα. Μπορεί κάποιοι να είναι ψεκασμένοι. Κάποιοι να μπήκαν εδώ με πλαστό πιστοποιητικό. Κάποιοι να είναι στο άλλο άκρο, να κοιτάζουν γύρω τους στα όρια του πανικού. Ολοι είμαστε φυσιολογικοί. Και όλοι φοράμε μάσκα.

Ενας ακόμη ψεκασμένος

Του **ΠΑΣΧΟΥ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ**

Περίσσεψε το δράμα στα δελτία ειδήσεων σχετικώς με την ταλαιπωρία που υπέστη ο διεθνής άσος του τένις Νόβακ Τζόκοβιτς, ο οποίος –άκουσον, άκουσον!– κρατήθηκε «αιχμάλωτος»! Ως γνωστόν, ο Σέρβος αθλητής είναι ανεμβολίαστος και η αυστραλιανή κυβέρνηση δεν έκανε τα στραβά μάτια. Τον έθεσε, όπως ο νόμος ορίζει, σε καραντίνα. Τον έβαλε σε ξενοδοχείο· όχι πεντάστερο όπως συνήθιζε, αλλά αυτό που η αυστραλιανή κυβέρνηση όρισε. Ο πατέρας του τενίστα δήλωσε ότι «έτσι πολεμούν τη Σερβία και τον Νόβακ (...) είμαστε ένας περήφανος λαός που ποτέ δεν έχει επιτεθεί σε κανένα και απλώς υπερασπιζόμαστε τους εαυτούς μας».

Δεν διευκρίνισε όμως αν τα 4,4 εκατ. δολάρια του επάθλου θα μοιράζονταν σε όλη τη Σερβία. Ετσι, αποβραδίς των Φώτων ακούσαμε από τους τηλεοπτικούς μας δέκτες ότι «επικρατεί διχασμός», γίνεται «πόλεμος» για το θέμα Τζόκοβιτς, και άλλα δραματικά. Θα συμφωνήσουμε ότι λόγω της ημέρας δεν υπήρχαν τα αγαπημένα θέματα των δελτίων, όπως «αιχμές άφησε ο τάδε υπουργός για συναδέλφους του...» Η εθιμικώς πρώτη είδηση «στη σκιά της πανδημίας αλλά με κατάνυξη τελέστηκε και φέτος ο αγιασμός των υδάτων...» μπορεί να τραβήξει το πολύ 15 λεπτά· σε κάποια δελτία είδαμε τη ρίψη του σταυρού στην Πέρα Παναγιά και σε άλλα στη Δώθε Παναγιά. Ομως ένας «πόλεμος» εξάπτει την περιέργεια των τηλεθεατών και μπορεί να κάνει καλά νούμερα. Πιθανώς να διχάστηκαν οι ομόδοξοι Σέρβοι αδελφοί μας, που επίσης έχουν χαμηλά ποσοστά εμβολιασμού (αν και στη συγκέντρωση που διοργάνωσε ο πατέρας του τενίστα για να καταγγείλει την «αιχμαλωσία» ήταν τρεις κι κούκος), αλλά οι περισσότεροι άνθρωποι στον κόσμο δεν θα ήξεραν ότι ο Τζόκοβιτς υπήρχε αν δεν αρνείτο τον εμβολιασμό.

Ετσι, διά του ψεύτικου πολέμου και του ανύπαρκτου διχασμού, όπως και με την υπερπροβολή των ψεκασμένων, δημιουργείται η ψευδής εντύπωση πως υπάρχουν δύο ισομεγέθη μέτωπα στην κοινωνία διεθνώς. Μπορεί οι δημοσιογράφοι ρητορικώς να επικρίνουν την άρνηση των εμβολιασμών, η γραμματική του Μέσου όμως δημιουργεί τις δικές της αντίθετες «αλήθειες». Η μεγάλη προβολή των αντιεμβολιαστών δημιουργεί την αίσθηση ότι είναι πολλοί εκείνοι που δεν έπαθαν τίποτε χωρίς το τσίμπημα. Δεν είναι εύκολη η επίτευξη ισορροπίας σε τέτοια θέματα, ούτε η δοσολογία της προβολής τους. Σίγουρα πάντως ο δημοσιογραφικός κόσμος, εν συνόλω και διά των συνδικαλιστικών του οργάνων, πρέπει να έχει κάποιους πιο επεξεργασμένους δεοντολογικούς κανόνες για τις εποχές των κρίσεων. Ή έστω να στηλιτεύει τα ψεύδη περί «πολέμου» και «διχασμού», για έναν ακόμη ψεκασμένο, που έτυχε να χτυπάει καλά τα μπαλάκια στο τένις.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Κράτος και φιλελευθερισμός στην πανδημική κρίση (Ι)

Φιλελευθερισμός είναι η ανάληψη των λειτουργιών της κοινωνίας από το κράτος.Η ψυχρή και ουδέτερη, «μηχανική» ουσιαστικά, λειτουργία του σύγχρονου Λεβιάθαν εγγυάται την ίση μεταχείριση όλων των πολιτών και την απελευθέρωσή τους από τον φόβο τόσο των εξωτερικών εχθρών όσο και της βίας και της αυθαιρεσίας για τις οποίες είναι ικανοί οι συμπολίτες τους.

Ο φιλελεύθερος χαρακτήρας του σύγχρονου κράτους έγκειται σε δύο σημεία. Πρώτον, «βλέπει» μόνο απρόσωπα άτομα, καταργώντας όλες τις ενδιάμεσες εξουσίες ανάμεσα σε αυτό και τα άτομα και, δεύτερον, εγγυάται την ελευθερία των ατόμων από τον φόβο ενός βίαιου θανάτου από χέρια συνανθρώπων τους. Το φιλελεύθερο κράτος λειτούργησε ιστορικά στο ευρωπαϊκό πλαίσιο ως μηχανή πολέμου της «τρίτης», αστικής-εργατικής ουσιαστικά, τάξης εναντίον της φεουδαρχίας, της κοινωνικής αυθαιρεσίας δηλαδή και αναλγησίας του κλήρου και των ευγενών. Σταδιακά ενσωμάτωσε όλες τις κοινωνικές εξουσίες στις δομές του, καταλύοντας με αυτόν τον τρόπο όλες τις προηγούμενες παραδοσιακές δομές, σχέσεις και αξίες. Βασική του λειτουργία και μοναδικός προσανατολισμός των αποφάσεων και πράξεών του ήταν και παραμένει η «υπεράσπιση της κοινωνίας», όπως χαρακτηριστικά έλεγε ο Φουκώ το 1976. Το βασικό μέσο για την επίτευξη των στόχων του ήταν και παραμένει η διαχείριση των πληθυσμών.

Για να βεβαιωθεί κανείς για τα παραπάνω δεν χρειάζεται να είναι ούτε πολιτικός φιλόσοφος ούτε ιστορικός: αρκεί μια ανάγνωση του καταλόγου των υπουργείων και των αρχών, ανεξάρτητων και μη, του κρατικού μηχανισμού για να γίνει κατανοητό ότι όλες οι ζωτικές λειτουργίες της κοινωνίας των πολιτών διαφεντεύονται από το κράτος. Σε αντάλλαγμα, οι νεωτερικές δυτικές κοινωνίες απολαμβάνουν το δικαίωμα να επιλέγουν ελεύθερα τον τρόπο ζωής τους, το lifestyle τους, σε ένα πρωτόγνωρο για την ανθρωπότητα κλίμα ηθικής απελευθέρωσης από τα δεσμά που έθεταν και θέτουν οι παραδοσιακές κοινωνίες στα μέλη τους. Η ελευθερία του δυτικού ανθρώπου είναι να μην εξουσιάζεται, να μην κυβερνάται δηλαδή από πρόσωπα αλλά από απρόσωπες δομές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι παραδοσιακές κοινωνίες δεν έχουν «κράτος», χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν έχουν «αρχή» ενός ανδρός, μιας οικογένειας ή μιας ιερατικής ή φυλετικής κάστας. Στις κοινωνίες αυτές η αρχή ή οι αρχές βρίσκονται εντός της κοινωνίας των πολιτών, όπως συνέβαινε και κατά την ευρωπαϊκή φεουδαρχία. Στις παραδοσιακές κοινωνίες, η όποια αρχή κάθε άλλο παρά απρόσωπη και αδιάφορη προς τις αξίες των υπηκόων της είναι αφού η εξουσία της εδράζεται στις παραδοσιακές αξίες της κοινότητας. Κατάλυση των παραδοσιακών αξιών σημαίνει και ταυτόχρονη κατάλυση του εξουσιαστικού συστήματος. Αυτός είναι και ο κυριότερος λόγος για τον οποίο οι παραδοσιακές κοινωνίες δύσκολα αλλάζουν και, ακόμη και αν γεύονται τα προϊόντα των φιλελεύθερων κοινωνιών, ακόμη και αν συνδιαλέγονται για αμυντικούς, εμπορικούς ή χρηματο-οικονομικούς λόγους με φιλελεύθερους θεσμούς, κρατικούς ή παγκοσμιοποιημένους, είναι οι κατ΄εξοχήν πολέμιοι του φιλελεύθερου συστήματος. Κάτι τέτοιο όμως δε σημαίνει ότι και οι φιλελεύθερες κοινωνίες μας δεν διαπνέονται από ηθικές αξίες. Ωστόσο, οι αξίες αυτές δεν είναι ποτέ απόλυτες και, όπως μας έμαθε ο Georg Simmel, είναι δομικά αντιφατικές. Άλλες αξίες έχει για παράδειγμα η θρησκευτική κοινότητα, η οποία βέβαια λειτουργεί εντός του κράτους δικαίου και του φιλελεύθερου πλαισίου, άλλες ο χώρος της εργασίας, άλλες ο οικογενειακός κύκλος, άλλες η παρέα, άλλες η κουλτούρα και η διανόηση. Ο μοντέρνος δυτικός άνθρωπος, ανάλογα με τον κύκλο του και την εκάστοτε ενασχόλησή του, επιλέγει και το σετ των κανόνων και αξιών σύμφωνα με τις οποίες διάγει τον βίο του.Το δυτικό υποκείμενο, γράφει ο Simmel, δομείται μέσα από τις ηθικές συγκρούσεις που δημιουργούνται από τους πολλαπλούς κοινωνικούς κύκλους στους οποίους ανήκει.

Υπάρχει όμως μια αξία η οποία είναι απόλυτη στα φιλελεύθερα συστήματα. Αυτή δεν είναι άλλη από τη ζωή. Η αξία αυτή είναι ταπεινή και εγωιστική, αντανακλά τα χειρότερα ένστικτα του μικροπρεπούς ανθρώπου, ο οποίος δεν θα πεθάνει για τον συνάνθρωπό του, δεν θα θυσιαστεί για την πατρίδα του, δεν θα μαρτυρήσει για την πίστη του. Η ζωή είναι η κύρια αξία στον φιλελευθερισμό διότι είναι η συνθήκη συγκρότησης του Λεβιάθαν: η προστασία του ατόμου από βίαιο θάνατο από τα χέρια συνανθρώπων του. Δεν είναι τυχαίο ότι οι πρώτοι θεσμοί που ανέπτυξαν τα νεωτερικά κράτη της Ευρώπης υπήρξαν η ασφάλεια και η υγεία. Νοσοκομεία, άσυλα και φυλακές υπήρξαν τα πρώτα δημόσια κτήρια, μέρος μιας βιοπολιτικής αρχιτεκτονικής όχι μόνο της μεγαλούπολης αλλά και της διακυβέρνησης.

Στην ουσία, η βιοπολιτική φιλελεύθερη διακυβέρνηση δεν επιβάλλει αξίες, επιβάλλει τη ζωή. Οποιουσδήποτε δηλαδή περιορισμούς επιβάλλει το φιλελεύθερο κράτος, τους επιβάλλει για να διασφαλίσει τη ζωή, την υγεία και την ασφάλεια, των πολιτών του. Παρόμοιοι περιορισμοί όχι μόνο δεν αντίκεινται στο πλαίσιο λειτουργίας του, αλλά αποτελούν την ουσιώδη εντολή του.

Στο όνομα αυτής της εντολής, σε διαφορετικές περιόδους λειτουργίας τους, τα φιλελεύθερα κράτη παρενέβησαν στην οικονομία, την υγεία, την παιδεία, τις τέχνες και τον πολιτισμό. Και αυτό για μεγάλες περιόδους λειτουργίας τους. Παράδειγμα φιλελεύθερης βιοπολιτικής είναι και η αντιμετώπιση της διετούς πλέον πανδημίας. Η Ένωση και οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις λαμβάνουν μέτρα που εκτείνονται από την προστασία της υγείας έως την προστασία της οικονομίας και του επιπέδου διαβίωσης των πολιτών. Τα όρια των περιορισμών και παρεμβάσεων δεν θα κριθούν από μια υποτιθέμενη φιλελεύθερη ηθική, αλλά από την ικανότητα του κράτους να παίρνει ορθές αποφάσεις.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Εκτακτο σχέδιο διαχείρισης της μετάλλαξης «Ομικρον»

Στόχος να ελαχιστοποιηθούν οι παρενέργειες σε ζωτικές λειτουργίες του κράτους

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Υπό τη βαριά σκιά της μετάλλαξης «Ομικρον» θα κινηθεί η χώρα τον Ιανουάριο, με την κυβέρνηση να εκτιμά πως η κορύφωση, σε επίπεδο κρουσμάτων, είναι θέμα λίγου χρόνου και θα σημειωθεί ίσως και εντός της τρέχουσας εβδομάδας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία των ειδικών που φθάνουν στην κυβέρνηση, η «Ομικρον» πλέον έχει επί της ουσίας επικρατήσει έναντι της «Δέλτα», με τις τελευταίες εισαγωγές στα νοσοκομεία με νόσηση από COVID να «μοιράζονται» πρακτικά μεταξύ των δύο μεταλλάξεων. Υπ' αυτή την έννοια θεωρείται κρίσιμο να διαπιστωθεί από τα στοιχεία των αμέσως επόμενων ημερών:

• Πόσες είναι κατά μέσο όρο οι ημέρες νοσηλείας για όσους εισάγονται με τη μετάλλαξη «Ομικρον», καθώς επικρατεί αισιοδοξία πως αυτές θα είναι λιγότερες έναντι όσων απαιτούνται για ασθενείς με «Δέλτα».

• Πόσοι εξ αυτών τελικά καταλήγουν στις ΜΕΘ, που είναι και το σημαντικότερο για την τελική αντοχή του συστήματος υγείας.

Σε κάθε περίπτωση, στο Μέγαρο Μαξίμου επικρατεί απόλυτη εγρήγορση, με τα βλέμματα να είναι στραμμένα κυρίως σε κινήσεις «στήριξης» των ζωτικών υπηρεσιών του κράτους. Και τούτο, καθώς αναμένεται να δημιουργηθούν αρκετά κενά σε προσωπικό αιχμής, που είτε έχει νοσήσει ήδη ή θα νοσήσει το αμέσως επόμενο διάστημα και θα πρέπει να συμπληρώσει κάποιες ημέρες σε καραντίνα.

Απόλυτη προτεραιότητα αποτελεί, βεβαίως, η ενίσχυση του ΕΣΥ. Ηδη εξάλλου έχει προγραμματιστεί η επίταξη των υπηρεσιών ιατρών μιας σειράς ειδικοτήτων, ενώ ο κυβερνητικός σχεδιασμός προβλέπει και την αξιοποίηση ιδιωτικών νοσοκομείων, ώστε να αυξηθούν οι διαθέσιμες κλίνες για την αντιμετώπιση κρουσμάτων COVID. Σε σχέση με τα άλλα «μέτωπα», εξετάζονται Plan B για τομείς όπως η εκπαίδευση –καθώς μάλιστα τα σχολεία επαναλειτουργούν από αύριο–, η αστυνόμευση και τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

INTIME NEWS

Στο Μέγαρο Μαξίμου ρίχνουν βάρος σε κινήσεις «στήριξης» των ζωτικών υπηρεσιών του κράτους. Και τούτο, καθώς αναμένεται να δημιουργηθούν αρκετά κενά σε προσωπικό αιχμής, που είτε έχει νοσήσει ήδη ή θα νοσήσει το αμέσως επόμενο διάστημα και θα πρέπει να συμπληρώσει κάποιες ημέρες σε καραντίνα (φωτ. αρχείου).

Τον Μάρτιο η αποτύπωση των πραγματικών πολιτικών συσχετισμών και οι αποφάσεις για ενδεχόμενο ανασχηματισμό.

Ειδικότερα, στο μέτωπο της εκπαίδευσης έμφαση θα δοθεί στις δυνατότητες αναπλήρωσης εκπαιδευτικών που θα απουσιάζουν λόγω νόσησης, ενώ θα αξιοποιηθεί, εάν παραστεί ανάγκη, το εργαλείο της τηλεκπαίδευσης. Στον τομέα της δημόσιας ασφάλειας εξετάζονται οι δυνατότητες «μόχλευσης» προσωπικού μεταξύ των αστυνομικών τμημάτων, σε περίπτωση που σε κάποια από αυτά καταγραφεί μεγάλος αριθμός αστυνομικών που θα υποχρεωθούν να απουσιάσουν από τα καθήκοντά τους. Τέλος, περιορισμένες είναι οι δυνατότητες παρέμβασης στα μέσα μαζικής μεταφοράς. Ετσι, προβλέπεται ο περιορισμός των αδειών και ο ανασχεδιασμός δρομολογίων, ώστε οι αρρυθμίες από την επέλαση της «Ομικρον» να είναι οι μικρότερες δυνατές.

Πολιτική αντιπαράθεση

Είναι προφανές πως η διαφαινόμενη αύξηση των κρουσμάτων τις επόμενες ημέρες θα οξύνει και την πολιτική αντιπαράθεση, καθώς ο ΣΥΡΙΖΑ «επενδύει» για μια ακόμη φορά στην πανδημία, προκειμένου να αμφισβητήσει τη διαχειριστική επάρκεια της κυβέρνησης και να φθείρει την κυβερνητική εικόνα. Το Μέγαρο Μαξίμου έχει αποφασίσει να απαντά σε τυχόν ακραίες επιθέσεις της Κουμουνδούρου, αλλά κεντρική επιλογή αποτελεί ο τελικός απολογισμός της διαχείρισης της πανδημίας να πραγματοποιηθεί όταν θα έχει επιστρέψει η κανονικότητα, δηλαδή μετά το τέλος Ιανουαρίου. Οπως αναφέρουν κυβερνητικές πηγές, τότε θα αποδειχθεί ότι το ισοζύγιο των κυβερνητικών χειρισμών ήταν θετικό τόσο σε υγειονομικό επίπεδο όσο και αναφορικά με τα μέτρα στήριξης όσων πλήττονται από το πέμπτο κύμα της πανδημίας.

Πάντως, οι ίδιες πηγές αναγνωρίζουν πως το αμέσως επόμενο διάστημα η Ν.Δ. θα καταγράψει δημοσκοπική κάμψη. Οπως σημειώνουν, όποτε υπάρχει μεγάλη έξαρση των κρουσμάτων τα ποσοστά του κυβερνώντος κόμματος υποχωρούν, αλλά οι απώλειες απορροφώνται με την επιστροφή στην ομαλότητα. Υπό την έννοια αυτή, σαφής εικόνα για τους πραγματικούς πολιτικούς συσχετισμούς θα υπάρξει επί της ουσίας τον Μάρτιο ή τον Απρίλιο, οπότε και θα μπορεί να αποτιμηθεί καλύτερα και η πραγματική δυναμική του ΚΙΝΑΛ υπό την ηγεσία του Νίκου Ανδρουλάκη. Με δεδομένο ότι αποκλείονται οι πρόωρες κάλπες μέχρι το φθινόπωρο του 2022, το πιθανότερο είναι ο πρωθυπουργός να αποφασίσει με τα τότε δεδομένα –συνυπολογίζοντας και τη διαχείριση της πανδημίας– εάν θα προχωρήσει σε έναν τελευταίο «εκλογικό» ανασχηματισμό ή εάν θα πορευθεί με το υφιστάμενο κυβερνητικό σχήμα μέχρι τις προσεχείς εθνικές εκλογές. Το «φρεσκάρισμα» της κυβέρνησης προφανώς έχει κάποια πλεονεκτήματα, αναφορικά με την αντιμετώπιση εσωτερικών δυσλειτουργιών. Στον αντίποδα, οι προηγούμενοι ανασχηματισμοί αναγνωρίζεται πως δεν ωφέλησαν επικοινωνιακά την κυβέρνηση.

Προς σύρραξη στην «αρένα» της πανδημίας

Ανεβάζει τους τόνους ο ΣΥΡΙΖΑ

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Πανδημία, αλλά και οικονομία θα έχει το μενού του ΣΥΡΙΖΑ από τη Δευτέρα. Στην Κουμουνδούρου κάνουν ποδαρικό με το… αριστερό στο 2022 και ετοιμάζουν νέα σύρραξη με την κυβέρνηση. Υποστηρίζουν πως αυτό που δεν θέλουν να πουν στο Μαξίμου είναι ότι το άνοιγμα των σχολείων, με τους όρους που γίνεται, οδηγεί στην «ανοσία της αγέλης». Είναι το κρυφό σχέδιο, στο οποίο επενδύουν στην Ηρώδου Αττικού, προκειμένου να ξεπεράσουν την πανδημική κρίση.

Στην αξιωματική αντιπολίτευση οδηγούνται σε αυτό το συμπέρασμα με βάση τη διατήρηση του πρωτοκόλλου του 50%+1 στα σχολεία, το οποίο χαρακτηρίζουν εγκληματικό. Από τις συσκέψεις της επιτροπής των εμπειρογνωμόνων σημειώνουν τις αντίθετες απόψεις που έχουν διατυπωθεί σε αυτό το θέμα, υπενθυμίζοντας πως δεν εφαρμόζεται σε καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα. Τη Δευτέρα όλα αυτά θα τεθούν στο τραπέζι, προκειμένου ο Αλέξης Τσίπρας με τους συνεργάτες του να καθορίσουν τον αριθμό των «ντεσιμπέλ» που θα ανεβάσουν.

Τα στελέχη της Κουμουνδούρου θα προσθέσουν στην επιχειρηματολογία τους πως η κυβέρνηση δεν έχει προβλέψει να δοθούν άδειες ειδικού σκοπού για τους γονείς των μαθητών που θα νοσήσουν, αναπληρώσεις στα σχολεία δεν υπάρχουν και επίσης ότι δεν έχουν υπολογιστεί οι long-COVID επιπτώσεις της πανδημίας, ύστερα από τόσες νοσήσεις που έχουν καταγραφεί.

Στον ΣΥΡΙΖΑ υποστηρίζουν πως μεγάλος αριθμός κυβερνητικών βουλευτών, ακόμα και υπουργών, δεν είναι πλέον στην πρώτη γραμμή της επικοινωνιακής μάχης για την υποστήριξη των πρωτοβουλιών κατά της πανδημίας. Εκτιμούν ότι ο Θάνος Πλεύρης και η Μίνα Γκάγκα σηκώνουν αυτή τη στιγμή σχεδόν μόνοι τους τον «σταυρό του μαρτυρίου» στην πιο δύσκολη φάση από την αρχή της κρίσης. Και στην περίπτωση που ο στόχος είναι να μείνει στο απυρόβλητο ο πρωθυπουργός, αυτό δεν θα το αφήσουν να συμβεί. Ο Αλέξης Τσίπρας θα συνεχίσει με τις παρεμβάσεις του στη Βουλή να υπενθυμίζει ποιος επωμίζεται τις ευθύνες του υπερφορτωμένου ΕΣΥ, ζητώντας ελέγχους στους μεγάλους εργασιακούς χώρους και συνταγογράφηση μοριακών και rapid tests (κατατέθηκε ήδη ερώτηση από τον Α. Ξανθό και 57 βουλευτές).

Στον κοινοβουλευτικό έλεγχο, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ο ΣΥΡΙΖΑ αναμένεται να φέρει ακόμα και μέσα στην εβδομάδα το ζήτημα της περικοπής των συντάξεων χηρείας και αναπηρίας. Εφη Αχτσιόγλου και Μαριλίζα Ξενογιαννακοπούλου έχουν ήδη σηκώσει πολύ ψηλά το θέμα της εγκυκλίου που εκδόθηκε παραμονή Πρωτοχρονιάς. Η τροποποιημένη ρύθμιση, που δεν θα έχει αναδρομική ισχύ, θεωρείται μια πρώτη νίκη στην Κουμουνδούρου και για αυτό τον λόγο συνεχίζουν την πίεση ζητώντας την πλήρη απόσυρση της εγκυκλίου.

Το think tank

Την περασμένη βδομάδα ο Αλέξης Τσίπρας κατέθεσε ολοκληρωμένη πρόταση για την αναθεώρηση του ευρωπαϊκού πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης με έμφαση στο Σύμφωνο Σταθερότητας. Σύμφωνα με πληροφορίες, η ιδέα ήταν της Ζωρζέτας Λάλη, υπεύθυνης για θέματα ευρωπαϊκής πολιτικής στο think tank που πρώτη παρουσίασε η «Κ». Ο Αλέξης Τσίπρας βρήκε την ιδέα πολύ ενδιαφέρουσα και στην πρόσφατη συνάντησή του με τον επίτροπο Πάολο Τζεντιλόνι συζήτησαν τις λεπτομέρειες πραγματοποίησης αυτής της ιδέας. Ακολούθησε το τετ α τετ με τον Ενρίκο Λέτα, όπου συμφώνησαν την πρόταση να την παρουσιάσει αναλυτικά ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ σε ημερίδα που θα διοργανώσει ο ηγέτης της ιταλικής Κεντροαριστεράς στη Ρώμη στις αρχές Μαρτίου. Σε συσκέψεις με τους συμβούλους του στα θέματα οικονομικής πολιτικής (Χουλιαράκης, Λιάκος, Κορκολής, Παυλόπουλος), καθώς και με τον Ευκλείδη Τσακαλώτο και την Εφη Αχτσιόγλου η τελική πρόταση κλείδωσε.

Στο νέο πλαίσιο ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης που προτείνει ο ΣΥΡΙΖΑ περιλαμβάνονται:

• Η άσκηση της ευρωπαϊκής δημοσιονομικής πολιτικής να αντιμετωπίζει την Ευρώπη ως ενιαία οντότητα. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται να θεσμοθετηθεί διαδικασία συμμετρικής προσαρμογής που θα αφορά ταυτόχρονα υπερβολικά ελλείμματα και πλεονάσματα, με ένα πλαίσιο δεσμευτικότητας για το σύνολο των κρατών-μελών.

• Αυτόματοι δημοσιονομικοί σταθεροποιητές στη βάση νέων εργαλείων (π.χ. κοινό επίδομα ανεργίας, ελάχιστο ευρωπαϊκό εγγυημένο εισόδημα) που θα ενεργοποιούνται είτε σε συνθήκες κρίσης είτε όταν ένα κράτος αντιμετωπίζει δημοσιονομική ανισορροπία. Σταθερή μεγέθυνση του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού.

• Η αναθεώρηση των στόχων του δημόσιου χρέους και του ελλείμματος, ώστε να ανέλθει στα επίπεδα που είναι σήμερα ο μέσος όρος του χρέους της Ε.Ε.

• Από τη μέτρηση του ελλείμματος προτείνεται να αφαιρούνται οι δαπάνες για τη διαχείριση του προσφυγικού και τη χρηματοδότηση έκτακτων φυσικών φαινομένων (σεισμών, πυρκαγιών κ.ά.).

Ο Αλέξης Τσίπρας αναμένεται να παρουσιάσει αναλυτικά την πρότασή του για το νέο σύμφωνο σταθερότητας σε ημερίδα της ιταλικής Κεντροαριστεράς, στη Ρώμη, στις αρχές Μαρτίου.

Η Κουμουνδούρου θεωρεί «εγκληματική» τη διατήρηση του πρωτοκόλλου 50%+1 στα σχολεία, εκτιμώντας ότι υπάρχει κρυφό σχέδιο Μαξίμου για να οδηγηθούμε σε «ανοσία της αγέλης».

Το παζλ των εξωκοινοβουλευτικών

Ξεκαθαρίζει το τοπίο εντός των επόμενων μηνών για 21 στελέχη της κυβέρνησης

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Είκοσι ένα συνολικά στελέχη της κυβέρνησης δεν έχουν εκλεγεί με σταυρό. Εάν σε αυτούς προστεθούν και οι Γιώργος Γεραπετρίτης, Τάκης Θεοδωρικάκος και Παναγιώτης Πικραμμένος, που είναι βουλευτές Επικρατείας, τότε τα κυβερνητικά στελέχη που δεν ήταν υποψήφιοι σε κάποια εκλογική περιφέρεια στις προηγούμενες εκλογές γίνονται συνολικά 24. Πόσοι από αυτούς θα πολιτευθούν διεκδικώντας να είναι στην επόμενη Βουλή; Το βέβαιο είναι πως με τις εκλογές να απέχουν το πολύ 18 μήνες, το τοπίο εντός του 2022 θα πρέπει να ξεκαθαρίσει όσον αφορά τις προθέσεις των εξωκοινοβουλευτικών στελεχών.

Σε αυτή τη φάση η εικόνα έχει ως εξής: για τον αναπληρωτή υπουργό Ανάπτυξης Νίκο Παπαθανάση υπάρχουν τα σενάρια του νοτίου –η «έδρα» του είναι η Καλλιθέα– αλλά και του βορείου τομέα. Δεν αποκλείεται ωστόσο να τον δούμε και στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας. Ακόμα πιθανότερο το σενάριο του Επικρατείας είναι για τον Θόδωρο Σκυλακάκη. Για τον αναπληρωτή υπουργό Οικονομικών έχουν υπάρξει διάφορα σενάρια – βόρειος τομέας, Ηλεία. Το γεγονός ωστόσο πως αποτελεί –όπως και ο κ. Παπαθανάσης– στενό και έμπιστο συνεργάτη του πρωθυπουργού μπορεί να του δώσει μία εκλόγιμη θέση στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας.

Από εκεί και πέρα, ο υφυπουργός Ανάπτυξης Γιάννης Τσακίρης μπορεί να πολιτευθεί στην ιδιαίτερη πατρίδα του τη Φωκίδα. Ο υφυπουργός Εξωτερικών Κώστας Φραγκογιάννης δεν θα διεκδικήσει πιθανότατα τον σταυρό, παρά τα σενάρια που τον ήθελαν να κατεβαίνει στην Καβάλα. Ο υφυπουργός Αμυνας Νίκος Χαρδαλιάς θα είναι κατά πάσα πιθανότητα υποψήφιος στον νότιο τομέα, καθώς θεωρείται πως η δημοσιότητα που πήρε στη διάρκεια της πανδημίας –θετική και αρνητική– μπορεί να συσπειρώσει δυνάμεις. Ο υφυπουργός Εργασίας Πάνος Τσακλόγλου δεν θα είναι κάπου υποψήφιος. Αντίθετα οι δύο γυναίκες υφυπουργοί Εργασίας, η Δόμνα Μιχαηλίδου –αρμόδια για θέματα Αλληλεγγύης– και η Μαρία Συρεγγέλα –αρμόδια για θέματα Οικογένειας– που έχουν κάνει αμφότερες πολύ καλή δουλειά, θα είναι όπως φαίνεται υποψήφιες, η πρώτη στην Α΄ Πειραιά και η δεύτερη στον δυτικό τομέα της Αθήνας.

Τα σενάρια για τους νυν βουλευτές Επικρατείας και το ευρωψηφοδέλτιο της Ν.Δ.

Η αναπληρώτρια υπουργός Υγείας Μίνα Γκάγκα θα ήθελε να είναι στο ευρωψηφοδέλτιο – όπως και αρκετοί ακόμα– αλλά υπάρχει και το σενάριο του βορείου τομέα της Αθήνας. Ο Τάκης Θεοδωρικάκος, υπουργός Προστασίας του Πολίτη, είναι βέβαιο πως θα είναι υποψήφιος στον νότιο τομέα και επιδιώκει και ένα υψηλό πλασάρισμα. Αντίθετα δεν θα είναι υποψήφιος ο υφυπουργός του Λευτέρης Οικονόμου. Επίσης δεν αναμένεται να είναι κάπου υποψήφια η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη, αντίθετα ο υφυπουργός της Νικόλας Γιατρομανωλάκης μπορεί να είναι στις λίστες της Α΄ Αθήνας, που ήταν ξανά υποψήφιος με το Ποτάμι. Στην ίδια περιφέρεια θα είναι και ο υπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης Κυριάκος Πιερρακάκης, επιδιώκοντας ένα υψηλό πλασάρισμα. Ο υφυπουργός Ψηφιακής Διακυβέρνησης Θοδωρής Λιβάνιος πιθανότατα δεν θα είναι υποψήφιος, παρά το γεγονός ότι έχει ακουστεί το σενάριο της Δυτικής Αττικής, της οποίας είναι γέννημα- θρέμμα.

Στην Ανατολική Αττική θα είναι υποψήφιος ο αναπληρωτής υπουργός Εσωτερικών Στέλιος Πέτσας. Στην ίδια περιφέρεια – που είναι πιθανόν μετά την απογραφή να βγάλει δύο επιπλέον έδρες– μπορεί να πολιτευθεί και η υφυπουργός Τουρισμού Σοφία Ζαχαράκη, χωρίς να αποκλείεται και το σενάριο της Ευρυτανίας που είναι τόπος καταγωγής της. Για τον υφυπουργό Υποδομών Γιώργο Καραγιάννη υπάρχουν δύο σενάρια: είτε να μην είναι καθόλου υποψήφιος είτε να πολιτευθεί στην ιδιαίτερη πατρίδα του τη Β΄ Θεσσαλονίκης. Υποψήφιοι δεν πρόκειται να είναι ο υπουργός Κλιματικής Κρίσης Χρήστος Στυλιανίδης και ο υφυπουργός Ευάγγελος Τουρνάς.

Στο Μέγαρο Μαξίμου

Από τα εξωκοινοβουλευτικά στελέχη του Μαξίμου, ο Γιώργος Γεραπετρίτης, βουλευτής Επικρατείας σήμερα, υπάρχει σοβαρό ενδεχόμενο να είναι υποψήφιος στην Α΄ Πειραιά. Στη Μαγνησία θα είναι πιθανότατα υποψήφιος ο υφυπουργός παρά τω πρωθυπουργώ Χρήστος Τριαντόπουλος. Ο Ακης Σκέρτσος δεν πρόκειται να είναι υποψήφιος. Τέλος, η αναπληρώτρια κυβερνητική εκπρόσωπος Αριστοτελία Πελώνη, που κάποιοι θεωρούσαν ότι μπορεί να είναι μια από τις γυναικείες υποψηφιότητες, δεν αναμένεται να είναι υποψήφια. Σήμερα έχει επιφορτιστεί την εκπροσώπηση για τα διεθνή θέματα και τις επαφές του πρωθυπουργού. Οσον αφορά την ευρωομάδα της Ν.Δ., βέβαιη πρέπει να θεωρείται η υποψηφιότητα της Μαρίας Σπυράκη στην Α΄ Θεσσαλονίκης και του Μανώλη Κεφαλογιάννη στο Ηράκλειο, με τους υπόλοιπους ευρωβουλευτές να αποτελούν ερωτηματικό για το ποιο θα είναι το επόμενο βήμα τους.

Ομάδα κρούσης για την αλλαγή σελίδας στο ΚΙΝΑΛ

Ώρα αποφάσεων για τον Ν. Ανδρουλάκη

INTIME NEWS

Στο ΚΙΝΑΛ είναι αποφασισμένοι να μη φρενάρει η νέα πανδημική καταιγίδα τον οδικό χάρτη ανασυγκρότησης της παράταξης. Γι' αυτό πατούν γκάζι στο εγχείρημα του «ψηφιακού κόμματος», το οποίο έχει ανέλθει στις πρώτες θέσεις της ατζέντας του Νίκου Ανδρουλάκη.

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΔΑΝΗΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Εβδομάδα εξελίξεων με το βλέμμα στη διαμόρφωση της νέας ανθρωπογεωγραφίας στο ΚΙΝΑΛ εκκινεί αύριο. Παρότι και το διάστημα που προηγήθηκε οι συσκέψεις στη Χαρ. Τρικούπη ήταν συνεχείς, το τέλος της εορταστικής περιόδου σηματοδοτεί και επίσημα την επιστροφή στην ώρα των αποφάσεων για τον Νίκο Ανδρουλάκη, ο οποίος θα έχει τις προσεχείς εβδομάδες σειρά προσωπικών συναντήσεων με στελέχη, «μοιράζοντας» ρόλους και χαρτοφυλάκια.

Το δεδομένο είναι ότι θέμα λίγων ημερών αποτελεί η ανακοίνωση του νέου εκπροσώπου Τύπου. Πρόκειται για ένα πόστο το οποίο φαίνεται πως απασχόλησε αρκετά τον κ. Ανδρουλάκη και δικαιολογημένα, μια και θα αποτελέσει τη φωνή, αλλά και τη «βιτρίνα» της παράταξης. Εύλογα λοιπόν η επιλογή εκτιμάται ότι πρώτα απ' όλα θα τέμνεται με το βασικό αφήγημα της ανανέωσης. Από εκεί και πέρα, κάποιες πληροφορίες ήθελαν τον πρόεδρο του ΚΙΝΑΛ να αναζητεί πρόσωπο που δεν θα είναι υποψήφιο στις επόμενες εθνικές εκλογές, παράγοντας που θα περιόριζε αρκετά τη λίστα των ονομάτων που έχουν ακουστεί. Στο επικοινωνιακό επιτελείο, πάντως, πιθανότατα θα ενταχθεί και ένας δημοσιογράφος –όχι όμως με ρόλο «μπροστάρη»–, ενώ αρμόδιος γραμματέας θα παραμείνει ο Παναγιώτης Βλάχος.

Ο τελευταίος, μπορεί να προσχώρησε στο στρατόπεδο Ανδρουλάκη επίσημα λίγες εβδομάδες πριν από την κάλπη, ωστόσο είναι γνωστό ότι προέρχεται από τις τάξεις των γεννηματικών. Ενα ερώτημα, σε αυτό το πλαίσιο, παραμένουν οι ρόλοι των υπολοίπων «πρώην προεδρικών». Στελέχη όπως οι Νίκος Βοσδογάνης και Στέφανος Παραστατίδης φαίνεται πως υπολογίζονται ήδη στον νέο ηγετικό πυρήνα. Από εκεί και πέρα, μένει να φανεί τι θα γίνει με τους δύο στενότερους συνεργάτες της Φώφης Γεννηματά, Χρήστο Πρωτόπαπα και Μανώλη Οθωνα, οι οποίοι δεν θα διατηρήσουν μεν τόσο κεντρικούς ρόλους, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι η εμπειρία τους δεν μπορεί να αξιοποιηθεί. Το θετικό που προκύπτει, σε κάθε περίπτωση, είναι ότι μέχρι τώρα εκπέμπεται από τη Χαρ. Τρικούπη ένα κλίμα σύμπνοιας και «συνέχειας», μεταξύ νυν και πρώην… ενοίκων.

> *Ο πρόεδρος του Κινήματος Αλλαγής θα έχει τις προσεχείς εβδομάδες σειρά προσωπικών συναντήσεων με στελέχη, «μοιράζοντας» ρόλους και χαρτοφυλάκια.*

Στο κοινοβουλευτικό πεδίο, το βασικό παζλ έχει ήδη διαμορφωθεί και μένει να φανεί ποιος θα διαδεχθεί τον Δημήτρη Μάντζο στη διεύθυνση της Κ.Ο., αλλά και ποιες αλλαγές θα υπάρξουν στους τομεάρχες. Η νέα δομή, πάντως, που επέλεξε ο κ. Ανδρουλάκης, εκτιμάται ότι αποτυπώνει την πρόθεσή του να μετατοπίσει το επίκεντρο της κοινοβουλευτικής λειτουργίας περισσότερο προς τους βουλευτές, μια και οι ηγετικές θέσεις τους στην ιεραρχία αυξήθηκαν σε πέντε, από τρεις.

Στο επίκεντρο η πανδημία

Παράλληλα με τα παραπάνω, στο επίκεντρο της Χαρ. Τρικούπη βρίσκεται η πανδημία, όχι μόνο με υγειονομικό και πολιτικό πρόσημο, αλλά και ως παράγοντας που επηρεάζει τον κομματικό προγραμματισμό. Οσον αφορά το πρώτο σκέλος, κεντρικό συμβουλευτικό ρόλο έχει αναλάβει ο Γιώργος Μπουλμπασάκος, μέλος του Πολιτικού Συμβουλίου που προέρχεται από τη μικρή συνιστώσα της Ανανεωτικής Αριστεράς, αλλά και γιατρός στην πρώτη γραμμή της μάχης, ως διευθυντής της Πνευμονολογικής Κλινικής του Ευαγγελισμού.

Ως προς το κομματικό πεδίο, το νέο πανδημικό κύμα λειτουργεί και ως γκάζι στο εγχείρημα του «ψηφιακού κόμματος». Τα πλάνα για περιοδείες και συγκεντρώσεις βρίσκονται εύλογα στον αέρα και από τη στιγμή που στη Χαρ. Τρικούπη δεν θέλουν να χαθεί το στίγμα της μαζικής συμμετοχής της 5ης Δεκεμβρίου, η απευθείας επικοινωνία με την εν δυνάμει νέα βάση θα πρέπει να γίνει με άλλους τρόπους. Ρόλο - κλειδί στο όλο εγχείρημα έχει επωμιστεί ο Γιώργος Καραμανώλης, επιστήμονας με αξιοσημείωτη πορεία στην τεχνολογία και τις ψηφιακές υπηρεσίες.

Οι νέοι «παίκτες»

Την ώρα, πάντως, που η εσωτερική ανασυγκρότηση βρίσκεται στο προσκήνιο, τα εκλογικά σενάρια δεν περνούν απαρατήρητα από το κομματικό ραντάρ. Μια άτυπη εσωκομματική σφυγμομέτρηση θα αναδείκνυε ως αρκετά δημοφιλή την εκτίμηση για εθνικές κάλπες προς το φθινόπωρο. Στο ΚΙΝΑΛ δηλώνουν «έτοιμοι ανά πάσα στιγμή», ενώ ταυτόχρονα στο παρασκήνιο έχει αρχίσει να αναδύεται και η εξίσωση των ψηφοδελτίων. Μια συζήτηση που «ακουμπάει» και στο ευρύτερο παζλ των προσώπων, μια και αναμενόμενα θα προκύψουν νέοι «παίκτες» που θα ανακατέψουν την τράπουλα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα οι υποψήφιοι πρόεδροι Παύλος Χρηστίδης και Παύλος Γερουλάνος. Κάποιες πληροφορίες θέλουν τον πρώτο να κοιτάει κυρίως προς τον νότιο τομέα της Αθήνας, ενώ ο δεύτερος θα κινηθεί προς την Α΄ Αθηνών. Στο κάδρο εντάσσεται σαφώς και ο Μανώλης Χριστοδουλάκης, που οδεύει προς την Ανατολική Αττική, ενώ δεν αποκλείεται να έρθουν και εξωγενείς ανακατατάξεις, με μεταγραφές από τον ευρύτερο προοδευτικό χώρο, αλλά και με επιστροφές από τον πασοκικό.

Ικανοποίηση και χαμηλοί τόνοι

Το δημοσκοπικό μομέντουμ που εμφανίζει το ΚΙΝΑΛ, αλλά και προσωπικά ο Νίκος Ανδρουλάκης, προκαλεί ανακατατάξεις στο πολιτικό σκηνικό και αντιμετωπίζεται με ικανοποίηση, αλλά και με χαμηλούς τόνους εσωκομματικά. «Βλέπουμε κάτι που δεν διαφαινόταν το 2017, μια σημαντική τάση επιστροφής πρώην ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ», έλεγε στέλεχος του ηγετικού πυρήνα, μιλώντας επίσης για εισροές «με αναλογία 2/1 από ΣΥΡΙΖΑ και Ν.Δ., αντίστοιχα», αλλά και για αισθητή άνοδο στην Αττική, παρά το γεγονός ότι δεν αποτέλεσε πεδίο κυριαρχίας του νέου προέδρου εσωκομματικά. Από την άλλη πλευρά, στέλεχος από πιο... ουδέτερα εδάφη εξέφραζε πιο συγκρατημένη αισιοδοξία, παραπέμποντας στις αρχές της άνοιξης για πιο ασφαλή συμπεράσματα: «Η τάση υπάρχει, αλλά το σκηνικό θολώνει μια σειρά από παραμέτρους. Ο πήχυς των μετρήσεων σε δύο μήνες θα αποτελέσει ένα πρώτο, σαφέστερο δείγμα για τη θέση του ΚΙΝΑΛ στο νέο σκηνικό», υποστήριζε.

Η Δικαιοσύνη κέρδισε το στοίχημα για την πανδημία

Οι ουσιώδεις παρεμβάσεις και οι καίριες αποφάσεις της όρθωσαν ισχυρό τείχος απέναντι στην ανορθολογικότητα

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΜΑΝΔΡΟΥ**

Αν η Δικαιοσύνη σε όλα τα επίπεδα δεν είχε επιδείξει την ετοιμότητα που επέδειξε για την αντιμετώπιση σωρείας θεμάτων που γέννησε η πανδημία, μπορεί τα πράγματα να ήταν πιο δύσκολα απ' ό,τι ήδη είναι.

Οι δικαστικές αρχές, κυρίως η Εισαγγελία αλλά και το Ελεγκτικό Συνέδριο και το Συμβούλιο της Επικρατείας, ανταποκρίθηκαν με ουσιώδεις παρεμβάσεις και καίριες αποφάσεις, είτε για να προχωρήσουν συμβάσεις για την κάλυψη άμεσων υγειονομικών αναγκών είτε για να κριθούν άμεσα μέτρα, όπως η υποχρεωτικότητα των εμβολιασμών για συγκεκριμένες επαγγελματικές κατηγορίες. Κυρίως όμως καίρια υπήρξε η κινητοποίηση των εισαγγελικών αρχών για τη δίωξη εκατοντάδων που έκαναν τον ανορθολογισμό σημαία κατά των εμβολίων, φθάνοντας στο σημείο να θέτουν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές.

Τον τόνο της τήρησης των μέτρων, που κατά καιρούς ελήφθησαν για να αντιμετωπιστεί η πανδημία, έδωσε από την πρώτη στιγμή ο ίδιος ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, Βασίλειος Πλιώτας, ο οποίος με εμπεριστατωμένες εγκυκλίους προς όλες τις εισαγγελίες έθεσε την τήρηση των μέτρων και την εφαρμογή του νόμου για τους παραβάτες σε πρώτη προτεραιότητα.

Δεν είναι τυχαίο ότι περισσότερες από 250 δικογραφίες σχηματίστηκαν σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη για σημαντικές παραβάσεις που σχετίζονται με τα μέτρα κατά της πανδημίας, όπως διασπορά ψευδών ειδήσεων μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και σωρεία άλλων έκνομων πράξεων που συνόδευσαν το λεγόμενο αντιεμβολιαστικό κίνημα.

Οι ποινικές διώξεις ξεκίνησαν με εκείνους που αρχικά αρνήθηκαν την ύπαρξη του κορωνοϊού και προέτρεπαν τους πολίτες να μη φορούν μάσκα, να μην τηρούν τα μέτρα προστασίας και την απαγόρευση στην κίνηση των πολιτών, ισχυριζόμενοι πως ήταν μια απλή γρίπη.

> *Περισσότερες από 250 δικογραφίες σχηματίστηκαν σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη για σημαντικές παραβάσεις που σχετίζονται με τα μέτρα κατά της COVID-19.*

Οι έκνομες πρακτικές αντιεμβολιαστών και άλλων που βρήκαν στην πανδημία ιδανικές συνθήκες για να αναπτύξουν σενάρια ανορθολογισμού ή να εμφανιστούν δημόσια, κλιμακώθηκαν με τα εμβόλια. Δεκάδες από αυτούς βρέθηκαν κατηγορούμενοι, ανάμεσά τους και γνωστός αντιεμβολιαστής δικηγόρος, ο οποίος πρωτοστάτησε σε κηρύγματα κατά των εμβολίων, ενώ ελέγχεται και για συμμετοχή στον θάνατο ασθενούς στον Ευαγγελισμό, η οποία κατέληξε αρνούμενη τις ιατρικές υπηρεσίες.

Ανάλογες περιπτώσεις αντιεμβολιαστών, που έφθασαν στο σημείο να μετέχουν –και ελέγχονται δικαστικά– σε αρνήσεις ιατρικών υπηρεσιών που οδήγησαν στον θάνατο συμπολίτες μας, υπήρξαν και στη Θεσσαλονίκη, όπου ο εκεί προϊστάμενος της Εισαγγελίας, Παναγιώτης Παναγιωτόπουλος, κινήθηκε άμεσα και έστειλε στο εδώλιο πολλούς με ποινικές διώξεις.

INTIME NEWS

Η Εισαγγελία, το Ελεγκτικό Συνέδριο και το Συμβούλιο της Επικρατείας αντιμετώπισαν επιτυχώς τις έκνομες πρακτικές των αντιεμβολιαστών.

Παράκρουση

Ομως οι αντιεμβολιαστές δεν περιορίστηκαν σε επικίνδυνα κηρύγματα κατά των εμβολίων, σπέρνοντας σύγχυση και παίρνοντας στον λαιμό τους ανθρώπους που τους πίστεψαν και έθεσαν σε κίνδυνο τη ζωή τους –κάποιοι, δυστυχώς, την έχασαν κιόλας–, αλλά συγκρότησαν ομάδες με επικινδυνότητες παντός είδους. Φαινόμενα όπως οι «Αυτόχθονες ιθαγενείς» ή «Θεματοφύλακες του συντάγματος» προκάλεσαν γενικότερη ανησυχία, ενώ ο ίδιος ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου εξέδωσε εγκύκλιο, θέτοντας τις εισαγγελικές αρχές σε εγρήγορση για τη δράση των εν λόγω ομάδων.

Η Εισαγγελία της Αθήνας, με πρωτοβουλία της προϊσταμένης της Σωτηρίας Παπαγεωργακοπούλου, που κατά κοινή ομολογία έκανε καλή δουλειά, κινήθηκε για τη δράση των εν λόγω ομάδων, σχηματίζοντας δικογραφίες, ενώ στην προσπάθεια των εισαγγελικών αρχών κομβικό ρόλο διαδραμάτισε η Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος που εντόπισε σε εκατοντάδες περιπτώσεις ίχνη και συγκέντρωσε στοιχεία για την έκνομη δραστηριότητα αντιεμβολιαστών και αρνητών των μέτρων για την πανδημία.

Πέραν όμως των σοβαρών παραβάσεων αντιεμβολιαστών, υπήρξαν και περιπτώσεις όπου οργίασε η παρανομία, όπως η έκδοση πλαστών πιστοποιητικών εμβολιασμού ή νόσησης, με αμοιβές που ξεκινούσαν από 400 ευρώ και κλιμακώθηκαν προς τα επάνω. Οι εισαγγελικές αρχές σε όλη τη χώρα έστειλαν στο εδώλιο δεκάδες που φρόντισαν να βγάλουν χρήματα, θέτοντας σε άμεσο κίνδυνο την υγεία των πολιτών, με εμβληματική την περίπτωση στο Κέντρο Υγείας Παλαμά στην Καρδίτσα. Εκεί είχε στηθεί «βιοτεχνία» πλαστών πιστοποιητικών εμβολιασμών, υπόθεση που εξιχνιάστηκε και παραπέμφθηκε στη Δικαιοσύνη, ενώ στη διερεύνηση και άλλων οργανωμένων δράσεων με πλαστά πιστοποιητικά επικεντρώθηκε το ενδιαφέρον αστυνομικών και δικαστικών αρχών.

Να σημειωθεί ότι χρειάστηκε για να διευκολυνθεί το έργο της Δικαιοσύνης, το οποίο στις πρώτες φάσεις της πανδημίας δεν ήταν εύκολο, να αλλάξει ο νόμος για το αδίκημα της διασποράς ψευδών ειδήσεων, ώστε να καταστεί ευκολότερη η δίωξη των δραστών, γεγονός που έγινε και έστειλε στο εδώλιο αρκετούς παρανομούντες αντιεμβολιαστές.

Σε αλλαγή του νόμου επίσης οδήγησε και το γεγονός ότι αντιεμβολιαστές γονείς δεν έστελναν τα παιδιά τους στο σχολείο, αρνούμενοι τα μέτρα για την πανδημία. Η ατιμωρησία που ίσχυε λόγω κατάργησης των ποινικών κυρώσεων για τους γονείς που δεν στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο είναι πλέον παρελθόν, καθώς τα συναρμόδια υπουργεία Παιδείας και Δικαιοσύνης –έπειτα από αποκαλυπτικό δημοσίευμα της «Καθημερινής» που έφερε το θέμα στη δημοσιότητα– προχώρησαν σε αλλαγή του νόμου που προβλέπει κυρώσεις κατά των ασυνείδητων γονέων.

Δημόσια υγεία

Σημαντική επίσης υπήρξε και η τοποθέτηση με σειρά αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας, που κλήθηκε να κρίνει τη συνταγματικότητα μέτρων που έλαβε η κυβέρνηση, όπως εκείνο της υποχρεωτικότητας των εμβολιασμών για συγκεκριμένες επαγγελματικές κατηγορίες, όπως οι υγειονομικοί, άνδρες των ΕΚΑΜ, νοσηλευτικό προσωπικό και άλλοι. Το ανώτατο δικαστήριο, κρίνοντας σωρεία προσφυγών από υγειονομικούς και άλλους, τοποθετήθηκε από την πρώτη κιόλας στιγμή υπέρ της υποχρεωτικότητας των εμβολιασμών, διευκολύνοντας την κυβέρνηση για την επέκταση του μέτρου, όποτε και όταν το κρίνει, καθώς, με το σκεπτικό των ανώτατων δικαστών, η προστασία της δημόσιας υγείας και της ζωής των πολιτών αναγορεύθηκαν σε προτεραιότητες έναντι των οποίων υποχωρούν περιοριστικά μέτρα της ελευθερίας των πολιτών ή άλλα. Η στάση του Συμβουλίου της Επικρατείας στο θέμα της υποχρεωτικότητας των εμβολιασμών ξεκαθάρισε το θέμα από την αρχή, δίνοντας τη δυνατότητα να προχωρήσουν οι εμβολιασμοί σε κατηγορίες εργαζομένων, όπως οι υγειονομικοί και άλλοι σε κρίσιμους τομείς της κρατικής μηχανής, συμβάλλοντας καθοριστικά στην αντιμετώπιση της πανδημίας.

Εξίσου σημαντική υπήρξε η συνεισφορά του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ανώτατου δικαστηρίου που έχει τη σπουδαία αρμοδιότητα του ελέγχου της νομιμότητας των συμβάσεων.

Συνολικά, όπως προκύπτει από ειδική έρευνα και μελέτη που διενήργησε το ίδιο το Δικαστήριο στο πλαίσιο νέων αρμοδιοτήτων του, συμβάσεις ύψους 441.192.787 ευρώ πέρασαν από τον έλεγχό του για την κάλυψη επειγουσών αναγκών, όπως προμήθειες ιατροτεχνολογικών προϊόντων για το ΕΣΥ, για Μονάδες Εντατικής Θεραπείας κ.λπ. Οι συμβάσεις αυτές ελέγχθηκαν ταχύτατα, αφήνοντας πίσω πρακτικές του παρελθόντος, ενώ ο πρόεδρος του Δικαστηρίου, Ιωάννης Σαρμάς, έδωσε τον τόνο για άμεση εκκαθάριση των σχετικών διαδικασιών. Οι συμβάσεις που ελέγχθηκαν, λόγω του επείγοντος χαρακτήρα τους, είχαν δοθεί με ανάθεση, κάτι που αύξησε την ευθύνη και τον έλεγχο του Δικαστηρίου.

Αλήθειες και μύθοι για το τσουνάμι των κρουσμάτων

Τι ανησυχεί τους επιστήμονες διεθνώς

Της **ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΔΗ**

Δύο χρόνια μετά την έναρξη της πανδημίας, η παγκόσμια κοινότητα αντιμετωπίζει μια νέα, μεγάλη πρόκληση: την πρωτοφανή επιδημιολογική έκρηξη που προκαλεί η μετάλλαξη «Ομικρον». Στη νέα φάση της πανδημίας, οι ΗΠΑ κρατούν τα παγκόσμια πρωτεία έχοντας καταγράψει, στις 3 Ιανουαρίου, περισσότερες από ένα εκατομμύριο νέες λοιμώξεις εντός 24 ωρών. Παρόμοια η εικόνα και στην Ευρώπη. Τα κρούσματα σε Γαλλία, Βρετανία και Ιταλία ανέρχονται καθημερινά σε εκατοντάδες χιλιάδες. Αρνητικό ρεκόρ κατέρριψε ακόμα και η πρωταθλήτρια των εμβολιασμών Πορτογαλία. Ούτε η Ολλανδία κατάφερε να αναχαιτίσει την ξέφρενη εξάπλωση του κορωνοϊού παρότι είναι από τα λίγα κράτη που επέβαλαν lockdown από τις 19 Δεκεμβρίου. Την περασμένη εβδομάδα σε όλον τον κόσμο διαγνώστηκαν 9,5 εκατομμύρια νέα κρούσματα, αύξηση κατά 71%, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.

Αυτή τη φορά οι κανόνες διαχείρισης της πανδημίας έχουν αλλάξει. Με εξαίρεση την Κίνα, που μένει πιστή στην πολιτική «μηδενικής ανοχής στην COVID» και δεν δίστασε να επιβάλει αυστηρό lockdown σε μία πόλη εκατομμυρίων κατοίκων εξαιτίας της ανίχνευσης τριών ασυμπτωματικών κρουσμάτων, οι κυβερνήσεις αναζητούν τη χρυσή τομή ανάμεσα στη διατήρηση κάποιου βαθμού κανονικότητας, με ανοιχτά σχολεία και δραστηριότητες, και στη μέγιστη δυνατή προστασία της δημόσιας υγείας. Κομβικό ρόλο στη μεταβολή της προσέγγισης διαδραμάτισε αφενός η εμβολιαστική κάλυψη στα περισσότερα κράτη, που καθιστά λιγότερο απειλητική την COVID, και αφετέρου η κόπωση των πολιτών από τα δύο χρόνια μέτρων και περιορισμών.

Ενδεικτική της νέας νοοτροπίας η απάντηση της δρος Ρασέλ Βαλένσκι, επικεφαλής του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (CDC), όταν ρωτήθηκε για τους λόγους μείωσης του χρόνου καραντίνας των κρουσμάτων. Χωρίς περιστροφές η δρ Βαλένσκι αναγνώρισε ότι το CDC στήριξε την απόφασή του «στο τι πιστεύαμε ότι ο κόσμος θα μπορούσε να αντέξει».

Την ίδια στιγμή, επιφανείς ειδικοί αναζήτησαν ένα θετικό στοιχείο στην ορμητική επανάκαμψη της πανδημίας. Η ιλιγγιώδης εξάπλωση της «Ομικρον», υποστήριξαν, θα υλοποιήσει το όραμα της «ανοσίας της αγέλης», βάζοντας «τελεία» στη μαύρη σελίδα της υγειονομικής κρίσης. Μάλιστα, εκτίμησαν ότι το τέλος της πανδημίας θα επέλθει σύντομα και χωρίς περαιτέρω υψηλό ανθρώπινο κόστος, διότι, όπως υποδεικνύει πληθώρα ερευνών, η «Ομικρον» προκαλεί ηπιότερη νόσο.

Προβληματίζει το ενδεχόμενο της «twindemic», δηλαδή μιας «δίδυμης πανδημίας» που θα προκαλέσει η έξαρση της εποχικής γρίπης.

Ωστόσο, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας δεν συμμερίζεται την αισιόδοξη προοπτική. Ο επικεφαλής του, δρ Τέντρος Αντανόμ Γκεμπρεγέσους τόνισε ότι «η "Ομικρον" δεν προκαλεί εξίσου βαριά συμπτώματα με τη "Δέλτα", αλλά επ' ουδενί μπορεί να χαρακτηριστεί ήπια». Νωρίτερα, η Κάθριν Σμόλγουντ, υπεύθυνη του διεθνούς οργανισμού με αρμοδιότητα τη διαχείριση εκτάκτων καταστάσεων, «έβαλε πάγο» στις θεωρίες περί επωφελούς έκβασης της αλματώδους εξάπλωσης της πανδημίας. Σε συνέντευξή της στο Γαλλικό Πρακτορείο τόνισε ότι βρισκόμαστε σε ένα ιδιαίτερα επικίνδυνο σημείο της πανδημίας.

«Οσο εξαπλώνεται η "Ομικρον", όσο αναπαράγεται ο ιός, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες εμφάνισης νέας μετάλλαξης, τα χαρακτηριστικά της οποίας κανείς δεν μπορεί να προβλέψει» και κατέληξε: «Προφανώς σε ατομικό επίπεδο, ο κίνδυνος που εγκυμονεί η "Ομικρον" είναι μικρότερος, αλλά συλλογικά, λόγω του πλήθους των λοιμώξεων, η μετάλλαξη συνιστά εξαιρετικά σοβαρή απειλή και δεν πρέπει να το λησμονούμε». Τα νοσηλευτικά ιδρύματα ήδη μάχονται για να αντεπεξέλθουν στις νέες συνθήκες που δημιούργησε το υπερμεταδοτικό στέλεχος. Ο Μάικλ Ράιαν, επικεφαλής του τμήματος Εκτάκτων Αναγκών του ΠΟΥ, επίσης, χαρακτήρισε τις εικασίες περί τέλους της πανδημίας «ευσεβείς πόθους», καταλήγοντας ότι «ο ιός παραμένει ενεργητικός» και θα δούμε πολλά στο μέλλον.

Αυτό τον χειμώνα, όμως, δεν είναι μόνο η έξαρση του κορωνοϊού που προκαλεί προβληματισμό και ανησυχία. Αυτό που φοβίζει τους ειδικούς είναι η πιθανότητα εμφάνισης «twindemic», δηλαδή, μιας «δίδυμης πανδημίας» που θα προκαλέσει η έξαρση της εποχικής γρίπης, μεσούσης της πανδημίας κορωνοϊού.

Τον περυσινό χειμώνα, χάρη στα μέσα προσωπικής προστασίας (μάσκες και υγιεινή των χεριών) και στους περιορισμούς κίνησης και συνάθροισης, η γρίπη πρακτικά εξαφανίστηκε. Φέτος, τα πράγματα είναι διαφορετικά: τα μέτρα είναι πιο χαλαρά, οι κυβερνήσεις δεν πραγματοποιήσαν εξίσου εντατικές εκστρατείες για τον αντιγριπικό εμβολιασμό, οι πολίτες κουράστηκαν. Ετσι, η γρίπη δείχνει ξανά τα δόντια της.

Στις ΗΠΑ, οι νοσηλείες εξαιτίας της αυξάνονται και τα ήδη καταπονημένα νοσηλευτικά ιδρύματα απειλούνται. Το Ισραήλ, τη χειμερινή περίοδο του 2020 δεν κατέγραψε ούτε ένα κρούσμα γρίπης. Φέτος η έξαρσή της έχει φέρει τα νοσοκομεία της χώρας στα όριά τους, καθώς έχουν σχεδόν εξαντλήσει τις διαθέσιμες κλίνες. Στα τέλη Δεκεμβρίου το μεγαλύτερο νοσηλευτικό ίδρυμα του Ισραήλ, το Σίβα, ανακοίνωσε ότι δεν είχε ούτε ένα ελεύθερο κρεβάτι εξαιτίας της γρίπης. Ταυτόχρονα, οι επαναληπτικοί εμβολιασμοί κατά της COVID προκαλέσαν ένα είδος εμβολιαστικής κόπωσης, με τους Ισραηλινούς να αμελούν τον ετήσιο αντιγριπικό εμβολιασμό. Φέτος αντιγριπικό εμβόλιο έκανε μόλις το 17% του πληθυσμού, ενώ πέρυσι, την ίδια περίοδο, είχε εμβολιαστεί το 24%. Μάλιστα, η χώρα κατέγραψε και το πρώτο κρούσμα «flurona», δηλαδή, ταυτόχρονης λοίμωξης από γρίπη και κορωνοϊό.

Παρόμοιες περιπτώσεις έχουν καταγραφεί στις ΗΠΑ, στην Κροατία, στην Ουγγαρία, στις Φιλιππίνες και στη Βραζιλία και οι ειδικοί προσπαθούν να κατανοήσουν ποιες ακριβώς επιπτώσεις έχει στον ανθρώπινο οργανισμό η διπλή λοίμωξη.

EPA/ IAN LANGSDON

Η «Ομικρον» έκανε... ποδαρικό στον πλανήτη. Τα παγκόσμια πρωτεία κρατούν οι ΗΠΑ με περισσότερες από ένα εκατ. νέες λοιμώξεις εντός 24 ωρών (3 Ιανουαρίου). Παρόμοια εικόνα και στην Ευρώπη, όπου τα κρούσματα σε Γαλλία (φωτ.), Βρετανία και Ιταλία ανέρχονται καθημερινά σε εκατοντάδες χιλιάδες.

Το μυστήριο της «μακράς COVID»

Η «μακρά COVID», ένα από τα μεγαλύτερα μυστήρια της πανδημίας, ταλαιπωρεί τουλάχιστον 100 εκατομμύρια ανθρώπους. Ο αριθμός τους θα γιγαντωθεί λόγω της έξαρσης της «Ομικρον». Η Ρέζια Πρετόριους, καθηγήτρια Φυσιολογίας του Πανεπιστημίου Στέλενμπος της Νότιας Αφρικής, πιστεύει ότι η αιτία της μυστηριώδους νόσου κρύβεται στο αίμα των πασχόντων. Εκεί εντοπίζονται επίμονοι μικροθρόμβοι, που ανθίστανται στις φυσικές ινωδολυτικές διαδικασίες του οργανισμού. Στο εσωτερικό τους ανιχνεύεται, επίσης, πληθώρα φλεγμονωδών μορίων. Η παρουσία τους, εκτιμά η Πρετόριους, διαταράσσει την πήξη του αίματος και την αγγειακή υγεία, με αποτέλεσμα την κακή οξυγόνωση των κυττάρων και την υποξία των ιστών. Η γενικευμένη υποξία ενδέχεται να ευθύνεται για τα χαρακτηριστικά συμπτώματα της «μακράς COVID» όπως η κόπωση, η έλλειψη διανοητικής διαύγειας, η μυϊκή αδυναμία, τα χαμηλά επίπεδα οξυγόνου, το άγχος, η κατάθλιψη και η αϋπνία. Η χορήγηση αντιπηκτικών μπορεί να συμβάλει στην ανάρρωση των πασχόντων.

Η πανδημία ωφέλησε, δυστυχώς, σοβαρά το κάπνισμα

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

Ενα καφέ στην πλατεία Αγίας Ειρήνης. Στο τραπέζι νέα προϊόντα καπνού (ΝΠΚ), τα στικ θερμαινόμενου καπνού, αλλά και συμβατικά τσιγάρα που αλλάζουν χέρια ανάλογα με το αν το στικ είναι φορτισμένο. Δίπλα, μια ομάδα κρατικών υπαλλήλων πραγματοποιεί ελέγχους για την τήρηση των μέτρων κατά της πανδημίας. Δεν δείχνει να ενοχλείται από την παρουσία καπνιστών στον «ημίκλειστο χώρο» (πρόκειται για τους χώρους που είναι κλειστοί-ανοιχτοί και που έχουν δώσει ένα ομιχλώδες «άλλοθι» στους ελέγχους για το κάπνισμα, όχι χωρίς ευθύνη του υπουργείου Ανάπτυξης που δεν σπεύδει να αποσαφηνίσει τι είναι ανοιχτός και τι κλειστός χώρος – διότι «ολίγον έγκυος» δεν υπάρχει).

Λίγες ημέρες αργότερα, συζητάμε με τον καθηγητή πνευμονολογίας Παναγιώτη Μπεχράκη, δηλαδή αυτόν που για λογαριασμό του υπουργείου Υγείας έχει την ευθύνη περιορισμού του καπνίσματος. Ο κ. Μπεχράκης τονίζει ότι στο διάστημα 2014-2019 ο πληθυσμός των καπνιστών είχε μειωθεί, σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας. Τα στοιχεία είναι εύγλωττα:

- Ενας στους τέσσερις (24,9%) ηλικίας 15 ετών και άνω έκαναν χρήση καπνού και συναφών προϊόντων καθημερινά (μη συμπεριλαμβανομένου του ηλεκτρονικού τσιγάρου). Σε σύγκριση με το 2014 (27,3%) καταγράφεται μείωση 8,8%.
- Ποσοστό 3,7% έκανε χρήση καπνού και συναφών προϊόντων περιστασιακά. Σε σύγκριση με το 2014 (5,3%) καταγράφεται επίσης μείωση.

Η υποχώρηση

Λίγα 24ωρα αργότερα, στο συνέδριο για τα οικονομικά της Υγείας ο ομότιμος καθηγητής Γιάννης Τούντας μίλησε για πρώτη φορά για «στασιμότητα ή και "υποχώρηση" στη μείωση του αριθμού των καπνιστών μέσα στην πανδημία. Η Ελλάδα παραμένει με ένα από τα πιο υψηλά ποσοστά καπνιστών διεθνώς, με αποτέλεσμα να πεθαίνουν πάνω από 15.000 άνθρωποι ετησίως εξαιτίας του και να μη λαμβάνεται κανένα επιπλέον μέτρο για την αντιμετώπιση αυτής της επιδημίας».

Εκκληση για «εντατικοποίηση των ελέγχων στους κλειστούς χώρους, οι οποίοι μέσα στην πανδημία έχουν ατονήσει», απευθύνει μέσω της «Κ» ο καθηγητής Παναγιώτης Μπεχράκης.

Ο κ. Τούντας επικαλείται έρευνα της Metron Analysis και του Ινστιτούτου Κοινωνικής και Προληπτικής Ιατρικής το 2017 και το 2021 σε δείγμα 1.001 ανθρώπων, όπου διαφαίνεται σαφώς ότι υπάρχει μια μικρή άνοδος του αριθμού των καπνιστών. Αν τον Μάιο του 2017 δεν κάπνιζε το 64% των ερωτηθέντων, τον Νοέμβριο του 2021 το ποσοστό αυτό είχε πέσει στο 60%, με αντίστοιχη άνοδο εκείνων που καπνίζουν είτε σταθερά είτε περιστασιακά.

Τον Δεκέμβριο του 2021 πραγματοποιείται σε κεντρικό ξενοδοχείο της Αθήνας το συνέδριο της πνευμονολογικής εταιρείας, όπου παρουσιάζονται από την επίκουρη καθηγήτρια πνευμονολογίας Βασιλική Κατσαούνου, η οποία διευθύνει το ιατρείο διακοπής καπνίσματος του «Ευαγγελισμού», στοιχεία από το ευρωβαρόμετρο. Το ποσοστό συμμόρφωσης στον νόμο στα νοσοκομεία από τους επαγγελματίες Υγείας και τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ δείχνουν μια τάση υποχώρησης μέσα στην πανδημία. Παντού επιβεβαιώνεται τάση υποχώρησης της μείωσης του πληθυσμού των καπνιστών. Ενισχύονται έτσι τα ευρήματα της έρευνας Τούντα / Metron Analysis, με το ευρωβαρόμετρο να ανεβάζει το ποσοστό των καπνιστών, μόνιμων και περιστασιακών, στο 42%.

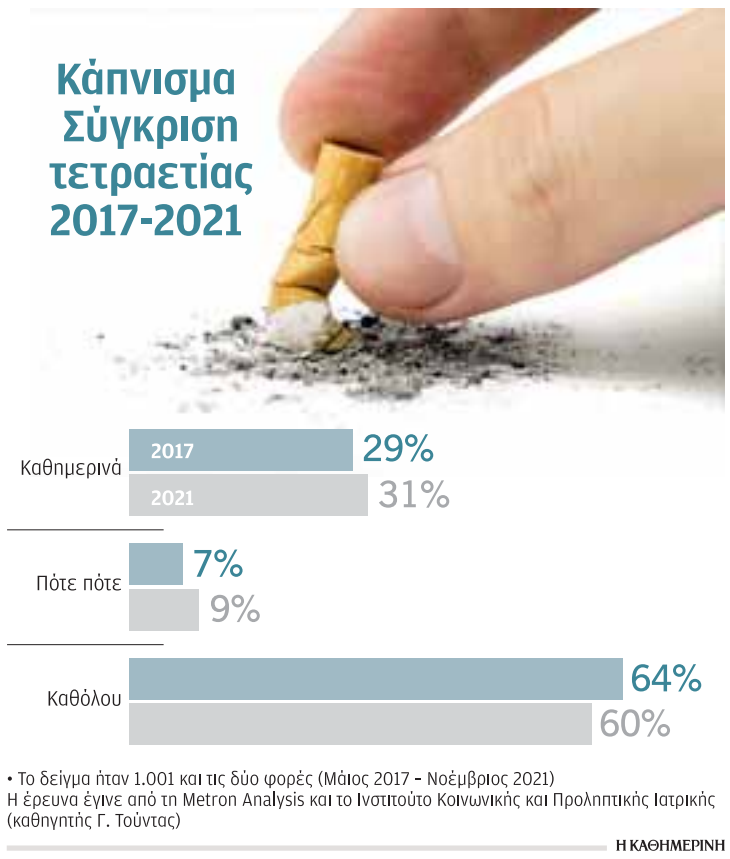

Ο καθηγητής στο Imperial Φίλιππος Φιλιππίδης που συνέκρινε πολλές ίδιες μετρήσεις έχει επισημάνει –παρά τις μεθοδολογικές διαφορές σε αυτές που έχουν δημοσιευθεί την τελευταία διετία– μία σαφή τάση ανόδου. Ετσι, το 37% του ευρωβαρόμετρου το 2017 έγινε 42% το 2020, ενώ οι αριθμοί της μελέτης της Hellas Health (Ινστιτούτο Προληπτικής και Κοινωνικής Ιατρικής / Metron Analysis) είναι ακόμα πιο σαφείς (2008: 42,6%, 2010: 42,6%, 2011: 37,9%, 2015: 36,5%, 2017: 36%, 2021: 40%).

Ο Παναγιώτης Μπεχράκης που είχε παρουσιάσει τα αποτελέσματα των κοινωνικών τάσεων σχετικά με το κάπνισμα στον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη –μαζί είχαν παρουσιάσει το φθινόπωρο του 2019 τον στόχο για περαιτέρω μείωση του καπνίσματος κατά 30% έως το 2025– απευθύνει έκκληση μέσω της «Κ» στον πρωθυπουργό «για εντατικοποίηση των ελέγχων στους κλειστούς χώρους και στους χώρους συγκέντρωσης νέων όπου μέσα στην πανδημία οι έλεγχοι έχουν τελείως ατονήσει».

Στη γειτονική Ιταλία το Ανώτερο Ινστιτούτο Υγείας, δηλαδή ο θεσμικός επιστημονικός σύμβουλος του ιταλικού υπουργείου Υγείας, αποδίδει τη στασιμότητα στη μείωση του πληθυσμού που καπνίζει και στη διάδοση των νέων προϊόντων θέρμανσης καπνού. Στην Ελλάδα τέτοιες συσχετίσεις δεν έχουν γίνει με βάση στατιστικές, και μάλιστα στα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ φαίνεται ένα χαμηλό μονοψήφιο νούμερο (1,5%) καπνιστών που «ατμίζουν» χρησιμοποιώντας ηλεκτρονικά τσιγάρα.

Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η ανησυχία για την τάση επιστροφής στο κάπνισμα ιδιαίτερα τη διετία 2020-2021 έχει φτάσει και στα αυτιά της κυβέρνησης από μηνύματα πολιτών που διαμαρτύρονται για τη «χαλάρωση των ελέγχων και την αύξηση του παθητικού καπνίσματος σε κλειστούς χώρους». Στις ελεγκτικές υπηρεσίες (Αστυνομία, ΕΑΔ) δεν αρνούνται ότι οι έλεγχοι αυτοί έχουν χαλαρώσει, αλλά αποδίδουν τη χαλάρωση σε άλλες προτεραιότητες και στην ασάφεια σχετικά με το «τι είναι» κλειστός χώρος.

Να σημειωθεί ότι στην τελευταία σχετική έρευνα της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής του 2019 «επτά στους δέκα ηλικίας 15 ετών και άνω που επισκέφθηκαν καφέ/μπαρ ή εστιατόριο/ταβέρνα κλειστού χώρου, αντιλήφθηκαν να καπνίζουν/ατμίζουν άλλοι γύρω τους (73% και 66,3%, αντίστοιχα). Σε σύγκριση με το 2014, καταγράφεται μείωση 15,2% και 20,5%, αντίστοιχα (2014: 86,1% για καφέ/μπαρ και 83,4% για εστιατόρια/ταβέρνες).

Αυτή η τάση τώρα φαίνεται να έχει ανατραπεί εξαιτίας της χαλάρωσης των ελέγχων. Επιστήμονες όπως η κ. Κατσαούνου και ο κ. Τούντας πιστεύουν ότι σε αυτό συμβάλλει και η έλλειψη της κρατικής στήριξης στα ιατρεία διακοπής καπνίσματος. «Τα λίγα ιατρεία διακοπής καπνίσματος», λέει ο Γ. Τούντας, «παραμένουν παραμελημένα, χωρίς ουσιαστική ενίσχυση, ενώ δεν αξιοποιείται η ψηφιακή τεχνολογία για τη διακοπή του καπνίσματος».

Θωράκιση του ΕΣΥ για την τελική μάχη

Συνεργασία με ιδιωτικά και στρατιωτικά νοσοκομεία, συγχωνεύσεις κλινικών και μετακινήσεις προσωπικού «από τμήμα σε τμήμα»

Της **ΠΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Στην εφαρμογή σχεδίου κατεπείγουσας ενίσχυσης του ΕΣΥ με ένα πλέγμα «οχυρωματικών μέτρων», ώστε να μπορέσει να αντεπεξέλθει και να σταθεί όρθιο και αποτελεσματικό το σύστημα υγείας στην κορύφωση της μάχης με την COVID-19 προχωράει το υπουργείο Υγείας. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», εκτός από τις επιτάξεις ιδιωτών γιατρών, το σχέδιο προβλέπει συνεργασία με ιδιωτικά και στρατιωτικά νοσοκομεία για τη διάθεση στο ΕΣΥ υποδομών αλλά και υγειονομικού προσωπικού, καθώς και συγχωνεύσεις κλινικών στα νοσοκομεία του, μετακινήσεις προσωπικού «από τμήμα σε τμήμα», αλλά και μεταξύ των νοσοκομείων αναλόγως με το πώς διαμορφώνονται οι ανάγκες.

Σε αυτή τη φάση της πανδημίας τις αντοχές του συστήματος δοκιμάζουν η αύξηση των νοσηλειών ασθενών με COVID-19 και οι απουσίες υγειονομικού προσωπικού λόγω νόσησης. Είναι ενδεικτικό ότι οι νέες νοσηλείες ασθενών με COVID-19 έχουν αυξηθεί από 370 ημερησίως κατά μέσο όρο το διάστημα από 25.12 έως 31.12, σε 505 από 01.01 έως 06.01. Την Πέμπτη 6 Ιανουαρίου περίπου 2.500 υγειονομικοί βρίσκονταν σε καραντίνα λόγω νόσησης.

Οπως δήλωσε στην «Κ» η αναπληρώτρια υπουργός Υγείας Μίνα Γκάγκα, «οι απουσίες υγειονομικών λόγω νόσησης αφορούν μέχρι σήμερα περίπου 1,5% με 2,5% του συνόλου των εργαζομένων στο ΕΣΥ. Το ποσοστό είναι υπολογίσιμο, αλλά όχι καταστροφικό για τη λειτουργία του συστήματος και κυρίως των νευραλγικών τμημάτων, όπως οι ειδικές μονάδες». Και τόνισε ότι «από Δευτέρα ξεκινούν να επιδίδονται τα φύλλα επίταξης των ιδιωτών γιατρών, ώστε να καλυφθούν τα κενά όπου προκύπτουν, ενώ επεκτείνεται και η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα ο οποίος από την αρχή της πανδημίας έχει στηρίξει σημαντικά το σύστημα. Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, ο ιδιωτικός τομέας παραχωρεί περίπου 300 κλίνες COVID στην Αττική, ενώ ανάλογα με τις ανάγκες μπορούν να διατεθούν και άλλες υποδομές και πόροι, όπως θέσεις αιμοκάθαρσης αλλά και ασθενοφόρα, με στόχο την αποσυμφόρηση των νοσοκομείων. Ενισχύουμε με κάθε τρόπο το σύστημα και ευχαριστούμε για άλλη μια φορά όλους τους υγειονομικούς, που εδώ και δύο χρόνια δίνουν όλες τις δυνάμεις τους για να ανταποκριθούν στις πρόσθετες ανάγκες που δημιουργεί η συρροή περιστατικών COVID-19, φροντίζοντας παράλληλα και όλους τους υπόλοιπους ασθενείς».

Οι επιτάξεις θα αφορούν γενικούς γιατρούς, παθολόγους, πνευμονολόγους και αναισθησιολόγους, θα ξεκινήσουν από τη Βόρεια Ελλάδα και θα ακολουθήσει άμεσα η Αττική. Οι 300 κλίνες του ιδιωτικού τομέα θα δοθούν από τις μεγάλες κλινικές της Αττικής, μέλη του Συνδέσμου Ελληνικών Κλινικών. Από τις μικρότερες κλινικές το υπουργείο έχει ζητήσει από την Πανελλήνια Ενωση Ιδιωτικών Κλινικών, λίστα με κλίνες και προσωπικό που μπορούν να διαθέσουν στο ΕΣΥ. Οποια κλινική αρνηθεί θα διακοπεί η σύμβασή της με τον ΕΟΠΥΥ.

Παράλληλα, όπως ανέφερε στην «Κ» ο γενικός γραμματέας Υπηρεσιών Υγείας, Γιάννης Κωτσιόπουλος, έχουν δοθεί οδηγίες για τη μετατροπή σε COVID, 180 γενικών κλινών νοσοκομείων της Αττικής. Συνυπολογίζοντας και τις κλίνες του ιδιωτικού τομέα, η Αττική θα έχει 480 επιπλέον κλίνες νοσηλείας για ασθενείς με κορωνοϊό. Για άλλη μια φορά ενδέχεται να χρειαστεί η συνδρομή των στρατιωτικών νοσοκομείων και σχεδιάζεται να ενταχθεί το ΝΙΜΤΣ στις εφημερίες προκειμένου να μετατραπεί σε αποκλειστικά COVID το Σισμανόγλειο. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν προβλήματα από απουσία λόγω νόσησης νοσηλευτικού προσωπικού, για το οποίο δεν υπάρχει περιθώριο επίταξης από τον ιδιωτικό τομέα, το σχέδιο προβλέπει και συγχωνεύσεις κλινικών και τμημάτων και μετακινήσεις προσωπικού από τμήμα σε τμήμα ή από νοσοκομείο σε νοσοκομείο.

Εκτός των μέτρων για την άμυνα του ΕΣΥ, η κυβέρνηση στοχεύει στη θωράκιση του πληθυσμού μέσω του εμβολιασμού, με άνοιγμα όλο και περισσότερων ραντεβού και λήξη της διάρκειας του πιστοποιητικού εμβολιασμού στους επτά μήνες για όσους δεν έχουν προχωρήσει σε αναμνηστική δόση.

Τα επόμενα βήματα

Τις επόμενες ημέρες αναμένεται να δοθεί το πράσινο φως και για τη χορήγηση της τέταρτης δόσης, η οποία θα αφορά μόνο τους ανοσοκατεσταλμένους. Οπως αναφέρει στην «Κ» η πρόεδρος της επιτροπής, ομότιμη καθηγήτρια Παιδιατρικής, Μαρία Θεοδωρίδου, «έχουμε έρθει σε επαφή με επιστημονικές εταιρείες για το θέμα αυτό και μας έχουν εκθέσει τη θέση τους. Εντός των προσεχών δέκα ημερών θα υπάρξει η γνωμοδότηση της επιτροπής επί αυτού». Προς το παρόν η επιτροπή δεν εξετάζει τη χορήγηση της τέταρτης δόσης στον γενικό πληθυσμό. «Η χορήγηση τέταρτης δόσης θα υπαγορευθεί από την εξέλιξη της επιδημιολογίας και από την επάρκεια - προστασία των εμβολίων έναντι των υπαρχουσών μεταλλάξεων. Εάν φανεί ότι η "Ομικρον" είναι πιο επικίνδυνη από αυτό που γνωρίζουμε σήμερα και επιπλέον υπάρξει εμβόλιο που να καλύπτει και τη νέα μετάλλαξη πιο αποτελεσματικά ως προς τη λοίμωξη, τότε μπορεί να το εξετάσουμε. Με λίγα λόγια θα πρέπει να υπάρχει ένας στόχος», τονίζει η κ. Θεοδωρίδου.

Σύμφωνα και με τον καθηγητή Φαρμακολογίας, Φαρμακογονιδιωματικής και Ιατρικής Ακριβείας στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης και πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρείας Φαρμακολογίας, Ευάγγελο Μανωλόπουλο, η χορήγηση τέταρτης δόσης σε αυτή τη φάση, είναι το λιγότερο πιθανό σενάριο. Οπως τονίζει ο καθηγητής, «εκτιμώ ότι με την τρίτη δόση εμβολίου, τη γρήγορη κορύφωση σε δύο-τρεις εβδομάδες της επιδημίας με το στέλεχος "Ομικρον" και την υποχώρησή της τον Φεβρουάριο και πάντα με την προϋπόθεση ότι δεν θα προκύψει μία νέα πιο σοβαρή παραλλαγή, δεν θα χρειαστεί να χορηγηθεί τέταρτη δόση τους επόμενους μήνες. Και ας μην ξεχνάμε την παράμετρο των φαρμάκων που αναμένεται να έχουμε στη διάθεσή μας στις αρχές της άνοιξης και τα οποία θα βοηθήσουν στη θεραπεία της COVID-19 σε ασθενείς που δεν έχουν ανοσία. Υπό αυτές τις συνθήκες είναι πιθανό μία επόμενη δόση εμβολίου, η οποία θα μπορούσε να ονομαστεί νέος κύκλος, ετήσιος εμβολιασμός ή κάτι άλλο, να χρειαστεί το φθινόπωρο του 2022».

Τις επόμενες ημέρες αναμένεται να δοθεί το πράσινο φως και για τη χορήγηση της τέταρτης δόσης, η οποία θα αφορά μόνο τους ανοσοκατεσταλμένους.

Οι δείκτες της πανδημίας

Εμβολιασμοί στην Ελλάδα (έως και 6 Ιανουαρίου 2022)

7.514.338	7.065.763	3.783.693
πολίτες έχουν λάβει τουλάχιστον μία δόση	ολοκληρωμένοι εμβολιασμοί	εμβολιασμοί αναμνηστικής δόσης

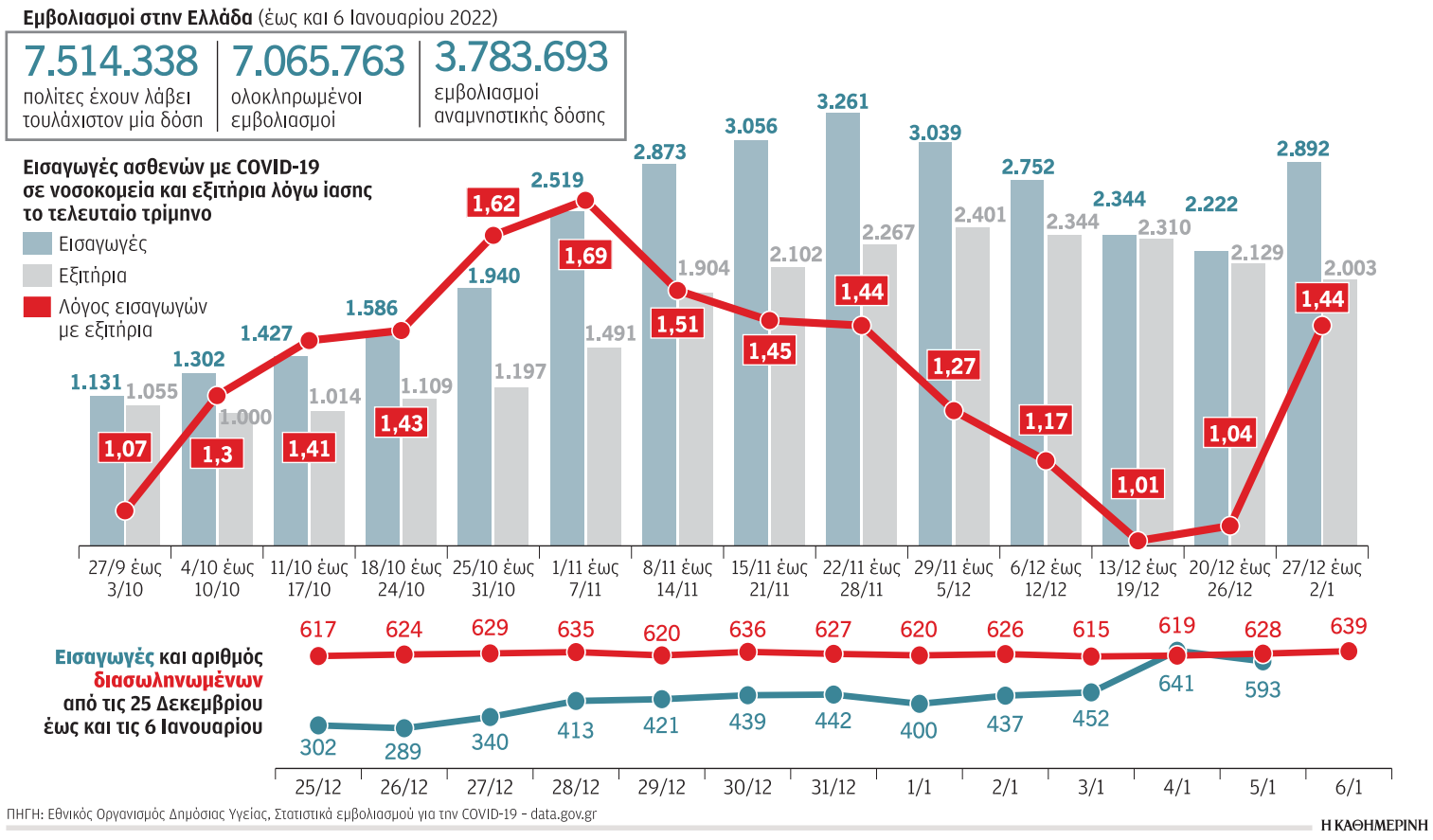

ΠΗΓΗ: Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας, Στατιστικά εμβολιασμού για την COVID-19 – data.gov.gr

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εκκληση για τα PCR

Εκκληση στους πολίτες να μη συρρέουν στα νοσοκομεία για μοριακό έλεγχο εφόσον αυτός δεν είναι απαραίτητος, απευθύνει μέσω της «Κ» η αναπληρώτρια υπουργός Υγείας Μίνα Γκάγκα. Αλλωστε, σε αυτήν τη φάση ένα σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζει το ΕΣΥ, και το οποίο δεν είχε παρατηρηθεί σε αυτόν τον βαθμό σε προηγούμενες φάσεις της πανδημίας, είναι η πολύ μεγάλη προσέλευση στα τμήματα επειγόντων περιστατικών των νοσοκομείων, ατόμων που θέλουν να υποβληθούν σε μοριακό έλεγχο για τον κορωνοϊό, κυρίως για να επιβεβαιώσουν ένα θετικό rapid test. Εκτός από την ταλαιπωρία των ιδίων, αλλά και την εξάντληση του προσωπικού των ΤΕΠ, υπάρχει και ο κίνδυνος περαιτέρω μετάδοσης του κορωνοϊού εντός των νοσοκομείων.
Οπως τονίζει η κυρία Γκάγκα, «η πίεση αυτή τη στιγμή αφορά κυρίως τα τμήματα επειγόντων περιστατικών, όπου πολλοί πολίτες συρρέουν για να ελεγχθούν. Θα πρέπει να θυμόμαστε ότι όλοι οι πόροι πρέπει να χρησιμοποιούνται με σύνεση. Και να σκεφτόμαστε και τους ανθρώπους του συστήματος, που εδώ και δύο χρόνια δουλεύουν με όλες τους τις δυνάμεις και τώρα καλούνται πάλι να αντεπεξέλθουν στις πρόσθετες ανάγκες. Ηδη έχουν τροποποιηθεί οι προϋποθέσεις για τις αναρρωτικές άδειες και καλό είναι όλοι μας να είμαστε πιο ψύχραιμοι και να μην ταλαιπωρούμαστε για μοριακό έλεγχο όταν αυτός δεν είναι απολύτως αναγκαίος. Οταν έχουμε rapid test θετικό, δεν χρειάζεται να πάμε στο νοσοκομείο για PCR. Μπορούμε να κάνουμε rapid test σε οποιαδήποτε δομή και να μην πιέσουμε τα νοσοκομεία παραπάνω για πράγματα που δεν χρειάζονται».

Το... καλαντάρι των tests, οι επαναλήψεις και το 50%+1

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΑΚΑΣΑ**

Επιστροφή των μαθητών στα διά ζώσης μαθήματα από αύριο μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων, και αναμένεται να δοκιμαστεί στην πράξη η ετοιμότητα του υπουργείου Παιδείας να υλοποιήσει με ασφάλεια την απόφαση με βάση την εισήγηση της επιτροπής του υπουργείου Υγείας. Παρόλο που θεωρείται ότι η επιστροφή στο σχολικό περιβάλλον υπαγορεύεται από παιδαγωγικούς, ψυχολογικούς και υγειονομικούς λόγους, γονείς και εκπαιδευτικοί ανησυχούν για έξαρση των κρουσμάτων κορωνοϊού μεταξύ των μαθητών εν μέσω της γενικότερης εικόνας λόγω της μετάλλαξης «Ομικρον».

Μάλιστα, οι ομοσπονδίες θεωρούν ότι το υπ. Παιδείας δεν έχει προετοιμαστεί επαρκώς για το στοίχημα της επανεκκίνησης. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η ηγεσία του υπουργείου έχει δώσει οδηγία στις κατά τόπους Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε περίπτωση απουσίας εκπαιδευτικών λόγω νόσησης, οι μαθητές τους να μην επιστρέφουν σπίτι αλλά να καλυφθούν τα κενά με αξιοποίηση εκπαιδευτικών που τυχόν έχουν μικρότερο ωράριο είτε με αύξηση του ωραρίου των εκπαιδευτικών κάθε σχολείου.

Συγκεκριμένα, για γονείς και εκπαιδευτικούς σήμερα Κυριακή είναι η τελευταία ημέρα για να αναζητήσουν εφημερεύον φαρμακείο ώστε να προμηθευτούν τα πέντε self tests για τους ελέγχους των δύο πρώτων εβδομάδων επαναλειτουργίας των σχολείων, από αύριο έως και 21 Ιανουαρίου. Self test πρέπει να κάνουν και να δηλώσουν το αποτέλεσμά του στη σχετική πλατφόρμα, όλοι οι μαθητές, εμβολιασμένοι και μη, καθώς και οι εμβολιασμένοι εκπαιδευτικοί. Οι μη εμβολιασμένοι εκπαιδευτικοί πρέπει να πραγματοποιήσουν δύο rapid tests και ένα self test –όλα με δική τους επιβάρυνση– την πρώτη εβδομάδα λειτουργίας των σχολείων (το πρώτο rapid πριν από την αυριανή προσέλευση).

Οι ανησυχίες γονέων και εκπαιδευτικών για την αυριανή επιστροφή των μαθητών στα θρανία.

Self test πρέπει να κάνουν (και να δηλωθεί το αποτέλεσμά του στη σχετική πλατφόρμα) όλοι οι μαθητές, εμβολιασμένοι και μη, καθώς και οι εμβολιασμένοι εκπαιδευτικοί.

Από τη δεύτερη εβδομάδα, οι μη εμβολιασμένοι εκπαιδευτικοί πρέπει να πραγματοποιούν δύο rapid την εβδομάδα. Σε περίπτωση κρούσματος στην τάξη, οι ανεμβολίαστοι μαθητές θα κάνουν δωρεάν τεστ κάθε μέρα για πέντε ημέρες: επιπλέον των δύο σταθερών self, θα κάνουν δύο rapid και ένα self. Οι εμβολιασμένοι θα κάνουν τρία self tests δωρεάν την εβδομάδα.

Ωστόσο, οι γονείς ανησυχούν, καθώς η «Ομικρον» είναι υπερμεταδοτική και πολλές οικογένειες έχουν στο σπίτι παππούδες ή γονείς που ανήκουν σε ευπαθή ομάδα. Η Μαρίκα Χρυσοβιτσάνου, μητέρα μαθητή γυμνασίου, δηλώνει στην «Κ» πως είναι υπέρ του ανοίγματος των σχολείων, ωστόσο «πρότεινα στον γιο μου να μην πάει αύριο στο σχολείο. Μου είπε ότι ως εμβολιασμένος και μασκοφόρος θα πάει. Φυσικά και ανησυχώ. Λέω μέσα μου κάτι παραπάνω θα ξέρουν για να τα ανοίγουν. Γιατί πράγματι η webex εκπαίδευση απεδείχθη μια μεγάλη "φούσκα". Θα ήμουν πιο σίγουρη αν γινόταν απολύμανση από μονάδες καθαριότητας μετά τις διδακτικές ώρες, ενώ οι τουαλέτες δεν φημίζονται για την καθαριότητά τους. Επίσης θα ήμουν πιο σίγουρη αν ήξερα ότι με το συνάχι ή μια αδιαθεσία κάποιοι μαθητές δεν θα πάνε στο σχολείο. Και θα ήμουν πιο ήσυχη αν υπήρχε περισσότερη ομοφωνία στην επιτροπή που αποφάσισε άνοιγμα των σχολείων», ανέφερε στην «Κ», εστιάζοντας και σε ένα ζήτημα πολιτικής. «Επίσης δεν θα έπρεπε όλο αυτό να ήταν πεδίο αντιπαράθεσης κυβέρνησης και αντιπολίτευσης. Στην Ελλάδα όμως ζούμε, με αντιεμβολιαστές φανατικούς που αρνούνται να κάνουν και self test στα παιδιά τους. Και τα θρανία είναι τόσο στενά που οι μαθητές ακουμπούν αγκώνες», τονίζει.

Ενα τμήμα θα αναστέλλει τη λειτουργία του εάν νοσήσει το 50%+1 των μαθητών, αλλά θεωρείται βέβαιο ότι γονείς θα κρατούν τα παιδιά στο σπίτι για να προστατευτούν. Το ίδιο συνέβη και στην προηγούμενη φάση της πανδημίας.

«Είναι παράδοξη η εμμονή να ανοίξουν τα σχολεία με όρους επικίνδυνους από υγειονομικής και λειτουργικής άποψης, ιδιαίτερα μετά το περυσινό μεγάλο lockdown στα σχολεία. Με δεδομένη την υπερμεταδοτικότητα της "Ομικρον", τον αυξημένο αριθμό μαθητών ανά τμήμα και την αδυναμία να επιβληθεί η μάσκα στα διαλείμματα, τα σχολεία θα λειτουργήσουν με εφιαλτικές συνθήκες: φόβος, ένταση, κυλιόμενες απουσίες μαθητών και εκπαιδευτικών, αδυναμία παράδοσης νέας ύλης», παρατηρεί στην «Κ» η κ. Δώρα Κουντουρά, φιλόλογος σε λύκειο της Αττικής.

«Θα ήταν προτιμότερο από παιδαγωγικής και ανώδυνο από ψυχολογικής άποψης, να αναστελεί για μία ή δύο εβδομάδες η εκπαιδευτική λειτουργία και να παραταθεί αναλόγως η σχολική χρονιά. Ή να υιοθετηθεί η εκ περιτροπής προσέλευση των μαθητών σε συνδυασμό με τη χρήση των εργαλείων ασύγχρονης», τονίζει η ίδια.

«Τι θα γίνει από αύριο με τα τμήματα των νοσούντων εκπαιδευτικών; Τα πρωτόκολλα δεν επιτρέπουν διδασκαλία μαθητών δύο τμημάτων σε μία αίθουσα. Πώς θα διευθετηθεί το θέμα;» παρατηρεί στην «Κ» ο γενικός γραμματέας της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος (ΔΟΕ) Σταύρος Πετράκης. Η ΔΟΕ και η ΟΛΜΕ είναι υπέρ της διά ζώσης λειτουργίας των σχολείων, αλλά θεωρούν ότι ζητούν μείωση των μαθητών ανά τμήμα και πρόσληψη εκπαιδευτικών για τα κενά. Ο κ. Πετράκης προσθέτει ότι στο θέμα της τηλεκπαίδευσης το υπουργείο πρέπει να εναρμονισθεί με τις εισηγήσεις της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, ώστε να υπάρχει η εναλλακτική της εξ αποστάσεως, καταλήγοντας: «Η διαχείριση της κατάστασης από αύριο στα σχολεία θα είναι μια πραγματικά πολύ δύσκολη εμπειρία για τους Ελληνες εκπαιδευτικούς».

Ο Τζον Λώλος περιπλανήθηκε στο κτίριο για 43 λεπτά, ανεμίζοντας μια κόκκινη σημαία με το όνομα «Τραμπ».

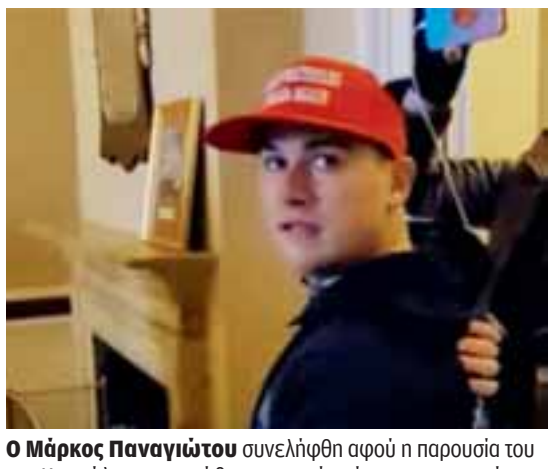

Ο Μάρκος Παναγιώτου συνελήφθη αφού η παρουσία του στο Καπιτώλιο τεκμηριώθηκε και από το ίχνος του κινητού του.

AP/MANUEL BALCE CENETA

Ο Ντομινίκ Πεζόλα με την... ασπίδα του – βετεράνος πεζοναύτης, μέλος της ακροδεξιάς οργάνωσης «Proud Boys».

Ο Ντάγκλας Οστιν Τζένσεν φορούσε μπλούζα με το γράμμα «Q», δείγμα πίστης στη θεωρία συνωμοσίας QAnon.

Το κυνήγι των εισβολέων συνεχίζεται

Πάνω από 700 δικογραφίες για το ετερόκλητο πλήθος που συμμετείχε στα επεισόδια στο Καπιτώλιο, ένα χρόνο πριν

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Δεν χρειαζόταν αποδείξεις για να πειστεί. Παρακινούμενος από μια πλάνη ταξίδεψε στην άλλη άκρη της χώρας για να διαμαρτυρηθεί. Στις 6 Ιανουαρίου 2021 ο Τζον Λώλος εισέβαλε από ένα σπασμένο παράθυρο στην πτέρυγα της Γερουσίας ως μέλος του όχλου που πολιορκούσε το Καπιτώλιο των ΗΠΑ. Περιπλανήθηκε στο κτίριο για 43 λεπτά. Εβγαλε αναμνηστικές φωτογραφίες και κατά την έξοδό του ανέμισε θριαμβευτικά το λάβαρό του, μια κόκκινη σημαία με τυπωμένο το επώνυμο του πολιτικού του ειδώλου, «Τραμπ». Ο 48χρονος ιδιοκτήτης εταιρείας σεκιούριτι δεν είχε κανέναν απολύτως λόγο να βρίσκεται εκεί, όσο αληθοφανείς κι αν θεωρούσε τους ψευδείς ισχυρισμούς περί εκλογικής νοθείας.

Δύο ημέρες αργότερα το πλήρωμα της αεροπορικής εταιρείας Delta τον υποχρέωσε να κατέβει από το αεροσκάφος που θα τον επέστρεφε στο Σιάτλ. Σύμφωνα με αμερικανικά δικαστικά έγγραφα, ο Λώλος φέρεται να ενοχλούσε τους συνεπιβάτες του φωνάζοντας διαρκώς «Τραμπ 2020!». Ενας αστυνομικός τον αναγνώρισε στο αεροδρόμιο, καθώς το πρόσωπό του είχε αποτυπωθεί σε βίντεο των επεισοδίων στο Καπιτώλιο. Συνελήφθη, δήλωσε ένοχος για πλημμέλημα και τον περασμένο Νοέμβριο καταδικάστηκε σε 14 ημέρες φυλάκιση και πρόστιμο 500 δολαρίων.

«Σε ανθρώπους όπως ο Λώλος ειπώθηκαν ψέματα», του είπε ο δικαστής Αμίτ Μέτα προτού ανακοινώσει την ποινή. «Κατά μία έννοια ήσασταν ένα πιόνι. Ακόμη και σήμερα όμως φαίνεται ότι πιστεύετε πως ό,τι έγινε εκείνη την ημέρα δεν ήταν κάτι σημαντικό – και αυτό είναι λάθος».

Οι έρευνες

Μπορεί να αντιμετώπισε κατηγορίες μόνο για μικροαδικήματα, να μην προέκυψε συμμετοχή του σε κάποια βίαιη ενέργεια, σε επίθεση κατά αστυνομικών ή φθορά κρατικής περιουσίας. Ακόμη και η ποινή που του επιβλήθηκε ίσως δεν μοιάζει ως κάτι το αξιοσημείωτο. Η «Κ» επιχείρησε να έρθει σε επικοινωνία μαζί του μέσω του δικηγόρου του, αλλά ο Λώλος δεν ανταποκρίθηκε στο σχετικό αίτημα. Η υπόθεσή του, πάντως, είναι μόλις μία από τις εκατοντάδες δικογραφίες που απασχολούν εδώ και μήνες τις αμερικανικές δικαστικές αρχές μετά τα περυσινά επεισόδια στην Ουάσιγκτον.

AP/JOSE LUIS MAGANA

Σύμφωνα με ανάλυση του Πανεπιστημίου Τζορτζ Ουάσιγκτον, η μέση ηλικία των ατόμων που έχουν κατηγορηθεί για την πολιορκία του Καπιτωλίου είναι 39 ετών.

Η «Κ» παρουσιάζει ενδεικτικές περιπτώσεις, μεταξύ των οποίων βρίσκονται και ορισμένα άτομα ελληνικής καταγωγής.

Μελετώντας δεκάδες κατηγορητήρια και ένορκες καταθέσεις ειδικών πρακτόρων του FBI, η «Κ» παρουσιάζει ενδεικτικές περιπτώσεις από το ετερόκλητο πλήθος των εισβολέων της 6ης Ιανουαρίου – μεταξύ των οποίων βρίσκονται και ορισμένα άτομα ελληνικής καταγωγής. Θιασώτες θεωριών συνωμοσίας, μέλη εξτρεμιστικών ακροδεξιών οργανώσεων ή ορκισμένοι οπαδοί του Τραμπ, βρέθηκαν εκείνη την ημέρα στα σκαλιά και τις αίθουσες του Καπιτωλίου, κάποιοι εξ αυτών οραματιζόμενοι τη βίαιη εκτροπή του πολιτεύματος και άλλοι –όπως όλα δείχνουν– χωρίς καμία συναίσθηση της πραγματικότητας.

Η Εμιλι Μπέρμαν, επίκουρη καθηγήτρια Νομικής στο Πανεπιστήμιο του Χιούστον, δηλώνει στην «Κ» ότι σε βάθος χρόνου αναμένονται διώξεις κατά εισβολέων του Καπιτωλίου και για πιο σοβαρά αδικήματα. «Είναι κατανοητό ότι είναι πιο εύκολο να στοιχειοθετηθούν κατηγορίες και να ασκηθούν διώξεις για σχετικά πιο μικρές παραβάσεις, ενώ χρειάζεται περισσότερος χρόνος για την έρευνα των πιο πολύπλοκων υποθέσεων», λέει.

Σύμφωνα με ανάλυση του προγράμματος για τον Εξτρεμισμό του Πανεπιστημίου Τζορτζ Ουάσιγκτον, σε πάνω από 700 δικογραφίες η μέση ηλικία των ατόμων που έχουν κατηγορηθεί μέχρι στιγμής για την πολιορκία του Καπιτωλίου είναι 39 ετών. Οι περισσότεροι εξ αυτών προέρχονται από τη Φλόριντα, την Πενσιλβάνια και το Τέξας. Μόλις το 22% έχει παραδεχθεί την ενοχή του, ενώ σε πάνω από το 77% των υποθέσεων συλλέχθηκαν ενοχοποιητικά στοιχεία από τις αναρτήσεις των κατηγορουμένων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Αρκετοί ήταν τόσο σίγουροι για τις κινήσεις τους που μοιράζονταν δημοσίως φωτογραφίες και βίντεο από εκείνη την ημέρα και περηφανεύονταν για τα «κατορθώματά» τους, αγνοώντας ή παραβλέποντας ότι διέπρατταν αδικήματα.

Η εισβολή στο Καπιτώλιο θεωρείται ένα από τα πλέον καταγεγραμμένα εγκλήματα στην ιστορία των ΗΠΑ. Οι διωκτικές αρχές μελέτησαν πάνω από 15.000 ώρες οπτικοακουστικού υλικού, στο οποίο περιλαμβάνονται και πλάνα από τις κάμερες σώματος των αστυνομικών. Πολίτες από κάθε γωνιά της χώρας έστειλαν πάνω από 270.000 εμπιστευτικές πληροφορίες στο FBI, βοηθώντας και αυτοί στην ταυτοποίηση των δραστών. Οι έρευνες των αρχών δεν έχουν τελειώσει, καθώς εκτιμάται ότι περίπου 2.000 άτομα συμμετείχαν στις ταραχές.

Ακραία προφίλ

Στην περίπτωση του Ντομινίκ Πεζόλα, πάντως, οι ομοσπονδιακοί πράκτορες χρειάστηκε να ξεδιαλύνουν πολλές αντιφατικές και λανθασμένες πληροφορίες πολιτών προτού τον εντοπίσουν. Ο 43χρονος, γνωστός και με το ψευδώνυμο «Σπαζ», είναι ένα από τα πιο αναγνωρίσιμα πρόσωπα εκείνης της ημέρας. Βίντεο και φωτογραφίες που τον δείχνουν να σπάει με μια αστυνομική ασπίδα ένα παράθυρο του Καπιτωλίου, έκαναν τον γύρο του κόσμου. Επί δύο ημέρες ανώνυμοι πληροφοριοδότες υποστήριζαν ότι ο άντρας με την ασπίδα ζούσε στο Τέξας, στη Φλόριντα και σε άλλα μέρη των ΗΠΑ. Τελικά αποδείχτηκε ότι ήταν ένας βετεράνος πεζοναύτης, μέλος του παραρτήματος της ακροδεξιάς οργάνωσης «Proud Boys» («Υπερήφανα αγόρια») στη Νέα Υόρκη.

Σύμφωνα με τη σχετική δικογραφία, μάρτυρες των οποίων τα στοιχεία δεν έχουν δημοσιοποιηθεί από τις αμερικανικές αρχές αναγνώρισαν τον Πεζόλα στις φωτογραφίες των επεισοδίων. Ανέφεραν ακόμη ότι άλλα μέλη της ακροδεξιάς οργάνωσης στην οποία ανήκει ο Πεζόλα έλεγαν ότι θα σκότωναν όποιον έπεφτε στα χέρια τους εκείνη την ημέρα, όπως την πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων Νάνσι Πελόσι. Ακόμη φέρονται να έλεγαν ότι θα σκότωναν και τον τότε αντιπρόεδρο της αμερικανικής κυβέρνησης, Μάικ Πενς, εάν τους δινόταν η ευκαιρία.

Ο Πεζόλα προφυλακίστηκε και αντιμετωπίζει κακουργηματικές κατηγορίες. Ο ίδιος δηλώνει αθώος. Οι δικηγόροι του επικαλέστηκαν ακόμη και αποφθέγματα του Ντοστογιέφσκι και του Γκάντι στην πολυσέλιδη αίτηση αποφυλάκισης που κατέθεσαν, χωρίς να πείσουν όμως τις δικαστικές αρχές.

Ενα ακόμη αναγνωρίσιμο πρόσωπο της 6ης Ιανουαρίου είναι ο 41χρονος Ντάγκλας Οστιν Τζένσεν από την Αϊόβα. Βίντεο και φωτογραφίες από τα επεισόδια τον δείχνουν να φωνάζει και να κινείται απειλητικά μέσα στο Καπιτώλιο κυνηγώντας έναν αστυνομικό. Ο Τζένσεν φορούσε μπλούζα με το γράμμα «Q», το οποίο παραπέμπει στη θεωρία συνωμοσίας QAnon. Οι θιασώτες της πιστεύουν ότι οι ΗΠΑ δυναστεύονται από σκοτεινές δυνάμεις και εμπλεκόμενους σε παιδοφιλικά δίκτυα, τους οποίους υποτίθεται ότι μπορεί να υπερνικήσει ο Τραμπ. Η έρευνα στο κινητό τηλέφωνο του Τζένσεν, πάντως, αποκάλυψε πως αυτή δεν ήταν η μόνη πλάνη του. Σε βίντεο που είχε τραβήξει ο ίδιος την ημέρα των επεισοδίων έλεγε ότι βρισκόταν στον Λευκό Οίκο. Δεν ήξερε καν σε ποιο κτίριο επρόκειτο να εισβάλει. Μετά τη σύλληψή του απολύθηκε από την εταιρεία στην οποία εργαζόταν.

Τους «μαρτύρησαν» κάμερες ασφαλείας και κεραίες κινητής

Χρειάστηκε να περάσει περίπου ένας χρόνος από την πολιορκία του Καπιτωλίου μέχρι να ταυτοποιηθεί. Στις 2 Δεκεμβρίου 2021, ο Μάρκος Παναγιώτου συνελήφθη για συμμετοχή στα επεισόδια εκείνης της ημέρας. Σύμφωνα με τα σχετικά δικαστικά έγγραφα, οι αμερικανικές αρχές δεν βασίστηκαν μόνο στο διαθέσιμο φωτογραφικό και οπτικοακουστικό υλικό από κάμερες ασφαλείας και μέσα κοινωνικής δικτύωσης για να τεκμηριώσουν ότι ο 29χρονος πρώην πεζοναύτης βρισκόταν μέσα στο Καπιτώλιο. Ζήτησαν και στοιχεία από τον πάροχο κινητής τηλεφωνίας AT&T, για να διαπιστώσουν ότι στις 6 Ιανουαρίου 2021 είχαν ενεργοποιηθεί κατά τις ώρες των ταραχών κεραίες που τον «τοποθετούσαν» στη συγκεκριμένη περιοχή. Στα πλάνα που τον δείχνουν να περιφέρεται μέσα στο κτίριο, φοράει ένα κόκκινο καπέλο με το σύνθημα «Κάνε τους πολιτικούς να φοβηθούν ξανά».

Αλλο ένα άτομο ελληνικής καταγωγής, ο Ηλίας Κοστιάνης, ήταν σύμφωνα με το σχετικό κατηγορητήριο μέρος του όχλου που εισέβαλε στο Καπιτώλιο. Ενας μάρτυρας που ζήτησε να διατηρήσει την ανωνυμία του παρείχε στο FBI την πληροφορία ότι ο Κοστιάνης διατηρούσε προφίλ στο Snapchat, όπου είχε ανεβάσει δύο βίντεο από τη συμμετοχή του στα γεγονότα της 6ης Ιανουαρίου. Πέρα από την παρουσία και των δύο αντρών στο κτίριο του Καπιτωλίου, δεν έχει προκύψει μέχρι στιγμής κάποιο άλλο στοιχείο ώστε να παραπεμφθούν για βαρύτερα αδικήματα.

Παρόμοιες κατηγορίες με αυτούς αντιμετωπίζει και ο ελληνικής καταγωγής Τέιλορ Τζέιμς Τζονατάκης. Ο 38χρονος παραδόθηκε οικειοθελώς στο FBI και κατηγορείται, μεταξύ άλλων, για παρεμπόδιση θεσμικής διαδικασίας, διατάραξη κοινής ειρήνης, παράνομη εισβολή και διαμονή σε φυλασσόμενο κτίριο. Ο δικηγόρος του έχει υποστηρίξει ότι ο εντολέας του δεν ανήκει σε κάποια ακροδεξιά οργάνωση και ότι καταδικάζει τη μισαλλόδοξη ιδεολογία των εξτρεμιστών.

A.P.

Πολίτες από κάθε γωνιά των ΗΠΑ ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα των Αρχών, στέλνοντας πάνω από 270.000 εμπιστευτικές πληροφορίες στο FBI.

Στα επίμαχα επεισόδια τραυματίστηκαν περίπου 140 αστυνομικοί. Πέντε άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια της εφόδου αλλά και μετά τη λήξη των ταραχών (όλοι οι θάνατοι δεν αποδίδονται ευθέως στα γεγονότα εκείνης της ημέρας), ενώ μία γυναίκα σκοτώθηκε από αστυνομικά πυρά. Οι ζημιές που υπέστη το κτίριο του Καπιτωλίου ξεπερνούν το ένα εκατομμύριο δολάρια.

Η εγχώρια απειλή

Λίγες ημέρες μετά τα γεγονότα στο Καπιτώλιο, ο Τζέισον Μπλαζάκης, καθηγητής στο Ινστιτούτο Διεθνών Σπουδών Middlebury με ειδίκευση σε θέματα τρομοκρατίας, Senior Research Fellow στο Soufan Center και με παλιότερη θητεία στο υπουργείο Εξωτερικών των ΗΠΑ, είχε μιλήσει στην «Κ» για τον καταλυτικό ρόλο του Τραμπ. «Η ρητορική του ενέπνευσε πολλά μέλη της ριζοσπαστικής Δεξιάς. Η λανθασμένη επιλογή λέξεων εκ μέρους του λειτούργησε σαν κραυγή κινητοποίησης ενός ιστορικά κατακερματισμένου ακροδεξιού κινήματος στις ΗΠΑ. Για να το θέσω απλά, τους ένωσε», είχε πει. Κατά τον ίδιο, έπρεπε να υπάρξει πιο γρήγορη και άμεση στροφή στην εκτίμηση και στην αντιμετώπιση των κινδύνων που θέτει η ακροδεξιά εγχώρια τρομοκρατία.

Η Εμιλι Μπέρμαν, επίκουρη καθηγήτρια Νομικής στο Πανεπιστήμιο του Χιούστον, λέει στην «Κ» ότι υπάρχουν ήδη διαθέσιμα επαρκή νομικά εργαλεία για την αναχαίτιση της εγχώριας τρομοκρατίας. Επισημαίνει πως ενδεχομένως χρειάζονται περισσότεροι πόροι για την αντιμετώπιση του ζητήματος και όχι κάποια νέα νομοθετική πρωτοβουλία. «Χρειάζεται το υπουργείο Δικαιοσύνης και το FBI να θέτουν σε προτεραιότητα τις σχετικές έρευνες», τονίζει.

Ο Μακρόν σε κρίσιμο σταυροδρόμι

Μεταξύ γαλλικής προεδρίας της Ε.Ε. και προεδρίας της Γαλλίας - Δύο έγκυροι αναλυτές γράφουν για τις «εκρηκτικές» εκλογές

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Τον δυϊσμό του Εμανουέλ Μακρόν ως επικεφαλής της προεδρεύουσας χώρας της Ε.Ε. το τρέχον εξάμηνο και ταυτόχρονα υποψήφιο πρόεδρο της Γαλλίας τον Απρίλιο έφερε στην επιφάνεια το επεισόδιο με την έπαρση της σημαίας της Ενωσης στην Αψίδα του Θριάμβου στο Παρίσι. Το σύμβολο της Ενωμένης Ευρώπης υπεστάλη μια μέρα μετά την Πρωτοχρονιά μετά τις αντιδράσεις τόσο των ακροδεξιών υποψηφίων για την προεδρία, της Μαρίν Λεπέν και του Ερίκ Ζεμούρ όσο και της υποψήφιας των κεντροδεξιών Ρεπουμπλικανών, Βαλερί Πεκρές.

Οπως έγραψε η εφημερίδα Φιγκαρό την επόμενη μέρα: «Πέρα από την ασέβεια προς τη γαλλική δημοκρατία, η έπαρση της σημαίας της Ε.Ε., χωρίς να συνοδεύεται από τα εθνικά χρώματα, αντιβαίνει στην ψήφο του γαλλικού λαού, ο οποίος απέρριψε το 2005 τη συνταγματική συνθήκη της Ενωσης». Οι γαλλικές αρχές απομάκρυναν τη σημαία, χωρίς να είναι σαφές αν έτσι ήταν προγραμματισμένο ή αν ο Μακρόν υπέκυψε στην πίεση του υπερσυντηρητικού στρατοπέδου. Η Λεπέν έσπευσε να πανηγυρίσει τη «μεγάλη πατριωτική νίκη» και την άτακτη υποχώρηση του Γάλλου προέδρου. Θα πέσει λοιπόν η γαλλική προεδρία θύμα της προεκλογικής εκστρατείας στη χώρα; Θα ενδώσει ο πολιτικός που επιθυμεί να αναλάβει τα ηνία της Ευρώπης στη μετα-Μέρκελ εποχή στις επιταγές της εσωτερικής πολιτικής σκηνής; Η αντιπαράθεση είναι μια πρόγευση της ατζέντας που θα κυριαρχήσει στη διάρκεια του προεκλογικού αγώνα και είναι πιθανό όντως να συμπαρασύρει και εκείνη της γαλλικής προεδρίας. Δεν είναι τυχαίο ότι ένα από τα πρώτα ταξίδια της Πεκρές στα μέσα Ιανουαρίου θα είναι στην Ελλάδα, στο κέντρο υποδοχής και ταυτοποίησης προσφύγων και μεταναστών στη Ζερβού της Σάμου με στόχο να ενημερωθεί για τις ροές, τα μέτρα διαχείρισής τους και φύλαξης των συνόρων. Με διασπασμένη την Ακροδεξιά μεταξύ Λεπέν και Ζεμούρ, η κεντροδεξιά υποψήφια, που έχει χαρακτηριστεί συνδυασμός κατά τα δύο τρίτα Μέρκελ και κατά το ένα τρίτο Θάτσερ, προβάλλει ως η πιθανότερη αντίπαλος του Μακρόν στο δεύτερο γύρο στα τέλη Απριλίου. Η σκληρή της στάση στο προσφυγικό αναμένεται να τον οδηγήσει σε μια πλειοδοσία αντιμεταναστευτικής ρητορικής.

EPA / IAN LANGSDON

Η υποψήφια των κεντροδεξιών Ρεπουμπλικανών, Βαλερί Πεκρές, έχει χαρακτηριστεί συνδυασμός κατά τα δύο τρίτα Μέρκελ και κατά το ένα τρίτο Θάτσερ.

Δεν είναι σαφές, πάντως, αν ο Γάλλος πρόεδρος έχει επιλέξει να υιοθετήσει τη θεματολογία και το ύφος των ακροδεξιών αντιπάλων του ή να πολώσει το εκλογικό σώμα προς όφελός του, συσπειρώνοντας γύρω του το μέτωπο της λογικής. Σε συνέντευξή του στην εφημερίδα Le Parisien, διακήρυξε αυτή την εβδομάδα ότι «θέλει να σπάσει τα νεύρα των ανεμβολίαστων», χρησιμοποιώντας το ρήμα emmerder, που στα γαλλικά έχει υβριστικό και διχαστικό τόνο. Το Ελυζέ ισχυρίστηκε στη συνέχεια ότι η συγκεκριμένη έκφραση επελέγη επειδή την είχε χρησιμοποιήσει και ο Ζορζ Πομπιντού το 1966, απευθυνόμενος μάλιστα στον τότε νεαρό Ζακ Σιράκ: «Σταματήστε επιτέλους να εκνευρίζετε τους Γάλλους!».

«Οι ύβρεις δεν είναι ποτέ η λύση. Ο πρόεδρος δεν ανέχεται όσους σκέφτονται διαφορετικά από τον ίδιο», ήταν η απάντηση της Πεκρές, ενώ η Λεπέν έκανε λόγο για «πρωτόγνωρη βία και χυδαιότητα». «Ο Μακρόν επιδεικνύει την αγριότητά του ενώπιον των Γάλλων, τους οποίους περιφρονεί», ήταν το σχόλιο του Ζεμούρ. Την ταραγμένη έναρξη του προεκλογικού αγώνα στη Γαλλία σχολιάζουν στην «Κ» δύο έγκυροι αναλυτές με βαθιά γνώση της χώρας, η δημοσιογράφος και συγγραφέας Κατερίνα Δασκαλάκη και ο Ελληνογάλλος δημοσιογράφος και παρουσιαστής Νίκος Αλιάγας.

Η σημαία στην Αψίδα του Θριάμβου

Της **ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ***

Σε μια εποχή (εκ)μηδενιστική, της γενικευμένης και ηχηρής κακοφωνίας όπως είναι η δική μας, γεγονότα ήσσονος σημασίας παίρνουν τεράστιες διαστάσεις και γίνονται αυτό που κάποτε χαρακτηρίζαμε «πρωτοσέλιδα», για να λησμονηθούν λίγες ώρες αργότερα, εννοείται. Ετσι και η περίφημη ιστορία με την ευρωπαϊκή σημαία στην παρισινή Αψίδα του Θριάμβου.

Η γαλλική κυβέρνηση θέλησε προφανώς να υπογραμμίσει με τον συμβολικό αυτό τρόπο την έναρξη της γαλλικής προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ενωση και τη σημασία που της αποδίδει. Ισως... Ναι. Ισως και να μηνύσει σε κάποιους «απείθαρχους» (Ούγγρους, Πολωνούς κ.ά.) ότι αυτό το σύμβολο είναι βαρύ, ότι σημαίνει κάτι που ξεπερνάει τον καθένα χωριστά και μιλάει για ένα «όλοι μαζί», condition sine qua non στους καιρούς που ζούμε.

Μόνον κάποιοι κακόπιστοι θα μπορούσαν να το εκλάβουν ως άρνηση της εθνικής ταυτότητας ή περιφρόνηση της γαλλικής σημαίας, η οποία ούτως ή άλλως κυματίζει τριακόσιες εξήντα πέντε ημέρες τον χρόνο στα δημόσια κτίρια σε όλη τη Γαλλία. Ποιοι «κακόπιστοι»;

> *Με πολύ στενά προεκλογικά κριτήρια, λοιπόν, θα μπορούσε να αναρωτηθεί κανείς: χάθηκε να είχαν αναρτήσει και τις δύο σημαίες;*

Η Ακροδεξιά της κ. Λεπέν, την οποία ανησυχεί και ο –επίσης ακροδεξιός– ανταγωνισμός που της ξημέρωσε από την πολιτική καρικατούρα που ενσαρκώνει ο κ. Ζεμούρ: μια απειλητική φιγούρα που δυστυχώς αναδύθηκε από τον δημοσιογραφικό κόσμο. Είναι γνωστό ότι η γαλλική –και όχι μόνον η γαλλική– Ακροδεξιά είναι αναχρονιστικά και στενόμυαλα εθνικιστική, επομένως άκρως επικίνδυνη για το μέλλον της Ευρώπης.

Κατά έναν παράδοξο τρόπο συναντιέται επί του προκειμένου με τον όψιμο εθνικισμό μιας ορισμένης Αριστεράς η οποία, μη βρίσκοντας στην Ενωμένη Ευρώπη το δικό της χαμένο διεθνιστικό όραμα, αυτοπροσδιορίζεται μεν ως «προοδευτική» αλλά μένει μέχρι τον λαιμό βουλιαγμένη στο παρελθόν. Βλάπτουν όλοι τους το ίδιο, για να παραφράσουμε έναν πασίγνωστο στίχο.

Αυτά βέβαια τα γνωρίζουν πολύ καλά ο πρόεδρος Μακρόν, που ετοιμάζεται για εκλογές, όπως και οι συνεργάτες του. Με πολύ στενά προεκλογικά κριτήρια, λοιπόν, θα μπορούσε να αναρωτηθεί κανείς: χάθηκε να είχαν αναρτήσει και τις δύο σημαίες;

* Η κ. Κατερίνα Δασκαλάκη είναι δημοσιογράφος - συγγραφέας.

Η λογική και το θυμικό των ψηφοφόρων

Του **ΝΙΚΟΥ ΑΛΙΑΓΑ***

Δεν υψώνεται ποτέ τυχαία μια σημαία, πάντα σημαίνει κάτι, οριοθετεί την επικράτεια, σημαίνει το τέλος ή την αρχή ενός πολέμου, απελευθερώνει, υπενθυμίζει, επιβάλλει, ενώνει και κάποιες φορές διχάζει... Στη Γαλλία ο νέος χρόνος ξεκίνησε με διχασμό, καθώς η απόφαση της κυβέρνησης να υψώσει τη σημαία της Ευρωπαϊκής Ενωσης στο μεγαλόπνοο μνημείο της Αψίδας του Θριάμβου εκνεύρισε τους πολιτικούς αρχηγούς της Δεξιάς και της Ακροδεξιάς, οι οποίοι κατηγόρησαν τον Εμανουέλ Μακρόν για προδοσία απέναντι στα εθνικά σύμβολα της χώρας διότι η γαλλική σημαία ήταν απούσα από το μνημείο του Ναπολέοντα. Πολιτική σκοπιμότητα ή σύγκρουση ιδεολογιών; Η σημαία πάντως αφαιρέθηκε, επισήμως γιατί δεν ήταν προγραμματισμένο να μείνει περισσότερο και ανεπισήμως γιατί ο Γάλλος πρόεδρος δεν χρειάζεται τέτοιου είδους εντάσεις έξι μήνες πριν από τις εκλογές. «Η γαλλική σημαία δεν αντικαταστάθηκε. Η προεκλογική εκστρατεία δεν δίνει το ελεύθερο για ανούσια ψέματα και αντιπαραθέσεις», αποσαφήνισε ο υφυπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Κλεμάν Μπον. Σε αυτό το εύφλεκτο πολιτικό κλίμα η Γαλλία αναλαμβάνει την προεδρία της Ευρωπαϊκής Ενωσης, με τον Εμανουέλ Μακρόν να θέλει να ενσαρκώσει την ηγεσία της Ευρώπης (μετά την αποχώρηση της Αγκελα Μέρκελ) γύρω από τρεις άξονες, «την αναβίωση (επανεκκίνηση), την εξουσία (δύναμη) και το ανήκειν», αλλά και να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο στην ευρωπαϊκή νομοθετική διαδικασία. Ο Μακρόν θέλει μια Γαλλία ισχυρή μέσα στην ευρωπαϊκή οικογένεια, οι ακραίοι επικριτές του υποστηρίζουν την ιδέα ενός έθνους ισχυρού και ας είναι αποδεσμευμένο από τις υποχρεώσεις του απέναντι στην Ευρώπη. Φλέγοντα θέματα όπως τα σύνορα της Ε.Ε., το μεταναστευτικό, ο ευρωπαϊκός στρατός, η ενέργεια αλλά και η κρίση της πανδημίας που διχάζει τις κοινωνίες είναι επί τάπητος σε μια περίοδο που η λογική έρχεται συχνά σε αντιπαράθεση με το θυμικό των ψηφοφόρων. Ο Γάλλος πρόεδρος καλείται να αποκλιμακώσει τα τεταμένα και να αποδείξει ότι παρ' όλες τις δυσκολίες η Ευρώπη παραμένει ο μοναδικός πόλος σταθερότητας σε έναν όλο και πιο αβέβαιο, απρόβλεπτο και ασταθή κόσμο.

> *Ο Μακρόν καλείται να αποδείξει ότι παρ' όλες τις δυσκολίες η Ευρώπη παραμένει ο μοναδικός πόλος σταθερότητας σε έναν όλο και πιο ασταθή κόσμο.*

* Ο κ. Νίκος Αλιάγας είναι Ελληνογάλλος δημοσιογράφος και παρουσιαστής.

Πώς έγινε η Ουγγαρία «αντιφιλελεύθερο κράτος»

Υστερα από μακροχρόνια αδράνεια, η Ευρωπαϊκή Ενωση θέτει όρια στον Ορμπαν και στις μισαλλόδοξες πολιτικές του

Των **STEVEN ERLANGER**
και **BENJAMIN NOVAK**
THE NEW YORK TIMES

Υπαρξιακή απειλή για την Ευρωπαϊκή Ενωση, που ιδρύθηκε με θεμέλια τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου, συνιστά κατά την πλειοψηφία των Ευρωπαίων ηγετών ο Ούγγρος πρωθυπουργός, Βίκτορ Ορμπαν. Την τελευταία δεκαετία ο Ορμπαν οικοδομεί, με ευρωπαϊκά κονδύλια, ένα «αντιφιλελεύθερο κράτος», όπως αρέσκεται να χαρακτηρίζει τη χώρα του.

Εως πρόσφατα οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι ηγέτες «εθελοτυφλούσαν» στα έργα και τις ημέρες του, επιθυμώντας να μην παρεμβαίνουν στις εσωτερικές υποθέσεις των κρατών-μελών.

Η αμετροέπεια και η αδιαλλαξία του, ωστόσο, αποτέλεσαν καταλύτη για την επιτάχυνση των διαδικασιών διασφάλισης των δημοκρατικών ιδεωδών στη βάση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο προσεχώς θα κρίνει αν θα χρηματοδοτούνται τα κράτη-μέλη που καταπατούν τις βασικές αξίες της Ευρωπαϊκής Ενωσης.

> *Αντιμέτωπη με βαριές οικονομικές κυρώσεις η Βουδαπέστη – Η κρίσιμη απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.*

Ο Βίκτορ Ορμπαν, δηλαδή, εξώθησε τις Βρυξέλλες στη θεσμοθέτηση οικονομικών, και όχι αμιγώς πολιτικών, κυρώσεων στα μέλη-ταραξίες. Αυτό ενδέχεται να ανοίξει το κουτί της Πανδώρας, επιτρέποντας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρεμβαίνει, με πρωτόγνωρο τρόπο, σε εσωτερικά θέματα των κρατών.

Ομως ο τρόπος που ο Ούγγρος ηγέτης οδήγησε σε αυτή την ύστατη λύση τις Βρυξέλλες και η αδυναμία έγκαιρης αντιμετώπισής του μαρτυρούν πολλά για τις εικασίες πάνω στις οποίες βασίστηκε η ίδρυση της Ε.Ε., αλλά και για την αδυναμία διαχείρισης του λαϊκισμού και του εθνικισμού. Πολλοί ευρωβουλευτές αντελήφθησαν έγκαιρα ότι ο Ορμπαν παραβίαζε τους δημοκρατικούς κανόνες. Οι ενέργειές τους, όμως, παρεμποδίστηκαν από τους ηγέτες του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος, που κυριάρχησε στην ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή την περασμένη δεκαετία.

EPA / JOHN THYS

Ο Ούγγρος πρωθυπουργός Βίκτορ Ορμπαν αμφισβητεί, με ευρωπαϊκά κονδύλια, θεμελιώδεις αρχές της Ευρωπαϊκής Ενωσης.

Η προστασία της Μέρκελ

Μεταξύ των συντηρητικών πολιτικών που προστάτευσαν τον Ούγγρο πρωθυπουργό συγκαταλέγεται και η πρώην Γερμανίδα καγκελάριος Αγκελα Μέρκελ. Γερμανικοί επιχειρηματικοί κολοσσοί έκαναν επενδύσεις-μαμούθ στην Ουγγαρία, ενώ η Μέρκελ έβλεπε στο πρόσωπο του Ορμπαν έναν πιστό σύμμαχό της στις Βρυξέλλες. Οταν το 2011 ο Ντιντιέ Ρέιντερς, τότε υπουργός Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Θεμάτων του Βελγίου, έθεσε σε διάσκεψη κορυφής της Ε.Ε. το θέμα της καταπάτησης των ευρωπαϊκών αρχών από το νέο Σύνταγμα της Ουγγαρίας, κανείς δεν ανταποκρίθηκε, υποστηρίζοντας ότι το θέμα δεν αφορούσε τα κράτη-μέλη, αλλά θα έπρεπε να επιληφθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Ο πολιτικός αναλυτής Ιβάν Κράστεφ υπογραμμίζει ότι ο Ορμπαν έδρασε πολύ προσεκτικά για χρόνια μετά την εκλογή του το 2010, προκειμένου να μην υπερβεί τις κόκκινες γραμμές των Βρυξελλών.

Πολλοί Ευρωπαίοι ηγέτες πίστεψαν ότι η Ουγγαρία αλλά και άλλα κράτη που εντάχθηκαν στην Ε.Ε. το 2004 θα ήταν ευγνώμονες και συνεργάσιμοι εταίροι. Υποβάθμισαν τραγικά, ωστόσο, ότι χώρες σαν την Ουγγαρία, την Πολωνία και την Τσεχία «ένιωθαν ότι έπρεπε σταδιακά να οριοθετήσουν τη δική τους ταυτότητα, απορρίπτοντας αυτήν των Βρυξελλών».

Η μεγάλη μεταναστευτική κρίση του 2015 ενίσχυσε τον Ορμπαν. Αυτό, όμως, που του επέτρεψε να εδραιώσει τη δύναμή του είναι η παντελής απουσία μηχανισμών επιβολής κυρώσεων για τα κράτη-μέλη που λοξοδρομούν.

Ακόμα και η Συνθήκη της Λισσαβώνας, που έδωσε διευρυμένες εξουσίες στο Ευρωκοινοβούλιο, έχει μόνο ένα εργαλείο γι' αυτό, η χρήση του οποίου είναι ανέφικτη: το άρθρο 7, που επιτρέπει τη στέρηση του δικαιώματος ψήφου σε μια χώρα, εφόσον ψηφιστεί ομόφωνα.

Πιθανώς σήμερα οι Βρυξέλλες να διαθέτουν ένα αποτελεσματικότερο όπλο επηρεασμού των εσωτερικών πολιτικών επιλογών των κρατών-μελών, με μπαράζ αγωγών για την παραβίαση των ευρωπαϊκών συνθηκών σε συνδυασμό με βαριές οικονομικές κυρώσεις.

Η ώρα της αλήθειας θα σημάνει με την έκδοση της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Αν η Ουγγαρία ηττηθεί, όπως αναμένεται, παραμένει άγνωστο κατά πόσο θα συμμορφωθεί, ενώ η Ε.Ε. αιφνιδίως θα βρεθεί σε αχαρτογράφητα νερά.

Στοιχήματα και φόβοι για το 2022

Τι «βλέπει» το Ινστιτούτο Γεωστρατηγικών Μελετών Eurasia Group

Δύσκολη χρονιά προμηνύεται το 2022, σύμφωνα με έκθεση του Ινστιτούτου Γεωστρατηγικών Μελετών Eurasia Group (την υπογράφουν οι επικεφαλής του Ιαν Μπρέμερ και Κλιφ Κούπτσαν), που διαπιστώνει την απουσία αξιόπιστης ηγεσίας σε παγκόσμιο επίπεδο, χαρακτηρίζοντας τον σύγχρονο κόσμο G-Zero, σε αντιδιαστολή με την ομάδα βιομηχανικών κρατών G7.

Η ιδεολογική πόλωση στις ΗΠΑ και αλλού, ο αυταρχικός χαρακτήρας του κινεζικού καθεστώτος, η ρωσική αντίδραση στην ενίσχυση της νατοϊκής επιρροής, η έλλειψη συλλογικής πολιτικής απέναντι στις κρίσιμες προκλήσεις, όπως η πανδημία και η κλιματική αλλαγή, η ανάδειξη νέων πόλων γεωπολιτικής αστάθειας, όπως η Τουρκία του Ερντογάν και οι επικείμενες ανθρωπιστικές κρίσεις σε Αφρική και Κεντρική Ασία πρόκειται να μας απασχολήσουν τη χρονιά που μόλις άρχισε. Το ινστιτούτο ξεχώρισε δέκα κινδύνους για το 2022.

1 COVID-19, ο ανέφικτος στόχος

Ειδικοί εκφράζουν ελπίδες ότι η COVID-19 θα γίνει ενδημική μέχρι το καλοκαίρι, χάρη στον μαζικό εμβολιασμό του πληθυσμού δυτικών χωρών. Ωστόσο, οι οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας θα μείνουν μαζί μας για καιρό ακόμη. Την ίδια ώρα, το κινεζικό πρότυπο για αντιμετώπιση της εξάπλωσης αποδεικνύεται πια ανίσχυρο να περιορίσει το νέο υπερμεταδοτικό στέλεχος «Ομικρον». Η κινεζική υγειονομική πολιτική είναι καταδικασμένη να αποτύχει, ανοίγοντας τον δρόμο στην επικράτηση νέων μεταλλάξεων και στη διεύρυνση του οικονομικού χάσματος μεταξύ βιομηχανικών χωρών και αναπτυσσόμενου κόσμου. Οι νωχελικοί ρυθμοί ανάπτυξης, οι πληθωριστικές τάσεις και η αυξανόμενη ανισότητα θα πυροδοτήσουν πολιτική αστάθεια, όμοια της οποίας έχουμε να βιώσουμε από τη δεκαετία του 1990.

2 Εντεινόμενη τεχνολογική δυστοπία

Το 2022, τα προσωπικά σας δεδομένα θα υποκλαπούν από χάκερ, αλγόριθμοι βασισμένοι σε μεροληπτικές αντιλήψεις θα λαμβάνουν ολοένα και πιο καταστροφικές αποφάσεις, επηρεάζοντας τη ζωή και την εργασία δισεκατομμυρίων ανθρώπων. Ο όχλος του Διαδικτύου θα δημιουργήσει χάος, προωθώντας τη βία και προκαλώντας αστάθεια στις χρηματαγορές. Δεκάδες εκατομμύρια πολίτες θα παρασυρθούν στην επικίνδυνη ατραπό των θεωριών συνωμοσίας. Το μόνο κοινό όλων αυτών των καταστροφικών εξελίξεων είναι ότι προέρχονται από τον ψηφιακό κόσμο, όπου χούφτα μεγάλων εταιρειών –και όχι κυβερνητικοί παράγοντες– παίζουν ταυτόχρονα ρόλο πρωταγωνιστή και ρυθμιστή κάθε δραστηριότητας. Η αναποτελεσματική διαχείριση κοινωνικών ζητημάτων από εταιρείες τεχνολογίας, χωρίς κρατικό έλεγχο, θα επιβαρύνει δραματικά την κοινωνία, πλήττοντας παράλληλα κάθε τομέα της οικονομίας.

3 Κρίσιμες εκλογές στην Αμερική

Οι ενδιάμεσες εκλογές στις Ηνωμένες Πολιτείες το 2022 είναι από τις κρισιμότερες στην ιστορία της χώρας. Η διαδικασία, που αμφισβητείται ήδη από κάθε πλευρά του ιδεολογικού φάσματος, θα δημιουργήσει τις συνθήκες για νέα κάθοδο του Ντόναλντ Τραμπ. Η υποχώρηση της δημοτικότητας του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν ύστερα από ένα χρόνο ελλείψεων στη διαχείριση της πανδημίας αναμένεται να επιτρέψει στους Ρεπουμπλικανούς να ανακτήσουν τον έλεγχο της Βουλής. Μια τέτοια εξέλιξη θα πείσει τους Δημοκρατικούς ψηφοφόρους ότι η νίκη της συντηρητικής παράταξης προήλθε μέσα από ψηφοθηρικά τεχνάσματα, όπως τον επανασχεδιασμό εκλογικών περιφερειών προς όφελος των Ρεπουμπλικανών και την αποθάρρυνση μελών μειονοτήτων από την κάλπη.

4 Εύθραυστο το μοντέλο Σι στην Κίνα

Σημαντικές προκλήσεις και εμπόδια υψώνονται στον δρόμο του προέδρου Σι Τζινπίνγκ και της φιλόδοξης πολιτικής του για ανάδειξη της Κίνας στην κορυφή της διεθνούς σκηνής. Η πίεση που ασκεί η Δύση, το κουρασμένο οικονομικό μοντέλο, οι ανισορροπίες της οικονομίας και η γήρανση του κινεζικού πληθυσμού είναι κάποιες από τις προκλήσεις αυτές. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος προέρχεται, όμως, από την πολιτική «Zero COVID» του Πεκίνου, που πλήττει την εσωτερική κατανάλωση και την ανάπτυξη, οξύνοντας παράλληλα την κοινωνική ένταση. Μόνη διέξοδος για τον Κινέζο πρόεδρο μοιάζει να είναι η διατήρηση του status quo στις σχέσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες και ο –έστω και προσωρινός– παραμερισμός των μαοϊκών ιδεολογικών φιλοδοξιών του.

5 Στην κόψη του ξυραφιού Ρωσία και ΗΠΑ

Οι σχέσεις μεταξύ των δύο πάλαι ποτέ υπερδυνάμεων βρίσκονται στην κόψη του ξυραφιού. Αυτό που ξεκίνησε πέρυσι σαν σταδιακή ενίσχυση των ρωσικών δυνάμεων στα σύνορα με την Ουκρανία μεταμορφώθηκε σε ευρύτερο ρωσικό αίτημα νέας χάραξης του ευρωπαϊκού αμυντικού οικοδομήματος. Το φαινόμενο αυτό, σε συνδυασμό με τις συνεχιζόμενες ανησυχίες για ρωσική ανάμειξη σε εκλογές και για κυβερνοεπιθέσεις, δείχνουν ότι η Ρωσία είναι ικανή –αν όχι πρόθυμη– να προκαλέσει διεθνή κρίση. Την ίδια ώρα, την ανησυχία της Ουάσιγκτον προκαλεί η προσέγγιση μεταξύ Βλαντιμίρ Πούτιν και Σι Τζινπίνγκ, με αφορμή την αντιπαράθεση με τις ΗΠΑ στη Θάλασσα της Νότιας Κίνας.

6 Ιρανικό πυρηνικό αδιέξοδο

Ηνωμένες Πολιτείες και Ιράν εγκαινιάζουν τη νέα χρονιά με διπλωματική αντιπαράθεση. Το ιρανικό πυρηνικό πρόγραμμα συνεχίζεται με ταχείς ρυθμούς, απαλλαγμένο από τους περιορισμούς της συμφωνίας για τα πυρηνικά της χώρας. Η αναστολή της διπλωματίας κάνει την Ουάσιγκτον να αναζητεί εναγωνίως εναλλακτική στρατηγική, με στόχο την ανάσχεση της Τεχεράνης και την ικανοποίηση των ισραηλινών αιτημάτων για ανάληψη δράσης. Η κυβέρνηση Μπάιντεν, όμως, διαθέτει ελάχιστες επιλογές. Το Ισραήλ θα συνεχίσει να αναλαμβάνει μονομερείς πρωτοβουλίες, που μπορεί να καταλήξουν ακόμη και στον βομβαρδισμό των ιρανικών πυρηνικών εγκαταστάσεων από την ισραηλινή αεροπορία. Οι εντάσεις αυτές θα κορυφωθούν φέτος, προκαλώντας αστάθεια όχι μόνο στην ευρύτερη Μέση Ανατολή, αλλά και στη διεθνή αγορά πετρελαίου.

7 Οι «πράσινοι στόχοι» πάλι στο περιθώριο

Το 2022, οι μακροπρόθεσμοι στόχοι αντικατάστασης των ορυκτών καυσίμων θα έλθουν αντιμέτωποι με τις βραχυπρόθεσμες ενεργειακές ανάγκες. Οι κυβερνήσεις της Δύσης θα οδηγηθούν σε επώδυνο δίλημμα: να κατευνάσουν τους ανήσυχους ψηφοφόρους με πρωτοβουλίες αντίθετες με τους κλιματικούς στόχους ή να επιλέξουν σκληρή γραμμή διακινδυνεύοντας την πολιτική τους επιβίωση σε συνθήκες ενεργειακής αβεβαιότητας. Οι οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας και το πλήγμα που υπέστη φέτος η διεθνής ανάπτυξη δεν θα επιτρέψουν συλλογικές πολιτικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής κρίσης. Οι «πράσινοι στόχοι» θα πρέπει έτσι να τεθούν για μία ακόμη φορά στο περιθώριο.

8 Κόσμος, χωρίς παγκόσμιο χωροφύλακα

Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν επιθυμούν πλέον να παίζουν τον ρόλο του παγκόσμιου χωροφύλακα, ενώ το Πεκίνο είναι απρόθυμο να αναλάβει την αρμοδιότητα αυτή. Παρά τις δεσμεύσεις του Τζο Μπάιντεν, η περιχαράκωση των ΗΠΑ αποτελεί πραγματικότητα. Άλλες μεγάλες δυνάμεις, όπως η Ευρωπαϊκή Ενωση, η Βρετανία και η Ιαπωνία, θα ενισχύσουν την επιρροή τους, χωρίς ωστόσο να αναπληρώσουν το κενό που αφήνει πίσω της η Ουάσιγκτον. Στο Αφγανιστάν, η έξοδος των ΗΠΑ απέδειξε τους κινδύνους μιας τέτοιας τακτικής, αφήνοντας ανοικτό τον δρόμο στην επάνοδο της τρομοκρατίας. Ανάλογα προβλήματα δημιουργούνται και στα κράτη νότια της Σαχάρας, όπου η Γαλλία επιλέγει τη σταδιακή απόσυρση δυνάμεων.

9 Οι μεγάλες πολυεθνικές σε ναρκοπέδιο

Οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις στον κόσμο έχουν κέρδη-ρεκόρ. Δυσκολίες αναμένεται να αντιμετωπίσουν, όμως, στην πολιτική σκηνή. Καταναλωτές και εργαζόμενοι, εμπνευσμένοι από την «κουλτούρα της ακύρωσης» (cancel culture) και με τη βοήθεια των μέσων κοινωνικής δικτύωσης εγείρουν νέες απαιτήσεις εις βάρος των πολυεθνικών επιχειρήσεων και των κυβερνήσεων που τις ελέγχουν. Οι πολυεθνικές θα πρέπει από εδώ και στο εξής να δαπανήσουν πολύ χρόνο και χρήμα για να κινηθούν στο νέο περιβαλλοντικό, πολιτιστικό, κοινωνικό και πολιτικό ναρκοπέδιο.

10 Τουρκία, ο μεγάλος ασθενής

Οι εμμονές του Τούρκου προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν θα οδηγήσουν σε υποχώρηση την τουρκική οικονομία και θα πλήξουν το κύρος της χώρας στο εξωτερικό το 2022, καθώς ο πρόεδρος προσπαθεί να ενισχύσει τη θέση του ενόψει των κρίσιμων εκλογών του 2023. Η απόρριψη της οικονομικής ορθοδοξίας από τον Ερντογάν και η πεποίθησή του ότι τα υψηλά επιτόκια δανεισμού ευνοούν τον πληθωρισμό, οδηγούν την τουρκική οικονομία και το εθνικό νόμισμα στην κατάρρευση με απρόβλεπτες συνέπειες για τη σταθερότητα της Τουρκίας και της Ανατολικής Μεσογείου.

• Ολη την έρευνα του Eurasia Group μπορείτε να τη δείτε στο site: eurasiagroup.net.

Ενας κόσμος σε εντεινόμενη... κίνηση - Αυξάνονται οι εστίες αναταράξεων

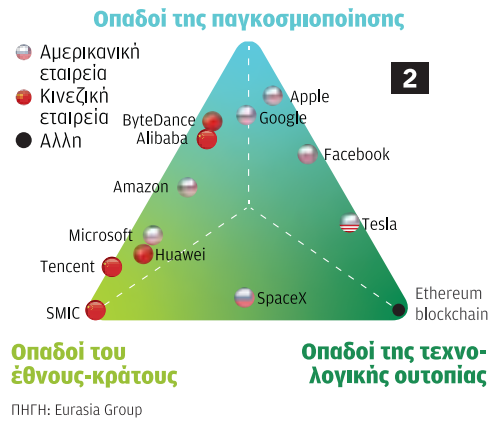

ΠΗΓΗ: Eurasia Group

Η πλειονότητα των Ρεπουμπλικανών πιστεύει ότι η ήττα του Τραμπ το 2020 οφείλεται σε νοθεία

% που πιστεύει ότι πραγματικός νικητής των εκλογών ήταν ο Τραμπ

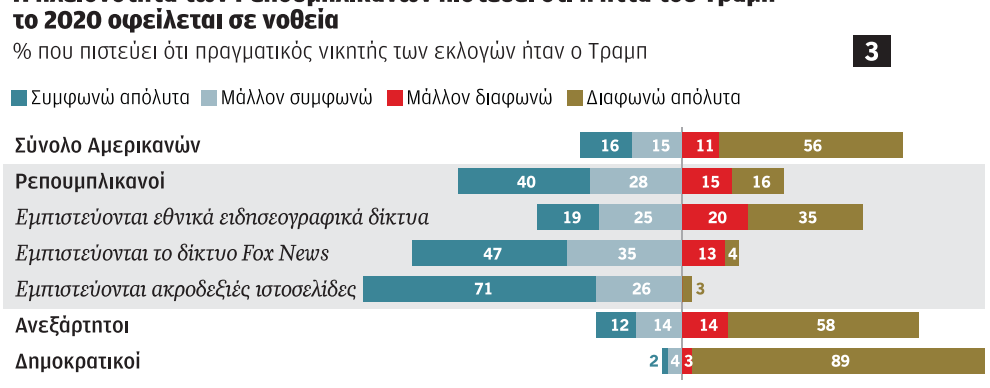

ΠΗΓΗ: Public Religion Research Institute 2021 American Values Survey

Την ιδεολογική του πρωτοκαθεδρία στους κομματικούς μηχανισμούς ενισχύει ο πρόεδρος Σι

Αναλογία άρθρων στη εφημερίδα «Λαϊκή Ημερησία» που αναφέρονται στον πρόεδρο Σι, σε σχέση με αυτά για τον πρωθυπουργό Λι Κετσιάνγκ.

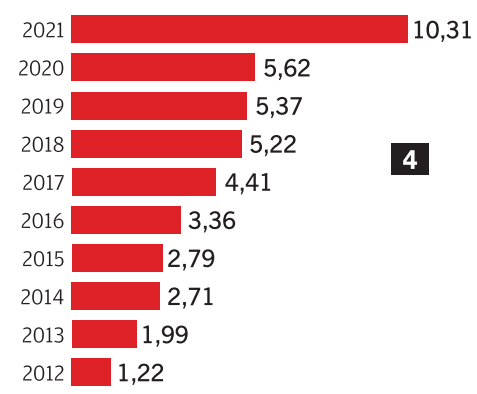

ΠΗΓΗ: China National Knowledge Infrastructure

Το Ιράν αναμένεται να εμπλουτίσει ουράνιο κατάλληλο για την κατασκευή τουλάχιστον μιας πυρηνικής βόμβας το πρώτο τρίμηνο του 2022

Απόθεμα ουρανίου U-235, εμπλουτισμένου σε ποσοστό 20%, σε κιλά.

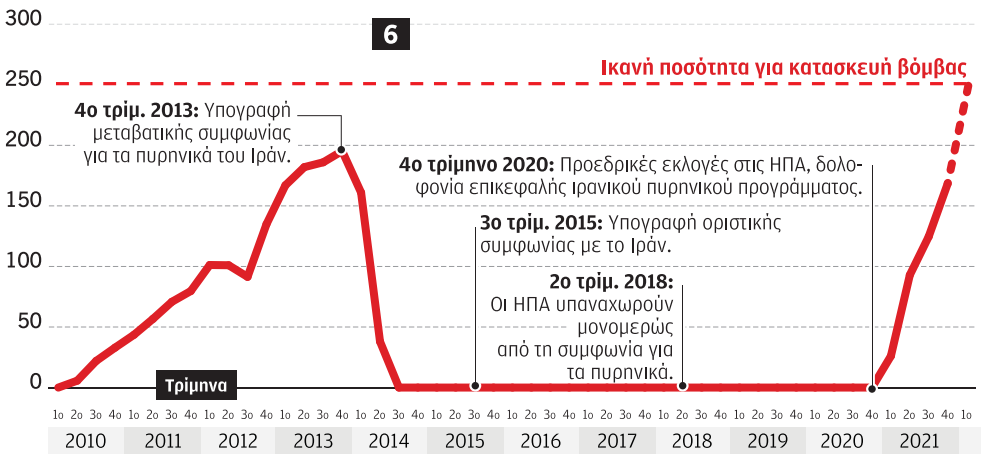

ΠΗΓΗ: International Atomic Energy Agency; Arms Control Association

Υποχωρεί το κόστος παραγωγής ηλεκτρικού από ηλιακή και αιολική ενέργεια

2020 κιλοβάτ/ώρα σε δολάρια ΗΠΑ — Αύξηση ικανότητας παραγωγής (σε γιγαβάτ)

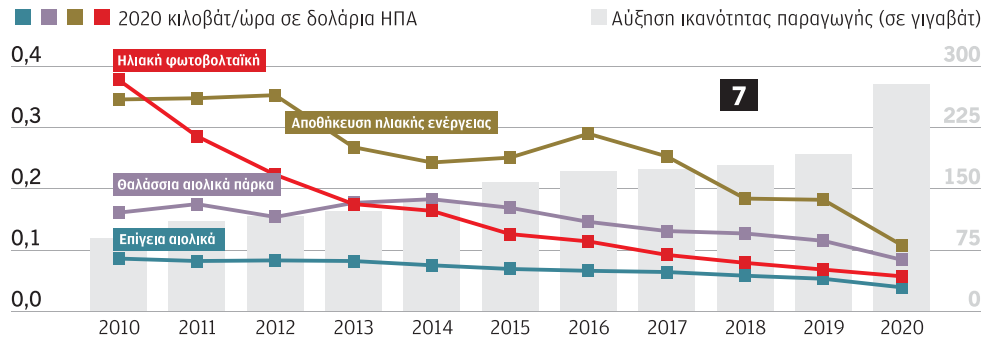

ΠΗΓΗ: International Renewable Energy Agency, International Energy Agency

Η πορεία της τουρκικής λίρας 10

Τούρκικες λίρες ανά δολάριο

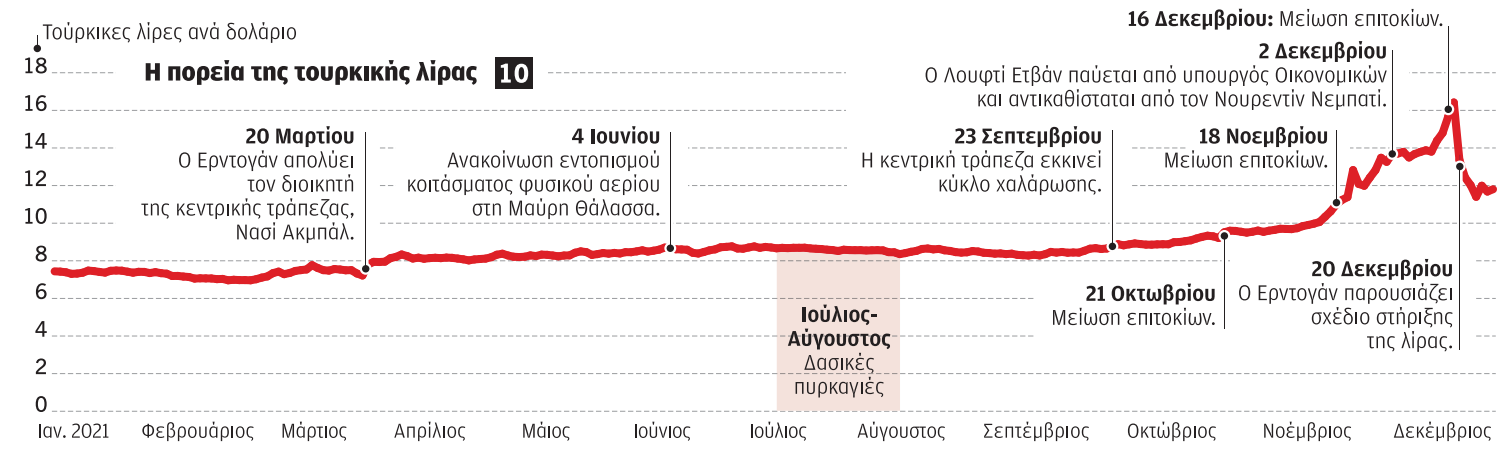

ΠΗΓΗ: Wall Street Journal

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το προσφυγικό

Σφάλλουν όσοι θεωρούν πως ΗΠΑ και Κίνα έχουν εμπλακεί σε νέο ψυχρό πόλεμο. Η Κίνα παραμένει ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος των ΗΠΑ, με τις δύο χώρες να παραμένουν άρρηκτα δεμένες μέσω δικτύου οικονομικών συναλλαγών. Στη Βραζιλία, η φετινή χρονιά αναμένεται να γράψει πολιτική ιστορία. Η δημοτικότητα του προέδρου Μπολσονάρο θα συνεχίσει να υποχωρεί, καθώς η πορεία της οικονομίας χειροτερεύει. Προμηνύεται νίκη του πρώην προέδρου Λούλα στις προεδρικές εκλογές του Οκτωβρίου. Οι ανησυχίες για πραξικόπημα από τον Μπολσονάρο ή για ακροαριστερή στροφή του Λούλα είναι αδικαιολόγητες. Το 2022 το μεταναστευτικό ρεύμα προς την Ευρώπη πρόκειται να ενισχυθεί, χωρίς ωστόσο να φθάσει στα επίπεδα του 2015. Η Ευρώπη δεν εμφανίζεται πρόθυμη να φιλοξενήσει μεγάλο αριθμό νέων προσφύγων, περιορίζοντας τις αφίξεις κατά 90% σε σχέση με το 2015. Τα κράτη-μέλη στα σύνορα της Ε.Ε. θα ενισχύσουν τη συνοριακή φύλαξη. Παρά τα αναμενόμενα εντυπωσιακά και κινδυνολογικά πρωτοσέλιδα, νέα προσφυγική κρίση δεν αναμένεται να σημειωθεί το 2022.

pod CAST

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ

Οχι, Νόλε, δεν είσαι Θεός. Πλούσιος είσαι.

Ο Τζόκο είναι καλός άνθρωπος. Βοηθάει κόσμο και αγαπάει και τους Ελληνες.

Το ίδρυμά του στηρίζει δεκάδες παιδικούς σταθμούς στη Σερβία. Σαράντα χιλιάδες παιδιά έχουν επωφεληθεί από τη φιλανθρωπική του δράση. Και το 2014 με φόντο την Ακρόπολη ανακοίνωσε μαζί με τη γυναίκα του ότι περιμένουν το πρώτο τους παιδί.

Και μετά είναι και αυτός της διαλειμματικής δίαιτας. Οκτώ ώρες τρώει και 16 δεν τρώει. Αποφεύγει διά ροπάλου τη γλουτένη και «τρελαίνεται» για φρούτα, ξηρούς καρπούς, φρέσκο ψάρι. Εν ολίγοις μοιάζει ένας ψαγμένος τύπος, περί της διατροφής τουλάχιστον.

Σπεύδω να τα γράψω όλα αυτά για να μπορώ στη συνέχεια χωρίς ενοχές να γράψω για τον «άλλο εαυτό» του Τζόκοβιτς. Αυτόν που δυσφημεί την ταλαίπωρη Σερβία και βάζει στα Βαλκάνια άλλη μια μαύρη πινέζα.

Πριν πάμε όμως στη Μελβούρνη, να πω ότι μου αρέσει και το τένις που παίζει. Δεν έχει τα σερβίς του Φέντερερ ή τα σπιν του Ναδάλ, αλλά δεν χάνει και χτύπημα. Εχει το καλύτερο κοντρόλ από όλους. Ενα τέρας ψυχραιμίας. Γύρισε τελικό στο Wimbledon ενώ ο Φέντερερ είχε τρία ματς μπολ.

Ομως... Ομως κάποιο πουλάκι κάποια στιγμή του σφύριξε ότι η COVID-19 δεν είναι αυτό που λένε οι γιατροί ότι είναι. Η γυναίκα του μάλιστα είχε ισχυριστεί ότι το ξέσπασμα της πανδημίας του κορωνοϊού σχετίζεται με την εξάπλωση του δικτύου 5G. Δέχτηκε όμως μια προειδοποίηση από το Facebook, ότι θα της κλείσουν τους λογαριασμούς για ψευδείς ειδήσεις και έκοψε την πλάκα. Και άρχισαν και οι δύο μαζί τα «δικαιωματικά» της ημιμάθειας. «Είμαι αντίθετος στον εμβολιασμό και δεν ήθελα να με αναγκάσουν να εμβολιαστώ». «Δίνω» όμως και ένα εκατομμύριο στο σύστημα υγείας της Σερβίας που καταρρέει λόγω COVID-19.

Τι συμβαίνει λοιπόν στο μυαλό του Νόλε;

Πρώτα το ρεπορτάζ. Στις 4 του μήνα ανακοίνωσε στα social media ότι φεύγει για να πάει να παίξει στο Αυστραλιανό open με «άδεια εξαίρεσης». Αδεια που παίρνουν μόνο όσοι δεν έχουν εμβολιαστεί εξαιτίας κάποιας σοβαρής πάθησης. «Εχει κάποια αρρώστια ο Τζόκο και δεν το ξέρουμε;», άρχισαν να ρωτούν, σεμνά στην αρχή, τα αυστραλιανά social media. «Το "tennis Australia" έχει δικούς του νόμους;», «δεν ισχύει δηλαδή για τους τενίστες σταρ η απαγόρευση εισόδου ανεμβολίαστων στην Αυστραλία;».

«Οι κανόνες είναι κανόνες», απαντά, από το twitter και αυτός, ο πρωθυπουργός της Αυστραλίας και ανακοινώνει την ακύρωση της βίζας του Τζόκοβιτς. Και το νούμερο ένα του παγκόσμιου τένις περνάει δώδεκα ολόκληρες ώρες περιορισμένος και ανακρινόμενος σε έναν χώρο ενός terminal του διεθνούς αεροδρομίου της Μελβούρνης.

The Terminal, λοιπόν. Τη θυμάστε προφανώς τη ρομαντική κωμωδία του Σπίλμπεργκ με τον «Αντιπαριώτη» Τομ Χανκς. Ο Βίκτορ βρίσκεται «φυλακισμένος» σε ένα αμερικανικό αεροδρόμιο, όταν καταρρέει η μικρή του χώρα και ακυρώνονται τα ταξιδιωτικά του έγγραφα. Ταινία εμπνευσμένη από την πραγματική ιστορία ενός Ιρανού που εγκλωβίστηκε για χρόνια στο Σαρλ ντε Γκωλ.

Βέβαια ο Νόλε δεν είναι ο Βίκτορ. Αν και ο παιδικός του κόσμος προέρχεται και αυτός από το «τίποτα» και τα «ερείπια». «Παιζα τένις χωρίς φιλέ, ανάμεσα σε χαλάσματα», έχει εξομολογηθεί. Ναι, ο Νόλε μεγάλωσε στη ρημαγμένη Σερβία του Μιλόσεβιτς και όχι μέσα σε μια τενιστική χρυσόμπαλα. Και αυτό το «τίποτα» τον ατσάλωσε και τον έκανε πρωταθλητή. Και –γιατί όχι;– σούπερ ήρωα.

Τα κέρδη του για τη χρονιά που μας πέρασε υπολογίζονται στα 35 εκατομμύρια δολάρια. Στο Βελιγράδι έχει αλυσίδες με καφέ και εστιατόρια. Στην Ισπανία αγόρασε εξοχικό δέκα εκατομμυρίων – με θέα το βουνό. Και στο Μαϊάμι με άλλα δέκα ένα άλλο – με θέα τη θάλασσα. Και είναι συνεταίρος με τον ράπερ Jay Z –αγαπημένο του Ομπάμα παρεμπιπτόντως– σε εταιρεία μηχανημάτων γυμναστικής.

Μέχρι σήμερα έχει εισπράξει περισσότερα από 150 εκατομμύρια δολάρια από τα τουρνουά τένις. Τα περισσότερα από όλους τους συναδέλφους του δηλαδή. Στα μικρά και άσημα τουρνουά χρεώνει ως «τέλος εμφάνισης» 900.000 δολάρια. Κι αν έπαιρνε το Australian Open –όπως τα έχει καταφέρει άλλες 9 φορές– θα εισέπραττε στο τέλος Ιανουαρίου άλλα 5 εκατομμύρια δολάρια. Πολλά; Μα τόσα παίρνει κάθε χρόνο για να φοράει κάποια συγκεκριμένα αθλητικά παπούτσια. Και 9 για να παίζει με μια συγκεκριμένη ρακέτα. Και άλλα 9 για μια μπλούζα. Για εκατομμύρια μιλάμε. Για να μη σας πω για το αμάξι που οδηγεί, για το ρολόι που φοράει, για τα εκτυπωτικά μελάνια (!) που χρησιμοποιεί και για το δικό του αεροπλάνο.

Αν ήταν αθλητής του τριπλούν ή των κρίκων, δεν θα σκεφτόταν ποτέ να πάει κόντρα στους κανόνες ενός κράτους. Για να μη σας πω τι τύχη θα είχε ένας Βαλκάνιος που θα έφτανε χωρίς εμβόλιο στην Αυστραλία.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: ΠΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Το νούμερο ένα του παγκόσμιου τένις περνάει δώδεκα ολόκληρες ώρες περιορισμένος και ανακρινόμενος σε έναν χώρο ενός terminal του διεθνούς αεροδρομίου της Μελβούρνης. The Terminal λοιπόν. Τη θυμάστε προφανώς τη ρομαντική κωμωδία του Σπίλμπεργκ με τον «Αντιπαριώτη» Τομ Χανκς.

Αλλά η τρελαίνει τους ανθρώπους. Το φωτοστέφανο –που νομίζεις ότι φοράς– θέλει και ζητωκραυγές και εκατομμύρια μαζί. Αν ο Νόλε ήταν αθλητής του τριπλούν ή των κρίκων, δεν θα σκεφτόταν ποτέ να πάει κόντρα στους κανόνες ενός κράτους. Για να μη σας πω τι τύχη θα είχε ένας Βαλκάνιος που θα έφτανε χωρίς εμβόλιο στην Αυστραλία.

Ομως όταν η δόξα σε κάνει Θεό στα μάτια ενός λαού και το χρήμα σε κάνει να ίπτασαι πάνω από ανάγκες και επιθυμίες, τότε η άρνηση των κανόνων όχι μόνο μοιάζει επιτρεπτή, αλλά είναι και αυτή που επιβεβαιώνει τη θεότητά σου.

Δείτε τη συμπεριφορά των ανθρώπων που πρωταγωνιστούν στο τελευταίο δράμα του. Η «tennis Australia» –για να μην ξεχνιόμαστε– είπε «ό,τι πεις εσύ αφεντικό»! Ε, δεν το είπε ακριβώς έτσι, αλλά ένα «ανοίξαμε και σας περιμένουμε», το είπε. Ο πατέρας του κάλεσε «όλο τον ελεύθερο κόσμο να ξεσηκωθεί»! Ο Πατριάρχης Σερβίας είπε ότι «εκατομμύρια ορθόδοξοι Σέρβοι προσεύχονται για σένα»! Και ο πρόεδρος της Σερβίας το τερμάτισε: «Ζητήσαμε να μη διαμένει ο Τζόκοβιτς στο κακόφημο ξενοδοχείο παράνομων μεταναστών»! Κακόφημο το «The Park», αν κοιτάξεις το Tripadvisor, δεν το λες, αλλά ας το προσπεράσουμε. Και επειδή ποτέ δεν πρέπει να αφήνουμε την πραγματικότητα να νικάει μια ωραία ιστορία συνωμοσίας, ο λαϊκιστής Βούτσιτς, συνέχισε: «Οποιον δεν μπορείτε να νικήσετε στο γήπεδο, προσπαθείτε, με διάφορους τρόπους, να τον εμποδίσετε να συμμετάσχει». Στη Σερβία, σημειωτέον, έχει εμβολιαστεί το 47% του πληθυσμού, στην Αυστραλία το 90%!

Κάποιοι ισχυρίζονται ότι ο ίδιος και η γυναίκα του δεν είναι απλώς αρνητές των εμβολίων, αλλά είναι ψεκασμένοι κατ' εξακολούθηση. Εχουν, λέει, συμμετάσχει μέχρι και στις «νυχτερινές συνάξεις των πυραμίδων».

Γιατί όμως ο Νόλε μεταμφιέζεται σε Βαλκάνιο άξεστο αρνητή; Δεν κατανοεί ότι έτσι αποχαιρετά τους πολλούς και δένεται με αλυσίδες με λίγους; «Οχι» είναι η απάντηση. Η έπαρση του υπεραθλητή καταλήγει σε τύφλωση – βοηθούντος και ενός οπισθοδρομικού «yes man» περίγυρου. Η «κατανόηση» δε που επιδεικνύουν οι ασκούντες εξουσία απέναντι στις «ιδιοτροπίες» των «πλουσίων», γεννάει συνεχώς νέα πεδία «ανυπακοής». Οταν οι άτεγκτοι κατά τα άλλα Ιάπωνες επέτρεψαν στον Τζόκο να μην εφαρμόζει τους υγειονομικούς κανόνες στο Τόκιο, γιατί να μην πιστέψει ο ίδιος ότι οι «επαρχιώτες Αυστραλοί» θα του στρώσουν κόκκινα χαλιά;

Το να ζούμε όμως όλοι καλά σε μια κοινωνία «διαφορετικών» –αν δεχθούμε ότι αυτός είναι ο ορισμός της ανεκτικότητας–, αυτή η διαφορετικότητα δεν μπορεί να περιλαμβάνει τους αρνητές της πραγματικότητας. Γι' αυτό κατανοώ το ξέσπασμα του Μακρόν που θέλει να τη «σπάσει άγρια» στους αρνητές και τις κοφτές αποφάσεις του Ντράγκι, που δεν παζαρεύει τις προτάσεις των επιστημόνων του. Και οι δύο σώζουν ό,τι μπορεί να σωθεί από την τιμή της Ευρώπης που μαρμάρωσε με το πρώτο κύμα της πανδημίας και δεν λέει να συνέλθει ακόμη. Και δεν συστήνει, ακόμη και τώρα, στα κράτη-μέλη τον υποχρεωτικό εμβολιασμό, τουλάχιστον όλων αυτών που είναι σε συνεχή επαφή με τους πολίτες: υγειονομικούς, παπάδες, αστυνομικούς, εστιάτορες, γκαρσόνια, εκπαιδευτικούς, μεταφορείς...

Η υποχρεωτικότητα –το έχω ξαναγράψει– θα απάλλασσε από το άγχος τους δειλούς και αναποφάσιστους. Θα υπερασπιζόταν την ομάδα έναντι του ατόμου και θα διαχώριζε τους ψυχάκηδες των πολιτικών, κοινωνικών και θρησκευτικών άκρων με τους παραστρατημένους... Νόλε (διάσημους αλλά και άσημους). Αν και βέβαια κάποιοι ισχυρίζονται ότι ο ίδιος και η γυναίκα του δεν είναι απλώς αρνητές των εμβολίων, αλλά είναι ψεκασμένοι κατ' εξακολούθηση. Εχουν λέει συμμετάσχει μέχρι και στις «νυχτερινές συνάξεις των πυραμίδων». Προσκυνηματικές συναντήσεις σε λόφους κοντά στο Σαράγεβο που κάποτε ήταν «πυραμίδες» (!) και ως εκ τούτου έχουν θεραπευτική (!) ενέργεια!

Αλλά και έτσι να είναι, μη μου το πείτε. Μην τα γκρεμίσουμε όλα μονομιάς.

Αν και για κάθε αστέρι που πέφτει, ένα άλλο ανάβει. Ο Στέφανος –που κάποτε έλεγε ότι το ανοσοποιητικό των αθλητών δεν φοβάται τον κορωνοϊό– είναι πλέον εμβολιασμένος στα αποδυτήρια του Australian Open! «Ακολούθησα ό,τι ήταν απαραίτητο για να είμαι Αυστραλία», ανέφερε σεμνά.

Ολα τα Podcast του Σταύρου Θεοδωράκη μπορείτε να τα ακούσετε στο pod.gr.

Πόλεμος στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τον σούπερ σταρ «Novax»

Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Ποιος περίμενε ότι το τένις μπορεί να ξεσηκώσει τέτοια online πάθη; Να όμως που κανείς δεν κατάφερε να μείνει αμέτοχος παρακολουθώντας το συναρπαστικό ματς μεταξύ Νόβακ Τζόκοβιτς, του Νο 1 της παγκόσμιας κατάταξης, και κυβέρνησης της Αυστραλίας, σχετικά με τη συμμετοχή ή μη του αθλητή στο αυστραλιανό Open. (Ή απλώς ο παρατεταμένος εγκλεισμός αρχίζει να εμφανίζει τις πρώτες επιπτώσεις.) Στο δυνατό σερβίς του ενός, ο άλλος απαντούσε με εξίσου επιθετικά «χτυπήματα», με το παιχνίδι να φτάνει στο... φιλέ και να κρίνεται στον πόντο. «Out» φώναξε στο τέλος ο διαιτητής καρέκλας, δείχνοντας την έξοδο του τουρνουά στον Σέρβο τενίστα.

Ηταν σωστή η απόφαση; Η Ιστορία θα δείξει, πάντως ο «Novax» Djokovic, όπως ο αθλητής είναι γνωστός πλέον (από το όνομά του και το αντιεμβολιαστής, no-vax), γνωρίζει νέες δόξες στα σόσιαλ μίντια. Παρότι μια σημαντική μερίδα των πολιτών στηρίζει την απόφαση των Αυστραλών να μην κάνουν πίσω μπροστά σε έναν σταρ και να απαιτήσουν γι' αυτόν ό,τι και για όλους τους πολίτες (μην ξεχνάμε ότι οι Αυστραλοί και δη οι κάτοικοι Μελβούρνης έχουν δεινοπαθήσει από τα παρατεταμένα lockdowns), οι επικρατούσες φωνές online, στην Ελλάδα και παντού, έχουν ταχθεί στο πλευρό του Τζόκοβιτς, ο οποίος έχει λάβει διαστάσεις σύγχρονου ήρωα, αυτού που αντιστέκεται στον «φασισμό των εμβολίων» ή κάπως έτσι. «Ορίστε, δείτε», γράφει ένας Βρετανός στο Twitter. «Ο Ναδάλ και ο Φέντερερ σε φωτογραφίες με τον Μπιλ Γκέιτς. Δεν υπάρχουν τέτοιες φωτογραφίες με τον Τζόκοβιτς!». Αθλητική δημοσιογράφος, επίσης από την Αγγλία, σημειώνει: «Στις επόμενες γενιές θα λέμε "ήταν κάποτε ένας τενίστας με το όνομα Νόβακ Τζόκοβιτς τον οποίο κανείς δεν μπορούσε να νικήσει. Ο μόνος τρόπος να τον νικήσουν ήταν να τον σταματήσουν από το να παίζει"».

Το παρασκήνιο της κόντρας Τζόκοβιτς με την κυβέρνηση της Αυστραλίας και οι πόντοι στο κοινό των πιστών αντιεμβολιαστών.

Χαρακτηριστική τού πώς βλέπει το κοινό την υπόθεση, η σύγκριση του Τζόκοβιτς με τον ήρωα της ταινίας «The Terminal», ο οποίος χωρίς να φταίει εγκλωβίζεται στον χώρο τράνζιτ του JFK. Ποιος δεν υποστήριζε τον αγώνα του πολίτη της «Κρακοζίας» να γίνει δεκτή η βίζα του από την αμερικανική κυβέρνηση; Ποιος δεν είναι με το Δαβίδ στη μάχη με τον Γολιάθ; Ποιος μπορεί να αντιπαθήσει ήρωα που έχει υποδυθεί ο Τομ ο Χανκς;

Την πλευρά των Αρχών δεν βοήθησε ότι όλα αυτά έλαβαν χώρα χριστουγεννιάτικα (οι Σέρβοι γιορτάζουν τα Χριστούγεννα στις 7 Ιανουαρίου). Το γεγονός ότι ο Τζόκοβιτς πιστεύει πολύ στον Θεό («πριν από αθλητής, είμαι ορθόδοξος χριστιανός», είχε δηλώσει το 2011) έχει εμπλουτίσει την επιχειρηματολογία όσων τον σκιαγραφούν ως μάρτυρα. Η δήλωση του πατέρα του («τότε σταύρωσαν τον Ιησού, τώρα σταυρώνουν τον Νόβακ»), η δήλωση της συζύγου του στο Instagram («ο μόνος νόμος που όλοι πρέπει να σεβόμαστε είναι η αγάπη»), αλλά και η δήλωση που φέρεται να έκανε ο ίδιος ο αντισφαιριστής («ο Θεός τα βλέπει όλα») αναμεταδόθηκαν μαζικά στα σόσιαλ, «σκοράροντας» πόντους στο κοινό των πιστών αντιεμβολιαστών.

Stoiximan

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ
ΚΥΡΙΑΚΗ 9 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022

Stoiximan

Μαραθώνιος σε... πάγο

Αντίστροφη μέτρηση με προβλήματα για τους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες

Της **ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑΣ ΣΠΑΝΕΑ**

Μετ' εμποδίων συνεχίζονται οι προετοιμασίες, οι προπονήσεις και οι αγώνες προκρίσεων για τους Χειμερινούς Ολυμπιακούς του Πεκίνου. Η διοργάνωση είναι προγραμματισμένη να αρχίσει στις 4 Φεβρουαρίου, αλλά η εξάπλωση της «Όμικρον» σε ολόκληρο τον πλανήτη έχει βάλει στον... πάγο ακόμα και τη διάθεση των αθλητών για συμμετοχή. Από ελληνικής πλευράς η χώρα έχει εξασφαλίσει πέντε προκρίσεις και διεκδικεί ακόμη μία.

Η εκτίναξη της πανδημίας είχε ως αποτέλεσμα να εκτιναχθούν και τα έξοδα για την προετοιμασία της ελληνικής ολυμπιακής ομάδας, ενώ κάποιοι από τους αθλητές μας νόσησαν ή τραυματίστηκαν. «Υποφέρουμε. Ο Αγγελής αρρώστησε και ακόμη δεν έχει συνέλθει. Οι αποστολές για αγώνες στο εξωτερικό πραγματοποιούνται με εμπόδια και τα κόστη (για τεστ, καραντίνα κ.λπ.) έχουν πολλαπλασιαστεί. Η Ελλάδα δεν έχει υψηλό επίπεδο σε αυτά τα αθλήματα και είμαστε υποχρεωμένοι να πηγαίνουμε στο εξωτερικό. Οι περιορισμοί από χώρα σε χώρα διαφέρουν και δημιουργούνται πολλά προβλήματα. Είχαμε και την ατυχία να τραυματιστεί ο Αλέξανδρος Γκινής και έτσι χάσαμε μια θέση στο αλπικό σκι. Ο Γκινής ήταν υποψήφιος για θέση ακόμα και μέσα στην οκτάδα», δήλωσε στην «Κ» ο Τίμος Τσουρέκας, τεχνικός σύμβουλος των χειμερινών αθλημάτων.

Αγώνα δρόμου πραγματοποιεί η ελληνική αποστολή λόγω της πανδημίας – «Σύστημα φούσκας» και στο Πεκίνο.

Η Ελλάδα, μέχρι τώρα, έχει κερδίσει δύο προκρίσεις στο αλπικό σκι, μια στους άνδρες και μια στις γυναίκες (στις βαθμολογίες προηγούνται οι Γιάννης Αντωνίου και Γιάννης Πρώιος και στις γυναίκες η Μαρία Ελένη Τσιόβολου και ακολουθούν η Μαρία Νικολέτα Καλτσογιάννη και η Φανή Μαρμαρέλη). Στο σκι αντοχής οι προκρίσεις είναι μία στους άνδρες και δύο στις γυναίκες (προηγείται ο Απόστολος Αγγελής και ακολουθούν Γιώργος Αναστασιάδης και Νίκος Τσουρέκας, και στις γυναίκες Μαρία Ντάνου, Παρασκευή Παπαδοπούλου και Νεφέλη Τίτα). Ο Απόστολος Αγγελής διεκδικεί την πρόκριση και στο δίαθλο.

Η εξάπλωση της πανδημίας έχει προκαλέσει τρόμο και στους Κινέζους διοργανωτές, οι οποίοι έχουν λάβει ιδιαίτερα αυστηρά μέτρα. Ήδη έχει τεθεί σε λειτουργία το «σύστημα της φούσκας», σύμφωνα με το οποίο όσοι έχουν σχέση με τη διοργάνωση δεν θα μπορούν να έρθουν σε επαφή με τον ντόπιο πληθυσμό. Οσοι βρίσκονται μέσα στη «φούσκα» θα υποβάλλονται σε καθημερινά τεστ για COVID, ενώ θα μπορούν να μεταφέρονται με τα τρένα, αλλά σε ξεχωριστά από το κοινό βαγόνια. Οι μη εμβολιασμένοι θα πρέπει να μείνουν 21 ημέρες σε καραντίνα πριν εισέλθουν στο «σύστημα φούσκας». Οι Αρχές έχουν «κλειδώσει» κάποιες πόλεις παρότι τα κρούσματα είναι ελάχιστα.

Οπως και στους Θερινούς Αγώνες του Τόκιο έτσι και στους Χειμερινούς του Πεκίνου δεν θα υπάρχουν θεατές από το εξωτερικό, αλλά η πορεία της πανδημίας θα κρίνει εάν θα μπορέσουν να τους παρακολουθήσει ένας περιορισμένος αριθμός κατοίκων της χώρας.

Το σενάριο περί αναβολής των Αγώνων δείχνει να μην μπαίνει στο τραπέζι. Αρκετές χώρες έχουν ανακοινώσει τις αποστολές τους, οι αθλητικοί χώροι στο Πεκίνο έχουν ολοκληρωθεί και το προσωπικό εργάζεται προκειμένου να υποδεχθεί τις αθλητικές ομάδες που θα καταφέρουν να νικήσουν τα εμπόδια που έχει βάλει η πανδημία.

Το σενάριο περί αναβολής των Αγώνων δείχνει να μην μπαίνει στο τραπέζι, ωστόσο ένα μήνα πριν από την τελετή έναρξης οι Κινέζοι έχουν να αντιμετωπίσουν αρκετές προκλήσεις.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Κίνδυνος ενόψει

Ο συναγωνισμός για μια θέση στην πρώτη εξάδα και στον πρώτο όμιλο της Β' φάσης μεγάλος. Εκτιμήσεις και προβλέψεις για τη φετινή πρωταθλήτρια πολύ δύσκολα γίνονται. Και όμως, αρνητικό στοιχείο για το συναρπαστικό φετινό πρωτάθλημα αποτελεί το σκηνικό που εξελίσσεται στις τελευταίες θέσεις. Ρεαλιστικά Εθνικός και ΠΑΕΕΚ κυνηγούν τη Δόξα. Ο Εθνικός έχει ήδη μείνει αρκετά πίσω, αν κάτι ανάλογο συμβεί στις επόμενες αγωνιστικές και με την ΠΑΕΕΚ, αν η βαθμολογική συγκομιδή του Εθνικού δεν διαφοροποιήσει τα τωρινά δεδομένα, τότε μεγάλος είναι ο κίνδυνος, μειωμένο μέχρι ελάχιστο να είναι το ενδιαφέρον στη δεύτερη φάση σε ό,τι έχει να κάνει με τον υποβιβασμό.

*****

Γήπεδο και μάσκα

Άγνωστο πως οι αρμόδιοι του κράτους θα αντιδράσουν, στις πρώτες εικόνες, ωστόσο, από κερκίδες γηπέδων, στα πρώτα παιγνίδια του 2022, κάθε άλλο παρά τήρησαν το μέτρο της προστατευτικής μάσκας οι κύπριοι φίλαθλοι. Πολύ λίγοι παρακολούθησαν τους αγώνες φορώντας μάσκα, κάποιοι την είχαν απλά στο πρόσωπο και πιο συγκεκριμένα στο πιγούνι και κάποιοι καθόλου. Στην ανακοίνωση πάντως του συγκεκριμένου μέτρου, οι αρμόδιοι προειδοποίησαν ακόμη και με κλείσιμο γηπέδων όπου οι φίλαθλοι δεν πειθαρχήσουν...

*****

Αμα δεν κερδίζεις...

«Υπάρχουν ακόμα πολλά παιχνίδια». Αυτό είπε μεταξύ άλλων ο Χένινγκ Μπεργκ μετά το παιχνίδι με την Πάφο. Δυστυχώς, κόουτς δεν είναι πολλά τα παιχνίδια. Αλλά και να ήταν, άμα δεν τα εκμεταλλεύεται η ομάδα, τι να τα κάνεις;

*****

Η «Ομικρον»

Η πανδημία εισέβαλε για καλά και στον αθλητισμό και τα προβλήματα στη διεξαγωγή των πρωταθλημάτων είναι τεράστια. Το θέμα είναι ότι όσα μέτρα και αν παίρνει κανείς δεν ξέρει από πού θα του έλθει το κακό. Επίσης οι ποδοσφαιριστές χάνουν το ρυθμό τους μέσα σε αυτήν την ατμόσφαιρα με αποτέλεσμα να σημειώνονται αγωνιστικές αλλοιώσεις που πιθανότατα θα έχουν βαθμολογικό αντίκτυπο. Με άλλα λόγια η «ΟΜΙΚΡΟΝ» μεταλλάσσει το πρωτάθλημα.

*****

Ζιόρντι Γκόμεθ

Ο Ζιόρντι Γκόμεθ με το γκολ που σημείωσε κατά της FC Πάφος στο τέλος των καθυστερήσεων του ματς που έγινε την περασμένη Τετάρτη στην Πάφο έδειξε ξανά πόσο πολύτιμος παίκτης είναι για την Ομόνοια. Η ποδοσφαιρική του εξυπνάδα και φυσικά η προσωπικότητα του είναι στοιχεία δυσεύρετα.

*****

Ερνστ Ασάντε

Το σκέφτηκε και το ξανασκέφτηκε ο Χένινγκ Μπεργκ και αποφάσισε θετικά για Ερνστ Ασάντε. Από το ματς με τον Ολυμπιακό έχει δικαίωμα να αγωνιστεί ο ποδοσφαιριστής. Σαφώς και πόνταρε στο ...γνώριμο του «πράγματος» ο Νορβηγός. Αν είναι σωστή η απόφαση; Το... χορτάρι θα δείξει.

*****

Δεν αλλάζει τίποτα

Η διαιτησία του Βασίλη Δημητρίου στο ντέρμπι ήταν κακή. Είτε διαμαρτυρηθεί κανείς, είτε όχι, δεν αλλάζει τίποτα στο χώρο. Την ιστορία αυτή στο Κυπριακό ποδόσφαιρο τη ζούμε χρόνια. Πάντα θα υπάρχουν κακές διαιτησίες και πάντα θα υπάρχουν διαμαρτυρόμενοι. Άρα... χαμηλοί οι τόνοι.

*****

Δεν είναι για 7η θέση

Ότι και να συμβαίνει όπως και αν το δει κανείς το θέμα αυτό το ρόστερ που έχει η Ομόνοια, ρόστερ που απέδειξε... εαυτόν σε Κύπρο και Ευρώπη δεν είναι για έβδομη θέση. Για το ότι έχουμε δει μέχρι στιγμής δεν είναι ποδοσφαιρικά και πολύ... λογικό να είναι εκεί.

ΑΠΟΨΕΙΣ

«Θα παιχτεί, δεν θα παιχτεί»

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Να 'ταν μαργαρίτα, αναθρεμμένη στην κυπριακή ύπαιθρο, στα χέρια ενός μικρού παιδιού που κόβοντας την φύλλο, φύλλο ψάχνει εναγωνίως να μάθει αν αγαπιέται ή όχι... θα ήταν το ιδανικό σκηνικό, μήπως και αγαλλιάσει η ψυχούλα μας, τούτες τις σκοτεινές μέρες που περνούμε.

Έλα όμως που δεν είναι μήτε λουλούδι, μήτε κανά παιγνίδι στα χέρια μικρού παιδιού, γιατί όχι και ενήλικα. Το «μ' αγαπά δεν μ' αγαπά» στο δικό μας μικρόκοσμο, τον ποδοσφαιρικό, έχει πλέον ελέω Covid, μεταλλαχθεί σε «θα παιχτεί, δεν θα παιχτεί».

Και αντί για φυλλαράκι, φυλλαράκι, εμείς περιμένουμε τους χημικούς να μας πουν αν είναι θετικό ή αρνητικό το αποτέλεσμα των παικτών και ακολούθως σε περίπτωση θετικότητας, το προσθέτουμε στη συνολική σούμα κρουσμάτων της ομάδας.

Στη συνέχεια προστρέχουμε στα κιτάπια μας για να δούμε πότε ανακοινώθηκε ως κρούσμα και αν η ημερομηνία συμπίπτει έως και εφτά μέρες πριν την διεξαγωγή του αγώνα και ο συνολικός αριθμός των κρουσμάτων είναι έως και τέσσερα, τότε το μάδημα σταματάει στο «δεν θα παιχτεί»...και το παιγνίδι αναβάλλεται.

Καταλάβατε; Δεν έχει σημασία. Σημασία έχει, ότι στην Κύπρο μπορεί και τέσσερις ώρες πριν από την έναρξη ενός ματς, ν' αναβληθεί. Τι και αν ζούμε πρωτόγνωρες καταστάσεις, τι και αν η πλειοψηφία του προσωπικού των ομάδων νοσεί, είμαστε αναγκασμένοι να περιμένουμε μέχρι και την τελευταία στιγμή τ' αποτελέσματα των τεστ. «Έτσι λέει το πρωτόκολλο και αυτό τηρούμε πιστά», λεν παρασκηνιακά οι «σοφοί» του αθλήματος και τσιμπιέσαι για να διαπιστώσεις αν είναι αλήθεια ή εφιάλτης που δεν τελειώνει. Σε μια ποδοσφαιρική χώρα, που οι κανόνες αλλάζουν ενώ το παιγνίδι είναι σε εξέλιξη, η προκήρυξη ερμηνεύεται ανάλογα με τα γούστα του καθενός και οι ομάδες στην κατηγορία αυξομειώνονται ωσάν και είναι τιμή πετρελαίου δηλώνουμε φανατικά πιστοί σ' ένα πρωτόκολλο, το οποίο εκ των δεδομένων θα πρέπει να είναι πιο διαλλακτικό και συνεχώς διαφοροποιημένο. Ακριβώς λόγω της πανδημίας και επειδή τα δεδομένα μαζί και οι κανόνες αλλάζουν κάθε λίγο και λιγάκι, θα μπορούσε το πρωτόκολλο που αφορά το πρωτάθλημα μας να προσαρμόζεται ανάλογα.

Και όμως για μερικούς μοιάζει με ιερό κείμενο, θεόπνευστο και όχι ένα εγχειρίδιο που θα διασφαλίσει την υγεία των ανθρώπων ανάλογα με τα δεδομένα της παρούσας φάσης, προστατεύοντας ταυτόχρονα την αξιοπιστία του πρωταθλήματος. Όχι, στην Κύπρο τηρούμε πιστά το πρωτόκολλο κατά του Covid. Το οποίο αντιγράψαμε πριν από δύο χρόνια από Γερμανούς και Ελλαδίτες και επικαιροποιήσαμε το περασμένο καλοκαίρι. Έκτοτε δεν είμαι σίγουρος αν ποτέ διαφοροποιήθηκε, ούτε και αν προσαρμόστηκε στις εξελίξεις για την πανδημία. Αυτό που μετά σιγουριάς μπορεί να ειπωθεί είναι ότι τηρείται αυστηρά (δεν βάζω και το χέρι μου στη φωτιά). Και μέσα απ' αυτό μαδάμε... τα τεστ.

Πρωτάθλημα σε καιρό πανδημίας

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Μακάρι γρήγορα το σκηνικό να αλλάξει, ευχή όλων τα τελευταία μαζεμένα κρούσματα κορωνοϊού στο ποδόσφαιρο και τα προβλήματα που αυτά δημιούργησαν να ήταν η κορύφωση και όχι η αρχή, πιο ρεαλιστικό, ωστόσο, μοιάζει το ενδεχόμενο έτσι να παραμείνει το σκηνικό για σημαντικό χρονικό διάστημα. Πιο απλά, καθόλου παράξενο, μάλλον πιο κοντά στο φυσιολογικό, η πανδημία να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη και πολύ περισσότερο στην τελική έκβαση του φετινού πρωταθλήματος.

Μέχρι τώρα, αστάθμητοι παράγοντες που μπορούσαν να επηρεάσουν την προσπάθεια κάποιων ομάδων ήταν οι τραυματισμοί, οι τιμωρίες κάποιων ποδοσφαιριστών, ίσως και κάποιες αποχωρήσεις. Προσθέτουμε πλέον και τις απώλειες που μπορεί να προκύψουν από θετικά αποτελέσματα διαγνωστικών ελέγχων για covid-19. Ακόμη και η αναβολή ενός αγώνα και η διεξαγωγή του σε μεταγενέστερο στάδιο, μπορεί να αποδειχθεί καθοριστική. Τύχη, ατυχία, συγκυρία ή λάθη στη διαχείριση των θεμάτων πανδημίας και των μέτρων προστασίας; Ότι και να ισχύει, για το επόμενο διάστημα, ο κορωνοϊός θα αποτελεί μέρος του παιγνιδιού. Μέρος του παιγνιδιού και το πρωτόκολλο της ΚΟΠ, σε σχέση με τη διεξαγωγή του πρωταθλήματος σε καιρό πανδημίας. Ένα πρωτόκολλο το οποίο συντάχθηκε, εγκρίθηκε και υιοθετήθηκε απ' όλους, χωρίς την παραμικρή αντίδραση, σχεδόν ταυτόχρονα, ωστόσο, με την αναγκαστική ενεργοποίησή του, κάποιοι το αμφισβήτησαν. Ότι ποτέ στο κυπριακό ποδόσφαιρο και σε θέματα σημαντικά δεν λειτουργούμε προληπτικά, κανένα δεν εκπλήσσει. Ούτε και το γεγονός πως σπάνια προκύπτει ομοφωνία απόψεων.

Απ' εκεί και πέρα, αν το πρωτόκολλο διαπιστωθεί πως χρήζει αλλαγών ή διαφοροποιήσεων, αυτό δεν μπορεί να γίνει με το πρωτάθλημα σε εξέλιξη και από τη στιγμή που έχουν ήδη παρθεί κάποιες αποφάσεις στη βάση των προνοιών του πρωτοκόλλου αυτού. Ούτε θέμα αναβολής αγωνιστικών μπορεί εύκολα να τεθεί, σε περιπτώσεις εντοπισμού πολλών κρουσμάτων σε κάποιες ομάδες, από τη στιγμή που ομάδες αγωνίστηκαν με σημαντικές απουσίες παικτών τους και άλλες αναγκάστηκαν να αιτηθούν αναβολή, με ό,τι αυτό συνεπάγεται στο αγωνιστικό τους πρόγραμμα το επόμενο διάστημα.

Υπάρχουν και αυτά που μπορεί να διαφοροποιηθούν και να βοηθήσουν τις ομάδες. Όπως πρόνοιες για το δικαίωμα συμμετοχής παικτών σε αγώνες που αναβάλλονται για λόγους ανωτέρας βίας, όπως μια πανδημία. Ίσως και άλλα. Θέληση να υπάρχει και καλή πρόθεση μεταξύ των ομάδων για συνεργασία. Πράγματα άγνωστα όμως στο κυπριακό ποδόσφαιρο.

EUROBANK
Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΚΥΡΙΑΚΗ 9 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022

EUROBANK
Cyprus

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.	Χ.Α.	Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	Πετρέλαιο	€/$
-0,99%	1,5%	-0,05%	-4,2%	-1,09%	0,3%	1,12%	4,49%	-0,24%

ΤΟ 2021
Αυξήθηκε κατά 1 τρισ. δολάρια η περιουσία 500 κροίσων
Σελ. 10

Φιλί ζωής αναμένει το λιανικό Λάρνακας

Ελπίδες ότι ο τουρισμός θα δώσει ώθηση στο εμπορικό κέντρο, που φέτος δέχθηκε καίριο πλήγμα

Η χειρότερη χριστουγεννιάτικη χρονιά ήταν το 2021 για τους καταστηματάρχες στο κέντρο της Λάρνακας. Ήταν η πρώτη χρονιά κατά την οποία λειτουργούσαν παράλληλα δύο εμπορικά κέντρα στην πόλη και σημαντικά brands μετακόμισαν εκεί. Η πανδημία και τα μέτρα ήταν ένας από τους βασικούς λόγους της μείωσης της κίνησης, ενώ καίριο πλήγμα στις επιχειρήσεις του κέντρου έφεραν και οι κακές καιρικές συνθήκες. Προηγήθηκε ένα εφιαλτικό 2020, με τον κύκλο εργασιών των καταστημάτων να φτάνει στο ναδίρ, με αποτέλεσμα επιχειρήσεις να αναγκάζονται να βάλουν λουκέτο. Ο δήμαρχος Λάρνακας Ανδρέας Βύρας επισήμανε ότι την λύση στο πρόβλημα θα δώσει η ανάπτυξη που συντελείται στο κέντρο της Λάρνακας, και η οποία θα μεγαλώσει την καταναλωτική πίτα και θα φέρει ξανά τον κόσμο πίσω στις κεντρικές εμπορικές οδούς. Αυτό που θα αλλάξει είναι το προφίλ των καταναλωτών του κέντρου, με την πλειοψηφία να είναι στο μεσοπρόθεσμο μέλλον τουρίστες. «Αν ο τουρισμός φέτος πάει καλά, θα έχει πολλούς τουρίστες στο υπαίθριο εμπορικό κέντρο της πόλης». **Σελ. 3**

Επενδύσεις 170 δισ.δολ. στην ηλεκτροκίνηση

Οι ομηρικές μάχες για τον έλεγχο του μέλλοντος της αυτοκινητοβιομηχανίας αναμένεται να αποκτήσουν ακόμα περισσότερο ενδιαφέρον. Η σκαπανέας Tesla δέσποσε στους πρώτους γύρους της νέας εποχής της ήπιας ηλεκτρικής ενέργειας. Στην απέναντι πλευρά βρίσκονται οι κολοσσοί τύπου Volkswagen και Toyota Motor. Αυτοί οι όμιλοι, με απόσταση πέντε ημερών ο ένας από τον άλλο, ανακοίνωσαν σχέδια για 170 δισ. δολάρια τα επόμενα χρόνια, ώστε να διατηρήσουν την κυριαρχία τους. **Σελ. 11**

Αναρχη και πολεοδομικά ανορθόδοξη η ανάπτυξη

Συνέντευξη Κ. Κωνσταντή

Για άναρχη ανάπτυξη και πολεοδομικά ανορθόδοξο περιβάλλον στην Κύπρο, κάνει λόγο ο Κωνσταντίνος Κωνσταντή, πρόεδρος του ΕΤΕΚ. Εκφράζει δυσαρέσκεια σε σχέση με τις αποφάσεις για την διακίνηση ιδιωτικών οχημάτων στην Μακαρίου και διαφωνίες επί προνοιών του Τοπικού Σχεδίου Ακάμα, ενώ προειδοποιεί για περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε Ίνεια και Ανδρολύκου. **Σελ. 4**

Οι τουριστικές τάσεις για φέτος

Ευεξία, εκπαίδευση, φίλοι

Ολες οι προβλέψεις αναφέρουν ότι το 2022 θα είναι σαφώς καλύτερος χρόνος για τον τομέα των ταξιδίων και τον τουριστικό κλάδο. Ο τουρισμός ευεξίας, εκπαίδευσης και διακοπές με φίλους είναι μερικές από τις τάσεις που αναμένονται το φετινό καλοκαίρι. Σημαντικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει για άλλη μια χρονιά ο εσωτερικός τουρισμός. **Σελ. 5**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Η «Ομικρον» επισπεύδει εκπτώσεις στην ένδυση

Ελαφρώς μουδιασμένη είναι η αγορά ένδυσης από τον τζίρο που σημειώθηκε την περίοδο των Χριστουγέννων, με αρκετά ελληνικά brands να έχουν ξεκινήσει τις εκπτώσεις βλέποντας το «φρενάρισμα» που υπάρχει στην αγορά από την επιβολή περιοριστικών μέτρων στους μη εμβολιασμένους. **Σελ. 6**

ΕΛΛΑΔΑ

Νέα μέτρα στήριξης για εστίαση και πολιτισμό

Ανακοινώνονται σύντομα νέα μέτρα στήριξης επιχειρήσεων και εργαζομένων στην Ελλάδα. Σε πρώτο πλάνο είναι οι κλάδοι εστίασης και πολιτισμού. Θα υπάρχει δυνατότητα να τεθούν σε αναστολή εργαζόμενοι και οι επιχειρήσεις να λάβουν στήριξη βάσει της μείωσης του τζίρου τους. **Σελ. 7**

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ

Απογείωση ιδιωτικών έργων στην Ελλάδα

Ανθηση γνωρίζουν τα δημόσια και ιδιωτικά έργα στην Ελλάδα, προς τέρψιν των κατασκευαστικών εταιρειών. Η επιτάχυνση της ανάπτυξης έχει απογειώσει και τις κατασκευές από ιδιώτες. Εκτιμάται ότι σε ετήσια βάση ανατίθενται συμβάσεις ιδιωτικών έργων της τάξεως του1 δισ. ευρώ. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	**0,65%**	**0,04%**
Γερμανία	-0,05%	-0,31%
Γαλλία	0,28%	0,26%
Ιταλία	1,29%	0,32%
Ισπανία	0,64%	0,26%
Ιρλανδία	0,37%	0,35%
Ελλάδα	1,53%	0,36%
Ην. Βασίλειο	1,16%	0,41%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Bal	NP
S&P	BBB-	A-3

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **HOLGER SCHMIEDING***

Γιατί ο πληθωρισμός θα υποχωρήσει το 2022

Μετά την απροσδόκητη εκτίναξή του στα πρωτοφανή επίπεδα του 4,9% για τα τελευταία σχεδόν 30 χρόνια, ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη δείχνει πως, κατά τη διάρκεια του 2022, θα υποχωρήσει.

Η προκαταρκτική καταγραφή του Δεκεμβρίου, η οποία αναμένεται να δημοσιευθεί μεθαύριο Παρασκευή, ίσως να δείξει ότι ο Νοέμβριος έχει ήδη αποτυπώσει την κλιμάκωση της ετήσιας αύξησης στις τιμές καταναλωτή.

Δύο είναι οι παράγοντες οι οποίοι πιθανώς να οδήγησαν στην αποδυνάμωση του δείκτη κατά τον τελευταίο μήνα του παρελθόντος έτους. Ο ένας έχει να κάνει με την κάμψη στην τιμή του πετρελαίου Brent από τα 73 ευρώ/βαρέλι στα μέσα Νοεμβρίου στα 68 ευρώ/βαρέλι στα μέσα Δεκεμβρίου. Η εξέλιξη αυτή είναι ικανή να μειώσει τον πληθωρισμό του Δεκεμβρίου κατά 0,3 της ποσοστιαίας μονάδας, αλλά και να περιορίσει τις συνολικότερες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας.

Ο άλλος λόγος είναι τεχνικής φύσεως και απορρέει από τη μέτρηση των τουριστικών πακέτων στο πλαίσιο του συστήματος Εναρμονισμένων Δεικτών Τιμών Καταναλωτών το 2021 σε σύγκριση με το 2020 και μπορεί να οδηγήσει σε εξασθένηση του βασικού πληθωρισμού σε ένα μήνα υψηλής τουριστικής κίνησης, όπως ο Δεκέμβριος, κατά 0,2 της ποσοστιαίας μονάδας σε σχέση με ουδέτερους μήνες όπως ο Νοέμβριος. Εντούτοις, το ακριβότερο αέριο, το υψηλό μεταφορικό κόστος των αγαθών εγκαίρως στα καταστήματα εν μέσω πρωτοφανούς «μποτιλιαρίσματος» στη διεθνή εφοδιαστική αλυσίδα και οι υψηλότερες τιμές τροφίμων μπορεί και πάλι να γεννήσουν πιέσεις στον δείκτη του Δεκεμβρίου του 2021.

> **Ολα τα δεδομένα δείχνουν ότι ο δείκτης τιμών καταναλωτή έφθασε στην ανώτατη τιμή του τον Δεκέμβριο του 2021.**

Η άνοδος του πληθωρισμού στο 6,7% σε ετήσια βάση τον Δεκέμβριο από το 5,5% τον Νοέμβριο στην Ισπανία προκλήθηκε σε μεγάλο βαθμό από την αύξηση των τιμών ηλεκτρικού ρεύματος και τροφίμων, ενώ η άνοδος στον δείκτη στο Βέλγιο από το 5,6% στο 5,7% φανερώνει ότι υπάρχει κίνδυνος να κινηθεί προς τα πάνω ο πληθωρισμός συνολικά στην Ευρωζώνη για τον τελευταίο μήνα του 2021, τον οποίο εκτιμούμε στο 4,7% σε ετήσια βάση. Πάντως, από τον τρέχοντα μήνα και μετά η καθοδική τάση του πληθωρισμού θα γίνει ευκρινέστερη. Το βασικό αποτέλεσμα από τη φορολογική αλλαγή στη Γερμανία πέρυσι τον Ιανουάριο θα μειώσει τον βασικό πληθωρισμό της Ευρωζώνης κατά 0,4 της ποσοστιαίας μονάδας τον τρέχοντα μήνα. Αναμένουμε, προϊόντος του 2022, ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη να εξασθενήσει και να υποχωρήσει κάτω του 2% βραχυχρονίως στις αρχές του 2023, να φθάσει το 2% έως τα τέλη εκείνης της χρονιάς και να διαμορφωθεί κατά μέσον όρο στο 2,2% το 2024.

* Ο κ. Holger Schmieding είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Της CAROLINE VALETKEVITCH / REUTERS

Ισχυρά αντισώματα στην «Ομικρον» για τη γαλλική οικονομία

Στη Γαλλία φαίνεται πως ακόμα η περίοδος των εορτών δεν έχει λήξει. Ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι παρατηρούνται έξαρση των μολύνσεων του κορωνοϊού και άνοδος πληθωρισμού, η εμπιστοσύνη των καταναλωτών ενισχύθηκε τον Δεκέμβριο. Με υψηλό ποσοστό εμβολιασμού και τους περιορισμούς για όσους δεν εμβολιάσθηκαν να έχουν τεθεί σε ισχύ ήδη από τα τέλη καλοκαιριού, η Γαλλία δεν επέβαλε έκτοτε αυστηρά μέτρα στις επιχειρήσεις, όταν προ των Χριστουγέννων εμφανίστηκε το χειμωνιάτικο κύμα του ιού. Ίσως το πλαίσιο αυτό να αλλάξει εξαιτίας της ραγδαίας εξάπλωσης της μετάλλαξης «Ομικρον», ενώ το πρώτο ήμισυ του Δεκεμβρίου οι καταναλωτές ζούσαν ήρεμα με χαμηλό αριθμό μολύνσεων σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Για το τέταρτο τρίμηνο του 2021 το ΑΕΠ της χώρας εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 0,5%.

Σημειωτέον πως η γαλλική οικονομία έχει εντονότερο προσανατολισμό στην παροχή υπηρεσιών και είναι λιγότερο εξαρτώμενη από τη βιομηχανία εν συγκρίσει με άλλες χώρες της Ευρωζώνης.

Συνεπώς και η ανάπτυξή της θα επηρεαστεί σε μικρότερο βαθμό από τις ελλείψεις στο σύστημα της παγκόσμιας εφοδιαστικής αλυσίδας.

Συνολικά μιλώντας, αναμένουμε το ΑΕΠ της χώρας να αυξηθεί κατά 0,5% το τέταρτο τρίμηνο του 2021, υπερσκελίζοντας το αντίστοιχο της Ευρωζώνης του 0,3%. Ο δείκτης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης ενισχύθηκε τον Δεκέμβριο στον μεσοπρόθεσμο μέσο όρο των 100 μονάδων άνω του αναθεωρημένου δείκτη των 98 μονάδων του Νοεμβρίου.

Επιπλέον ξεπέρασε και τον μέσο όρο των προβλέψεων του Reuters στις 97 μονάδες. Μια ολοένα και μεγαλύτερη μερίδα των καταναλωτών ανέφερε δύο πράγματα, δηλαδή ότι και οι τρέχουσες τιμές έχουν άνοδο αλλά και ότι προσβλέπουν σε μια αποκλιμάκωσή τους μέσα στο προσεχές δωδεκάμηνο, ενώ η ενίσχυσή τους τον Νοέμβριο εκτιμούν πως θα εξασθενήσει σταδιακά.

Η δυνατότητα των νοικοκυριών να κάνουν αποταμίευση παραμένει σταθερή επί του παρόντος σε σύγκριση με τον Νοέμβριο.

Κι ενώ ο αριθμός των νοικοκυριών στη Γαλλία που σχεδιάζουν να τονώσουν την αποταμίευση στο μέλλον, υποχώρησε κατά δύο μονάδες τον Δεκέμβριο, παρέμεινε σε επίπεδο άνω του μεσοπρόθεσμου μέσου όρου. Αν και οι Γάλλοι καταναλωτές είχαν ήρεμες ημέρες στις αρχές Δεκεμβρίου, ίσως τα πράγματα έκτοτε να έχουν αλλάξει.

]Η τελευταία έρευνα της Στατιστικής Υπηρεσίας μεταξύ 26.11 - 16.12 συγκέντρωσε στοιχεία προ της επιδείνωσης της κατάστασης με νέα αύξηση μολύνσεων. Πέραν τούτου, η κυβέρνηση δεν δείχνει διατεθειμένη να επιβάλει αυστηρούς περιορισμούς στις επιχειρήσεις, αλλά αυτό ίσως τώρα στις αρχές της χρονιάς μεταβληθεί, επηρεάζοντας τους καταναλωτές.

* Ο κ. Guidogiorgio Bodrato είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Οργανική βελτίωση

Χρονιά χαμηλών ανακτήσεων των κόκκινων δανείων από τις τράπεζες θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το 2021. Η κατάσταση λόγω της πανδημίας προφανώς έχει επηρεάσει τον αριθμό των πλειστηριασμών που έχουν διενεργηθεί, που αποτελούν το μοναδικό όπλο που έχουν στη διάθεσή τους τα τραπεζικά τμήματα ανακτήσεων. Αν και οι στόχοι μπορούν επίσης να επιτευχθούν μέσα από πωλήσεις χαρτοφυλακίων κόκκινων δανείων, οι ειδικοί εξηγούν ότι η οργανική βελτίωση της ποιότητας του ενεργητικού αποτελεί κρίσιμο παράγοντα επιτυχίας στη συνολική αντιμετώπιση του προβλήματος που μας ταλαιπωρεί από το 2013.

Αιτιολόγηση σκεπτικού

Σε άρθρο του σε γερμανική εφημερίδα ο επικεφαλής του ESM επανέρχεται στην ανάγκη αναθεώρησης του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξής της ΕΕ, το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή το 1997. Επί της ουσίας, η παρέμβαση του Γερμανού οικονομολόγου στηρίζει τις απόψεις που δημοσιοποιήθηκαν από συναδέλφους του για αναθεώρηση προς τα πάνω του επιπέδου χρέους από το 60% στο 100% του ΑΕΠ. Για να δικαιολογήσει τη συγκεκριμένη απόφαση, ανέφερε ότι το επίπεδο των επιτοκίων σε σχέση με το 1997 είναι σημαντικά χαμηλότερο φέρνοντας ως παράδειγμα την περίπτωση της Γερμανίας που από 6% τότε σήμερα βρίσκεται στο 1%.

Αναποτελεσματική αγορά

Ισχυρή προειδοποίηση προς τις εποπτικές αρχές και την Κομισιόν απευθύνει η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) όσον αφορά στη στάση ορισμένων τραπεζών να αποφεύγουν συνολικά πελάτες, στην προσπάθειά τους να διαχειριστούν το θέμα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Στην παρέμβασή της η ΕΑΤ σημειώνει ότι η κατάσταση όπως διαμορφώνεται οδηγεί σε αρκετές περιπτώσεις στον αποκλεισμό πελατών που έχουν καθόλα νόμιμες δραστηριότητες, γεγονός που επηρεάζει τον ανταγωνισμό και τη χρηματοοικονομική σταθερότητα.

Σενάρια δράσης

Σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία, η μέση αύξηση των τιμών σε βασικά καταναλωτικά αγαθά στη Γερμανία τη χρονιά που μας πέρασε ήταν κατά μέσο όρο στο 3,1%, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη άνοδο από το 1993 τότε, δηλαδή, που η χώρα προσπαθούσε ακόμα να απορροφήσει τους κραδασμούς από την επανένωση. Υπενθυμίζουμε ότι η ΕΚΤ, με βάση τους νέους νομισματικούς στόχους, θα προχωρήσει σε αύξηση των επιτοκίων εφόσον μεσοπρόθεσμα ο πληθωρισμός σταθεροποιηθεί σε επίπεδα άνω του 2%.

Η μετάλλαξη «Όμικρον» τείνει να μετατραπεί στον χειρότερο εφιάλτη των οικονομικών επιτελείων με ορατό τον κίνδυνο αποσταθεροποίησης της ανάπτυξης.

«Υποσχόμενες» επενδύσεις

Κραδασμούς στους επενδυτές της υγείας έχει προκαλέσει η καταδίκη της επικεφαλής της νεοφυούς εταιρείας Theranos, η οποία άντλησε 1 δισ. δολάρια από επιφανείς επενδυτές υποσχόμενη ότι η νέα αιματολογική εξέταση που είχε αναπτύξει θα άλλαζε μια για πάντα τα δεδομένα στον τομέα της υγείας παγκοσμίως. Η συγκεκριμένη περίπτωση είναι ενδεικτική της κατάστασης που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στην αγορά επιχειρηματικού κεφαλαίου και τα μεγάλα ποσά που με ευκολία διακινούνται προς «υποσχόμενες» επενδύσεις.

Ανησυχητική εκτίμηση

Στην ανησυχητική εκτίμηση ότι η άνιση διανομή των εμβολίων στις μη προνομιούχες χώρες του πλανήτη θα προκαλεί συνεχώς νέες μεταλλάξεις του ιού, γεγονός που θα επηρεάσει αρνητικά την παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη, εξέφρασε ο επικεφαλής του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Ο κ. Τέντρος σημείωσε μάλιστα ότι η προσπάθεια τροφοδοσίας εμβολίων στις χώρες που τα έχουν ανάγκη αποτέλεσε τη μεγαλύτερη αποτυχία του 2021, αποτέλεσμα της οποίας είναι οι παραλλαγές «Δέλτα» και «Όμικρον».

Υποχρεωτικότητα εμβολιασμού

Η μεγάλη αύξηση των κρουσμάτων συνεπεία της παραλλαγής «Όμικρον» αναγκάζει την Ιταλία να ορίσει ως υποχρεωτικό τον εμβολιασμό των κατοίκων ηλικίας 50+. Σύμφωνα με την κυβερνητική απόφαση, οι επηρεαζόμενοι πολίτες έχουν μέχρι τα μέσα Φεβρουαρίου για να εξασφαλίσουν έγκυρο safe pass είτε με την ολοκλήρωση του εμβολιαστικού σχήματος ή με πιστοποιητικό πρόσφατης νόσησης. Η απόφαση λήφθηκε μετά την καταγραφή 190.000 ημερήσιων κρουσμάτων, τα οποία σε αναλογία πληθυσμού για την Κύπρο θα αντιστοιχούσαν με 3.800 περιστατικά.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Στασιμοπληθωρισμός

CYPRUS INSTITUTE of MARKETING THE CYPRUS BUSINESS SCHOOL

Είναι το οικονομικό φαινόμενο κατά το οποίο παρατηρείται αύξηση του πληθωρισμού (συνεχής και αισθητή αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών / μείωση της αγοραστικής αξίας του χρήματος), παράλληλα με την αύξηση των ποσοστών ανεργίας, με το ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας να επιβραδύνεται και την αγορά να μη λειτουργεί αποτελεσματικά.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Νέα εξέταση αίματος για έγκαιρη ανίχνευση καρκίνου

ΟΞΦΟΡΔΗ. Επιστήμονες από τη Βρετανία ανέπτυξαν μια εξέταση αίματος που θα μπορούσε να βοηθήσει στην ανίχνευση του καρκίνου σε άτομα με πιο ακαθόριστα συμπτώματα, όπως η κόπωση και η ανεξήγητη απώλεια βάρους. Εάν επικυρωθεί, το τεστ ίσως επιτρέψει στους καρκινοπαθείς να διαγνωστούν νωρίτερα, όταν είναι πιο πιθανό να ανταποκριθούν στη θεραπεία, και να εντοπίσει ποιος θα μπορούσε να επωφεληθεί από την έγκαιρη πρόσβαση σε φάρμακα που έχουν σχεδιαστεί για την αντιμετώπιση του μεταστατικού καρκίνου.

Το τεστ χρησιμοποιεί μια τεχνολογία που ονομάζεται φασματοσκοπία πυρηνικού μαγνητικού συντονισμού.

Η εξέταση μπορεί επίσης να δείξει εάν η ασθένεια έχει εξαπλωθεί στον οργανισμό. Σύμφωνα με τον δρα Τζέιμς Λάρκιν από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, «το πρόβλημα που είχαμε στο παρελθόν είναι ότι αν οι ασθενείς με μη τυπικά συμπτώματα έχουν καρκίνο, αυτός ο καρκίνος αυξάνεται συνεχώς και όταν πηγαίνουν στον γιατρό οι καρκίνοι είναι συχνά αρκετά προχωρημένοι». Αν και είναι δύσκολο να γνωρίζουμε με ακρίβεια πόσα άτομα ανήκουν σε αυτή την κατηγορία, «είναι πιθανό να είναι δεκάδες χιλιάδες ασθενείς σε όλο το Ην. Βασίλειο». Το νέο τεστ χρησιμοποιεί μια τεχνολογία που ονομάζεται φασματοσκοπία πυρηνικού μαγνητικού συντονισμού (NMR), η οποία προσδιορίζει τα επίπεδα μικρών μορίων που ονομάζονται μεταβολίτες στο αίμα. Τα υγιή άτομα έχουν διαφορετικά μεταβολικά «δακτυλικά αποτυπώματα» από εκείνα με τοπικό ή μεταστατικό καρκίνο.

Στη μελέτη που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Clinical Cancer Research, ο Λάρκιν και οι συνεργάτες του ανέλυσαν δείγματα από 300 ασθενείς με μη ειδικά, αλλά σχετικά συμπτώματα καρκίνου, όπως κόπωση και απώλεια βάρους, και διαπίστωσαν ότι το τεστ ανίχνευσε σωστά τον καρκίνο σε 19 από τα 20 άτομα που είχαν την ασθένεια.

Η εξέταση δεν μπορεί ακόμη να εντοπίσει τον τύπο του καρκινικού όγκου, αλλά αυτός είναι ο απώτερος στόχος των ερευνητών. Το τεστ μπόρεσε επίσης να κάνει διάκριση μεταξύ ασθενών με εντοπισμένο ή μεταστατικό καρκίνο με ακρίβεια 94%, καθιστώντας αυτή την εξέταση αίματος την πρώτη που μπορεί να ανιχνεύσει εάν ο καρκίνος ενός ατόμου έχει εξαπλωθεί. Ενας διαφορετικός τύπος εξέτασης αίματος που στοχεύει στην ανίχνευση κυκλοφορούντος DNA του όγκου (ctDNA) εξετάζεται από το Εθνικό Σύστημα Υγείας, αλλά οι μεταβολικές αλλαγές μπορεί να είναι ανιχνεύσιμες νωρίτερα μέσω της NMR.

THE GUARDIAN

Στο φως μυστικά από τις μούμιες του Παλέρμου

Φως σε ένα μυστήριο 200 ετών θα ρίξουν Βρετανοί επιστήμονες χρησιμοποιώντας ακτίνες Χ. Οπως ελπίζουν, θα κατανοήσουν τα μυστικά που κρύβονται στα μικρά λείψανα τα οποία βρίσκονται στις κατακόμβες του μοναστικού Τάγματος των Καπουτσίνων στο Παλέρμο της βόρειας Σικελίας. Η δρ Κρίστι Σκουιερς, του Πανεπιστημίου του Στράφορντσαϊρ, θα συντονίσει την προσπάθεια αποκρυπτογράφησης των ιστοριών των 163 μικρών παιδιών, των οποίων τα λείψανα γεμίζουν τους διαδρόμους και τις κρύπτες του υπόγειου ταφικού μνημείου.

Συνολικά στις κατακόμβες του Παλέρμο έχουν βρεθεί 1.284 μούμιες, οι περισσότερες στην Ευρώπη, και σκελετοί. Παρότι από τα περισσότερα παιδιά έχουν απομείνει μόνο οστά, κάποια έχουν μουμιοποιηθεί και μοιάζουν σαν να κοιμούνται.

Η έρευνα θα διαρκέσει δύο χρόνια και θα εστιαστεί στα 41 παιδιά που πέθαναν μεταξύ 1787 και 1880 και εντοπίστηκαν στο λεγόμενο «παιδικό παρεκκλήσιο». Μέχρι σήμερα τίποτα δεν είναι γνωστό για την ταυτότητά τους, τα αίτια θανάτου ή το ιατρικό ιστορικό των μικρών νεκρών. Κάποιες πινακίδες που περιελάμβαναν τα στοιχεία τους έχουν διαβρωθεί ολοκληρωτικά. Οι ερευνητές ελπίζουν ότι θα καταφέρουν να σκιαγραφήσουν, με ικανοποιητική αξιοπιστία, τη ζωή και τον θάνατό τους συνδυάζοντας τα στοιχεία που θα συγκεντρώσουν με αρχειακό υλικό, όπως δύο τόμους όπου έχουν καταγραφεί τα ονόματα και η ημερομηνία θανάτου.

Η διαδικασία

Με μια φορητή ακτινολογική μονάδα, οι ερευνητές θα λάβουν εκατοντάδες απεικονίσεις των παιδιών από διαφορετικές γωνίες. «Στόχος μας είναι να κατανοήσουμε καλύτερα την ανάπτυξη, την κατάσταση υγείας και την ταυτότητά τους, συγκρίνοντας τα βιολογικά στοιχεία που θα συγκεντρώσουμε με πολιτιστικά δεδομένα, όπως π.χ. τα ρούχα που φορούσαν και η μέθοδος μουμιοποίησής τους», εξηγεί η δρ Σκουιερς.

Οι κατακόμβες, που προορίζονταν για τη χρήση αποκλειστικά των μελών του μοναστικού Τάγματος των Καπουτσίνων, έχουν μετατραπεί σε έναν μακάβριο τουριστικό πόλο έλξης. Σε κάθε εποχή βλέπει κανείς σορούς. Οι περισσότεροι νεκροί φορούν τα καλύτερα ενδύματά τους και φαίνεται ότι τους επισκέπτονταν συχνά οι συγγενείς τους. Οι μοναχοί του Τάγματος των Καπουτσίνων εγκαταστάθηκαν για πρώτη φορά στην εκκλησία της Σάντα Μαρία ντε λα Πάτσε, το 1534. Κατασκεύασαν έναν ομαδικό τάφο για τους νεκρούς τους, που άνοιγε σαν δεξαμενή κάτω από την Αγία Τράπεζα. Οταν γέμισε, οι νεκροί τοποθετήθηκαν σε ένα νεκροφυλακείο μέχρι να ολοκληρωθεί η δημιουργία της κρύπτης. Τη στιγμή της μεταφοράς τους διαπιστώθηκε ότι 45 μοναχοί είχαν μουμιοποιηθεί φυσικά και έτσι εκτέθηκαν στις κατακόμβες. Οι έρευνες μέχρι σήμερα αφορούσαν τις μούμιες ενηλίκων. Το μόνο νεκρό παιδί που μελετήθηκε ήταν η Ροζαλία Λομπάρντο, η οποία απεβίωσε το 1920 από πνευμονία μία εβδομάδα πριν από τα δεύτερα γενέθλιά της.

Οι ειδικοί επισημαίνουν ότι η μουμιοποίηση κάποιων νεκρών επήλθε με τη φυσική διαδικασία της αφυδάτωσης, αλλά σε άλλους χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές με διάφορα χημικά.

A.P., REUTERS

Συνολικά στις κατακόμβες του Παλέρμου έχουν βρεθεί 1.284 μούμιες. Η έρευνα των Βρετανών επιστημόνων θα διαρκέσει δύο χρόνια και θα εστιαστεί στα 41 παιδιά που πέθαναν μεταξύ 1787 και 1880.

Γύρω στο 20-25% εκτιμάται η μείωση μόνο για την περίοδο των εορτών στις εμπορικές οδούς της Λάρνακας.

Πλησιάζει η ανάκαμψη για Ερμού και Ζήνωνος

Η χειρότερη χρονιά φέτος για τους καταστηματάρχες στο κέντρο της Λάρνακας, ήρθαν λουκέτα και έφυγαν brands

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Ως η χειρότερη χριστουγεννιάτικη περίοδος όλων των εποχών περιγράφεται η φετινή για τα καταστήματα στο κέντρο της Λάρνακας. Ήταν η πρώτη χρονιά κατά την οποία λειτουργούσαν παράλληλα δύο εμπορικά κέντρα στην πόλη- το Metropolis Mall και το υπαίθριο εμπορικό της κέντρο - η Ερμού, η Ζήνωνος Κιτιέως, η Στρατηγού Τιμάγια κ.ο.κ. Ήταν, ως εκ τούτου, αναμενόμενο ότι η κίνηση στο εμπορικό κέντρο θα επηρεαζόταν. Παρά τις προσπάθειες του δήμου, τον χριστουγεννιάτικο διάκοσμο και τις χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις για την περίοδο των γιορτών είναι δεδομένο ότι δύο εμπορικά κέντρα, σε μια μικρή πόλη όπως είναι η Λάρνακα, θα μοιραστούν την πίτα, αναφέρει ο πρόεδρος του συνδέσμου καταστηματαρχών στο κέντρο της πόλης, Άκης Σταύρου. Αναπόφευκτα, ήρθε η αποχώρηση σημαντικών brands από τις εμπορικές οδούς της πόλης, οι οποίες βρήκαν στέγη στο κλειστό εμπορικό κέντρο. Ονόματα κράχτες όπως, το Public και το Zara, έχουν κλείσει τα καταστήματα τους στο κέντρο και λειτουργούν πλέον στο Metropolis Mall. Από τη μια το μέγεθος της αγοράς και η μείωση του σε συνάρτηση με τις μειώσεις στις τουριστικές αφίξεις, από την άλλη το μείζον ζήτημα της έλλειψης προσωπικού αλλά και γενικότερα οι συνθήκες κρίσης που διέρχεται το λιανικό ένεκα πανδημίας, τέτοιες κινήσεις ήταν λίγο ή πολύ αναμενόμενες.

Τρεις οι λόγοι

Καθίσταται ωστόσο σαφές ότι δεν ήταν μόνο η λειτουργία του νέου εμπορικού κέντρου το πρόβλημα για τους επιχειρηματίες του κέντρου. Όπως πολύ χαρακτηριστικά επισημαίνει ο κ. Σταύρου, «το mall είναι ανταγωνιστής μας, εχθρός μας είναι η πανδημία. Ο κόσμος δεν είχε ανάγκη να κάνει ψώνια, δεν είχε κάπου να πάει, δεν είχε ρεβεγιόν και εκδηλώσεις. Άρα είναι λίγο φυσιολογική η πορεία». Καίριο πλήγμα στις επιχειρήσεις του κέντρου της πόλης, έφεραν και οι κακές καιρικές συνθήκες αλλά και οι προειδοποιήσεις της μετεωρολογικής υπηρεσίας, οι οποίες κράτησαν τον κόσμο μακριά από την αγορά. Έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενο ρεπορτάζ της «Κ» το πρόβλημα που δημιουργήθηκε στην αγορά το Σαββατοκύριακο πριν από το Χριστούγεννα, μετά τις προειδοποιήσεις της μετεωρολογικής υπηρεσίας για τα ακραία καιρικά φαινόμενα. Στο μεταξύ προηγήθηκε ένα εφιαλτικό 2020, με τον κύκλο εργασιών των καταστημάτων να φτάνει στο ναδίρ ενώ την ίδια ώρα, είχαν να διαχειριστούν και τον βραχνά της καταβολής των ενοικίων. Αυτός φαίνεται ότι ήταν και ένας από τους λόγους που αριθμός μικρομεσαίων επιχειρήσεων αποφάσισε να βάλει λουκέτο ενώ, όπως περιγράφει ο κ. Σταύρου, έπεται και συνέχεια.

Η τάση για city hotels θα δώσει ανάσα στο κέντρο της πόλης. Ήδη 25 ξενοδοχεία είναι στο στάδιο αδειοδότησης, κατασκευής ενώ κάποια έχουν λειτουργήσει πολύ πρόσφατα.

Ελάχιστοι είναι οι καταναλωτές που επιλέγουν πλέον μια βόλτα στο κέντρο της Λάρνακας. Γίνονται προσπάθειες από πλευράς δήμου για βελτίωση των υποδομών, ενώ η μεγάλη ανάπτυξη του λιμανιού και της μαρίνας εκτιμάται ότι θα ανατρέψει την παρούσα εικόνα.

Στο 25%

Από πλευράς δημάρχου εκτιμάται ότι η μείωση την περίοδο των εορτών, κυμάνθηκε συνολικά και κατά μέσο όρο γύρω στο 20-25%. Επισήμανε δε ότι πρόκειται για κατάσταση παροδική και την λύση στο πρόβλημα θα δώσει η ανάπτυξη που συντελείται στο κέντρο της Λάρνακας, η οποία θα μεγαλώσει την καταναλωτική πίτα και θα φέρει ξανά τον κόσμο πίσω στις κεντρικές εμπορικές οδούς. Αυτό που θα αλλάξει είναι το προφίλ των καταναλωτών του κέντρου, με την πλειοψηφία να είναι στο μεσοπρόθεσμο μέλλον, τουρίστες. Όπως επισημαίνει ο Ανδρέας Βύρας, αυτή την στιγμή, υπάρχουν 25 περιπτώσεις ξενοδοχείων που είτε είναι σε διαδικασία αδειοδότησης ή κατασκευής, ή έχουν πρόσφατα ολοκληρωθεί και είναι σε λειτουργία. «Αν ο τουρισμός φέτος πάει καλά, θα έχει πολλούς τουρίστες στο υπαίθριο εμπορικό κέντρο της πόλης», επισημαίνει, ενώ πρόκειται για εκτίμηση την οποία συμμερίζεται και ο σύνδεσμος καταστηματαρχών του κέντρου. Μεγάλο ατού του κέντρου θεωρούνται οι μικρές αποστάσεις και βεβαίως το γεγονός ότι είναι δίπλα από την θάλασσα.

Λιμάνι και κρουαζιέρες

Οι εκτιμήσεις για επιστροφή του κόσμου στο κέντρο και νέα ανακατανομή της καταναλωτικής πίτας σχετίζονται φυσικά και με την μεγάλη ανάπτυξη του λιμανιού και της μαρίνας της πόλης. Μιλώντας στην «Κ» ο Διευθύνων Σύμβουλος της Kition Holdings Πάνος Αλεξάνδρου, ανέφερε ότι επί του παρόντος βρίσκονται σε συζητήσεις, ωστόσο ιδανικά, μέχρι τα μέσα Μαρτίου, θα υπάρχουν ανακοινώσεις για την έναρξη κρουαζιέρων από και προς το Ισραήλ, με την ακτοπλοϊκή σύνδεση Ελλάδας- Κύπρου να παραμένει στο ραντάρ του ενδιαφέροντος της εταιρείας.

Στο μεταξύ, 1η Απριλίου αρχίζουν ημερολογιακά τα πρώτα κατασκευαστικά έργα για την ανάπλαση λιμανιού και μαρίνας, συνολικού ύψους 1,2 δισ. ευρώ. Αρχή θα γίνει με την επιδιόρθωση της αποβάθρας, ένα έργο που εκτιμάται γύρω στα 25-30 εκατ. και έχει ορίζοντα υλοποίησης τους 9-12 μήνες. Αρχικά θα κατεδαφιστούν τα παράνομα υποστατικά εντός της μαρίνας και θα δημιουργηθούν νέοι χώροι για αποθήκευση, για στάθμευση σκαφών και αυτοκινήτων και στη συνέχεια θα επιδιορθωθεί το υφιστάμενο γραφείο και οι κοινές τουαλέτες ώστε να λειτουργήσει σαν μαρίνα. Θα δημιουργηθούν επίσης σε τέσσερα σημεία, κιόσκια τα οποία θα προσφέρουν αναψυκτικά , φαγητά, παγωτά στους περαστικούς, θα τοποθετηθούν παγκάκια και τραπέζια για το κοινό, θα αναδειχθούν κάποια σημεία της αποβάθρας και θα τοποθετηθεί φωτισμός νερού. Με την ολοκλήρωση του έργου μέχρι την άνοιξη του 2023, αναμένεται ότι η επισκεψιμότητα στην περιοχή θα αυξηθεί ουσιαστικά.

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Της* **GILLIAN TETT***

Ο άνθρωπος στο επίκεντρο των πολιτικών μετά την πανδημία

Το 2020, όταν έγινε γνωστό πως οι επιστήμονες έδιναν μάχη με τον χρόνο για να παραχθούν εμβόλια κατά του ιού, κυβερνήσεις και πολίτες πανηγύρισαν. Το 2021, όμως, κατέστη εμφανές ότι, εκτός του γεγονότος της δυστυχώς άνισης κατανομής των εμβολίων, η συγκεκριμένη διαδικασία ακόμα και στις πλούσιες χώρες δυσχεραίνεται. Και ο λόγος είναι η κουλτούρα των ανθρώπων που τους διαμορφώνει οπουδήποτε κι αν ζουν. Στις ΗΠΑ παρατηρήθηκε τόση αντίδραση έναντι των εμβολίων, που υπονόμευσε τις προσπάθειες ανάσχεσης της πανδημίας. Αν και άλλες χώρες, όπως η Γαλλία, κατόρθωσαν να ξεπεράσουν τους αρχικούς δισταγμούς τουλάχιστον σε κάποιον βαθμό, το γεγονός ότι ακόμα δίδονται τέτοιες μάχες φανερώνει ένα καίριο στοιχείο στη χάραξη πολιτικής, το οποίο συχνά παραγνωρίζεται. Οι αποτελεσματικές αντιδράσεις σε ταχέως ή και βραδέως κινούμενες προκλήσεις απαιτούν κάτι παραπάνω από τα αδιαμφισβήτητα επιστημονικά δεδομένα. Χρειάζονται και άλλα εργαλεία της επιστήμης, ηπιότερα, ώστε να γίνει κατανοητή η ανθρώπινη συμπεριφορά και νοοτροπία.

Η ενσυναίσθηση είναι απαραίτητη για τη χάραξη αποδοτικής στρατηγικής σε όλα τα επίπεδα.

Για να το πούμε αλλιώς: είναι θεμελιώδες λάθος να προσπαθεί κανείς να λύσει σήμερα τα προβλήματα της δημόσιας πολιτικής απλώς και μόνο με το να στηρίζεται σε μια δέσμη νοητικών εργαλείων που εφαρμόζονται κοντόθωρα. Χρειάζεται και πλευρική όραση για να εκτιμηθεί η ευρύτερη ανθρώπινη συνθήκη και ότι στοιχεία εκτός του πλαισίου των μεγάλων δεδομένων ή των επιστημονικών δοκιμών μπορούν να επηρεάσουν τα γεγονότα. Χρειαζόμαστε πλευρική όραση όχι μόνο για την πανδημία, αλλά και την οικονομική ανάπτυξη και την πολιτική για το κλίμα, τις συντάξεις κ.ο.κ. Λόγου χάριν, ας σκεφθούμε τη στάση έναντι της ανανεώσιμης ενέργειας. Στα μάτια των ελίτ των μεγαλουπόλεων της Δύσης δείχνει αυταπόδεικτο ότι οι πηγές ενέργειας, όπως ο αέρας και ο ήλιος, υπερέχουν ηθικά έναντι των ορυκτών καυσίμων, όπως ο γαιάνθρακας. Ωστόσο, αυτές οι προνομιούχες ομάδες των πόλεων ζουν μακριά από αγροτικές περιοχές, οι οποίες μπορεί να βλαφθούν από την κατασκευή ανεμογεννητριών. Ούτε και θα υποστούν τις συνέπειες από το κλείσιμο ενός ανθρακωρυχείου στην κοντινή πόλη, οι οποίες θα είναι η απώλεια της ταυτότητας και των πόρων για να μπορέσουν οι ντόπιοι να ζήσουν. Η ενσυναίσθηση είναι απαραίτητη για τη χάραξη αποδοτικής στρατηγικής ως προς την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, όπως και η συνειδητοποίηση πως οι περισσότεροι καθημερινοί άνθρωποι δεν βλέπουν τον κόσμο όπως οι μηχανικοί και οι οικονομολόγοι. Το «κλειδί» είναι το εξής: εάν αγνοήσουμε το γενικότερο πολιτισμικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο της ζωής των ανθρώπων, όλοι μας θα υποφέρουμε, ενώ αν το ενσωματώσουμε στην ανάλυσή μας, θα διαμορφώσουμε καλύτερα εργαλεία πολιτικής.

* Η κ. Gillian Tett είναι πολιτισμική ανθρωπολόγος, επικεφαλής της συντακτικής επιτροπής των Financial Times.

Πολεοδομικά ανορθόδοξη η Κύπρος

Με πολιτικό κόστος οι απόψεις του ΕΤΕΚ αναφέρει ο Κ. Κωνσταντή και εκφράζει ανησυχία για Ακάμα και Μακαρίου

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Ασυνέπεια, αποσπασματικές ενέργειες, η άναρχη ανάπτυξη και η πολιτική της μεμονωμένης κατοικίας έχουν συνθέσει ένα πολεοδομικά ανορθόδοξο περιβάλλον στην Κύπρο, όπως περιγράφει ο Κωνσταντίνος Κωνσταντή, πρόεδρος του Επιστημονικού και Τεχνικού Επιμελητηρίου Κύπρου. Τονίζει την δυσαρέσκειά του σε σχέση με τις πρόσφατες αποφάσεις για την διακίνηση ιδιωτικών οχημάτων στην Μακαρίου. Εκφράζει παράλληλα ενστάσεις για πρόνοιες του υπό εκπόνηση Τοπικού Σχεδίου Ακάμα και κτυπά καμπανάκι για περιβαλλοντκές επιπτώσεις σε Ίνεια και Ανδρολύκου.

- Προβαίνετε συχνά σε παρεμβάσεις με εισηγήσεις για νέα και σημαντικά έργα και σχέδια. Εισακούεται η φωνή του ΕΤΕΚ;

-Το Επιμελητήριο με βάση την περί ΕΤΕΚ νομοθεσία, και μέσα από τις παρεμβάσεις του τα τελευταία 30 χρόνια έχει καθιερωθεί ως ο Τεχνικός Σύμβουλος της Πολιτείας και στο πλαίσιο αυτό συμβουλεύει/γνωμοδοτεί έπειτα από πρόσκληση των αρμόδιων αρχών, ή αυτεπάγγελτα, για οποιοδήποτε θέμα της αρμοδιότητάς του, μελετά οποιαδήποτε επιστημονικά, τεχνικά, τεχνοοικονομικά ή αναπτυξιακά θέματα και διατυπώνει απόψεις και ενημερώνει το κοινό. Το ΕΤΕΚ δεν είναι, ούτε επιθυμεί να αντικαταστήσει την εκτελεστική ή την νομοθετική εξουσία. Με τον ανεξάρτητο ρόλο του και τις παρεμβάσεις του, το Επιμελητήριο προσδοκεί στον εμπλουτισμό του δημόσιου διαλόγου σε τεχνικά θέματα με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον. Όπως γνωρίζετε όλα αυτά τα χρόνια από την ίδρυση μας και ανάλογα με τη σημαντικότητα του κάθε θέματος, τοποθετηθήκαμε, συμβουλεύσαμε, φωνάξαμε ενώ σε κάποιες περιπτώσεις ασκήσαμε δημόσια και έντονη κριτική. Σε κάποιες περιπτώσεις οι παρεμβάσεις μας λαμβάνονται υπόψη και σε κάποιες άλλες αγνοούνται. Το Επιμελητήριο είναι υποχρεωμένο να διαμορφώνει επιστημονικά τεκμηριωμένες απόψεις μακριά από μικροπολιτικές ή πρόσκαιρα οφέλη. Αναπόφευκτα η εφαρμογή τέτοιων απόψεων ενδεχιμλένως να έχει πολιτικό κόστος ή να είναι αντίθετη σε συγκεκριμένα συμφέροντα και αυτός ίσως είναι ο λόγος που δεν υιοθετούνται σε όλες τις περιπτώσεις. Αυτό που έχει σημασία είναι να καθιερωθεί η μέθοδος της σύνθεσης για τη λήψη αποφάσεων. Και η επιστημονικά τεκμηριωμένη άποψη έχει πάντα ένα ρόλο, κεντρικό θα έλεγα, να διαδραματίσει στη διαδικασία αυτή.

- Για παράδειγμα έχετε εκφράσει κάποιες ενστάσεις σε σχέση με το τοπικό σχέδιο Ακάμα. Έχουν ζητηθεί οι απόψεις σας για την ετοιμασία του τελικού σχεδίου;

-Το ΕΤΕΚ εκπροσωπείται τόσο στο Πολεοδομικό Συμβούλιο όσο και στην Επιτροπή Αξιολόγησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Σχέδια και/ή Προγράμματα. Συναφώς καθηκόντως το ΕΤΕΚ έχει εκφράσει τις απόψεις του για το υπό εκπόνηση Τοπικό Σχέδιο Ακάμα.Πιο συγκεκριμένα το ΕΤΕΚ εξέφρασε την ανησυχία του για συγκεκριμένες πρόνοιες που περιέχονται στο Τοπικό Σχέδιο, όπως προκύπτουν από σχετικές αναφορές στην Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Οι βασικές ανησυχίες του ΕΤΕΚ εστιάζονται σε τρεις βασικούς άξονες: Εμπεριέχονται σοβαρές πρόνοιες που ενθαρρύνουν τη διάσπαρτη ανάπτυξη σε γεωργικές ζώνες, αλλά και στις ιδιωτικές περιοχές του Natura 2000, χωρίς καμία τεκμηρίωση των αναγκών ανάπτυξης της περιοχής.

Επιπλέον, η εισήγηση για τη νέα τουριστική περιοχή της Ίνειας αποτελεί μία μη συμπαγή επέκταση του οικισμού προς υψώματα με μεγάλες κλίσεις, (περιοχές με ψηλή περιβαλλοντική αξία). Παράλληλα, οι νέες λατομικές ζώνες που προτείνονται στην Ανδρολύκου θα προκαλέσουν μεγάλη καταστροφή σε ένα σημαντικό τμήμα του αξιόλογου τοπίου στην καρδιά του Ακάμα.Ως επιστέγασμα των πιο πάνω, το Επιμελητήριο εξέφρασε τις σοβαρές του αμφιβολίες, αλλά και την απογοήτευσή του, για την μη επίτευξη του κεντρικού στόχου που θα έπρεπε να προωθεί το Τοπικό Σχέδιο, αυτόν της ενίσχυσης και αναζωογόνησης των κοινοτήτων του Ακάμα με δέσμη μέτρων για την ανάπτυξή τους.

> **«Η εφαρμογή απόψεων του ΕΤΕΚ ενδεχομένως να έχει πολιτικό κόστος ή να είναι αντίθετη σε συγκεκριμένα συμφέροντα και αυτός ίσως είναι ο λόγος που δεν υιοθετούνται σε όλες τις περιπτώσεις».**

Οι διαδικασίες ανάθεσης που επιλέγονται, δεν προάγουν την ποιοτική αρχιτεκτονική, επισημαίνει ο πρόεδρος του ΕΤΕΚ Κωνσταντίνος Κωνσταντή.

- Πρόσφατα ολοκληρώθηκε και παραδόθηκε η Μακαρίου Γ' στη Λευκωσία.Ποια η θέση του ΕΤΕΚ για τις πρόσφατες εξελίξεις στο κυκλοφοριακό καθεστώς της λεωφόρου;

-Το ΕΤΕΚ είχε εκφράσει δημόσια την έντονη δυσαρέσκεια και ανησυχία του για το ενδεχόμενο να ανατραπεί ο αρχικός σχεδιασμός κυκλοφορίας στην αναδιαμόρφωση τμήματος της Λεωφόρου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ στο κέντρο της Λευκωσίας, που προέβλεπε τη πεζοδρόμηση της Λεωφόρου με αμφίδρομη χρήση και των δύο λωρίδων από λεωφορεία. Δυστυχώς με την πρόσφατη αναθεωρημένη απόφαση για τη διακίνηση ιδιωτικών αυτοκινήτων στην μία λωρίδα και λεωφορείων στην άλλη (έστω και προσωρινά μέχρι τις 15 Φεβρουαρίου), οι ανησυχίες μας έχουν επαληθευθεί και αυτό είναι εις βάρος των πολιτών και του περιβάλλοντος. Για ακόμα μια φορά, η πολιτεία δεν φάνηκε συνεπής στις εξαγγελίες και στους προ πενταετίας σχεδιασμούς της. Θεωρούμε ότι κατ' ελάχιστον θα πρέπει οι πολίτες να ενημερωθούν γιατί δεν ήταν έτοιμο το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος φωτοεπισήμανσης και η ελάχιστη υποδομή δικτύου λεωφορειολωρίδων, ως οι κύριοι λόγοι που οδήγησαν στην ανατροπή του αρχικού σχεδιασμού.

Έκκληση μας προς το Δήμο είναι όπως γίνουν το συντομότερο όλες οι απαιτούμενες ενέργειες ώστε να μην δοθεί περαιτέρω αναβολή στους αρχικούς σχεδιασμούς. Θεωρούμε ότι η πεζοδρόμηση της Μακαρίου σε συνέργεια με την ανάπλαση της Στασικράτους αλλά και την ολοκλήρωση της Πλατείας Ελευθερίας καθώς και την αναμενόμενη ανάπλαση του χώρου του παλαιού ΓΣΠ θα αποτελέσει ξανά το κέντρο της Λευκωσίας για εμπόριο και αναψυχή με ήπιους και φιλικούς προς το περιβάλλον τρόπους διακίνησης όπως είναι το βάδισμα, το ποδήλατο και η χρήση λεωφορείου.

- Πώς επιλύεται όμως το κυκλοφοριακό χάος στο κέντρο της Λευκωσίας; Βοηθούν στην εκτόνωση της κατάστασης ενέργειες όπως οι μονοδρομήσεις και πεζοδρομήσεις οδών και λεωφόρων;

-Είναι η πραγματικότητα ότι παρά τις μεμονωμένες ενέργειες και τα αποσπασματικά έργα στα οποία έχει προβεί το κράτος, το κυκλοφοριακό πρόβλημα παραμένει άλυτο με αποτέλεσμα όχι μόνο να ταλαιπωρούνται καθημερινά χιλιάδες συμπολίτες μας αλλά να επιβαρύνεται καθημερινά τόσο το περιβάλλον από τους αυξημένους ρύπους όσο και η οικονομία του τόπου.

Στη Λευκωσία παρόλο που αποσπασματικά και κατά κύριο λόγο σε νέα έργα, έχουν υλοποιηθεί κάποιες υποδομές που υποστηρίζουν τις Αρχές των Σχεδίων της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) όπως ποδηλατόδρομοι, πεζόδρομοι και λεωφορειολωρίδες διαφαίνεται ότι η βασική πολιτική και σχεδιασμοί του κράτους είναι σε αντίθεση με αυτές τις αρχές. Δηλαδή αντί να ληφθούν μέτρα για περιορισμό στη χρήση του ιδιωτικού αυτοκινήτου ιδιαίτερα εντός της πόλης, παρατηρούμε παροχή κινήτρων και εργασίες για την δημιουργία περισσότερων και μεγαλύτερων χώρων στάθμευσης εντός της πόλης και εξαγγελίες για νέες υποδομές που αυξάνουν τη χρήση των ΙΧ, όπως είναι το οδικό δίκτυο και οι κυκλικοί κόμβοι. Λύσεις που θα επιφέρουν άμεσα αποτελέσματα στο συγκεκριμένο πρόβλημα είναι δύσκολο να δοθούν αλλά θεωρούμε ότι θα βοηθούσαν σε ικανοποιητικό βαθμό οι ακόλουθες ενέργειες: Μονοδρομήσεις και πεζοδρομήσεις συγκεκριμένων οδών και λεωφόρων μετά από ενδελεχή μελέτη όλων των παραμέτρων, δημιουργία χώρων στάθμευσης περιμετρικά του κέντρου των πόλεων που να λειτουργούν σαν park&ride ενώ παράλληλα θα πρέπει να δημιουργηθούν και να συνυπάρξουν σταθμοί για τη χρήση λεωφορείων και ποδηλάτων. Φυσικά για να αποδώσει καρπούς η προσπάθεια αυτή θα πρέπει ταυτόχρονα να καταβληθεί προσπάθεια για πιο πρακτική και ευκολότερη χρήση λεωφορείων από τους χώρους αυτούς (park&ride), προς το κέντρο των πόλεων. Αυτό προϋποθέτει νεότερης τεχνολογίας και μικρότερα σε μέγεθος λεωφορεία, μεγαλύτερη συχνότητα διαδρομών, αύξηση του αριθμού των διαδρομών, χρήση της τηλεματικής για πληροφόρηση σε σχέση με τις διαδρομές και τις ώρες άφιξης – αναχώρησης από τις διάφορες στάσεις οι οποίες και αυτές θα πρέπει να εκσυγχρονισθούν και να αυξηθούν, ελκυστικά πακέτα για την προμήθεια εισιτηρίων και σύγχρονες μηχανές για την ευκολότερη έκδοση τους.

Στο μακροπρόθεσμο ορίζοντα θεωρούμε ότι η λύση στο πρόβλημα είναι η εφαρμογή των Σχεδίων της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, ΣΒΑΚ.

Οι προτεραιότητες ΕΤΕΚ για το 2022

- Ποιες οι προτεραιότητες του ΕΤΕΚ για τη νέα χρονιά;

-Να διατηρήσουμε και να ενισχύσουμε τις διαχρονικές αρχές που διέπουν τη δράση του Επιμελητηρίου σε επίπεδο κοινωνίας αλλά και απέναντι στα μέλη του. Αυτές οι αρχές είναι η ανεξάρτητη άποψη, η επιστημονική τεκμηρίωση, η συμμετοχικότητα, η διαφάνεια και η ποιότητα των παρεμβάσεων και των εκπροσωπήσεων μας για τα μεγάλα τεχνικά θέματα του τόπου μας. Θεωρούμε επιτακτική ανάγκη την απλοποίηση του πλαισίου αδειοδότησης και ελέγχου της ανάπτυξης με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και την ταχύτερη έκδοση αδειών, η οποία θα επιτρέψει και τη βελτιστοποίηση της άσκησης οικοδομικού ελέγχου.Βασικό ζήτημα για μας είναι και ο έλεγχος της άναρχης ανάπτυξης που δυστυχώς είναι έκδηλη στο νησί μας καθώς και την πολιτική της μεμονωμένης κατοικίας. Αυτά τα δύο δημιούργησαν ένα πολεοδομικά ανορθόδοξο και ακαλαίσθητο δομημένο περιβάλλον. Πρέπει ως χώρα να εστιάσουμε στην αναβάθμιση του δημόσιου χώρου, στη διαφύλαξη και ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και στον καθορισμό και εφαρμογή ενός πλαισίου υλοποίησης έργων του δημόσιου, που θα έχει ως κυρίαρχο στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος. Τα δημόσια έργα οφείλουν να λειτουργούν ως πρότυπο, να αποτελούν την κληρονομιά του αύριο και να προωθούν την αρχιτεκτονική ποιότητα με υποδειγματικές πολιτικές. Η ψηφιακή μεταρρύθμιση της Κύπρου είναι το μεγάλο στοίχημα που έχουμε ενώπιόν μας, το οποίο δεν αφορά μόνο τον κατασκευαστικό κλάδο, αλλά το σύνολο της δημόσιας διοίκησης, όπως τον τομέα της απόδοσης δικαιοσύνης (π.χ. e-justice) αλλά και της οικονομίας γενικότερα.Επιπρόσθετα η συνέχιση της αναβάθμισης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών μηχανικής στους πολίτες, μέσω της προώθησης της δια βίου μάθησης των μηχανικών και της ανάπτυξης εργαλείων που θα ενισχύσουν την προσπάθεια αυτή, εμπίπτουν στους κεντρικούς μας στόχους για την επόμενη χρονιά. Ομοίως, ο τομέας της έρευνας και της καινοτομίας πρέπει να ενισχυθεί και να συσχετισθεί με την ανάπτυξη της βιομηχανίας, αν θέλουμε πραγματικά να ενισχύσουμε παραγωγικά και τους δύο τομείς.Προς αυτήν την κατεύθυνση κρίνουμε σκόπιμο να αναπτύξουμε γέφυρες επικοινωνίας με ερευνητικούς φορείς, όπως είναι τα πανεπιστήμια και να ενισχύσουμε το επίπεδο του επαγγελματισμού, των γνώσεων και των δεξιότητες των μελών μας, μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα, διαλέξεις, συνέδρια και άλλες δράσεις.

Οι διαδικασίες ανάθεσης δεν προάγουν την ποιοτική αρχιτεκτονική

- Υπάρχει πρόοδος στην Κύπρο ως προς την πράσινη ανάπτυξη στην οικοδομική βιομηχανία;

-Για να είμαστε δίκαιοι, στις εξαγγελίες του κράτους για οικονομική ανάκαμψη και αναφέρομαι κυρίως στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης,γίνεται αναφορά για μετάβαση σε πράσινη ανάπτυξη και ενεργειακή αναβάθμιση. Βρισκόμαστε όμως ακόμα σε νηπιακό στάδιο.

Σε ευρεία σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2021 στο Προεδρικό, το ΕΤΕΚ κατέθεσε συγκεκριμένες προτάσεις για την αναδιαμόρφωση και τόνωση της πράσινης αναπτυξιακής δραστηριότητας. Κύρια στόχευση των εισηγήσεων του ΕΤΕΚ ήταν ο επανασχεδιασμός ενός ορθολογιστικού και πράσινου μοντέλου ανάπτυξης, με έμφαση στην ενθάρρυνση επενδύσεων με πολλαπλασιαστικό αντίκτυπο, ώστε να εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα. Σε αυτές περιλαμβάνονται η ψήφιση νόμου για την ταχεία αδειοδότηση στρατηγικών επενδύσεων, η αύξηση κινήτρων για τη συντήρηση και αποκατάσταση διατηρητέων, ενεργειακές αναβαθμίσεις και ποιοτικότερο τουρισμό, η μεταρρύθμιση και η ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και ευρύτερα της κυπριακής οικονομίας.

Επιπρόσθετα η ποιότητα του δομημένου περιβάλλοντος θα πρέπει να ιεραρχείται υψηλά στις προτεραιότητες του κράτους. Δυστυχώς υπάρχει τεράστιο έλλειμμα παραγωγής δημόσιας αρχιτεκτονικής σήμερα και αυτό οφείλεται στις διαδικασίες ανάθεσης που επιλέγονται, οι οποίες δεν προάγουν την ποιοτική αρχιτεκτονική.

> **Με την πρόσφατη αναθεωρημένη απόφαση για την κυκλοφορία στην Μακαρίου, οι ανησυχίες μας έχουν επαληθευτεί.**

Η καλής ποιότητας αρχιτεκτονική εξοικονομεί πόρους, διευκολύνει τις καθημερινές δραστηριότητες και λειτουργίες, βελτιώνει την ανθρώπινη ψυχολογία, το περιβάλλον και δημιουργεί ελκυστικότερες και παραγωγικότερες πόλεις και κτήρια, γεννώντας καθημερινά περιβαλλοντικό και οικονομικό όφελος στον χρήστη και την κοινωνία.

Πιέζουν οι αυξήσεις

- Πώς επηρεάζει η αύξηση των τιμών των πρώτων υλών την ανάπτυξη κτηρίων με ψηλή ενεργειακή απόδοση αλλά και γενικότερα;

-Σε μακροοικονομικό επίπεδο το φαινόμενο αναμένεται να ασκήσει πιέσεις για επιβράδυνση της οικοδομικής δραστηριότητας γενικότερα, με όλα τα συνεπακόλουθα. Το απευχόμαστε αλλά πιθανόν να υπάρξει κίνδυνος για λουκέτο σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις ενώ δεν μπορούμε να παραβλέψουμε και τις όποιες κοινωνικές επιπτώσεις (για παράδειγμα δημιουργία νέων μη εξυπηρετούμενων δανείων) για όλους τους εμπλεκόμενους (ιδιοκτήτες ακινήτων, Εργολήπτες, Επιχειρηματίες Ανάπτυξης Γης, προμηθευτές, άτομα που δραστηριοποιούνται στον κατασκευαστικό τομέα).Η ανάπτυξη κτηρίων με ψηλή ενεργειακή απόδοση και η ενεργειακή αναβάθμιση -υφιστάμενων δεν θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση αφού όπως ήταν αναμενόμενο οι τιμές των θερμομονωτικών υλικών έχουν αυξηθεί όπως και των άλλων οικοδομικών υλικών. Το βέβαιο είναι ότι σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αποτελέσει η αύξηση των τιμών τους τροχοπέδη στην ανάπτυξη ψηλής ενεργειακής απόδοσης κτηρίων ή/και στην ενεργειακή αναβάθμιση υφιστάμενων κτηρίων.

Η σύσταση που γίνεται είναι όπως σε περιπτώσεις προβλημάτων, το Υπουργείο Ενέργειας και τα μέρη να προσέλθουν σε ένα ειλικρινή διάλογο, αναζητώντας τη χρυσή τομή τόσο σε ό,τι αφορά χρόνους ολοκλήρωσης της επένδυσης και χρήσης εναλλακτικών υλικών, έτσι ώστε να ολοκληρωθούν τα έργα/αναβαθμίσεις χωρίς να υπονομευθεί η ποιότητά τους.

Επιπρόσθετα οι τράπεζες να ενημερωθούν για το θέμα και ανάλογα με την κάθε περίπτωση και με τα ειδικά χαρακτηριστικά της να προσπαθήσουν να είναι ελαστικές και βοηθητικές (π.χ. να δίνουν πιστωτική επέκταση) εκεί όπου δημιουργείται τεκμηριωμένη ανάγκη για την οποία δεν ευθύνεται ο επενδυτής, το νοικοκυριό, ο υπεργολάβος ή ο εργολάβος κ.λπ.

Εξι τάσεις του τουρισμού έρχονται το 2022

Τουριστικές πλατφόρμες, οργανισμοί και διάφοροι φορείς εκτιμούν ότι θα είναι σαφώς καλύτερη χρονιά

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Με την νέα έξαρση του κορωνοϊού μέσω της παραλλαγής «Όμικρον» στην εκπνοή του 2021 το σίγουρο είναι ότι η αβεβαιότητα είναι η μόνη σταθερά αυτή την στιγμή για τον τομέα των ταξιδίων και τον τουριστικό κλάδο. Το πώς θα κινηθεί λοιπόν ο τουρισμός το 2022 παραμένει γρίφος, αν και τουριστικές πλατφόρμες όπως η booking.com, εκτιμήσεις του παγκόσμιου οργανισμού τουρισμού, μελέτες παγκόσμιων οργανισμών όπως του παγκόσμιου ινστιτούτου ευεξίας και διεθνείς ταξιδιωτικές ιστοσελίδες, όπως η Amadeus και η exploretravel, επιχείρησαν να δώσουν ένα πλαίσιο για τις τάσεις που θα ακολουθήσουν τους επόμενους μήνες. Όλες οι προβλέψεις αναφέρουν ότι το 2022 θα είναι σαφώς καλύτερος χρόνος για τον τουρισμό. Για παράδειγμα, σύμφωνα με εκτιμήσεις του Statista, το 2022 τα πακέτα διακοπών θα αυξηθούν καταγράφοντας τζίρους πέραν των 100 δισ. Ο ξενοδοχειακός κλάδος θα καταγράψει επίσης αύξηση φτάνοντας τα 92,4 δισ. δολάρια. Οι εκτιμήσεις του Statista Mobility Market Outlook αναφέρουν ότι μέχρι το 2025, τα έσοδα σε αυτό τον τομέα θα αυξηθούν στα 115,74 δισ. δολάρια.

Με τους περιορισμούς να εξακολουθούν να ισχύουν και να αυξάνονται στις περισσότερες χώρες, τα rapid τεστ και τα τεστ pcr θα εξακολουθήσουν να είναι αναγκαία για όσους θέλουν να ταξιδέψουν.

Ταξίδια με μέτρα

Με τους περιορισμούς να εξακολουθούν να ισχύουν και να αυξάνονται στις περισσότερες χώρες, ο παγκόσμιος οργανισμός τουρισμού αναφέρει ότι μέσα στο 2022 τα ταξίδια θα συνεχίσουν να πραγματοποιούνται υπό περιορισμούς τόσο από προορισμούς, όσο και από αεροπορικές εταιρείες. Θα εξακολουθήσουν επίσης να απαιτούνται τα τεστ- rapid/pcr - ως προληπτικό μέτρο για την ασφάλεια των ταξιδιωτών. Εκτιμάται ότι φέτος θα γίνουν περισσότερα ταξίδια σε πιο μακρινούς προορισμούς, με την διάρκεια παραμονής να είναι μεγαλύτερη. Επιπλέον, οι ταξιδιώτες θα προτιμούν τα πιο πράσινα ταξίδια, με ό,τι κι αν αυτό συνεπάγεται για τον τρόπο μεταφοράς, το προφίλ του προορισμού κ.ο.κ. Μια άλλη τάση είναι επίσης τα «ed-ventures»- τον συνδυασμό εκπαίδευσης και διακοπών για τα μικρότερα μέλη της οικογένειας, την ώρα που οι ενήλικες μπορεί να χρειαστεί να εργαστούν από απόσταση ή να παρακολουθήσουν συναντήσεις, διαδικτυακά.

Το 2022 θα σημάνει την επιστροφή του τουρισμού ευεξίας, των διακοπών δηλαδή που βασίζονται στην ανάγκη για καλή υγεία και ποιοτικό τρόπο ζωής.

Η σημασία της διαδρομής

Ενδιαφέροντα είναι τα ευρήματα έρευνας που πραγματοποίησε το booking.com. Πρόκειται για έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβρη, μετά το τέλος της καλοκαιρινής σεζόν και πολύ πριν την έξαρση της «Όμικρον», ωστόσο εφόσον προέρχεται από την πιο δημοφιλή τουριστική πλατφόρμα, αξίζει να καταγραφεί. Συγκεκριμένα τονίζεται η σημασία της διαδρομής ως μέρος της εμπειρίας του ταξιδιού, με το 75% των ταξιδιωτών που συμμετείχαν στην έρευνα να αναφέρει ότι η διαδρομή είναι πιο ευχάριστη όταν αποτελεί μέρος του ταξιδιού. Επίσης, μετά από δύο χρόνια πανδημίας, περιοριστικών μέτρων και καραντίνας, η πλειοψηφία των ταξιδιωτών, δηλώνει έτοιμη όχι μόνο να επανασυνδεθεί με φίλους και οικογένεια, αλλά να κάνει καινούργιες γνωριμίες κατά την διάρκεια των διακοπών. Επιπλέον, η έρευνα κατέδειξε ότι το 79% των ταξιδιωτών θεωρεί ότι ένα ταξίδι είναι σημαντικότερο για την ψυχική και συναισθηματική ευεξία από άλλες μορφές φροντίδας. Σε αυτό συμφωνούν και οι προβλέψεις του παγκόσμιου οργανισμού ευεξίας.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του Παγκόσμιου Ινστιτούτου Ευεξίας (GWI), το 2022 θα σημάνει την επιστροφή του τουρισμού ευεξίας, των διακοπών δηλαδή που βασίζονται στην ανάγκη για καλή υγεία και ποιοτικό τρόπο ζωής κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Πρόκειται για τομέα ο οποίος το 2020 συγκέντρωσε 436 δισ. δολάρια και ήταν μειωμένος κατά 39,5% την περίοδο 2019-2020 (στην Ευρώπη κατά 35,4%), σε σύγκριση με την περίοδο από το 2017 μέχρι και πριν την πανδημία. Εκτιμάται δε ότι ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης για τον τουρισμό ευεξίας μέχρι το 2025 θα είναι της τάξης του 20,9% και θα ξεπεράσει παγκοσμίως το 1 τρισ. δολάρια. Το 2022 θα κυμανθεί σύμφωνα πάντα με τις εκτιμήσεις, στα 816,5 δισ. δολάρια. Σύμφωνα με την μελέτη, το 2020 πραγματοποιήθηκαν 221,1 εκατ. ταξίδια τουρισμού ευεξίας στην Ευρώπη, με μέση δαπάνη τα 725,32 δολάρια.

Σε αυτή την μορφή τουρισμού προσανατολίζεται το Υφυπουργείο Τουρισμού στην Κύπρο. Όπως ανακοίνωσε σε πρόσφατη συνέντευξη Τύπου ο αρμόδιος Υφυπουργός Σάββας Περδίος, στους στόχους του 2022 μέσα από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναιη δημιουργία ειδικών εγκαταστάσεων σε τουριστικά καταλύματα/ξενοδοχεία, με στόχο την προσέλκυση τουρισμού ευεξίας και ιατρικού τουρισμού.

Διακοπές με φίλους

Αύξηση των ομαδικών διακοπών βλέπει η πλατφόρμα κρατήσεων Amadeus, έτσι προορισμοί οι οποίοι είναι δημοφιλείς σε παρέες φίλων θα δουν σημαντική αύξηση στις κρατήσεις τους. Αναφέρει για παράδειγμα προορισμούς όπως το Μεξικό, ενώ όπως μέχρι στιγμής καταγράφεται επίσης σημαντική αύξηση στις αναζητήσεις για προορισμούς στην Ευρώπη.

Εσωτερικός τουρισμός

Σημαντικό ρόλο αναμένεται να διαδραματίσει και φέτος ο εσωτερικός τουρισμός, ο οποίος περιγράφεται ως η κινητήρια δύναμη για την ανάκαμψη της τουριστικής βιομηχανίας. Με δεδομένους τους περιορισμούς και τις αυξημένες απαιτήσεις για ένα ταξίδι στο εξωτερικό, θεωρείται δεδομένο ότι θα υπάρχει μεγάλη δυναμική σε εξορμήσεις στο εσωτερικό. Η συγκεκριμένη τάση επικράτησε και κατά την προηγούμενη χρονιά, με το Υφυπουργείο Τουρισμού να την ενισχύει μέσω του προγράμματος ενίσχυσης εγχώριου τουρισμού. Το πρόγραμμα τρέχει μέχρι τον Μάρτη ενώ επί του παρόντος δεν υπάρχουν ενδείξεις για την συνέχιση του και την φετινή καλοκαιρινή σεζόν.

Οι ανέπαφες συναλλαγές

Μία διαφορετική τάση πέραν των προτιμήσεων των τουριστών για ευεξία, νέες εμπειρίες και νέα πρόσωπα είναι και ο τρόπος πληρωμής των για τα ταξίδια και τις διακοπές, με τις ανέπαφες συναλλαγές να κυριαρχούν. Πρόκειται για τάση η οποία ευνοήθηκε σημαντικά από την έναρξη της πανδημίας, ενώ αναμένεται ότι θα κυριαρχήσει τα επόμενα χρόνια. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Phocus Wire, η αυξανόμενη σύγκλιση του fintech και των ταξιδίων είναι μία από τις σημαντικότερες αλλαγές που συντελούνται στον τομέα των ταξιδίων.

Προστασία από ταχύτατη εξάπλωση της νέας μετάλλαξης Όμικρον

Του καθηγητή
Φίλιππου Πατσαλή
Ιδρυτής και CEO
NIPD Genetics

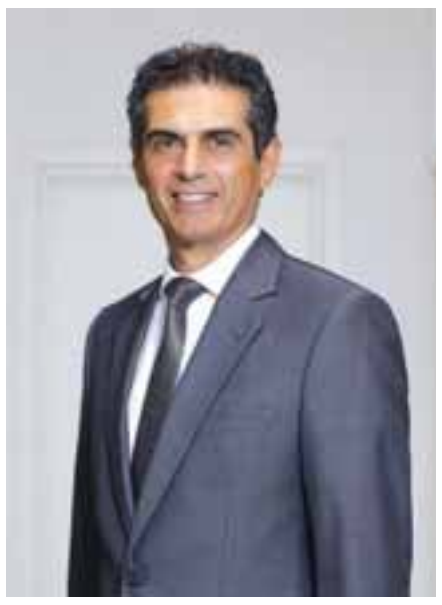

Με ελπίδα αλλά και ανασφάλεια από τη συνεχιζόμενη πανδημία Covid-19, υποδέχθηκε ο πλανήτης το νέο έτος. Η εμφάνιση της νέας μετάλλαξης Όμικρον του κορωνοϊού SARS-CoV2 στη Νότια Αφρική, στα τέλη Νοεμβρίου προκάλεσε ιδιαίτερη ανησυχία στην ιατρική επιστημονική κοινότητα, με αποκορύφωμα την ταχύτατη εξάπλωσή της παγκοσμίως.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) προειδοποίησε ότι η Όμικρον είναι η πιο ταχέως εξαπλούμενη μετάλλαξη του κορωνοϊού από κάθε προηγούμενη και έχει ήδη εντοπιστεί σε 85 χώρες. Η μετάλλαξη Όμικρον έφερε τσουνάμι κρουσμάτων και στην Ευρώπη, αποτελώντας πλέον το κυρίαρχο στέλεχος σε πολλές χώρες. Στην Κύπρο, το πρώτο κρούσμα της μετάλλαξης Όμικρον εντοπίστηκε στις 10 Δεκεμβρίου 2021, ενώ εκτιμάται ότι περίπου το 80% των πρόσφατων κρουσμάτων της COVID-19 αποδίδεται στη μετάλλαξη Όμικρον.

Το γεγονός ότι η Όμικρον είναι μία από τις πιο μεταδοτικές μεταλλάξεις, δημιούργησε εύλογα το ερώτημα κατά πόσο τα διαθέσιμα εμβόλια είναι σε θέση να θωρακίσουν αποτελεσματικά τον ανθρώπινο οργανισμό για να την αναχαιτίσει. Τα μέχρι στιγμής δεδομένα δείχνουν ότι ο βαθμός προστασίας κατά της μετάλλαξης Όμικρον παραμένει υψηλός, παρά το γεγονός πως φαίνεται να μειώνεται σε σχέση με προηγούμενες μεταλλάξεις. Η ενισχυτική δόση (τρίτη ή και τέταρτη) του εμβολίου, όμως, μπορεί να βοηθήσει σημαντικά, καθώς από τη μια αυξάνει την ποσότητα των αντισωμάτων ενώ από την άλλη βελτιώνει την ποιότητα της απόκρισης των αντισωμάτων μέσω μιας διαδικασίας που είναι γνωστή ως ωρίμανση συγγένειας. Επίσης, η ενισχυτική δόση ενδυναμώνει τις αποκρίσεις των Τ-κυττάρων στη μετάλλαξη Όμικρον, γεγονός που προσθέτει ένα τρίτο επίπεδο πρόσθετης προστασίας. Κατά συνέπεια, προς το παρόν δεν υπάρχει ανάγκη για δημιουργία νέων εμβολίων ειδικά για την Όμικρον και πιθανότατα δεν θα υπάρξει ανάγκη στο μέλλον.

Διάφορες μελέτες αναφέρονται στην πιθανότητα το νέο στέλεχος του ιού να προκαλεί πιο ήπια συμπτώματα στον πληθυσμό που είναι ήδη εμβολιασμένος ή σε άτομα που έχουν ήδη νοσήσει με κορωνοϊό στο παρελθόν, καθώς επίσης εάν τα ενισχυτικά εμβόλια είναι απαραίτητα ως μέτρο για την προστασία του πληθυσμού. Τα νέα στελέχη οποιουδήποτε ιού μπορεί να είναι σοβαρότερα, λιγότερο σοβαρά ή να μην επηρεάσουν καθόλου τη σοβαρότητα της νόσου. Όμως, το εάν πρέπει κάποιος να εμβολιαστεί δεν επηρεάζεται από την παρουσία ή την απουσία νέου στελέχους. Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι ο εμβολιασμός κατά του SARS-CoV2 μειώνει την πιθανότητα να μολυνθεί κάποιος, τον βαθμό στον οποίο θα νοσήσει εάν μολυνθεί, ή το ενδεχόμενο να καταλήξει από την ασθένεια COVID-19. Η προστασία δεν είναι απόλυτη, αλλά ο εμβολιασμός μειώνει τον κίνδυνο σε μεγάλο βαθμό, ιδιαίτερα με την ενισχυτική δόση.

Ο εμβολιασμός παραμένει η μοναδική, μέχρι στιγμής, ασπίδα κατά του κορωνοϊού. Ως πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης πρέπει να υποστηρίξουμε τα επιστημονικά αποδεδειγμένα μέτρα πρόληψης, τα εγκεκριμένα εμβόλια και τα φάρμακα, συμβάλλοντας έτσι στη μείωση των ποσοστών μόλυνσης και της σοβαρότητας της νόσου. Κομβικής σημασίας αποτελεί η εύκολη πρόσβαση και διενέργεια μαζικών ελέγχων του πληθυσμού αλλά και η τήρηση των πρωτοκόλλων που καθορίζει το Κράτος. Επιπλέον, η συμμόρφωση με τη χρήση προστατευτικής μάσκας, ο συχνός εξαερισμός των εσωτερικών χώρων, η κοινωνική αποστασιοποίηση όπου υπάρχει συνωστισμός, το συχνό πλύσιμο των χεριών, η άμεση ιχνηλάτηση στενών επαφών και η εξέταση συμπτωμάτων για γρήγορη ανάρρωση, συλλογικά και καθοριστικά, θα συμβάλουν στην τιθάσευση της διασποράς και στην αρχή του τέλους της πανδημίας.

ΠΛΗΡΩΜΕΝΗ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ

Δάνεια 700 εκατ. ευρώ σε ΜμΕ με την εγγύηση του Δημοσίου

Ποια χρηματοδοτικά προγράμματα «τρέχουν» μέσω της Αναπτυξιακής Τράπεζας

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Δάνεια για κεφάλαια κίνησης έως 250.000 ευρώ, αλλά και δάνεια επενδυτικού σκοπού έως 1,5 εκατ. ευρώ εξασφαλίζει η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (Hellenic Development Bank - HDB) μέσω δύο βασικών χρηματοδοτικών εργαλείων που «τρέχουν» σε συνεργασία με τις εμπορικές τράπεζες. Πρόκειται για το Ταμείο Εγγυοδοσίας για μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις και το ΤΕΠΙΧ ΙΙ, που αφορά επιχειρήσεις με τζίρο έως 50 εκατ. ευρώ, μέσω των οποίων δίνονται δάνεια κεφαλαίου κίνησης με την εγγύηση της ΕΑΤ ή χαμηλότοκα δάνεια για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων.

Τα δύο προγράμματα διαθέτουν κεφάλαια 700 εκατ. ευρώ και λειτουργούν ως ασφαλές καταφύγιο δανεισμού, έως ότου ενεργοποιηθεί το Ταμείο Ανάπτυξης (RRF), αλλά και ο αναπτυξιακός νόμος για όσες επιχειρήσεις έχουν ανάγκη ρευστότητας ή θέλουν να προχωρήσουν την επένδυσή τους χωρίς να χρειαστεί να εμπλακούν στη διαδικασία εγκρίσεων του RRF. Τα προγράμματα δανειοδότησης της ΕΑΤ αποτέλεσαν βασικό στήριγμα της ρευστότητας των επιχειρήσεων τα δύο τελευταία χρόνια μετά το ξέσπασμα της πανδημίας και όπως σημειώνει η πρόεδρος και διευθύνουσα σύμβουλος της HDB, Αθηνά Χατζηπέτρου, «η τράπεζα θα λειτουργήσει τα επόμενα χρόνια ως ένας fintech οργανισμός που θα θέσει στην υπηρεσία των επιχειρήσεων νέα στοχευμένα εργαλεία, τα οποία θα προάγουν την επιχειρηματικότητα και θα επιβραβεύουν την καινοτομία».

Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάζει νέα εργαλεία για μικροπιστώσεις, αλλά και αναπτυξιακά προγράμματα που θα δίνουν επιδότηση κεφαλαίου για τη δημιουργία νέων προϊόντων και νέων μεθόδων παραγωγής, ενώ έχει ήδη στο οπλοστάσιό της ένα πλήρες φάσμα χρηματοδοτικών εργαλείων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας και τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων.

SHUTTERSTOCK

Η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα σχεδιάζει νέα εργαλεία για μικροπιστώσεις, αλλά και αναπτυξιακά προγράμματα που θα δίνουν επιδότηση κεφαλαίου για τη δημιουργία νέων προϊόντων και μεθόδων παραγωγής.

Το 40% του κεφαλαίου κάθε δανείου που παρέχει το ΤΕΠΙΧ είναι άτοκο.

ΤΕΠΙΧ ΙΙ

Μεταξύ αυτών, το Επενδυτικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας ΙΙ (ΤΕΠΙΧ ΙΙ), που παρέχει δάνεια επενδυτικού σκοπού σε επιχειρήσεις με ευνοϊκούς όρους, αφού το 40% του κεφαλαίου κάθε δανείου είναι άτοκο, καθώς χρηματοδοτείται από την ΕΑΤ. Το ύψος του δανείου ξεκινάει από τις 25.000 ευρώ και μπορεί να φτάσει έως και το 1.500.000 ευρώ, ενώ η διάρκεια αποπληρωμής είναι 5-10 έτη με δυνατότητα περιόδου χάριτος έως 36 μηνών. Επιλέξιμες για να υποβάλουν αίτημα χρηματοδότησης στη συγκεκριμένη δράση είναι οι υπό σύσταση, νεοσύστατες, νέες, καθώς και υφιστάμενες πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, που απασχολούν έως 250 εργαζομένους και εμφανίζουν κύκλο εργασιών έως 50 εκατ. ευρώ ή έχουν ενεργητικό έως 43 εκατ. ευρώ. Ο προϋπολογισμός του ΤΕΠΙΧ ΙΙ ανέρχεται στα 370 εκατ. ευρώ και μέχρι σήμερα έχουν διατεθεί 70 εκατ. ευρώ, ενώ τα υπόλοιπα έχουν περιθώριο απορρόφησης έως τον Οκτώβριο του 2023.

Ταμείο Εγγυοδοσίας

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας για πολύ μικρές επιχειρήσεις δίνει κεφάλαια κίνησης:

• Εως 250.000 ευρώ ή το 25% του κύκλου εργασιών τους κατά το 2019 για επιχειρήσεις που έχουν συσταθεί πριν από το 2020.

• 250.000 ευρώ ή των αναγκών ρευστότητας από την ημερομηνία χορήγησης του δανείου και για τους επόμενους 18 μήνες, για όσες επιχειρήσεις συστάθηκαν εντός του 2020. Το πρόγραμμα στοχεύει στην κάλυψη των αυξημένων αναγκών ρευστότητας που προκύπτουν ως συνέπεια της πανδημικής κρίσης, παρέχοντας κρατική εγγύηση για το 80% του δανείου. Το πρόγραμμα καλύπτει όσες επιχειρήσεις είχαν στο τέλος του 2019 κύκλο εργασιών έως 1 εκατ. ευρώ, δηλαδή τις υφιστάμενες επιχειρήσεις, αλλά και τις νεοσύστατες, εφόσον αυτές έχουν συσταθεί έως και τον χρόνο υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης στην τράπεζα.

Αναγκαία προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση με κεφάλαια κίνησης μιας επιχείρησης μέσω του Ταμείου Εγγυοδοσίας είναι να μην έχει ενταχθεί στον Α΄ και Β΄ κύκλο του Ταμείου Εγγυοδοσίας, να μην εμφανίζει ληξιπρόθεσμες οφειλές στις τράπεζες (έως και 90 μέρες καθυστέρηση) κατά την 31.12.2019 ή κατά την υποβολή της αίτησης και να μην εμφανίζει δυσμενή συναλλακτική συμπεριφορά σε άλλα προγράμματα της HDB (έως και 90 μέρες καθυστέρηση). Ο προϋπολογισμός του προγράμματος φθάνει τα 450 εκατ. ευρώ, τα οποία θα πρέπει να απορροφηθούν έως τον Ιούνιο του 2022, καθώς τα κεφάλαια και οι όροι του προγράμματος εντάσσονται στο προσωρινό πλαίσιο που έχει εγκριθεί από την Ε.Ε. για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας.

Η επιχείρηση μπορεί να εκδηλώσει ενδιαφέρον μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.ependyseis.gr, δηλώνοντας την τράπεζα συνεργασίας από την οποία επιθυμεί να χρηματοδοτηθεί.

Παράταση 6 μηνών του προγράμματος παγίων δαπανών

Την παράταση του προγράμματος παγίων δαπανών αποφάσισε η κυβέρνηση παρέχοντας τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις που εντάχθηκαν στο μέτρο να συμψηφίζουν φόρους και εισφορές μέχρι τα τέλη Ιουνίου 2022. Υπολογίζεται ότι περίπου 100 εκατ. ευρώ δεν έχουν συμψηφιστεί με φόρους και εισφορές και προκειμένου να μη χαθεί το ποσό θα χρησιμοποιηθεί για τη στήριξη των επιχειρήσεων.

Συγκεκριμένα, τα ποσά ενίσχυσης με τη μορφή πιστωτικού προς τη φορολογική αρχή και τον e-ΕΦΚΑ, που είχαν εκδοθεί στο πλαίσιο της ενίσχυσης με τη μορφή επιδότησης παγίων δαπανών και μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν έως την 31η Δεκεμβρίου 2021, μπορούν πλέον να χρησιμοποιηθούν μέχρι την 30ή Ιουνίου 2022 για όσες επιχειρήσεις δεν τα χρησιμοποίησαν στο σύνολό τους, σύμφωνα με τη δήλωση που έχει ήδη υποβληθεί. Δηλαδή, δεν έχουν τη δυνατότητα να ανακατανέμουν τα ποσά (σε φόρους και ασφαλιστικές εισφορές) όπως αρχικά είχαν αφήσει πηγές του υπουργείου Οικονομικών να εννοηθεί.

Ειδικότερα, η ενίσχυση κατά το μέρος που αφορά δικαίωμα έκπτωσης από φορολογικές οφειλές εφαρμόζεται ως έκπτωση από φορολογικές υποχρεώσεις των ετών 2021 και 2022, οι οποίες καθίστανται πληρωτέες από την 1η Ιουλίου 2021 έως την 30ή Ιουνίου 2022, ενώ κατά το μέρος που αφορά κάλυψη ασφαλιστικών εισφορών, το ποσό ενίσχυσης εντάσσεται ως πιστωτικό υπόλοιπο στις μερίδες των δικαιούχων επιχειρήσεων και συμψηφίζεται με τις τρέχουσες ασφαλιστικές υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις αναλυτικές περιοδικές δηλώσεις των μισθολογικών περιόδων Ιουνίου 2021 έως και Μαΐου 2022.

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες που αντιμετώπισαν οι επιχειρήσεις που επλήγησαν από τις πρόσφατες πυρκαγιές και δη εκείνων της Βόρειας Εύβοιας, προβλέπεται η απαλλαγή των συγκεκριμένων επιχειρήσεων από την υποχρέωση διατήρησης του προσωπικού. Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις που επλήγησαν αποδεδειγμένα, σύμφωνα με στοιχεία που θα αποσταλούν από την περιφέρεια και τον ΕΛΓΑ, από τις πυρκαγιές του καλοκαιριού δεν υποχρεούνται στη διατήρηση του επιπέδου απασχόλησης. Ειδικά οι επιχειρήσεις που έχουν έδρα ή υποκατάστημα στους Δήμους Μαντουδίου - Λίμνης - Αγίας Αννας και Ιστιαίας - Αιδηψού της Περιφερειακής Ενότητας Εύβοιας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, οι οποίοι επλήγησαν από την πυρκαγιά του Αυγούστου 2021, δεν υποχρεούνται στη διατήρηση του επιπέδου απασχόλησης, χωρίς να απαιτείται η προσκόμιση περαιτέρω δικαιολογητικών.

Παράλληλα, αποφασίστηκε εν μέσω της επέλασης της μετάλλαξης «Ομικρον» η παράταση έναρξης αποπληρωμής της επιστρεπτέας προκαταβολής κατά έξι μήνες. Συγκεκριμένα η πρώτη από τις εξήντα δόσεις πρέπει να καταβληθεί στα τέλη Ιουνίου.

Τι πρέπει να γνωρίζουν όσοι έλαβαν το κρατικό δάνειο:

1. Το ποσό της ενίσχυσης δεν επιβαρύνεται με επιτόκιο. Μετά την παρέλευση της περιόδου χάριτος, το επιστρεπτέο ποσό της ληφθείσας ενίσχυσης είναι πληρωτέο σε εξήντα ισόποσες άτοκες μηνιαίες δόσεις, εκάστης εξ αυτών καταβλητέας την τελευταία εργάσιμη ημέρα του μήνα. Ως ημερομηνία καταβολής της πρώτης δόσης ορίζεται η τελευταία εργάσιμη ημέρα του επόμενου μήνα από τη λήξη της περιόδου χάριτος.

2. Το συνολικό ποσό της ενίσχυσης εμφανίζεται με τις τυχόν λοιπές οφειλές της επιχείρησης, στον διαδικτυακό τόπο της ΑΑΔΕ στην επιλογή «myAADE/ο λογαριασμός μου/Προσωποποιημένη πληροφόρηση/Στοιχεία Οφειλών εκτός Ρύθμισης και Πληρωμή».

3. Παρέχεται η δυνατότητα εφάπαξ καταβολής του επιστρεπτέου ποσού της ληφθείσας ενίσχυσης, έως τις 31 Μαρτίου με έκπτωση 15% επί του επιστρεπτέου ποσού της ληφθείσας ενίσχυσης. Το ποσό καταβάλλεται εντός της ανωτέρω προθεσμίας και η έκπτωση ισχύει έως την καταληκτική ημερομηνία αυτή. Οσοι επιλέξουν 60 δόσεις θα πρέπει να πληρώσουν την πρώτη δόση στα τέλη Ιουνίου 2022.

SHUTTERSTOCK

Υπολογίζεται ότι περίπου 100 εκατ. ευρώ του προγράμματος δεν έχουν ακόμη συμψηφιστεί με φόρους και εισφορές.

Τα ποσά μπορούν να χρησιμοποιηθούν μέχρι την 30ή Ιουνίου, σύμφωνα με τη δήλωση που έχει ήδη υποβληθεί.

INTIME

Οι έμποροι εκτιμούν ότι ο τζίρος του 2021 θα υπολείπεται κατά 10% σε σύγκριση με το 2019 και αυτό γιατί το α΄ τρίμηνο του προηγούμενου έτους «ήταν νεκρό».

Ξεκίνησαν νωρίς οι προσφορές ειδών ένδυσης

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Ελαφρώς μουδιασμένη είναι η αγορά ένδυσης από τον τζίρο που σημειώθηκε την περίοδο των Χριστουγέννων, με αρκετά ελληνικά brands να έχουν ξεκινήσει τις εκπτώσεις νωρίτερα, βλέποντας και το «φρενάρισμα» που υπάρχει στην αγορά από την άνοδο των κρουσμάτων και την επιβολή περιοριστικών μέτρων στους μη εμβολιασμένους.

Την ίδια στιγμή, στελέχη επιχειρήσεων εκτιμούν πως οι ανατιμήσεις πρώτων υλών δεν πρόκειται να αποκλιμακωθούν το αμέσως επόμενο διάστημα, ενώ αισιοδοξούν πως ο τζίρος του 2021 μπορεί να αυξηθεί κατά 24%-25% σε σχέση με το 2020, οπότε η αγορά ήταν σχεδόν καθηλωμένη. Βέβαια φοβούνται πως ο τζίρος του 2021 θα υπολείπεται κατά 10% σε σχέση με το 2019 και αυτό γιατί το πρώτο τρίμηνο του προηγούμενου έτους «ήταν νεκρό», όπως αναφέρουν χαρακτηριστικά. «Οι μήνες όμως από τον Μάιο και μετά είναι κοντά στα επίπεδα του 2019», αναφέρουν.

Παράγοντες της αγοράς παρατηρούν πως πολλές ελληνικές επιχειρήσεις ένδυσης έχουν ξεκινήσει να κάνουν προσφορές αμέσως μετά τα Χριστούγεννα, δηλαδή από τις 27 Δεκεμβρίου και άλλες από τις αρχές του έτους. Τέτοια είναι η περίπτωση της ελληνικής εταιρείας Forel, η οποία προχώρησε από τις 3 Ιανουαρίου σε προσφορές έως και 30% στα φυσικά της καταστήματα. Αντίστοιχες προσφορές έκανε από την Πρωτοχρονιά στο ηλεκτρονικό της κατάστημα. Αλλες εταιρείες όπως η Pink Woman, η BSB αλλά και η Attrattivo κάνουν ήδη προσφορές σε ορισμένα προϊόντα, οι οποίες μπορεί να φτάσουν και το 50%.

«Η εικόνα για τον τζίρο των Χριστουγέννων είναι μεικτή. Σε γενικές γραμμές, η αγορά ήταν ελαφρώς μουδιασμένη σε σύγκριση με τις προβλέψεις που κάναμε πριν από την χριστουγεννιάτικη περίοδο», παρατηρεί παράγων του κλάδου της ένδυσης. Από τη στιγμή που εφαρμόστηκαν τα περιοριστικά μέτρα για τους ανεμβολίαστους τον Νοέμβριο, η πτώση ήταν κάθετη, όταν ο Οκτώβριος «πήγε πολύ καλά». Αυτό διαφαίνεται και από τα στοιχεία του ΣΕΠΕΕ, τα οποία αναφέρουν πως από το δεύτερο τρίμηνο του 2021 και μετά παρατηρείται σημαντική ανάκαμψη του κλάδου ένδυσης - κλωστοϋφαντουργίας και σταδιακή επιστροφή σε επίπεδα που πλησιάζουν τα προ πανδημίας. Ειδικότερα, στο δεκάμηνο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2021 οι εξαγωγές των ελληνικών επιχειρήσεων σημείωσαν άνοδο 26,2% και ξεπέρασαν το 1,6 δισ. ευρώ από 1,27 δισ. ευρώ το 2020. Οι εξαγωγές ενδυμάτων σημείωσαν αύξηση 19,6% και άγγιξαν τα 780 εκατ. ευρώ, ενώ στην κλωστοϋφαντουργία αυξήθηκαν κατά 13,9% και ανήλθαν σε 370 εκατ. ευρώ. Αύξηση 10,7% σημείωσαν και οι εισαγωγές. Για τις λιανικές πωλήσεις ενδυμάτων στην εγχώρια αγορά, αυτές σημείωσαν άνοδο 25,8% και σε αξία άγγιξαν τα 2 δισ. ευρώ, για τις επιχειρήσεις που τηρούν διπλογραφικά βιβλία. Οσον αφορά τις ανατιμήσεις των προϊόντων, εάν ληφθούν υπόψη η αύξηση της πρώτης ύλης, το μεταφορικό κόστος αλλά και το κόστος από τις αυξήσεις στην ενέργεια, αυτές λέγεται ότι μπορεί να κυμαίνονται μεταξύ 10%-20%. Ωστόσο, το καλοκαίρι προμηνύεται αρκετά δύσκολο. «Εμείς επειδή δουλεύουμε μια σεζόν νωρίτερα είχαμε προλάβει τις αυξήσεις του χειμώνα. Ομως βλέπουμε πως αυξήσεις θα αρχίσουν να φαίνονται σε προϊόντα που αφορούν την κολεξιόν του καλοκαιριού», αναφέρει στην «Κ» ο Μάκης Χατζούλας, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας μόδας Forel, επισημαίνοντας πως οι ανατιμήσεις θα συμπιέσουν πάνω από 10% το «ήδη συμπιεσμένο» περιθώριο κέρδους.

Μεγάλη μείωση τζίρου μετά την επιβολή περιορισμών σε ανεμβολίαστους καταγράφεται στην αγορά.

Αυξήθηκαν οι δαπάνες το 2021 παγκοσμίως για εφαρμογές κινητών

Μια άκρως υπολογίσιμη αγορά αποτελούν πλέον οι εφαρμογές (apps) μέσω κινητών τηλεφώνων, σύμφωνα με τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ελλάδος (ΣΕΠΕ). Το 2021 υπολογίζεται ότι σε ημερήσια βάση οι κάτοχοι smartphones δαπανούσαν –κατά μέσο όρο– περί τα 370 εκατ. δολ. σε παγκόσμιο επίπεδο για apps και games μέσω κινητών.

Αυτή η ημερήσια επίδοση ανεβάζει τη μηνιαία δαπάνη για εφαρμογές και παιχνίδια μέσω smartphones σε 11 δισ. δολ. παγκοσμίως το 2021. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, οι καταναλωτές σε όλο τον κόσμο υπολογίζεται ότι δαπάνησαν 133 δισ. δολ. σε εφαρμογές και παιχνίδια για κινητά το 2021 μέσω του Google Play και του App Store (Sensor Tower Store Intelligence, burga.com). Η σωρευτική δαπάνη για το 2021 αντιπροσωπεύει αύξηση 19,71% από το αντίστοιχο ποσό των 111,1 δισ. δολ. το 2020. Από τα ίδια στοιχεία προκύπτει ότι οι δαπάνες μέσω του App Store αντιστοιχούσαν σε 85,1 δισ. δολ., ενώ οι αγορές μέσω του Google Play σε 47,9 δισ.δολ. «Τα smartphone διαδραματίζουν ολοένα και πιο βασικό ρόλο στη ζωή των καταναλωτών, μια τάση που έχει ενισχυθεί στη διάρκεια της πανδημίας. Τη σημασία των smartphones υπογραμμίζουν οι συνολικές δαπάνες που πραγματοποιούν οι καταναλωτές σε διάφορες εφαρμογές και παιχνίδια» τονίζουν οι αναλυτές.

Νέο πακέτο μέτρων στήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων

Για τους κλάδους εστίασης και πολιτισμού με κριτήριο τη μείωση του τζίρου

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Ενα νέο πακέτο μέτρων στήριξης επιχειρήσεων που πλήττονται λόγω πανδημίας αναμένεται να ανακοινώσει η κυβέρνηση, πιθανότατα την ερχόμενη εβδομάδα. Στο επίκεντρο αναμένεται να βρίσκονται ο πολιτισμός και η εστίαση, ενώ η στήριξη θα αφορά τους εργαζομένους που θα τεθούν σε αναστολή, καθώς και μια οικονομική ενίσχυση της επιχείρησης, σύμφωνα με πηγές του οικονομικού επιτελείου.

Κριτήριο θα είναι η πτώση του τζίρου των επιχειρήσεων, όπως αυτή θα διαπιστωθεί από τα στοιχεία των ηλεκτρονικών συναλλαγών, τα οποία συγκεντρώνει το οικονομικό επιτελείο σε εβδομαδιαία βάση.

Οπως διαμηνύουν οι ίδιες πηγές, δεν σχεδιάζεται μια οριζόντιου τύπου παρέμβαση, αλλά στοχευμένη, ανάλογα με την πτώση του τζίρου. Γι' αυτό και κρίνεται σκόπιμη μια ολιγοήμερη αναμονή, ώστε να συγκεντρωθούν αξιόπιστα στοιχεία για τον τζίρο από τις ηλεκτρονικές συναλλαγές και να διαμορφωθούν αναλόγως τα μέτρα. Οι πηγές συνδέουν τα μέτρα με τις επικείμενες οικονομικές υποχρεώσεις των επιχειρήσεων, οι οποίες τοποθετούνται στο τέλος του μήνα. Σημειώνουν ότι οι αποφάσεις θα προηγηθούν αυτών των υποχρεώσεων.

Σε πρώτο πλάνο μπαίνει με βεβαιότητα ο χώρος του πολιτισμού. Οπως επισημαίνεται, υπάρχουν θεατρικές παραστάσεις που αναστέλλονται, επειδή έχουν νοσήσει κάποιοι ηθοποιοί και εκεί ασφαλώς θα χρειαστεί να δοθεί κάποιου είδους στήριξη.

ΑΠΕ

Το κόστος των μέτρων μπορεί να καλυφθεί από το αποθεματικό, ύψους 1 δισ. ευρώ, που προβλέπει ο προϋπολογισμός για την πανδημία.

Το μέτρο επιδότησης των μισθωμάτων δεν εξετάζεται σε καμία περίπτωση, τονίζουν στελέχη του οικονομικού επιτελείου.

Σημαντικότερος, ωστόσο, από πλευράς μεγέθους είναι ο κλάδος της εστίασης, για την οποία ήδη ο υπουργός Ανάπτυξης, Αδωνις Γεωργιάδης, προϊδέασε ότι θα υπάρξει οικονομική ενίσχυση. «Πρέπει να δούμε πρώτα την πραγματική επίπτωση στην εστίαση, πριν αποφασίσουμε τι είδους ενίσχυση θα δοθεί», διαμηνύουν από το οικονομικό επιτελείο.

Σε πρώτη φάση, το μέτρο που θα ληφθεί θα είναι η επέκταση των αναστολών συμβάσεων εργασίας και η χορήγηση αποζημίωσης ειδικού σκοπού σε έναν ευρύτερο κύκλο επιχειρήσεων, πέραν εκείνων που ανακοινώθηκαν παραμονές του νέου έτους, για τις επιχειρήσεις που επλήγησαν από τα περιοριστικά μέτρα της κυβέρνησης (μπαρ, εστιατόρια, κέντρα διασκέδασης). Επίσης εξετάζεται ένα «εργαλείο» στήριξης της επιχείρησης, όχι με τη μορφή της επιστρεπτέας προκαταβολής, αλλά με κάποιου είδους ενίσχυση.

Δεν εξετάζεται, αναφέρουν κατηγορηματικά οι πηγές του οικονομικού επιτελείου, το μέτρο επιδότησης των μισθωμάτων.

Στη φάση αυτή, όπως είπε σε συνέντευξή του στο Action 24 ο αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών, Θόδωρος Σκυλακάκης, εκτιμάται ότι το κόστος των μέτρων μπορεί να καλυφθεί από το αποθεματικό, ύψους 1 δισ. ευρώ, που προβλέπει ο προϋπολογισμός για την πανδημία. Ομως, ο ίδιος πρόσθεσε ότι το τελικό κόστος των μέτρων θα εξαρτηθεί από τον χρόνο και τις πραγματικές επιπτώσεις της μετάλλαξης «Ομικρον», επομένως δεν είναι τίποτα ακόμη βέβαιο.

Τις επόμενες ημέρες, εξάλλου, αναμένεται να ανακοινωθούν και τα μέτρα για τη στήριξη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων από την άνοδο της τιμής της ενέργειας. Αυτό θα είναι ένα επιπλέον κόστος, που θα καλυφθεί, πάντως, από τα δικαιώματα ρύπων, τα οποία υπολογίζονται σε 1,5 δισ. ευρώ τη φετινή χρονιά. Και τα μέτρα αυτά θα είναι στοχευμένα, δίνοντας έμφαση στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά, ενώ θα αναπροσαρμόζονται σε μηνιαία βάση.

Μαζικές προσλήψεις υπαλλήλων με ειδίκευση στην τεχνολογία

Με προσλήψεις ειδικευμένου στην τεχνολογία προσωπικού απαντούν οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα στις ογκώδεις προκλήσεις που φέρνει μαζί της η πανδημία. Το περιβάλλον αστάθειας που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές εταιρείες κάνει πιο επιτακτική από ποτέ την ανάγκη για προσανατολισμένο στην καινοτομία και τεχνολογικά καταρτισμένο εργατικό δυναμικό.

Οι επιχειρήσεις, από την πλευρά τους, απαντούν σε αυτή την ανάγκη με προσλήψεις εργαζομένων σε θέσεις εργασίας που σχετίζονται με το ΙΤ. Δεν είναι τυχαίο ότι το 2021, εν μέσω πανδημικής κρίσης, οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα προχώρησαν σε μαζικές προσλήψεις υπαλλήλων με ειδίκευση στην τεχνολογία: το 53% των εταιρειών προσέλαβε το 2021 νέους υπαλλήλους σε ρόλους που σχετίζονται με την καινοτομία ή και τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Μάλιστα, παρά την οικονομική αβεβαιότητα, το ποσοστό αυτό είναι αυξημένο κατά 11% σε σχέση με το 2020. Οσον αφορά τις δεξιότητες του προσωπικού, η αναλυτική και καινοτόμος σκέψη είναι η πιο σημαντική δεξιότητα που πιστεύουν ότι χρειάζονται οι εργαζόμενοι για να υποστηρίξουν το ταξίδι του ψηφιακού μετασχηματισμού (η ίδια απάντηση είχε δοθεί και το 2020).

Πάντως, το υπάρχον προσωπικό δεν φαίνεται να ακολουθεί την ταχύτητα με την οποία προχωράει ο ψηφιακός μετασχηματισμός. Για παράδειγμα, μόνο το 50% δηλώνει ότι έλαβε μέρος σε κάποιο πρόγραμμα αναβάθμισης δεξιοτήτων εντός του 2021.

Οι επιχειρήσεις της χώρας προκειμένου να προσαρμοστούν στις νέες απαιτήσεις αλλάζουν την εταιρική τους δομή, δημιουργώντας τμήματα που ασχολούνται αποκλειστικά με τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Πλέον, οι περισσότερες εταιρείες έχουν δημιουργήσει ένα τμήμα αφιερωμένο στον ψηφιακό μετασχηματισμό και την καινοτομία.

Περισσότερες από τις μισές εταιρείες στην Ελλάδα, το 54%, απαντούν ότι διαθέτουν αντίστοιχο τμήμα. Είναι εντυπωσιακή μάλιστα η εξέλιξη που σημειώθηκε μέσα σε ένα μόλις χρόνο, καθώς το 2020 το 58% των επιχειρήσεων δήλωνε ότι δεν διαθέτει τμήμα που να ασχολείται με τον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Η πανδημία έκανε πιο επιτακτική την ανάγκη για τεχνολογικά καταρτισμένο εργατικό δυναμικό.

Την παραπάνω εξόχως ενδιαφέρουσα εικόνα αποτυπώνει το ετήσιο report των Found.ation και EIT Digital, το οποίο καταγράφει τις απόψεις των στελεχών ελληνικών επιχειρήσεων σχετικά με τις διαδικασίες ψηφιακού μετασχηματισμού στην ελληνική αγορά. «Ολοι αναγνωρίζουν πως οι διαδικασίες ψηφιακού μετασχηματισμού επιταχύνθηκαν σημαντικά από την πανδημία», διαπιστώνουν οι συντάκτες του report «Digital Transformation in Greece 2021-2022».

Προ των πυλών τα πρόστιμα για τα ηλεκτρονικά βιβλία

Θα επιβάλλονται σε όσους δεν αποστέλλουν τα τιμολόγια μέσω του myData

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Τις διατάξεις που θα οδηγήσουν στην πλήρη και υποχρεωτική εφαρμογή των ηλεκτρονικών βιβλίων ολοκληρώνει η κυβέρνηση, οι οποίες αφορούν τα πρόστιμα για όσους δεν αποστέλλουν μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας myData τα τιμολόγια που εκδίδουν. Μέχρι σήμερα η νομοθεσία δεν προβλέπει πρόστιμα για όσους έχουν ξεχάσει ή αποφεύγουν να χρησιμοποιούν τα ηλεκτρονικά βιβλία, καθιστώντας επί της ουσίας προαιρετικό το μέτρο. Ωστόσο, όπως αναφέρουν πηγές του υπουργείου Οικονομικών, οι διατάξεις είναι έτοιμες, αλλά ενδεχομένως να δοθεί ένα μικρό περιθώριο τριών μηνών μέχρι αυτά να ενεργοποιηθούν.

Μάλιστα θα κληθούν όσοι δεν έχουν υποβάλει τα σχετικά τιμολόγια του προηγούμενου έτους στην ηλεκτρονική πλατφόρμα να το πράξουν χωρίς πρόστιμο μέχρι την ημερομηνία που θα οριστεί από το υπουργείο Οικονομικών. Οι ίδιες πηγές αναφέρουν ότι εφόσον διαπιστωθεί ότι όλα κυλούν ομαλά και έχουν επιλυθεί τα όποια προβλήματα υπάρχουν σε κλάδους της οικονομίας, θα θεσμοθετηθούν και πρόστιμα σε όσους δεν αποστέλλουν τα παραστατικά στην ηλεκτρονική πλατφόρμα myData.

Από τον προσεχή Απρίλιο όλες οι επιχειρήσεις θα είναι υποχρεωμένες όχι μόνο να εκδίδουν ηλεκτρονικά τα παραστατικά τους αλλά και να τα αποστέλλουν ηλεκτρονικά στην εφαρμογή myData. Σε διαφορετική περίπτωση τα πρόστιμα θα είναι τσουχτερά για τους παραβάτες της φορολογικής νομοθεσίας. Τα παραστατικά εσόδων που έχουν εκδώσει ή θα εκδώσουν οι επιχειρήσεις μέχρι την ημερομηνία έναρξης υποχρεωτικής διαβίβασης πρέπει να διαβιβαστούν στην πλατφόρμα του myDATA το αργότερο έως τις 31.3.2022. Σημειώνεται ότι ειδικά για το 2021 η υποχρέωση διαβίβασης αφορούσε μόνο τα παραστατικά εσόδων και όχι τους λογιστικούς χαρακτηρισμούς εξόδων.

INTIME

Οσοι δεν έχουν υποβάλει τα σχετικά τιμολόγια του προηγούμενου έτους στην ηλεκτρονική πλατφόρμα θα κληθούν να το πράξουν χωρίς πρόστιμο μέχρι την ημερομηνία που θα οριστεί από το υπουργείο Οικονομικών.

Ενδεχομένως να δοθεί ένα περιθώριο τριών μηνών μέχρι να ενεργοποιηθούν οι διατάξεις με τα πρόστιμα.

Σημαντικά οφέλη

Για τις επιχειρήσεις και τους επιτηδευματίες πάντως, υπάρχουν και σημαντικά οφέλη από τη χρήση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης.

Οπως τονίζεται στη νομοθεσία, όσοι επιλέξουν την ηλεκτρονική τιμολόγηση μέσω παρόχου για την έκδοση και λήψη, ή μόνο τη λήψη, παραστατικών πωλήσεων, περιορίζεται κατά δύο έτη ή ένα έτος, κατά περίπτωση, η προβλεπόμενη πενταετία, εντός της οποίας η φορολογική διοίκηση μπορεί να προβεί σε έκδοση πράξης διοικητικού, εκτιμώμενου ή διορθωτικού προσδιορισμού φόρου. Παράλληλα, για όσους επιλέξουν την ανωτέρω διαδικασία έχουν περαιτέρω οφέλη όπως:

• Αποσβένεται πλήρως στο έτος πραγματοποίησής της προσαυξημένη κατά ποσοστό 100% η δαπάνη για την αρχική προμήθεια τεχνικού εξοπλισμού και λογισμικού που απαιτείται για την εφαρμογή της ηλεκτρονικής τιμολόγησης.

• Προσαυξάνεται κατά ποσοστό 100% η δαπάνη για την παραγωγή, διαβίβαση και ηλεκτρονική αρχειοθέτηση ηλεκτρονικών τιμολογίων για το πρώτο έτος έκδοσης των παραστατικών πώλησης μέσω ηλεκτρονικής τιμολόγησης, που αναγνωρίζεται προς έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα.

• Ορίζεται σε 45 ημέρες η προθεσμία σχετικά με τα αιτήματα επιστροφής φόρου, τα οποία αφορούν το φορολογικό έτος ή τα φορολογικά έτη για τα οποία οι εκδότες επιλέγουν και εφαρμόζουν αποκλειστικά την ηλεκτρονική τιμολόγηση.

Με το νέο σύστημα:

• Κάθε επιχείρηση και ελεύθερος επαγγελματίας που περνάει ηλεκτρονικά τα τιμολόγια αποκτά έναν μοναδικό αριθμό καταχώρισης (ΜΑΡΚ).

• Τα δεδομένα των φορολογικών στοιχείων που εκδίδονται θα πρέπει να καταχωρίζονται το αργότερο μέχρι την 20ή ημέρα του επόμενου μήνα από τη συμπλήρωση της τρίμηνης ή μηνιαίας περιόδου υποβολής δήλωσης ΦΠΑ.

• Παράλληλα, οι λήπτες των τιμολογίων θα βλέπουν στα δικά τους ηλεκτρονικά βιβλία τα τιμολόγια των εκδοτών. Ταυτόχρονα ενημερώνονται τα φορολογικά έντυπα των δηλώσεων εισοδήματος και ΦΠΑ με τα δεδομένα των βιβλίων, με αποτέλεσμα οι δηλώσεις αυτές να είναι προσυμπληρωμένες και να επιτρέπουν την άμεση διασταύρωση όλων των δεδομένων.

Ξεκινάει την Τρίτη η 13η μεταμνημονιακή αξιολόγηση της χώρας

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Με κυρίαρχο ερώτημα να πλανάται στις διαπραγματεύσεις το πότε ακριβώς θα λήξει το καθεστώς της ενισχυμένης εποπτείας, ξεκινάει την ερχόμενη Τρίτη σε επίπεδο τεχνικών κλιμακίων και στις 25 Ιανουαρίου σε επίπεδο επικεφαλής των θεσμών η 13η μεταμνημονιακή αξιολόγηση της χώρας.

Οι ευρωπαϊκοί θεσμοί και η ελληνική πλευρά θα προσπαθήσουν να θέσουν ρεαλιστικά χρονοδιαγράμματα για τις εναπομείνασες εκκρεμότητες, που δεν είναι και λίγες, έτσι ώστε να γίνει ομαλά η έξοδος από την ενισχυμένη στην κανονική εποπτεία, όποτε κι αν αποφασιστεί αυτή. Η αρχική ιδέα ήταν ότι η ενισχυμένη εποπτεία θα τελείωνε φέτος τον Ιούνιο, με την καταβολή της τελευταίας δόσης των SMPs και ANFAs, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που είχε οριστεί. Ωστόσο, την απόφαση για την έξοδο από την ενισχυμένη εποπτεία πρέπει να την εισηγηθεί η Κομισιόν, με βάση την πρόοδο που θα διαπιστώσει στις δεσμεύσεις της χώρας. Προς στιγμήν εξετάσθηκε η ιδέα να παραταθεί η ενισχυμένη εποπτεία έως το τέλος του χρόνου, ώστε να διευκολυνθεί η ΕΚΤ να εντάξει την Ελλάδα στο κανονικό πρόγραμμα παροχής ρευστότητας, μετά τη λήξη του έκτακτου, λόγω πανδημίας (PEPP).

Ωστόσο, τελικά η ιδέα αυτή εγκαταλείφθηκε, καθώς η ΕΚΤ ακολούθησε άλλο δρόμο. Ετσι, η Κομισιόν φέρεται τώρα να προκρίνει τη λήξη της ενισχυμένης εποπτείας τον Ιούνιο. Επιπλέον, όμως, έχει καθυστερήσει και η εκταμίευση μιας δόσης, από το 2019, λόγω εκλογών. Ετσι τώρα πρέπει να αποφασισθεί αν αυτή θα δοθεί τον Ιούνιο, μαζί με την τελευταία κανονική δόση, ή προς το τέλος του χρόνου. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να παραταθεί η ενισχυμένη εποπτεία αναλόγως. Η απόφαση θα είναι ασφαλώς και πολιτική, καθώς η ενισχυμένη εποπτεία εισπράττεται και ως δικλίδα ασφαλείας έως ότου η χώρα κατακτήσει την επενδυτική βαθμίδα.

Πάντως, ο στόχος της κυβέρνησης είναι η έξοδος εντός του 2022, χωρίς να προσδιορίζεται συγκεκριμένη ημερομηνία.

Αν η έξοδος πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο, η προσεχής, 13η αξιολόγηση θα είναι και η προτελευταία. Η ατζέντα της πάντως εξακολουθεί να είναι γεμάτη. Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του Δημοσίου εξακολουθούν να αποτελούν θέμα μείζονος ενδιαφέροντος για τον ESM. Η δέσμευση της κυβέρνησης ήταν να έχουν εκκαθαριστεί όλες οι οφειλές, πλην συντάξεων, έως το τέλος του 2021 και οι συντάξεις στα μέσα του 2022. Από τη συμφωνία εξαιρούνται υποθέσεις που εκκρεμούν στα δικαστήρια, αλλά και κάποια υπόλοιπα ληξιπρόθεσμα «τριβής» που θεωρείται ότι θα παραμείνουν σε μόνιμη βάση, περίπου 500 εκατ. ευρώ.

A.P.

Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του Δημοσίου εξακολουθούν να αποτελούν θέμα μείζονος ενδιαφέροντος για τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ESM).

Η Κομισιόν φέρεται να προκρίνει τη λήξη της ενισχυμένης εποπτείας τον Ιούνιο.

Μεγάλες εκκρεμότητες παραμένουν και στον τραπεζικό χώρο: η μείωση του στοκ των υποθέσεων του νόμου Κατσέλη που εκκρεμούν στα δικαστήρια, η σύσταση του Φορέα Απόκτησης και Επαναμίσθωσης Ακινήτων, η επανεκκίνηση των πλειστηριασμών, η λειτουργία του εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών.

Στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων αναμένεται να μπει ασφαλώς και η πορεία των δημόσιων οικονομικών και οι κίνδυνοι ενόψει πιθανών νέων μέτρων στήριξης από την πανδημία.

5 ημέρες άδεια σε όλους όσοι έχουν διαγνωσθεί θετικοί, εμβολιασμένους και μη

Χορηγείται με απλό rapid test, το οποίο αναρτάται στο gov.gr από τους φαρμακοποιούς ή τα διαγνωστικά κέντρα.

Ολοι οι εργαζόμενοι, είτε είναι εμβολιασμένοι είτε ανεμβολίαστοι, θα μπορούν να πάρουν πενθήμερη άδεια από την εργασία τους έχοντας διαγνωσθεί θετικοί με ένα απλό rapid test, το οποίο θα αναρτηθεί στο ηλεκτρονικό σύστημα gov.gr από τους φαρμακοποιούς ή τα διαγνωστικά κέντρα.

Σύμφωνα με τη νέα κοινή υπουργική απόφαση, δεν απαιτείται η διενέργεια μοριακού τεστ για τη χορήγηση της άδειας ασθενείας. Ωστόσο, σύμφωνα με τον κανονισμό του ΕΦΚΑ, για να πληρωθεί η αναρρωτική άδεια ασφαλισμένων που νοσούν με κορωνοϊό απαιτούνται:

1. Γνωμάτευση γιατρού: Για τη λήψη της, οι εργαζόμενοι πρέπει να επικοινωνούν τηλεφωνικά με γιατρό συμβεβλημένο με τον ΕΟΠΥΥ, να ενημερώνουν για το τεστ και να ζητούν ιατρική γνωμάτευση, προκειμένου να τους χορηγηθεί αναρρωτική άδεια από την ημερομηνία του τεστ.

Οι άμεσα ασφαλισμένοι που εργάζονται δικαιούνται επίδομα ασθενείας εφόσον διαπιστωθεί προσωρινή ανικανότητα για εργασία (πλέον των 3 ημερών) από τον θεράποντα ιατρό των δημόσιων ιατρικών δομών και συμβεβλημένου με τον ΕΟΠΥΥ. Ο γιατρός μπορεί να βεβαιώσει ανικανότητα για εργασία μέχρι 15 ημέρες συνολικά, μέσα σε χρονική περίοδο ενός ημερολογιακού έτους είτε συνεχόμενη είτε διακεκομμένη. Σε περίπτωση παράτασης της ανικανότητας ή εμφάνισης νέας πάθησης, μετά τη συμπλήρωση των 15 ημερών, η ανικανότητα βεβαιώνεται πάντοτε με γνωμάτευση της πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής.

2. Για να υποβάλει ηλεκτρονικά το αίτημα για χορήγηση αδείας ο εργαζόμενος που νοσεί πρέπει να μπει στην κεντρική σελίδα του ΕΦΚΑ (www.efka.gov.gr) με χρήση κωδικών taxisnet στο πλαίσιο «Μένουμε ασφαλείς και χρησιμοποιούμε τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες».

Το τμήμα απαντά με μήνυμα στο e-mail που έχει δηλωθεί στο ηλεκτρονικό αίτημα παρέχοντας λεπτομερείς οδηγίες (τυποποιημένα μηνύματα ανά κατηγορία αιτήματος) για το σύνολο των εγγράφων που απαιτούνται και τον τρόπο κατάθεσής τους. Εκτός από τη γνωμάτευση απαιτείται επίσης να μη λαμβάνει ο εργαζόμενος επίδομα ασθενείας από άλλον φορέα ασφάλισης μέσω υπεύθυνης δήλωσης του ν.1599/86 στην οποία θα αναφέρεται ότι δεν θα λάβει το επίδομα ασθενείας από άλλον ασφαλιστικό φορέα, εργοδότη, ασφαλιστική εταιρεία ή ΟΑΕΔ.

INTIME

Σύμφωνα με τον κανονισμό του ΕΦΚΑ, για να πληρωθεί η αναρρωτική άδεια ασφαλισμένων που νοσούν με κορωνοϊό απαιτείται γνωμάτευση γιατρού.

Από τους μισθωτούς θα πρέπει να κατατεθεί:

• Βεβαίωση εργοδότη όπου θα αναφέρονται η ημερομηνία πρόσληψης και ειδικότητα –το χρονικό διάστημα της απουσίας από την εργασία λόγω ασθένειας– και οι μεικτές αποδοχές του μήνα απουσίας.

• Εκκαθαριστικό μισθοδοσίας του μηνός / μηνών της ασθένειας.

Ο ασφαλισμένος έχει προθεσμία οκτώ μηνών από την ημερομηνία αναγγελίας της ασθένειας να υποβάλει τη σχετική αίτησή του στον σύνδεσμο: www.efka.gov.gr/epidoma

3. Ο εργαζόμενος λαμβάνει e-mail που επιβεβαιώνει ότι το αίτημά του έγινε δεκτό. Η χορήγηση επιδόματος ασθενείας μέσω ηλεκτρονικών υπηρεσιών είναι προς το παρόν ενεργοποιημένη μόνο για τους ασφαλισμένους του πρώην ΙΚΑ.

4. Οι ασφαλισμένοι των πρώην ταμείων πλην ΙΚΑ μπορούν να υποβάλουν αίτημα για χορήγηση επιδόματος ασθενείας με e-mail στο υποκατάστημα που ανήκουν το οποίο θα αναλάβει τη διεκπεραίωση του αιτήματος.

Καραντίνα λόγω επαφής

Αν ο ασφαλισμένος δεν νοσεί αλλά τεθεί σε καραντίνα λόγω επαφής με επιβεβαιωμένο κρούσμα, λαμβάνει ιατρική γνωμάτευση η οποία δεν αποτελεί άδεια ασθενείας, αλλά μέτρο για την αποφυγή διασποράς του COVID-19. Σε αυτή την περίπτωση, σύμφωνα με ειδικούς, μπορεί να ενεργοποιηθεί το μέτρο που είχε αποφασιστεί κατά την πρώτη καραντίνα και προβλέπει χορήγηση άδειας 7 ή 14 ημερών μετ' αποδοχών και αναπλήρωσης κατά 50% με 1 ώρα επιπλέον δουλειάς πέραν του ημερήσιου συμβατικού ωραρίου, μετά τη λήξη της καραντίνας, χωρίς επιπλέον αμοιβή.

Επίσης, αν ο εργαζόμενος ανήκει σε ευπαθή ομάδα του πληθυσμού ο εργοδότης υποχρεούται να τον θέσει σε τηλεργασία. Αν δεν είναι εφικτή η τηλεργασία ακολουθεί η λύση δουλειάς back-office. Εφόσον κι αυτό δεν είναι εφικτό, η τρίτη λύση είναι η αναστολή της σύμβασης.

Δουλεύουν στη Silicon Valley, αλλά ζουν στην Τουρκία

Διέξοδος η τηλεργασία για χιλιάδες νέους καταρτισμένους Τούρκους

SHUTTERSTOCK

Η τηλεργασία μπορεί να αποτελεί ιδανική λύση για μερίδα των νέων της Τουρκίας, δεν ισχύει το ίδιο όμως για τις τουρκικές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αυτή την ιδιότυπη εκροή ταλέντων, το γνωστό πλέον «brain drain». Οπως ανέφερε στους F.T. ο οικονομολόγος Τζιζέμ Οζτόκ Αλτινσάκ, η νέα κατάσταση στερεί την πραγματική οικονομία από τους ταλαντούχους και εξειδικευμένους.

Ενώ η πτώση της τουρκικής λίρας εξακολουθεί να συμπιέζει το βιοτικό επίπεδο του τουρκικού λαού, μερίδα των τεχνολογικά καταρτισμένων νέων της Τουρκίας βρίσκει διέξοδο δουλεύοντας για αμερικανικές εταιρείες εξ αποστάσεως ώστε να πληρώνεται σε δολάρια και να ξοδεύει σε τουρκικές λίρες. Την ίδια στιγμή, το ευρύτερο σύστημα του Τούρκου προέδρου στρέφεται εναντίον οικονομολόγων, δημοσιογράφων και πρώην κεντρικών τραπεζιτών, κατηγορώντας τους για έμμεση χειραγώγηση του νομίσματος μέσω των δηλώσεών τους και των επικρίσεών τους για τη νομισματική πολιτική της κεντρικής τράπεζας.

Σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times αναφέρεται στην ευκαιρία που έδωσε στους νέους της Τουρκίας η τηλεργασία και η έκταση που πήρε εν μέσω πανδημίας. Μιλώντας στη βρετανική εφημερίδα ο Γκονούλ Καμαλί, πρόεδρος της Τουρκικής Ενωσης Τεχνολόγων Λογισμικού (YASAD), ανέφερε ότι μια πολυεθνική μπορεί να καταβάλλει μισθό 5.000 ή 6.000 ευρώ τον μήνα για έναν μηχανολόγο λογισμικού από την Ανατολική Ευρώπη και 2.500 ευρώ σε έναν Τούρκο με την ίδια ειδικότητα. Την ίδια στιγμή, ο μισθός ενός Τούρκου με πείρα τεσσάρων ετών σε τουρκική εταιρεία δεν υπερβαίνει τις 15.000 τουρκικές λίρες, ποσό αντίστοιχο περίπου των 1.180 ευρώ τον μήνα.

Οπως τόνισε ένας από τους νέους της Τουρκίας που έχουν καταφύγει σε αυτήν τη διέξοδο, το να ζεις στην Τουρκία και να πληρώνεσαι σε ευρώ «είναι πολύ πιο ελκυστικό από το εργάζεσαι και να ζεις στο Βερολίνο και να πληρώνεσαι αλλά και να δαπανάς σε ευρώ». Αν, όμως, αυτό αποτελεί ιδανική λύση για μερίδα των νέων της Τουρκίας, δεν ισχύει το ίδιο για τις τουρκικές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αυτή την ιδιότυπη εκροή ταλέντων, το γνωστό πλέον «brain drain».

Οπως ανέφερε στους F.T. ο οικονομολόγος Τζιζέμ Οζτόκ Αλτινσάκ, ο επιχειρηματικός κόσμος δεν είναι «καθόλου ευτυχής» καθώς μπορεί να είναι καλό για τους νέους ανθρώπους που πλήττονται από την ανεργία, αλλά στερεί τις επιχειρήσεις και την πραγματική οικονομία από τους ταλαντούχους και εξειδικευμένους. Ο ίδιος διευκρινίζει πως αιτία είναι ότι οι τουρκικές επιχειρήσεις «δεν μπορούν να καταβάλλουν τους ίδιους υψηλούς μισθούς».

Ο Βιβέκ Ραβισανκάρ, στέλεχος της HackerRank, πλατφόρμας ανεύρεσης ταλέντων για λογαριασμό εταιρειών της Silicon Valley, επισημαίνει πως αυτή η κατάσταση στην Τουρκία αποτελεί τμήμα μιας ευρύτερης τάσης που αναπτύχθηκε εν μέσω πανδημίας, όταν εταιρείες ανά τον κόσμο, και ιδιαιτέρως οι τεχνολογικές, αποφάσισαν να αρχίσουν να αναζητούν ταλέντα πολύ πέραν των συνόρων της χώρας στην οποία έχουν έδρα. Και βέβαια αυτό έχει επιπτώσεις στο ύψος των μισθών που καταβάλλουν και όπως προβλέπει ο ίδιος «δεν θα αποτελεί έκπληξη αν στο μέλλον υπάρξει κάποιου είδους σύγκλιση ανάμεσα στα επίπεδα των μισθών ανά τον κόσμο».

Ενας μηχανολόγος λογισμικού από την Ανατολική Ευρώπη κοστίζει για μια πολυεθνική 6.000 ευρώ τον μήνα, ενώ από την Τουρκία 2.500 ευρώ.

Οι μηνύσεις συνεχίζονται

Στο μεταξύ, η εποπτική αρχή των τουρκικών τραπεζών επιχειρεί να ανακόψει τη διάθεση των οικονομολόγων και των δημοσιογράφων να επικρίνουν την ανορθόδοξη νομισματική πολιτική της Τράπεζας της Τουρκίας, με την ιδιαιτέρως προσφιλή στον Τούρκο πρόεδρο τακτική των μηνύσεων. Στο στόχαστρό της βρίσκονται τώρα 26 άνθρωποι καθώς και οι λογαριασμοί τους στο Twitter και «οι αναρτήσεις τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης» σχετικά με τη νομισματική κρίση που έχει μειώσει την αξία του νομίσματος κατά τουλάχιστον 35% από την αρχή του έτους. Ανάμεσά τους ο Ντουρμούς Γιλμάζ, που διετέλεσε επικεφαλής της Τράπεζας της Τουρκίας από το 2006 έως το 2011 και σήμερα είναι βουλευτής του αντιπολιτευόμενου Καλού Κόμματος. Οπως επισημαίνει το Bloomberg, ο Γιλμάζ σχολίασε στις 20 Δεκεμβρίου στον τηλεοπτικό σταθμό Halk TV ότι οι μεγάλες διακυμάνσεις της τουρκικής λίρας αποτελούσαν «ευκαιρία για αγορές». Το σχόλιό του δεν πέρασε απαρατήρητο από τον Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος τον κατηγόρησε αυτομάτως για «χειραγώγηση των χρηματαγορών» και προειδοποίησε όσους επιχειρούν το ίδιο ότι «θα πληρώσουν το τίμημα». Στους εναγόμενους συγκαταλέγονται επίσης και ο Ρουσντού Σαράτσογλου, πρώην στέλεχος της νομισματικής επιτροπής της κεντρικής τράπεζας, ο βουλευτής της αντιπολίτευσης Μπουρανετίν Μουλούτ και σχολιαστές διαφόρων ΜΜΕ. Μεταξύ των οικονομολόγων συγκαταλέγεται επίσης και η Γκιουλντέμ Αταμπαΐ, οικονομολόγος που αρθρογραφεί στην ιστοσελίδα Para Analiz και η οποία εξέφρασε προ ημερών ανησυχία για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις του σχεδίου εγγύησης των καταθέσεων. Μιλώντας στο Bloomberg, η οικονομολόγος αρνήθηκε τις κατηγορίες και τόνισε πως «δεν υπερέβη τα εσκαμμένα», ενώ ανέφερε πως θα διεξαγάγει «νομική μάχη και στο μεταξύ θα συνεχίσει το έργο της». Σημειωτέον ότι στη μήνυσή της η εποπτική αρχή επικαλείται άρθρο του δικαίου που διέπει τις τράπεζες και το οποίο απαγορεύει τον δημόσιο σχολιασμό σε μέσα μαζικής ενημέρωσης, όταν αυτός μπορεί να πλήξει τη φήμη μιας τράπεζας.

BLOOMBERG

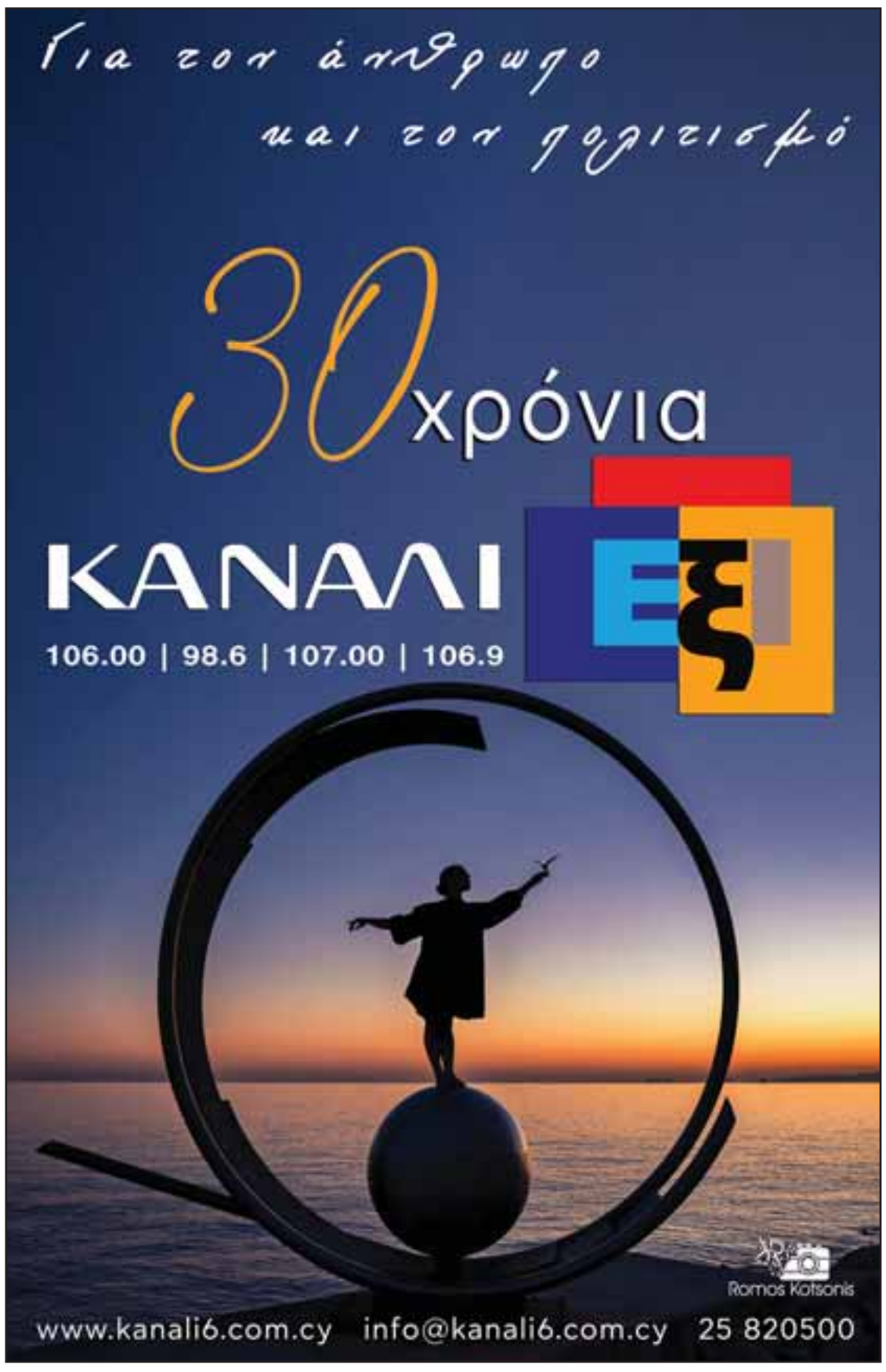

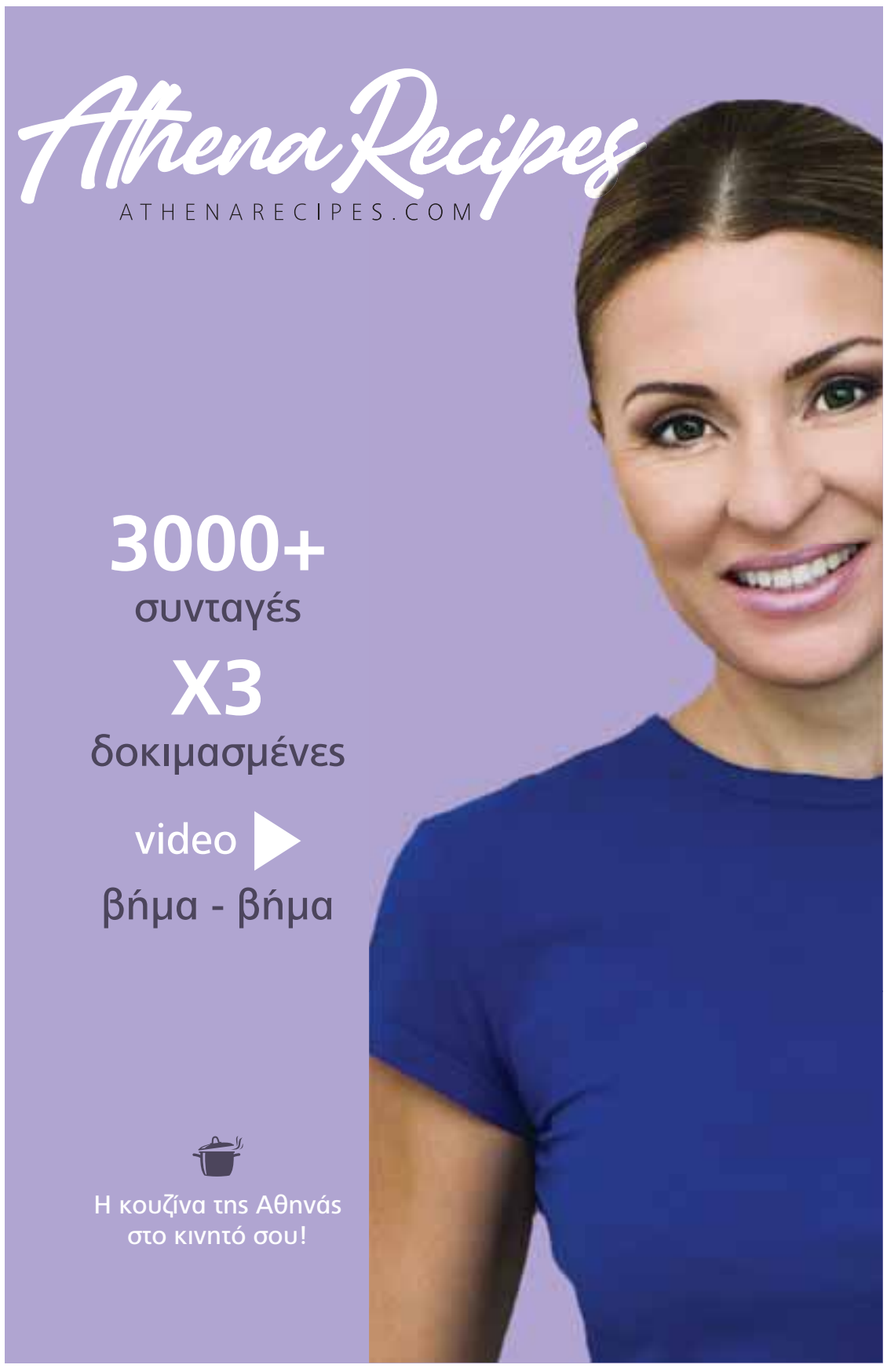

Κατά 1 τρισ. δολ. αυξήθηκε το 2021 η περιουσία 500 κροίσων

Ο πλούτος τους αθροιστικά υπερβαίνει τα 8,4 τρισ. δολάρια

Ο ιδρυτής της Tesla και ιδιοκτήτης της SpaceX, Ελον Μασκ, στη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών αύξησε τα πλούτη του κατά 118 δισ. δολ. Ακολουθούν ο μεγιστάνας των ειδών πολυτελείας Μπερνάρντ Αρνό, που είδε τον πλούτο του να αυξάνεται κατά 62,7 δισ. δολάρια, οι Λάρι Πέιτζ και Σεργκέι Μπριν, ιδρυτές της Google, που πλούτισαν περαιτέρω κατά 47 δισ. και 45 δισ. δολάρια, αντιστοίχως, και ο Μαρκ Ζούκερμπεργκ, ιδρυτής του Facebook, κατά 25 δισ. δολάρια.

Το 2021 ήταν θεωρητικά η χρονιά που έδωσε στους εργαζομένους διαπραγματευτικό πλεονέκτημα για να ζητήσουν αυξήσεις μισθών λόγω της «μεγάλης παραίτησης» που δημιούργησε κενές θέσεις εργασίας σε πολλούς κλάδους της οικονομίας και ανάγκασε επιχειρήσεις και βιομηχανίες να προσφέρουν υψηλότερους μισθούς και μπόνους. Στη διάρκεια του περασμένου έτους, όμως, οι 500 πλουσιότεροι άνθρωποι του κόσμου, που όπως επισημαίνει το CNN συγκεντρώνουν «ακατανόητα» πλούτη, αύξησαν τον συνολικό πλούτο τους κατά 1 τρισ. δολάρια. Στο ίδιο χρονικό διάστημα, όμως, τα Ηνωμένα Εθνη υπολογίζουν πως 150 εκατ. άνθρωποι διολίσθησαν σε ακραία ένδεια. Επικαλούμενο τον δείκτη δισεκατομμυριούχων του Bloomberg, σχετικό ρεπορτάζ του αμερικανικού δικτύου αναφέρει πρώτα απ' όλα τον πλουσιότερο άνθρωπο στον κόσμο και ιδρυτή της καινοτόμου βιομηχανίας ηλεκτροκίνητων οχημάτων Tesla, τον Ελον Μασκ, που στη διάρκεια των τελευταίων 12 μηνών αύξησε τα πλούτη του κατά 118 δισ. Ακολουθούν ο μεγιστάνας των ειδών πολυτελείας Μπερνάρντ Αρνό, που είδε τον πλούτο του να αυξάνεται κατά 62,7 δισ. δολάρια, οι Λάρι Πέιτζ και Σεργκέι Μπριν, ιδρυτές της επιτυχέστερης και δημοφιλέστερης μηχανής πλοήγησης στο Ιντερνετ, Google, που πλούτισαν περαιτέρω κατά 47 δισ. και 45 δισ. δολάρια αντιστοίχως, και ο Μαρκ Ζούκερμπεργκ, ιδρυτής του Facebook, κατά 25 δισ. δολάρια. Οπως τονίζει το αμερικανικό δίκτυο, τα αστρονομικά κέρδη που συγκέντρωσε το 0,001% του παγκόσμιου πληθυσμού υπογραμμίζει τις διαστάσεις του χάσματος πλούτου ανάμεσα στους εργαζομένους και τα στελέχη των επιχειρήσεων και τους μετόχους τους οποίους υπηρετούν. Και βέβαια το 202α1 δεν ήταν η εξαίρεση αλλά το νιοστό έτος που στάθηκαν τυχεροί οι πλούσιοι. Για πολλοστή φορά η Wall Street αγνόησε πλήρως την εντεινόμενη ανησυχία για τον πληθωρισμό, για το έμφραγμα στην εφοδιαστική αλυσίδα και για τις νέες παραλλαγές του κορωνοϊού και οι μετοχές σημείωσαν νέα ιστορικά ρεκόρ. Οι βαθύπλουτοι οφείλουν, έτσι, πολλά στην αμερικανική ομοσπονδιακή τράπεζα, που διοχέτευε δεκάδες δισεκατομμύρια δολάρια στις χρηματαγορές κάθε μήνα, ενώ παράλληλα διατηρούσε τα επιτόκια σε μηδενικά επίπεδα. Η πολιτική αυτή είχε σχεδιασθεί για να διατηρήσει τη ρευστότητα στις χρηματαγορές όταν η πανδημία άρχισε να υπονομεύει την παγκόσμια οικονομία το 2020. Ολες

Το ίδιο χρονικό διάστημα, τα Ηνωμένα Εθνη υπολογίζουν πως 150 εκατ. άνθρωποι διολίσθησαν σε ακραία ένδεια.

αυτές οι ενέσεις κεφαλαίου, όμως, λειτούργησαν ως προωθητική δύναμη για τις μετοχές και τα χρηματιστήρια ανά τον κόσμο, τόσο το 2020 όσο και το 2021. Είναι ενδεικτικό ότι στο σύνολο του έτους ο δείκτης S&P 500 συγκέντρωσε συνολικά κέρδη σχεδόν 27%, ενώ ο υψηλής κεφαλαιοποίησης Dow Jones περίπου 19% και ο δείκτης υψηλής τεχνολογίας Nasdaq πάνω από 21%. Εκτοξεύθηκαν, άλλωστε, και οι αξίες άλλων περιουσιακών στοιχείων, όπως των κρυπτονομισμάτων, πολλών εμπορευμάτων και πρώτων υλών αλλά και των ακινήτων περιουσιακών στοιχείων, που οδήγησαν έτσι στη στρατόσφαιρα τα πλούτη των μεγιστάνων.

Σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg, οι περιουσίες των 500 πλουσιότερων ανθρώπων στον σχετικό δείκτη του υπερβαίνουν αθροιστικά το διαστημικό ποσό των 8,4 τρισ. δολαρίων. Πρόκειται για ποσό μεγαλύτερο από το ΑΕΠ οποιασδήποτε χώρας στον κόσμο, με μόνες εξαιρέσεις τις δύο μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη, την αμερικανική και την κινεζική. Στη διάρκεια του περασμένου έτους, άλλωστε, πολλοί Αμερικανοί πολιτικοί επανέφεραν την πρόταση για επιβολή ειδικού φόρου στον μεγάλο πλούτο, αλλά οι προτάσεις τους όχι μόνον απορρίφθηκαν και απέτυχαν παταγωδώς, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις αποτέλεσαν αντικείμενο χλευασμού και ειρωνειών. Ενδεικτική περίπτωση εκείνη του Ελον Μασκ, που τα τελευταία χρόνια έχει καταβάλει από ελάχιστους έως και μηδενικούς φόρους εισοδήματος. Η περίπτωση Μασκ είναι, άλλωστε, σκανδαλώδης και επειδή η αυτοκινητοβιομηχανία του –με τη χρηματιστηριακή αξία του 1,149 τρισ. δολαρίων– έχει οικοδομηθεί με τα χρήματα του αμερικανικού δημοσίου. Ο Μασκ έχει, όμως, απροκάλυπτα ταχθεί κατά οποιασδήποτε ιδέας έχει ποτέ συζητηθεί στην Αμερική για επιβολή ειδικών φόρων στους βαθύπλουτους με στόχο να ενισχυθεί το δίχτυ κοινωνικής προστασίας .

Τα στοιχεία δεν εξαντλούνται πάντως στον δείκτη του Bloomberg. Ανάλογη εικόνα προκύπτει από δύο ανεξάρτητες μελέτες, αφενός της οργάνωσης Αμερικανοί υπέρ της Φορολογικής Δικαιοσύνης και αφετέρου του Ινστιτούτου Μελετών για την Ανισότητα, οι συντάκτες των οποίων μελέτησαν τα στοιχεία για τις περιουσίες των βαθύπλουτων που συγκεντρώνει το περιοδικό Forbes. Κατέληξαν έτσι στην εκτίμηση ότι από την αρχή της πανδημίας, οι δισεκατομμυριούχοι της Αμερικής έχουν δει το άθροισμα των περιουσιακών τους στοιχείων να αυξάνεται κατά περισσότερο από 70% και να εκτοξεύεται έτσι σε πάνω από 5 τρισ. δολάρια. Το θέμα έχει προσλάβει, βέβαια, τις αναμενόμενες πολιτικές διαστάσεις, με τους Δημοκρατικούς να υποστηρίζουν ότι μόνον η αύξηση που έχει σημειώσει ο πλούτος των μεγιστάνων της χώρας θα αρκούσε για να χρηματοδοτηθούν οι δαπάνες του προγράμματος υποδομών και κοινωνικού κράτους του προέδρου Μπάιντεν. Ωστόσο, η τελευταία πρόταση για φορολόγηση των πλουσίων κατέληξε προ ολίγων μηνών για μια ακόμη φορά στον κάλαθο των αχρήστων, όταν ο γερουσιαστής Τζον Μάντσιν προειδοποίησε πως κατατείνει σε μια τιμωρία εναντίον «όσων βρίσκονται στη στρατόσφαιρα».

Δύσκολη η εφαρμογή του ελάχιστου εταιρικού φόρου παγκοσμίως

Χρειάστηκαν οκτώ χρόνια και οκτώ μήνες εντατικών διαπραγματεύσεων ανάμεσα σε 137 χώρες για να επιτευχθεί τον Οκτώβριο η συμφωνία σχετικά με τη θέσπιση ελάχιστου εταιρικού φόρου σε παγκόσμιο επίπεδο. Η συμφωνία χαρακτηρίστηκε ιστορική και όπως σχολιάζουν οι Financial Times χαιρετίστηκε ως η σημαντικότερη μεταρρύθμιση της διεθνούς φορολογίας έπειτα από έναν αιώνα. Αν εφαρμοσθεί θα φέρνει στα ταμεία των κυβερνήσεων ανά τον κόσμο πρόσθετα έσοδα συνολικού ύψους 150 δισ. δολαρίων ετησίως από τη φορολογία.

Οι πολυεθνικές πρόκειται να καταβάλουν περισσότερους φόρους, αλλά δεν πρόκειται να αφήσουν ήσυχους τους ανταγωνιστές τους και θα προσπαθήσουν να διασφαλίσουν πως δεν θα πληρώνουν λιγότερα από τους ίδιους. Επιπλέον θα κατευναστεί εν μέρει και η οργή της κοινής γνώμης που εκδηλώθηκε μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, όταν έγινε γνωστό ότι οι πο-

Τα μεγαλύτερα προβλήματα εντοπίζονται στις ΗΠΑ, όπου εναντιώνονται οι Ρεπουμπλικανοί.

λυεθνικές έχουν έδρα σε φορολογικούς παραδείσους και φοροαποφεύγουν συστηματικά.

Οπως επισημαίνει, όμως, η βρετανική εφημερίδα, το δυσκολότερο μέρος της είναι η εφαρμογή της, καθώς προσκρούει σε πολιτικές σκοπιμότητες και ιδιαιτέρως στις ΗΠΑ. Η μετατροπή μιας πολιτικής συμφωνίας σε νομική δέσμευση ενδέχεται να αποδειχθεί μακρά και δύσκολη διαδικασία σε ό,τι αφορά τις ΗΠΑ. Ειρωνεία της τύχης είναι πως η εν λόγω συμφωνία υπήρξε πρωτοβουλία της υπερδύναμης, ενώ κατέβαλε για την επιτυχή κατάληξή της μεγάλη προσπάθεια και η κυβέρνηση Τζο Μπάιντεν. Βλέπει, όμως, τώρα να

SHUTTERSTOCK

Η συμφωνία χαρακτηρίστηκε ιστορική. Αν εφαρμοσθεί θα φέρνει στα ταμεία των κυβερνήσεων ανά τον κόσμο πρόσθετα έσοδα συνολικού ύψους 150 δισ. δολ. ετησίως από τη φορολογία.

προσκρούει η επιτυχία της στην πολιτική πόλωση στις ΗΠΑ, που συχνά θέτει ουσιαστικά εμπόδια στη θέσπιση νέας νομοθεσίας. Οι χώρες, όλες όσες προσυπέγραψαν τη συμφωνία, πρέπει να ενσωματώσουν στην εθνική τους νομοθεσία τα συμπεφωνηθέντα για ελάχιστο εταιρικό φόρο ύψους 15% μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους, ώστε να μπορεί να ενεργοποιηθεί και να τεθεί σε ισχύ αρχής γενομένης από το επόμενο έτος. Αυτό όμως σημαίνει πως όλες οι χώρες πρέπει να προχωρήσουν σε μια σειρά από αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία τους. Ενθαρρυντική εξέλιξη είναι ότι η Κύπρος και η Ιρλανδία έχουν ήδη προβεί σε αύξηση της εταιρικής φορολογίας από το 12,5% που ίσχυε έως τώρα στο 15% που προβλέπει η διεθνής συμφωνία.

Στις ΗΠΑ, όμως, οι αντιδράσεις σε τέτοιου είδους διεθνείς συμφωνίες είναι συνήθως ισχυρές και εν προκειμένω στη συμφωνία για τον ελάχιστο εταιρικό φόρο εναντιώνονται οι Ρεπουμπλικανοί, καθώς στο στόχαστρό της βρίσκονται κυρίως οι αμερικανοί τεχνολογικοί κολοσσοί Apple, Amazon, Google και Facebook. Η κυβέρνηση Μπάιντεν ευελπιστεί πως μπορεί να επιτύχει τη θέσπιση σχετικής νομοθεσίας μέσω συμφωνίας με απλή πλειοψηφία στη Γερουσία, ώστε να παρακάμψει την πλειοψηφία των 2/3 που απαιτείται κανονικά για την έγκριση διεθνούς συμφωνίας. Νομικοί σύμβουλοι, όπως ο Νταν Νίντλε, Βρετανός συνεργάτης της εταιρείας νομικών Clifford Chance, προειδοποιούν, όμως, πως τέτοιου είδους προσπάθειες να παρακαμφθεί το τυπικό μέρος της έγκρισης μιας διεθνούς συμφωνίας μπορεί να οδηγήσουν σε κύμα νομικών προσφυγών τόσο εντός των ΗΠΑ όσο και σε άλλες χώρες.

Αν, όμως, η έγκριση της συμφωνίας ναυαγήσει προσκρούοντας στις πολιτικές αντιπαραθέσεις εντός της υπερδύναμης είτε μιας άλλης μεγάλης οικονομίας, της Κίνας για παράδειγμα, τότε έχουν κάθε λόγο να κάνουν πίσω και οι αναπτυσσόμενες χώρες. Ηταν εκείνες που διαμαρτυρήθηκαν περισσότερο στη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, καθώς πολλές από αυτές έχουν την τακτική να προσφέρουν ειδικό φορολογικό καθεστώς σε μεγάλες πολυεθνικές, προκειμένου να προσελκύουν επενδύσεις στο έδαφός τους.

Η Τράπεζα της Τουρκίας αγόρασε ομόλογα 300 εκατ. λιρών

Του **CAGAN KOC / BLOOMBERG**

Σε μια προσπάθεια να συμπιέσει το κόστος δανεισμού της Τουρκίας που έχει πάρει την ανιούσα, η Τράπεζα της Τουρκίας άρχισε και πάλι να αγοράζει ομόλογα για πρώτη φορά μετά χρονικό διάστημα ενός και πλέον έτους.

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, η κεντρική τράπεζα προχώρησε στην αγορά ομολόγων συνολικής αξίας 300 εκατ. τουρκικών λιρών, ποσού αντίστοιχου των 22,3 εκατ. δολαρίων, στο πλαίσιο δημοπρασίας.

Πρόκειται για ομόλογα που λήγουν το 2027 και το 2028. Εχει προηγηθεί η δραματική αύξηση του κόστους δανεισμού του τουρκικού δημοσίου, με τις αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων της χώρας να έχουν σημειώσει ιστορικό υψηλό φτάνοντας τη Δευτέρα στο 24,88%. Η είδηση των αγορών ομολόγων από την κεντρική τράπεζα οδήγησε πάντως την απόδοση των δεκαετών του τουρκικού δημοσίου σε υποχώρηση κατά περίπου 63 μονάδες βάσης στο 23,82%.

Οι αποδόσεις των ομολόγων του τουρκικού δημοσίου είχαν πάρει την ανιούσα από τις αρχές του περασμένου έτους ακολουθώντας τον πληθωρισμό που επιταχύνθηκε φτάνοντας στο υψηλότερο ποσοστό των τελευταίων δύο δεκαετιών και επιστρέφοντας ουσιαστικά στα προ Ερντογάν επίπεδα.

Αιτία βέβαια η ακολουθία μειώσεων των επιτοκίων που έχει υπαγορεύσει στην κεντρική τράπεζα ο Τούρκος πρόεδρος. Ετσι, έπειτα από συνολική μείωση 500 μονάδων βάσης, σήμερα τα επιτόκια στην Τουρκία βρίσκονται στο 14%, ενώ το φθινόπωρο βρίσκονταν στο 19%.

Σε ό,τι αφορά τις αγορές ομολόγων από την κεντρική τράπεζα, μπορούν πράγματι να ανακόψουν την ανοδική πορεία στην οποία έχουν μπει οι αποδόσεις των ομολόγων.

Σύμφωνα με στοιχεία που αναφέρονται σε έκθεση του περασμένου μήνα για τη νομισματική πολιτική της κεντρικής τράπεζας και την πολιτική της στο θέμα της ισοτιμίας, το χαρτοφυλάκιο ομολόγων της κεντρικής τράπεζας θα αυξηθεί με τις αγορές αυτές και πιθανώς θα φτάσει να αντιπροσωπεύει το 5% του συνόλου των τίτλων της κεντρικής τράπεζας.

Αυτό σημαίνει πως η κεντρική τράπεζα μπορεί να αγοράσει ομόλογα συνολικής αξίας 25,5 δισ. τουρκικών λιρών μέσα στο νέο έτος, αφού συνεκτιμήσει και την αξία των εντόκων γραμματίων που βρίσκονται στο χαρτοφυλάκιό της και αναμένεται να ωριμάσουν μέσα στο έτος.

Προς το παρόν, στο χαρτοφυλάκιο της κεντρικής τράπεζας βρίσκονται μετοχές και τίτλοι συνολικής αξίας 74,1 δισ. τουρκικών λιρών και αντιπροσωπεύουν το 4,4% του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας. Δεδομένου, όμως, ότι πιθανολογείται στους κύκλους της αγοράς νέα μείωση των επιτοκίων και περαιτέρω χαλάρωση γενικά της πολιτικής, η προοπτική για τον πληθωρισμό στη γειτονική χώρα είναι απολύτως αρνητική.

Η είδηση των αγορών ομολόγων από την κεντρική τράπεζα οδήγησε την απόδοση των δεκαετών του τουρκικού δημοσίου σε υποχώρηση κατά περίπου 63 μονάδες βάσης, στο 23,82%.

Η GM έχασε από την Toyota τα πνία των πωλήσεων στις ΗΠΑ

Ο ιαπωνικός κολοσσός πήρε την 1η θέση για πρώτη φορά στην Ιστορία

Του **NEAL E. BOUDETTE**
THE NEW YORK TIMES

Στις αρχές της εβδομάδας, η GM δήλωσε ότι οι πωλήσεις της στην αμερικανική αγορά ελαττώθηκαν σε σύγκριση με το 2020 κατά 13% το 2021, στα 2,2 εκατ. αυτοκίνητα και φορτηγά. Αντιθέτως, για την ιαπωνική Toyota ενισχύθηκαν κατά 10%, σε 2,3 εκατ. μονάδες.

Ο ιαπωνικός κολοσσός της Toyota πρώτη φορά στην Ιστορία εκθρόνισε, με κριτήριο τις πωλήσεις της το 2021, τη μέχρι τότε κορυφαία General Motors, καθιστάμενη και η πρώτη μη αμερικανική που κατορθώνει κάτι τέτοιο στα σχεδόν 120 χρόνια ύπαρξης αυτού του κλάδου. Το μείζον αυτό επίτευγμα φανερώνει και τις αλλαγές που συνταράσσουν τις αυτοκινητοβιομηχανίες, οι οποίες αντιμετωπίζουν έντονο ανταγωνισμό και έξωθεν πιέσεις, ενόσω μετακινούνται προς την εποχή της ηλεκτροκίνησης. Και αυτή η μεταβολή με την Toyota παρατηρείται σε ένα ταραχώδες και παράξενο έτος, κατά το οποίο οι εταιρείες διαγκωνίζονταν για την επίσπευση της στροφής στις μπαταρίες και, ταυτόχρονα, είχαν προβλήματα με την παραγωγική διαδικασία. Οι πωλήσεις νέων οχημάτων δέχθηκαν πλήγμα από τις μεγάλες ελλείψεις ημιαγωγών, κάτι το οποίο υποχρέωσε τις αυτοκινητοβιομηχανίες να παύσουν τη λειτουργία εργοστασίων, ακόμα κι αν η ζήτηση για αμάξια αποδείχθηκε απρόσμενα ζωηρή. Η General Motors, η Ford και η Stellantis, η οποία συγκροτήθηκε με τη συγχώνευση των Fiat - Chrysler και της Peugeot, παρήγαγαν και πούλησαν λιγότερα αυτοκίνητα από όσα είχαν προβλέψει το 2021, διότι επλήγησαν από τις ελλείψεις ημιαγωγών. Αντιθέτως, η Toyota δεν ζημιώθηκε τόσο πολύ.

Πέραν των εν λόγω ελλείψεων, η πανδημία και τα συνεπαγόμενα προβλήματα στον εφοδιασμό οδήγησαν σε μείωση πωλήσεων με παράλληλη άνοδο τιμών σε καινούργια και μεταχειρισμένα αυτοκίνητα, που ορισμένες φορές ήταν δυσθεώρητη. Το 2021 συνολικά ο κλάδος διέθεσε στην αγορά διεθνώς κάτι λιγότερο από 15 εκατομμύρια μονάδες, σύμφωνα με την Cox Automotive και αυτό αντιστοιχεί σε αύξηση 2,5% σε σύγκριση με το 2020, αλλά απέχει αρκετά από τα 17 εκατ. αμάξια, που συνήθως πωλούνταν σε ετήσια βάση προ πανδημίας. Στις αρχές της εβδομάδας η GM δήλωσε ότι οι πωλήσεις της στην αμερικανική αγορά ελαττώθηκαν σε σύγκριση με το 2020 κατά 13% το 2021, στα 2,2 εκατ. αυτοκίνητα και φορτηγά. Η ιαπωνική Toyota διατηρεί συγκριτικά πολύ υψηλότερα αποθέματα σε ημιαγωγούς. Εξ ου και με την πολιτική αυτή οι πωλήσεις της το παρελθόν έτος ενισχύθηκαν 10% σε 2,3 εκατ. μονάδες, σε σχέση με το 2020. «Η κυριαρχία των αμερικανικών επιχειρήσεων στις ΗΠΑ έχει πλέον λήξει και, ακόμα κι αν φέτος η Toyota δεν υπερσκελίσει την GM, το ότι συνέβη μία φορά έχει συμβολική αξία για το πώς μετασχηματίζεται ο κλάδος – ούτε πλέον μπορούν να θεωρούν οι εταιρείες αυτονόητο ότι θα έχουν μερίδιο στην αμερικανική αγορά απλά επειδή είναι αμερικανικές», παρατηρεί ο Ερικ Γκόρντον, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν, οι οποίος μελετά την αυτοκινητοβιομηχανία. Η δε Ford αναμενόταν να έρθει στην τρίτη θέση στην αμερικανική αγορά.

Με ατού τα υψηλά αποθέματα σε ημιαγωγούς, η Toyota αύξησε κατά 10% τις πωλήσεις της το 2021.

Παρά τις αδύναμες πωλήσεις νέων οχημάτων, τόσο οι εταιρείες όσο και οι αντιπροσωπείες τους εξασφάλισαν υψηλά κέρδη, διότι είχαν το περιθώριο να αυξήσουν τις τιμές τους. Ακόμα μία πρόκληση για τον κλάδο αφορά τη μετάβαση στην ηλεκτροκίνηση. Πάμπολλες εταιρείες δαπανούν δεκάδες δισεκατομμύρια για τον σχεδιασμό μοντέλων με μπαταρίες και την κατασκευή ανάλογων εργοστασίων. Κάνουν αγώνα δρόμου να συμβαδίσουν με την Tesla, η οποία πωλεί την πλειονότητα των ηλεκτρικών αμαξιών σήμερα. Πάντως, οι περισσότερες εδραιωμένες αυτοκινητοβιομηχανίες είναι απίθανο να εξασφαλίσουν σημαντική παρουσία στη συγκεκριμένη αγορά φέτος, εκτός ίσως από τη Ford.

Επενδύσεις 170 δισ. δολ. στην ηλεκτροκίνηση

Οι ομηρικές μάχες για τον έλεγχο του μέλλοντος της αυτοκινητοβιομηχανίας αναμένεται να αποκτήσουν ακόμα περισσότερο ενδιαφέρον. Η σκαπανέας Tesla, η οποία δίνει και τον τόνο στον κλάδο, δέσποσε στους πρώτους γύρους της νέας εποχής της ήπιας ηλεκτρικής ενέργειας, εξάπτοντας τη φαντασία των επενδυτών με το όραμα του πώς θα μοιάζουν τα οχήματα της νέας γενιάς και καταλαμβάνοντας τη νεοπαγή αγορά των πλήρως ηλεκτρικών αυτοκινήτων. Στην απέναντι πλευρά βρίσκονται οι κολοσσοί τύπου Volkswagen και Toyota Motor, εκ των οποίων η καθεμία πούλησε σχεδόν 10 ή 11 αυτοκίνητα για κάθε αμάξι του Ελον Μασκ, του ιδρυτή της Tesla, αν και συνειδητοποιούν ότι η εποχή των οχημάτων με μπαταρίες ήρθε και σχεδιάζουν πώς θα βρίσκονται στην πρωτοπορία. Αυτοί οι όμιλοι, με απόσταση πέντε ημερών ο ένας από τον άλλο, ανακοίνωσαν σχέδια για 170 δισ. δολάρια τα επόμενα χρόνια, ώστε να διατηρήσουν την κυριαρχία τους.

Αφού την περασμένη χρονιά η Tesla ξεχώρισε και αναδείχθηκε στην αυτοκινητοβιομηχανία με την υψηλότερη χρηματιστηριακή αξία της Ιστορίας, το καίριο ερώτημα είναι το εξής: το πλεονέκτημα του Μασκ καθ' οδόν προς την κατασκευή των αυτοκινήτων νέας γενιάς είναι τόσο αξεπέραστο όσο η κεφαλαιοποίηση της εταιρείας του; «Οταν οι δύο μεγαλύτερες αυτοκινητοβιομηχανίες του κόσμου αποφασίζουν να στοιχηματίσουν τα πάντα στην ηλεκτροκίνηση, δεν χρειάζεται πλέον να κάνεις υποθέσεις – περιμένω πως η μεταστροφή θα είναι πολύ γρηγορότερη από τις προσδοκίες», επισημαίνει ο Αντρι Πάλμερ, πρώην επικεφαλής της Aston Martin και στέλεχος της Nissan, ο οποίος συχνά περιγράφεται ως ο νονός του ηλεκτρικού αυτοκινήτου λόγω του ρόλου του στην κατασκευή του Leaf της τελευταίας. Η μεν γερμανική VW θέτει στο στόχαστρό της την Tesla, η δε ιαπωνική Toyota προβαίνει σε γενναιόδωρες επενδύσεις.

Τον περασμένο μήνα η Volkswagen ανακοίνωσε επενδύσεις 89 δισ. δολ. για την κατασκευή οχημάτων και λογισμικού την προσεχή πενταετία.

Τα σχέδια Volkswagen και Toyota Motor για την αγορά των ηλεκτρικών οχημάτων.

Η πρώτη, με ιστορία 84 ετών και εργοστάσια σε 120 περιοχές του κόσμου, έχει κύκλο εργασιών σχεδόν 280 δισ. δολ. τον χρόνο από την πώληση μοντέλων που ποικίλλουν, από τα Tiguan και Passat έως τα Lamborghini και τα φορτηγά Scania. Κάθε χρόνο της θητείας του Χέρμπερτ Ντιες στο πηδάλιό της, η εταιρεία ανακοίνωνε δαπάνες για την ηλεκτροκίνηση. Το μεγαλύτερο σχέδιό του ανακοινώθηκε τον περασμένο μήνα και συνίσταται σε 89 δισ. δολάρια για την κατασκευή οχημάτων και λογισμικού την προσεχή πενταετία. Το πρώτο δεκάμηνο του 2021 η Volkswagen πούλησε 322.000 πλήρως ηλεκτρικά αυτοκίνητα έναντι στόχου 600.000 μονάδων, αλλά ο Ντιες δεν πτοείται. Εως τη λήξη του 2022 η αρχιτεκτονική των μοντέλων ID.3 και ID.4 θα συνεισφέρει στην παραγωγή 27 μοντέλων ηλεκτρικών οχημάτων.

Η Toyota τώρα, όπως αναφέρει ο Ακιο Τογιόντα, εγγονός του ιδρυτή της, χρειάζεται εναλλακτικές σε μια εποχή αβεβαιότητας. Οπότε, αφενός διαθέτει το bZ4X, μοντέλο για πολλαπλές δραστηριότητες με μπαταρίες, αλλά και το Corolla Sport H2 Concept, το οποίο είναι εξοπλισμένο με κινητήρα υδρογόνου. Η διαφοροποίηση είναι το ένα θέμα και η απουσία το άλλο. Το υβριδικό Prius της ιαπωνικής εταιρείας μπορεί να θεωρείται σημείο αναφοράς, αλλά στην ηλεκτροκίνηση υπάρχει καθυστέρηση – κι αυτό το παραδέχθηκε η Toyota προ 4ετίας. Πάντως, ενώ το μαζικής αγοράς πρώτο της ηλεκτρικό αυτοκίνητο αναμένεται το δεύτερο εξάμηνο τρέχοντος, σε ειδική εκδήλωση για τα ΜΜΕ, σε τεχνητό νησί στον κόλπο του Τόκιο, ο Ακιο Τογιόντα εμφάνισε 16 νέα μοντέλα με μπαταρίες.

BLOOMBERG

Η Google στο στόχαστρο των ρυθμιστικών αρχών της Γερμανίας

Στο στόχαστρο των ρυθμιστικών αρχών της Γερμανίας βρέθηκε ο αμερικανικός κολοσσός της Google, σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση και με αφορμή το πώς γίνεται χρήση των προσωπικών δεδομένων στην υπηρεσία της, Google News Showcase. Στην ίδια ανακοίνωση, το Ομοσπονδιακό Γραφείο κατά των μονοπωλίων διά στόματος του προέδρου του ανέφερε ότι υπό εξέταση βρίσκονται και υποθέσεις που αφορούν τις Amazon, Apple και Meta (ιδιοκτήτρια του Facebook). Η συγκεκριμένη ρυθμιστική αρχή με διευρυμένες πλέον αρμοδιότητες, που της έχει εκχωρήσει η γερμανική κυβέρνηση, άρχισε να εξετάζει τη χρήση των προσωπικών δεδομένων από την Google τον Μάιο του περασμένου έτους και την επιλογή των ειδήσεων που παρέχονται στην υπηρεσία Google News Showcase τον Ιούνιο. Τα σχετικά αναφέρει σε δημοσίευμά του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Ρόιτερ και αναδημοσιεύει το moneyreview.gr.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, διαπιστώθηκε ότι η μητρική της Google, Alphabet, ακολουθεί πρακτικές οι οποίες υπαγορεύουν μια περισσότερο λεπτομερή έρευνα των Αρχών σχετικά με αυτές. Συν τοις άλλοις, το Βερολίνο έχει παραχωρήσει περισσότερες εξουσίες στις ρυθμιστικές αρχές αναφορικά με τις εταιρείες υψηλής τεχνολογίας. «Το Ομοσπονδιακό Γραφείο μπορεί πλέον να αντιμετωπίσει συγκεκριμένες μορφές πρακτικών, που βλάπτουν τον ανταγωνισμό», δήλωσε ο πρόεδρος του γραφείου Αντρέας Μαντ.

«Εχουμε ήδη αρχίσει να εξετάζουμε πιο εντατικά την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων από την Google και το θέμα του Google News Showcase», συνέχισε, ενώ όπως προσέθεσε μελετώνται και υποθέσεις στις οποίες έχουν ανάμειξη οι Amazon, Apple και Meta.

Από την πλευρά της η Google, μέσω εκπροσώπου της, εξέφρασε τη βεβαιότητα ότι θα συμμορφωθεί με το ρυθμιστικό πλαίσιο. «Στον βαθμό που είναι απαραίτητες οι αλλαγές, θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε εποικοδομητικά με το Ομοσπονδιακό Γραφείο κατά των μονοπωλίων για να βρούμε λύσεις που θα επιτρέψουν στους χρήστες και στις επιχειρήσεις στη Γερμανία να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν τα προϊόντα μας με τρόπους επωφελείς», δήλωσε ο εκπρόσωπος της εταιρείας. Αξίζει να σημειωθεί ότι προ ημερών οι ρωσικές αρχές είχαν επιβάλει πρόστιμο στον αμερικανικό όμιλο της Google της τάξεως των 86,4 εκατ. ευρώ.

Υπό εξέταση βρίσκονται και υποθέσεις που αφορούν τις Amazon, Apple και Meta.

Ειδικότερα, δικαστήριο στη χώρα είχε αποφανθεί πως η εταιρεία, αν και της είχε επανειλημμένως ζητηθεί να διαγράψει περιεχόμενο που φιλοξενούσε και το οποίο θεωρείτο παράνομο, εκείνη είχε κωφεύσει.

Συγκεκριμένα, η Ρωσία ζήτησε τη διαγραφή αναρτήσεων που αφορούν κατάχρηση ουσιών και επικίνδυνα χόμπι ή πληροφορίες για την κατασκευή όπλων και εκρηκτικών στο σπίτι, καθώς και όσες αναρτήσεις θεωρούνται κατά το ρωσικό κράτος εξτρεμιστικές ή τρομοκρατικές.

Στο στόχαστρο των ρυθμιστικών αρχών της Γερμανίας βρέθηκε ο αμερικανικός κολοσσός της Google, σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση και με αφορμή το πώς γίνεται χρήση των προσωπικών δεδομένων στην υπηρεσία της, Google News Showcase.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΕΩΝ
σε Διαγωνισμό για τη Χορήγηση Δικαιώματος Χρήσης Φάσματος Ραδιοσυχνοτήτων για την Ίδρυση και Λειτουργία Δικτύου Επίγειας Ψηφιακής Τηλεόρασης για την Παροχή Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών
(ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΕ 1/2022)

Ο Διευθυντής του Τμήματος Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών του Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, δια της παρούσας ειδοποίησης, προσκαλεί την υποβολή αιτήσεων σε διαγωνισμό για τη χορήγηση εξουσιοδότησης χρήσης ραδιοσυχνοτήτων για την ίδρυση και λειτουργία δικτύου Επίγειας Ψηφιακής Τηλεόρασης και την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην Κύπρο.

Η εξουσιοδότηση θα χορηγηθεί με διαγωνιστική διαδικασία (πλειστηριασμό). Τα έγγραφα του διαγωνισμού με αντικείμενο «Πλειστηριασμός για τη Χορήγηση Δικαιώματος Χρήσης Φάσματος Ραδιοσυχνοτήτων για την Ίδρυση και Λειτουργία Δικτύου Επίγειας Ψηφιακής Τηλεόρασης για την Παροχή Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών» και με κωδικό αναφοράς: ΤΗΕ Δ1/2022 είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (https://dec.dmrid.gov.cy) και στα γραφεία του Τμήματος Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών στη διεύθυνση 286 Λεωφόρος Στροβόλου, 2048 Στρόβολος (τηλ. +357 22 814854).

Οι ενδιαφερόμενοι οργανισμοί, που επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση, θα πρέπει να καταθέσουν τον απαιτούμενο φάκελο στο Κιβώτιο Προσφορών του Τμήματος Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, στη διεύθυνση 286 Λεωφόρος Στροβόλου, 2048 Στρόβολος, Κύπρος, το αργότερο μέχρι τις 4 Μαρτίου 2022 και ώρα 11.00 πμ. Είναι ευθύνη των αιτητών να μεριμνήσουν κατάλληλα προκειμένου η αίτηση τους να παραληφθεί πριν από την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας υποβολής των αιτήσεων που αναφέρεται στην παρούσα παράγραφο.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Real Estate
ΚΥΡΙΑΚΗ 9 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022

Σε τροχιά απογείωσης τα ιδιωτικά κατασκευαστικά έργα το 2022

Η επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης έχει απογειώσει και τις κατασκευές από ιδιώτες

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Χέρι χέρι φαίνεται πως πηγαίνει η άνθηση των δημόσιων και ιδιωτικών έργων στη χώρα, προς τέρψιν των κατασκευαστικών εταιρειών. Η επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης, σε συνδυασμό με την πολύ σημαντική έλλειψη επενδύσεων στον τομέα των ιδιωτικών έργων καθόλη τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας, έχει απογειώσει και τις κατασκευές από ιδιώτες, δημιουργώντας ένα πρόσθετο και ιδιαίτερα σημαντικό κατασκευαστικό αντικείμενο για τους μεγάλους ομίλους. Υπολογίζεται ότι σε ετήσια βάση ανατίθενται συμβάσεις ιδιωτικών έργων της τάξεως του 1 δισ. ευρώ, με αποτέλεσμα να έχει μεγαλώσει σημαντικά η συνολική «πίτα» έργων, καθώς σε τροχιά εντατικοποίησης έχουν εισέλθει τον τελευταίο χρόνο και τα δημόσια έργα.

Κτίρια γραφείων, ξενοδοχεία, τουριστικά συγκροτήματα και ανακατασκευές παλιότερων κτιρίων, που συχνά αλλάζουν χρήση, βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη. Η μεγάλη ζήτηση για σύγχρονα κτίρια γραφείων, η ανάπλαση μεγάλων εκτάσεων σε διάφορα σημεία του λεκανοπεδίου, η «φρενίτιδα» δημιουργίας νέων ξενοδοχειακών μονάδων στο κέντρο της Αθήνας και εκτός, τα νέα logistics και ασφαλώς το εμβληματικό έργο στο Ελληνικό, αποτελούν τους βασικούς κινητήριους μοχλούς της αγοράς των ιδιωτικών έργων. Στο πλαίσιο αυτό, οι μεγάλοι κατασκευαστικοί όμιλοι διεκδικούν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο μερίδιο, ενισχύοντας το κατασκευαστικό τους αντικείμενο.

Η Ακτωρ κατόρθωσε να ενισχύσει το κατασκευαστικό της αντικείμενο με την υπογραφή νέων ιδιωτικών έργων ύψους 300 εκατ. ευρώ κατά τη διάρκεια του 2021. Μεταξύ αυτών, ξεχωρίζει η σύμβαση ύψους 110 εκατ. ευρώ που έχει υπογράψει με ξένο όμιλο για την κατασκευή μιας νέας τουριστικής μονάδας στην Αττική. Πληροφορίες αναφέρουν ότι πρόκειται για αμερικανικό όμιλο.

Αντίστοιχα, η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ έχει αναλάβει σειρά τουριστικών έργων, όπως επίσης και την πρώτη φάση της ανακατασκευής του Πύργου του Πειραιά. Πρόκειται για ένα έργο ύψους 13,4 εκατ. ευρώ, με την εισηγμένη να διεκδικεί και τη δεύτερη φάση του έργου. Επίσης, η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ολοκληρώνει αυτή την περίοδο το νέο "πράσινο" βιοκλιματικό κτίριο γραφείων eLement της Prodea Investments στη Φραγκοκλησιά Αμαρουσίου. Πρόκειται για κτίριο επιφανείας 14.000 τ.μ., που θα μισθώσουν η Google και η Elpedison.

Αντιστοίχως, η Αβαξ διεκδικεί σημαντικές συμβάσεις, σημαντικότερη εκ των οποίων είναι το νέο τουριστικό συγκρότημα της αραβικών συμφερόντων AGC Equity Partners στη Μύκονο. Το νέο ξενοδοχείο θα λειτουργήσει υπό το σήμα της Four Seasons, αποτελώντας επένδυση της τάξεως των 60 εκατ. ευρώ. Επίσης, η εταιρεία τρέφει βάσιμες προσδοκίες ότι θα αναλάβει ένα από τα μεγαλύτερα νέα συγκροτήματα γραφείων που θα αναπτυχθούν το προσεχές διάστημα. Ο λόγος για την ανάπλαση του ακινήτου της πρώην ΒΕΛΚΟ στη βιομηχανική ζώνη του Φαλήρου. Εκεί δρομολογείται η ανάπτυξη κτιρίου γραφείων επιφανείας 57.450 τ.μ. από εταιρεία συμφερόντων της Dimand Real Estate, της Avax Development (θυγατρική του ομίλου Αβαξ) και μελών της οικογένειας Ιωάννου. Πρόκειται για επένδυση ύψους 100 εκατ. ευρώ, που αναμένεται να ξεκινήσει εντός του 2022.

Κτίρια γραφείων, ξενοδοχεία, τουριστικά συγκροτήματα και ανακατασκευές παλιότερων κτιρίων βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη.

Ωστόσο, εκτός από τους μεγάλους ομίλους, σημαντικό μερίδιο στα ιδιωτικά κτιριακά έργα έχουν και εταιρείες μικρότερου μεγέθους, που όμως έχουν μεγαλύτερη ευελιξία και είναι ιδιαιτέρως ανταγωνιστικές. Ενα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η Redex του ομίλου Κοπελούζου, η οποία έχει αποκτήσει πολύ σημαντική τεχνογνωσία και εξελίσσεται σε ιδιαίτερα υπολογίσιμη δύναμη, έχοντας επιλέξει στρατηγικά στη δραστηριοποίηση στον τομέα των ιδιωτικών έργων. Ενα από τα μεγαλύτερα και πιο πρόσφατα νέα συμβόλαια της εταιρείας αφορά την ανακατασκευή του πρώην Club Med στην Κέρκυρα, ύψους 60 εκατ. ευρώ. Το 2022 αναμένεται εξίσου δυναμικό, αναφορικά με την εκτέλεση ιδιωτικών έργων, αν όχι ακόμα περισσότερο. Μόνο στην αγορά γραφείων αναμένεται η έναρξη νέων έργων της τάξεως των 350.000 τ.μ. στην Αθήνα. Επίσης, αναμένεται η σταδιακή ωρίμανση και ανάθεση των πρώτων κτιριακών έργων ΣΔΙΤ για φοιτητικές εστίες, πανεπιστημιακές υποδομές και άλλες εγκαταστάσεις. Ακόμα εντονότερη σε σχέση με φέτος αναμένεται η κατασκευαστική δραστηριότητα νέων τουριστικών υποδομών από ξενοδοχεία.

Επίσης, από το νέο έτος θα ξεκινήσουν και οι εργασίες στο Ελληνικό. Από πλευράς κτιρίων ξεχωρίζει ο διαγωνισμός για την κατασκευή του πύργου κατοικιών Marina Tower, της τάξεως των 300 εκατ. ευρώ. Το έργο διεκδικούν τα σχήματα ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ - ACC, Αρχιρόδον - Besix, με υπεργολάβο την Ακτωρ, η Αβαξ με την ιταλική Rizzani de Eccher και η Intrakat με τη γαλλική Bouygues (και τη συμμετοχή του ομίλου Mytilineos). Το Marina Tower προβλέπει τη δημιουργία ενός πολυτελούς κτιρίου 200 διαμερισμάτων και 45 ορόφων, συνολικής μεικτής επιφανείας 45.000 τ.μ., με την ανωδομή να υπολογίζεται σε 38.000 τ.μ.

Κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2022 αναμένεται επίσης να ξεκινήσουν τα έργα στον εμπορικό πόλο του Ελληνικού, δηλαδή στο τμήμα που έχει πρόσοψη προς τη Λ. Βουλιαγμένης. Συνολικά, πρόκειται για κατασκευές ύψους 1 δισ. ευρώ, ενώ αν υπολογιστούν και τα έργα υποδομής που ήδη βρίσκονται υπό δημοπράτηση, το ποσό ξεπερνάει τα 1,2 δισ. ευρώ.

Το νέο έτος θα ξεκινήσουν οι εργασίες στο Ελληνικό. Από πλευράς κτιρίων ξεχωρίζει ο διαγωνισμός για την κατασκευή του πύργου κατοικιών Marina Tower, της τάξεως των 300 εκατ. ευρώ.

Η πρόκληση

Ασφαλώς δεν λείπουν και οι προκλήσεις. Για παράδειγμα, είναι τόσο μεγάλη και ταχεία η αύξηση του όγκου του κατασκευαστικού αντικειμένου που πλέον δρομολογείται προς υλοποίηση στην ελληνική αγορά, ώστε θα πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες και από πλευράς ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να καλυφθούν οι σχετικές ανάγκες. Πολιτικοί μηχανικοί, μηχανολόγοι μηχανικοί, μελετητές, χειριστές μηχανημάτων, εργατοτεχνίτες και άλλες ειδικότητες βρίσκονται σε υψηλή ζήτηση και ήδη παρατηρούνται ελλείψεις. Παράλληλα, δεν είναι ιδιαίτερα εύκολη η επιστροφή των χιλιάδων ανθρώπων του κλάδου που αποχώρησαν από την Ελλάδα τα προηγούμενα χρόνια, για να αναζητήσουν μια καλύτερη τύχη, εν μέσω υψηλής ανεργίας και έλλειψης επενδύσεων σε υποδομές και ιδιωτικά έργα. Οι άνθρωποι αυτοί έχουν εγκατασταθεί σε χώρες της Ευρώπης ή της Μέσης Ανατολής, αμείβονται πλουσιοπάροχα και συμμετέχουν σε έργα μεγάλης κλίμακας. Ως εκ τούτου, παρότι ένα ποσοστό αυτών σίγουρα θα επιστρέψει πίσω στην Ελλάδα τα προσεχή χρόνια, η εκτίμηση είναι ότι ακόμα περισσότεροι θα επιλέξουν να παραμείνουν στο εξωτερικό.

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Η έκρηξη του Δεκεμβρίου

Στην ανάλυση των συναλλαγών του Νοεμβρίου εξέφρασα τη βεβαιότητα πως τον Δεκέμβριο θα είχαμε καλά πράγματα να πούμε. Χαίρομαι που επιβεβαιώθηκα πλήρως, αφού οι συναλλαγές σε ακίνητα ήταν πραγματικά εκρηκτικές σε σχέση με τον Νοέμβριο ο οποίος ήταν ήδη ικανοποιητικός. Πάμε να κάνουμε μια σύντομη επισκόπηση.

Τον Δεκέμβριο σημειώθηκαν συνολικά 2.007 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων σε αντίθεση με τον Νοέμβριο όπου σημειώθηκαν συνολικά 1.403 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Η αύξηση του 43% δίνει το στίγμα της σημασίας που προσδίδουν στα ακίνητα οι επενδυτές.

Για σκοπούς σύγκρισης, ο περσινός Δεκέμβριος σημείωσε 1.462 πωλήσεις και ο Δεκέμβριος του 2019 σημείωσε 1.685 πωλήσεις. Άρα ο φετινός Δεκέμβριος ήταν ο καλύτερος με διαφορά της τριετίας σε επίπεδο αριθμού συναλλαγών.

Από πλευράς αξίας συναλλαγών, τον φετινό Δεκέμβριο αντάλλαξαν χέρια ακίνητα συνολικής αξίας της τάξης των €477εκ. Συγκρινόμενη με τα €278 εκ. του Δεκεμβρίου του 2020 και με τα €379 εκ. περίπου του Δεκεμβρίου του 2019, βλέπουμε πως ο φετινός Δεκέμβριος έχει απογειωθεί σε ό,τι αφορά στη μέση συνολική αξία συναλλαγών αφού έχουν επενδυθεί €100 εκ. περισσότερα από το 2019 και €200 εκ. περισσότερα από το 2020 σε παγκύπρια κλίμακα.

Οι συναλλαγές σε ακίνητα ήταν πραγματικά εκρηκτικές τον Δεκέμβριο σε σχέση με τον Νοέμβριο ο οποίος ήταν ήδη ικανοποιητικός.

Πώς κατανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών;

Η Λευκωσία κατέγραψε 656 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €136,8 εκ. Αυτή η απόδοση κατατάσσει τον Δεκέμβριο σαν τον καλύτερο με διαφορά μήνα της πρωτεύουσας κατά το 2021. Ο φετινός Δεκέμβριος ήταν με διαφορά και ο καλύτερος Δεκέμβριος της τριετίας τόσο σε αξία συναλλαγών όσο και σε αριθμό συναλλαγών. Η Λευκωσία έχει μερίδιο συνολικής αγοράς Δεκεμβρίου 32,7 % επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 28,7% επί της αξίας συναλλαγών.

Η Λεμεσός κατέγραψε 539 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €194,3 εκ. Η Λεμεσός έχει μερίδιο αγοράς Δεκεμβρίου 26,9% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 40,7% επί της αξίας συναλλαγών. Ο φετινός Δεκέμβριος ήταν και για τη Λεμεσό ο καλύτερος της τριετίας, τόσο σε αριθμό όσο και σε αξία συναλλαγών, αλλά και με διαφορά ο καλύτερος μήνας του 2021 για την επαρχία.

Η Λάρνακα κατέγραψε 299 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €41,4 εκ. Η Λάρνακα έχει μερίδιο αγοράς Δεκεμβρίου 14,9% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 8,7% επί της αξίας συναλλαγών. Ο φετινός Δεκέμβριος ήταν και για τη Λάρνακα ο καλύτερος της τριετίας σε ό,τι αφορά στον αριθμό συναλλαγών και ο δεύτερος καλύτερος Δεκέμβριος σε ό,τι αφορά σε αξία συναλλαγών, αφού ο καλύτερος ήταν αυτός του 2019 με σχεδόν €49 εκ. Επίσης, ο Δεκέμβριος ήταν ο δεύτερος καλύτερος μήνας της Λάρνακας για το 2021, αφού ο καλύτερος ήταν με διαφορά ο Νοέμβριος.

Η Πάφος κατέγραψε 389 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €79,6 εκ. Η Πάφος έχει μερίδιο αγοράς Δεκεμβρίου 19,4% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 16,7% επί της αξίας συναλλαγών. Ήταν ο καλύτερος Δεκέμβριος της τριετίας για την Πάφο ενώ μπορεί να θεωρηθεί εκρηκτικά ο καλύτερος της μήνας για το 2021.

Τέλος η Αμμόχωστος κατέγραψε 124 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών πέριξ των €24,9 εκ. Η Αμμόχωστος έχει μερίδιο αγοράς Δεκεμβρίου 6,2% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 5,2% επί της αξίας συναλλαγών. Ήταν ο καλύτερος Δεκέμβριος της τριετίας για την Αμμόχωστο ενώ όπως και για την Πάφο, μπορεί να θεωρηθεί εκρηκτικά ο καλύτερος της μήνας για το 2021.

Η συνολική επίδοση του 2021 σε παγκύπρια κλίμακα το ανεβάζει στην πρώτη θέση τριετίας σε αριθμό συναλλαγών με 16.235 πωλήσεις/ μεταβιβάσεις. Από την άλλη, επαληθεύτηκαν πλήρως οι προβλέψεις μας για το ύψος των συνολικών επενδύσεων σε ακίνητη ιδιοκτησία αφού αυτές μόλις που έσπασαν των φράγμα των €3 δισ. – γεγονός που κατατάσσει το 2021 στη δεύτερη θέση τριετίας όντας 15% πιο πάνω από το 2020, αλλά 12% πιο κάτω από το 2019.

Με αυτό το κλείσιμο της χρονιάς φαίνεται ξεκάθαρα πλέον ο ρόλος των ακινήτων ως επενδυτικό μέσο και κάτω από συνθήκες αβεβαιότητας εν μέσω πανδημίας. Ήταν ο καλύτερος επίλογος του 2021 σε ό,τι αφορά την αγορά ακινήτων.

Η συνολική επίδοση του 2021 σε παγκύπρια κλίμακα το ανεβάζει στην πρώτη θέση τριετίας σε αριθμό συναλλαγών με 16.235 πωλήσεις/ μεταβιβάσεις.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

RCB
25 ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΚΥΡΙΑΚΗ 9 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022

Η σωτηρία των αγιορείτικων θησαυρών

Η έρευνα του Κωνσταντίνου Χιούτη ρίχνει φως στη φυγάδευση πολύτιμων κειμηλίων από την Αθωνική Πολιτεία το 1822

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΜΥΡΤΣΙΩΤΗ**

«Διά του συναδέλφου ημών κυρίου Γερασίμου επί εθνικού πλοίου, ελάβομεν ανελιπώς όσα Ιερά σκεύη και κειμήλια ενεχείρησε προς αυτόν εν Υδρα κύριος Ν. Χρυσόγελος ο επί των εκκλησιαστικών ευλαβέστερος γραμματεύς της θεοκυβερνήτου κυβερνήσεως της Ελλάδος [...]».

Η ευχαριστήρια επιστολή της Ιεράς Μονής Αγίου Παύλου του Αγίου Ορους προς τον κυβερνήτη της Ελλάδος Ιωάννη Καποδίστρια έφερε ημερομηνία 28 Σεπτεμβρίου 1830. Γράφτηκε εν μέσω πανηγυρισμών και συγκίνησης μετά την υποδοχή του πλοίου «Λεωνίδας» στη Χερσόνησο του Αθω. Το βρίκι με καπετάνιο τον Δ. Ορλόφ είχε σαλπάρει από την Υδρα και η ιερή αποστολή του στέφθηκε με επιτυχία. Στα αμπάρια του είχε φορτωμένα κειμήλια και ιερά σκεύη για να τα παραδώσει στα ιερά καθιδρύματα οκτώ χρόνια μετά τη φυγάδευσή τους σε ασφαλείς προορισμούς του ελληνικού Νότου.

Ανάμεσά τους, τα «Δώρα των Μάγων» της Μονής Αγίου Παύλου, η «Χρυσή λεμονιά» όπως αποκαλούν στο Αγιον Ορος την επτάφωτη λυχνία με 30 επιχρυσωμένα λεμόνια –δώρο των κατοίκων της Μόσχας στη Μονή Ιβήρων–, το «Τίμιο Ξύλο» της Ξηροποτάμου μαζί με δεκάδες άλλα κειμήλια και ιερά σκεύη που απομακρύνθηκαν από την Αθωνική Πολιτεία στα χρόνια της Επανάστασης, είτε για να συνδράμουν στον αγώνα της ελληνικής ανεξαρτησίας είτε για να γλιτώσουν από τις λεηλασίες του οθωμανικού στρατού.

Διακόσια χρόνια έχουν περάσει από τη μυστική φυγάδευση θησαυρών της Αθωνικής Πολιτείας (1822), αλλά η επιχείρηση της διάσωσής τους ήρθε με λεπτομέρειες πρόσφατα στο φως από τον ερευνητή Κωνσταντίνο Χιούτη. Η έρευνά του παρουσιάστηκε στο 11ο Διεθνές Συνέδριο της Αγιορειτικής Εστίας Θεσσαλονίκης, όπου οι επιστήμονες σκιαγράφησαν τη δυσμενή θέση στην οποία βρέθηκε το «Αγιον Ορος στα χρόνια της Επανάστασης» μετά το ατυχές κίνημα των Φιλικών στη Χαλκιδική.

Οι Αγιορείτες πλήρωσαν ακριβά την προσχώρησή τους στο κίνημα του Εμμανουήλ Παπά, ανέφερε ο ιστορικός Κρίτων Χρυσοχοΐδης συνοψίζοντας την εικόνα του Ορους στα δύσκολα χρόνια του 1821. Τα τουρκικά στρατεύματα που είχαν εγκατασταθεί με την ατυχή έκβαση της επανάστασης στη Χαλκιδική, απομυζούσαν τις μοναστικές περιουσίες με έκτακτους και διπλάσιους τακτικούς φόρους.

Οι δανειστές κερδοσκοπούσαν, τα μετόχια της Χαλκιδικής υπέστησαν βαριές ζημιές και η είσπραξη των εσόδων από τα προσοδοφόρα μετόχια της Μολδαβίας διακόπηκε τουλάχιστον για μία πενταετία. Τα χρέη διογκώθηκαν, πολλοί μοναχοί εγκατέλειψαν το Ορος και οι ελάχιστοι που είχαν απομείνει αναγκάστηκαν να εκποιήσουν μεγάλο αριθμό κειμηλίων, αν και τα πολυτιμότερα από αυτά φυγαδεύτηκαν στα νησιά της επαναστατημένης Ελλάδας.

«Παρότι οι Αγιορείτες συνθηκολόγησαν με τον Μεχμέτ Εμίν πασά και επίσημα μετά την πτώση του επαναστατικού μετώπου στην Κασσάνδρα, οι μονές δεν ένιωσαν ασφαλείς απέναντι στην κρατική εξουσία. Γι' αυτό, από πολύ νωρίς, από τον Φεβρουάριο του 1822, μοναχοί άρχισαν να αναχωρούν από τη χερσόνησο φυγαδεύοντας ιερά κειμήλια και σκεύη στον Νότο πριν αυτά κινδυνεύσουν να περάσουν στην κατοχή Οθωμανών στρατιωτών που είχαν εγκατασταθεί στις Μονές», σημειώνει ο κ. Χιούτης.

Για τη διάσωση των κειμηλίων, εξηγεί, οι μοναχοί ακολούθησαν δύο πρακτικές. Η πρώτη να φυγαδεύσουν τους θησαυρούς εκτός Αγίου Ορους και η δεύτερη να κρύψουν τα αντικείμενα μέσα στα κτιριακά συγκροτήματα των μονών ή σε δασώδεις περιοχές της Χερσονήσου. «Η δεύτερη επιλογή όμως, σε ορισμένες περιπτώσεις αποδείχθηκε μοιραία. Στη Μονή Δοχειαρίου, για παράδειγμα, Οθωμανοί στρατιώτες εντόπισαν την κρυψώνα έπειτα από βασανισμούς μοναχών».

Αν και για ορισμένα καθιδρύματα δεν προέκυψε έως τώρα τεκμηριωτικό υλικό για την τύχη των κειμηλίων τους στα χρόνια της Επανάστασης, διασωθέντα έγγραφα στα Γενικά Αρχεία του Κράτους αποδεικνύουν ότι οκτώ μονές (Ιβήρων, Ξηροποτάμου, Αγίου Παύλου, Σιμωνόπετρα, Καρακάλλου, Γρηγορίου, Ρωσικού και Εσφιγμένου) προώθησαν μυστικά τα κειμήλιά τους σε περιοχές του Νότου.

Οι επιχειρήσεις φυγάδευσης, σύμφωνα με την έρευνα, πραγματοποιήθηκαν είτε με μεμονωμένες είτε με μαζικές αποστολές. Από τις σωζόμενες καταγραφές της Υδρας και από την αλληλογραφία της εποχής φαίνεται ότι δεκάδες αντικείμενα (λείψανα αγίων, κειμήλια ιερατικά άμφια, εκκλησιαστικά βιβλία, κανδήλες, αρτοφόρια, εξαπτέρυγα, δισκοπότηρα, σταυροί αγιασμού και λιτανείας, εικόνες, καμπάνες, θυμιατά, πετραχήλια, εγκόλπια, λειτουργικά σκεύη ακόμη και ρουχισμός) συσκευασμένα σε μπαούλα, σεντούκια και δέματα φορτώθηκαν στα καΐκια που χρησιμοποιούσαν τα μοναστήρια για τις μεταφορές των γεωργικών προϊόντων από τα μετόχια.

Πρώτος σταθμός ήταν η Σκόπελος, όπου ορισμένες μονές ασφάλισαν εκεί τα πολύτιμα αντικείμενά τους. Κάποια μοναστήρια επέλεξαν τα μετόχια τους στον Νότο (Β. Σποράδες και Πελοπόννησο), οι περισσότερες όμως ακολούθησαν πιο οργανωμένη διαδικασία. Εμπιστεύτηκαν την ειδική επιτροπή της Διοίκησης που μετέβη στη Σκόπελο το 1822 για την καταλογογράφηση, την παραλαβή, τη μεταφορά και τη φύλαξη των κειμηλίων στην Υδρα ως ισχυρό παράγοντα στο Αιγαίο.

Παρά το ρευστό και αβέβαιο κλίμα της επαναστατημένης Ελλάδας, «η επιλογή της Υδρας αποδείχθηκε η πιο ασφαλής», λέει ο κ. Χιούτης. Κειμήλια και ιερά σκεύη τα οποία ανέλαβαν να διαφυλάξουν μεμονωμένοι μοναχοί οι οποίοι κατέφυγαν στον Νότο, δεν είχαν την ίδια τύχη», αναφέρει ο κ. Χιούτης. «Αγνωστος αριθμός αντικειμένων πέρασε στην κατοχή ιδιωτών από τους οποίους οι μονές τα διεκδικούσαν μεταγενέστερα άλλοτε επιτυχώς, άλλοτε όχι».

Οι θησαυροί παρέμειναν εκτός Αγίου Ορους καθ' όλη τη διάρκεια της Επανάστασης. Με τη σύσταση του ελληνικού κράτους οι Αγιορείτες ζήτησαν από την ελληνική κυβέρνηση την επιστροφή των κειμηλίων τους. Τον Αύγουστο του 1830 αξιωματούχοι της κυβέρνησης μετέβησαν στην Υδρα και παρουσία προκρίτων και απεσταλμένων των μονών άνοιξαν τα κιβώτια. Ακολούθησε νέα καταγραφή, για να διαπιστωθούν οι ελλείψεις σε σχέση με τους καταλόγους του 1822.

Τα περισσότερα από τα αντικείμενα που είχαν φυγαδευτεί πήραν τον δρόμο της επιστροφής. Παραμένει ωστόσο άγνωστο πόσα και ποια αργυρά σκεύη εξαργυρώθηκαν για να ενισχύσουν τον Αγώνα. Το σίγουρο είναι ότι από τον κατάλογο της Μονής Ιβήρων ένα από τα αντικείμενα που δεν θυσιάστηκε υπέρ της πατρίδας, ήταν η αργυρεπίχρυση λεμονιά, από τα ωραιότερα κειμήλια του Αγίου Ορους.

«Φυτεμένη» σε μια αργυρή γλάστρα με 30 επιχρυσωμένα λεμόνια κοσμεί μια επτάφωτη λυχνία. Στη βάση της έμμετρη επιγραφή στα ελληνικά και ρωσικά, με ημερομηνία 1η Απριλίου 1818, μας πληροφορεί ότι ήταν δώρο του αρχιμανδρίτη Κυρίλλου από τους κατοίκους της Μόσχας στην Ιερά Μονή Ιβήρων.

Οι προφορικές μαρτυρίες αναφέρουν ότι όταν η επτάφωτη λυχνία επέστρεψε στο μοναστήρι, από το επίχρυσο δένδρο έλειπαν δύο λεμόνια. «Ωρίμασαν και έπεσαν», απάντησε στους πατέρες ο Γ. Κουντουριώτης. Οι γραπτές πηγές ωστόσο μαρτυρούν τον ιερό σκοπό.

Η «Λεμονιά», γράφει ο Γεράσιμος Σμυρνάκης στο βιβλίο του «Αγιον Ορος» (1903), ήταν ένα από τα χρυσά και αργυρά κειμήλια που πρόσφερε, εκτός από χρηματική βοήθεια, η Μονή Ιβήρων για τον απελευθερωτικό αγώνα του 1821 με σκοπό το λιώσιμό τους και τη χρησιμοποίησή τους για αγορά πολεμοφοδίων. Το συγκεκριμένο έργο τέχνης δεν καταστράφηκε. Ο Γ. Κουντουριώτης το επέστρεψε στην αγιορείτικη μονή «διά να καίει», όπως δήλωσε, «υπέρ του έθνους έμπροσθεν της Παναγίας (Πορταΐτισσας)».

1

Οκτώ μονές προώθησαν μυστικά τα κειμήλιά τους σε περιοχές του Νότου, με ασφαλέστερη επιλογή την Υδρα.

2

3

Παραμένει άγνωστο πόσα και ποια αργυρά σκεύη εξαργυρώθηκαν για να ενισχύσουν τον Αγώνα.

4

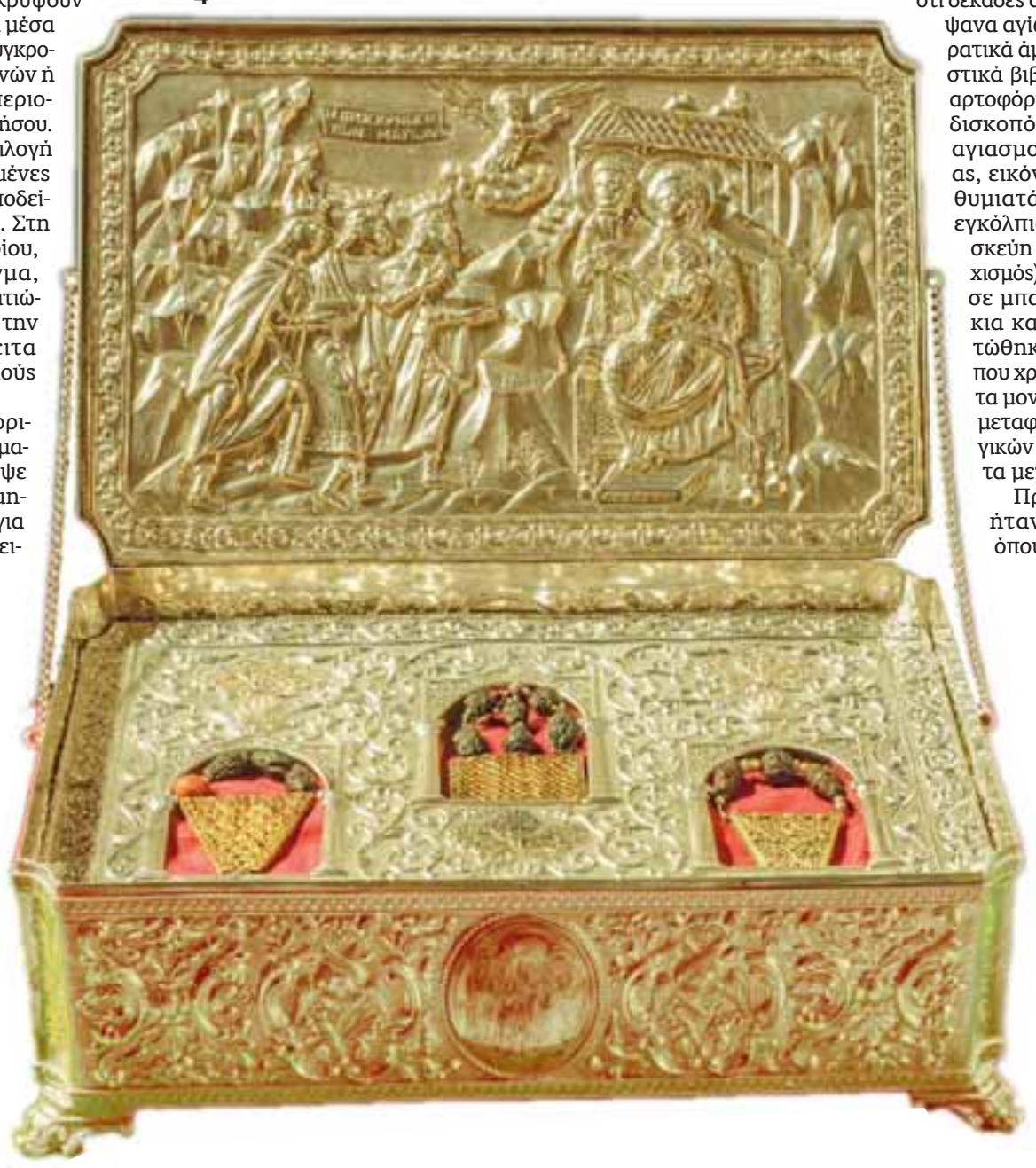

1. Η ευχαριστήρια επιστολή της Ιεράς Μονής Αγίου Παύλου του Αγίου Ορους προς τον κυβερνήτη της Ελλάδος Ιωάννη Καποδίστρια (28 Σεπτεμβρίου 1830), με αφορμή την επιστροφή πολύτιμων κειμηλίων από την Υδρα. **2.** Το «Τίμιο Ξύλο» της Μονής Ξηροποτάμου ήταν ανάμεσα στους θησαυρούς που επέστρεψαν στο Αγιον Ορος με το βρίκι «Λεωνίδας». **3.** Η περίφημη «Χρυσή λεμονιά», η επτάφωτη λυχνία με 30 επιχρυσωμένα λεμόνια - δώρο των κατοίκων της Μόσχας στη Μονή Ιβήρων. Μετά την επιστροφή της διαπιστώθηκε ότι έλειπαν δύο λεμόνια. **4.** Τα «Δώρα των Μάγων» της Μονής Αγίου Παύλου.

Ατζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

9-15.1.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΣΙΝΕΜΑ

Digger: Ενα σύγχρονο ψυχολογικό γουέστερν

Η ταινία «Digger» του Τζώρτζη Γρηγοράκη είναι ένα σύγχρονο ψυχολογικό γουέστερν που εκτυλίσσεται στα άγρια δάση της Βόρειας Ελλάδας και από τις 2 Ιανουαρίου προβάλλεται στον κινηματογράφο Πάνθεον. Η ταινία επιλέχθηκε να εκπροσωπήσει την Ελλάδα στην 94η διοργάνωση των βραβείων OSCAR® της Ακαδημίας Κινηματογράφου των Η.Π.Α. στην κατηγορία Διεθνούς Ταινίας Μεγάλου Μήκους, ως η επίσημη πρόταση της Ελλάδας για το Οσκαρ Καλύτερης Διεθνούς Ταινίας. Παίζουν οι Βαγγέλης Μουρίκης, Αργύρης Πανταζάρας και Σοφία Κόκκαλη. Καθημερινές προβολές στις 8:30 μ.μ. Κινηματοθέατρο Πάνθεον, Διαγόρου 29, Λευκωσία. Πληροφορίες τηλέφωνο 22675787, www.pantheon-theatre.com.

ΕΚΘΕΣΗ

Ενδυμα ψυχής

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας παρουσιάζει την έκθεση Ένδυμα Ψυχής, η οποία τελεί υπό την αιγίδα της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος - Εθνικού Ιστορικού Μουσείου. Η έκθεση προσφέρει την ευκαιρία να γνωρίσει το κοινό την παράδοση της Κύπρου και της Ελλάδας, μέσα από τη ματιά της σύγχρονης εικαστικής δημιουργίας. Στην έκθεση περιλαμβάνονται και 12 κυπριακές φορεσιές, τις οποίες δώρισε ο Πατριωτικός Σύνδεσμος των Κυπρίων εν Αθήναις στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο το 1901, έπειτα από έκθεση που οργάνωσε στο Ζάππειον Μέγαρον. Επίσης, τα ευρέως γνωστά έργα των Βαγγέλη Κύρη και Anatoli Georgiev ταξιδεύουν στην Κύπρο και δίνουν το δικό τους «παρών» στην Αίθουσα Προσωρινών Εκθέσεων του Λεβέντειου Δημοτικού Μουσείου Λευκωσίας. Την έκθεση επιμελήθηκε η Έρικα Βασιλείου. Διάρκεια της έκθεσης έως 3 Απριλίου. Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας: Αίθουσα Προσωρινών Εκθέσεων, Ιπποκράτους 15-17, Λαϊκή Γειτονιά, Λευκωσία. Πληροφορίες, τηλέφωνο 22661475, www.leventismuseum.org.cy.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Διόραμα

Το νέο τεύχος του διμηνιαίου περιοδικού τεχνών και πολιτισμού κυκλοφόρησε και γι' ακόμη μία φορά στις σελίδες του φιλοξενεί ενδιαφέρουσες συνεργασίες για τη λογοτεχνική παραγωγή, τη μουσική, την αρχιτεκτονική, το θέατρο και τα εικαστικά. Μεταξύ των πολύ ενδιαφερουσών συνεργασιών ξεχωρίζει η μελέτη του Κωνσταντίνου Γιαγκουλλή με τίτλο «Άδετε λέξεις, άδετε, δκιαλέξετε τσ' επάρετε», οι κριτικές για το νέο βιβλίο της Νάσιας Διονυσίου «Τι είναι κάμπος» από την Ανθούλα Δανιήλ, η μελέτη του Κλείτου Ιωαννίδη για τη μεταπολεμική κυπριακή λογοτεχνία, αλλά και η σταθερή στήλη του Θεοδόση Πυλαρινού «Απάνθισμα με άρωμα κυπριακό», καθώς και το κείμενο του Νίκου Παναγιώτου «Στρατής Μυριβήλης και Κύπρος. Με αφορμή αυτόγραφά του στο Αρχείο Περνάρη. Διάθεση από τα μεγάλα βιβλιοπωλεία της Λευκωσίας. Για συνδρομές και αποστολές σε άλλες πόλεις στο τηλέφωνο 99 653588 και στο eteandros@hotmail.com.

ΕΚΘΕΣΗ

Frau architekt

Η έκθεση «Frau Architekt - Ένας αιώνας και πλέον - γυναίκες στην αρχιτεκτονική» στο Ινστιτούτο Γκαίτε εξετάζει την ιστορία της παρουσίας των γυναικών στο χώρο της αρχιτεκτονικής στη Γερμανία και στην Κύπρο τα τελευταία 100 χρόνια, μέσα από τα παραδείγματα 33 γυναικών αρχιτεκτόνων. Η έκθεση, η οποία πρωτοπαρουσιάστηκε στο γερμανικό Μουσείο Αρχιτεκτονικής στη Φρανκφούρτη, συμπληρώθηκε με κυπριακά πορτραίτα σε συνεργασία με τις Τερέζα Τούρβα και Muge Riza. Το κυπριακό κεφάλαιο της έκθεσης παρουσιάζει τα πορτρέτα 6 Ελληνοκυπρίων και 5 Τουρκοκυπρίων γυναικών αρχιτεκτόνων μέσα από τα ατομικά και ομαδικά τους έργα. Στην έκθεση παρουσιάζεται επίσης για πρώτη φορά το έργο της Μάρως Ευθυμιάδη-Ατζίνη (1937-1997), της πρώτης Κύπριας γυναίκας αρχιτέκτονα. Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου, λεωφ. Μάρκου Δράκου 21, Λευκωσία. Διάρκεια έως 5 Φεβρουαρίου 2022. Πληροφορίες τηλέφωνο 22674606, kultur-nikosia@goethe.de, www.goethe.de/kypros.

ΘΕΑΤΡΟ

5 lesbians eating a quiche

Η θεατρική παράσταση «5 Lesbians Eating a Quiche» σε σκηνοθεσία Εβίτας Ιωάννου είναι μία συμπαραγωγή του Κέντρου Παραστατικών Τεχνών ΜΙΤΟΣ με την Εβίτα Ιωάννου στο πλαίσιο του theYard.Residency.21_Tracing Now. Το έργο διαδραματίζεται το 1956, οπότε και γνωρίζουμε την ένωση γυναικών του σωματείου Susan B. Anthony Society της αδελφότητας Gertrude Stein. Μια οργάνωση πέντε «κήρων» οι οποίες συγκεντρώνονται κάθε χρόνο για τη διεξαγωγή ενός διαγωνισμού quiche. Η παράσταση είναι μια παρωδία των κοινωνικών μας φόβων και της σεξουαλικής καταπίεσης. Παίζουν (με αλφαβητική σειρά): Νάγια Αναστασιάδου, Έλενα Καλλινίκου, Λουκία Πιερίδου, Νιόβη Χαραλάμπους, Γιολάντα Χριστοδούλου. Τελευταίες παραστάσεις 9 και 10 Ιανουαρίου 2022, Wherehaus 612, Μιχαήλ Κουσουλίδη 5Λευκωσία. Πληροφορίες 97831189.

ΕΚΘΕΣΗ

Μάριος Τόκας - Εικαστικές υμνωδίες

Το Ίδρυμα Μάριος Τόκας, σε συνεργασία με τον Δήμο Λεμεσού, παρουσιάζουν για πρώτη φορά στο κοινό τις εικαστικές δημιουργίες του Μάριου Τόκα. Στην έκθεση με τίτλο «Εικαστικές Υμνωδίες» θα παρουσιαστούν 61 σύγχρονες αγιογραφίες του καλλιτέχνη, τις οποίες φιλοτέχνησε από τις αρχές τις δεκαετίας του 1990 μέχρι και τον θάνατό του το 2008 και οι οποίες, με την επιμέλεια της συζύγου και των παιδιών του, μεταφέρθηκαν από την οικογενειακή του εστία στο Πικέρμι στην γενέτειρά του τη Λεμεσό. Όπως σημειώνει η ιστορικός τέχνης δρ Ελένη Σ. Νικήτα, η οποία και έχει επιμεληθεί την έκθεση, «Η ενασχόληση του Μάριου Τόκα με τη ζωγραφική ήταν αποτέλεσμα μιας έμφυτης, δυνατής ανάγκης για έκφραση. Την έκθεση πλαισιώνει πολυσέλιδος πολυτελής κατάλογος με την γραφιστική επιμέλεια του γιου του συνθέτη Κώστα Τόκα. Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λεμεσού «Αποθήκες Παπαδάκη» διάρκεια έως το Σάββατο 22 Ιανουαρίου 2022. Η έκθεση θα είναι ανοιχτή για το κοινό Τρίτη με Παρασκευή ώρες 10.00 - 18.00, ενώ το Σάββατο ώρες 10.00 - 14.00 και η είσοδος είναι ελεύθερη. Πληροφορίες στο mariostokas.com.cy, τηλέφωνο 25 67700.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

«Κάλλος» που διασπάται και ανασυντίθενται

«**Ο ανθρώπινος** βίος είναι γεμάτος απώλειες – μικρές ή μεγάλες αδιακρίτως: από την απώλεια της σιγουριάς μέσα στη μήτρα, κατόπιν την απώλεια του μαστού της μάνας μας, της παιδικής χαράς, της εφηβικής νιότης και χάρης, του πρώτου μας έρωτα, της αθωότητάς μας, των πρώτων νεκρών μας, συγγενών ή φίλων... Ομως από τις μεγαλύτερες απώλειες είναι αυτή των λέξεων και των νοημάτων τους, καθώς οι εποχές περνούν και οι γενιές των ανθρώπων αλλάζουν – όσο αλλάζουν. Αυτή υπήρξε για μένα η γενεσιουργός αιτία αυτής της έκθεσης για το "Κάλλος": η απώλεια των νοημάτων της λέξης και η απώλεια της αρχαίας ελληνικής αισθητικής». Η εισαγωγή του Νικόλαου Σταμπολίδη στον εξαιρετικό κατάλογο της έκθεσης στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, δεν είναι μόνο ένας οδηγός περιπλάνησης στα περίπου 320 έργα, από την Ελλάδα και την Ιταλία, που ταξινομούνται σε 10 ενότητες (Καλλωπισμός, Κάλλος θνητών, ηρωικό/πολεμικό, αθλητικό, δαιμονικό, θεϊκό κάλλος κ.ο.κ.). Είναι και μια διαδρομή σε μια παράδοξη σωματικότητα άλλοτε υπέρτατης ομορφιάς, υπαινικτικής ή εξωστρεφούς, άλλοτε κρυμμένων συμβόλων/αντικειμένων που με την πάροδο του χρόνου αποκτούν ένα θαυμαστικό και άλλο τόσο μυστικιστικό χαρακτήρα. Τα εκθέματα ξεκινούν από την Αρχαϊκή και φθάνουν έως και την Ελληνιστική περίοδο με ελάχιστη ενίσχυση από τη Ρωμαϊκή εποχή. Η πύκνωση του χρόνου και η πυκνότητα των έργων σε συνδυασμό με τις σύγχρονές τους κάθε φορά γραπτές πηγές, διευρύνουν τα όρια πολλαπλασιάζοντας αισθήματα και συνειρμούς. Το βλέμμα καθαρίζει έστω κι αν δεν είναι δυνατόν να καταγράψει το σύνολο. Επισημαίνει, επιλέγει, «βλέπει» δεν «κοιτά» απλώς, προσπερνώντας αφηρημένα. Κάποιοι επισκέπτες, μάλιστα, επιστρέφουν σε αίθουσες στις οποίες έχουν ήδη περιηγηθεί για να ξαναβρούν κάτι που «παρέλειψαν». Οπως συμβαίνει με ένα βιβλίο· ξαναγυρνάς σε προηγούμενες σελίδες αναζητώντας συνδέσεις που «φωτίζονται» διαφορετικά καθώς η ανάγνωση προχωράει.

Ο επί 25 χρόνια διευθυντής του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης αποχαιρετά έτσι τη θέση του (έχει ήδη αναλάβει τα νέα του καθήκοντα ως γενικός διευθυντής του Μουσείου Ακρόπολης) δημιουργώντας ένα (ακόμη) σημείο αναφοράς. Επανατοποθετεί το «κάλλος» στη σημερινή γλώσσα όσο χρειάζεται για να εμπλουτίσει τη σκέψη να τολμήσει και να ενθαρρύνει το βλέμμα να αναβαπτιστεί στο «ωραίο». Οσο θησιγενής και να είναι ο εσωτερικός διάλογος που προκαλεί στον επισκέπτη άλλο τόσο ριζώνει και παράγει καρπούς. Ο τρόπος που οι δύο επιμελητές (ο κ. Σταμπολίδης και ο δρ Ιωάννης Φάππας) επέλεξαν και τοποθέτησαν τα εκθέματα δημιουργεί κόσμους συγκοινωνούντες και παράλληλους. Το «κάλλος» διασπάται και ανασυντίθεται στον χρόνο, παίρνοντας τη μορφή πότε ενός αγαλματικού συμπλέγματος, μιας μαρμάρινης κεφαλής, ενός χάλκινου κατόπτρου, ενός πήλινου ειδωλίου (όπως εκείνο το υπέροχο, οκλάζουσας γυμνής παχύσαρκης γυναίκας), ενός ακροκέραμου ή ενός μυροδοχείου. Γράφει ο Κ. Παλαμάς και μας θυμίζει ο Ν. Σταμπολίδης στον πρόλογό του: «Και αν ξεχνούν οι άνθρωποι, πάντα θυμούνται εκείνες (οι λέξεις)».

Φεύγοντας από την έκθεση (διαρκεί έως τις 16 Ιανουαρίου), «πήρα» μαζί μου μια λέξη: «μειξογενές». Αναφερόταν στο σύντομο κείμενο που συνόδευε μία από τις δύο Σφίγγες που κοσμούν το υπέρθυρο της εισόδου στο ταφικό μνημείο του λόφου Καστά στην Αμφίπολη. Η Σφιγξ, λοιπόν, είναι μειξογενές πλάσμα με σώμα λιονταριού, φτερά πουλιού και κεφάλι γυναίκας, και ενσαρκώνει τον φύλακα και προστάτη σε ταφικά σύνολα και ιερά. Μέσα από τις αδιάγνωστες διαδρομές των συνειρμών, βρήκα τον τρόπο να αποδώσω αυτά τα «ετερομελή» πλάσματα που δημιουργεί στις παραστάσεις του ο Δημήτρης Παπαϊωάννου: διαφορετικά πάνω και κάτω μέλη δύο σωμάτων ή τεχνητά μέλη που ανήκουν σε άλλα είδη, «ενώνονται» και συναποτελούν μια νέα οντότητα.

Σαν εκείνη την αμφιπρόσωπη πήλινη οινοχόη (αγνώστου προέλευσης), του 5ου αι. π.Χ., που αποτελείται από δύο συνενωμένες γυναικείες προτομές. Η έκθεση στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης γίνεται κινητήριος μοχλός. Το «Κάλλος» δεν έχει ούτε αρχή ούτε τέλος.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | *Του* **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Οχυρό μας το pc μας!

Μπήκαμε στο νέο έτος, τελείωσαν οι γιορτές και οι σχόλες και επιστρέψαμε οι περισσότεροι στην καθημερινότητά μας, με την πανδημία ακόμα να είναι στα φόρτε της, τα υγειονομικά πρωτόκολλα να μας θυμίζουν πως ακόμα απέχουμε από την κανονικότητα της προ covid εποχής. Μια κανονικότητα που μάλλον έχουμε ξεχάσει πώς μοιάζει. Και δεν είναι μόνο οι αγκαλιές και οι θερμές χειραψίες που πλέον μας φοβίζουν, μα και η απώλεια του αυθορμητισμού μας, αυτού του αυθορμητισμού που πριν από δύο χρόνια μάς επέτρεπε να ταξιδεύουμε, να συναναστρεφόμαστε, να διεκδικούμε ζωτικό χώρο. Με φοβίζει ότι εξαιτίας της πανδημίας αρχίζουμε να ξεχνάμε πώς είναι να είσαι ελεύθερος εκεί έξω, να είσαι μαζί με άλλους. Φυσικά και δεν υποστηρίζω ότι σκοτεινά κέντρα έχουν συνωμοτήσει για να μας οδηγήσουν στην υποδούλωση. Αυτό που θέλω να πω είναι πως ήμασταν που ήμασταν κακές κατασκευές, αρχίσαμε να γινόμαστε ακόμη πιο δυσλειτουργικοί και φαίνεται να μην το καταλαβαίνουμε. Αυτή δε τη δυσλειτουργία μας την οχυρώνουμε πίσω από ένα πληκτρολόγιο και μία οθόνη και γράφουμε, γράφουμε, αναλύουμε, κατακεραυνώνουμε ο ένας τον άλλο, και συχνά-πυκνά ξεφεύγουμε –άλλοι περισσότερο και άλλοι λιγότερο– και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μάς παρέχουν όσο χώρο και χρόνο θέλουμε. Γινόμαστε θηρία ανήμερα, και όταν βγούμε έξω είμαστε κουτάβια, που μας τρομάζει η κανονική όψη των πραγμάτων.

Πολύ εύκολα γινόμαστε τιμητές των πάντων, αλλά και υποστηρικτές κάθε αδικίας, κυριαρχούμε επί του άλλου διά του απολύτου ποστ μας ή τιτιβίσματός μας, ψάχνουμε επιβεβαίωση για του λόγου μας το αληθές από τα like και τα share και άλλα τέτοια, και συχνά δεν βλέπουμε τη μικρή εικόνα του άμεσου περίγυρού μας. Έγιναν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ο απόλυτος προορισμός μας. Εκεί ξεδιπλώνουμε την αλαζονεία μας, τη μεγαλομανία μας, τις ευγενείς ή τις ποταπές μας προθέσεις. Από εκεί οι πολιτικοί και οι wannabe πολιτικοί και πολιτικάντηδες κάνουν προεκλογικές εκστρατείες, γράφοντας φληναφήματα, που δεν θα τολμούσαν να εκστομίσουν ποτέ ενώπιον των πολιτών. Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης καταγγέλλουμε τα κακώς κείμενα της κοινωνίας μας, και τα χρησιμοποιούμε για ν' αποδείξουμε ότι κάτι είμαστε.

Θα μου πείτε δείγμα ενός νέου πολιτισμού είναι και αυτά, μέρος της ψηφιακής επανάστασης, δεν γίνεται να μην τα έχει κάποιος, ο κόσμος πήγε μπροστά μέσα από καινοτόμες και ρηξικέλευθες ιδέες. Φυσικά και δεν θα διαφωνήσω καθόλου, αλλά αρχίζει να με φοβίζει ότι πλέον ολοένα και ζούμε σ' έναν ψηφιακό κόσμο, και δεν ζούμε τον πραγματικό κόσμο. Ο αυθορμητισμός ενός ποτού μ' έναν φίλο, η συνάθροιση σ' ένα σπίτι με παρέα, ο αυθορμητισμός της παρέας και της ανάγκης της συνύπαρξης αρχίζει να χάνεται και μοιάζει αυτή η κανονικότητα να μην έχει αντίπαλο. Η πανδημία αν σε κάτι έχει κατισχύσει αυτό είναι στη συμπεριφορά μας προς τον άλλο, όχι τον διαφορετικό ή τον ξένο, αλλά στον όμοιό μας, πλέον έχουμε καταντήσει να διαφωνούμε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και όταν βρισκόμαστε από κοντά να μην ξέρουμε ο ένας τον άλλο καθόλου.

Ναι, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι χρήσιμα, είναι ένα παράθυρο στον κόσμο, είναι εύκολη και δωρεάν διαφήμιση, συμφωνώ και εγώ πρώτος τα χρησιμοποιώ, αλλά ας μην τα ανυψώνουμε σε απόλυτο μέσο επικοινωνίας και διαμαρτυρίας, διότι η αλήθεια της δράσης είναι στον αληθινό κόσμο, και αυτό στην Κύπρο φαίνεται να το ξεχνάμε συχνά και ήλθε και η πανδημία που το επικύρωσε, φωνάζουμε στο διαδίκτυο για την απώλεια των ελευθεριών μας, αλλά ουσιαστικά αυτο-εγκλωβιζόμαστε στον κόσμο του υπολογιστή μας... και μοιάζουν αντιδραστικοί και μποέμ αυτοί που δεν έχουν ψηφιακή φωνή. Με τρομάζει αυτός ο φωνακλάδικος ψηφιακός κόσμος, γιατί άρχισε να καθορίζει τις ζωές μας, χωρίς εμείς να το αντιλαμβανόμαστε. Με τρομάζει γιατί κατασκευάζει εχθρούς, δημιουργεί Αλήθειες που δεν τις πιστεύουμε και όμως τις υποστηρίζουμε με περισσή θέρμη. Δημιουργεί εν τέλει έναν πολιτισμό, που αποκόπτει τον ίδιο τον άνθρωπο. Αυτά σκεφτόμουν διαβάζοντας πρόσφατα εμετικές αναρτήσεις, αναρτήσεις πλιθίων περί της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Αυτά σκεφτόμουν διαβάζοντας τιτιβίσματα ανθρώπων που γνωρίζουν από μέσα κάθε λεπτομέρεια οποιουδήποτε γεγονότος, και με ταχύτητα φωτός ν' αναλύουν κάθε πτυχή, όταν εκεί έξω κάποιοι αλλάζουν τις ισορροπίες του κόσμου με την ίδια ακριβώς ταχύτητα. Δεν ξέρω αν ακούγομαι παλιομοδίτης, αλλά με τρομάζει η ταχύτητα διαμόρφωσης γνώμης και άποψης, με φοβίζουν οι πολλές αλήθειες, που ζουν και φωτίζουν όσο ζει ένας διάττων αστέρας.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Μνήμη Κερύνειας διά στόματος των τέκνων της

Η πόλη του Πραξάνδρου μέσα από το βιβλίο της Θ. Κυπρή «Η Κερύνεια στις μνήμες των εκτοπισμένων Ελλήνων κατοίκων της»

ΘΕΟΦΑΝΩ ΚΥΠΡΗ
Η Κερύνεια στις μνήμες των εκτοπισμένων Ελλήνων κατοίκων της
εκδ. Λαογραφικός Όμιλος Κερύνειας, **σελ.** 806

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

«Παραμονη για ένα καινούργιο χρόνο, σ' ένα τόπο που δεν είναι "δικός μου", σ' ένα σπίτι που δεν μού ανήκει, προσπαθώντας να πνίξω την κραυγη που βγαίνει από τις μετέωρες ρίζες μου, καθως ζητουν να ξαναγυρίσουν στα χώματα που τις είχαν βάλει οι πρόγονοί μου, εδω και 40 αιώνες. Περιμένω τον καινούργιο χρόνο χωρίς καμιαν ευχη για ευτυχία. Τον περιμένω με μια ταπεινη παράκληση: να έχει για μας λιγότερο πόνο και λιγότερη αδικία απο τον τωρινο. Αυτο μονάχα». Παίρνοντας στα χέρια μου το τόμο της Θεοφανώς Κυπρή «Η Κερύνεια στις μνήμες των εκτοπισμένων Ελλήνων κατοίκων της», από τις εκδόσεις του Λαογραφικού Ομίλου Κερύνειας, αμέσως ήλθε στο μυαλό μου το ημερολόγιο της Ρήνας Κατσελλή «Πρόσφυγας στον τόπο μου», το οποίο αρχικά το υπέγραψε ως «Γυναίκα της Κερύνιας».

Το βιβλίο της Κυπρή ουσιαστικά οδηγεί τον αναγνώστη σ' ένα ταξίδι στο παρελθόν, μέσα από τα λόγια Κερυνειωτών, οι οποίοι οδηγήθηκαν στην προσφυγιά, αποξενώθηκαν από το πάτριο έδαφος, και δεν ξέρω αν ποτέ συμβιβάστηκαν με την ιδέα της μη επιστροφής τους στον τόπο τους. Στις σελίδες του τόμου φιλοξενούνται 87 συνεντεύξεις από Κερυνειώτες και Κερυνειώτισσες, που παραχωρήθηκαν σε ερευνητές και ερευνήτριες του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών, όταν δημιουργήθηκε σε αυτό το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης, ένα αρχείο πολύτιμο για τη διαφύλαξη της ιστορίας αυτού του τόπου,* το οποίο περιλαμβάνει σημαντικές μαρτυρίες για όλες τις κατεχόμενες πόλεις και για όλα τα κατεχόμενα χωριά της Κύπρου. Στη Θεοφανώ Κυπρή ανατέθηκε η ευθύνη οργάνωσης και υλοποίησης του εν λόγω προγράμματος, το οποίο με αυτή ακριβώς την έκδοση δείχνει την τεράστια αξία που έχει, απλοί και σημαίνοντες εκτοπισθέντες, γυναίκες και άντρες, χωρίς ψιμύθια στον λόγο τους, αφηγούνται τις μνήμες τους, θεωρώντας το ως υπέρτατο χρέος τους, ζητούμενο να μην ξεχαστεί ούτε ο τόπος, ούτε οι άνθρωποί του. Στον τόμο περιλαμβάνονται και ευρετήριο θεμάτων και ευρετήριο πληροφορητών και πληροφορητριών, καθώς και γλωσσάριο.

Από το 1878 στο 1974

Οι 87 συνεντεύξεις δημοσιεύτηκαν κατά χρονολογική σειρά γέννησης του συνεντευξιαζόμενου, με πρώτη αυτή του Γιάννη Μιχαήλ Καρκανιά, γεννηθέντα το 1899, και ενός από τους πρώτους αθλητές του Γυμναστικού Συλλόγου «Πράξανδρος», ζούσε στη γειτονιά της Χρυσοπολίτισσας της Κερύνειας και μετά την εισβολή πέθανε στη Λευκωσία και ακολουθούν αυτές των Χριστόφορου Φ. Χριστοφορίδη, Όλγας Μοιράνθη, που γεννήθηκαν το 1901 και έτσι συνεχίζει ο κατάλογος των Τζερυνειωτών και των Τζερυνειωτισσών έως το 1946, που είναι και η τελευταία συνέντευξη, αυτή του Αντρέα Γρηγοριάδη, γεννηθέντα στο Καζάφανι το 1946 και μετά την εισβολή έγινε κάτοικος Λευκωσίας. Ενδιαφέρον έχει ότι ο μεν πρώτος συνεντευξιαζόμενος θυμάται ότι πήγε στη Λεμεσό για πρώτη φορά το 1923 και το 1924 στη Σκάλα για να λάβει μέρος στους Παγκύπριους Αγώνες για τους αγώνες της θάλασσας, Παγκυπριονίκης και πρωταθλητής ο Γιάννης Μιχαήλ Καρκανιάς, ο οποίος στα 24 βγήκε για πρώτη φορά από την επαρχία Κερύνειας για να γίνει πρωταθλητής και στα 75 του αναγκάστηκε να φύγει κακήν κακώς από την αγαπημένη του θάλασσα της Κερύνειας. Μα και η δεύτερη συνέντευξη έχει την αξία της, ο Χριστόφορος Φ. Χριστοφίδης θυμάται τη μητέρα του να του διηγείται την άφιξη των Βρετανών στην Κερύνεια: «[...] Θυμάμαι η μητέρα μου που μας έλεγε πάντοτε ότι όταν εφώναζαν εκεί στο στενό τους ότι ήλθαν εγγλέζικα πλοία στο λιμάνι, εβγήκαν πάνω στο μπαλκόνι του διπλανού σπιτιού κι άλλες γειτόνισσες και έβλεπαν τα αγγλικά πλοία που αγκυροβολούσαν έξω από το λιμάνι της Κερύνειας. Η μητέρα μου ήταν τότε έξι, επτά χρονών».

Στις 806 σελίδες του τόμου φιλοξενούνται 87 συνεντεύξεις από Κερυνειώτες και Κερυνειώτισσες.

«Εκάναμε δύο αποθήκες, μια για το ναυάγιο και μια για τα ευρήματα της επαρχίας Κερύνειας από τις ανασκαφές της επαρχίας Κερύνειας. Είχαμε αρκετό υλικό» λέει ο αρχαιολόγος Γιάννης Κλεάνθους στη συνέντευξή του... Φωτογραφία του φρουρίου της Κερύνειας, από το περιοδικό «Πινακοθήκη», Ιανουάριος 1916.

Η Όλγα Μοιράνθη θυμάται φυσικά τον χαμό του άντρα της, από τουρκικό βομβαρδισμό και λέει χαρακτηριστικά: «Όταν το άκουσα, έθελα να πω στον Ντενκτάς να μου πει τι έκαμεν αυτόν τον άνθρωπον τζι αν θέλει ας μεν μου απαντήσει [...]. Μεταξύ άλλων, επίσης, διηγείται για την αδελφή της Θέκλα Γεωργιάδου, τη μάνα της Κύπρου όπως εγραψαν στο μνήμα της στο νεκροταφείο της Κερύνειας, και για τ' ανίψια της Ροδίων και Μιλτιάδη, που πέθαναν στην Αθήνα της Κατοχής... Η τελευταία συνέντευξη αυτή του Αντρέα Γρηγοριάδη επικεντρώνεται στην τουρκική εισβολή και στον εγκλωβισμό στο ξενοδοχείο Dome της Κερύνειας... Ο Γρηγοριάδης αφηγείται πώς από τις 6:30 του πρωινού του Σαββάτου της 20ής Ιουλίου, που η Τουρκία εισέβαλε στην Κύπρο και από τις φωνές του αδελφού του: «Ρίβκουν πόμπες, ήρταν οι Τούρτζοι και ρίβκουν πόμπες» έφτασε να μείνει εγκλωβισμένος για ένα διάστημα στο περιώνυμο τζερεινιώτικο ξενοδοχείο και από το φθινόπωρο/χειμώνα του 1974, 47 χρόνια μετά πρόσφυγας στη Λευκωσία.

Στις 806 σελίδες του βιβλίου ο αναγνώστης μπορεί να ταξιδέψει στην Κερύνεια, όταν ανακαλύφθηκε το αρχαίο ναυάγιο: «Εγώ είδα το ''που κάτω την θάλασσαν, έβαλλα σκαρκές τζειαμαί, με 'εν τζι έξερα είντα 'ν' που ήταν. Δεκαέξι ορκές που 'ταν τζειαμαί. Πρν να το εύρει ο Καριόλου [...] διηγείται ο επί 45 χρόνια ψαράς στην Κερύνεια Ανδρέας Τουμανής. Πολλά και ενδιαφέροντα και για την πόλη της Κερύνειας, τη Χρυσοπολίτισσα, την Αγία Αικατερίνη, τον Άγιο Γεώργιο Πάνω Κερύνειας, του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, του Αγίου Ιλαρίωνος. Μα και για το Κάστρο, για τον Άγιο Ιλαρίωνα, από τον Γιάννη Κλεάνθους (1923-2017) σ. 623-630, την Έκθεση Ανθέων για ήθη και έθιμα, για το λιμάνι της πόλης, με το πλούσιο εξαγωγικό και εισαγωγικό της εμπόριο. Διηγήσεις για τον Αγώνα της ΕΟΚΑ, το πραξικόπημα και την εισβολή. Σε 806 σελίδες δεν ξέρω αν χώρεσαν οι 40 αιώνες της Ρήνας Καστελλη, χώρεσαν όμως οι θύμησες 87 ανθρώπων από την Κερύνεια, τη θαλασσοφίλητη Κερύνεια, μερικές μόνο μέρες από τις «μεγάλες καλοκαιριάτικες μέρες, / που κρατούσαν ακίνητο τον ήλιο στη θάλασσα» κατά πως λέει και ο Νίκος Κρανιδιώτης, αλλά και πικρές μνήμες: «Μόσχευμα δίχως ρίζες / εδώ στη Λεμεσό» για να θυμηθούμε την Έλλη Παιονιδου. Οπωσδήποτε όμως μνημονεύεται η Κερύνεια.

* Τον Ιανουάριο του 2022 κυκλοφόρησε από το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών ο τόμος «Αρχειακά και Ιστορικά Ανάλεκτα Προφορικής Παράδοσης και Νεότερης Ιστορίας της Κύπρου» του Κυπριανού Λούη, όπου διαγράφεται ολόκληρη η ιστορία συγκρότησης του Αρχείου Προφορικής Παράδοσης.

Το ζωγραφικό ιδιόλεκτο ενός συνθέτη

Η δρ Ελένη Σ. Νικήτα επιμελήτρια της έκθεσης «Εικαστικές Υμνωδίες» μιλάει στην «Κ» για τον δημιουργό Μάριο Τόκα

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το Ίδρυμα Μάριος Τόκας, σε συνεργασία με τον Δήμο Λεμεσού, παρουσιάζουν για πρώτη φορά στο κοινό τις εικαστικές δημιουργίες του Μάριου Τόκα στην έκθεση με τίτλο «Εικαστικές Υμνωδίες», στις Αποθήκες Παπαδάκη στη Λεμεσό. Η επιμελήτρια της έκθεσης η ιστορικός τέχνης δρ Ελένη Σ. Νικήτα μίλησε στην «Κ», λέγοντας πως ο Μάριος Τόκας μπόρεσε, με τη βοήθεια του δυνατού καλλιτεχνικού του ενστίκτου, να επινοήσει τους δικούς του μορφοπλαστικούς κανόνες και να δώσει, με μια ιδιόλεκτη εικαστική γραφή, μορφές και τρόπους απεικόνισης του θείου, βασισμένους στις μορφές και στους τρόπους της βυζαντινής τέχνης, που είχε αποθηκεύσει μέσα του από μικρός. «Η σχέση του Μάριου Τόκα με τη βυζαντινή τέχνη εδράζεται στην ιδιαίτερή του σχέση με την Εκκλησία. Μια σχέση διόλου περιστασιακή, αλλά αντίθετα, ουσιαστική, λόγω μιας οικογενειακής παράδοσης μοναχισμού, αφού οι παππούδες και οι γονείς του πατέρα του, καθώς και οι αδελφές της εκ πατρός γιαγιάς του είχαν ακολουθήσει τον μοναχισμό, τελειώνοντας τη ζωή τους σε μοναστήρι».

«Ο Μάριος συνειδητά ή όχι πραγμάτωσε έργα, τα οποία με αφετηρία τη βυζαντινή παράδοση, εμπεριέχουν στοιχεία που προσφέρουν νέα πνοή στη θρησκευτική τέχνη του τόπου μας».

–Κυρία Νικήτα, θα ήθελα να ξεκινήσουμε με αυτό που σας έκανε εντύπωση στα έργα του Μάριου Τόκα...

–Όταν λίγο μετά τον θάνατο του Μάριου Τόκα η φίλη μου Αμαλία Τόκα μου μίλησε για πρώτη φορά για το ζωγραφικό του έργο, ομολογώ πως περίμενα να δω τα έργα ενός αυτοδίδακτου ζωγράφου χωρίς πολλές καλλιτεχνικές αξιώσεις. Όμως αυτό που είδα με εξέπληξε θετικά για πολλούς λόγους. Όσο δε μελετούσα τα έργα, τόσο ανακάλυπτα τις εικαστικές και πνευματικές τους αρετές. Παρόλο ότι ο Μάριος Τόκας, αντίθετα με τη μουσική, στη ζωγραφική είναι εντελώς αυτοδίδακτος, μπόρεσε, με τη βοήθεια του δυνατού καλλιτεχνικού του ενστίκτου, να επινοήσει τους δικούς του μορφοπλαστικούς κανόνες και να δώσει, με μια ιδιόλεκτη εικαστική γραφή, μορφές και τρόπους απεικόνισης του θείου, βασισμένους στις μορφές και στους τρόπους της βυζαντινής τέχνης, που είχε αποθηκεύσει μέσα του από μικρός. Θα πρέπει να αναφέρω ότι η σχέση του Μάριου Τόκα με τη βυζαντινή τέχνη εδράζεται στην ιδιαίτερή του σχέση με την Εκκλησία. Μια σχέση διόλου περιστασιακή, αλλά αντίθετα, ουσιαστική, λόγω μιας οικογενειακής παράδοσης μοναχισμού, αφού οι παππούδες και οι γονείς του πατέρα του, καθώς και οι αδελφές της εκ πατρός γιαγιάς του είχαν ακολουθήσει τον μοναχισμό, τελειώνοντας τη ζωή τους σε μοναστήρι. Ο μυστηριακός χώρος της εκκλησίας, οι ψαλμωδίες, οι άγιες εικόνες και γενικά η δύναμη της όλης ατμόσφαιρας να μεταφέρει από τον υλικό και φθαρτό κόσμο στον πνευματικό και υπερβατικό, υπήρξαν καθοριστικές εμπειρίες στη διαμόρφωση του συνειδητού εαυτού του, αλλά και του κόσμου του υποσυνείδητού του. Στα έργα του όμως δεν πρέπει να αναζητήσουμε τους παραδοσιακούς κανόνες της δογματικής βυζαντινής εικονογραφίας. Ο Μάριος, στην επαφή του με τη βυζαντινή τέχνη, δέχθηκε μια αισθητική αλλά και υπαρξιακή εμπειρία και δημιούργησε έναν δικό του τρόπο, με τον οποίο συναντά τη βυζαντινή εικόνα σε εσωτερικότητα, πνευματικότητα και δύναμη υποβολής.

–Το ζωγραφικό έργο του είναι καθαρά θρησκευτικό, και θα ήθελα να σταθούμε στο θέμα της Σταύρωσης και του σταυρού... πώς το ερμηνεύετε;

–Όλα τα έργα του έχουν θρησκευτική θεματολογία και χωρίζονται σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Αυτά που απεικονίζουν άγιες μορφές και αυτά που έχουν ως θέμα τους τις εκκλησίες. Ο Σταυρός και η σκηνή της Σταύρωσης είναι δύο θέματα που απασχολούν ιδιαίτερα τον Μάριο Τόκα. Λόγω της πολυσημείας και των πολλαπλών συμβολικών τους προεκτάσεων, θα πρέπει να τα προσεγγίσουμε πολυεπίπεδα, τόσο με θρησκευτικούς όσο και με κοσμικούς όρους. Στον δικό μας πολιτισμικό χώρο, οι θεολογικές ερμηνείες της Σταύρωσης του Χριστού και των Θείων Παθών συνδέονται με την αγάπη προς τον άνθρωπο. Ο πόνος του θεανθρώπου θεωρήθηκε σύμφυτο της αγάπης και οδηγός για την πραγματική γνώση. Παραπέμπει λοιπόν σε υπαρξιακές ανησυχίες και πνευματικές αναζητήσεις του καλλιτέχνη και σε μια βαθιά αναζήτηση για επικοινωνία με το υπερβατικό. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να προστεθεί και μια άλλη διάσταση στην ερμηνεία του θέματος αυτού, που συνδέεται συμβολικά με τη μοίρα και το δράμα του κυπριακού λαού. Ας μη ξεχνάμε ότι ο Μάριος Τόκας έζησε από κοντά το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή ως πεζικάριος της πρώτης γραμμής.

–Πέραν της θρησκευτικότητας του έργου του, οι μορφές του μπορούν να μιλούν και για τη ζωή την ίδια, αλλά και για τον θάνατο...;

–Σαφέστατα. Ένα από τα πρώτα του έργα, ίσως το πρώτο του έργο, απεικονίζει δύο μορφές μια θηλυκή και μια αρσενική –ίσως του Χριστού και της Παναγίας ή των αρχέτυπων του θηλυκού και του αρσενικού– και αναγράφεται η φράση από την «Αντιγόνη» του Σοφοκλή «Έρως ανίκατε μάχαν». Η φράση αυτή αποτελεί θεωρώ την αφετηρία για να προσεγγίσουμε τον άνθρωπο και τον δημιουργό Μάριο Τόκα. Ο έρωτας ως αγάπη για τη ζωή και τον κόσμο, ως κινητήρια δύναμη δημιουργίας, ως πόνος, ως όχημα για την κατάκτηση γνώσης και αυτογνωσίας και ως ανύψωση, πέραν από τα γήινα, στα υπερβατικά πεδία, ο κοσμικός αλλά και ο θείκός έρωτας, τροφοδότησαν την καλλιτεχνική του εμπειρία και σηματοδότησαν τη ζωή του. Άλλα έργα του που παραπέμπουν σε επιτύμβιες στήλες ή σε ζωγραφική του Φαγιούμ, υποδηλώνουν τους στοχασμούς του πάνω στα πανανθρώπινα θέματα της ζωής και του θανάτου.

–Οι ζωγραφικές επιφάνειες που χρησιμοποιεί, επηρεάζουν το αποτέλεσμα, το ορίζουν;

–Ο Μάριος ζωγραφίζει πάνω σε παλιά ξύλα, σε θραύσματα παλιών ξύλινων αντικειμένων όπως για παράδειγμα παραθυρόφυλλων, σε πέτρες που μαζεύει από την ακρογιαλιά, ή σε κομμάτια μαρμάρων και λιγότερο σε συμβατικούς καμβάδες. Αδιαμφισβήτητα η διαχρονική ενέργεια των υλικών αυτών επηρεάζει και ορίζει το τελικό αποτέλεσμα. Επίσης, τα υλικά αυτά φανερώνουν τη δύναμη που ασκεί επάνω του ο γενέθλιος τόπος, η ιδιαιτερότητα του φυσικού και πολιτισμικού χώρου και η καταλυτική του παράδοση. «Οι χυμοί της ρίζας τρέφουν την έμπνευσή μας» σημείωνε σε συνέντευξή του στο Radio Church, το 1998.

–Ο Μάριος Τόκας έκανε πράξη το Μουσικήν ποίει και εργάζου... θα τον χαρακτηρίζατε homo artifex;

–Θεωρώ ότι ο Μάριος Τόκας εκφράζει το ουμανιστικό πρότυπο του ανθρώπου δημιουργού (homo artifex). Η τέχνη ως κορυφαία μορφή δημιουργίας έδωσε στον άνθρωπο τη δύναμη να νικήσει το πεπρωμένο και να οικοδομήσει έναν κόσμο σύμφωνα με τα μέτρα του. Πέρα όμως από αυτό, η τέχνη έχει τη δύναμη να διερευνά το άγνωστο, τις «απόκρυφες αλήθειες» όπως τις αποκαλούσε ο καλλιτέχνης Bruce Nauman. Πιστεύω ότι και ο Μάριος Τόκας ως δημιουργός τέχνης αναζητεί τις απόκρυφες αυτές αλήθειες και τη βαθύτερη ουσία και αλήθεια της ύπαρξής μας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

Ο Μάριος Τόκας μπόρεσε, με τη βοήθεια του δυνατού καλλιτεχνικού του ενστίκτου, να επινοήσει τους δικούς του μορφοπλαστικούς κανόνες και να δώσει, με μια ιδιόλεκτη εικαστική γραφή, μορφές και τρόπους απεικόνισης του θείου, λέει η επιμελήτρια της έκθεσης Ελένη Νικήτα.

Μια νεοχριστιανική εικονογραφία του θείου

– Η μη χρήση έντονων χρωμάτων ή αυστηρών γραμμών στις μορφές και τα σχήματα είναι θεωρείτε αποτέλεσμα της «ερασιτεχνικότητας» ή αποτελεί μία βαθιά προσωπική επιλογή;

–Στην ολοκλήρωση και στην επικοινωνιακή δύναμη κάθε έργου του πιο σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το χρώμα και όχι το σχέδιο και αυτό γίνεται θεωρώ συνειδητά. Ο Μάριος κάνει μια χρωμογραφική –θα την ονόμαζα– ζωγραφική. Χρησιμοποιώντας τους σημειωτικούς κώδικες των βυζαντινών χρωμάτων, επιχειρεί μέσω της επενέργειάς τους να διεγείρει τις αισθήσεις και τον ψυχικό κόσμο του θεατή. Τα κύρια χρώματά του είναι αυτά των βυζαντινών: οι αποχρώσεις του μπλε, του κίτρινου, του κόκκινου και του λευκού. Είναι χαρακτηριστικό ότι όπως οι βυζαντινοί αγιογράφοι δεν χρησιμοποιεί μαύρο χρώμα –το χρώμα του πένθους και του θανάτου–, γιατί ο θάνατος του Χριστού δεν αποτελεί το τέλος αλλά την αρχή.

«Η φράση από την "Αντιγόνη" του Σοφοκλή "Έρως ανίκατε μάχαν" αποτελεί θεωρώ την αφετηρία για να προσεγγίσουμε τον άνθρωπο και τον δημιουργό Μάριο Τόκα».

– «Αυθόρμητο και ορθολογικό δεν έχουν αυτόνομη ισχύ την ώρα της δημιουργίας» είχε δηλώσει για τη σύνθεσή του «Θεογεννήτωρ Μαρία», νιώθετε ότι μπορούν να συνομιλήσουν τα έργα του αυτά με την εν λόγω σύνθεση;

–Και τα δύο αυτά έργα είναι αποτέλεσμα μιας έμφυτης, δυναμής ανάγκης για έκφραση και βασίζονται σε προσωπικά του βιώματα και στη χρησιμοποίηση της νόησης και της διαίσθησης –δύο ιδιότητες που ενεργοποιούν όλες οι μορφές τέχνης– για να προσεγγίσουν υπερβατικές έννοιες που δεν σχετίζονται με τον υπεραισθητό κόσμο. Δεν είναι τυχαίο ότι το μουσικό έργο του «Θεογεννήτωρ Μαρία» το συνθέτει κατά την περίοδο της έντονης ζωγραφικής του δραστηριότητας.

–Παρόμοιες ζωγραφικές δουλειές μπορούν ν' αφήσουν ευρύτερο καλλιτεχνικό αποτύπωμα ή αποτελούν μία εντελώς προσωποπαγή υπόθεση;

–Μολονότι ο ίδιος θεωρεί τη σχέση του με τη ζωγραφική ως μια εντελώς προσωπική υπόθεση, χωρίς οποιαδήποτε καλλιτεχνική αξία, η μελέτη της ολότητας του εικαστικού του έργου τον εντάσσει μεταξύ σύγχρονων καλλιτεχνών, οι οποίοι εισηγήθηκαν μια νεοχριστιανική εικονογραφία του θείου, εμπλουτίζοντας μια εφαρμοσμένη –θα την αποκαλούσα– τέχνη, που ακολουθεί συγκεκριμένους δογματικούς κανόνες, με την προσωπική εικαστική έκφραση του επώνυμου δημιουργού. Η μελέτη των έργων του Μάριου ανακαλεί συνειρμικά στο μυαλό μου το παράδειγμα του Rouault, ο οποίος εισηγήθηκε μια νεοχριστιανική εικονογράφηση του Θείου, μη διστάζοντας να τραφεί από τα επαναστατικά ρεύματα της εποχής του. Χωρίς να τολμώ –ούτε βέβαια μου επιτρέπεται– μια σύγκριση των δύο, ιχνηλατώ κάποιες εκλεκτικές συγγένειες μεταξύ τους, τόσο στην εννοιολογική προσέγγιση, όσο και στη θεματογραφία, καθώς και σε στοιχεία της τεχνοτροπίας, ιδίως ως προς τη συμβολική χρήση των χρωμάτων.

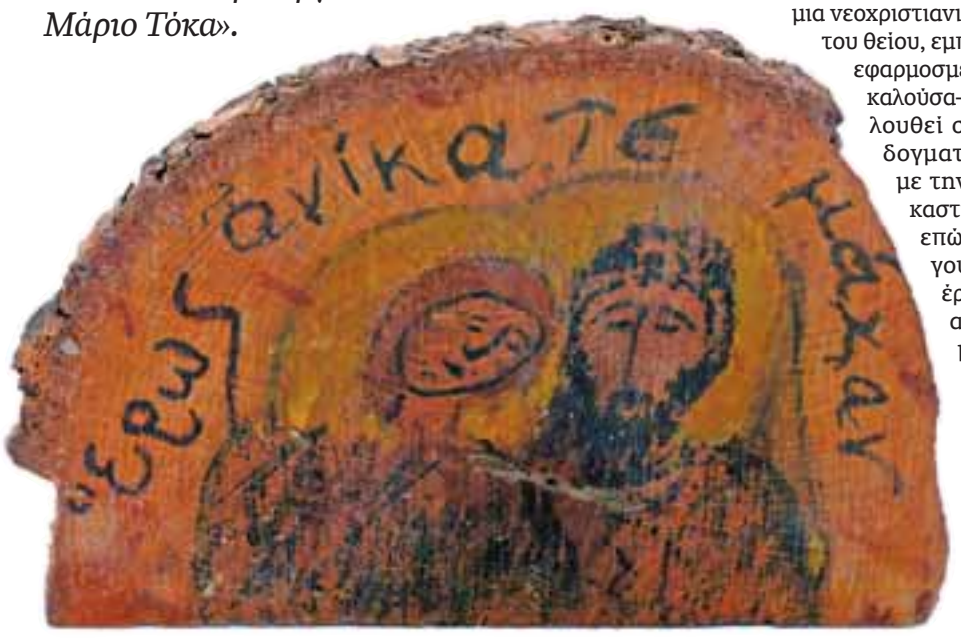

–Ως ιστορικός Τέχνης πώς θα προσδιορίζατε τη δουλειά του, μπορούμε να μιλάμε για έναν πραγματικό ναΐφ καλλιτέχνη;

–Ο όρος ναΐφ, παρόλο που καθιερώθηκε διεθνώς εξακολουθεί να παραμένει αρκετά προβληματικός. Η λέξη «ναΐφ» προέρχεται από τη λατινική λέξη «nativus» που σημαίνει εκ γενετής, φυσικός, αυθόρμητος. Επίσης απλοϊκός και αφελής. Ο Μάριος είναι μεν ένας εκ γενετής καλλιτέχνης, όμως πολλά στοιχεία της ζωγραφικής του, τον διαφοροποιούν από την κατηγορία των ναΐφ. Θα προτιμούσα να τον αποκαλέσω ερασιτέχνη ζωγράφο, υπό την έννοια του εραστή της εικαστικής δημιουργίας. Ο Μάριος συνειδητά ή όχι πραγμάτωσε έργα, τα οποία με αφετηρία τη βυζαντινή παράδοση, εμπεριέχουν στοιχεία που προσφέρουν νέα πνοή στη θρησκευτική τέχνη του τόπου μας.

● **Πληροφορίες:** Μάριος Τόκας - «Εικαστικές Υμνωδίες», Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λεμεσού – Αποθήκες Παπαδάκη. Η έκθεση θα είναι ανοιχτή για το κοινό Τρίτη με Παρασκευή ώρες 10.00 - 18.00, ενώ το Σάββατο ώρες 10.00 - 14.00 και η είσοδος είναι ελεύθερη. Περισσότερες πληροφορίες στο mariostokas.com.cy. Διάρκεια έως Σάββατο 22 Ιανουαρίου 2022.

«Η Αυστραλία λειτουργεί καλά σε ιστορίες μυστηρίου»

Η συγγραφέας Τζέιν Χάρπερ στην «Κ»

Η Τζέιν Χάρπερ αγαπούσε το διάβασμα από παιδί, ήταν το χόμπι που προτιμούσε. Στην εφηβεία άρχισε να δανείζεται βιβλία από τη συλλογή των γονιών της, που επίσης ήταν μανιώδεις αναγνώστες. Η ενασχόλησή της με τη δημοσιογραφία για δεκατρία χρόνια αποδείχθηκε πολύτιμη εμπειρία όταν στράφηκε στη συγγραφή μυθιστορημάτων.

Η εντυπωσιακή πρεμιέρα της έγινε με την εξαιρετική «Ξηρασία».

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**

«Είμαι αρκετά τυχερή ώστε να είμαι συγγραφέας πλήρους απασχόλησης και προσπαθώ να γράφω τα βιβλία που θα ήθελα να διαβάζω. Τα βιβλία μου είναι αυστραλιανά μυθιστορήματα μυστηρίου και εκτυλίσσονται σε άγριες, απομονωμένες περιοχές της χώρας. Το πρώτο μου μυθιστόρημα "Η ξηρασία" πρόσφατα μεταφέρθηκε στον κινηματογράφο. Γεννήθηκα στο Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά έχω ζήσει στην Αυστραλία για περισσότερα από είκοσι χρόνια της ζωής μου. Αυτή τη στιγμή ζω στη Μελβούρνη με τον σύζυγό μου, την πεντάχρονη κόρη μου και τον ενός έτους γιο μου».

Με αυτές τις λίγες γραμμές, μου γράφει η Τζέιν Χάρπερ στο μέιλ της, θα ήθελε να συστηθεί στους Έλληνες αναγνώστες.

Η συγγραφέας που έβαλε την Αυστραλία στον χάρτη του σύγχρονου crime thriller κυκλοφόρησε πρόσφατα το τέταρτο βιβλίο της «Αυτοί που επέζησαν», έχοντας κάνει εντυπωσιακή πρεμιέρα με την εξαιρετική «Ξηρασία», που ακολούθησαν τα βιβλία «Αγρια φύση» (η δεύτερη περιπέτεια του ομοσπονδιακού πράκτορα Ααρον Φαλκ) και «Χαμένος» (όλα από τις εκδόσεις Μεταίχμιο).

Ο τόπος του εγκλήματος

Στα βιβλία της εντυπωσιάζει κυρίως το πόσο κομβικό ρόλο παίζει η τοποθεσία. Ο τόπος του εγκλήματος, η αχανής αυστραλιανή ενδοχώρα, δεν είναι απλά το φόντο. «Διαμορφώνει τους χαρακτήρες και οδηγεί τις πράξεις τους», παραδέχεται και εξηγεί: «Αγαπώ να γράφω για την Αυστραλία, γιατί είναι μια τόσο υπέροχη, πανέμορφη, ποικιλόμορφη χώρα, αλλά έχει επίσης στοιχεία κινδύνου και ωμότητας που λειτουργούν καλά σε ιστορίες μυστηρίου και αγωνίας».

Η επιλογή των ιστοριών που θα αναπτύξει είναι, ομολογεί, μια πολυεπίπεδη διαδικασία. «Ζυγίζω διάφορες ιδέες πριν να αποφασίσω τι θα γράψω. Το πρώτο βήμα είναι να βρω μια πτυχή που θα μου αδράξει το ενδιαφέρον. Δεν πρόκειται απαραίτητα για την αρχή του βιβλίου, κάποιες φορές είναι το τέλος της ιστορίας, η στιγμή που η αλήθεια αποκαλύπτεται στον αναγνώστη».

«Το πρώτο βήμα είναι να βρω μια πτυχή που θα μου αδράξει το ενδιαφέρον. Δεν πρόκειται απαραίτητα για την αρχή του βιβλίου, κάποιες φορές είναι το τέλος της ιστορίας».

Στη διαδικασία της συγγραφής πρώτα ξεκινάει από την πλοκή και την τοποθεσία και συχνά τις δουλεύει ταυτόχρονα. «Έχω τον σπόρο μιας ιδέας και αμέσως ξεκινώ να σκέφτομαι το είδος της τοποθεσίας που θα μπορούσε να υποστηρίξει αυτή την ιδέα και να προσθέσει κάτι συγκεκριμένο στην ιστορία. Οι χαρακτήρες ακολουθούν και περνώ πολύ χρόνο σκεπτόμενη ποιον χρειάζομαι ώστε να πω την ιστορία με τον καλύτερο τρόπο».

Αγαπούσε, θυμάται, το διάβασμα από παιδί, ήταν το χόμπι που προτιμούσε. Στην εφηβεία άρχισε να δανείζεται βιβλία από τη συλλογή των γονιών της, που επίσης ήταν μανιώδεις αναγνώστες. Προτιμούσαν τα βιβλία θρίλερ και μυστηρίου, οπότε, συμπεραίνει «μάλλον αυτή ήταν η αφετηρία του ταξιδιού που με έφερε εδώ που είμαι σήμερα».

Αλλωστε, από παιδί ήθελε να γράψει βιβλία, γι' αυτό και αποφάσισε να ασχοληθεί με τη δημοσιογραφία, ήταν ένας τρόπος να κάνει μια καριέρα γράφοντας. «Απήλαυσα πολύ το να εργάζομαι ως δημοσιογράφος, αλλά αυτό που πάντα ήθελα ήταν να γράφω βιβλία», ομολογεί. Παρ' όλα αυτά, η ενασχόληση με τη δημοσιογραφία για δεκατρία χρόνια αποδείχθηκε πολύτιμη εμπειρία όταν στράφηκε στη συγγραφή μυθιστορημάτων.

«Μου έδωσε πολλές πρακτικές ικανότητες, όπως το να εργάζομαι με προθεσμίες, να εκφράζομαι ξεκάθαρα στο χαρτί και να δομώ μια ιστορία με τρόπο που να προσελκύει τους αναγνώστες και να κρατά το ενδιαφέρον τους. Ομως το δημιουργικό πλεονέκτημα προέκυψε από το γεγονός ότι πέρασα πολλά χρόνια κάνοντας συνεντεύξεις με ανθρώπους και προσπαθώντας να καταλάβω πραγματικά πώς ένα μεμονωμένο γεγονός μπορεί να επηρεάσει τη ζωή κάποιου, θετικά ή αρνητικά. Αυτό με δίδαξε πώς να ακούω τους ανθρώπους και να διηγούμαι αυτές τις ιστορίες με τρόπο που αρέσει».

SHUTTERSTOCK

«Αγαπώ να γράφω για την Αυστραλία, γιατί είναι μια τόσο υπέροχη, πανέμορφη, ποικιλόμορφη χώρα, αλλά έχει επίσης στοιχεία κινδύνου και ωμότητας, που λειτουργούν καλά σε ιστορίες μυστηρίου και αγωνίας».

Ο ρόλος των σωστών χαρακτήρων για να πεις μια ιστορία

Παραμένει έως και σήμερα φαν των crime thriller, όχι μόνο ως συγγραφέας, αλλά και ως αναγνώστρια. «Νομίζω όλοι απολαμβάνουν ένα καλό μυστήριο και τους αρέσει να εκπλήσσονται», ομολογεί.

Στη βιβλιοθήκη και στο κομοδίνο της όμως υπάρχουν και άλλα είδη. «Βλέπω τι κάνουν καλά άλλοι συγγραφείς και προσπαθώ να μάθω από αυτό», σημειώνει. Αλλωστε, δεν πιστεύει ότι υπάρχει συνταγή ή ορισμός για το «καλό βιβλίο».

«Νομίζω ότι η ομορφιά της ανάγνωσης είναι το γεγονός ότι είναι μια προσωπική διαδικασία. Υπάρχουν τόσο πολλά διαφορετικά βιβλία εκεί έξω από τα οποία μπορεί κανείς να επιλέξει, υπάρχει κάτι για όλους. Η ανάγνωση πρέπει να είναι διασκεδαστική και απολαυστική και δεν πιστεύω ότι υπάρχουν βιβλία που πρέπει κάποιος να διαβάσει. Οι άνθρωποι πρέπει να διαβάζουν ό,τι τους προσελκύει το ενδιαφέρον. Αν μια ιστορία διασκέδασε κάποιον για μερικές ώρες και ίσως του έδωσε κάτι να σκεφτεί ή να αναλογιστεί, τότε το βιβλίο και ο συγγραφέας έκαναν τη δουλειά τους».

«Δεν πιστεύω ότι υπάρχει συνταγή ή ορισμός για το "καλό βιβλίο"».

Από το χαρτί στην οθόνη

Η μεταφορά της «Ξηρασίας» στη μεγάλη οθόνη, με πρωταγωνιστή, στον ρόλο του Ααρον Φαλκ, τον Ερικ Μπάνα, ήταν για την ίδια μια συναρπαστική εμπειρία. Συμμετείχε μάλιστα ως κομπάρσος στα γυρίσματα των σκηνών της κηδείας, κάτι που βρήκε πολύ διασκεδαστικό. Πιστεύει ότι ο σεναριογράφος και σκηνοθέτης Ρόμπερτ Κόνολι κατανόησε το βιβλίο και είναι πολύ ευχαριστημένη με τον τρόπο που κατόρθωσε να μεταφέρει την ιστορία και τους χαρακτήρες στην οθόνη, και θεωρεί τον Ερικ Μπάνα ιδανικό για τον ρόλο του Ααρον Φαλκ. Οσο για τον αυστραλιανό ομοσπονδιακό πράκτορα, φαίνεται ότι δεν πρόκειται να τον εγκαταλείψει, παρότι επέλεξε για τα δύο πιο πρόσφατα βιβλία της διαφορετικούς κεντρικούς χαρακτήρες. «Είναι τόσο σημαντικό να έχεις τους σωστούς χαρακτήρες για να πεις μια ιστορία, που μερικές φορές αυτό σημαίνει να γράψεις ένα αυτόνομο μυθιστόρημα. Ο Ααρον Φαλκ έχει μια πολύ ιδιαίτερη θέση στην καρδιά μου, όμως αισθάνομαι ότι η προσωπική του ιστορία έχει πλευρές που πρέπει ακόμη να εξερευνήσω, οπότε είναι στα μελλοντικά μου σχέδια». Το γεγονός δε ότι ένα βιβλίο της μεταφέρθηκε στον κινηματογράφο δεν έχει επηρεάσει τον τρόπο γραφής της εν αναμονή μια άλλης ανάλογης συμφωνίας. «Είναι συναρπαστικό να σκέφτομαι ότι και άλλα βιβλία ίσως μεταφερθούν στην οθόνη, αλλά δεν ήταν αυτό που με τράβηξε εξαρχής στη συγγραφή. Αγαπώ να διαβάζω και να διηγούμαι ιστορίες και εστιάζω πάντα στο να δημιουργήσω το καλύτερο βιβλίο που μπορώ».

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

FUNDACIO JOAN MIRO

ΒΑΡΚΕΛΩΝΗ

Η γλυπτική τον 21ο αιώνα

Μια έκθεση που διερευνά το παρόν και το μέλλον της γλυπτικής παρουσιάζεται στο Ιδρυμα Μιρό. Είναι μια σύλληψη του επιμελητή και γλύπτη επίσης, Νταβίντ Μπεστουέ, ο οποίος επιθυμεί να εξετάσει τις σύγχρονες τάσεις αλλά και τις επιδράσεις του παρελθόντος στη νέα δημιουργία με την έκθεση 100 περίπου γλυπτικών έργων. Η έκθεση εξετάζει την παραγωγή αντιγράφων ήδη από τη ρωμαϊκή περίοδο, όπως και την ανάγκη ρήξης με την ακαδημαϊκή ιεραρχία μετά τον 19ο αιώνα.

FRANCESCA VOLPI/THE NYT

ΒΕΝΕΤΙΑ

Σπασμένα πόδια

Η εντυπωσιακή γέφυρα που είχε σχεδιάσει ο Σαντιάγο Καλατράβα στη Βενετία συμβόλιζε –για πολλούς– το άνοιγμα της ιστορικής πόλης στην καινοτομία και τη σύγχρονη αρχιτεκτονική. Με ατσάλι και γυαλί είχε γίνει και αυτή μέρος των αξιοθέατων, αλλά πιο πολύ για τους τουρίστες, καθώς οι κάτοικοι την απέφευγαν λόγω ολισθηρότητας. Επειτα από διαμαρτυρίες χρόνων, η γέφυρα παραδόθηκε εκ νέου με νέα επίστρωση από πέτρα, που διασφαλίζει την ασφάλεια των περιπατητών.

GALERIE SALEH BAKARAT

ΜΠΙΛΜΠΑΟ

Γυναίκες της αφαίρεσης

Αυτό το έργο, από το 1947-1951, της Λιβανέζας εικαστικού Σαλούα Ραούντα Σουκέρ (1916-2017) είναι ένα από τα πολλά εικαστικά έργα γυναικών καλλιτεχνών όλων των ρευμάτων της αφαίρεσης από τον 20ό αιώνα. Είναι η έκθεση στο Μουσείο Γκούγκενχαϊμ, που επιχειρεί την κατανόηση της αφαίρεσης από τις απαρχές έως τη δεκαετία του 1980. Αλλάζει η ματιά τόσο ως προς τα τέλη του 19ου αιώνα όσο και ως προς την κορύφωση της αφαίρεσης τις δεκαετίες '40 και '50.

THE IMOGEN CUNNINGHAM TRUST

ΣΙΑΤΛ

Ιμοτζεν Κάνινγχαμ

Η φωτογράφος Ιμοτζεν (Ιμογένη) Κάνινγχαμ (1883-1976) υπήρξε σκαπανέας και στο έργο της οφείλουμε την καταγραφή και ερμηνεία της Αμερικής του 20ού αιώνα, ιδίως της δυτικής ακτής. Το Μουσείο Τέχνης του Σιάτλ έχει οργανώσει αναδρομική έκθεση φωτογραφιών της, που λειτουργούν εν μέρει και ως ένας καθρέφτης της αμερικανικής κοινωνίας μέσα από τις πυκνές αντιφάσεις της από το 1930 έως το 1970. Η Κάνινγχαμ ανήκει στο πάνθεον της κλασικής φωτογραφίας.

NATIONAL GALLERIES OF SCOTLAND

ΕΔΙΜΒΟΥΡΓΟ

Ενα μαύρο κορίτσι στη Σκωτία

Από τις ελάχιστες αναπαραστάσεις μαύρων γυναικών στη ζωγραφική του 18ου αιώνα στη Σκωτία είναι η υδατογραφία του Ντέιβιντ Αλαν (1744-1796) που αποκτήθηκε από την Εθνική Πινακοθήκη της Σκωτίας. Απεικονίζει την προσωπογραφία μιας γαλατούς ως κεντρικό θέμα του πίνακα, πράγμα σπάνιο για την εποχή, καθώς οι μαύροι ήταν συνήθως μέρος ανωνύμου πλήθους. Εδώ, η μαύρη κοπέλα έχει πρόσωπο και κοιτάζει τον θεατή στα μάτια.

THE ART INSTITUTE OF CHICAGO

Σχολιασμός του Ρενέ Μαγκρίτ πάνω στον χρόνο με ένα κλασικό έργο του 1938. Ανήκει στο Ινστιτούτο Τέχνης του Σικάγου.

Το ρεύμα του σουρεαλισμού και η διεθνής διασπορά του

Οι απαρχές του σουρεαλισμού στη ζωγραφική είναι μια παλιά ιστορία και αν πάει κανείς πίσω στα πρώιμα σκιρτήματά του, πριν ακόμη εκδηλωθεί ως κίνημα και ρεύμα, θα δει πως μιλάμε για μια «αρχαία» ιστορία. Ομως, παρότι ο σουρεαλισμός από τον Μεσοπόλεμο και την καρδιά του εικοστού αιώνα είναι ένα κεφάλαιο πλέον της ιστορίας της τέχνης, η επίδρασή του είναι πολυδαίδαλη, απρόσμενη και ανθεκτική. Οπως λέει η Τέιτ Μόντερν, που ετοιμάζεται για τη μεγάλη έκθεση - αφιέρωμα στον σουρεαλισμό, ο σουρεαλισμός δεν είναι ρεύμα τέχνης αλλά κατάσταση νου. Ευρέως γνωστά τα έργα του Ρενέ Μαγκρίτ ή του Σαλβαδόρ Νταλί, αλλά είναι μεγάλος ο αριθμός των πολλών και καλών καλλιτεχνών που ως ιδιοσυγκρασία θέλησαν να εκφραστούν μέσω του σουρεαλισμού. Και οι καλλιτέχνες αυτοί, ήδη από τη δεκαετία του 1920, σε διάφορες χώρες, κυρίως της Ευρώπης, θέλησαν να δηλώσουν με τον τρόπο τους ρήξη, απόσταση, αμφισβήτηση. Συχνά με χιούμορ, σαρκασμό ή πικρό σχολιασμό.

Ο σουρεαλισμός είναι παιδί της ψυχανάλυσης, είναι, με άλλα λόγια, ένα κίνημα που διαδόθηκε μεν στη διάρκεια του εικοστού αιώνα, αλλά που γεννήθηκε στη διάρκεια του 19ου αιώνα, όπως όλα σχεδόν τα καλλιτεχνικά ρεύματα και κινήματα της πρωτοπορίας. Η μεγάλη έκθεση στην Τέιτ Μόντερν του Λονδίνου εγκαινιάζεται στις 24 Φεβρουαρίου (με διάρκεια έως 29 Αυγούστου) σε συνεργασία με το Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης. Είναι μια μεγάλη συμπαραγωγή που προχώρησε με τη χορηγία της Hyundai μέσω του Τμήματος Ερευνών της Τέιτ, το οποίο στηρίζει η αυτοκινητοβιομηχανία. Η ιδιαιτερότητα και η πρωτοτυπία της νέας έκθεσης είναι ότι απομακρύνεται από το Παρίσι της δεκαετίας του 1920, το οποίο παραδοσιακά θεωρείται το λίκνο του σουρεαλισμού – και όχι μόνο στη ζωγραφική αλλά και στον λόγο, στην ποίηση ακόμη και στο θέατρο και στον κινηματογράφο.

Η έκθεση στην Τέιτ δίνει έμφαση στον διεθνιστικό χαρακτήρα του σουρεαλιστικού κινήματος, επισημαίνει τη διασπορά του αλλά και την ανθεκτικότητά του στον χρόνο, καθώς τα έργα που παρουσιάζονται καλύπτουν χρονική διάρκεια μεγαλύτερη του μισού αιώνα. Η προσπάθεια είναι να φανεί η απήχηση του σουρεαλισμού ως μιας ριζοσπαστικής θεώρησης του κόσμου που ένωνε με ένα αόρατο δίκτυο πλήθος καλλιτεχνών οι οποίοι δρούσαν σε διάφορες πόλεις του κόσμου, με μεγάλη πολιτισμική ποικιλία, όπως το Μπουένος Αϊρες, το Κάιρο, η Λισαβώνα, η Πόλη του Μεξικού, η Σεούλ, η Πράγα και το Τόκιο.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Γύριζε τον κόσμο παραδομένος σε μια εύθυμη μέθη

Τον Ιούλιο του 1920 ο Ισαάκ Μπάμπελ υπηρετεί με το «Κόκκινο Ιππικό» στον ρωσοπολωνικό πόλεμο. Η ομότιτλη συλλογή διηγημάτων του (εκδ. Ροές, μτφρ. Β. Πουλάκος) υπερβαίνει την επίπεδη «πολεμική περιπέτεια». Οι ειδεχθείς ωμότητες αναποδογυρίζονται από μια υπερβατική ποιητική μέθεξη, που καλύπτει το σύμπαν με το αόρατο πέπλο της.

«Η μοίρα έριξε στα πόδια μου ένα ευαγγέλιο, που όλος ο κόσμος αγνοούσε την ύπαρξή του», γράφει στο «Ο παν Απόλεκ» αυτός ο Εβραίος που ελίσσεται με την οξυδέρκεια του κρυφού αφηγητή και με τη δεξιοτεχνία του αφανούς διπλωμάτη ανάμεσα σε Ρώσους ορθοδόξους και Πολωνούς καθολικούς, που μισούν ο ένας τον άλλον και οι δύο μαζί οτιδήποτε εβραϊκό.

Στο Νόβογκραντ, ο Μπάμπελ

«Γεμάτος συμπόνια ενώθηκε με τη Δεβόρα, που κειτόταν ξαπλωμένη μέσα στα ξερατά της».

συναντάει έναν περιπλανώμενο Πολωνό αγιογράφο, τον Απόλεκ, ο οποίος φιλοτεχνεί επεισόδια βιβλικά, δίνοντας στις άγιες μορφές τα πρόσωπα και τις εκφράσεις των ταπεινών, έως και χθόνιων, ατόμων της καθημερινότητάς του. «Ιωσήφ με άσπρα μαλλιά με χωρίστρα στη μέση, Χριστοί με πομάδα στα γένια, χωριάτισσες Παναγίες παραμορφωμένες από το πάχος με τα μπούτια ανοιχτά» – για τον Απόλεκ δεν υπήρχε όριο στην αγιότητα των απλών ανθρώπων.

«Γύριζε τον κόσμο παραδομένος σε μια εύθυμη μέθη», γράφει ο Μπάμπελ, ο οποίος γίνεται ο καλύτερός του ακροατής: ο Απόλεκ τού διηγείται πώς ο Ιησούς παντρεύτηκε την παρθένα της Ιερουσαλήμ Δεβόρα. Τη νύχτα του γάμου της με νεαρό Ισραηλίτη έμπορο, η Δεβόρα, με το που είδε τον άνδρα της να ζυγώνει στο κρεβάτι, ξέρασε όσα είχε φάει.

Ο Εβραίος Ισαάκ Μπάμπελ ελίχθηκε με την οξυδέρκεια του κρυφού αφηγητή και με τη δεξιοτεχνία του αφανούς διπλωμάτη ανάμεσα σε Ρώσους ορθοδόξους και Πολωνούς καθολικούς, που μισούσαν οτιδήποτε εβραϊκό.

Ο άνδρας της την παράτησε επί τόπου και η οικογένειά της ντροπιάστηκε. «Τότε ο Ιησούς, βλέποντας τα απίστευτα βάσανα της γυναίκας που ποθούσε τον άντρα της και συνάμα τον φοβόταν, φόρεσε τα ρούχα του γαμπρού» και «γεμάτος συμπόνια ενώθηκε με τη Δεβόρα, που κειτόταν ξαπλωμένη μέσα στα ξερατά της».

Η γυναίκα υπερηφανεύτηκε για τη διακόρευσή της, μα «ένας θανατερός ιδρώτας έλουσε το κορμί του Ιησού και η μέλισσα της θλίψης τον τσίμπησε στην καρδιά»: ο διστακτικός γαμπρός εξαφανίζεται στην έρημο με τον Βαπτιστή.

Η Δεβόρα γέννησε το παιδί του αργότερα. «Τι απέγινε αυτό το παιδί;», φώναξε έκπληκτος ο Μπάμπελ. «Το κρύψανε οι παπάδες», αποκρίνεται σοβαρά ο λωλός ζωγράφος, που θέλει διακαώς να ζωγραφίσει τον «γραφιά» ως Αγιο Φραγκίσκο, «μ' ένα πουλί στο μανίκι, είτε περιστέρι είτε καρδερίνα…».

Αλίμονο! Θα το κάνει αντ' αυτού ο Στάλιν, φυτεύοντας μια σφαίρα στον αυχένα του Μπάμπελ, το 1940. Ομως, εκείνο το καλοκαίρι του 1920, «το φεγγάρι αλήτευε στην πόλη. Κι εγώ πήγαινα μαζί του, ζεσταίνοντας στα βάθη του είναι μου ανέφικτα όνειρα και παράφωνα τραγούδια».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του **ΔΙΟΝΥΣΗ Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ***

Η ενέργεια των άστρων

Κάθε χρόνο τέτοια εποχή τα διάφορα ΜΜΕ ασχολούνται με την καταγραφή των πιο σημαντικών ή, έστω, των πιο ενδιαφερόντων συμβάντων ή ανακαλύψεων της προηγούμενης χρονιάς. Και αυτή ακόμη η στήλη το έχει κάνει αυτό επανειλημμένα τα τελευταία επτά χρόνια για θέματα αστροφυσικής και Διαστήματος. Έτσι και φέτος θα μπορούσα να ασχοληθώ παρουσιάζοντάς σας, για παράδειγμα, τις ιστορικές πτήσεις του αρειανού ελικοπτέρου Ingenuity ή τους στόχους του προσφάτως εκτοξευθέντος στο Διάστημα νέου γιγάντιου διαστημικού τηλεσκοπίου James Webb. Παρ' όλα αυτά, θεώρησα σκόπιμο να σας παρουσιάσω σήμερα την πηγή της ενέργειας που εκπέμπει ο Ηλιος, αλλά και όλα τα άλλα άστρα του ουρανού, τιμώντας έτσι το διαστημόπλοιο «Parker Solar Probe» (PSP) της NASA, το οποίο στις 28 του περασμένου Απριλίου διαπέρασε για πρώτη φορά στην ιστορία το Στέμμα του Ηλίου, την εξωτερική δηλαδή ατμόσφαιρά του, σε απόσταση 13 εκατομμυρίων χλμ. από την επιφάνειά του.

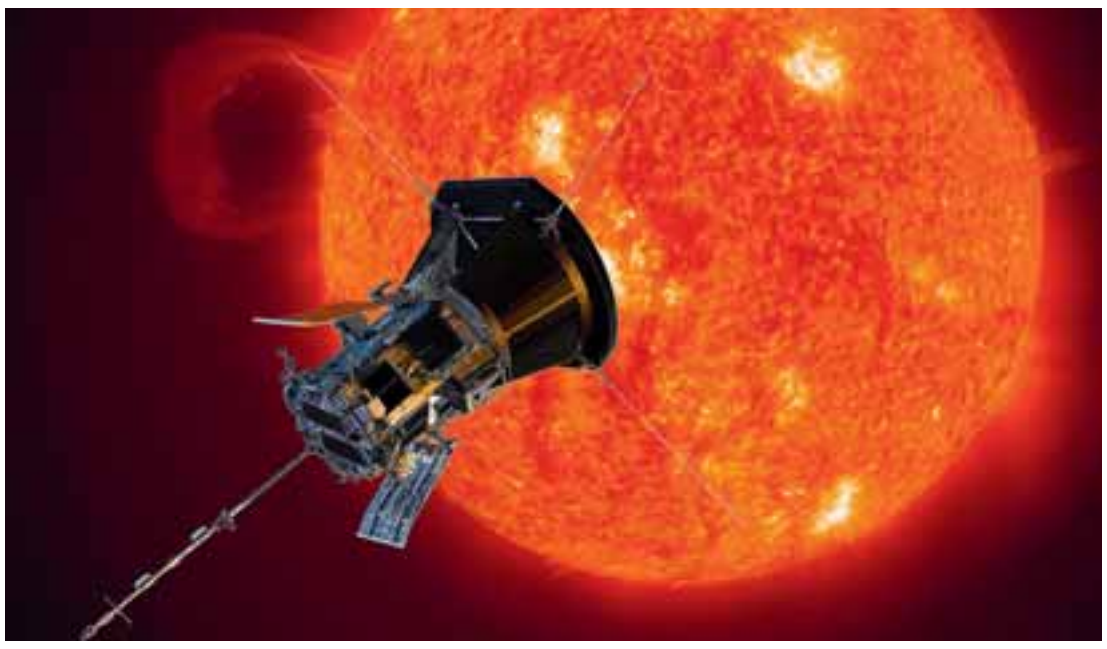

Το διαστημόπλοιο «Parker Solar Probe» της NASA στις 28 Απριλίου 2021 διαπέρασε για πρώτη φορά στην ιστορία το Στέμμα του Ηλίου, την εξωτερική δηλαδή ατμόσφαιρά του, σε απόσταση 13 εκατ. χλμ. από την επιφάνειά του.

Γιατί εξαρχής η διαδικασία με την οποία παράγεται η τεράστια ποσότητα ενέργειας στον Ηλιο, και στ' άλλα άστρα, δεν ήταν κάτι το αυτονόητο, αλλά εξηγήθηκε για πρώτη φορά από τον Γερμανοαμερικανό φυσικό Hans A. Bethe το 1939. Η ανακάλυψη αυτή του χάρισε το βραβείο Νομπέλ Φυσικής το 1967, και στην ανθρωπότητα την εξήγηση μιας από τις βασικότερες διεργασίες που συμβαίνουν στο σύμπαν. Ο Bethe ανακάλυψε, δηλαδή, πως η ενέργεια των άστρων πηγάζει απλούστατα στις θερμοπυρηνικές αντιδράσεις που εκτελούνται στο κέντρο του κάθε άστρου που λάμπει στον ουρανό. Για να συντηρηθεί όμως η θερμοπυρηνική δραστηριότητα ενός άστρου, κάθε δευτερόλεπτο που περνάει περίπου 655 εκατομμύρια τόνοι υδρογόνου μετατρέπονται σε ήλιο, ενώ συγχρόνως 5 εκατομμύρια τόνοι από τη μάζα του μετατρέπονται σε ενέργεια. Παρόλο όμως που ένα άστρο σαν τον Ηλιο χάνει την τεράστια αυτή ποσότητα ύλης κάθε δευτερόλεπτο, διαθέτει τόσο μεγάλη μάζα ώστε δισεκατομμύρια χρόνια από σήμερα δεν θα έχει χάσει παρά λιγότερο από το ένα χιλιοστό της. Η διαδικασία αυτή δεν είναι, φυσικά, ούτε απλή ούτε συμβαίνει από τη μια στιγμή στην άλλη. Είναι ωστόσο μια διαδικασία εύκολα κατανοήσιμη, αφού η θερμοκρασία που επικρατεί στο κέντρο του Ηλίου φτάνει τα 20 εκατομμύρια βαθμούς Κελσίου, με αποτέλεσμα τα άτομα να έχουν χάσει τα ηλεκτρόνιά τους, είναι δηλαδή τελείως ιονισμένα, και η κατάσταση της ύλης που βρίσκουμε εκεί είναι μια τέταρτη κατάσταση, ηλεκτρικά ουδέτερη, που ονομάζεται πλάσμα. Η ύλη δηλαδή που υπάρχει στην καρδιά των άστρων είναι ένα μείγμα ελεύθερων πυρήνων και ελεύθερων ηλεκτρονίων. Επειδή το υδρογόνο είναι το κύριο συστατικό των άστρων σημαίνει ότι το αστρικό πλάσμα αποτελείται κυρίως από ελεύθερα πρωτόνια, που αποτελούν τον πυρήνα του υδρογόνου και τα οποία θα πρέπει να «συνδεθούν» μεταξύ τους για να δημιουργήσουν το στοιχείο ήλιο. Τα υπερθερμασμένα πρωτόνια κινούνται με μεγάλες ταχύτητες και συγκρούονται μεταξύ τους, πολλές φορές με τόση βιαιότητα ώστε δύο απ' αυτά «κολλάνε» μεταξύ τους, συγχωνεύονται δηλαδή κατά τη σύγκρουση. Δύο ακόμη βίαιες συγκρούσεις προσθέτουν δύο ακόμη πρωτόνια (πυρήνες υδρογόνου) στο σύνολο, φτιάχνοντας έτσι ένα σταθερό άτομο ηλίου.

> *Η θερμοκρασία που επικρατεί στο κέντρο του Ηλίου φτάνει τα 20 εκατομμύρια βαθμούς Κελσίου.*

Το παράξενο όμως σε όλη αυτή τη διαδικασία είναι ότι τα τέσσερα πρωτόνια (μεμονωμένοι πυρήνες υδρογόνου) «ζυγίζουν» περισσότερο από τον ένα πυρήνα ηλίου που δημιουργήθηκε με τη συγχώνευση. Η μάζα που λείπει μετατράπηκε σε ενέργεια η οποία, σύμφωνα με τον Αλμπερτ Αϊνστάιν, είναι ίση με το γινόμενο της μάζας που λείπει επί το τετράγωνο της ταχύτητας του φωτός ($E=mc^2$). Στη διάρκεια, δηλαδή, της διαδικασίας αυτής, όταν συγχωνεύονται 1.000 γραμμάρια υδρογόνου δημιουργούν 993 γραμμάρια ηλίου, πράγμα που σημαίνει ότι στη διαδικασία αυτή «χάνονται» 7 συνολικά γραμμάρια ύλης. Στην πραγματικότητα, φυσικά, η μικρή αυτή ποσότητα ύλης δεν «χάθηκε», αλλά μετετράπη σε ενέργεια. Αυτό που μας λέει, δηλαδή, ο Αϊνστάιν είναι ότι υπάρχει ισοδυναμία μάζας και ενέργειας, και η εξίσωση αυτή προσδιορίζει επακριβώς πόση ενέργεια απελευθερώνεται όταν «χάνεται» μία ποσότητα μάζας.

Η ακτινοβολία που παράγεται στον πυρήνα του Ηλίου με αυτή τη διαδικασία, για να φτάσει μέχρι τα εξωτερικά του στρώματα και να παρατηρηθεί, χρειάζεται περίπου 30.000 χρόνια. Γιατί από τη στιγμή που θα δημιουργηθεί, καθένα φωτόνιο γάμα συγκρούεται εκατομμύρια φορές με τα διάφορα σωματίδια της ύλης του Ηλίου με αποτέλεσμα ο δρόμος προς την επιφάνεια να μην είναι καθόλου ευθύς. Αυτές οι συνεχείς συγκρούσεις έχουν ως αποτέλεσμα να χάσει η ακτινοβολία γάμα αρκετή από την ενέργειά της, έτσι ώστε όταν φτάσει στην επιφάνεια του Ηλίου εμφανίζεται με τη μορφή ορατής, υπέρυθρης και υπεριώδους ακτινοβολίας. Αν δεν συνέβαιναν οι συγκρούσεις αυτές και ο Ηλιος εξέπεμπε την ακτινοβολία γάμα αναλλοίωτη, τότε δεν θα μπορούσαμε να επιβιώσουμε ούτε δευτερόλεπτο σε οποιοδήποτε σημείο του ηλιακού μας συστήματος, αλλά ούτε και να δούμε τον Ηλιο. Θα αντικρίζαμε δηλαδή έναν πραγματικά «μαύρο» Ηλιο.

* Ο κ. Διονύσης Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενιδείου Πλανηταρίου.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ**

Σαν άρνηση;

ΟΡΦΕΑΣ ΑΠΕΡΓΗΣ
Σαν χρέος
εκδ. Νεφέλη, **σελ.** 132

Η τέχνη του Απέργη μοιάζει, στο τρίτο αυτό βιβλίο του, να ανταποκρίνεται περισσότερο στην ιδιότητα του χαρισματικού πληθωρικού περφόρμερ - αφηγητή που είναι ο ποιητής. Αν δηλαδή έβαζε κανείς ως όρο επίτευξης ενός δικαιωμένου αποτελέσματος το αναγνωστάκειο αίτημα να καρφώνονται οι λέξεις σαν πρόκες, θα έκρινε το υπό συζήτηση «Σαν χρέος» με υπερβολική αυστηρότητα. Αν, από την άλλη, ακούγαμε περισσότερο παρά διαβάζαμε τους στίχους του, σαν να επρόκειτο για ένα σύγχρονο μίνι έπος και σαν ο ποιητής να ήταν ο αρχαίος διασκεδαστής του φιλικού ή του οικογενειακού τραπεζιού, τότε τα λόγια του θα νομιμοποιούνταν να είναι το ακριβώς αντίθετο από τις καρφωμένες μεταπολεμικές, μετεμφυλιακές λέξεις: επικά μεταμοντέρνα λόγια που πετούν. Είναι άραγε το βιβλίο «κάτι σαν» χρέος αλλά και όχι ακριβώς, με την έννοια ότι και η ποίηση του Απέργη είναι κάτι σαν έπος αλλά όχι ακριβώς και ο ίδιος κάτι σαν αοιδός αλλά όχι ακριβώς; Ενα ελληνογερμανικό εργαστήριο ποιητικής συνομιλίας με θέμα το χρέος, στο οποίο συμμετείχε μαζί με άλλους ο Απέργης (τα αντικριστά έργα - πορίσματα του εργαστηρίου παρουσιάστηκαν στο Βερολίνο τον Οκτώβριο του 2018), παρείχε, σύμφωνα με τις σημειώσεις του συγγραφέα, σημαντικό έναυσμα για το συγκεκριμένο βιβλίο και, ασφαλώς, για τον αμφίσημο τίτλο του· αμφίσημο μιας και το «σαν» διαβάζεται τόσο ως ταυτότητα με την έννοια του «ως» όσο και ως υπονόμευσή της (σαν να ήταν χρέος – ενώ δεν είναι). Στην εκδοχή του εθνικού, ιστορικού χρέους ο Απέργης έρχεται, ωστόσο, να προσθέσει πολλά επιπλέον περιεχόμενα, επιχειρώντας μιαν αραιή σύνθεση με ενιαία στόχευση. Τα ποιήματα του βιβλίου πραγματεύονται έτσι στο μεγαλύτερο μέρος τους κάποιο χρέος απέναντι στο θηλυκό, στη γυναίκα. Μορφές γυναικών –η Ελληνίδα μητέρα, η μαύρη γκουβερνάντα «Κουήν» στη Βρετανία, η θεία Αννα που αγαπούσε τον Βάγκνερ στην παλιά Αθήνα, η Αγκελα Μέρκελ με το νεανικό παρατσούκλι «Κάζι», η γκόμενα της εποχής του δημοψηφίσματος του '15, η καθημερινή σύζυγος, η εκδρομική φίλη με τις συγγραφικές - καλλιτεχνικές ανησυχίες–, όλες τους με σαφείς βιογραφικές ή και ιστορικές αναφορές, οργανώνουν μια μνημειακή κατασκευή με την οποία το ποιητικό «εγώ» επιχειρεί να αναμετρηθεί. Εδώ η σημερινή αναγνώστρια θα παραξενευτεί από το ιδιοσυγκρασιακά μάλλον παρά ιδεολογικά παλιομοδίτικο υπόστρωμα που ολοκάθαρα αναδύεται μαζί με την κατασκευή του θηλυκού στο βιβλίο. Είναι λοιπόν ακόμα υποστηρίξιμο ένα τέτοιο αντικείμενο-θηλυκό, που μπορεί να στηθεί απέναντι σε ένα εξίσου μονόπαντα ομιλούν υποκείμενο-αρσενικό; Παρά την αδιαμφισβήτητη απόλαυση που πάντοτε προσφέρουν οι χειμαρρώδεις στίχοι του Απέργη, δεν μπορώ να παρακάμψω την αίσθηση ότι μου προσφέρει εδώ ένα παπούτσι κάπως στενό για το πόδι μου. Βλέπω τις γυναίκες αυτές αλλά δεν ακούω την αναπνοή τους. Διασχίζουν τον ποιητικό χώρο, αλλά το βλέμμα τους είναι στραμμένο αλλού. Υπάρχει εξάλλου μια ακραία ασυμμετρία ανάμεσα στην κλίμακα των ερωτημάτων που ρητά ή υπαινικτικά διατυπώνονται, και μάλιστα στους τίτλους, και στην παιγνιώδη αφήγηση που κάθε φορά ακολουθεί. «Σαν χρέος», λέει ο τίτλος του βιβλίου επιτρέποντάς μας να βάλουμε μόνοι μας ερωτηματικό στο τέλος και «Τι εννοεί ο Φιλόπατρις όταν λέει "Ω φιλτάτη μου πατρίς οπού το φως επλούτη"», διερωτάται ο τίτλος ενός ποιήματος της συλλογής. Ο,τι κάθε φορά έπεται ως απάντηση είναι ένα πολύχρωμο, πολύβουο, χαλαρά σκηνοθετημένο χαλί. Υπό μία έννοια, ο ποιητής λειτουργεί εδώ ως συνεπής αναμεταδότης μιας πραγματικότητας που έγινε πλέον υπερβολικά σύνθετη για να την ευθυγραμμίσουμε προς συγκεκριμένη κατεύθυνση. Υπό μία άλλη έννοια, μας εγκαταλείπει σε ένα αμήχανο «άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε». Σαν άρνηση;

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΜΗΝΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ο Μηνάς Θεοδώρου γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1954 και από το 1967 ζει στην Αθήνα. Σπούδασε οικονομικά στο ΕΚΠΑ και ασχολήθηκε με αυτά σε όλη την εργασιακή του διαδρομή. Εχουν εκδοθεί οι ποιητικές συλλογές του «Ενδείξεις ζωής» (2000, Κ. & Π. Σμπίλιας), «Ανυπεράσπιστοι στίχοι» (2002, Κ. & Π. Σμπίλιας), «Ταξίδι εντός» (2017, Γαβριηλίδης), «Εκσκαφή λογισμών» (2019, Εκδόσεις των Φίλων), ενώ από τον Σεπτέμβριο του 2021 κυκλοφορεί η τελευταία του ποιητική συλλογή, «Ζωή εις μικρόν», από τις εκδόσεις ΑΩ.

Ποια βιβλία έχετε αυτό τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Ο Τζίμης στην Κυψέλη» του Χ. Α. Χωμενίδη, «Γράμματα στην κόρη μου» του Θοδωρή Καλλιφατίδη, «Ημερολόγιο σοφίας» του Λέοντος Τολστόι, ενώ «Ο δρόμος ο λιγότερο ταξιδεμένος» του Μ. Σκοτ Πεκ υπομονετικά αναμένει την ανάγνωση της ωριμότητάς μου.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Η ταύτιση ως θέση ζωής δεν με εκφράζει. Γι' αυτό και επιλέγω μια διακριτή, χωρίς φιοριτούρες, παρουσία. Κατά το δυνατόν αληθινή και με τις κατάλληλες αποστάσεις ασφαλείας από «Πρότυπα», γνωρίζοντας όμως καλά ότι εμπεριέχω τα πάντα σε μια διαρκή μάχη επικράτησης.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και τεθνεώτες;
Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη, Νίκο Καζαντζάκη, Ισίδωρο Ζουργό, Φιόντορ Ντοστογέφσκι, Τόνι Μόρισον, Αγκαθα Κρίστι, Σάμιουελ Μπέκετ.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;
Τη διαχρονική πορεία του ανθρώπινου μωσαϊκού, εθνοτήτων και θρησκειών της πολύπαθης γειτονιάς των Βαλκανίων στο «Γεφύρι του Δρίνου» του Ιβο Αντριτς.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Αγνωστο αριστούργημα» του Μπαλζάκ.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Το «Εγκλημα και τιμωρία» του Ντοστογέφσκι και το «Τα εις Εαυτόν» του Μάρκου Αυρηλίου.

Η «ζωή εις μικρόν» είναι μια διαπίστωση πικρή ή κρύβει και κάτι ακόμα;
Η αιώνια και απελπιστικά δυσπρόσιτη ερωμένη. Να τι είναι.

«Απολογείται για τη διαδρομή». Γιατί;
Για να δικαιολογηθεί, να καμουφλάρει τις ενοχές, αλλά και για να συγκαλύψει το αδύνατο.

«Τίποτα δεν είχα./ Μόνον εμένα/ που δεν μ' αγάπησα». Ενα σχόλιο για αυτό το τρίστιχο;
Η ερμητικά κλεισμένη ηχώ των συναισθημάτων που δεν εισακούσθηκαν, των επιλογών που ακυρώθηκαν, των αδικιών που αποσιωπήθηκαν κι έτσι δεν λύτρωσαν, η απελευθερωτική συμφιλίωση με τον εαυτό μας που δεν επιτεύχθηκε. Η, άχρηστη πλέον, εσώτερη κραυγή της αυτογνωσίας, η επικύρωση της παραπλάνησης από ιδέες και συναισθήματα, το ρίζωμα της εγκατάλειψης. Διότι, κακά τα ψέματα. Ο δρόμος μας, πάντοτε μοναχικός. Από τη ροδαλή χαραυγή της εξαπάτησης έως το σκοτεινό γέρμα της επιβεβαίωσης του οριστικού τέλους.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

ΜΑΡΙΑ ΤΣΙΒΙΚΑ
«Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑΣ»
Εικονογράφηση: Νίκος Γιαννόπουλος
εκδ. Ευγνώμων, σελ. 30

«Ο βασιλιάς Προβληματάς», μια ιστορία με όμορφη εικονογράφηση που σκοπό έχει να βοηθήσει τα μικρά παιδιά να αναπτύξουν την αυτοπεποίθησή τους. Ο μικρός Παναγιώτης πέρασε μια δύσκολη μέρα στο σχολείο και το μόνο που ζητάει είναι να εξαφανιστεί, να φύγει μακριά απ' όλα όσα του συνέβησαν. Ο βασιλιάς Προβληματάς και ο πιλότος Απογνωσάκιας, θέλοντας να εκπληρώσουν την επιθυμία του, τον οδηγούν σε μια αξέχαστη περιπέτεια. Σε αυτό το ταξίδι θα συναντήσει τη γατούλα Αποδοχούλα, τον ελεφαντάκο Αυτοπεποιθησάκια και στο τέλος θα συμπορευτεί με τον πρίγκιπα Προβληματισμό.

Η περιπέτεια του Παναγιώτη φιλοδοξεί πως θα οδηγήσει κάθε παιδί με επιτυχία στο να στέκεται δυνατό, χωρίς να δειλιάζει, απέναντι στις προκλήσεις και τις δυσκολίες της καθημερινότητας. Στη ζωή του Παναγιώτη δεν υπάρχουν πια προβλήματα, παρά μόνο προβληματισμοί.

Το βιβλίο διανέμεται, σε ψηφιακή μορφή, από τη Read Library.

Βρείτε όλες τις πληροφορίες για το βιβλίο στη https://www.read-library.com/

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Η ταινία «Don't Look Up» του Ανταμ Μακέι προκάλεσε παγκόσμια συζήτηση, επιβεβαιώνοντας γιατί το Netflix των 214 εκατ. χρηστών είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός και διακινητής πολιτιστικού προϊόντος στον κόσμο.

NETFLIX

Η πλατφόρμα που άλλαξε το θέαμα

Ενα βιβλίο επιχειρεί να εξηγήσει την επιτυχία του Netflix, ρίχνοντας μια αναλυτική ματιά στην ιδιαίτερη εταιρική του κουλτούρα

Του **ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ**

Η εβδομάδα των Χριστουγέννων στιγματίστηκε πολιτιστικά από τη μελλοντολογική κωμωδία του Ανταμ Μακέι, «Don't Look Up» (Μην κοιτάτε πάνω). Τα 214 εκατομμύρια των χρηστών του Netflix –και πόσοι άλλοι ακόμα, κανείς δεν ξέρει– είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε την ταινία απ' τα θεωρεία του παγκόσμιου καναπέ, ασύγχρονα αλλά συγχρονισμένοι, ο καθένας μόνος, αλλά εικονικά όλοι μαζί. Η ταινία συζητήθηκε πολύ στα social media καθώς χτύπησε μερικές πολύ ευαίσθητες χορδές. Οταν ζεις μια καταστροφή, η απειλή μιας ακόμα πιο μεγάλης, δεν μπορεί παρά να εξάπτει.

Το φιλμ μάς έδειξε ότι το αποκαλυψιακό σενάριο της επικείμενης καταστροφής του πλανήτη παραμένει διαχρονικά επίκαιρο και εφιαλτικό. Ο σκηνοθέτης δήλωσε ότι στο μυαλό του είχε την κλιματική αλλαγή, έναν υπαρξιακό κίνδυνο που σπάνια γίνεται πρωτοσέλιδο. Στη σύγχρονη εκδοχή της φωτογενούς καταστροφολογίας έρχεται να προστεθεί η διάχυτη διάσπαση προσοχής των πολιτών, και η πανδημία ασυνεννοησίας μεταξύ μας, για να κάνει την απειλή ακόμα εντονότερη. Η αδυναμία μας να συμφωνήσουμε στα θεμελιώδη υποβαθμίζει τον άμεσο κίνδυνο, και γίνεται η ίδια μια κύρια αιτία του πανικού και της σύγχυσης. Ζώντας σε παράλληλες πραγματικότητες, κλεινόμαστε όλο και περισσότερο στους εαυτούς μας. Το Netflix ενισχύει τους φόβους μας, παραδίδοντας ταχύρρυθμα μαθήματα αυτοσυνειδησίας, και ταυτόχρονα μας υποχρεώνει να συναντηθούμε όλοι στην ίδια σελίδα. Κι αυτό είναι ίσως ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματά του. Μας αφυπνίζει προσφέροντας κλαυσίγελο για το σκοτεινό πεπρωμένο μας.

Οι επικριτές κατηγορούν το Netflix για «παραγωγή μονοκουλτούρας», ή αλλιώς, για «πολιτιστικό ιμπεριαλισμό». Αλλά φυσικά η υπηρεσία είναι πολύ περισσότερα απ' αυτή τη μονοδιάστατη ανάγνωση. Αξίζει κάποιος να διαβάσει το βιβλίο που μόλις κυκλοφόρησε και στην Ελλάδα, με τον τίτλο «Χωρίς κανόνες, Netflix: Μια δημιουργική επανάσταση» (μτφρ. Γιώργος Μπαρουξής, εκδ. Ψυχογιός) για να καταλάβει πώς αυτή η μικρή εταιρεία έφτασε από την ενοικίαση DVD, να συνιστά τον μεγαλύτερο παραγωγό και διακινητή πολιτιστικού προϊόντος στον κόσμο αυτή τη στιγμή. Το βιβλίο υπογράφεται από τον συνιδρυτή του Netflix, Ριντ Χέιστινγκς και τη συγγραφέα Εριν Μέγιερ, και διαβάζεται σαν ένας εμπνευσμένος χάρτης

Το βιβλίο «Χωρίς κανόνες, Netflix: Μια δημιουργική επανάσταση» κυκλοφορεί από τις εκδ. Ψυχογιός.

Το δόγμα «δώσε ελευθερία και θα πάρεις υπευθυνότητα», που συνοψίζεται στην πρακτική της επιχείρησης να δίνει στους υπαλλήλους της όση άδεια θέλουν, έχει επιτύχει απολύτως.

που αποθεώνει μια μοναδική στα χρονικά εταιρική κουλτούρα.

Το δόγμα «δώσε ελευθερία και θα πάρεις υπευθυνότητα», που συνοψίζεται ευκρινώς στην πρακτική της επιχείρησης να δίνει στους υπαλλήλους της όση άδεια θέλουν, έχει επιτύχει τόσο ακραία, που δύσκολα μπορεί κάποιος να το αμφισβητήσει. Διαβάζοντας το βιβλίο καταλαβαίνει κανείς το γιατί. Το Netflix προσλαμβάνει κορυφαίο ταλέντο, δίνει τρομερή ελευθερία, επενδύει στην ειλικρίνεια, τιμά την ευελιξία, την ηγεσία, τη δημιουργικότητα, την προσαρμοστικότητα. Είναι μια επιχείρηση που λειτουργεί σαν ένα συγκρότημα τζαζ. «Οταν συνδυάζονται όλα τα στοιχεία σωστά, η μουσική είναι υπέροχη», λέει ο Χέιστινγκς.

Σε σχετική έρευνα, οι Αμερικανοί κατατάσσουν το Netflix πρώτο στη λίστα των εταιρειών που επιλέγουν να εργαστούν (φωτ. από τα κεντρικά γραφεία στο Λος Γκάτος της Καλιφόρνιας).

SHUTTERSTOCK

NETFLIX

«Τα περισσότερα brands που εμφανίζονται στις σειρές και στις ταινίες αποτελούν επιλογές των δημιουργών, προκειμένου να προσθέσουν αυθεντικότητα στις ιστορίες τους», εξηγεί το Netflix – αριστερά ο Λεονάρντο ντι Κάπριο χρησιμοποιεί λάπτοπ συγκεκριμένης εταιρείας στο «Don't Look Up». Ωστόσο, στην ίδια ταινία η «πρόεδρος των ΗΠΑ», Μέριλ Στριπ, ανάβει τσιγάρο – το κάπνισμα στις παραγωγές του Netflix συχνά συνιστά λόγο επικρίσεων.

Υψηλή ποιότητα

Η εταιρική κουλτούρα του Netflix έρχεται από το μέλλον. Διόλου τυχαία, σε σχετική έρευνα, κατατάχθηκε πρώτο στη λίστα των εταιρειών που επιλέγουν να εργαστούν οι εργαζόμενοι στις ΗΠΑ. Ανεξάρτητα απ' το αν το θαυμάζει κάποιος ή όχι ως επιχείρηση, μερικά από τα προϊόντα του διαθέτουν αξιοπρόσεκτα υψηλή ποιότητα. Δείτε τη σπουδαία σειρά «The Crown» για παράδειγμα, ή την αγαπημένη μου σειρά, το «Better Call Saul». Το «Don't Look Up», μπορεί να μην ήταν το αριστουργηματικό «Roma» του Αλφόνσο Κουαρόν, αλλά συνομίλησε άριστα με την εποχή του. Το Netflix κατάφερε να αναθέσει στους κατάλληλους ανθρώπους τη δημιουργική δουλειά, χωρίς να κάνει εκπτώσεις, και πέτυχε. Και το κυριότερο, χωρίς να υποχρεώνει τον κόσμο να βλέπει διαφημίσεις.

Ως προϊόντα μαζικής κουλτούρας που είναι, τα έργα του Netflix πάντα θα διχάζουν για το περιεχόμενό τους. Αυτό όμως θα τα κάνει ακόμα πιο αξιοπρόσεκτα, και θα ενισχύει διαρκώς την εμπορική διάστασή τους. Γιατί, κακά τα ψέματα, τα πολιτιστικά έργα εκπαιδεύουν, διαμορφώνουν στάσεις, και επηρεάζουν συμπεριφορές. Υπάρχει μια στιγμή στο «Don't Look Up», όπου η πρόεδρος των ΗΠΑ αναρωτιέται γιατί δεν γνώριζε ότι μια συγκεκριμένη εταιρεία –πλην των διάσημων προϊόντων της– παράγει και τηλεσκόπια. Μαζί της, το μάθαμε κι εμείς. Οπως συμβαίνει στα περισσότερα έργα του Netflix, αλλά και στο σύνολο της δυτικής ψυχαγωγικής βιομηχανίας, μπροστά απ' τα μάτια των θεατών παρέλασε μια σειρά προϊόντων, τα οποία δύσκολα θα ανακαλέσει κανείς αν του το ζητήσουν, γιατί προβλήθηκαν για μερικά κλάσματα του δευτερολέπτου μόνο. Το εκπαιδευμένο μάτι ίσως να πρόσεξε ότι στη σκηνή του αεροπλάνου ο πρωταγωνιστής Λεονάρντο ντι Κάπριο φορούσε μια γνωστή μάρκα αθλητικών παπουτσιών ή ότι ο φορητός υπολογιστής του ήταν Dell.

Η πρακτική της τοποθέτησης προϊόντων είναι πάγια και νομιμοποιημένη. Οι περισσότεροι θεατές εκτίθενται σ' αυτήν τόσο όσο. Δείτε τα ριάλιτι στην τηλεόραση ή τις εκπομπές μαγειρικής. Ο σκοπός είναι να αποκτήσουν οι θεατές μία ακόμα θετική συνδήλωση του προϊόντος. Το μάρκετινγκ πληρώνει αυτές τις ενθέσεις, για να δημιουργούνται ασυνείδητες συνδέσεις στους εγκεφάλους των καταναλωτών. Το 2013 ένας μπλόγκερ μέτρησε τουλάχιστον 57 αναφορές προϊόντων στη σειρά «House of Cards». Ωστόσο, το Netflix αρνείται επίμονα ότι δέχεται χρήματα για να τοποθετεί προϊόντα στις σειρές και στις ταινίες που μεταδίδει. Η πλατφόρμα δεν φιλοξενεί διαφημίσεις, οπότε είναι σε θέση να επαίρεται για την αδιαμεσολάβητη σχέση που έχει με τους πελάτες της.

Τα έσοδα

Το επιχειρηματικό μοντέλο του Netflix είναι αξιοσημείωτο από πολλές πλευρές. Στο Διαδίκτυο, σχεδόν όλες οι μεγάλες επιχειρήσεις επιλέγουν να διαθέτουν το προϊόν τους δωρεάν, και να κρύβουν το κόστος της χρήσης τους στις διαφημίσεις. Χρησιμοποιούν με δωρεάν τη μηχανή αναζήτησης της Google, και το τίμημα που πληρώνουμε είναι οι διαφημίσεις που μας ακολουθούν. Το ίδιο και στο Facebook. Αλλά και στην τηλεόραση. Το συνδρομητικό μοντέλο του Netflix απαλλάσσει τους θεατές απ' τη διαφήμιση, ζητώντας τους να καταβάλλουν ένα μηνιαίο τίμημα. Δίκαιο, τολμηρό, και διαφανές. Το αποτέλεσμα είναι οι θεατές να το επιβραβεύουν, προικίζοντάς το με ετήσια έσοδα 25 δισ. δολαρίων. Η πλατφόρμα έχει καλό περιεχόμενο, στιβαρή υποδομή, καλές προτάσεις μέσω μηχανικής μάθησης, και απλότητα χειρισμού. Στους καιρούς της πανδημίας και των lockdowns το Netflix έγινε συνώνυμο της οικιακής κατανάλωσης κουλτούρας για εκατομμύρια ανθρώπων. Η φράση binge watching (παρακολουθώ το ένα επεισόδιο μετά το άλλο) καθιερώθηκε ως κανονικότητα, ενώ η πρακτική του cliffhanger (κορύφωση του ενδιαφέροντος στο τέλος κάθε επεισοδίου, ώστε να θέλεις να παρακολουθήσεις και το επόμενο), έθισε ακόμα και τον πιο διστακτικό.

Τα στελέχη της εταιρείας λένε ότι ο σκοπός της εμφάνισης καταναλωτικών προϊόντων μέσα στα έργα του Netflix είναι η αύξηση των συνδρομών. Το να εμφανίζονται στις ταινίες και στις σειρές κάποιες φίρμες που αγαπούν οι καταναλωτές, δεν μπορεί παρά να είναι θετικό για την πλατφόρμα. Η ίδια λογική αφορά και τις τοποθετήσεις προϊόντων, αναφέρουν οι New York Times. «Τα περισσότερα brands που εμφανίζονται στις σειρές και στις ταινίες αποτελούν επιλογές των δημιουργών προκειμένου να προσθέσουν αυθεντικότητα στις ιστορίες τους», λέει η εταιρεία. Και προσθέτει ότι «είναι σπάνιες οι περιπτώσεις που αυτές οι τοποθετήσεις είναι επί πληρωμή, και δεν συνιστούν επιχειρηματική μας επιλογή».

Ωστόσο, η πιο κραυγαλέα –και επικίνδυνη– τοποθέτηση προϊόντος που συμβαίνει αυτή τη στιγμή στο Netflix και μας αφορά όλους είναι το κάπνισμα, το οποίο έχει αποκλειστεί απ' την τηλεόραση, αλλά έχει βρει ένα ορθάνοιχτο παράθυρο στη συνδρομητική υπηρεσία. Για όσους αγωνίζονται με τον καπνό, το Netflix συνιστά μάλλον δούρειο ίππο. Σχεδόν σε κάθε ταινία και σειρά, κάποια κρίσιμη δραματικά στιγμή, εμφανίζεται μια ηρωίδα ή ένας ήρωας, που ανάβει κι ένα τσιγάρο. Στο «Don't Look Up» η πρόεδρος μάλιστα κάνει και χιούμορ. Αν έχετε κόψει το τσιγάρο, σας συμβεί κάτι έντονο και νιώσετε ξαφνικά μια ακατανίκητη επιθυμία να καπνίσετε, αναρωτηθείτε μήπως βλέπετε πολύ Netflix τελευταία.

Εκείνη και ο νεκρός της μέντορας

Μια συγγραφέας προσπαθεί να διαχειριστεί την αυτοκτονία ενός δασκάλου δημιουργικής γραφής και (για μία φορά) εραστή της

ΣΙΓΚΡΙΝΤ ΝΙΟΥΝΕΖ
Ο φίλος
μτφρ. Γιώργος Λαμπράκος
εκδ. Gutenberg, 2021, **σελ.** 244

Της **ΖΩΗΣ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ**

Φίλος; Μόνο; Και ανατρέπει απολύτως με την έξοδό του από τη ζωή, τη δική της; Σιγά σιγά αποκαλύπτεται ανάμεσα στις λέξεις, πίσω από τις γραμμές, στο βάθος των σκέψεων που βγαίνουν στο φως, ότι ο καταξιωμένος συγγραφέας που αυτοκτόνησε ήταν όντως φίλος της, αλλά και πυξίδα της ζωής της. Την καθοδηγούσε στο γράψιμο, όντας και η ίδια συγγραφέας, της δημιουργούσε αφορμές σκέψεων και επιλογών, την παράσερνε σε συζητήσεις και προβληματισμούς, ήταν η καθημερινότητά της με χίλιους δυο τρόπους. Προφανώς της δημιουργούσε ένταση, περιέργεια, ενδιαφέρον με τη ζωή που ζούσε, τόσο πολυκύμαντη, τόσο οριακή, τόσο απρόβλεπτη, ιδίως στη σχέση του με τις γυναίκες. Γιατί και η ίδια ήταν και γυναίκα. Για μία φορά υπήρξαν εραστές. Μια καλά κρυμμένη ζήλια ήταν αναπόφευκτη επομένως, για τις τρεις συζύγους, τις πάμπολλες επιδιώξεις κατάκτησης που οι περισσότερες ευοδώνονταν, αυτό το παιχνίδι που του έβγαινε πάντα. Η γοητεία του δασκάλου δημιουργικής γραφής ήταν ανυπέρβλητη.

Ο βίαιος θάνατός του όμως ανατρέπει την εικόνα της επιτυχίας, της σιγουριάς, της αυτοπεποίθησης. Και γεννάει ένα στρόβιλο ερωτημάτων, αναθεώρησης, επαναπροσδιορισμού. Ζητήματα ηθικής στάσης στη ζωή, επιλογών και συμπεριφορών μπαίνουν κάτω από το μικροσκόπιο για να αντιμετωπίσουν το πένθος και την ανάγκη συνέχισης της ζωής. Γιατί εκείνη θα συνεχίσει να ζει βέβαια, με περισσότερη σιωπή, με απερίγραπτη λύπη, με κάποιες ενοχές και μια καινούργια ευθύνη. Να αναλάβει τον σκύλο του. Εναν τεράστιο μολοσσό, που με την πρώτη ματιά δεν τον χωρούν η

Καλείται επίσης να αναλάβει τον σκύλο του, έναν τεράστιο μολοσσό, που με την πρώτη ματιά δεν τον χωρούν η ζωή της, το σπίτι της, η καρδιά της.

ζωή της, το σπίτι της, η καρδιά της. Οταν όμως επιβεβαιώνει ότι ο ίδιος τής τον άφησε, ότι ήταν δική του επιθυμία ο σκύλος αυτός να ζήσει μαζί της, αλλά και ότι η εναλλακτική θα είναι η εισαγωγή του σε κυνοτροφείο, θα ανοίξει την πόρτα του σπιτιού της και του μυαλού της γι' αυτό το ζώο, που θα ορίσει πολλά πράγματα πια. Η παραμονή της στο σπίτι θα τεθεί σε αμφισβήτηση, αφού ο σκύλος δεν επιτρέπεται να μένει εκεί και θα σκαρφιστεί τεχνάσματα για να τον διατηρήσει μαζί της. Οι φίλοι και οι γνωστοί της δεν θα τον αποδεχθούν εύκολα κι αυτή η αποδοχή θα γίνει κριτήριο για να συνεχίσουν να υπάρχουν και για κείνη. Σιγά σιγά θα περιοριστεί σε μεγαλύτερη μοναξιά και σε αφοσίωση προς τον σκύλο. Θα τον περιποιείται γιατί οι ανάγκες του είναι μεγάλες καθώς είναι γέρος κι ανήμπορος, θα του μιλάει, θα προσπαθεί να τον κατανοήσει και να μοιραστεί το κοινό τους πένθος. Κι εκείνος θα ανταποκρίνεται με το βλέμμα, τις κινήσεις, την προσήλωσή του στη νέα του κυρία που νιώθει ότι είναι το παν πια για κείνον.

Η πρωίδα του μυθιστορήματος προσπαθεί να αντιμετωπίσει το πένθος της με δύναμη και αυτοσυγκράτηση, να σταθεί απέναντι στον θάνατο με το δέος που του αξίζει, χωρίς φόβο όμως και χωρίς αγωνία.

SHUTTERSTOCK

Ενας διαρκής μονόλογος με αποδέκτη τον νεκρό μέντορά της, άλλοτε με ένταση, άλλοτε με παραίτηση, γεμάτος αναμνήσεις και νοσταλγία, χωρίς να ξεπέφτει σε μια μίζερη αναπόληση για όσα χάθηκαν μαζί με τον φίλο της. Μια συνειδητή προσπάθεια να αντιμετωπίσει το πένθος της με δύναμη και αυτοσυγκράτηση, να σταθεί απέναντι στον θάνατο με το δέος που του αξίζει, χωρίς φόβο όμως, χωρίς αγωνία. Αλλά με αγάπη για κείνον που έφυγε και με την απουσία του πια να αποκαλύπτει σε κείνην πόσο πολλά σήμαινε.

Ζητήματα ηθικής στάσης στη ζωή, επιλογών και συμπεριφορών μπαίνουν κάτω από το μικροσκόπιο.

Η οριακή αυτή στιγμή όμως του θανάτου και του τέλους μιας σχέσης ζωής, θα της δώσει τη δυνατότητα να δει πάλι και τον κόσμο της δουλειάς της, της γραφής. Που μπορεί να ξεκινάει ως υψιπετής προσδοκία παραγωγής τέχνης, ως προσφορά και συμβολή στον κόσμο του πνεύματος και του πολιτισμού και να καταλήγει σ' έναν νοσηρό μικρόκοσμο ανταγωνισμού, διελκυστίνδας αναγνώρισης, χαμηλών μεθοδεύσεων, ελέγξιμης ηθικής. Θα επιλέξει να κρατηθεί μακριά του. Η ανατροπή στη διήγηση για τον φίλο θα έρθει όταν πια θα αρχίσει ν' αναρωτιέται αν ο έρωτας όριζε για κείνην αυτή τη σχέση. Αν έμεινε μόνη γιατί ήταν ερωτευμένη μαζί του, χωρίς να το αποδέχεται, χωρίς ίσως να το συνειδητοποιεί. Τη στιγμή που θα αποδεχθεί αυτή την κρυμμένη της επιθυμία, θα νιώσει ότι γράφοντας υπερβολικά για κείνον τον άντρα, κατάφερε να προετοιμαστεί για μια άφεση. Να τον θάψει πραγματικά και μαζί του όσα η ίδια ένιωθε, συντηρώντας από κείνον μόνο το αφοσιωμένο ζώο.

Η Νιούνεζ παρουσιάζει την εσωτερική ζωή της ηρωίδας της, τις σκέψεις, τις αναμνήσεις, τις προσδοκίες αλλά κυρίως τη θλίψη και την παράλυση μπροστά στο τελεσίδικο του θανάτου, με εξαιρετικό παλμό, με μεγάλη ακρίβεια, με άγρυπνη ματιά, μα κυρίως με διάθεση να την παρηγορήσει, να της δώσει και πάλι λόγους και τρόπους να ζει. Οταν ένα ολόκληρο σμήνος από πεταλούδες, ίδιο άσπρο συννεφάκι, λούζουν τον σκύλο σαν κονφετί πριν φύγουν για την παραλία, μοιάζει να το κατορθώνει. Να της δίνεται η δύναμη της συγχώρεσης για κείνον που έφυγε και της ανακούφισης, ίσως και κάποιας χαράς πια για την ίδια που έμεινε πίσω. Ο θάνατος είναι σκληρός. Ας καθυστερήσει.

Ερωτας στα χρόνια της χαμένης αθωότητας

Η επιστροφή του Πολ Τόμας Αντερσον

Πίτσα γλυκόριζα ★★★½
ΚΟΜΕΝΤΙ (2021)
Σκηνοθεσία: Πολ Τόμας Αντερσον
Ερμηνείες: Αλάνα Χάιμ, Κούπερ Χόφμαν, Σον Πεν

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ο σπουδαίος Πολ Τόμας Αντερσον επιστρέφει, όχι ωστόσο με ένα από τα μεγάλης έντασης δράματα που τον έχουμε συνηθίσει, αλλά με μια κομεντί ενηλικίωσης βγαλμένη από το σύμπαν, π.χ., του Ρίτσαρντ Λινκλέιτερ. Χρονικά πάντως –και κατά μία έννοια, θεματικά– η καινούργια του ταινία αποτελεί συνέχεια στο δικό του «Εμφυτο ελάττωμα», το οποίο εκτυλίσσεται στο Λος Αντζελες του τέλους της δεκαετίας του 1960. Το 1973, λίγο πιο πέρα, στην κοιλάδα του Σαν Φερνάντο, ο δεκαπεντάχρονος Γκάρι γνωρίζει και ερωτεύεται τη σχεδόν 10 χρόνια μεγαλύτερη Αλάνα.

Εκείνος επικοινωνιακός και αεικίνητος, γεννημένος πωλητής, ο οποίος θα κάνει τα πάντα προκειμένου να πιάσει την καλή. Εκείνη, κόρη εβραϊκής οικογένειας, παλεύει να ξεφύγει από τη βαρετή δουλειά της και ταυτόχρονα την προδιαγεγραμμένη μοίρα ενός μικροαστικού μέλλοντος. Οι δυο τους πότε ενώνουν δυνάμεις και πότε απομακρύνονται, σε έναν κόσμο που χάνει όλο και περισσότερο την αθωότητά του.

Φυσικά, ένα τυπικό ρομάντζο δεν συμφωνεί καθόλου με το στυλ του Αντερσον, οπότε και αυτό ανάμεσα στον Γκάρι και στην Αλάνα μόνο τέτοιο δεν είναι. Κάπου ανάμεσα στη φιλία και στον έρωτα, οι δύο νέοι παλεύουν να συναντήσουν τα όνειρά τους, δίχως όμως –κι εδώ είναι το ενδιαφέρον– να γνωρίζουν ακριβώς ποια είναι αυτά. Αντιθέτως, τους βλέπουμε να πέφτουν και να σηκώνονται ξανά, να κερδίζουν και να χάνουν, με φόντο μια κοινωνία σε μετάβαση. Η χαίνουσα πληγή του Βιετνάμ από τη μία και η κάπως αμήχανη κληρονομιά των ξέγνοιαστων ’60s από την άλλη δημιουργούν ένα μείγμα περισσότερο αλλόκοτο παρά καθαρά νοσταλγικό, που κρατάει την προσοχή μας, παρά την κάπως υπερβολική διάρκεια. Τέτοια άλλωστε είναι και η κινηματογραφική-σεναριακή προσέγγιση του Αντερσον, ο οποίος παραμένει διακριτικά ανάλαφρος και χαλαρός στο μεγαλύτερο μέρος, δίνοντας χώρο, όπως άλλωστε το συνηθίζει, στους πρωταγωνιστές του για να λάμψουν.

Οι τελευταίοι αξίζουν ειδική μνεία: από τη μία ο πρωτοεμφανιζόμενος Κούπερ Χόφμαν, γιος του ηθοποιού Φίλιπ-Σέιμουρ Χόφμαν, και από την άλλη η μουσικός Αλάνα Χάιμ, η οποία επίσης κάνει επί της ουσίας την πρώτη της κινηματογραφική εμφάνιση. Και οι δύο τα καταφέρνουν εξαιρετικά, έχοντας πάντως και εκλεκτή συντροφιά τους Σον Πεν και Τομ Γουέιτς, οι οποίοι συμμετέχουν σε μία από τις πιο απολαυστικές σκηνές της ταινίας, αλλά και τον Μπράντλεϊ Κούπερ, ο οποίος ερμηνεύει τον πιο ανεκδιήγητο –αν και σύντομο– ρόλο της καριέρας του.

Ο πρωτοεμφανιζόμενος Κούπερ Χόφμαν, γιος του ηθοποιού Φίλιπ-Σέιμουρ Χόφμαν, και η μουσικός Αλάνα Χάιμ, η οποία επίσης κάνει επί της ουσίας την πρώτη της κινηματογραφική εμφάνιση, τα καταφέρνουν εξαιρετικά.

HOME CINEMA

Το «Karate kid» και «Οι άθλιοι» του 21ου αιώνα

Επάνω, Ουίλιαμ Ζάμπκα και Ραλφ Μάτσιο ενώνουν τις δυνάμεις τους στον τέταρτο κύκλο της σειράς «Cobra Kai» του Netflix. Κάτω, σκηνή από την ταινία «Οι άθλιοι», που είναι διαθέσιμη στο Cinobo.

Cobra Kai
ΚΟΜΕΝΤΙ (2018)
Δημιουργός: Τζον Χέρβιτς, Τζος Χιλντ
Ερμηνείες: Ουίλιαμ Ζάμπκα, Ραλφ Μάτσιο, Τσόλο Μαριντουένα

Αυτό που ξεκίνησε ως διστακτική αναβίωση του καλτ μύθου του «Karate kid» έχει πλέον εξελιχθεί σε μία από τις πιο διασκεδαστικές σειρές του Netflix, η οποία επέστρεψε μόλις με τον τέταρτο κύκλο της. Οπως συνέβη και με τους προηγούμενους, έτσι και τώρα, οι δημιουργοί συνεχίζουν να ανακαλούν το παρελθόν, ανασύροντας αυτή τη φορά στην επιφάνεια έναν «κακό»: τον Τέρι Σίλβερ (και την κοτσίδα του) από το «Karate kid III». Ενώνοντας δυνάμεις ξανά με τον Τζον Κριζ, οι δυο τους θα τεθούν αντιμέτωποι με τον Ντάνιελ Λαρούσο και τον Τζόνι Λόρενς, καθώς το σπουδαίο τουρνουά All Valley πλησιάζει και οι έφηβοι μαθητές τους δεν κρατιούνται να μπουν στο τατάμι.

Συνεχίζοντας στους ρυθμούς που το έχουμε συνηθίσει, το «Cobra Kai» εισάγει μερικούς νέους ήρωες –και αντιήρωες–, διαθέτει αρκετές απολαυστικές στιγμές και άλλες που η γραφικότητα χτυπάει κόκκινο· όπως δηλαδή πρέπει να είναι μια εφηβική κομεντί που σέβεται τον εαυτό της. Πέρα πάντως από την ’80s νοσταλγία και τις κλωτσοπατινάδες, η σειρά καταφέρνει και πάλι να δείξει καθαρά σύγχρονο πρόσωπο, μιλώντας (έστω και επιφανειακά) για τις δυσκολίες της ενηλικίωσης και τα άγχη των γονιών, ενώ διαχειρίζεται σοβαρά κοινωνικά ζητήματα της εποχής με ευπρόσδεκτο χιούμορ και ευστοχία.

Οι άθλιοι ★★★½
ΔΡΑΜΑ (2019)
Σκηνοθεσία: Λατζ Λι
Ερμηνείες: Νταμιέν Μπονάρ, Αλεξίς Μανεντί, Τζιμπρίλ Ζονγκά

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε μια σύγχρονη αναβίωση του κλασικού «Μίσους» του Ματιέ Κασοβίτς, διά χειρός Λατζ Λι. Γέννημα-θρέμμα των παρισινών προαστίων, ο σκηνοθέτης της νέας γαλλικής γενιάς έχει για βασικούς πρωταγωνιστές του τρεις αστυνομικούς –έναν καινούργιο και δύο παλιούς της περιοχής– οι οποίοι ξεκινούν να κάνουν τη βάρδιά τους στη «σκληρή» γειτονιά του Μονφερμέιγ. Στην πορεία θα έρθουν αντιμέτωποι με διάφορες καταστάσεις και ανθρώπους, ώσπου μια φαινομενικά ασήμαντη υπόθεση ξεκινά μια αλυσίδα εξελίξεων, που θα λάβουν εκρηκτικές διαστάσεις.

Στήνοντας την ιστορία του στην ίδια περιοχή όπου ο Βίκτωρ Ουγκώ τοποθέτησε τους δικούς του «Αθλίους», ο Γάλλος κινηματογραφιστής δημιουργεί μια γέφυρα στον χρόνο, προκειμένου να μιλήσει για τη σύγχρονη πραγματικότητα, η οποία ελάχιστη σχέση έχει με τη λαμπερή εικόνα του τουριστικού Παρισιού. Εκεί, μέσα σε πελώρια συγκροτήματα εργατικών κατοικιών, εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι, κυρίως αφρικανικής καταγωγής, μεγαλώνουν, ονειρεύονται, αγωνίζονται, παραιτούνται, ζουν και πεθαίνουν ως «περίπου» Γάλλοι, περίπου αποδεκτοί. Ενας νεαρός τα παρακολουθεί όλα αυτά με το drone του από ψηλά, μέχρι που θα δει κάτι που δεν πρέπει και αυτομάτως θα γίνει στόχος των αστυνομικών.

ΡΙΚ1 ΤΗΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή.
11.00 Κοίτα με στα μάτια, ΙΙΙ Εκπομπή για τα ζώα.
11.30 Χρυσές συνταγές Weekend Edition - Με τη Μαριλένα Ιωαννίδου.
12.00 Brand News
14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Movie time - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
15.30 Προσωπογραφίες Ντοκιμαντέρ.
16.30 Χρονογράφημα, IV Ντοκιμαντέρ.
17.00 Εκείνη & εκείνοι Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι Κωμωδία εποχής.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Αθλητική Κυριακή Αθλητική εκπομπή.
21.30 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντώνη.
23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
23.05 Bel Canto Ρομαντική ταινία, με τους Τζουλιάν Μουρ, Κεν Γουατανάμπε, κ.ά.
00.45 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
01.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
02.30 Αθλητική Κυριακή - (Ε)
03.00 Χρυσές συνταγές
03.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)

ΡΙΚ2 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Suburbicon
07.30 Μαγειρέματα - μαγοιρεύματα - (Ε)
08.00 Παιδική ζώνη
α. Ο μικρός Χνουδωτός
β. Μπόμπι και Μπιλ
γ. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
δ. Γουίσπερ
ε. Γκάρφιλντ
στ. Τα στρουμφάκια
11.00 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
11.30 Παιδική ζώνη
15.30 Στη Χώρα του Γιατί - (Ε)
16.00 Μανώλης και Κατίνα - (Ε) Κωμική σειρά.
16.25 Ιστορίες του χωρκού - (Ε) Κωμική σειρά.
16.50 Κοίτα με στα μάτια, ΙΙΙ Εκπομπή για τα ζώα.
17.00 Baywatch - (Ε) Ξένη σειρά.
17.45 Μαζί / Birlikte, ΙΙ - (Ε) Δικοινοτική εκπομπή.
18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα, ΙΙ Ενημερωτική εκπομπή.
19.30 Σελίδες ιστορίας Ντοκιμαντέρ.
19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
21.05 Suburbicon Αστυνομική ταινία με τους Ματ Ντέιμον, Τζουλιάν Μουρ, κ.ά.
22.45 The Eighties - (Ε) Ντοκιμαντέρ.
23.30 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
00.00 Μαζί / Birlikte, ΙΙ - (Ε)
00.45 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
01.05 Brand News - (Ε)
03.05 The Eighties - (Ε)

ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.00 Η γη της Ελιάς
06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε) Οδοιπορικό.
07.00 Νόστιμα και απλά Εκπομπή μαγειρικής.
07.50 My Greece Γαστρονομικό οδοιπορικό.
08.50 24 ώρες - (Ε) Ντοκιμαντέρ,
09.50 Σ/Κ με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά.
13.50 Οικογενειακές ιστορίες Κοινωνική σειρά.
14.50 Άσε μας ρε μαμά Κωμική σειρά, με τους Παναγιώτα Βλαντή, Ιεροκλή Μιχαηλίδη, κ.ά.
15.40 The Λούις Night Show Σατιρική εκπομπή.
18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
18.10 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα, IX Κωμική σειρά.
18.45 ΤΕΤ-Α-ΤΕΤ στον Alpha Ψυχαγωγική εκπομπή.
20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
21.00 Η γη της Ελιάς Κοινωνική σειρά, με τους Πασχάλη Τσαρούχα, Αντιγόνη Κουλουκάκου, κ.ά.
23.30 Συμπεθέροι απ’ τα Τίρανα Κωμική σειρά.
00.30 ΤΕΤ-Α-ΤΕΤ στον Alpha (Ε)
02.00 10η εντολή - (Ε) Αστυνομική σειρά.
03.15 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)
01.45 World party - (Ε)
03.15 Στην υγειά μας ρε παιδιά!

ΑΝΤ1 ΤΗΛ.: 22200200

22.10 Ελλάδα έχεις ταλέντο
06.30 Άκρως οικογενειακόν-(Ε) Κωμική σειρά.
08.00 Mamma Mia - (Ε) Κωμική σειρά.
08.50 Το έβδομο κλειδί - (Ε) Κωμική σειρά.
09.30 Δείξε μου το φίλο σου (Ε) Κωμική σειρά.
11.10 Πέτα τη φριτέζα - (Ε) Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ’ όλα Ενημερωτική εκπομπή, για την υγεία, με τη Φωτεινή Γεωργίου.
12.50 Την πάτησα - (Ε) Κωμική σειρά.
14.00 Θα βρεις τον δάσκαλό σου - (Ε) Κωμική σειρά.
14.30 Casa De Mikel, III - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
16.00 5 Χ 5 - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
14.40 Μελίαρτος - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
18.00 Τα νέα του ΑΝΤ1 σε 10΄
18.15 Μελίαρτος (Συνέχεια)
19.20 Φρέντο Καπουτσίνο - (Ε) Κωμική σειρά.
20.15 Τα νέα του ΑΝΤ1
21.20 Φρέντο Καπουτσίνο Κωμική σειρά.
22.10 Ελλάδα έχεις ταλέντο (Πρεμιέρα) Talent show.
01.00 Εκείνες κι εγώ - (Ε) Κωμική σειρά.
01.50 Ο γητευτής Κοινωνική σειρά.
02.50 4XXX4 - (Ε)
03.40 Steps - (Ε)

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

21.15 Ένα τραγούδι ακόμα
07.00 Θεία λειτουργία
09.50 OPEN Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
15.15 Green Kitchen by Madame Ginger - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής, με τη Μαριλού Παντάκη.
16.15 Εικόνες Ταξιδιωτικό εκπομπή, με τον Τάσο Δούση.
17.15 Σ’ αγαπάω μεν... αλλά Κωμική σειρά.
18.00 OMEGA NEWS
18.15 Επιπλογκουρμεδιές, ΙΙ Εκπομπή μαγειρικής με τον Σταυρή Γεωργίου.
19.15 ΤΑΧΙ Τηλεπαιχνίδι,με τον Διονύση Ατζαράκη.
20.10 OMEGA NEWS
21.15 Ένα τραγούδι ακόμα Ένα μουσικό ταλέντο συναντάει κάθε εβδομάδα ένα από τα μεγαλύτερα ονόματα της ελληνικής μουσικής. Ενορχηστρωτής ο συνθέτης, στιχουργός και καθηγητής μουσικής Γιώργος Θεοφάνους.
23.30 The OMG Show - (Ε) Σατιρική εκπομπή.
00.30 Total Blackout - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
01.30 OPEN Weekend - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
04.00 Εικόνες- (Ε) Ταξιδιωτικό εκπομπή.
05.00 Απλές κουβέντες - (Ε)
06.00 Για πάντα παιδιά - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.00 Surviror
06.30 Love It - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.40 Ώρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
10.00 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
10.40 Dot., V Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νάντια Μπουλέ και τον Μίνωα Θεοχάρη.
11.40 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Passenger Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Μάριο Ιωαννίδη.
13.50 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά.
14.50 Μόλις χθες - (Ε) Δραματική σειρά.
16.20 Οι θαλασσόλυκοι Ταξιδιωτική εκπομπή.
17.20 Όλα Γκουντ Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Γρηγόρη Γκουντάρα, και Ναταλί Κάκκαβα.
18.00 Γεγονότα σε συντομία
18.15 Όλα Γκουντ (Συνέχεια)
19.10 Η πεθερά Κωμική σειρά.
20.00 Τομές στα γεγονότα
21.00 Surviror Παιχνίδι επιβίωσης, με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 Γεγονότα σε τίτλους
00.40 Η πεθερά - (Ε)
01.30 Happy Traveller - (Ε)
02.30 Όλα Γκουντ - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.00 Ελληνική ταινία
09.40 Ελληνική ταινία
11.20 Τηλεαγορά
12.00 Made in Cyprus
13.00 Ελληνική ταινία
14.40 Τηλεαγορά
15.10 Ελληνική ταινία
17.00 Τηλεαγορά
19.05 Ελληνική ταινία
21.00 Ξένη ταινία
22.50 Ξένη ταινία
01.00 Ξένη ταινία
02.40 Ξένη ταινία

PLUS ΤΗΛ.: 22259000

08.20 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, ΙΙΙ - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.30 Ξένη ταινία
00.45 Ξένη ταινία
02.150 Ξένες σειρές

EXTRA ΤΗΛ.: 25715111

07.45 Διεθνείς Ειδήσεις
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξυπνες αγορές
14.00 Ασημένια φεγγάρια
15.35 Έξυπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξυπνες αγορές
16.40 Δελτίο Ειδήσεων
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 EXTRA News
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία
01.30 MAD TV

MOVIES BEST

21.00 De Gaulle
08.00 Misbehaviour
10.00 Badland
12.00 How To Train Your Husband
13.45 Nixon
17.00 Monos
19.00 Seized
21.00 De Gaulle
23.00 Survive The Night
00.30 A Christmas Wish In Hudson
02.00 One Night In Istanbul
03.35 Ordinary Love

GREEK CINEMA

23.05 Λόλα
07.05 Οι εραστές του ονείρου
08.40 Το κλωτσοσκούφι
10.10 Ο φαντασμένος
11.50 Αγάπη και αίμα
13.25 Ο ατσίδας
14.50 Κοινωνία ώρα μηδέν
16.45 Μια Ιταλίδα στην Ελλάδα
18.25 Ο τσαρλατάνος
20.00 Το ανθρωπάκι
21.30 Νόμος 4000
23.05 Λόλα
00.50 Ο δολοφόνος αγαπούσε πολύ
02.05 Ρεπόρτερ
04.00 Βοήθεια... με παντρεύουνε!
05.35 Ο Φανούρης και το σόι

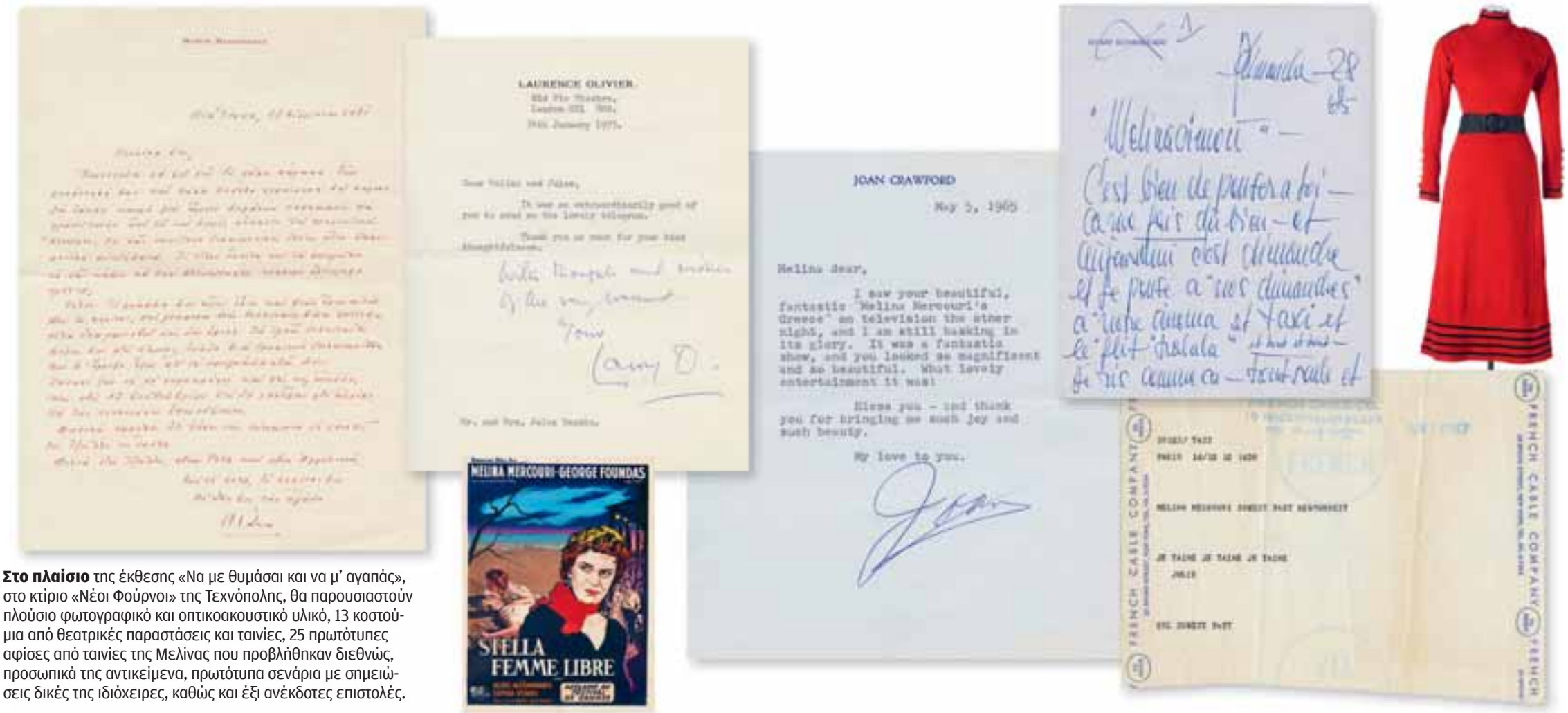

Στο πλαίσιο της έκθεσης «Να με θυμάσαι και να μ' αγαπάς», στο κτίριο «Νέοι Φούρνοι» της Τεχνόπολης, θα παρουσιαστούν πλούσιο φωτογραφικό και οπτικοακουστικό υλικό, 13 κοστούμια από θεατρικές παραστάσεις και ταινίες, 25 πρωτότυπες αφίσες από ταινίες της Μελίνας που προβλήθηκαν διεθνώς, προσωπικά της αντικείμενα, πρωτότυπα σενάρια με σημειώσεις δικές της ιδιόχειρες, καθώς και έξι ανέκδοτες επιστολές.

Μελίνα, je t'aime, je t'aime, je t'aime!

Εκθεση στην Τεχνόπολη για την επέτειο των 100 χρόνων από τη γέννηση της παθιασμένης σταρ και αγωνίστριας

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Στο σπίτι της οδού Αθηναίων Εφήβων όπου η Μελίνα Μερκούρη ζούσε με τον Ζυλ Ντασσέν, η μεταξωτή πορτοκαλί-μπεζ ρόμπα με τα μποά, ήταν πάντα δίπλα στο μπουντουάρ της. Της την έφτιαξε το 1978 ο Αντώνης Κυριακούλης για την παράσταση «Συντροφιά με τον Μπρεχτ», και έκτοτε η Μελίνα δεν την αποχωρίστηκε ποτέ. Ηταν μέρος της καθημερινότητάς της, όπως η Chanel No 5, τα «Ασσος Φίλτρο» που κάπνιζε με πάθος, τα ανοιχτόχρωμα κραγιόν που επίσης αγαπούσε.

Ακουμπισμένα στο οβάλ καρυδένιο τραπέζι, την τουαλέτα της, μαζί με τα γυαλιά και τη βούρτσα των μαλλιών της, αποτελούν μέρος της έκθεσης «Να με θυμάσαι και να μ' αγαπάς» που διοργανώνει η Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων και το Ιδρυμα Μελίνα Μερκούρη σε επιμέλεια του Νικόλαου Καλτσά.

Η έκθεση για την επέτειο των 100 χρόνων από τη γέννηση αυτής της εκρηκτικής, παθιασμένης σταρ και αγωνίστριας με την αυθεντική λάμψη και τη σπάνια ευθύτητα, αναβλήθηκε δύο φορές εξαιτίας των lockdowns. Αυτή τη φορά το άνοιγμα της έκθεσης ορίστηκε για τις 18 του μηνός. Σημαδιακός αριθμός για τη ζωή της Μελίνας και του Ντασσέν, μιας και το 18 κυνηγούσε πάντα τη ζωή τους. Ηταν η ημέρα που γεννήθηκαν και οι δυο, η ημέρα που γνωρίστηκαν, 18 παντρεύτηκαν, 18 προγραμμάτιζαν συνήθως τις πρεμιέρες τους…

Η Μελίνα της «Στέλλας» και του «Ποτέ την Κυριακή», της «Φαίδρας» και του «Τοπ Καπί», η ηθοποιός, αλλά και η πολιτικός που εμπνεύστηκε τον θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας για την Ευρώπη και διεκδίκησε τα Γλυπτά του Παρθενώνα με επιμονή, αποκαλύπτεται στο κτίριο «Νέοι Φούρνοι» της Τεχνόπολης μέσα από πλούσιο φωτογραφικό και οπτικοακουστικό υλικό, 13 κοστούμια από θεατρικές παραστάσεις και ταινίες, 25 πρωτότυπες αφίσες από ταινίες της που προβλήθηκαν διεθνώς, προσωπικά της αντικείμενα, πρωτότυπα σενάρια με σημειώσεις δικές της ιδιόχειρες, καθώς και έξι ανέκδοτες επιστολές.

Η χειρόγραφη επιστολή της Ρόμι Σνάιντερ το 1965 «Μελινάκι μου, είναι καλό να μιλάω μαζί σου, μου κάνει καλό. Και σήμερα είναι Κυριακή και σκέφτομαι τις Κυριακές μας. (…)» δείχνει τη φιλία που τις συνέδεε.

Η Τζόαν Κρόφορντ σε μία από τις επιστολές της, στις 5 Μαΐου του 1965, εκφράζει τον θαυμασμό της για τη «φανταστική» όπως την περιγράφει εκπομπή «Η Ελλάδα της Μελίνας Μερκούρη», που είδε στην τηλεόραση. «Φαινόσουν τόσο μεγαλοπρεπής και όμορφη», της γράφει μεταξύ άλλων και καταλήγει: «Να 'σαι ευλογημένη και σε ευχαριστώ που μας έφερες τόση απόλαυση και ομορφιά».

Ο Λόρενς Ολίβιε σε επιστολή του το 1973, απευθύνεται και στους δύο –Μελίνα και Ντασσέν– και υπογράφει «Larry O.». Στην έκθεση θα δούμε κι ένα από τα τηλεγραφήματα που της έστελνε ο Ντασσέν εκδηλώνοντας την αγάπη του: «je taime, je taime, je taime. Julie» καθώς και ιδιόχειρη επιστολή του Ανδρέα Παπανδρέου όταν ακόμα ήταν αρχηγός του ΠΑΚ, με ημερομηνία 16 Μαρτίου 1972, του προέδρου της ΕΔΑ, Ηλία Ηλιού αλλά κι ένα συγκινητικό γράμμα του Μάνου Χατζιδάκι: «Μελίνα μου, περιττό να σου πω το πόσο χάρηκα τη συνάντησή μας και πόση μεγάλη συγκίνηση μου χάρισε. Δεν έχουμε καιρό για άλλους μεγάλους τσακωμούς. Να φροντίσουμε από δω και μπρος να 'μαστε πιο προσεχτικοί. Αλλωστε, δεν μας χωρίζουν διαφορετικές ιδέες ούτε διαφορετικά αισθήματα. Τι είναι εκείνο που θα μπορούσε να μας κάμει να μη βλεπόμαστε τέσσερα ολόκληρα χρόνια;» Και καταλήγει: «Φιλιά στον Τζούλυ, στη Ρένα και στην Αγγελική και σε σένα, το κορίτσι μου».

Σε τρεις ενότητες (κινηματογράφος, θέατρο, αγωνιστική δράση) διαρθρώνεται η έκθεση, την οποία επιμελήθηκε ο καταξιωμένος αρχαιολόγος Νικόλαος Καλτσάς.

Με τη Ρόμι Σνάιντερ στο Παρίσι. Υπήρξαν φίλες και συμπρωταγωνίστριες στο «Δέκα και μισή, Καλοκαίρι βράδυ» του Ζυλ Ντασσέν, που βασίστηκε σε μυθιστόρημα της Μαργκερίτ Ντιράς.

«Μοναδική προσφορά»

Σε τρεις ενότητες (κινηματογραφική καριέρα, ερμηνείες στο θέατρο, αγωνιστική και κοινοβουλευτική δράση) διαρθρώνεται η έκθεση την οποία επιμελήθηκε ο καταξιωμένος αρχαιολόγος Νικόλαος Καλτσάς (διευθυντής του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης και πρώην διευθυντής του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου επί 11 χρόνια). Ο ίδιος σημειώνει στον κατάλογο της έκθεσης που επιμελήθηκε η Μανουέλλα Παυλίδου (γενική γραμματέας του Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη), ότι σε αυτούς τους τρεις τομείς, «η προσφορά της Μελίνας στην Ελλάδα και στους Ελληνες υπήρξε μοναδική». Τονίζει ότι «υπήρξε πολίτης του κόσμου. Και αυθόρμητα της αποδίδουμε το μόνο που μας ζήτησε: "Να με θυμάσαι και να μ' αγαπάς"».

Στην έκθεση υπάρχουν 37 φωτογραφίες της Μελίνας με διάφορες προσωπικότητες όπως: Ρόμι Σνάιντερ, Αρθουρ Μίλερ, Κατρίν Ντενέβ, Ομάρ Σαρίφ, Αβα Γκάρντερ, Ρούντολφ Νουρέγιεφ, Αvi Ζιραντό. Επίσης με τον Σαλβαντόρ Νταλί, με τον οποίο το 1965, στο Καντακές της Ισπανίας, έκαναν μια ενδιαφέρουσα συζήτηση για τον έρωτα, που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό RedBook. Υπάρχουν όμως και φωτογραφίες με την Ιντιρα Γκάντι, τον Πάπα Ιωάννη Παύλο Β΄ στο Βατικανό, με τη βασίλισσα Ελισάβετ όπου όταν τη συνάντησε υποκλίθηκε σωστά, τείνοντας ωστόσο το λάθος χέρι.

Ο Ν. Καλτσάς λέει στην «Κ» ότι δυσκολεύτηκε, επειδή έπρεπε να διαλέξει ανάμεσα σε 150 αφίσες από τη συλλογή του Γ. Πηλιχού και από πλήθος φωτογραφιών. «Μου άρεσε όλη η διαδικασία: από την επιλογή μέχρι τον τρόπο έκθεσης των αντικειμένων. Συνέπεσε μάλιστα με την πρώτη καραντίνα. Με συγκίνησε το θέμα της έκθεσης. Γνώρισα τη Μελίνα Μερκούρη στο υπουργείο, αλλά περισσότερο όταν έγινε στη Φλωρεντία η έκθεση "Dal Mito al Logos" το 1986. Ηταν ανθρώπινη και καθηλωτική. Ενα δέος».

Το ανθρακί χρώμα καλύπτει όλο τον χώρο της έκθεσης και τα διαχωριστικά των ενοτήτων, ενώ με βυσσινί, το χρώμα του κρασιού, βάφτηκαν οι βάσεις και τα βάθρα που στήθηκαν τα κοστούμια. Οι επισκέπτες θα δουν μεταξύ άλλων το κοστούμι που σχεδίασε η Ντένη Βαχλιώτη – επίτηδες κακότεχνο, όπως απαιτούσε η χορευτική καρικατούρα μιας σκηνής στη «Στέλλα» του Μιχάλη Κακογιάννη. Εντελώς διαφορετικό είναι το κοστούμι του Γιώργου Ανεμογιάννη για την παράσταση «Ο Κορυδαλλός» του Ζαν Ανούιγ που σκηνοθέτησε το 1956 ο Δημήτρης Μυράτ. Ο ίδιος σχεδίασε επίσης το κοστούμι της στην παράσταση του έργου του Μάξγουελ Αντερσον «Η Αννα των χιλίων ημερών» που ανέβηκε το 1950 σε μετάφραση και σκηνοθεσία του Δημήτρη Μυράτ, αλλά και εκείνο που φόρεσε το 1945 η Μελίνα στη «Μις Μπα» του Ρούντολφ Μπεζιέ που παρουσίασε ο θίασος Κατερίνας. Θα δούμε και την τζελάμπα που της χάρισε ο πρίγκιπας Σαντρουντίν Αγά-Χαν. Η Μελίνα λάτρευε αυτό το παραδοσιακό ρούχο και το φορούσε συχνά. Ακόμη και στην ταινία «Κραυγή γυναικών» του Ζυλ Ντασσέν. Στην έκθεση παρουσιάζεται και το φόρεμα του Γκι Λαρός με το οποίο χόρευε το βράδυ που γιορτάστηκε στις Κάννες η βράβευσή της για την ερμηνεία της στο «Ποτέ την Κυριακή».

«Γνώρισα τη Μελίνα Μερκούρη στο υπουργείο, αλλά περισσότερο στη Φλωρεντία, στην έκθεση "Dal Mito al Logos" το 1986. Ηταν ανθρώπινη και καθηλωτική. Ενα δέος».

Για την ίδια τη Μελίνα, το κόκκινο φόρεμα που της σχεδίασε η Θεώνη Ολντριζ σήμαινε πολλά. Το φορούσε στις πορείες, στις συναυλίες διαμαρτυρίας που έκανε τα χρόνια της χούντας με άλλες προσωπικότητες στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ. Από τότε έλεγε ότι ήθελε να ταφεί με αυτό, και πράγματι έτσι έγινε. Εδώ εκτίθεται αντίγραφο.

Στην έκθεση που διοργανώνει το Ιδρυμα Μελίνα Μερκούρη με το ΥΠΠΟΑ και την Τεχνόπολη του Δήμου Αθηναίων, παρουσιάζεται και το έργο της στο υπουργείο Πολιτισμού. Η θεσμική στήριξη του ελληνικού κινηματογράφου, ο αγώνας της για τη διεκδίκηση των Γλυπτών του Παρθενώνα που βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο (την εποχή που πολλοί τη σάρκαζαν για το τολμηρό όνειρό της όπως και για τη δημιουργία του νέου Μουσείου Ακρόπολης). Η Μελίνα Μερκούρη πάλεψε επίσης για την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων, καθιέρωσε τον θεσμό των ΔΗΠΕΘΕ αλλά και τα εκπαιδευτικά προγράμματα, τον θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης που ξεκίνησε από την Αθήνα το 1985, όπου είδαμε τότε την οκτάωρη «Ορέστεια» από τον Πέτερ Στάιν, τη «Mahabharata» του Πίτερ Μπρουκ μέχρι τις εκρηκτικές συναυλίες των Clash, Νiνα Χάγκεν, Cure κ.ά.

Τα αντικείμενα

Στις προθήκες θα εκτεθούν σενάρια, ανάμεσά τους του Μιχάλη Κακογιάννη για τη «Στέλλα» (1955) που βασίστηκε στο θεατρικό έργο του Ιάκωβου Καμπανέλλη «Η Στέλλα με τα κόκκινα γάντια», το σενάριο για την ταινία του Ζυλ Ντασσέν «Ο Χριστός ξανασταυρώνεται» από το ομώνυμο μυθιστόρημα του Νίκου Καζαντζάκη, εκείνο της Μαργαρίτας Λυμπεράκη για τη «Φαίδρα», επίσης με σκηνοθέτη τον Ντασσέν το 1962, αλλά και το σενάριο της ταινίας «Υπόσχεση την αυγή» που έγραψε και σκηνοθέτησε ο Ντασσέν το 1970 βασισμένος στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Ρομέν Γκαρί κ.ά.

Οσοι θυμούνται την ταινία «Ποτέ την Κυριακή» θα αναγνωρίσουν την αλυσίδα-περιδέραιο με το σφαιρικό παντατίφ που φορούσε η Μελίνα. Ενδεχομένως να θυμηθούν και τα σκουλαρίκια και την καρφίτσα που φορούσε τέσσερα χρόνια αργότερα στην ταινία «Τοπ Καπί» (1964). Πρόκειται για αντίγραφα κοσμημάτων σε σχέδια του Χάρι Γουίνστον.

Θα παρουσιαστεί επίσης η σημαία με την οποία τύλιξαν το φέρετρό της. Ορισμένα από τα εκατοντάδες ιδιόχειρα σημειώματα που ακούμπησαν άνθρωποι κάθε ηλικίας και κοινωνικής τάξης στο λαϊκό προσκύνημα. Το πιστοποιητικό θανάτου της από το νοσοκομείο Μεμόριαλ στις 6 Μαρτίου 1994, το υπηρεσιακό της διαβατήριο, αλλά και το εισιτήριο χωρίς επιστροφή από τη Νέα Υόρκη…

Τα εκθέματα προέρχονται από τις συλλογές του Ιδρύματος Μελίνα Μερκούρη και την ιδιωτική συλλογή του Γ. Πηλιχού.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η No1 ενημερωτική εφαρμογή στην Κύπρο

Μείνετε ενημερωμένοι!

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Available on the App Store

ANDROID APP ON Google Play